ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ. 10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ. 200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
1
ՅՈՒՆԻՍ
1930
1 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1278 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ա. ԵԿՈՆ ԿՈՎԿԱՍԸՐ

Փարիզի «Պրոմեթէ» ամսագրէն յետոյ, Պոլսոյ «Օտլու Եուրտ»ն ալ խանդավառութեամբ կ'արձանագրէ Կովկասի մէջ ապրած դէպքերը:

Այսպէս, մայիսի Թիւին մէջ, որ նուիրուած է Ազրբէջանի անկախութեան տարեդարձին, Ռէսուլ գատէի օրկանը կը հրապարակէ իր սեփական թղթակիցներուն տեղեկութիւնները, զանք ստհմանուած են արտակարգ տպաւորութիւն գործելու:

Այսպէս, «Օտլու Եուրտ» կը պատմէ թէ կէօքչայի կռիւին մէջ թուրք ապստամբները իսկապէս բնաջինջ ըրած են չէկիստ Գրիգորեւի հրամանատարութեամբ գործող կարմիր գունդը, ապա հարիւր հոգի: «Կռիւը շարունակուած է օրերով եւ ապստամբները յաղթելով, շատ մը գէնքեր եւ գնդացիրներ գրաւած էին՝ որոնք քաշուած են:

Ու կ'աւելցնէ.— «Այս գէպքը ահարկու տպաւորութիւն գործած է Թիֆլիսի եւ Բագուի մէջ, մեծ ժամհոգութեան մատնելով կովկասեան բանակին ապագային, որ կը գտնուի Թիֆլիսի:

Կը թուի թէ Կովկասի վարչական եւ կուսակցական շրջանակներուն մէջ կատարուած նոր փոփոխութիւնները կապ ունին այս գէպքերուն հետ, ինչպէս կ'ուզէ հասկցնել «Օտլու Եուրտ»ն:

Արդէն հաղորդեցինք Հայաստանի կեդր. կոմիտէի քարտուղար Հ. Կոստանեանի պաշտօնանկութիւնը եւ փոխարինումը Սրիմ: Պաշտօնանկ եղած են նաեւ Անդրկովկասի երկրային կոմիտէի ընդհ. քարտուղար Կրինիցկի, որ դեռ անցեալ տարի պաշտօնի կոչուած էր, «ի վերուստ»: Վերջապէս, ապարէգէն քշուած կամ ուրիշ երկրորդական պաշտօններու նշանակուած են, իբրեւ «հրաժարեալներ», Նազարէթեան եւ Կախիանի, որոնց յաջորդած են Նոյնքան երեւելի անձնաւորութիւններ — Լոմինաձէ, Զապլինին եւ Ախունդով:

«Օտլու Եուրտ» միշտ իր մասնաւոր աղբիւրներէն քաղեւ, կը յայտնէ թէ ապստամբութեան կեդրոնն է Ղարաբաղի լեռնաշխարհը, ուր այրերու մեծ մասը լեռները քաշուած էին իսկ ճնշուածներն ու կիները միթինկներ կազմելով, բողոքած են խորհրդային իշխանութեան դէմ: Ցետոյ, բոլոր գիւղերուն մէջ բանակուած են գաղտնի խումբիկներ, որոնք ժողովուրդը կը հրաւիրեն «տապալել այս արիւնռուշտ կառավարութիւնը եւ երկիրը ազատել մահէն, հաստատելով անկախ դոյութիւն»: Վերջապէս, գաղտնի զինարաններ կազմուած են, ժողովուրդը զինելու համար:

Այս լուրերէն անկախաբար, Պերլինի «Սոցիալիստիչէսկի Վեստնիք»ը իր վերջին թիւով կը ծանուցանէր թէ Շուշի, Ղազախի կեդրոնը, երկու շաբաթ ապստամբներուն ձեռքը մնացած է, յետոյ կարմիր բանակը հասնելով, բնակիչները սուրէ անցուցած է: Բանակը ամբակոծեր է նաեւ Շէքի (Նուխի) քաղաքը: Նաև զօրք, թնդանօթ եւ օդանաւ ղրկուած է Մոսկուայէն եւ զօրաշարժ հրատարակուած է Բագուի մէջ:

Ինչպէս դիտել տուած էինք «Պրոմեթէ»ի վերջին հրատարակութեանց առթիւ, սխալ է ընդհանուր ապստամբութեան կանխորոշ ձեռնարկի մը վերագրել այս դէպքերը: Տարերային պոռթկում է եղածը, եւ հետեւանք՝ բոնի համայնացման քաղաքականութիւններուն, որոնց բոլոր զարհուրանքն ու գաւեշը նոր կը պարզուի, տակաւին:

Բայց, ինչպէս «Պրոմեթէ»ն, «Օտլու Եուրտն ալ իշխանութիւնը տապալելու ձգտում կը ցուցնէ այս դէպքերուն մէջ: Թէեւ չունի խմբագրական, յատկապէս այս հարցի մասին. բայց լուրերու կարգին, տողընդմէջ, կը սահին մասնաւոր տրամադրութիւններ:

Տակաւին ուրիշ խնդիր որ, այդ լուրերը խառնուած են Ազրբէջանի անկախութեան տարեդարձին նուիրուած ձօններու, եւ ասարակ մահկանացու մը, ոչ-քաղաքագէտ կամ չափազանց անգէտ Ազէրի մը կրնայ ծուռ եզրակացութիւններ հանել: Օրեակ՝ ինչպէ՞ս կարելի է ապահովել որ ընթերցողները չզգեւոլուին եւ չվարակուին Մ. Պ. Մէհմէտ գատէի հետեւեալ պատուիրանքէն.

— «Ցունիս 4ին (1918) Ազրբէջանի Հանրապետութիւնը իր ինքնագլխային առաջին դաշնագիրները կնքեց Թուրքիոյ հետ: Այս դաշնագիրներուն մէջ ամէնէն կարեւորն է զինուորական օգնութեան համաձայնագրութիւնը, որուն համաձայն Թուրքիա յանձն կ'առնէ զինուորական օգնութիւն ցուցնել Ազրբէջանի»:

Մուսավաթի օրկանը ուրախութեամբ կ'արձանագրէ, գլխաւորն ատեն, որ «Թուրքիա—Ազրբէջան միացեալ բանակը արդէն, 15ին Բագուն մաքրելով դաշնակ—բոլշեւիկ ուժերէն, Պանձակէն փոխադրուեցաւ Բագու»:

Անշուշտ զուգադիպութիւն է այս պատմական յիշողութեան երեւումը՝ կովկասի վերջին դէպքերուն հետ քով քովի: Բայց ո՛րքան պերճախօս՝ «Պրոմեթէ»ի եւ «Օտլու Եուրտ»ի վերլուծումներուն, ուրիշ խօսքով՝ կովկասեան ծանօթ կոմիտէին հովանաւորութեան տեսակէտէն:

Այս չէ բուն ճամբան, լոյս փնտռելու ալեկոծ Կովկասի քաոսին մէջ:

Շ.

ՊԱՏԿԵՐՆԵՐ ՍԱԼՄԱՍՏԻ ԱՂԷՏԷՆ

Այս լուսանկարները յատկապէս «Յառաջ»ի համար քաշած է Պ. Գուրգէն Սագինեան:

Ձախէն աջ, Ա. նկարը կը ներկայացնէ բացօթեայ դիւանդանոց մը՝ Դիլմանի մէջ, ուր բժ. Ս. Եդիազարեանը կը դարմանէ վիրաւորները: Անոր տակ՝ Ղալասար գիւղի քարուքանդ եկեղեցին: Մէջտեղի նկարը՝ մահլամ գիւղի աւերակները, որ մեռաւ մեր թղթակից Վահան Յարութիւնեանը, թիւ 1 Աղոտ քինյ., թիւ 2՝ Սամսոն Թադէոսեան, վաղեմի գործիչ: Զորրորդ նկարը՝ Ղալասար գիւղին աղետեալները բացօթեայ: Անոր տակ՝ գիւղին փլատակներէն մաս մը:

Աղէտի մասին վերջին տեղեկագիրը հրատարակեցինք երէկ:

ՕՐ ԸՍՕՐԻՆ

ՌՈՒՄԱՆԱՀԱՅ ԹԵՄԱԿԱՆ ԿԱՆՈՆԱԴՐՈՒԹԵԱՆ ՎԱՒԵՐԱՑՈՒՄԸ

Պուքրէշէն կը գրեն մեզի.—

Ինչպէս յայտնի է, 1928 ապրիլին քուէարկուած օրէնքով մը ռումէն խորհրդարանը կը ճշդէր զանազան դաւանանքներու իրաւական կացութիւնը, եւ հայ դաւանանքն ալ կը ներմուծէր պատմական եւ ճանչցուած դաւանութեանց կարգին: Ինչ ինչ պատճառներով, դեռ կարելի եղած չըլլալով հրատարակել նոյն օրէնքին կանոնադրութիւնը, եւ հետեւաբար ռումանահայ թեմական կանոնադրութիւնն ալ մնացած ըլլալով առկախ վիճակի մէջ, ասկէ ամբողջ մը առաջ դիմում կատարուեցաւ պատկանեալ նախարարութեան, որպէսզի առանց սպասելու Դաւանութեանց ընդհ. կանոնադրութեան՝ առանձնապէս վաւերացնէ Ռումանահայ Թեմական կանոնադրութիւնը,

Ռումէն Թերթերը կը գրեն թէ պատկանեալ նախարարութիւնը պատրաստած է օրինագիծ մը որով հայ Թեմական կանոնադրութիւնը կը վաւերացնէ առանձնապէս: Օրինագիծը շուտով պիտի ներկայացուի խորհրդարան: Պուքրէշի ոստիկանական օրկանը՝ օրուան լուրերու կարգին հաղորդեց նաեւ այդ տեղեկութիւնը, իբրեւ մանրամասնութիւն աւելցնելով որ նախարարութեան օրինագիծին հաժանալն, Հայ Եկեղեցին հոգեւոր եւ կանոնական տեսակէտով կախում պիտի ունենայ Էջմիածնի Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսէն:

Սուրիոյ հոգաստարութիւնը եւ Իտալիա

«Լավորօ Ֆաշիսթա» քննելով Սուրիոյ նոր սահմանադրութեան հռչակման խնդիրը, կ'ըսէ թէ Իտալիա երբեք չէ ուզած ստանձնել այդ երկրին հոգաստարութիւնը, այն օրէն ի վեր որ Ֆրանսայի տրուեցաւ: Սուրիա հերոսաբար կռուեցաւ հոգաստար ազգին դէմ ոչ թէ խնամակալ փոխելու, այլ իր անկախութիւնը նուաճելու համար: Սուրիա գոհացում չստանար գլխաւոր կէտերու մասին. բայց Ֆրանսան զիջումներու ճամբան բռնած ըլլալով, այլեւս չի կրնար նահանջել»,

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Լոնտոնէն հասած լուրերու համաձայն, Ռանկունի խորհուրդին հետեւանքով ազատուած են 170 հոգի, իսկ վիրաւորուած՝ աւելի քան հազար հոգի: Կառավարութիւնը կը շարունակէ զգուշական միջոցներ ձեռք առնել եւ պահակախումբեր կը պտտին քաղաքին մէջ: Որոշուած է քաղաքին ուրիշ մէկ մասը փոխադրել Հնդիկները, որպէսզի նոր ընդհարումներ չունենան Պիրմաններուն հետ:

Ռաքքայի շրջակաները 300 Հնդիկներ յարձակելով ոստիկանական վերատեսուչին վրայ, ատրճանակը խլեցին, գինքը փոսի մը մէջ նետեցին եւ բիրով ծեծեցին: Հազիւ կարելի եղաւ ողջ ազատել:

Հնդիկ վաճառականներու եւ գործարանատէրներու դաշնակցութիւնը փոխարքային ղրկեց նամակ մը, որ ստորագրուած է 22 մեծ կազմակերպութեանց պատուիրակներուն կողմէ: Կը պահանջեն անմիջապէս ազատ արձակել կանտին, որպէս զի կարենայ ներկայ ըլլալ ծրագրուած խորհրդաժողովին, նոր սահմանադրութեան մշակման համար: Պատուիրակները կ'ըսեն թէ կանտիի ձերբակալութիւնը ուրիշ հետեւանք չունեցաւ բայց եթէ զօրացնել ազգայնականներուն դիրքը եւ հետեւաբար ո՛ր եւ է խաղաղութիւն կարելի չէ, որքան ատեն որ մերժուի գաղթապետութեան (տոմինիոն) դրութիւնը Հնդկաստանի համար:

Միւս կողմէ, Պոմպէյի եւրոպացի վաճառականները հաղորդած են թէ եւրոպական ապրանք չգնելու պայքարը ամենամեծ ընասը պիտի պատճառէ իրենց:

.·. Վորլիի (Պոմպէյ) բանտին մէջ կը գտնուին 800 բանտարկեալներ, որոնք «բանտային հանրապետութիւն» հռչակած եւ առանձին օրէնքներ դրած են: Հանրապետութեան նախագահն է կալանաւորներէն Շանտան: Ուրիշ ազգայնական վարիչներ ալ վարչութեան անդամ ընտրուած են: Նոր հանրապետութեան անդամները խնդրած են իրենց ազգականներէն որ ուտելիք չղրկեն եւ ղրամը յատկացնեն պայքարը զօրացնելու:

.·. Առջի օր կամաւորները նոր արշաւանք մը կատարեցին Տարանայի աղի մթերանոցներուն դէմ: Այս անգամ պայքարի նոր ձեւեր որդեգրած էին: կը յառաջանային պզտիկ խումբերով, որպէսզի ցրուեն եւ տկարացնեն ոստիկանութեան ուժերը:

Բարաչիի մէջ ալ խորհրդաւոր պատրաստութիւններ կը տեսնուին այսօրուան համար:

Խռովութիւններ Հնդկաչինի մէջ

Կառավարութիւնը առջի օր շոգենաւ դնելով, Ֆրանսայէն արտաքսեց 13 հնդկաչին ուսանողներ, որոնք ցոյցեր կատարած էին Փարիզի մէջ:

Վերջին մահապատիժներուն հետեւանքով, նոր խռովութիւններ ծագեցան Շամոյի եւ Քանթոյի մէջ: Ցուցարարները կը պահանջէին տուրքերու ջնջումը, ինչպէս կ'ըսէ պաշտօնական գեկոյցը, եւ հակառակ եղած յորդորներուն, սպառնալիքներով շրջապատեցին ապահովութեան տեսուչը: Ոստիկանութիւնը կրակ ըրաւ: Ցաջորդ օրը, 2000 գիւղացիներ նոր ցոյց մը կատարեցին, եւ նորէն ոստիկանութիւնը կրակ ըրաւ: Բազմաթիւ մարդիկ վիրաւորուեցան, եւ խմբական ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

Թեթեւ դարման մը գործազրկութեան

Անգլիոյ երեսփ. ժողովը երկրորդ ընթերցումով վաւերացուց օրինագիծ մը, որ 14էն 15ի կը բարձրացնէ պարտաւորիչ նախակրթութեան տարիքը: Այս կարգադրութեան հետեւանքով, կառավարութիւնը 5,500,000 տոլարիի նոր ծախք մը պիտի ունենայ, որովհետեւ, եթէ ծնողները ապացուցանեն թէ չեն կրնար ապրիլ առանց իրենց տղոց աշխատանքին, շաբաթական մէկ շիլին պիտի վճարէ իւրաքանչիւր տղու համար:

Մուսոլինի այժ ունի՞ Մալթայի վրայ

Ատենէ մը ի վեր, լարուած վիճակ մը կը տիրէ Մալթայի մէջ: Անցեալ շաբթու մահափորձ մը կատարուեցաւ վարչապետին դէմ, ինչ որ աւելի սրեց կիրքերը եւ մեծ գայրոյթ յառաջ բերաւ Իտալացիներուն դէմ: Իտալական թերթերը բացէ ի բաց կը զբաղին այս խնդիրներով, դիտել տալով թէ Իտալիա աչք չունի Մալթայի վրայ, բայց որոշած է պաշտպանել իտալերէն լեզուն եւ կաթոլիկ դաւանանքը: Իտալիոյ պատերազմի մասնակցութեան տարեդարձին առթիւ, ժողով մը տեղի ունեցաւ իտալական հիւպատոսին նախագահութեամբ, եւ բանախօսներէն մէկը յայտարարեց.

— Երբ հնչէ ժամը, մենք, նախկին պատերազմիկներս, եւ դուք, սեւ շապիկաւորներ, միասին պիտի քալենք բոլոր անոնց դէմ որ կը սպառնան մեր ազգային ապահովութեան:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈԼԻՍ հասաւ եւ անմիջապէս էնկիւրի մեկնեցաւ Պ. Ռիսթ՝ որ քննութիւն պիտի կատարէ Թուրքիոյ ելմտական կացութեան մասին:

ԵՐՈՒՍԱղԷՄԷն հասած հեռագիր մը կ'ըսէ թէ առնէտները փճացուցած են հունձքին 100ին 80ը, Հայֆայի մէջ:

ՄԱՐՍԷյԼԷն կը հեռագրեն թէ օրերէ ի վեր հազարաւոր Իտալացիներ դիմում կը կատարեն Ֆրանսահպատակ դառնալու համար:

ԷնկԻՒրի կը սպասուի Զօր. Կուրօ, Փարիզի զինուորական կառավարիչը, որ յունիս 9ին Կէլիպօլուի մէջ պիտի բանայ Սէյտ իւլ Պահրի յիշատակարանը: Հանդիսին ներկայ պիտի ըլլան 700 նախկին պատերազմիկներ:

ԵԼԱԿ ՈՒՏԵԼՈՎ Թունաւորուեցան եւ մեռան, Նիսի մէջ, երեք երախաներ. իսկ մեծ մայրը, որ նմանապէս կերած էր, ազատեցաւ:

ՏԱՏԱՊՈՒՏԻ ՀՈՎՈՒԹԻՒՆԸ

Թ.ՊՐ.—Ընտրեց և այս ի.ջ.պետնի վերջին զորճին,այն քան զեղեցիկ եւ իրեքտասիկ քերճտուճքը, որ ճիտատպիտեցաւ «Հայրենիք» ամսագրի ապրիլի թիւին մէջ։

Ո՞ւր է վատուկ եւ բացուկ հայրենասէրը,որ ոչ միայն չի ամչնար իր ազգակիցներուն առջեւ ինքզինքը գովելու,այլեւ կ՚ուզէ որ ուրիշներն ալ զինքը գովեն։

Ո՞վ չէ ճանչնար Տիգրան Տեսնէճ, զոր նոյնիսկ Ֆրանսայի կառավարութիւնը պատուոյ շքանշանով մը պարգեւատրեց։ Ո՞վ չէ ճանչնար Տիգրան Տեսնէճ, որ ամբողջ տասնեակ մը տարիներ ամէն ինչ ըրաւ ազգին համար, ամէն ինչ զոհեց ազգին համար, ամէն ինչ տուաւ ազգին համար։

մասին։ Կոկնուեթիւններ, ձեռնաշուլութիւն, ոճի որոշ թերութիւններ, անհաճոյ եւ խորթ հնչիւններ, եւլն. գտած են, տարիներ շարունակ, մշտապէս աշխատած մարդոյ քրտնաջան աշխատութեան արդիւնքներու մէջ։

Ուրիշներ սակայն տարբեր դիտողութիւններ եւ վճիռներ կուտան նոյն հարցի մասին։ Ահա քանի մը դիտակներ.—

Հանճարներ կան որ յամրաշարժ կը յայտնուին, այնպէս որ անոնց գործերն ալ տառապանքի եւ յամառ աշխատանքի ծնունդ մտածումներու զուտելով կը ծրգրգան, կ'ազնուանան։ Այս պարագան արժէքի մը ունի, մանաւանդ վէպի մէջ, ուր դիտող մը ստիպուած է ապրիլ եւ ապրեցնել իրական տուեալներով։ Ինչ ստեղծագործող տարրերէն է պարկանութեան մէջ. որքան նրբանայ այնքան կ'աւելնան գործի արժէքը եւ հմայքը։ Ոչ մէկ ինքնաստ, նոյնիսկ մեծ հանճար կրնար մէկ շունչով կերտել մը չի կրնար գործոցներ։ Ամէն անգամ նոր բան մը ունի աւելցնելիք որ ոչինչանը կ'ամբողջացնէ, կը ճոխացնէ եւ նոյնիսկ կը փոխադրէ, սակայն աւելի ուժգնութիւն եւ երանգ դնելով գրողին մտածումներուն մէջ։

Վիպասան մը յայտնութիւն մը չէ, այլ վարպետ մը որ բնատաղանդին քով պէտք է դնէ ճիգ ու ջանք եւ հասուն իմացականութիւն, ինչպէս նաեւ գիտական եւ տեսական ընդհանրացին լուրջ պաշար։ Այս ամէնը ոչ բնազդական է եւ ոչ ալ շահոյ։ Անշուշտ եթէ ֆլօպէռ Գանդանի ըլլար, Թերեւս նորերուն գէս ամապարանքի մէջ հասցնէր իր վէպերը, քանի որ դարուն հիանդութիւնն է։ Շատ հաւանական է որ «Սալամպօ» մը գրելու համար մինչեւ Ափրիկէ չերթար, կամ «Մատամ Պովարի»ի նիւթը գտնի մը անգամ փոխէր եւ տասն անգամ ձեռագիրները այրէր։

Շատ աւելի արժէքաւոր է անշուշտ, եթէ երկուքը միանան, տեսարժահաս եւ երազային զգացումները պահ մը իմացական ուրուագծարանին մէջ, երբեմն յուզելու եւ բիւրեղանալու համար։

Ճիշդ է որ ամենամեծ գիւտերը եւ հանճարեղ գործերը հիմա սրտէն կը բխին. միտքը ամենէն ջատիչ է, սակայն առանց երեւակայութեան եթէ հոն չի բարախեր, առանց իմացականութեան ալ սիրտը չզգար տիեզերական երանութիւն։

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Վ. ՍԱՐՈԻԽԱՆԵԱՆ

Ահա մի ծաղիկ կեանք էլ դաժան ճակատագիրը խլեց մեզանից։

«Ցառաջ»ում հետեւում էի պարսկաստանի երկրաշարժի մանրամասնութիւններին, երբ սեւերի մէջ առած տեսայ մեր սիրելի Վահանի անունը եւ ինքնաբերաբար արցունքի երկու կաթիլներ սահեցան։

Համեստ, աշխատասէր, զուսհաբերող եւ տքնող ընկեր մըն էր Վահանը։

Դժբախտաբար մանրամասն կենսագրութիւնը չգիտեմ, բայց իրեն լաւ եմ ճանաչել, որովհետեւ ամբողջ չորս տարիներ նոյն դպրոցի դասընկերներ ենք եղել։

Սալմաստեցի էր, դեպքերի բերումով ինկած Թաւրիզ։ Իրեն ծանօթացայ Թաւրիզի կեդրոնական դպրոցում, երբ նոյն դասարանի աշակերտներ էինք։

Արտաքնապէս շատ խաղաղ խառնուածք էր արտայայտում, բայց իսկապէս իր հոգին միշտ յուզումների ենթակայ էր։ Դասարանում ամենից աշխատասէր եւ լաւ աշակերտներից էր, միշտ, կռացած գրքերի եւ տետրակների վրայ։ Ցնտեսական աննախանձելի պայմանները եւ իր թոյլ կազմուածքը արգելքներ չէին, որ միշտ յառաջադէմ աշակերտների շարքին դասէր։

1921-22ի շրջանում կեդրոնական դպրոցի աշակերտութեան մէջ նոր եռուզեռ էր ստեղծուել։ 1921ին առաջին անգամ կազմակերպւում էին Հ. Ց. Դ. աշակերտական խմբեր, ահա այդ տարիներին է, որ նա եւս նետւում է նորակազմ խմբերի մէջ եւ այնուհետեւ արտայայտում է տիպար դաշնակցականի պարտաճանաչութիւնը, եռանդը եւ զոհաբերութեան ոգին եւ մինչեւ իր տխուր արկածը հաւատարիմ է մնում մեր դրօշին։

1927ին էր, ամբողջ տասը տարիներ դպրոցի պատերի մէջ անցկացնելուց յետոյ, նոր կեանքի մէջ պիտի թեւակոխէինք, բոլորս էլ ունէինք աշակերտական երազները եւ ծրագիրները. դաժան կեանքը անծանօթ էր մեզի։ 1927ին Վահանի եւ ուրիշների հետ թեմականը վերջացրինք։ Անսահման սէր ունէր դէպի կրթութիւնը եւ մեծ ցանկութիւն շարունակելու, սակայն դաժան պայմանները թոյլ չտուին եւ Վահանը սիրով յանձն առաւ իր հայրենի գիւղում երախաներին դաստիարակելու հոգը։

Վերջին տարիներս իրենից հեռու էի, սակայն լուռ էի որ մեծ բարեխղճութեամբ եւ եռանդով աշխատում էր Սալմաստի կուսակցական եւ կրթական ասպարէզում։

Այժմ, սիրելի Վահան, սարսափելի աղէտը քեզ յաւէտ բաժանեց մեզնից. թոյլ տուր երկու կաթիլ արցունք թափել քո թարմ յիշատակիդ առջեւ եւ քեզ վրստահեցնել, որ քու ընկերներն էլ անսահման հաւատ ունին քեզ ոգեւորող գաղափարների իրականացման մասին։

Ցարգա՜նք քո թարմ յիշատակիդ, գաղափարի ընկեր։

Լիոն Բ. Աղաբէկեան

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՐԸ

Ալազան «Գրական Դիրքեւրուժ»ին մէջ ունի նորավէպ մը, որուն նիւթն այս է.— Գիւղի մը մէջ խորհուրդ գումարուած է, որոշելու համար թէ պէ՞տք է գիւղէն աքսորել ունեւոր գիւղացի մը։ Գիւղին խորհուրդին նախագահը ղէմ է աքսորին, որովհետեւ ունեւոր գիւղացին հեղինակութիւն ունի գիւղին մէջ։ Բանուոր մը կը փաստացնէ այս տրամադրութիւնը եւ կ'ուզուի աքսորել գիւղացին, որ դիշեր ատեն կը յարձակի հակառակորդ բանուորին վրայ եւ կը սպաննէ։ Կոմունիստները դիակին վրայ երդում կ'ընեն և կ'ըսեն.— Ձենք մարսեցնի։

Ահա այս է նիւթը։ Անարուեստ եւ անարժէք նորավէպ մը, որուն միակ դերն է վրէժխնդրութեան եւ թշնամութեան վարժեցնել գիւղացիներն ու բանուորները։

Ալազան այս առթիւ կը նկարագրէ հայկական պարը գիւղին մէջ։ Յատկանշական է,կարդացէք.—

Գիւղի մէջտեղով հոսում էր առուակը եւ առուակի ափերով ընթանում էին բարդիների ձմեռային սխեմատիկ հասակները։

Առուակի ափերով ու բոլոր փողոցներով հոսում եւ հաւաքւում էր գիւղը։ Հաւաքւում եւ ալիքները տարուբերւում էին դպրոցի բակովը մէկ։ Բարդիները երգում էին մեղմ, ցրտաշունչ։

Զուռնան բզզում էր հազարաւոր մեղուների համերգը եւ դհոլը կոտրատւում։ Դհոլի հատու տակտով ծալւում էին ծնկները, ոտները բարձրանում եւ իջնում։ Տրեխաւոր, սապոգաւոր եւ չուստաւոր ոտները։

Օդում բարձրանում եւ իջնում էին փափախներ եւ կեպիներ։ Ոտները քերում էին գետին ու փոշի հանում եւ փափախների ներքեւից բազմաթիւ բերաններ կուլ տալիս հարազատ հողի հիւղէները եւ վայելում նրա քաղցր բոյրը։ Բեխերն ու միրուքները սպիտակում էին, պարը տաքանում էր։

Փափախների ու կեպիների օդակը գնալով լայնանում, լայնանում ու դառնում էր անխորտակելի պատնէշ թեւերով ու ժէջքերով իրար ձուլուած։ Գիւղը դոփում էր ու փոշին բարձրանում եւ ծածկում էր ճերմակ բարդիների սխեմատիկ սիլուէտները։ Պարը տաքանում էր.

Մեռնիմ էս դարին,
Երկաթի դարին,
Ուռած կուլակին
Կը խփենք քարին...։

ՃԵՄԱՐՏՈՒԹԻՒՆ

Թատերական թերթի մը մէջ գրող մը կարգ մը բառերու կու տայ հետեւեալ սահմանները.—

Բեմադրիչ (metteur en scène) կը կոչուի դէրասաններու իշխարը։

Գլուխ-գործոց կը կոչուի այն հին թատերախաղը, որուն նկարագրած բարքերը կարելի չէ դատել։

Արդիական թատերագիր կը կոչուի գրագէտ մը, որուն մասին կը խօսուի՝ ճիշդ ինչպէս փողկապի մը վրայ։

Մեծ քննադատ կը կոչուի այն, որ կը գրէ բազմօրինակ թերթի մը մէջ, այնպէս որ իր քննադատութիւնը կարեւորութիւն կը ստանայ թերթին արժէքով եւ ոչ թէ իր կարծիքներով։

Մուսա կը կոչուի այն կինը, որ սպիտակ կը հագնի։

Թատրոններու մէջ փրկութեան պուռ կը կոչուին այն անցքերը, որոնք միշտ փակ են։

Երեկոյթներու սոխակ (soiriste) կը կոչուի այն ժանտախտաւորը, որ իր շուրջը բառ կը սփռէ։

ՆԿԱՐԻՉ ՔԻՊԱՊՃԵԱՆ

Յունիս 4ին կը բացուի (ժամը 2-6) զարդանկարիչ Մելքոն Քէպապճեանի ցուցահանդէսը (29, Quai St. Michel)։ Պիտի տեւէ մինչեւ 19 յունիս։

Կիւտթահի Քան գովեստով կը խօսիայն յառաջաբանին մէջ,զոր նուիրած է Քէպապճեանի զարձերուն ընդհանուր վերլուծման։ Յաջորդով կուտանք ամբողջական թարգմանութիւնը։

ԱՀՈՒԵԼԻ ԱՐԿԱԾ ՄԸ

Սուրիոյ հայ թերթերը կը գրեն թէ երիտասարդ երկրաչափ Մարտիրոս Զուրիկեան գոհ գացած է ահուելի արկածի մը։

Իր կնոջը հետ քամբշլըի շրջակաները ճամբորդած ատեն Զուրիկեան չափազանց արագ քշելով «մօթըսիքլէթ»ը, կ'իյնայ փոսի մը մէջ։

Մարտիրոս Զուրիկեան որ մը ետք հոգին կ'աւանդէ սոսկալի տանջանքներու մէջ։ Ցիկին Ռամէլա ծանրապէս վիրաւորուած է աչքէն։

ՀԱՅՈՑ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻ ՅԻՇԱՏԱԿԻՆ

ԹԱՒՐԻԶ, 18 մայիս (սեփ. թղթ.).— Ամենայն Հայոց Կաթողիկոսին մահուան առթիւ, Ատրպատականի առաջնորդարանը, յատուկ մահազդով յայտարարեց ութ օր շարունակ հոգեհանգիստ։

Առաջին հոգեհանգիստը կատարուեցաւ Մայր եկեղեցիին մէջ, մայիս 11ի առաւօտ։ Հակառակ երկրաշարժի պատճառած խուճապին, հոգեհանգիստին ներկայ էր խուռներամ ժողովուրդ։ Սեղանին վրայ, տաճարին առջեւ սարքուած էր հայրապետական մահաբեմ՝ սեւ շղարշով պատուած։

Առաջնորդ Ներսէս արքեպս համառօտ դամբանական մը խօսեցաւ կաթողիկոսի յիշատակին եւ շեշտեց Էջմիածնի դեր ու արժէքը մեր ազգային կեանքին մէջ։

Մայիս 18ին, կաթողիկոսի Թաղման օրը, կատարուեցաւ հոգեհանգիստ՝ Մայր եկեղեցիին եւ պաշտօնական ընդունելութիւն մը տեղի ունեցաւ Առաջնորդարանին մէջ։

Հոգեհանգիստին ներկայ գտնուելու համար եկած էին պարսիկ բարձրաստիճան պաշտօնեաներ (քաղաքացիական եւ զինուորական) օտար հիւպատոսներ, ֆրանսական, ամերիկեան եւ շաբաթապահ միսիոնարութիւններ, այլեւ պարսիկ, թուրք, ռուս եւ այլազգի բազմաթիւ անձեր, ինչպէս նաեւ հայ վաճառականներ, ազգային, կրթական, մշակութային հիմնարկութիւններ ու մարմինները։

Պատարագիչն էր Առաջնորդը, որ դամբանականով մը ներկայացուց Հանգուցեալ կաթողիկոսի ազգային եւ քաղաքական գործունէութիւնը։

Հոգեհանգիստէն յետոյ օտար հիւրերը Առաջնորդարանի սրահին մէջ գաւակցութիւն յայտնեցին Հայոց Առաջնորդին։

Մասիս

ՍՏԱՑԱՆՔ

ՅԱՐԳԱՆՔ ՀԱՅ ՆԱՀԱՏԱԿԻՆ, ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ՅԱԻԻՏՏԵՆԱԿԱՆ ՔԱՂԱՔԻՑ։ Գրեց՝ Ար. Սաբուխան։ Ազգային Մատենադարան։ Վերջերս Մխիթարեան տպարան։ 1930։ Գին 1.50 զուիցեր՝ ֆր.։

T. S. F. T. S. F.

Օգտուեցէք այս դարու ամէնէն հրաշալի գիւտէն եւ զուարճալիքէն։ T. S. F.ը հաճելի կը դարձնէ ձեր ժամանակը եւ կ'ուսուցանէ։ Դիմեցէք՝

ATELIER RADIO MÉCANIQUE

56 Rue Corvisart, Paris (13e), մէթրօ՝ Corvisart.

Փարիզի միակ հայ տունը ուր պիտի գտնէք ամէնէն լիւքս գործիքները (Super, poste - secteur եւայլն)։

Դիւրամատչելի գիներ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՐԻՆԵՐՔ ԲԱՆԱԿՈՒՄԻ ԿԵՐԹԱՆ

Հայաստանի արիներու (պիոներ) կազմակերպութիւնը յունիս 25ին բանակումի պիտի ղրկէ 5000 հոգի։ Այս արիները պիտի բանակին շրջաններու մէջ։ Երեւանէն պիտի մեկնին 9500 արիներ, 12-16 տարեկան պատանիներ եւ աղջիկներ՝ 1500, Լոռիէն՝ 600, Զանգեզուրէն ու Սեւանէն՝ 400։ Այս արիներուն հետ պիտի ղրկուին հիւանդկախ երախաներ, բժշկելու համար պանդ։

Բանակումը պիտի տեւէ երեք ամիս։

Բանակումի ընդհանուր ծախք նախատեսուած է 90 հազար րուբլի, որուն 30 հազարը, պիտի տայ արիներու կազմակերպութեան կեդրոնը։

Որոշուած է 4 ժուռ սնունդ տալ արիներուն, որոնց կ'ընկերանան 3 բժիշկ, 2 մանկավարժ եւ 7 մարմնակրթութեան ուսուցիչ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՈՐԳԵՐԸ

Հայաստանի գործավարներու խորհուրդը որոշած է գարկ տալ գորգի ճարտարարուեստին, առանձին կարգադրութիւններ ընելով այդ մասին։

Պիտի նշանակուին կեդրոններ, մասնաւորապէս Ղարաքիլիսայի եւ Երեւանի մէջ, բուրդը լուալու, գզելու եւ մանելու համար։

Պիտի քաջալերուին այն գիւղացիները, որոնք սոսկ գորգ կը պատրաստեն։ Պիտի սարքուին գուգահանդէսներ եւ մրգանակաբաշխութեան հանդէսներ։

Հայաստանի մէջ մեծ փափք կայ գորգագործութեան գարկ տալու։

ԼԷՆԻՆԱԿԱՆԻ ԲՆԱԿԻՉՆԵՐԸ

Գրած էինք թէ վերջերս նոր մարդահամար մը կը կատարուի Հայաստանի մեծ քաղաքներուն մէջ։

Այդ մարդահամարը ցոյց կուտայ, որ Լէնինականի մէջ կը բնակին 54,853 հոգի, 29867ը այր, 24,986ը կին։ Անցեալ տարուան մարդահամարը ցոյց կուտար 51,746 հոգի։ Ուրեմն 14 ամսուան մէջ բնակչութիւնը աճած է հարիւրին 6 համեմատութեամբ։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ԵՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Գիւղի մէջէն երկու ճարպիկ տղայ ղրկեցի յետուից,որ բռնեն։ Երբ ղրանք կը հասնին տղուն նա՝ կ'ըսէ. «Մի՛ ժամանակ, չէնը ինքզինքս կը պահանեմ», եւ դանակ կը քաշէ։ Սակայն, տղաները կը բերեն ծիրանի այգիներու մէջ։ Քանի քովը։ Ըսի՝ «Ա՛յ տղայ, վախնար, ես քեզի ոչինչ կ'ըներ, եթէ իրաւը խոստանիս»։

«Ռէսի եղբօր տղան—ըսաւ,—ոչինչ տեղ բոստան մ'ունի. իրերկուընկերներու հետ կը գնէ կովը եւ կը մորթէ։ Մենք, ես ու ընկերս, 2 հոգով սալերը առաջնիս սարը կ'երթայինք։ Պատահեցանք նրանց, տեսանք որ կովը կը մորթեն։ Գրեթէ լոյս էր։ Նրանք խնդրեցին մեզ ըսելով՝ «էսպէս բան ենք ըրեր Աստուծու սիրուն հէնց օգնեցէք»։ Մենք ալ օգնեցինք»։

— Ինչպէ՞ս բաժնեցիք, — հարցրի ես։

— Միսը չորսիս տուաւ, կաշին ինքը՝ ռէսի եղբօր տղան վերցրեց։

— Կաշին հիմա ո՞րտեղ է։

— Ռէսի մարագն է։

— Մարագի ո՞ր կողմն է։

— Դռնէն որ ներս մտնես՝ ալ կողմն է։

Ռէսը, տաճնապետները եւ գիւղի մարդիկ ներկայ էին այդ դատին։ Տղի պատմածները կը ղրէինք։ Իսկոյն մարդիկ ղրկեցի, որ կաշին բերեն։ Սակայն, մինչեւ նրանց գնալը՝ ռէսի տունէն մարդ մը լսող կ'ըլլայ, կ'երթայ մարագի ալ կողմից կը հանէ կաշին, ձախ կողմը կը խօթէ։ Իմ ղրկած մարդիկ կ'երթան, ալ կողմի յարդը ձախ կողմը կը լեցնեն, որպէսզի կաշին հանեն։ Բայց չեն գտներ, կուգան ինծի կ'ըսեն, թէ կաշին չգտանք։ Բերել տուի նրա մէս երկու ընկերները։ Նրանք ալ նոյնը պատմեցին։ Ստորագրել տուի ռէսին, խմբապետին եւ տաճնապետներուն։ Կինը կուլար եւ կ'անիծէր։

Ռէսը ականջիս կը փսփսար. «Բան մըն է եղեր է, էդ կնոջ կուտամ 3 ոսկի, կամ 60 կոտ ցորեն, որը որ կ'ուզես, էդ թուղթը մի ղրկեր Սերոբին եւ Գուրգէնին»։

«Չէ կարելի,— ըսի ես,— այն ատեն որ ես ձեզի կ'ըսէի թէ գիւղով 30 կոտ ցորեն տուէք, դուն կ'ըսէիր թէ ափ մ'ալ չեմ տար»։

Թուղթը ղրկեցի Սերոբին եւ Գուրգէնին։

Աւելորդ մարդիկ դուրս հանել տուի տանից։ Հոգ ունացին ռէսը, խմբապետը, տաճնապետները։ Կին մը քովս նստած Նատոին բան մը կը պատմէր։ Նատօն ըսաւ. «Ա՛յ տղայ, բան մըն ալ դուրս եկաւ»։

— Ի՞նչ է, ըսի։

— Մի՛ ամաչիր, եկուր պատմիր,— ըսաւ Նատօն այդ կնոջ։ Կինը մօտեցաւ ինծի։

— Էրիկդ ինչո՞ւ չէ եկեր,— ըսի,— դուն ես եկեր։

— Էրիկս տաճնապետ Յարութիւնն է։ 6-7 ամիս առաջ մեռաւ։

Ես այդ մարդը 95էն կը ճանչնայի. շատ ազնիւ մարդ մըն էր, սակայն, մեռնիլը չէի իմացեր։

— Պատմէ՛, ի՞նչ է պատահեր,— հարցրի ես։

— Էրկանս ունեցածները բոլորը մէկ փոքր էջմիածայի մէջ լցուած էր։ Մէջը կը գտնուէր մաւի կոթ խանջալ մը, թարապոլիս գօտի մը, Պոլսէն բերած ճերմակ գօտի մը եւս, սահաթ մը, չուխա շալուար մը, ոսկի մատնի մը, 2 թօփ դուլպնի։ Տունս ապահով չէր, տարի տուի այսինչ մարդուն, որ պահէ։ Նա ըսաւ.— Իրիկունը որ մթնի, եկուր միասին պահենք։ Իրիկունը գացի. ես եւ այդ մարդն էինք մարագին մէջ. ուրիշ ո՛չ ոք չկար։ Նա ունէր մեծ սնտուկ մը, որի մէջ կը գտնուէր իրեղէնները։ Ձէքմէն դրաւ այդ սնտուկի մէջ, մարագի պատը քանդեց, մտցրեց այդ սնտուկը պատի մէջ եւ քարեր շարեց։

— Ձեր քովը մարդ կա՞ր։

— Վերեւ Աստուած, ներքեւ մենք էինք, ուրիշ մարդ չկար։

— Դէ՛հ, լա՛ւ, դուն գնա՛,— ըսի։

Կինը առաւ իր երկու որբերը եւ գնաց։ Մարագի տիրոջը կանչեցի, որուն յանձնուած էր չէքմէճէն։

— Ա՛յ մարդ, սա բանը ի՛նչպէս եղաւ։

— Վալլա՛հ, ես ալ չգիտեմ, ինչպէս եղաւ։ Պատը քանդած, սնտուկը հանած, սնտուկի դուռը բացած...

— Բացա՞ծ թէ կոտրած։

— Կոտրած չէն, բացեր են, մէջէից չէքմէճէն տարեր են։ Ապրանքներս բոլորը տեղն են։ Մենակ, 25 ղրուշ, 40 փարանոց, 2 ղրուշնոց շարուած էր արծաթի շղթայի մը վրայ, էն են տարեր։

— Սնտուկիդ մէջ ի՞նչեր ունէիր։

Նա ալ պատմեց շարք մը իրեղէններու մասին։ Մարդիկ ժտիկ կ'ընէին այդ խօսակցութեան։ Այդ կնոջ եղբայրն ալ հոդ էր։

— Ով որ ալ տարած ըլլայ,— ըսի սնտուկի տիրոջը,— քանի որ քոնը չեն տարեր, դուն պիտի վճարես։

— Որ գօտով առնես, կուտամ։

Չեւականութեան համար թեւերը կապել տուի եւ ըսի. «Ես քեզ սարը տանիմ, սպաննեմ, որ ասվորես»։ Այդ կնոջ եղբայրը՝ տաճնապետը ըսաւ. «Ես այդ մարդու վրայ շատ վստահ եմ, ես իմ եղներս կը ծախեմ, քրոջս ապրանքներու գինը կը վճարեմ»։ Թեւերը քակել տուի։

Յանկարծ մարդ մը ներս մտաւ, որու անունը Ալօ էր, Պոլիս շատ մնացած էր արհեստով թուլումպաճի էր եւ բեռնակիր։ Այդ մարդը երբեմն մեզի աւուրհանդակութիւն կ'ընէր։ Գիւղի մէջ քանի մը դողութեան մանր դէպքեր (հաւ, բոստան) պատահած է։ Գիւղացիք նրանից միշտ կը տրտնջային թէ դողութիւն կ'ընէ։ Այդ բանները ինծի առաջ պատմած էին։

(Շար.)

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՊԻՅԵԱՆՓՈՒՐ.— Հ. Յ. Դ. Ջաւարեան ենթա-կոմիտէի կողմէ՝ Այսօր կիրակի ժամը 2ին, 13 Rue d'Issy

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏԱԿԱՆ ԲԱԺԻՆ

ԱՅՍ ՑԵՐԵԿ ժամը 3,30ին — **ԿԻՐԱԿԻ** — ԱՅՍ ԻՐԻԿՈՒՆ ժամը 9ին

Théâtre ALBERT Ier (64, Rue du Rocher, Métro : St. Lazare)

Տիգրան Չուխաճեանի եւ Ս. Նալեանի գլուխ-գործոցը

ԱՌԱՋԻՆ ԱՆԳԱՄ ԸԼԼԱԼՈՎ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

ԱՄԲՈՂՋՈՒԹԵԱՄԲ

ԼԷՊԼԷՊԻՃԻ ՀՕՐՀՕՐ ԱՂԱ

Քրքջալիր օբէրէթ 3 արար

ԳԻՆԵՐ.— Ցերեկոյան՝ օթեակ 200, 150 եւ 100 ֆրանք: Աթոռ՝ 20, 15 եւ 10 ֆր.: Երեկոյեան՝ օթեակ՝ 300, 250 և 200 ֆր.: Աթոռ՝ 50, 30, 20 եւ 15 ֆրանք:

ԱՅՍ ՇԱԲԹՈՒ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵՆՏՐՈՆԸ (Քարթիէ Լաթէն) 51 Rue Monsieur-le-Prince

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ հին ու նոր գիրքեր, Հայերէն, Ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ այլ լեզուներով, գրական, գիտական դպրոցական, վիպական եւայլն, նաեւ ամէն լեզուով պարբերականներ:

Արտասահմանէն եւ գաւառէն եղած ապսպրանքները օրը օրին կը դրկուին:

ԳՐԱՏԱՆ ԿԻՑ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ՆԱԵԻ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՄԸ

Բոլոր գրավաճառները, հրատարակիչները ու հեղինակները կրնան դիմել ուէք գործի համար՝

LIBRAIRIE H.SAMUEL, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris VIe

ՄԻԱՅՆ 200 ՖՐ. ԱՄՍԱԿԱՆՈՎ *դուք կրնաք տիրանալ Փարիզի*

լաւագոյն շրջակաները, ձեր սեփական հողաբաժինին ուր կրնաք շինել ձեր տունը, որ 15 տարի ղերծ է պետական տուրքէ:

Հողաբաժինները ունին ջուր, կազ, էլեկտրականութիւն եւ հաղորդակցութեան մեծ դիւրութիւններ Փարիզի հետ՝ բազմաթիւ կառաքուերով՝ ամէն ուղղութեամբ:

Մանրամասնութիւններու համար դիմեցէք՝

" ՏԱՐԱՍՈՎ - ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ - ԲԷԳԶԱԴԵԱՆ ,,

Հայկական գրասենեակը՝ 18 Rue Chaussée d'Antin. *Մէթրօ՝* Opéra *կամ* Chaussée d'Antin, *ամէն օր ժամը 10—12 եւ 3—7, իսկ կիրակի ժամը 10—13:*

Կիրակի օրերը կէսօրէ վերջ ժամը 2—6 կարելի է դիմել Սէվրան (Sevran) *հողաբաժիններու տեղը Պ. Տէր Աբրահամեանի,* Gare du Nord *կայարանէն:*

Շաբաթ և կիրակի օրերը ժամը 4—6 դիմել Պ. Տ. Բէգզադեանի, 87bis Bld. de la République, Boulogne, Billancourt

---

ՀԱՆՐԱՊԱՆՕՔ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հռչակաւոր ՕՄԷԿԱ ժամացոյցներուն

ԺՐՆԵԻ ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ

261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—50: Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, Omnibus՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիյոններ, նշանտուքի, հարսնիքի ժատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ զարդեղէններ եւ Թանկարժէք գոհարեղէններ: Ըսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ:

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը:

Գ. ԾԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables de (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով:

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires*ի*, Bénéfices Commerciaux*ի* և Impôts sur le revenu*ի* գործողութիւններ:

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffre d'Affaires*ի եւ* Bénéfices Commerciaux*ի տուրքերէն երբէք արհեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *ունենաք:*

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթ.* Շաթլէ: *Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (Ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռաթուառ: Ախտամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,*

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը դուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջտը) ժ. 3—7, բացի Շբ.էն, 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ.* Métro *և* Nord-Sud: Pigalle

Հայե'ր, ձեր հիւանդները խնամելու եւ ձեր դեղագիրները կարդացնելու համար շփոթութեան մի' մատնուիք, եւ ամենայն վստահութեամբ դիմեցէք՝

GRANDE PHARMACIE DE PARIS

67 Rue Madier-Montjan, վաւանս Հոն պիտի գտնէք օգտակար խորհուրդներ եւ առաջնակարգ դեղեր (արեւելեան եւ եւրոպական), ամէնէն վար գիներով:

Մեր հայ Թարգմանը ձրիաբար կուտայ ուզուած տեղեկութիւնները: (Դրոշմաթուղթ մը ներփակել պատասխանի համար):

EMPIRE Սինեմա-Շօ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)
Le Gérant H. STEPHAN

Հ. Մ. Ը. Մ.

ՍԿԱՈՒՏԱԿԱՆ ՄԵԾ ՑԵՐԵԿՈՅԹ

Այսօր կիրակի ժամը 2.30ին Petit Journal*ի սրահներուն մէջ*

ԲՈԼՈՐՈՎԻՆ ԻՆՔՆԱՏԻՊ ՑԵՐԵԿՈՅԹ ՄԸ

200 ՍԿԱՈՒՏՆԵՐ ԿԸ ՄԱՍՆԱԿՑԻՆ ՀԱՆԴԷՍԻՆ

Հագուստները հայթայթուած են ֆրանսական մեծ տուներէ մը: Մուտք 5 ֆրանք:

Վարձու է մեծ արիեննոց մը որ ունի նաեւ մէկ սենեակ եւ խոհանոց ջուր, էլեկտրականութիւն, հեստանոցը կարելի է վերածել բնակութեան յարմար երկու սենեակներու: Վարձք 2500 ֆր. շարժ 250 ֆր.: Գտնուած կարասիները կը պայման է: Դիմել՝ առաւօտեան մինչեւ ժամը 10, երեկոները 10 Պ. Քէպապճեանի, 37 rue Chereau, փարիզ (19), մեթրօ Crimée.

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: 20—37

կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները

կը կատարէ ծննդաբերութիւնները

կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

Իսկական ԷՐՄԻՍի մարքան
P. YERGANIAN et Cie
ՊՈԼԻՍ

ՊԱԼՍՈՅ ԷՐՄԻՍԻ ԳՈՆՍԷՐՎՆԵՐԸ

պատրաստուած են ամենամեծ խնամքով

կը ծախուին Ֆրանսայի բոլոր արեւելեան նպարեղէնի խանութները:

ՄԵԾԱՔԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ դիմել

Maison Mesrob, 25 Rue d'Hauteville PARIS (Xe)

Միակ ներկայացուցիչ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ համար

Լիոնի, Մարսէյլի եւ հար. Ֆրանսայի համար դիմել K. Bagdassarian et H. Tellian
8 Rue Francis-de-Pressensé
MARSEILLE

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐԵՑԷՔ

AUX DAMES DE FRANCE

ՎԱՆՈՒՆ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ — ԱՄԵՆԱԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Այցելեցէք մեր կերպասեղէններու, կտաւեղէններու, ձերմակեղէններու, արանց եւ կանաց ներքնազգեստներու եւ վերջին նորաձեւութեամբ պատրաստ հագուստներու բաժանմունքները:

Մահճակալներ, կարասիներ, հեծելանիւներ, ֆոնոկրաֆներ մարոքէնրրի:

Վալանսի եւ շրջականերու ներկայացուցիչն է Մկրտիչ եւ փիրզիկեան:

ALLO, ALLO

Այս է թիւր մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՃԷՆԱՋԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ

Tél. TRUDAINE 81 07

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւններ ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ:

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

PLOMBERIE-COUVERTURE

ՋՈՒՐ — ԿԱԶ

ԼՈԳԱՐԱՆԻ, ԵԻՆ.Ի ՋԵՏԵԼՈՒՄ

Կը ստանձնեմ կապարի եւ ինկի ամէն տեսակ գործեր, մասնաւորաբար Ջուրի խողովակներու գետեղուս եւ նորոգութիւն: Դիմել նամակով՝

A. TATOULIAN*ի*

12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

Entreprise Générale Serruries

ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՐԿԱԹԵՂԷՆԻ

Կը ստանձնեմ երկաթեայ փեղկերու, դուռներու, վանդակորմերու, ձողերու եւն. շինութիւնը մինչեւ 15 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ: Արագ, աժան եւ մաքուր գործ: Դիմել կամ գրել Մ. Խաւկոչեանի, 52 Rue de Gorge, Sarcelles, (S.etO.).

LE MONT DORE

Ջերմուկ, 1050 մ. բարձր, Օվերնիայի բարձունքին վրայ: Բաց է մարդ 15 Հոկտ. 1: Բուժիչ շնչարգելութեան, ցնցղալայնութեան, հագի, ցնցուղի, քթի եւ կոկորդի ցաւերուն:

Կազինօ, կոլֆ, թէնիս, մաքուր օդ: Դիմել՝ Cie du Mont-Dore, 19 rue Auber, Paris.

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTAN*ի*

92 Rue d'Angoulême Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամէնէն նրբաճաշակները:

Հոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին, կ'ընդունինք ապսպրանքներ արուաստիճան եւ գաւառներէն, փափաքողներու կը ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառուն:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱԹԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ — ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆՆԵՐ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéներ այրերու համար: Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար:

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆ ԳԻՆ

Կը բաւէ անդամ մը այցելել հաւատալու համար ԾԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

Ցէր եւ Ցնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO

VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) Մէթրօ՝ Place Maubert

Խնամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ: Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր քէպապ:

Այցելեցէք, համոզուելու համար: Հարսնիքի, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւայլնի համար տրամադրելի սրահ:

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ 209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու Ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ

Կը բաւէ անդամ մը այցելել հաւատալու համար ԾԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

Ցէր եւ Ցնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Ուշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
3
ՅՈՒՆԻՍ
1930
3 JUIN 1930

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1279 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

...եւ ԽՆԱՅՈՂՈՒԹԻՒՆ

Պատահական խնդիր մը չէր «Ուժերու համախմբումը», զոր դիտեց դրինք առջի օր:

Ոչ միայն ամենօրեայ պահանջները կը հարկադրեն այդ ընթացքը, այլ և մեր ներկայ կացութիւնը: Նետուած ենք ծովերուն մէջ, փողոցներու անկիւնը, կամ ծառերու տակ: Ունենալով հանգիստ, բայց ոչ խարիսխ:

Ամէն տեղ ալ, կը խնդան մեր երեսին: կը յիշեն մեր անցեալը կը համակրի՛ն:

Բայց, չյափշտակուինք: Արդա՛ք են բոլոր ժպիտները և ողջունի՛ն՝ ինչ որ կը բաշխեն իրբեւ համակրանք: Ինչ որ բաշխեն ամբողջ լիսուն տարի, այնքան առատաձեռնութեամբ...

Մեր ինքնապաշտպանութիւնը իր շիտակ ճամբան կը գտնէ, չի հակիանք այս ճշմարտութիւնը: Այլապէս, յիշատակներ ծան թողունք այստեղ կամ այլուր: Եւ յիշատակարան մը ծանի դառնայ մեր ժամանակակից պատմութիւնը:

Այս պայքարին մէջ, բաւական չէ միայն համախմբել ուժը: Հարկ է նաեւ խնայել:

Ի՞նչ կը տեսնենք իրականութեան մէջ, միշտ նկատի ունենալով գաղութները:

Անխնայ վատնում՝ միտքի, ճիգի եւ եռանդի:

Առէք առօրեայ մամուլը, — կատարեալ մրցահանդէս՝ խելք ցոյց տալու: Ակադեմական վէճեր, որոնք ոչ սկիզբ ունին, ոչ ալ վախճան: Հարցեր, որոնք մեռել կը հոտին: Ճամարտակութիւններ, որոնք ոչ իսկ նորութեան չքմեղանքն ունին:

Այո՛, միայն բանագիտութիւն, բայց երբեք պատասխանատուութիւն: Միայն խօսք ու ճառ, բայց ոչ աշխատանք: Փողոցէն անցնող հոպիտը դարձեր է քաղաքագէտ: Էֆէնտիներու եւ վարդապետներու փոքրաւորը՝ յեղափոխական: Մարդիկ ունակութիւն ունին քաղաքական կուսակցութիւն վարելու, «համկավար-ազատական» գաղափարներ ցանելու, եւ հանդիսաւոր լրջութեամբ կ'աղաղակեն իրենց պաշտօնաթերթին առջին էջէն.

— «Բարի եկաք, սրբազան: Եւ ձիշդ ատենին եկաք, տեսնելու համար, իմանալու համար թէ ի՛նչպէս կը գալարուի ձեր ճօտը»:

«... Քիչ մը մաքուր ու շնչելի օդ տուէք մեր այս ապականած ներքին կեանքին, ատոր կարօտը կը քաշենք, սրբազան», (Աբեւ, Մայիս):

Եւ տակաւին ի՛նչ գրիչներ որ թուղթ կը մրոտեն ու գրաւորին կը յանձնեն: Մենք տուինք աղօտ նմոյշ մը՝ տիրացուական ցուցահանդէսէն: Այն ալ պատահաբար: Ոչ ժամանակ, ոչ ալ տրամադրութիւն ունինք շարելու այլապէս շահեկան սեաեր՝ բանգիտական, տգիտական, սոփեստական: Մինչեւ իսկ խաչագողական:

Որակենք բոլորը մէկ բառով ու անցնինք, — անխնայ վատնում՝ աւելի կամ պակաս օգտակար կարողութեանց:

Եւ այսպէս է որ, ընթերցողէ աւելի գրող ունինք, եւ ընդհակառակն, անհամար թերթ ու գիրք լոյս աշխարհ կը տեսնեն ամէն ու ձախ:

Այսպէ՛ս է որ, արագօրէն կը գեհկանայ, կ'աղճատուի արդի հայերէնը:

Այսպէ՛ս է որ մարդիկ սրճարաններէն տպարանները կը փոխադրեն առօրեայ շատախօսութիւններ, իրբեւ քաղաքական կամ ազգային տեսութիւն:

Եւ այսպէս է որ, միշտ ալ ճակատ կը ճեղքուի, նոյնիսկ... պատարագի երգեցողութեան առթիւ:

Մենք այն կարծիքն ունէինք թէ երբ քաղաքական հոսանքներ կը գործեն ժողովուրդի մը մէջ, գոնէ այդ հոսանքներուն անդամները կ'ունենան որոշ հայեացքներ՝ հիմնական խնդիրներու մասին:

Օրինակ, ներելի չէ որ ոեւմկավար մը չգիտնայ թէ ի՛նչու եւ ինչպէս ծագեցաւ կամաւորական շարժումը, ինչո՛ւ եւ ինչպէս կործանեցաւ մեր նորածին հանրապետութիւնը: Կամ աւելի մանրացնելով, ինչո՛ւ մարդիկ ստիպուած են նոր գիւղեր շինել Մուսուռի խորերը:

Նմանապէս, աններելի է որ համայնավար մը — ըլլայ իսկ քաջախէն դարձած — չհասկնայ թէ ինչո՛ւ քարէ քար կը գարնուին մարդիկ, տեղաւորելու համար Սուրիա ապաստանած 40.000 կայանաբնակներ:

Բայց, — ինչո՞ւ պիտի հասնէինք այս օրին, եթէ գաղափար ունենայինք ուժերու խնայողութեան մասին...:

Ինչո՞վ պիտի արդարանար մեր բանգէտի, ամենագէտի համբաւը, բոլոր ճակատներուն վրայ, աստուածաբանութենէն մինչեւ համաշխարհային յեղափոխութիւն:

Ի՞նչպէս պիտի կրնայինք ապացուցանել թէ՝ Հայը ընդունակ է ամէն բանի, բացի հաւաքական աշխատանքէ: Մանաւանդ, երբ հարցը սերտ կապ ունի իր ճակատագրին հետ:

Խելքի եւ ճիգի այս անհաշիւ վատնումն ալ, իր կարգին, կը դժուարացնէ ընդհանուր հասկացողութիւնը գաղութներու մէջ: Ըլլալով չափազանց ազատ ամէն երկնքի տակ, անխնայ թուղթին կը յանձնենք մեր գիտցածն ու չգիտցածը, եւ կ'ուզենանք Բաբելոն:

Անիշխանութիւն եւ քաոս:

Շ.

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄՆԵՐԸ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԽԱՂԵՐ

Մուսուլէն կը գրեն Պէյրութի «Ազդակ»ին.—

Իրազի սահմանին վրայ, երկար տարածութեան մը վէջ, օրէ օր աւելի լայն ծաւալ կը ստանայ քրտական շարժումը: Որքան ալ չանան հերքել այս մասին տարածուած լուրերը իրականութիւնը այն է որ շատ լուրջ հանդամանք մը ստացած է ներկայիս քրտական ապստամբութիւնը: Թուրք կառավարութիւնը այդ շրջաններուն մէջ կը հաւաքէ մեծ ուժեր եւ անվերջ պատրաստութիւններ կը տեսնէ:

Հաւաքուած զինուորները սակայն շատ դժգոհ են իրենց վիճակէն եւ երբեք չեն ուզեր կռուիլ Քիւրտերու դէմ: Մանաւանդ որ անոնք մեծ դժուարութիւններ կը քաշեն այդ լեռնային շրջաններու մէջ իրենց ուսելիք հայթայթելու: Օրական քանի մը զինուոր փախուստ կուտան եւ կ'ապաստանին Իրազի սահմանները:

Հոս տիրող կարծիքը այն է որ Քիւրտերը դաղտնի յարաբերութեան մէջ են այս շրջաններու մէջ գտնուող անգլիացի հոչակաւոր գնդապետ Լօրէնսի հետ: Կըսուի նաեւ թէ՝ այս վերջին շարժումներուն ուղղակի դեկավարութիւնը ստանձնած է գնդապետ Լօրէնս եւ նոյնիսկ քանի մը անգամ թրքական սահմանը անցած՝ Քիւրտերը կազմակերպելու համար:

Ո՞վ է սակայն այս չնաշխարհիկ ուրուականը:

Չինք ճանչցողներ չափազանց տարօրինակ պատմութիւններ կը պատմեն իր մասին: Ցանկարծ ան կը փայլի, կը խօսի եւ շաբաթ մը, երբեմն շաբաթներ կ'աներեւութանայ: Օր մը նորէն երեւան կուգայ եւ այս անգամ բոլորովին տարբեր տարազով եւ տարբեր դիմագծով: Շատ լաւ արաբերէն գիտէ եւ ամբողջ պատերազմի շրջանին գտնուած է Արաբիոյ մէջ՝ արաբական տարազով եւ ոչ ոք չէ հասկցած թէ՝ ան անգլիացի լրտես մըն է:

Կասկած չկայ որ այս խորհրդաւոր մարդը կը դործէ անգլիական կառավարութեան հաշուոյն եւ իր հրահանգները կը ստանայ անկէ: Ի զուր չէր որ ամիսներ առաջ թրքական թերթեր անհանգստութեան նշաններ ցոյց տուին, երբ Լօրէնս Իրազ եկաւ, եւ բողոքներ բարձրացուցին: Անկէ վերջ ան կորնչացուցած էր իր հետքը եւ ուրիշ երկիրներ գացած:

Վերջերս կարգ մը արաբ թերթեր անհիմն եւ սուտ լուրեր տարածեցին, իբր թէ, Սուրիոյ վերին ձէզիրէի շէյխերէն էմիր Ճապրա Իրազ փախած ըլլայ, չհանդուրժելով «մէկ միլիոն Հայերու» այդ շրջաններուն մէջ տեղաւորման որոշման եւ ծրագիրներուն: Այս լուրը բացարձակ զրպարտութիւն մըն է: Շէյխ Ճապրա Իրազ եկած է լոկ իր կամքով եւ իր անձնական գործերուն բերումով: Նոյն իսկ կ'ըսեն թէ՝ ան միացած է քրտական շարժումներուն եւ գնդապետ Լօրէնսին գործակից մըն է: Այս լուրը մէկէ աւելի աղբիւրներէ հաստատուած ըլլալով, վստահօրէն կրնամ ըսել որ Էմիր Ճապրա քիւրտ ապստամբներուն հետ յարաբերութեան մէջ է:

Անգլիացիները այժմ շատ անտարբեր եւ բոլորովին անտեղեակ ցոյց կուտան իրենք զիրենք այս անցուդարձերուն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Քրտական նոր դաւադրութիւնը

Անցեալ օր գրեցինք թէ Էրզրումի մէջ ձերբակալուած է Շէյխ Սայիտի տղաներէն Սէլահէտտինն, իբրեւ դաւադիր:

Էնկիւրիէն կը հաղորդեն թէ այս նոր գործին քննութիւնը աւարտած է եւ դատավարութիւնը պիտի սկսի Յունիս 10—15ին: Ուրիշ մեղսակիցներ ալ բռնուած եւ Էնկիւրի փոխադրուած են: Կալանաւորներուն մէջ կը գտնուի նաեւ Պալուի նախկին երեսփոխան Շէյվքէթ Էֆէնտի:

Նոր դեպքեր Հնդկաստանի մէջ

Կիրակի օր, աւելի քան 15,000 հնդիկ ցուցարներ նոր արշաւանք մը կատարեցին Վատալայի աղի մթերանոցին վրայ և շղթան խզելով յաջողեցան մաս մը աղ դրաւել, բայց ոստիկանութիւնը օգնական ուժ ստացաւ և ցրուեց: Վաթսուն հոգի վիրաւորուեցան, և բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարուեցան:

Յոյսին առեն, մեծ դժուարութիւններ պատճառեցին կիները, որոնք ամէն բան կ'ընէին ձերբակալուելու համար: Ոստիկանապետը պատուիրեց պարզապէս աղի մթերանոցներէն դուրս քշել զանոնք, բայց կիները նորէն կը վերադառնային: Այն առեն, ոստիկանները ինքնաշարժներու վրայ դրին զանոնք եւ ամայի տեղ մը փոխադրելով, ազատ արձակեցին: Դէպքը տեւեց չորս ժամ:

*** Պոմպէյէն կը հեռագրեն թէ քառասուն կամաւորներ փորձեցին փախչիլ բանտէն: Անոնք յաջողեցան քանի մը տեղերէ կտրել բանտը շրջապատող փշաթելերը, բայց պահակները ուրիշ բանտարկեալներու օգնութեամբ արգիլեցին փախուստը:

*** Կանտի բանտէն նամակ մը գրելով Հնդկաստանի փոխարքային, ցաւ կը յայտնէ վերջին դէպքերուն առթիւ եւ կը յայտարարէ թէ ինք երբեք պատասխանատու չէ անոնց համար: Կրկին եւ կրկին կը հաւաստէ թէ ինք եւ իր ընկերները վճռած են բռնութեան չդիմել եւ զոհանալ կրաւորական դիմադրութեամբ: Աշխատաւորական «Տէյլի Հէրըլտ» այս լուրը տալէ յետոյ, կը յայտնէ թէ կացութեան ամենէն ծանր երեւոյթը այն է որ, բնիկներուն մէջ դառնութիւնը կը կուտակուի եւրոպացիներուն դէմ: Ապացոյց՝ յարաճուն պայքարը եւրոպական եւ մասնաւորապէս անգլիական ապրանքներու դէմ: Այսպէս, փէնճապի մէջ, վաճառական մը, որ հարիւր հազար սդերլին արժողութեամբ ապրանք ունի, չի կրնար ծախել: Նոյնիսկ եթէ անգլիական իշխանութիւնները յաջողին զսպել խռովութիւնները, միշտ գոյութիւն պիտի ունենայ դառնութեան զգացումը ներկայ եւ ապագայ սերունդներուն մէջ: Իսկ այսքանը բաւական է որ փճանայ անգլիական վաճառականութիւնը Հնդկաստանի մէջ: Թերթը խորհուրդ կուտայ որ կառավարութիւնը դարման տանի կացութեան, որպէսզի անանցանելի վիհ մը չբացուի:

*** Կալկաթայէն կը գրեն թէ առնուազն 5000 հոգի ձերբակալուած են անհնազանդութեան պայքարին բացումէն ի վեր (երկու ամիս): Զոհերուն թիւն է 300 սպանեալ և 1500 վիրաւոր:

Սուրիական ցեղերը եւ Ֆրանսա

Սուրիոյ Սահմանադրութեան հսկակումէն անմիջապէս յետոյ, մարզպան Պ. Փոնսօ պատրաստ մը կատարեց երկրին արեւելեան սահմաններուն վրայ, եփրատէն ալ անդին, այցելելով սուրիական տափաստաններու ցեղերուն: Իր նպատակն էր ծանօթացնել այդ ցեղերու վիճակին և կարգադրել կարգ մը վէճեր: Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ մարզպանը չերմ ընդունելութիւն գտաւ ամէն տեղ: Բոլոր վրանները զարդարուած էին ֆրանսական և սուրիական դրօշակներով: Առաջին անգամ էր որ ֆրանսական հանրապետութեան մէկ մարզպանը կը մտնէր մեծ անապատը: Ուստի, Փոնսոյի Պէյրութ վերադարձէն անմիջապէս յետոյ, բոլոր պէտուին ցեղապետները փութացին փոխադարձ այցելութիւն տալ: Քառասուն ցեղապետներ հանդիսաւորապէս ընդունուեցան մարզպանին պալատը և ստորագրեցին կատարեալ հաշտութեան դաշնագիր մը, մասնաւորապէս երկու ցեղերու միջեւ որոնք զժտուած էին մէկ տարիէ ի վեր: Ցետոյ, ֆրանսացի պաշտօնատարներու հետ համախորհուրդ, քննեցին այն բոլոր յառաջդիմական միջոցները որ կրնան գոհացում տալ իրենց պահանջներուն:

Ամէնէն վերջը տեղի ունեցաւ հանդէս մը, որուն կը մասնակցէին Լիբանանի եւ Սուրիոյ նախագահներն ու նախարարները:

Ցոյս կայ որ այսուհետեւ աւելի ամրապնդուի անապատին ապահովութիւնը, շնորհիւ զանազան ցեղերու միջեւ կնքուած դաշնագիրներուն:

Թուրք աւազակներ Սուրիոյ մէջ

Թրքօ-սուրիական սահմանին վրայ այս օրերս անպակաս են միջադէպեր: Ռիհանիէի եւ Համամի միջեւ, հիւսիսային Սուրիոյ մէջ, քանի մը օր առաջ թուրք աւազակներ չորս ճամբորդներ փոխադրող ինքնաշարժի մը վրայ գնդակներ արձա-

(Յուրեքու դարունակութիւնը կարդալ Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 7

Մկրտիչ Սէֆէրեան	150
Հայկազուն Աբրահամեան	150
Գալուստ Սադրեան	150
Պարգեւ Ցէրտլեան	100
Արմենակ Յակոբեան	100
Գումար	650
Նախորդ գումար	9000
Ընդհ. գումար	9650

ԵՂԲԱՅՐԱԿԱՆ ՕԳՆՈՒԹԻՒՆ ԱՆԱՏՈԼՈՒԻԷՆ ՔՇՈՒԱԾ ԹՇՈՒԱՌՆԵՐՈՒՆ

ՑԱՆԿ 60

Օր. Գասպարեանի եւ Պ. Հրանտ Պօյաճեանի Հարսնիքին առթիւ (տես վարը)	330.—
59րդ ցանկին գումարը	75,243.30
Ընդհ. գումար	75,573.30

***

ՊՈՒՐՍ ՍԷՆ ԱՆՏԻՈՒ.— Մեր փոքր գաղութը կը բաղկանայ տասը ընտանիքէ: Օր. Գասպարեանի եւ Պ. Հրանտ Պօյաճեանի ամուսնութեան առթիւ, Մարսէյլի եղոկատցիներու Հայր. Միութեան վարչութեան անդամները Պ. Ա. Քինկէօզեան յիշելով «Ցառաջ»ի կոչը ի նպաստ Անատոլուի բեկորներուն, հրաւիրեց սեղանակիցները մասնակցիլ հանգանակութեան: Եղոկատի Հայր. Միութիւնը վճարեց 100 ֆրանք. սեղանակիցներն ալ մասնակցեցան իրենց կարողութեան եւ գոյացաւ 330 ֆրանք զոր կը ղրկենք ձեզի, ցանկին հետ միասին:

Ա. Ձ.

ԱՄԷՆ ԻՆՉ ԼԱՏԻՆԱՏԱՌ

Կառավարական որոշումով, յունիս 1էն սկսեալ Թուրքիոյ բոլոր պետական պաշտօնատուները, վարչութիւնները, Դաղապետութիւնները եւ դատարանները միայն եւ միայն լատիներէն տառերով պիտի գրեն: Այլեւս արգիլուած է արաբերէն սդագիրը:

*** Ամերիկեան արշաւախումբ մը պեդուիներ կատարելով էնկիւրիէն 48 քիլոմեդր հեռու, երեւան հանեց հիթիթեան շէնք մը, որ կը կարծուի թէ մեհեան եղած է:

ԿԱՂԻՆԻ ԲԵՐԲԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Վերջին հաշիւներու համաձայն, կաղինի բերքը առատ եւ ընտիր պիտի ըլլայ այս տարի: Տրապիզոնի եւ շրջակայքի բերքը 250 հազար, Կիրասոնինը 400 հազար, եւ Բիգէի կուսակալութեանն ալ 150 հազար կենդինար կը նախատեսուի: Կաղինի բերքով շահադրգռուող դրամատէրներն ու առեւտրական հաստատութիւնները այն վստահութիւնը ունին թէ բերքին սպառնացող հիւանդութիւններուն շրջանը անցած է այլեւս:

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

"ԱՐՏՕՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿՈԼՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԻՆ,,

Հաժարնաւար կուսակցութեան պարտութիւնը, հաւաքական տնտեսութեան քաղաքականութեան մէջ, կը շարունակէ պահել իր ազդեցութիւնը։

Խորհրդային մամուլը, իր դեկավարներու եւ պատասխանատուներու բերնով, յաճախ «անխնայ մերկացումներով» ճիշտ է թէ կը քննէ շարունակաբար այս կեդրոնական հարցը, բայց իրեց յատուկ եղանակներով եւ ձեւերով։ Ընդհանրապէս անոնց հաժար պարտութիւն գոյութիւն չունի, այլ ինչպէս իրենք կ'ըսեն, «որոշ շրջաններում գործուած սխալները, կուսակցական գծի կոպիտ աղաւաղումները, եւ «100 տոկոսով ժարտական լեղափոխութեան»քեալլագէօղութիւններն» կամ «հարիւր տոկոսով սարսախութիւնները» խոչընդոտներ են հանդիսացեր ընդհանուր շարժումի ծաւալման։ Այս բոլորէն ժարդս այն եզրակացութեան կրնայ յանգիլ թէ՝ հաւաքական տնտեսութեան ձախողումը, վերջին հաշուով արդիւնք է եղած գլխաւորաբար հաժարյնաւար գործիչներու ձախաւերութեանց։ Մինչդեռ իրենց իսկ ծամծաժ բառերէն եւ ի վերոյ ժամուլի զանազան արտայայտութիւններէն պարզ է թէ՝ երկիրն ու ժողովուրդը պատրաստ չեն եղած ընկերային այդ հսկայական շարժումին, պարագայ ժը, որ գլխաւոր եւ հիմնական պատճառը պէտք է համարել բուն պարտութեան։ Մնացեալ պատճառները նպաստած են այս հիմնական խնդրի արագ զարգացման։

Այսօր, երբ ըստ երեւոյթին անսպառ ճիգ ի գործ կը դրուի արագօրէն դարմանելու կատարուած սխալները «բոլշեւիկեան ինքնաքննադատութեան» ճաժբով. բնական պիտի ըլլար ապասել թէ ժարդիկ հաշուի պիտի առնէին ամենագլխաւոր արգելքները, իրենց բովանդակ ծաւալին մէջ։ Աղմուկը այս ուղղութեամբ, ինչպէս նաեւ կուսակցական եւ կառավարական մարմիններու հրաժանագրերը իրենց բազմազան տրամադրութիւններով, շատ հեռու են բուն վէրքը մատնանշելէ։ Երկրի եւ ժողովուրդի կենցաղային, հոգեկան եւ բարոյական կողմը — որպէս հիմնական ազդակ — դարձեալ կը մոռցուի բուն դնահատութենէն։

Այլ կերպ դժուար կարելի պիտի ըլլայ ըմբռնել դարմանումի այն բազմաթիւ միջոցները, որոնք ամէն բանէ առաջ կը ծառայեն աւելի այլասերելու տպիտութեան մէջ պահելու բուն ժողովուրդը։

«Արտօնութիւններ կոլտնտեսութիւններին», օրէնքով, կառավարութիւնն ու կուսակցութիւնը, բացայայտօրէն իր քաղաքականութիւնը յաջողցնելու համար սկսած է կաշառել հաւաքական տնտեսութիւններու մէջ մտած գիւղացին, հաստատելով միաժամանակ բացառիկ վիճակ այդ կազմակերպութեան արդիւնաբերութեան հաժար։

Կոմունիստական կուսակցութեան կեդրոնական Կոմիտէի ապրիլ 2ի որոշումը՝ իրագործած Խորհրդային կեդրոնական կառավարութեան եւ պարլամենտի կողմէն կը տրամադրէ.—

«Ազատել միանական գիւղատնտեսական տուրքից երկու տարով (1930—31 եւ 1931—32) կոլտնտեսութիւններու ամբողջ հանրայնացուած բանող անասուններին — ձիերին, եզներին եւայլն, ինչպէս կոլտնտեսութիւնների մէջ հանրայնացուած, այնպէս էլ անձնապէս կոլտնտեսութիւններին պատկանող բոլոր կովերը, ոչխարները, խոզերը եւ թռչունները։»

«Բանջարաբուծական կոլտնտեսութիւնների եւ հանրայնացուած բանջարանոցների վրայ միանական գիւղատնտեսական տուրք դնելու դէպքում՝ տուրքից երկու տարով բոլորովին ազատել թէ բանջարաբուծական եւ թէ այլ կոլտնտեսութիւնների այն հողերը, որոնք նոր են յատկացուում բանջարանոցի»

Անասուններու եւ որոշ հողերու ժասին եղած այս բացառիկ կարգադրութիւններէն յետոյ, որոշուած է «ապահովելու ընթացիկ տարում կոլտնտեսութիւններին 500 միլիոն ռուբլու չափով վարկ տալը»։ Ամէն դատ որոշուած է.—

«Ջեղչել կոլտնտեսութեան մտած տնտեսութիւններու հողաշինարարական պարտքը, եթէ այդ հողաշինարարութիւնը կատարուել է նրանց կոլտնտեսութիւն մտնելուց առաջ։

«Կոլտնտեսութիւններ մտած գիւղացիների վերաբերմամբ զեղչել մինչեւ այս որոշման հրատարակումը չգանձուած բոլոր այն տուգանքները, որ նշանակուել են հարկերին եւ այլ պարտադիր վճարումներին վերաբերող օրէնքների խախտման եւ անհատական գիւղատիական տնտեսութեան այլ պարտականութիւնների չկատարման համար։ Դադարեցնել մինչեւ այժմ կայացուած դատական որոշումների կատարումը, ինչպէս նաեւ քրէական եւ վարչական պատասխանատուութեան կանչելու համար սկսուած գործերը նոյն այդ խախտումների վերաբերմամբ, եթէ դրանք կատարուել են գիւղացիների կողմից մինչեւ նրանց կոլտնտեսութիւն մտնելը։»

Այս ամէնը ազէկ, միայն թէ հարկ է նկատել, որ բոլշեւիկեան իշխանութիւնները մոռցած են այս օրէնքով, փոխել նաեւ կոլտնտեսութեան անունը։ Մեր պատմական Արշակաւանի կազմութիւնը լիշեցնող պատմութիւնն է որ կը կրկնուի հոս։ Եւ ինչպէս հոն ապաստանող ամէն անհատ ազատ կը նկատուէր իր բոլոր դատապարտելի արարքներէն հիմակ ալ կոլտնտեսութիւններու մէջ մտնողներն են, որ կ'ազատուին ո՛չ միայն իրենց պատասխանատուութիւններու, քրէական յանցանքներէն, այլ եւ երկու տարի իրենց հետ իրենց ստացուածքն ալ կ'ազատուի օրինական պարտաւորութիւններէն երկրի դանձին հանդէպ։

Պարզ է սակայն այս բոլորին իմաստը։ Ան ամէն բանէ առաջ նպատակ ունի դադրեցնել քայքայման ալիքը, ինչպէս նաեւ ժողովրդական լայն զանգուածներու ատելութիւնը օրուան իշխանութեան եւ մի կատարած «ընկերային լեղափոխութեան» մասին։ Իրենց իշխանութիւնը պահելու ախտավարակ ժառանգութիւնը, որ կատարեալ խուճապի է մատնած դիրենք, ժողցնել կուտայ սակայն, որ այս ճաժբով աննման է դարմանել սխալները, եւ ժանաւանդ առողջ հիմերու վրայ դնել «կոլխոզշարժումը»։

Ճիշդ է, նկատի ունենալով տնտեսական ծանր կացութիւնը, եւ հալածանքներն ու այլ դըժուարութիւնները, այս արտօնութիւնները միջոց են գիւղացիութեան համար, ժամանակ մըն ալ գոնչ իրենց գոյութիւնը այս ձեւով պահպանելու հաժար։ Բայց ասոնք չեն կրնար նպաստել ժողովուրդի ներքին լեղաշրջումին, ինչպէս նաեւ մարսել տալ Ստալինի յոդուածի տրամադրութիւնները։

Ամէն դատ, այս առանձնաշնորհեալ վիճակը, որմէ կ'օգտուին մեր փոքրաժասնութիւն կազմող գիւղացիները, պատճառ պիտի հանդիսանայ նոր արկածախնդրութիւններու եւ ժանաւանդ չարաշահութիւններու։ Միւս կողմէ, հաւաքական տնտեսութիւններէն դուրս մնացողներու հանդէպ գործադրուած խստութիւնները, բնականօրէն աւելի պիտի բարդացնեն գիւղական կնճռոտ հարցը։

Համաչնաւար կուսակցութիւնը, ի հարկէ, ժտահոգ չէ այս բոլորէն, որովհետեւ իր ուզածն ալ ճիշտ այն է, որ աւելի եւս լայն բացուին անջրպետներ գիւղացիական զանգուածներու մէջ, որպէսզի հաժար «դասակարգային հակաժարտութիւնները»։ Բայց ինչպէս ցոյց տուաւ կեանքը, գիւղ.ին ո՛չ միայն կը ժխտէ կոմունիստական տեսութիւնները, այլ եւ միանական ճակատով դուրս կուգայ ճիշտ այդ իշխանութեան դէմ իր շահերու պաշտպանութեան հաժար։

Այսպէս կամ այնպէս, այս նոր արտօնութիւններէն յետոյ, կը հետեւի թէ համաչնաւար իշխանութիւնը մէկ կողմ թողած բուն ընկերային լեղափոխութիւնը, քաղքենի պետութիւններէն աւելի վատթար եւ անբարոյական միջոցներով կը ձգտի պահել իր իշխանութիւնը։

Ս. ԹԱՔՈՒԻ

ՉԵԿԱՅԻՆ ԳԱՂՏՆԻՔՆԵՐԸ

Ջ.

ՍՔԱԼԻՆԻ ԳԱՂՏՆԻ ՄԵՔԵՆԱՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ Ե. ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՄԷՋ

ԼԻԹՎԻՆՈՖ ՄԱՀԱՑՈՒ ԹՇՆԱՄԻ ԳԱՐԱԽԱՆԻ

Ե. Արեւելքը անծանօթ երկիր էր ինծի համար։ Շատ մեծ մտավախութեամբ ընդունեցի իմ անուանումս Թոքիոյի դեսպանատան խորհրդականի պաշտօնին։ Չինական լեղափոխութիւնը արագօրէն ծաւալ կը գտնէր, եւ այս կողմէն դիւրին չէր իմ աշխատանքս, որովհետեւ ճափոն վըճռական դեր մը պիտի խաղար այդ լեղափոխութեան մէջ։

I. Կուսակցութեան կեդր. կոմիտէին մէջ ինծի կանխաւ հասկցուցած էին որ Թոքիոյի խորհրդ. դեսպան քօք ի մօտոյ ետ պիտի կանչուէր, եւ բաւական երկար ժամանակ ես պիտի ստանձնէի գործակատարի պաշտօնը։ Դժուարին գործ մը կը դդուէր առջեւս։

2. Փէքինի խորհրդ. դեսպան Գարախանի մէկ տեղեկագիրը կարդալուս միջոցին, հեռաձայնին զանգը հնչեց մ'օտս։ Լիթվինոֆն էր որ կը խնդրէր ինձմէ իր գրասենեակը երթալ։

Այս հրաւէրը տարօրինակ թուեցաւ ինծի։

Արտաքին գործավարութեան մէջ աշխատութեան բաժանման համաձայն, Լիթվինոֆ ոեւէ պաշտօնական հետ։ Երբ Շիչերին արձակուրդով մեկնէր, ասիական գործերը կը յանձնուէին մի ոմն Ռաֆալովիչ, շաքարի պէս մարդ, բայց ծայր աստիճան սահմանափակ մտքով։ Լիթվինոֆ կը սրտնեղէր ասկէց, բայց կուսակցութեան քաղաքական Բիւրօն կը հասկնար իրեն թէ Գարախանի հետ իր անձնական յարաբերութիւն ու առելութիւնը անկարեւի կ'ըլնէր ոեւէ անմիջական յարաբերութիւն ընդմէջ փէքինի դեսպանին՝ Գարախանի, եւ արտաքին գործավարին օգնականին, Լիթվինոֆի։ Ասկէց աւելի, շիտակ ռազմագիտութիւն չէր կրնար ըլլալ, որովհետեւ Լիթվինոֆ ամենաստորին գաւերու համար յայտնի միտում մը ունէր։ Իր վրէժխնդիր ախորժակներուն յագուրդ տալու համար իրաւունք կրնար գոհել ոչ միայն Գարախանը, այլ նոյնիսկ ոեւէ նպաստաւոր կացութիւն Չինաստանի մէջ, բաւական է որ հասներ իր մէկ վատթար նպատակին։

Լիթվինոֆ կարծիքս հարցուց Ե. Արեւելքի գործերուն վրայ։ Խուսափողական պատասխաններ կուտայի, պատրուակելով թէ բաւական ժամանակ չեմ ունեցած ուսումնասիրելու ա՛յսքան բարդ խնդիրներ, եւ Լիթվինոֆ մ'էկէն ի մէկ սկսաւ խօսիլ իրարուետեւէ արագ արագ։

— Ամբողջ չարիքին պատճառն է Գարախանը, ըսաւ։ Իրեն յանձնուած գործերէն բան մը չի հասկնար, եւ կ'աշխատի որ իր ըրածները վաւերացնէ պորտին կոչուած կասկածելի անձը, Շիքակոյի Սակարանին ստորին խաւերէն առաջ եկած այդ խարդախը։ Շիքակոյի մէջ ժամանակ կ'անցընէր կրուզենպէրկ անունով։ Չինաստանի մէջ ինքզինքը դիկտատոր կզգեցուց։ Ցատուկ ծածկագրութիւն մը ունի՝ ուղղակի թղթակցելու համար կոմինտէրնի հետ։ Հիմա այլեւս Գարախանին ալ կարեւորութիւն տուած չուներ, եւ այս վերջինը համակերպութեամբ կը հանդուրժէ ամէն բանի։

«Ընհաւատալի հպատակութեամբ Գարախան գլուխ կը ծռէ Պորտինի առջեւ։

«Չինաստանէն յատկապէս Մոսկուա գալով Պորտին Չինաստանի համար վարկ պահանջեց.— 50 միլիոն տոլար, 50,000 հրացան, 500 գնդացիր եւ 115 Թնդանօթ։ Քաղաքական Բիւրոյին մէջ աթոռ ունեցող աւանակները երկու օր խորհրդակցեցան որոշում տալու համար։ Եթէ ամէն մարդ այս կերպով իր պահանջումը ստանայ, մեր բոլոր պահեստի օտար արժեթուղթերը պիտի սպառէին։ Շիչերինը հրաւիրեցին որ մասնակցի խորհրդակցութեան, բայց անիկա հիւանդ ձեւացաւ, ինչպէս այսպիսի կասկածելի առիթներու։ Իրեն տեղը ես գացի եւ յայտարարեցի թէ կոպէկ մը անգամ չեմ կրնար տալ, վասնզի չինական գործերուն վրայ հաւատք չունիմ։ Եթէ հոն գործերը ասանկ երթան, օրին մէկը մենք ալ կը քշուինք Մանչուրիայէն։ Սթալին կատղեցաւ եւ սկսաւ բացատրել ինծի (Լիթվինոֆի) թէ Չինաստանի տրուելիք այս նպաստը նախաքայլ մըն էր դէպի Չինաստանի խորհրդայնացումը։ Երկարշաղակրատութիւններէ վերջ քաղաքական Բիւրոն որոշեց պորտինի յանձնել իր պահանջածին հարիւրին 30ը։ Պաշտօն արուեցաւ ընկեր Ռնշլիխթի հսկել փոխգրեուն բաշխումին։ Այս կերպով Չինաստանի խաբեբայ դիկտատորը 15 միլիոն տոլար ձեռք պիտի ձգէր,— պատուհանէն փողոց նետուած դրամ մը։ 3000 փոխգիր 5000 տոլարնոց...։

«Ընկեր քօք ամէն տեղեկութիւն պիտի տայ ձեզի Ե. Արեւելքի գործերուն վրայ», յայտարարեց Լիթվինոֆ վերջացնելով։

Ես ափ ի բերան մնացած էի բոլոր այս լսածներուս վրայ։

Սթալին երեսուն վայրկեան միայն չնորհեց ուշկնդրութեան համար։ Նախ սկսաւ կոշտ, անարգական խօսքեր ուղղելով քօքի հասցէին։ Ցետոյ ըսաւ թէ Չինաստանի յեղափոխութիւնը խորհրդային հիմերու վրայ կը քալէ։ Միակ վտանգը անգլիական գինեալ միջամտութիւն մը կրնայ ըլլալ։ Բայց Անգլիա բան մը չի կրնար ընել առանց ճափոնը առմոզելու։ Ուստի չինական խընդրոյն բանալին Թոքիոյի մէջ կը գտնուի։ «Դուք պաշտօն ունիք ամէն գնով արգելք ըլլալու անգլեւ ճափոնական գործակցութեան մը։ Ամէն միջոց ի գործ դիր, ուզածիդ պէս, գիտնալով որ պատասխանատու ես վերջնական յաջողութեան»։

Փորձեցի ճշդել իմ խաղերուս սահմանը.

— Ի՞նչ պէտք է ընեմ, եթէ ճափոնցիները իրենց չէզոքութեան իբրեւ գին պահանջեն Սախալինի միացեալ կէսը եւ Վլատիվոսթոքը։

Սթալին դժգոհ ու լուրջ դէմքով մը երեսս նայեցաւ։

— Ես գիւանագէտ չեմ եւ չեմ կրնար գործնական խրատներ տալ քեզի։ Եթէ խորհրդային վարչաձեւը յաղթանակէ Չինաստանի մէջ, նոյնիսկ ի վարձ իրենց կուտանք երկուքը։

Այս սթալինեան խօսակցութենէն ես բնաւ բան չհասկցայ։

. . . . . .

Կոմինտէրնին գացի, որ ինծի իմացուց թէ իր ներկայացուցիչն է ճափոնի մէջ Եանսըն, առեւտրական պատուիրակը։ Հոն ալ գըլուխս տարին Չինական լեղափոխութիւնը ամէն գնով գիւրացնելու յորդորներով — գործադուլներ առաջ բերել, գիւղացիները ոտքի հանել, եւայլն։

Իմացուցին ինծի թէ հպարտութեամբ գիտեն որ նոյնիսկ ճափոնական նաւատորմին մէջ երեք համայնավարական բջիջներ կայի։

Նաեւ Գորէայի մէջ համայնավար կուսակցութիւնը կը վարէր Սէուլի ընդհ. հիւպատոսը։ Մոսկուա այս վերջին քաղաքը ղրկած է Թարգմանի պաշտօնով Գորէացի կին մը, Զալօկա անունով։ Ասոր աշխատակիցը կը կոչուէր Քիմ։ Երկուքն ալ կազմակերպած էին Գորէայի մէջ համայնավար երիտասարդութեան հարիւրաւոր բջիջներ, որոնց համար յատկացուած գաղտնի վարկերու մասին չեն կրնար համաձայնիլ կոմինտէրնի երկու պատուիրակները, Եանսըն եւ Հարմանօֆ։ Ճափոնի բջիջներուն համար յատկացուած է 120,000 տոլար տարեկան։ Գորէայի համար ալ նոյնքան կը պահանջեն։ Ուզեցին իրաւարար կարգել գիս, բայց ես մերժեցի այդ պատիւը, խորհելով որ գժգոհ կողմը կրնայ ամէն տեսակ նեղութիւն պատճառել ինծի։

ՇԻՆԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Երեւանի շինարարութիւնը վերջերս փոխուեցաւ... դասաթօսութեան։ Անցեալ շաբթու ներկայացո գինք վիճաբանութիւնները, որոնք տեղի ունեցան կատարուած շինարարութեան մասին։ Այժմ «Խորհ. Հայաստան» կը յայտարարէ թէ Երեւանի մէջ բացուած է «շինարարական դասախօսութեանց» շարք մը։ Քալպաղնուի պիտի խօսի «Բնակարանային շինարարութեան զարգացումը պատմութեան ընթացքին» նիւթին շուրջ։ Ճարտարապետներ Ցէր Ասատուրեան, Ջաղինեան, Բայեւ, Զոհրաբեան, Մանանդեան, Մալխասեան եւ Գաբրիէլեան պիտի խօսին «Հայաստանի շինանիւթերը եւ անոնց օգտագործումը» նիւթին շուրջ։ Ճարտարապետ Սուրէն Աղաբաբեան՝ «Հայաստանի էլեկտրականացման» մասին, ճարտարապետ Մարկոսեան՝ «Ճանուղիներու շինարարութեան հեռանկարներ»ու մասին։

ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐՈՒԽԱՆԵԱՆ

ԹԱՒՐԻՋ. — Մայիս ... Պարսկաստանի Համատան քաղաքին մէջ ինքնաշարժի արկածին զոհ գնաց Հ. Ց. Դաշնակցութեան հինաւուրց դիներէն Սարուխանեանը, որուն գիակը Սարուխանեանը, որուն գիակը որդին, տարաբախտ վարուխանեանն ալ Մայիսի 6ի չեր, Սալմաստի ահռելի երկրշարժի ժամանակ, Մահմատ գիղին մէջ փլատակներուն տակ մը նացած էր։

Սարգիս Սարուխանեանը ծնած էր Սալմաստ գաւառի Գլաղան գիւղին մէջ 1875ին։ Ամէն գիղին մէջն ալ ստացած էր իր նախնական ուսումը։ Գիւղական համարակ ընտանիքի զաւակ էր։ 1890ական թուականներուն Սալմաստ Հ. Ց. Դաշնակցութիւնը իր յեղափոխական կեդրոններէն մէկը դարձնէր Սալմաստը, Սարգիսը կը գառնար մեր կուսակցութեան ուխտեալ եւ հաւատարիմ զինուորներէն մէկը եւ տասնեակ տարիներով կուսակցական ու յեղափոխական գործի կը լծուէր։ Սալմաստի յեղափոխական գործերու վրիժ ընկ. Սամսոն Թադէոսեանի ձեռքին տակ աշխատանքներ կատարելով։

Մասնակցած է շարք մը հայդուկային կռիւներու, որոնք տեղի կ'ունենային սահմանագլուխին վրայ։

Խանասորի պատմական արշաւանքին (1897 յուլիս 25) մասնակից եղած է։ 1890-1900ական թուականներուն Սալմաստ յեղափոխական գործերու եւ շարժումներուն մէջ Սարգիսը անդուլ աշխատանք կատարած է իբրեւ գինուոր, թիկնապահ, պահեստապետ, սուրհանդակ եւ այլն։

Պատերազմէն յետոյ, երբ Սալմաստի Հայութիւնը քաղաքական դէպքերու բերումով հնացած դէպի կովկաս եւ այլուր Սարգիսը հաստատուեցաւ Թաւրիզի մէջ։ Սալմաստը Հայերով լիցուքիլ սկսաւ 1922էն սկսիլ եւ տարուէ տարի չէնցաւ, բայց բախտաբար վերջին երկրաշարժի հիմնովին քարուքանդ ըրաւ գեղեցիկ գաւառը։

Սարգիսը ընտանեկան շատ ծանր պայմաններու մէջ ապրեցաւ։ Կինը մեռաւ, երկու փոքրիկ խնամքը ծանրացաւ իր վրայ, իսկ ինք միաց անգործ եւ տնտեսական ծանր պայմաններու ենթակայ։

Հ. Ց. Գ. Ատրպատականի կազմակերպութիւնը տարիներ շարունակ նիւթական համեստ օգնութիւն գոյց տուաւ իր հիւանդ զինուորին եւ անոր գերազանակներուն, որոնցմէ փոքր տղան՝ Մուշեղ խուլ ու համր է։

Սարգիսը գործելէ եւ աշխատելէ աւելի կը սիրէր կարդալ։ Անվերջ գիրք ու թերթ կը կարդար եւ «Վրէժ»ի գրագրական մշտական ընթերցողն էր։ Ազգային իշխողութեամբ եւ ոգեւորութեամբ կը պատմէր Սալմաստի յեղափոխական դէմքերու եւ դէպքերու մասին իր յուշերէն, որոնցմէ մաս մը գրի առած ենք հանդէսներուն եւ դասախօսութեանց կը հետեւէր ուշի ուշով եւ տարիներու ընթացքին լսելով ու կարդալով միայն կրցած է ինքնաշարագացման համեստ պաշար ձեռք բերել։

1929ի աշնան Թաւրիզէն գնաց Համատան, ուր կ'ապրէր մեր կուսակցական ընկերներէն աջակցութեամբ։

Երկար ժամանակ իրմէ նամակ չառինք։ Եւ ահա մարտի 18ին հեռագիր մը կը հաղորդէ

Սարգիս Սարուխանեանը ինքնաշարժի արկածի մը զոհ գաց:

Ամսոյիսի դժբախտ արկածի զոհ գնաց նաեւ խմբապետ Սարգիս Սարուխանեանի մանչկաւ Ս. Ք'անհետանայ նաեւ Հ. Ց. Դաշնակցութեան հինաւուրց եւ ամէնէ գինուորներէն մէկը: Ցաւագին

կած եւ զայն կեցուցած են: Ճամբորդներէն երեքը փախած են, իսկ մէկը՝ ձէմիլ աղա եւ վարիչը յանձնուած են աւազակներուն, որոնք լաւ մը կողոպտելէ վերջ փախած են:

Ուրիշ աւազակային դէպք մը պատահած է Սըլքինի մօտերը: Խումբ մը աւազակներ յարձակած են Մուհամմէտ Թահա անուն գիւղացիի մը վրայ եւ զայն սպաննած են: Վերջը աւազակները քշած եւ իրենց հետ տարած են անոր ոչխարները:

Ծանր արկած մը Փարիզ-Մարսէյլ գիծին վրայ

Շաբաթ իրիկուն ծանր արկածի մը հանդիպեցաւ ժամը 9.20ի ճեպընթաց կառախումբը, որ Փարիզ—Մարսէյլ—Նիս ուղղութեամբ կ'երթայ մինչեւ իտալական սահմանագլուխը: Կառախումբը Մոնթէլիմարի կայարանին մօտեցած ատեն, յանկարծ արգելքի մը զարնուելով գիծէն դուրս ելաւ: Վայրաշարժը և բեռնատար վակոն մը և ճամբորդի երկու վակոններ ջարդուփշուր եղան: Երեք հոգի մեռան, ութ հոգի վիրաւորուեցան: Մազ մնաց որ ահռելի համեմատութիւններ առնէր արկածը, դիմացէն եկող կառախումբի մը պատճառով, որ մէկ վայրկեան ուշացած էր: Արկածին զոհ գնաց ամբողջ ընտանիք մը՝ Ռէյ.— հայրը, մայրը, երկու եղբայրներ: Ողջ կը մնար միայն Օր. Ռէյ՝ այս չորս դիակներուն մէջ, ամրափակ վակոնին խորը, և երեք ժամ սպասեց մինչեւ որ կարելի եղաւ ճեղք մը բանալ եւ ազատել:

Ընկերութիւնը բեռնատար մը գտած ըլլալով գծին վրայ, կը յայտարարէ թէ արկածը արդիւնք է չարամտութեան: Բոլոր թերթերն ալ դաւի մը կը վերագրեն զայն: Քննութիւնները կը շարունակուին:

Թուրքիոյ պետական դրամատունը

Թուրքիոյ պետական դրամատան օրինագիծը պատրաստուած է եւ այս շաբթու Ազգ. ժողովին պիտի յանձնուի: Դրամատան անունը «Իխրաճ Պանքասը» պիտի ըլլայ եւ 25 միլիոն Թրք. ոսկի դրամագլուխ պիտի ունենայ: Դրամատունը անանուն ընկերութեանց պայմաններուն տակ պիտի գտնուի եւ բաժնեկից պիտի ունենայ կառավարութիւնը, հաստատութիւններ եւ ժողովուրդէն անհատներ:

Պետական դրամատունը ուրիշ երկիրներու նման հաստատութեանց պէս պիտի գործէ ուղղակի, առանց ընկերութիւններու մասնակցելու եւ առեւտուր ընելու: Դրամատունը «պանքնոթ» հրապարակ հանելու իրաւունք պիտի ունենայ:

*** «Տէյոյ Պանք»ի դէմ դատ բացած է ելմտական գործավարութիւնը, 100 հազար ոսկիի պահանջի մը առթիւ: Դրամատունն ալ իր կարգին 400 հազար ոսկի դատ մը բացած է գործավարութեան դէմ: Այս կրկնակ դատերը ներկայիս տեղի կ'ունենան Էնկիւրիի Առեւտրական ատեանին առջեւ:

Կարմիր վտանգը Չինաստանի մէջ

Շանկայէն կը հեռագրեն թէ Նանքինի կառավարութիւնը կը վախնայ համայնավարական վտանգէ մը, որ ծայր տուած է հարաւային գաւառներէն: Ճամբուն վրայ քաղաք մը պարպուած է արդէն, կարմիր ուժերուն յառաջխաղացման հետեւանքով: Մոսկուան մասնաւոր գործակալներ ղրկած է շարժումը ղեկավարելու համար եւ կը վախցուի ընդհանուր ապստամբութենէ մը: Կարմիր զինուորները բռնած են շատ մը ճամբաներ եւ անցորդները կեցնելով կը խուզարկեն: Կացութիւնը մասնաւորապէս վտանգաւոր է Ճանկցէի հովիտին մէջ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒԲԵՐ

ՎԱՏԻՎՈՄԹՈՒԹԻՒՆ հասած լուրերու համաձայն, ըմբոստութիւն ծագած է կարմիր բանակին եւ նաւատորմին մէջ: Կ'ըսուի թէ 30.000 քաղաքական բանտարկեալներ արձակուած են:

Վիեննայի խորհրդարանը մերժեց ընկերային ապահովագրութեանց օրինագիծը:

Կ'ՈՒԶԷ՞Ք առողջ եւ երջանիկ ըլլալ եւ կեանքի մէջ յաջողիլ ԿԱՐԴԱՑԷ՞Ք

ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂԻՆ

կամ

ՄԱՐՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ՀՈԳԵԿԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Հեղ՝ ՏՕՔԹ. Վ. ՓՈՇԷ Ամփոփեց՝ ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Անհրաժեշտ ուղեցոյց մը բոլորին համար
ԳԻՆ՝ 10 ՖՐԱՆՔ (ՖՐԱՆՍԱ եւ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ
2 ՇԻԼԻՆ ԿԱՄ 50 ՍԷՆԹ (ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ)
(փոխարժէքը կարելի է որոշել նամականադրոշմով)
Դիմել՝ Dr. Krikorian, 126 Fbg. St. Denis, Paris (10e)
Իւրաքանչիւր օրինակի հետ իբրեւ նուէր կը ղրկուի ՏՕՔԹ. Լ. Գրիգորեանի «Թէ Ի՞նչ պատմեց Թրէբոնէմը կամ Ի՞նչ է սիֆիլիսը» պատկերազարդ գիրքը:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)
CABINET V. YARJANIAN
Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)
Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96-70
կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: ՃՐԱՆՄԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (ԱՃԻՏԱՎԻՐ): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: Վիզա ամէն երկրի համար:
Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:
Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
MAISON VARTERESSIAN
1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ
Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.
ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ
Մասնաւոր սպասարկութիւն ընակարաններու համար
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

Հ. Յ. Դ.

ԴԱՒԱՌ

ԼԻՈՆի վրէժ խումբի ժողովը՝ վաղը չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9.30ին Դրադարանի սրահը: Ներկայանալ անդաժատերով:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՎԱՆԴՈՄ քաղաքի Lycée կազմակերպած բանախօսութեանց շարքը պիտի փակէ տիկին Ա. Յովհաննէսեան, վանդոմի Աղջկանց Գոլէժի տնօրինուհին, նիւթ՝ ունենալով «Հայաստան եւ Ֆրանսա»: Օր. Իրիս Պիւպիւլեան պիտի երգէ հայ ժողովրդական երգեր:

ԱՆԱՏՈԼուԻի ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի ֆանգանակութեան ցանկը.—

Մանիսալեան, Եաղճեան, ՈՒՄն, Ս. Գուլումճեան, Վ. Պաղրքեան 10ական, ՈՒՄն, ՈՒՄն, Ա. ԼՏէրտէրեան, Արտիքեան, Ադամեան 5ական, ՈՒՄն, 3, ՈՒՄն 2, Գումար 110 Ֆրանք:

Տիկ. Պաղտասարեան, Ֆարաճեան, Լուսարարեան, Կիւլդագեան, Մարտիրոսեան, Ալան, Թխթիլեան, Ամասեան, Թաշճեան, Աթանասեան, Յ. Ալաճեան, Ֆէյրմէնճեան, Սիմէկեան, Սանտրքեան 10ական, Ասատուրեան, Սահակեան, Այէքսանեան, Տ. Ներսէսեան, ՈՒՄն, Ա. Տ. Յուսիկեան, Էնֆիէճեան, Մանուեան, Անթանասեան, Սալադանեան, Կիրակոսեան, Քալէնտէրեան 5ական, ՈՒՄն, ՈՒՄն, Երեմեան, Էնֆիէճեան, Մարգարեան 2ական, Մ. Տէրտէրեան 4, ՈՒՄն 6, Աթամեան 4, Թաֆթիկեան 4, Եաղճեան 25, Նշան Եաղճեան 15, Ատամեան-բոյժ փափազեան 20, Պ. Ուլուսեան 10: Գումար 298 Ֆրանք:

(Շար.)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի կեսարիոյ Իւրնէզ գիւղացի Կարապետ Եայլաեան (45 տարեկան) որ ամուսնացած էր կեսարացի Յակոբ Ձօլօլեանի աղջկան Մարիամի հետ եւ ունէր 3 զաւակներ՝ Յովսէփ, Աբրահամ եւ Յովհաննէս: 16 տարի առաջ զինուոր էր Պոլիս: Անկէ ի վեր լուր չկայ իր մասին: Իմացնել Յովսէփ Եայլաեանը, 22 Rue J. J. Rousseau, Arles, (B. du R.) France.

Կը խնդրուի արտաստիմանան Թերթերէն արտատպել:

ՁԳԳրիտ լուր առողին 200 Ֆր. նուէր:

— Կը փնտռեմ Քէվալսի վերի բագառիճէն Թոսրով Իլպիզեան եւ գաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ հօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Ալագ, Մատթէոս եւ Յարիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իզմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 Ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «ցառաջ»ի: Կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ Թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռուի Մարիամ Աշուժաճեան եւ իր ամուսինը երկաթագործ Յովակիմ Աշուժաճեան (Թամկոչեան) որոնք կը բնակէին Թոքատի Աստուածածնայ եկեղեցիին մօտ: Կը կարծուի Թէ այժմ կը գտնուին Ամերիկա: Իմացնել Անդրանիկ Թորոսեանի, Saint Arroman, par Masseube (Gers), France. Կը խնդրուի Ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել:

Կը փնտռուի Օրտուցի Մեսրոպ Սահակեան որ Պոլսէն եկած է Մարսէյլ: Իմացնել վերի հասցէին.

— Կը փնտռուի ինքնաշարժի վարիչ Արտաշէս Նազարեանը: Իմացնել՝ «ցառաջ»ի վարչութեան:

— Սեբաստիոյ Ղարւա գիւղէն օր. Էլմաս Պարոնեան, ծնր անուն՝ Թաչատուր, մօր անուն՝ Նարօ կը փնտռէ իր մօրեղբայրը Մինաս Մարկոսեան (Սեբաստիոյ եէնիճէ Գիւղացի), որ 1920-1924 կը գտնուէր New-York City, Ամերիկա եւ կը Թողակցէր իր մօր հետ, իմացնել Elmas Baronianի, c)o Katri Frères, Beyrouth, (G. Liban).

— Տիկին Սէմակիւլ Փէլթէկեան կը փնտռէ իր որդին Մինաս Զէյթունցեան, ծնր անուն՝ Փանոս Ջօպանեան (Զէյթունի Սրկիչ գիւղէն): Իր վերջին հասցէն էր՝ 68 rue Général Gallieni, Montreuil s)Bois, (Seine). Իմացնել՝ Compatriotic Union of Zeitun, P. O. Box 636, Jérusalem, Palestine.

— Տիկին Նաւինկիւլ Գահեաեան կը փնտռէ իր եղբայրը Եոզկատի Մէնդէշէ գիւղացի Միհրան Գահեաեան (կամ Աւագեան): 1926ին կը գըտնուէր Գորֆու Ամերիկեան որբանոցը: Իմացնել իր քրոջ Narengule Kahiaian, 6 rue Wilson Décines, (Isère).

— Կը փնտռուի Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղէն Գէորգ Սարգիսեան (Հեղնաեան): Կը կարծուի Թէ կը գտնուի Յունաստան եւ ամուսնացած է Յոյն աղջկան մը հետ: Իմացնել իր եղբօր Թերձակ Անդրէաս Սարգիսեանի (Հեղնաեան) Ave. Jean Jaurès. Décines, (Isère): ՃՁգրիտ լուր առուղին 50 ֆր. նուէր:

— Կը փնտռուի Մալաթիացի Գէորգ Թէրխանեան որ երկու տարի առաջ Ամերիկայէն եկած է Ֆրանսա: Ընդհանրապէս Lyon, Valance, St. Chamond եւ Marseilleի կողմերը գտնուած է: Անցեալ Դեկտեմբերին գտնուած է Nice եւ Monte-Carlo գացած էր: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Mr. Demirdjtan, 9 Passage Geoffroy Didelot, Paris, (17e).

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆի
Նոր գիրքը
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործնէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ):
Դիմել՝ L. Kévonian, 225 Fbg. St Martin: Գինը 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

ՎԱՐԱՆ Է մեծ արհեստանոց մը որ ունի նաեւ մէկ սենեակ եւ խոհանոց: Ջուր, ելեկտրականութիւն: Արհեստանոցը կարելի է վերածել բնակութեան յարմար երկու սենեակներու: Վարձք՝ տարեկան 2500 Ֆր. շարժ 250 Ֆր.: Մէջը գտնուած կարասիները գնելը պայման է: Դիմել՝ առաւօտները մինչեւ ժամը 10, երեկոները 7—10 Պ. Քէպապճեանի, 37 rue Archereau, փարիզ (19)։ Մէթրօ՝ Crimée.

Կ'ուզուի մուճակակարի (սայաճի) Թեւարժ ու բոլորովին անվարժ աշկերտներ եւ աշկերտուհիներ: Գոհացուցիչ վճարումեւ արհեստի ուսուցում: Դիմել՝ փիրանեան եղբարք, 25 Rue du Panier, Marseille.

WAGRAM AUTO
73 Ave. de Wagram
63 Ave. Gde. Armée
149ter Bd. Villette
Ամբողջ դասընթացքը՝ սկսեա 100 Ֆրանքէն:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռաթուառ: Հզօրամիտ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

EMPIRE Միգիք-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ALLO, ALLO
Այս է թիւը մեր թելեֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՁԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ
Tél. TRUDAINE 81-07

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ
Եթէ կ'ուզէք քերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հրէշակաւոր
CAFÉ SULTANի
92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06
Ամենավերջին դրուածքով մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամէն նրբաճաշակները:
Հոս տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին: Կ'ընդունինք ապսպրանքներ արուածահիմնէն եւ գաւառներէն: Փափաքողներու կը ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառուած:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆի
ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
57A Rue Nationale, MARSEILLE

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՏԻՂ ՄԸ
ՆՐԲԱՃԱՇԱԿ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐՈՒՆ
SALON DE COIFFEUR DJIVAN
15 Rue des Dominicaines, MARSEILLE
Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս որ 36 րիւ տէ Ֆոմինիքէնի սափրիչի խանութը փոխադրած եմ նոյն փողոցը 15 թիւի շքեղ եւ ընդարձակ սալոնը: Օրինակելի մաքրութիւն: Նրբաճաշակներու գոհացում:
Ունինք կանանց բաժին մը, ուր մասնագէտի ձեռքով կ'արդարենք եւ կը կտրենք մազեր ամէն ձեւի:
Ondulation et mise en plis
Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար

ՀԱՑ ՍԱՓՐԻԶԻ ԽԱՆՈՒԹ
ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ
64 Rue de la Mare, PARIS (20e)
Ունինք կանանց բաժին ուր մասնագէտներ կը յարդարեն եւ կը կտրեն մագեր ամէն ձեւի:
Oudulatton, mise en plis, insdeffrisable
Օրինակելի մաքրութիւն, նրբաճաշակներու գոհացում կը տրուի
Այցելեցէք մէկ անգամ համոզուելու համար

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆՑ
SIROUNAK ARABIAN & Cie
155 Rue Montmartre (1er étage)
Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautés ներու համար: Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ
Ջեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ Ֆրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի: Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի:
Փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անթերի coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — գերման

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱԹԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՏՀՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Ակնի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԹՒԱԾՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
4
ՅՈՒՆԻՍ
1930
4 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1280 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

Խիտ եւ Համառօտ

Ամէն անգամ որ հարց է ծագած մարզական շարժման մէջ, միշտ շեշտած ենք արժէքը արիւներու խիտ, ամուր եւ համալուն կազմակերպութեան մը:

Եւ առանձնապէս Հ. Մ. Ը. Մ.ի հին ու նոր վարիչներուն յանդուգն ենք որ, եթէ կ'ուզեն արդարացնել եւ արժեցնել Միութեան կոչումը, ծրագիրն ու կանոնագիրը, պարտաւոր են անց եռանդին եւ նիւթական միջոցներուն հարիւրին 75ը համադրել այս վերկարեր գործին:

Շատեր կրնան խանդավառուիլ զանազան «փէհլիվան»ներով ախոյեաններով: Բայց ինչ որ անհրաժեշտ է այսօր, մանաւանդ օտար ափերու վրայ, ոչ մէկն է, ոչ միւսը:

Մեր ցիրուցան բազմութեանց հետ, ցամաքէ ցամաք նետուած պատանիներն ու երիտասարդները: Արդ, անոնք ամէն առաջ կարօտ են ֆիզիքական եւ հոգեկան առողջ մարզանքի մը: Կարօտ են փոխադարձ գուրգուրանքի եւ հաւաքական վարժութեանց:

Եւ կարօտ են, անշուշտ, բոլորին սրտագին եւ շօշափելի համակրութեան:

Կիրակի օրուան հանդէսը, երկու հարիւր արիներու ցուցադրութեամբ, անոնց երգերով, մարզանքներով ու խաղերով, ապացուցանէ թէ Հ. Մ. Ը. Մ.ը գտեր է շիտակ ճամբան, սրտի մէջ:

Հայ արիներու առաջին հանդէսը չէ այս, արեւմտեան մայրերի մէջ: Անկէ առաջ ալ, թէեւ 4-5 անգամ պակաս շքեղանքով, ունեցեր ենք — եւ կ'ունենանք միշտ — հաւաքներ, բանակումներ, ճամբարներ: Հայ արիները փայլեցան Փարիզ եւ Լոնտոնի մէջ, երկու հանդիսաւոր առիթներով:

Տարբերութիւնը այն է որ, այսօր կը գտնուինք համատարած շարժումի մը հետքերուն վրայ: Ուրիշ խօսքով, Հ. Մ. Ը. Մ.ը, որ բաղդատաբար մխիթարական պատկեր է ունեցած որոշ գաղութներու մէջ, այստեղ ալ գտեր է իր ճամբան եւ կը ձգտի լրացնել այն ինչ որ երեսի վրայ մնացած էր մինչեւ հիմա:

Մեծ թիւ մը չէ երկու հարիւրը: Բայց արժէք ունի, երբ ատի առնենք վերակազմութեան ժամանակը եւ տրամադրելի ոյժները:

Իսկ ամէնէն աւելի՝ գնահատման արժանի է ոգին:

— «Մենք անոնց պիտի սորվեցնենք հայրենասիրութիւն եւ ազգ հայերէն. անոնց պիտի պարգեւենք առողջ մարմին եւ ազգապահ եւ բարեկիրթ նկարագիր մը: Եւ պիտի գայ օրը, երբ մենք այս խումբերով կազմ ու պատրաստ պիտի վերադառնանք հայրենիք, այնտեղ տանելով մեր դրօշակը, մեր աշխատելու կոչը»:

Կիրակի օր, այս խօսքերը արտասանուեցան կեդր. վարժարանի առենապետին բերնով: Եւ դեռ ուրիշ հաւաստիքներ (տես Գ. էջ):

Այսքանը, ինքնին, ամբողջ նշանախօսք մըն է: Եւ եթէ գործադրուի հաւատարմօրէն եւ արդիւնաւորապէս, ապահովաբար շարժումը կը ստանայ համատարած հանգամանք: Այն ատեն, շուտ կը մոռցուին շարք մը թիւրիմացութիւններ եւ անոտի վէճեր, եւ կ'ունենանք իսկապէս ակնածելի կազմակերպութիւն մը, նման՝ չեհական «Սոքոլ»ներուն: Արի եւ բարկուտ եւ ներդաշնակ զանգուած մը, որ կրնայ կենդանի եւ ամբաշխ գործունէութեան դաս մը տալ տարէցներուն:

Այս ասպարէզին մէջ, մասնակի շարժումները, ինչքան գեղեցիկ ձգտումներ ունենան, չեն կրնար նպատակի ծայրի: Ցաջողութիւններ եւ ծափահարողներ կ'ունենան, բայց չեն կրնար տեղը բռնել համատարած օրկանի մը, որ ինքան ցանկալի է:

Տասը տարուան փոթորիկ է անցուցած Հ. Մ. Ը. Մ.ը, խառնիխուռն ձգելով Պոլսէն մինչեւ Փարիզ եւ Թաւրիզէն մինչեւ Արաբ. Սմերիկա: Եթէ— կը խօսինք ամէն տեղի համար— նոր վարիչներն ու համակիրները ընդունակ են օգտուելու անցամաց փորձառութեան դասերէն, եւ մանաւանդ ըմբռնելու մեր ներկայ պահանջները, մենք անկասկած հազարներով պիտի համրենք հայ արիներն ու արեւուշները, եւ ոչ թէ 40-50ով կամ 150-200ով:

Ինդիրը կը վերաբերի օտար պողոտաներու վրայ ինկած տատանիներու փրկութեան, եւ ոչ թէ քահանոյքի, ցոյցի, երդի կամ վարի արտի ցորենի:

Ո՛րքան ծաւալի «արհեական» շարժումը, ո՛րքան խտանան շրջքերը ամէն երկնքի տակ, այնքան ամուր պատնէշ ունեցած կ'ըլլանք այլասերման եւ օտարացման դէմ:

Եւ այնքան կ'երիտասարդանայ ու կ'ամրանայ Հ. Մ. Ը. Մ.ը, — անշուշտ լայն բանալով դուռները բոլոր առոյգ եւ ընդունակ տարրերուն առջեւ:

Այդ համատարած շարժումին կարօտ ենք նոյնիսկ մենք, ուրիշի պայծառ աչքերով նայելու համար վաղուան:

Ի՛նչպէս կրնանք տոկալ առանց նոր սերունդի: Եւ ինչպէս կրնանք յաւակնինք նոր սերունդ պահել այս ափերուն վրայ, առանց ապահովելու անոնց ֆիզիքական եւ հոգեկան առողջութիւնը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅՏԻՒԱՐԱԲ ՄԵՐՁԵՑՈՒՄ

Պէյրութի «Ազդակ»ը սկսած է արաբերէն բաժին մը եւս հրատարակել, շաբաթը մէկ անգամ, նպաստելու համար հայ-արաբ մերձեցման: Վերջին խմբագրականէն կը քաղենք հետեւեալը, (24 մայիս).

— Առաջին ներթին Սուրիացի եւ Լիբանանցի եւ հայ ազգաբնակչութիւնը, իբր քաղաքացի, չուգեր անժամն մնալ այս երկրի ընկերային եւ մանաւանդ տնտեսական զարգացման եւ յառաջդիմութեան նպաստող ձեռնարկներուն մէջ: Կ'ըսուի թէ՝ Հայերը հետու կը մնան երկրի յառաջդիմութեան նպաստող ձեռնարկներու մէջ. բայց ե՞րբ դիմուեցաւ առնոնց, ի՞նչ ձեռնարկ առաջարկուեցաւ, որոնց մէջ անոնք կը կարծուէր թէ օգտակար պիտի ըլլային. օրինակ երկիրը այս վայրկեանիս տնտեսական տագնապի մէջ է. Հայերը երջանիկ պիտի զգային իրենք զիրենք, եթէ ոեւէ կերպով երկրին օգտակար ըլլալու համար իրենց ուժերուն դիմուէր, Արաբ մահմետական թէ քրիստոնեայ տարրերը իրենց ազգային վերածնունդի, ժողովուրդի քրիստոնեայ տարրերը իրենց ազգային վերածնունդի, ժողովուրդի մշակոյթին, ընկերային եւ քաղաքակրթական զարգացման համար ընկերութիւններ ունին, պէտք չէ մոռնան որ Հայերը եւս տարր մըն են որոնք այս մարզին մէջ կրնան գործակցիլ երկրի մտաւորականութեան եւ յառաջդէմ տարրերուն: Վերջապէս նորատեղծ այս մանուկ Հանրապետութեանց վարչական մեքենային համար հայ մտաւորական որակեալ ուժերը կրնային նոյնպէս օգտակար ըլլալ:

Մենք կ'ուզենք որ մեր արաբ հայրենակիցները մի անգամ ընդ միշտ բացարձակ վստահութեամբ եւ անխտրականօրէն վերաբերէին հայ տարրերուն հետ, որոնց համար այս երկրին շահերը գերիվեր են ամէն նկատումէ: Մենք ինչպէս միշտ ըսած ենք, չունենալով ոեւէ քաղաքական միտում, չենք կրնար անշուշտ եւ երբեք չենք ուզեր տարբեր օրիանդասիոն ունենալ, քան Սուրիոյ եւ Լիբանանեան ժողովուրդներու օրիանդասիոնն է. ահա՛ մեր խօսքը:»

ՄԱՐԱԽՆԵՐՈՒ ԱՐՇԱԻԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Էնկիւրիէն կը հաղորդեն թէ հարաւային եւ արեւելեան նահանգներուն մէջ մարախներուն արշաւը կ'առաջանայ: Սվազի կուսակալութեան մէջ մտած մարախները քիչ մը աւելի առաջ գացած են: կեսարիոյ կուսակալութեան սահմանները մտած մարախներուն խումբ մը բարձր գագաթի մը վրայ իջած եւ ձիւնի տակ մնալով ոչնչացած է:

Ցիարպէքիրի շրջանին մէջ տեսակ մը որդ առաջ եկած է որ մարախներու ձուերը կը փճացնէ: Այս բարերար որդերէն նմոյշներ դրկուած են Էնկիւրի, տեսակը որոշելու եւ ըստ այնմ բազմացումին սժանդակելու համար:

ԹՈՒՐՔԻՈՅ 1 տարուանշաքարի սպառումը 75,000 թօնօ է: Այս հաշուով, Թուրքիոյ իւրաքանչիւր բնակիչի տարեկան 5 քիլօ եւ քանի մը կրամ շաքար կ'իյնայ: Հաշիւը ցոյց կուտայ որ Թուրքիա ամէնէն քիչ շաքար սպառող երկիրն է: Ցրանսայի մէջ մէկ անձի տարեկան 7,5 քիլօ շաքար կ'իյնայ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Սովի վախը Խ. Միութեան մէջ

«Մէնաժէ Սոսիալիստ»ի Մոսկուայի թղթակիցը, որ ընդհանրապէս լաւատեղեակ է, կը գրէ իր վերջին նամակին մէջ.—

Հետզհետէ աւելի որոշ կ'երեւայ սովին ուրուականը: Կը մօտենայ սովը: Նոյնիսկ խորհրդային ամէնէն փորձառու քաղաքացին սարսափի մատնուած է: Շիտակն ըսելով, այսօր իսկ կուշտ չենք ուտեր եւ շատեր սովի մատնուած են: Խարխիս բոլորովին չկայ: Կայ միայն ադած եւ պահածոյ միս, զոր կը ծախեն տոմսի մը փոխարէն, բայց միայն բանուորներուն: Հաւկիթն ալ կը ծախուի անոնց որ մանուկներու յատուկ տոմսեր ունին, ամիսը հինգ հատ, եւ հատը 6 կոպէկէն (78 սանթիմ): Կաթը կը ծախուի միայն երախաներուն, եւ շաբաթը երեք անգամ: Ձերմակ հացը վերապահուած է մանուկներուն: Ճարպն ալ չափով կը ծախուի, ամիսը 300 կրամ: Առանց տոմսի, շատ դժուար եւ սուղ կարելի է գնել խանութներէն եւ շուկայէն: Հաւկիթները կ'արժեն մէկ րուբլի 80 կոպէկ (23 ֆրանք), տասը հատը. կտոր մը ճերմակ հացը՝ 50 կ. (6. ֆ. 50) մէկ քիլօ կարագը՝ 12 ր.(156 ֆր.): Առատ է միայն ձուկը, ինչպէս նաեւ գետնախնձորը, բայց շատ գէշ տեսակէն: Շատ դժուար է, գրեթէ անկարելի՝ կաշիէ կօշիկ գտնել: «Սկորոխոտ»ի խանութներու ապակեփեղկին մէջ կը տեսնուին միայն կտաւէ կօշիկներ: Միայն գործակցական խանութները ունին ամէն բան, այն ալ իրենց անդամներուն համար:

Ինչ որ կը գրեմ, չի վերաբերիր միայն Մոսկուայի, որ մասնաւորապէս եւ բացէ ի բաց կը նպաստաւորուի: Մէլ կըրնաք երեւակայել թէ ի՛նչ է կեանքը գաւառի մէջ:

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Երկուշաբթի առտու երկու պայթիւն տեղի ունեցաւ Լահորի մէջ, եւ այս առթիւ երեւան հանուեցաւ ռուսերի կարեւոր մթերանոց մը: Ոստիկանութիւնը գրաւեց մէկէ աւելի դժոխային մեքենաներ, որոնք պայթելու պատրաստ էին: Գտնուեցան նաեւ մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ եւ յեղափոխական տեսարկներ: Բոնուած ռումբերը ամենավերջին դրութեամբ են թէ տեսակով եւ թէ գործածութեան եղանակով, եւ ոչ թէ կոպիտ նմանութիւններ, որոնք ամէն երկրի մէջ կը գտնուին:

Գիւղի մը մէջ, ոստիկանութիւնը յայողեցաւ պաշարել խումբ մը եւ գրաւել անոնց զէնքերը:

**** Աֆղանիստանի սահմանագլուխին վրայ, անգլ. զօրքերը գրաւելով երկու դիրքեր, գերի բռնեցին խումբ մը համայնավարներ:*

**** Պոմպէյի մէջ երեքական ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցան 72 կամաւորներ որոնք մասնակցած էին Վատալայի ազահանքի արշաւանքին:*

**** Լուրի մը համաձայն, անգլիական կառավարութիւնը միջոցներ կը խորհի բանակցելու, որպէսզի դադրի անհնազանդութեան պայքարը: Այդպիսի պարագայի մը, կանտի պայման պիտի դնէ որ նախապէս ընդունուի գոնէ դաղթապետութեանց վարչաձեւը:*

**** Պոմպէյի ազգային համագումարը անսասանելով փոխարքային հրաժաններուն, որ կ'արգիլէ վարձքերու եւ տուրքերու վճարման դէմ բացուած պայքարը, որոշեց սաստկացնել պօյքոթը օտար ապրանքներ ծախող խանութներու, կապելաներու եւ կառավարական պաշտօնեաներու դէմ:*

Բազմաթիւ կամաւորներ, որոնց շատերը կիներ, արձանագրուած են, խանութներուն առջեւ պահակութիւն ընելու համար: Միւս կողմէ, կերպասի վաճառականները որոշած են հեռագրել Անգլիոյ գործարանատէրներուն որ չեղեալ նկատեն նախապէս եղած ապսպրանքները:

**** Ռանկունի մէջ, բանուորները եւ աղբահաւաքները գործադուլ ըրին, այնպէս որ քաղաքը զարհուրելի աղտոտութեան մը մատնուած է: Կը վախցուի համաճարակներէ:*

Ուշացողը կը պատժուի

Մինչեւ յունիս 1 պայմանաժամ տրուած էր ապահովագրութեան ենթականերուն, — գործատէր թէ բանուոր:

Տակաւին շատեր կատարած չըլլալով օրինական արձանագրութիւնը, ընկերային ապահովագրութեանց Տեսչութիւնը կը յայտարարէ թէ պատիժ չպիտի տնօրինուի: Բայց, այդպիսիներ պարտաւոր են շտապել եւ իրենց յայտարարութիւնները հասցնել յուլիս 1էն առաջ (ամէնէն ուշը), որովհետեւ այդ օրէն պիտի գործադրուի օրէնքը:

Երկու թերթերու ձուլումը

Լոնտոնի երկու ազատական թերթերը, «Տէյլի Նիուզ» եւ «Տէյլի Քրոնիքլ», որոնք մեծ դեր ունեցած են ժամանակին, ձուլուեցան առջի օր եւ կը հրատարակուին իբրեւ մէկ թերթ: Շորեքշաբթի օր, երբ «Տէյլի Քրոնիքլի»ի խմբագիրները եւ գրաշարները գացին երկուշաբթի օրուան թիւը պատրաստելու, բսուեցաւ թէ «Տէյլի Քրոնիքլ» փչած է վերջին շունչը: Եւ թերթը լոյս տեսաւ նոր անունով — «Նիու Քրոնիքլ»:

Պատերազմէն յետոյ, «Տէյլի Քրոնիքլ» ահագին սպառում ունէր: Լոյս ձօրձ գնեց զայն 1918ին եւ նորէն ծախեց 1927ին, երեք միլիոն ստերլինի: Իր դադարումը հետեւանք է սուր մրցակցութեան: Մինչ «Տէյլի Քրոնիքլ» կր յամենար, միւս թերթերը կը վերակազմէին իրենց շէնքերն ու մեքենաները: Ուզեց ինքն ալ հետեւիլ, բայց արդէն ուշ էր:

(Լուրեցու դարուն. կուԹիւնը նարդալ Գ. էջ)

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 8

փանոս Ռուստուլիկեան	100
Լեւոն Նօտարեան	100
Յակոբ Մէսէլեան	50
Սուրէն Մարգարեան	50
կարապետ Քէլէշեան	50
Վահան Թորոսեան	50
Գումար	400
Նախորդ գումար	9650
Ընդհ. գումար	10,050

ԼՈՒՐԵՐ ԹՈՒՐՔԻԱՅԷՆ

Տրուած որոշման մը համաձայն, բոլոր արհեստաւորներն ու խանութպանները պարտաւորիչ կերպով անդամ պիտի ըլլան իրենց պատկանած միութիւններուն: Միութիւններուն անդամ չեղող արհեստաւորներն ու խանութպանները գործելէ պիտի դադրին:

**** Շաքարագործութեան ֆըրանսացի մասնագէտ Պ. Բօշֆօր գանազան շրջանակներու մէջ իր քննութիւնը աւարտած եւ Էնկիւրի վերադարձած է: Մասնագէտը սկսած է իր տեղեկագրերը պատրաստել:*

Այս քննութեանց ու տեղեկագրին հիման վրայ, շաքարի նոր գործարաններ պիտի հիմնուին եւ ճակնդեղի ու շաքարեղէնի արշակութիւնը պիտի ընդարձակուի: Ծրագիրը կայ Ատանայի մէջ ալ շաքարի մեծ գործարան մը բանալու:

Կառավարութիւնը ամէնջանք ի գործ պիտի դնէ որպէսզի երկրին պէտք ունեցած շաքարը ամբողջութեամբ տեղական միջոցներով հոգացուի:

**** Շէյխ Սայիտի տղուն ձերբակալուած ընկերներէն հինգ հոգի առջի օր ազատ արձակուած են: Հետզհետէ Էնկիւրի կը բերուին այս խնդրին առթիւ գանազան կուսակալութիւններու մէջ ձերբակալուածները:*

**** Կրթական գործավարութեան վիճակագրութեանց համաձայն, 1929ի ընթացքին երկրին մէջ 12,992 ժողովրդային դպրոց բացուած է, ուր 11,073 ուսուցիչներ 589,858 անձերու գրել - կարդալ սորվեցուցած են: Ժողովրդային դպրոցներու համար, 13 կուսակալութիւններ 794,648 ոսկի եւ գործավարութիւնն ալ 13 կուսակալութեան 43,500 ոսկի յատկացուցած են:*

Գիւղական վարչութեանց եւ թաղապետական կազմակերպութիւններու առանձնապէս բացած դպրոցներուն մէկ միլիոն ոսկի ծախսուած է, իւրաքանչիւր դասարանի 65-70 եւ իւրաքանչիւր աշակերտի համար 2 ոսկի ծախք հաշուելով:

Ժողովր. դպրոցներու հետեւողներու ընդհ. թիւը 6,200,000 է, որուն մէկ միլիոնը քիչ մը կարդալ գրել գիտցողներ են: Մինչեւ հիմա, գիւղերու մէջ 15 գիշերօթիկ նախակրթարաններ բացուած են աղքատ գիւղացի տղոց համար: Վերջին երկու ամիսներու ընթացքին ալ 1285 ժողովրդական ընթերցարաններ բացուած են գիւղերու մէջ: Այս ընթերցարաններուն համար 11 հազար ոսկիի գիրք յատկացուած է:

ԵԼՄՏԱԿԱՆ ԱՍՈՒԼԻՍ

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՓՈԽԱՌՈՒԹԻՒՆԸ

Զուիցերիոյ մայրաքաղաքին առեւտրական պաշտօնաթերթի 930 մայիս 24ի համարին մէջ, ամենապարզ ձեւով արձանագրուած է միջազգային կարգադրութեանց դրամատան հաստատումը Պալ (կամ Պազէլ) քաղաքի Gare Centrale փողոցի թիւ 7 շէնքին մէջ, ճիշդ ինչպէս կ'արձանագրուի ամենափոքր նպարավաճառի մը խանութին բացումը։

Պաշտօնաթերթին մէջ այդ դրամատան իբր նպատակ արձանագրուած է.

«Դիւրացնել զանազան պետական դրամատուներու փոխյարաբերութիւնները։ Միջոցներ ստեղծել միջազգային ելմտականձեռնարկներու համար և վերջապէս իբրև միջնորդ ծառայել Ընկի ծրագրի սրոշած պարտադրութիւնները կատարելու համար»։

Յաճախ առիթ ունեցած ենք շեշտելու թէ որչա՛փ մեծ դէպք մըն է այդ դրամատան հաստատումը, միջազգային խաղաղութեան, ազգերու բարօրութեան և ռամկավարական սկզբունքներու յաղթանակին երբեակ հայեցակէտներով։ Այդ միջազգային հաստատութիւնն է առաջին քայլը Եւրոպայի յառաջիկայ Միացեալ Նահանգներու կազմութեան և անոնց ու Ամերիկայի Միացեալ Նահանգներու փոխ-յարաբերութեանց առաջին պաշտօնական միջնորդը։

Դրամատան դրաժագլուխը կը կազմեն 200,000 հատ հարիւրական անգլիական ոսկինոց բաժնեթուղթեր, որ հաւասար է 145,161 քիլօկրամ ոսկիի։ Այդ բաժնեթուղթերէն Ֆրանսայի բաժին հանուած էր 16 հազար հատ, որ ստորագրուեցաւ 158 անգամ, այսինքն Ֆրանսացիներէն պահանջուած 200 միլիոն ֆրանքի փոխարէն որուն մէկ չորրորդը կանխիկ վճարելի էր, ֆրանսացի դրամատէրները 8 միլիառ ֆրանք տրամադրեցին առաջին օրը։ Դրամատան վարչութիւնը ընտիպուեցաւ ուրեմն 158 հատ բաժնեթուղթ ուղողին միայն մէկ հատ տալ, իսկ անկէ պակաս ուղողները դրամները ետ ստացան։ Այս անօրինակ յաղթութիւնն արդէն ապացոյց մըն է այն մեծ վստահութեան որ այդ միջազգային հաստատութիւնը կը ներշնչէ դրամատէրներուն եւ նկատի ունենալով որ մեծ դրամատէրները միշտ ամէնէն ապահով տեղեկութիւնները կ'ունենան գործի մը ապագային մասին, կարելի է վստահօրէն յայտարարել թէ Միջազգային Դրամատունը մեծ ապագայի մը մէջ պիտի դառնայ աշխարհի ելմտական մեծագոյն հաստատութիւններէն մէկը։ Արդէն այսօր այդ բաժնեթուղթը կ'արժէ 4500 ֆր. մէկ քառորդը, որուն համար ստորագրողը վճարած է 3070 ֆրանք։

Վարչական ժողովի նախագահը Մոկգարրահ ամերիկացին պիտի ստանայ 1,250,000 ֆր. տարեթոշակ, փոխ-նախագահը նմանապէս ամերիկացի մէկ միլիոն ֆր. ընդհ. տնօրէնը՝ ֆրանսացի Քէնէ 765,000, միւս տնօրէնները 600,000 ական եւրոյէ։

Դրամատան առաջին գործողութիւնն ուրեմն, այսինքն դրամագլխի հայթայթումը ամէնէն յաջող ու դիւրին կերպով կարգադրուեցաւ։ Մէեւնոյն կերպով կարելի չէ խօսիլ սակայն, դրամատան բուն գործառնութեան մասին։ Ինչպէս գիտենք, այս դրամատան հաստատումը սերտօրէն կապուած է Գերմանիոյ վճարելիք հատուցումներու կարգադրման հետ։ Ան է որ պիտի դանձէ Գերմանիայէն Ընկի ծրագրին որոշած տարեվճարները եւ բաժնէ զանոնք դաշնակից պետութեանց միջեւ։ Մինչեւ այժմ քաղաքական հանգամանք ունէր, իբր պետութիւնէ պետութիւն կեզուած պարտք մը։ Նոր պարտաթուղթերուն ստորագրելով, Գերմանիա յանձնառու կ'ըլլայ վճարել ոչ թէ պետութեան մը, այլ ուեէ անհատի որ ունի այդ պարտաթուղթերէն, առանց ուեէ վերապահութեան։ Այսպէսով, ուրեմն, պարտապահանջ պետութեանց կը փոխանցէին պարտապահանջ անհատներ եւ շատ աւելի դժուար ու ստրնացուցիչ է անշուշտ պետութեան մը հաւար ուրանալ կամ մերժել անհատի մը ունեցած իր տալիքը։ Այդպիսի մերժում մը հաւասար է անանկութեան, մինչդեռ քաղաքական տալիքի մը մերժումը տարբեր հանգամանք կ'ունենայ եւ կրնայ բանակցութեանց դուռ բանալ։

Այս փոխառութեան մանրամասնութիւնները կարգադրելու համար, շաբաթէ մը ի վեր ժողով կը գումարեն դրամատան վարիչները Փարիզի Georgo V. պանդոկին մէջ, ուր պատրաստուած էր իբր տարի մը առաջ Ընկի ծրագիրը։ Մայիս 28ին միայն կարելի եղաւ հաւանութիւն մը գոյացնել զանազան պետութեանց դրամատուններու ներկայացուցիչներու հետ եւ կազմուեցաւ յանձնաժողով մը վերջնական ձեւակերպութիւնները լրացնելու համար։

Այսօր ուրեմն, դրամատունն ունի իր տրամադրութեան տակ իբր երեք քառորդ միլիառ ֆրանք, իր դրամագլխի մէկ քառորդը, որու շահագործումով պիտի դոցէ իր ծախքերը։ Ատկէ զատ, կէս միլիառ ֆրանքի չափ փոխադրած է արդէն Պալ, Դօրսի ծրագրի Գործադիր մարմինի կողմէն այդ հաստատութեան լուծման հետեւանքով, եւ որով. հետեւ միջազգային դրամատունը փոխառութիւնն ամբողջովին տեղաւորելէ եւ դրամներն ամբողջովին գանձելէ վերջն է որ պիտի բաժնէ տրամադրելի դուժարը, անադին տոկոսներ պիտի շահի այդ անագին դումարներէն։

Կարելի չէ անշուշտ սպասել որ գերմանական պարտաթուղթերն ալ միեւնոյն դիւրութեամբ տեղաւորուին հրապարակի վրայ, ինչպէս եղան դրամատան բաժնեթղթերը. նախ կայ անագին բազմութիւն մը որ կը կասկածի Գերմանիոյ յանձնառութեան անկեղծութեան վրայ, Ուրիշ մաս մը կը կասկածի անոր վճարման կարողութեան վրայ, իսկ երրորդ մաս մըն ալ բաւականաչափ շահաւոր չեն գտներ հարիւրին 5 ուկէս տոկոսի սակը։

Արդարեւ կան շատ մը ճարտարարուեստի եւն. բաժնեթուղթեր եւ պարտաժուրհակներ որ մինչեւ 100ին 6 եւ աւելի իսկ կը վճարեն։

Յամենայն դէպս, անագին պատրաստ դրամ կայ մեծ հրապարակներու վրայ եւ սակարանի մէջ այն վստահութիւնը կը տիրէ թէ գոնէ պէտք եղածին չափ դրամ պիտի տրամադրուի փոխառութեան։ Դեռ վերջնական համաձայնութեան պայմաններն յայտնի չեն, բայց նախապէս ծրագրուած էր յատկացնել 82 ուկէս միլիոն տոլար Ամերիկայի, 82 ուկէս Ֆրանսայի, 50 միլիոն տոլար Անգլիոյ, 25 Հոլանտայի, 25 Շուէտիոյ, 15 Զուիցերիոյ, 10 Գերմանիոյ, 5 Իտալիոյ, 25 Բելժիոյ հրապարակներուն։ Դաշնակիցներուն բաժին ինկած 200 միլիոն տոլարին 156 միլիոնը Ֆրանսային պիտի վճարուի, մնացածը միւս պահանջատէրերուն։

Դաշնակիցներու պատկանած 200 միլիոն տոլարին համար ըստ Ընկի ծրագրին Գերմանիա պիտի տայ իր երկաթուղիներու երաշխաւորութիւնը, բայց երեն պատկանած 100 միլիոնին համար ան չէր ուզէր մասնաւոր երաշխիք տալ եւ կը պահանջէր որ իրեն վստահութիւն յայտնուի։ Անգլիա եւ Ամերիկա պատսխանեցին թէ քանի որ փոխառութիւնն ամբողջութեամբ մէկ մարմին կը կազմէ եւ պարտաթուղթերուն վրայ չկրնար նշանակուիլ թէ այդ դումարը դաշնակիցներու՞ն թէ Գերմանիոյ վճարուելու համար է, անկարելի է զանազանութիւն դնել անոնց մէջ եւ երկու տեսակ պարտաթուղթեր հրապարակ հանել։

Յայտնի չէ նաեւ թէ ամէն հրապարակի համար այդ երկրին դրամովը ներկայացուած պարտաթուղթե՞ր պիտի պատրաստուին թէ միօրինակ ձեւով եւ միայն մէկ տեսակ դրամով— հաւանաբար ամերիկեան տուլարով։ Յամենայն դէպս թէ մայր դումարն եւ թէ կտրօնտոկոսները վճարելի պիտի ըլլան ոսկեդրամի հաշուով։

Կարեւոր հարց մըն է նաեւ պարտաթուղթերու հրապարակման գինը։ Յայտնի է թէ 3, 4, 5 կամ 6 առ 100 տոկոսաբեր 100 ֆրանքնոց պարտաթուղթերը սակարանին մէջ կ'արժէն 70էն 120 ֆրանք, նայելով թէ ի՛նչ տոկոս կը վճարեն եւ ենթակայ են անկումի կամ բարձրացման, ըստ գեղչի օրուան սակին։ Բացի ատկէ՝ այդ թուղթերը հրապարակ հանուած են ոչ թէ իրենց անուանական գինով, այսինքն 100 ֆրանքով, այլ 90էն 95 ֆրանքի, որով. հետեւ նախ տոկոսները վճարելի են վեց ամիս կամ տարի մը յետոյ եւ երկրորդ՝ փոխառութիւն կնքողները կը նախընտրեն միշտ նուազ տոկոսի սակ նշանակել եւ աժան գնով հրապարակ հանել, քան սուղ տոկոս նշանակել եւ անուանական գնովը ծախել։ Եթէ յառաջիկային գեղչի սակը նուազի, ինչպէս այժմ, պարտականն ստիպուած չըլլար այդ պարտաժուրհակները փոխանակել նուազ տոկոսաբեր թուղթերով։

Միօրինակ դրամով փոխառութիւններ յաճախ կնքուած են տարբեր դրամական միութիւն ունեցող հրապարակներու վրայ եւ լաւագոյնն այդ է դերմանականին համար ալ, քանի որ հիմքը ոսկին պիտի ըլլայ եւ ոչ թէ արծաթը կամ թղթադրամը, որունք կրնան փոխուիլ։ Այս դժուարութիւնները միշտ ալ շփոթութիւններ պիտի յարուցանեն մինչեւ այն երջանիկ օրը, երբ բոլոր պետութիւնները պիտի ունենան միեւնոյն հիման վրայ պատրաստուած հաստատուն միջազգային դրամ մը։

Մ. Տ.

ԵՐԵՒԱՆԻ ԲՆԱԿՉՈՒԹԻՒՆԸ

Վերջին մարդահամարին համաձայն, Երեւան քաղաքին բնակչութիւնը կը հասնի 79,358ի, առանց հաշուելու կարմիր բանակը։

Այսպէս ուրեմն, Երեւանի բնակչութիւնը 3 տարի եւ 4 ամսուան մէջ (1926էն ի վեր) աճած է 27,80 առ հարիւր համեմատութեամբ։

Ղարաքիլիսայի բնակչութեան թիւն է (զինուորները չը հաշուած) 9,500։

ՃԱՓՈՆ ԹԱՏՐՈՆԸ ՓԱՐԻԶԻ ՄԷՋ

Բարեկամ մը, որ կարդացած էր նախանգեալկիրակիի յօդուածս, կանգ առաւ հետեւեալ կէտին վրայ։

«Եւ հիմա, բոլոր դերասանուհիները նոյն հասակը ունին, նոյն կերպարանքը՝ միայն առատ բրնձափոշիով ճերմկցուած, նոյն կրաւորական հովը եւ նոյն շարժուձեւերը»։

— Ինչո՞ւ «հիմա», բացագանչեց, եւ ո՞ր հասակը, ծիծաղեցաւ, ո՞ր կերպարանքը, որո՞ւն կրաւորական հովը, որո՞ւն շարժուձեւերը...

— Կեցի՛ր, ըսի բարեկամիս։ Մի՛ ամպարեր։ Ամբողջ էջ մը կայ հոդ սպրդած։ Ահաւասիկ։

. . . . . .

Դիտելով հրաշալի առատութիւնը, փայլը եւ յարդարման եղանակը այդ մազերուն— բայց բոլորն ալ նոյն մազերը ունին— յիշեցի առաջին հանդիպումը զոր ունեցեր էի, աւելի քան քսան տարի առաջ, Պոլիս, Ճափոնուհիի մը հետ, որ... հայերէն կը խօսէր։

1908ի Սահմանադրութեան հռչակումին վաղորդայնն էր, եւ, ինչպէս ամէն մարդ գիտէ, արտասահմանի տարագիրները կը վերադառնային մէկիկ մէկիկ, չորս ծագերէն։

Սմանթիացի հայ մըն ալ, պարթեւ ու թիկնեղ, Ծայրագոյն Արեւելքէն կուգար իր պոլիկ ճափոն կնոջմով։ Լսեր էի՝ բայց չէի տեսեր այդ հետաքրքրական տարուհին։ Բախտը բերաւ որ դէմ առ դէմ գամ իրեն հետ օր մը, Սմանթիոյ «պօն Մառշէն»(?), վաճառորդ բարեկամիս քով։ Երկու կիները կը յառաջանային դէպի վաճառատունը, մէկը շեշտօրէն հայկական՝ դիմագծով ու մարմնով, միւսը՝ տարօրինակ բան՝ գոյնով, աչքերով, մազերով, հասակով՝ ճափոն։ Մարմնեղ կնոջ քով՝ մանրամարմինը, կարմիր երեսներուն քով՝ (ո՛չ ներկին կարմիրը) մագաղաթեայ դեղինը։

— Սա՛ կինը տես, ըսի բարեկամիս՝ դրան ապակիէն դուրս նայելով, ո՛րչափ ճափոնի կը նմանի։

— Նոյն ինքն է, ճափոնուհին։ Հոս կուգան։ Առուտուրի։ Հետը հայերէն խօսէ։ Քովինն ալ ամուսինն քոյրն է։

Նրբին ժպիտով մը որ ընդունելի կը դարձնէր իր դէմքին գեղացատուկ տափակութիւնը, քանի մը բառ հայերէն կոտրտեց ան՝— ոչշատ գէշ կերպով, գիտէ՞ք— պատասխանելով իմ հարցումներուս, եւ կարճատեւ այդ խօսակցութենէն մէկ բան միայն մխքս է մնացած. անունը իր քաղաքին եւ գայն արտասանելու կերպը.— «Եօ՛քօ-Հա՛մա»։

— Այս էջէն անմիջապէս վերջը անգամ մըն ալ կարդա՛, յարեցի բարեկամիս, վերոգրեալ հատուածը.— «Ու հիմա, բոլոր սա՛ դերասանուհիները նոյն հասակը ունին, նոյն կերպարանքը, եւայլն...»։ Այժմ հասկնալի՞ է։

* * *

Ամէն անգամ որ կը բացուէր Թաւիշ վարագոյրը, այսինքն՝ առաջին վարագոյրը՝ որուն ետեւ փակ կը մնար երկրորդը, բեմ կուգար՝ իր ազգային քիմոնոյով պարուրուած ու մանրատոտիկ, ու գպրոցական աղջկան մը խիպով, ճափոն գրագիտուհին, քիքու Եամաթա (որուն ֆրանսերէն մէկ վէպը իր վրայ խօսեցուց քանի մը ամիս առաջ)։ Եւ հրաշալի ֆրանսերէնով մը, անթերի՝ իբրեւ առոգանութիւն, իբրեւ քերականութիւն եւ իբրեւ գրական պարբերութիւն, հանդարտօրէն, յստակօրէն, հատիկ հատիկ, ինչպէս կախարդական հէքեաթ մը, ան կը պատմէր ինչ որ պիտի ներկայացուէր պահ մը վերջ։

Եւ ան կ'ունկնդրուէր խորին լռութեան մը մէջ, — այդ կինը սքանչելի ծառայեց իր հայրենիքին,— ճերմակ վարագոյրի խորքի մը վրայ վիտ կէտ, վարագոյր մը՝ ժուժկալ, սեւով ու կարմիրով գեղազարդ ու նաեւ աշակողմը՝ ճափոն արձանագրութիւնով մը։ Այս այն վարագոյրն էր որ պիտի բացուէր Թատերախաղերուն խորհուրդին վրայ, ու նաեւ շատ գեղեցիկ բեմազարդերուն վրայ։

Բառ ու պար ու երգ ու եռաժշտութիւն ու ծիսակատարութիւն։ Մէկը միւսէն անբաժան։ Իրերաձոյլ։ Սքանչելի՛ համադրութեամբ։ Պատարա՛գ։ Ահա՛ ճափոն Թատերգութիւնը։

Ո՛րչափ ալ նիւթը պատմուի, անկատար գաղափար մը միայն կարելի է տալ։ Պէ՛տք է տեսնել։

Իրարու եռեւէ չորս-հինգ Թատերախաղեր ներկայացուեցան, որոնց երկուքը Մանաւորապէս կենդանի պահանջկոտներուն։

Նախ, սա՛ միակ արարը որ կը կոչուի «Քիօ-Ցօնինկիօ»։ Ամբողջութեամբ պար։

Արձանագործը կը կերտէ մարդահասակ կին պուպրիկ մը, կը հագուեցնէ, եւ, երբ կը բանայ դուռը պահարանին ուր բանտած էր գայն, շնորհալի անշարժութեան մը մէջ քարացած կ'երեւայ պուպրիկ-կինը։

Բոպիկ է արձանագործը եւ ծալապատիկ նստած։ Անդրիին կուրծքն ի վար կը սահեցնէ հայելի մը։ Եւ ահա՛ յանկարծ հոգի կ'առնէ անշունչ իրը։ Դուրս կուգայ իր պահարանէն։ Ու կը պարէ՝ կրկնելով այն շարժուձեւերը զոր արձանագործը կը կատարէ, —որովհետեւ ճափոն Թատրոնին մէջ շարժումը պար է եւ պարը՝ շարժում։

Արձանագործը գետինը կը դոփէ բոպիկ կրունկով։ Պուպրիկին փայտէ կրունկը նոյնը կ'ընէ։ Արձանագործը կը շարժէ աջ ուսը, յետոյ ձախը։ Արձանը կը կրկնէ։ Արձանագործը կը տարածէ թեւերը, ափերը վար դարձած, հորիզոնական դիրքով։ Արձանը՝ նոյնը։ Արձանագործը կը վերցնէ իր մէկ սրունքը եւ գայն կը ծալէ ծունկին առջեւ։ Արձանը՝ նոյնպէս։ Արձանագործին իրանը կը տատանի, վիզն ու գլուխը կը ճկին կը ճապկին համապատասխան շարժումներով։ Արձանը կ'արձագանգէ։ Եւ այսպէս, նոյն համաչափ շարժուձեւերով, արձանագործ եւ արձան —արարիչ ու արարած— դէմ առ դէմ կը պարե՛ն։

Կուգայ աղջիկներու պարանոցիկ հոյլ մը։ Նիւթ - արձանը, որ այլեւս հոգեղինացած է,— որովհետեւ ''հոգին հայելի մըն է,, եւ ա՛յս է իմաստասիրութիւնը այս խաղին,— միշտ միեւնոյն կերպով կը կայթէ պարուհիներուն հետ։

Աղուո՛ր է այս բոլորը, աղուորութեամբ աղուոր ու իմաստով ազուոր։

Ծաղիկներու գունագեղ ալետատանում Թաւին նուագով շատրուանուած։

ՎԱՀՐԱՄ ԹԱԹՈՒԼ

(2)

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍՈՖԻԱՑԻՆ

ՊՈՒԼԿԱՐԱՀԱՅ ԳԹՈՒԹԵԱՆ ԽԱՉԻ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐ

ՍՈՖԻԱ, 25 մայիս— Պուլկարահայ Գթութեան պատգ. անդրանիկ ժողովը գումարուեցաւ Սոֆիայի մէջ մայիս 24 — 25ին, ուր քերու վրայ դնելու համար կազմակերպութիւնը եւ որոշ ձեւ տալու գործնական պահանջներուն։

Համագումարին կը մասնակցէին 19 իրաւասու եւ մէկ խորհրդակցական ձայնով պատգամաւորներ, Պուլկարիոյ գլխաւոր քաղաքները Սոֆիա, Պլէվնա, Ռուսճուք, Պուրկաս, Վառնա, Տամպոլ ղրկած էին իրենց պատգամաւորները, իսկ միւսները ճանապարհածախքի խնայողութեան համար Ֆիլիբնակներէ ընտրած էին իրենց ներկայացուցիչները։

Պատգ. ժողովը կրցաւ շատ կարճ ժամուան մէջ վերջացնել իր ծանրաբեռնուած օրակարգը եւ ամէս կողմէ բիւրեղացնել հետապնդած նպատակին հասնելու միջոցները։ Այլապէս կրնար աղքատախնամի վրան ուիլ եւ շեղիլ իր նպատակէն։

Պուլկարահայ Գթ. Խաչը ունի ներկայիս 11 մասնաճիւղ 580 անդամներով եւ մօտ ամսուան իր գոյութեան ընթացքին ունեցած է 50 հազար լեվէն աւելի հասոյթ։

Այդ դումարին մէկ մասը օգնած է տեղական կարիքներու, դպրոցներու, հիւանդ զաղթականներու. իսկ մնացածը, հանելով կանոնագրի հաստատման եւ այլ դիւանական ծախքերը 2-3 մար յատկացուած ժամերը անյարմար էին, բայց դարձեալ հայ, պուլկար եւ մահմետական խառն բազմութիւն մը եկած էր ընդարձակ օթեակը։

Հանդէսին կը նախագահէր պուլկար յայտնի եւ սիրուած փրոֆէսօրներէն Տոքթ. Գ. Քազարով. նախկին վերատեսուչ պուլկար հասարակաց կայիս տնօրէն հնագիտական թանգարանի, կը մասնակցէր Սոֆիայի թագ. խորհուրդը, դպրոցի հոգաբարձութիւնը, Յ. Դ. Կոմիտէն, Մեսրոպեան ճեմարանը, Քրիստափոր ընկերութիւնը, Դթ. Խաչի կեդր. վարչութիւնը եւ տեղական մամուլի ճիւղը, Հայ Օրիորդաց, Դարձեալ Տասիրաց, Նաւասարդ, Դարձեալ Սեպ. Կամաք, Մալկարացիներու Մամիկոնեան Միութիւնը. Հ. Մ. Ը. Մ.Ը, Նոր Ասպետ խմբագրութիւնը, Մակեդոնական Եղբայրութիւններու (Կեդրոնական) Կոմիտէն, իրենց հնչակութիւնի կազմակերպութիւնը, Գիւղական Կանանց, Երիտասարդաց, «Վարժարան» Ուսանողական, «Փ. Շալիեան» Ուսանողական, «Ս. Վրթանէս» Երիտ. Միութիւնները։

Ներկայ էին Ստեփանոս արք. Նալպանտեան, Խորէն քհյ. Ճամճեան, զօրավար Լազարէվ, Փրոֆ. Մլատենով, Տ. Լիաւիով եւ ռուսկար ու հայ հանրապետական գործիչներ։

Հանգէսի բացումէն առաջ Ա. Ազգ. Ս. Ներսէսեան վարժարանի մէկ նկարը, շրջապատած հայ եւ ռուսկար դրօշներով, եւ ծափերով ընդունուեցաւ յոտնկայս հանդիսականներու կողմէ։

Փրոֆ. Գ. Քացարով բանաստեղծ հանդէսը, կարդաց իր պատրաստած ճառը, որ համակ հայրենասիրական էր Յորելեարին եւ հայրենիք ու հերոսացող հայ ազգովուրդին։ (Պիտի ղրկեմ ամբողջին)։

«Փ. Եավորով» նրիտասարդ. Ընկերութեան երգչախումբը երգեց ռուսկարական, հայկական եւ միջազգային մակեդոնական ազգ. քայլերգները, ինչպէս նաեւ ռուսական ժողովրդ. երգ մը, բոլորն ալ շատ յաջող կերպով։

Երգչուհի Օր. Կ. Քացարովա, երգեց կտորներ, «Թօսքա և բեզնէժ» օփերաներէն եւ ռուսկար ժողովրդ. երգեր։ Օր. Վ. Աժտէրեան երգեց «Հով արէգ»ը, Օր. Գ. Հաչումեան դաշնակի վրայ նուագեց եւրոպական կտոր մը, «Նոսօն փոփիւլէր»ը, Օր. Նէլլա Փոփովա, շատ յուզումով արտասանեց Ա. Ահարոնեանի, «Հայրենիք իմ, ներիր ինձ»ի պուկինեան երաժշտութիւնը, Օր. Հ. Յարութեան եւ Պ. Ա. Քրստոբորեան արտասանեցին Ա. Ահարոնեանի «Մահս»ը եւ «Յարգանք հող»ը։

Տ. Յ. Տէվէճեան հակառակ իր ծանրաղրութեան տակ կարճ ատենց մը ունենալուն, յաջողեցաւ հայ ցաւի ու պայքարի երգիչ, գրագէտ, գեղարուեստագէտ Ա. Ահարոնեանը լայն գծերով ներկայացնել հասարակութեան։

Մակեդ. Ազգ. Կոմիտէի կողմէ ողջոյնի ճառ խօսեցաւ Բուզա Կէօրկիէվ իսկ «Վարտար» Ուսանող. Միութեան կողմէ Հէօրկի Նիկոլով։ Բրիստափոր Նիթերցարանի «Քնար» նուագախումբը նուագեց հայ ժողովրդ. երգերու փունջ մը, որ մեծապէս գնահատուեցաւ օտարներէն։

Փրոֆ. Կ. Քացարովի վերջին խօսքով եւ Ստեփաննոս Արքեպիսկոպոսի «Հայր մեր»ով փակուեցաւ հանդէսը, որ ոչ միայն անդէսի ու համակրանքի անկեղծ արտայայտութիւն մը եղաւ հանդէպ Ահարոնեանի, այլ նաեւ անկեղծ ցոյց մը հայ եւ ռուսկար ժողովուրդներու փոխադարձ յարգանքի։

Սոֆիայի դաշնակց. ընկերները որոշեցին յորելեար ընկերոջ ղրկել գեղեցիկ ծաղկաժան մը, զարդանկարուած «Արարատով, հայկ. զինանշանով, դրօշակով եւլն., գործ երիտասարդ նկարիչ Պ. Հրանդ Անանեանի։

Թղթակից

Հ. Մ. Ը. Մ.Ի ՍԿԱՈՒՏՆԵՐՈՒՄ ՑԵՐԵԿՈՅԹԸ

Կիրակի գերեկին Փըլթի ծուռ նալի ընդարձակ սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի ցերեկոյթը։ Ամբողջ սրահը լեցուած էր։ Հայ ծանօթ դէմքերէ զատ, ներկայ էին նաեւ օտար հիւրեր, պ. պ. Կերրօ (ընդհ. քարտուղար Ֆրանսայի սկաուտներու միջդաշնակցային գրասենեակին), Մալաքամէ (Ֆրանսայի սկաուտներու քոմիսէրը), Թուլեէ, Տըպէրրի (անգլիացի սկաուտներու քոմիսէրը), անգլիացի եւ Ֆրանսացի քոյր - արիներ եւն.։

Հայ սկաուտներու տողանցքէն յետոյ, — առջեւէն կը տանէին հայկական եռագոյնը եւ նուագախումբը կը նուագէր Ֆրանսական քայլերգը—«Սիփան» երգչախումբը երգեց «Մեր հայրենիք»ը եւ յետոյ Ֆրանսերէն ճառ մը կարդաց ազգային սկաուտ-պետ Պ. Գ. Յակոբեան.

—«1911ին էր, որ սկսաւ հայ սկաուտական շարժումը կ. Պոլսոյ մէջ, երբ դեռ արեւելեան ոչ մէկ ազգ ծանօթ էր սկաուտական շարժման։ Ընդհ. պատերազմին պատճառով շարժումը կանգ առաւ։ 1918ին էր, Զինադադարին, երբ հիմը դրուեցաւ Հ. Մ. Ը. Մ.ին վերսկսելով նաեւ սկաուտական շարժումը։ Իրրեւ առաջին գործ, մասնակցեցաւ Ֆրանսական ազգային տօնին, 14 յուլիս 1919ին կ. Պոլսոյ մէջ։ Այս ձեւով երախտագիտութեան իր տուրքը ներկայացուց Ֆրանսայի, որ մինչ կարելիոց եղած է մեր դժբախտութիւններուն։ Վերջապէս Ֆրանսայի զաւակներն էին, Ցընի քոչէն, Վիվիանի, քէմանսօ, Ա. Գռանս, Քրէսանսէ, քիյեար, որոնք խրախուսած են մեզ իրենց համակրանքով։ Ֆրանսան էր դարձեալ, որ Իզմիրի եւ կ. Պոլսոյ պարպումին առթիւ, լայն բացաւ իր դուռները եւ հիւրընկալից մեզ։ Ահա նորէն այս հաւաքոյթին մէջ կը ներկայանանք Ֆրանսայի մեր համակրանքով եւ երախտագիտութեամբ։

Ցետոյ կատարուեցան մարզական, սկաուտական խաղեր, նոյն ատեն խորհրդանշական ներկայացումներ (մեհենական արարողութիւն, գուշակութիւն, պարեւայլն)։ "Սիփան,, երգչախումբը, ղեկավարութեամբ Սաքօ Ցակոբեանի, մէջընդմէջ կ'երգէր հայկական երգեր։ Մեներգեցին նաեւ Օր. Ա. Առաքելեան եւ պ. Մեհէրեան։ Արտասանութիւններ ըրին պ. Գարիպեան եւ սկաուտներ։ Ֆրանսական նուագախումբ մը եւս նուագեց քանի մը կտորներ։ Գնահատելի էր այն որոշ ճիգը, որ կատարուած էր մաքուր հայերէն մը սորվեցնելու համար հայ պատանիներուն։ Այս չարժումը, մաքուր օդին, կարգապահութեան ոգիին, մարմնակրթութեան խաղերուն հետ կուտայ նաեւ հայերէնի սէրը մեր պատանիներուն։

Ի վերջոյ խօսեցաւ պ. Ներսէս Օհանեան, Հ. Մ. Ը. Մ.ի կեդր. վարչութեան կողմէ.

— Ձեր ծափերը ինձի համար չեն, ես զանոնք կը ղրկեմ անոնց, որոնք աշխատեցան «բարձրանալու եւ բարձրացնելու համար»։ Այդ գեղեցիկ նշանաբանին, այդ ոսկի խօսքին շուրջ է որ հաւաքեցին ու կազմակերպեցին այս խումբերը։

Շարժումը սկսած էր պատերազմէն առաջ։ Սակայն ամէնէն աւելի Զինադադարին էր, որ հայ սկաուտականշարժումը ծաւալեցաւ։ Երբ կ. Պոլիս լեցուած էր օրբերով գաղթականներով, երբ բոլոր ազգային մարմինները չուաբեր էին թէ ի՛նչպէս ապահովեն անոնց սնունդն ու բնակարանը, այդ հոգերուն մէջ աճեցաւ ու մեծցաւ Հ. Մ. Ը. Միութիւնը։

Այսօր աշխարհի ամէն կողմը Հ. Մ. Ը. Մ.ի կորիզներ ունինք։ Անշուշտ պիտի ուզէիք որ ձեզի ներկայացնէինք ընդհանուր պատկերը, տեսակ մը հաշուետուութիւն։

Այսօր փարիզի մէջ ունինք 152 սկաուտներ, 49 գայլիկներ եւ 24 հայ կայտներ։ Ունինք պատուակալ անդամներ փարիզի հայ հարուստներէն, որոնք իրենց նիւթական օժանդակութեամբ կը խրախուսեն այս շարժումը։ Այս առթիվ օժանդակ անդամներէն յիշենք Ցիգրան Խան Քէլէկեանը, որ նուիրած է 7000 ֆր., Գարագեան եղբայրները՝ 6000 ֆր., եւ յետոյ Կիւլպէնկեան, Էմէրեան, Սվաճեան, Համբարձումեան եւ այլն։

Մենք յոյս ունինք, որ այսպիսի հանդէսներու մէջ հայ ծնողքները, տեսնելով շարժումին մաքրութիւնը, մեզի եւ մեր խումբերուն պիտի յանձնեն իրենց զաւակները։ Եւ մենք անոնց պիտի սորվեցնենք հայրենասիրութիւն եւ մաքուր հայերէն, անոնց պիտի պարգեւենք առողջ մարմին եւ կարգապահ ու բարեկիրթ նկարագիր մը։ Եւ պիտի գայ օրը, որ մենք այս խումբերով կազմ ու պատրաստ պիտի վերադառնանք հայրենիք, այնտեղ տանելով մեր դրօշակը, մեր աշխատելու կորովը։

Թողէք, որ հայրաբար երկու խօսք ըսեմ մեր սկաուտ զաւակներուն։ (Դառնալով սկաուտի մը, որ կուրծքին վրայ բարձրացուցեր էր դրօշակը) .— Հայ սկաուտ, չմոռնաս երբեք նշանաբանդ, «Բարձրացի՛ր եւ բարձրացո՛ւր», չմոռնաս երբեք ինչ որ սորվեցուցին քեզի խումբիդ մէջ։ (Եւ յետոյ դառնալով ժողովուրդին)։ Իսկ անէծք անոնց, որ կը խանգարեն այսպիսի գեղեցիկ միութիւն մը, կը խթարեն Հ. Մ. Ը. Մ.ի բարոյական դիմագիծը եւ զանազան ամբաստանութիւններ կ'ընեն այս միութեան հասցէին»։

Երջուն Թոփակից

ԹՈՒՐՔԻԱ

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆԻ ՎԻՃԱԿԸ

Պոլսոյ առեւտրական սակարանը վերջերս դրամական տագնապի մատնուած էր, գործառնութեանց պակասին պատճառով հասոյթները նուազած ըլլալուն համար։ Ինչպէս յայտնի է, կարգ մը կարեւոր ապրանքներ, ինչպէս բամպակ, կաղին, մորթ, այծամազ եւայլն բնաւ չեն ծախուիր եւ իբր գլխաւոր ապրանք ցորենի վրայ միայն գործառնութիւն կ'ըլլայ։

Այս կացութեան հետեւանքով, սակարանի վարչութիւնը 10,000 ոսկիի կանխավճար մը ուզած է առեւտրական սենեակէն, իր ծախքերը կարենալ հոգալու համար։ Սենեակին վարչութիւնը, սակայն 5 հազար ոսկի միայն տալ որոշած է։ Ասոր վրայ իր հասոյթները շատցնելու համար, առեւտրական սակարանը առաջարկած է որ ուրիշ կարգ մը ապրանքներու մեծաքանակ վաճառումն ալ պարտաւորիչ կերպով սակարանին մէջ կատարուի։ Այս ապրանքները նպարեղէններ են՝ ինչպէս ձիթապտուղ, ձէթ, պանիր, իւղ, եւլն.։

Սակարանին հետ կապ ունեցող վաճառականները համաձայն չեն այս առաջարկին գործադրութեան, որովհետեւ, կ'ըսեն, առեւտրական սակարանները եղած են միշտգազային հրապարակին վրայ կարեւոր տեղ գրաւող ապրանքները վաճառելու համար, եւ թէ առեւտրական սակարանը նպարավաճառի խանութ չէ։

SITUATION.— Importante Compagnie d'assurances ayant quelques postes élèves Inspecteurs et Inspecteurs vacants, recherche personnes actives et de bonne tenus de nationalité arménienne. Conditions très avantageuses. Ne pas se présenter. Ecrire à Monsieur DESPREAU, 32 rue deMogadorqui convoquera.

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Արդէն դէպի Մոսկուա ճամբորդութեան ելած է հայ պետական թատերախումբը, «գոյց տալու համար իր մօրը, կարմիր մայրաքաղաքին, թէ ի՛նչ աշխատանքներ կատարած է ինք, ըստ ձեւի՝ ազգային, ըստ բովանդակութեան՝ պրոլետարական, արուեստի բնագաւառին մէջ»։ Այսպէս կը գրէ «Պրոլետար», առանձնապէս ներկայացնելով խումբին իւրաքանչիւր անդամը, — վաստակաւոր դերասանուհիները, Ցասմիկ, Գուլազեան, Ազուս-Ոսկանեան, եւ վաստակաւոր դերասաններ Գ. Աւետեան, Մ. Մանուէլեան, եւ նորերը՝ Տ. Շամիրխանեան, Աւագեան, Դիլաքեան եւ ուրիշներ։

Երեւանի պետական թատերախումբը այս երկրորդ պտոյտն է որ կը կատարէ Թիֆլիս, Բագու եւ Մոսկուա։ Առաջին պտոյտին ընթացքին (1926) այդ մեծ քաղաքներուն մամուլը գրեթէ մեծ մասամբ գնահատած էր հայ դերասաններուն կարողութիւնը եւ արուեստագէտի արժէքը։

Ներկայիս կը տեսնուի, որ թատերախումբը աւելի զարգացած է։ Արուեստի ճիւղերուն մէջ թատրոնը այժմէական խնդիրներուն հանդէպ չափազանց զգայուն ըլլալով, նկատի առնուած են արդիականութեան հրամայական պահանջները։

Հայաստանի մէջ գոյութիւն ունին 6 թատրոններ, բայց անոնց յառաջապահն է Երեւանի պետական թատերախումբը՝ շնորհիւ իր դերասաններուն ստեղծագործական կարողութիւններուն զարգացման, զուտ արուեստագէտներու թիւին յաւելման։

Ո՞ՐՔԱՆ ԴՐԱՄ ԿԸ ՂՐԿՈՒԻ ԴՈՒՐՍ

ՄՈՊՐ կը կոչուի միջազգային քաղաքական բանտարկեալներու օգնութեան մարմինը, որ Մոսկուայէն մինչեւ Երեւան մասնաճիւղեր ունի։

Բայց մասնաւորապէս աղքատիկ Հայաստանի ՄՈՊՐը շատ «ճէօմէրտ» է եւ մեծ գումարներ ղրկած է Շինաստանի զինուորներուն եւ Անգլիոյ բանուորներուն։ Ահա հաշիւը.— 1928ին Հայաստան, ծանօթ նպատակին համար, դուրս ղրկած է 3 հազար րուբլի, 1929ին՝ 26 հազար րբ.։ 1930ին առաջին եռամսեակին 15 հազար րուբլի։

Հայաստանի կոմունիստները կը յուսան, որ այս տարի դուրս ղրկուի 40,000 րուբլի։

«Խորհ. Հայաստան», որ այս տեղեկութիւնները կուտայ (13 մայիս), կը գանգատի թէ Մոպրի անդամները կը նուազին հետզհետէ։ 1928ին անդամները, (որոնք ամսավճար մը կուտան Մոպրին), 31,834 հոգի էին, 1930ին՝ 70,010։ Վերջերս, Լոռիի, Զանգեզուրի եւ Սեւանի գաւառներուն մէջ Մոպրի դրամահաւաք մարմինները քայքայուած են։

ՁԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՄԱՅԻՍ 28 ՌՕԱՆԻ ՄԷՋ

ՌՕԱՆ.— Հ. Ց. Դ. «Ակնունի» խումբի նախաձեռնութեամբ տօնուեցաւ Մայիս 28ը Ռօանի մէջ։

Թեմը զարդարուած էր հայկական եւ ֆրանսական դրօշներով, որոնց մէջտեղը դրուած էր Քրիստափորի մեծադիր նկարը, շրջապատուած էր անմահ հերոսներու նկարներով.

Նախագահ ընկ. Ա. Պողիկեան հակիրճ կերպով բացատրեց օրուան նշանակութիւնը։ Հանդէսը բացուեցաւ «Մեր հայրենիք»ով, որ երգուեցաւ յոտնկայս։

Գեղարուեստական բաժնին իրենց մասնակցութիւնը բերած էին օրիորդներ Սարեան, Աւագեան, եւ ընկերներ Ղ. Պագրճեան, Ե. Համալեան եւ Օյնոյեան։

Օրուան բանախօսն էր ընկեր Մկրտիչ Երիցանց, որ խօսեցաւ մէկ ժամ, պարզելով մեր ազատագրական պայքարը սկիզբէն մինչեւ Մայիս 28։ Շեշտեց թէ անպայման պիտի ազատանք մեր իրաւունքին։

Հանդէսը փակուեցաւ «Մշակ բանուոր»ով։

Առիթէն օգտուելով, կազմակերպինք դասախօսական ժողով մը, ուր ընկեր Մ. Երիցանց բացատրեց Դաշնակցութեան ծրագիրն ու գործունէութիւնը։ Ներկաներէն չորս համակիրներ խորապէս ազդուելով, խնդրեցին զիրենք ալ ընդունիլ մեր շարքերուն մէջ։ Բոլորն ալ իրենց երդումը ըրին եւ մտան Դաշնակցութեան մէջ։

* ընկեր Ա. Պողիկեանի առաջարկով, անմիջապէս կազմուեցաւ ժասնաճիւղ մը Հայ կարմիր խաչի։

Արդէն այս աշնան անպատճառ մանկապարտէզ մը բանալու փափաքը բոլորիս ալ մտքին մէջ բոյն դրած է։

Ընկերա-համակրական դասախօսութիւնն ալ վերջացաւ տաք մթնոլորտի մէջ։

Մեսրոպ Թորոսեան

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 31 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՁՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

— Լօ՛, հուն քենէ՞։

— Ա՛, նզանըմ, հարյը չի է» (տղա՛յ, այդ ի՞նչ է, շները կը հաչեն, չգիտես արդ է, ի՛նչ է)։

Աղան նորէն պոռաց.

— Երկոտանի՞ արդ են, չէ նէ՞ չորս ոտանի։

— Արդը չորս ոտքէն կ'ըլլայ, երկու ոտքէն չըլլար,— պատասխանեց տղան։

Ձեներնին կտրեցին։ Գիւղի տանտէրը մէկը որոշեց մեզի գիւղի աղքատ ընտանիքի մը տունն, որովհետեւ դրա տունը օտարական մը չերթար։ Հացերնիս հարուստ տներէն կը բերէին։

Առաւօտ հաց ուտելու ատենն էր։ Տանտիկինը ներս մտաւ։ Տանտէրը ներս մտաւ։ Տանտիկինի եռեւէն ներս մտաւ այդ քիւրտը։ Տանուտէրը գրկեց ներս եւ ուզեց դուրս ձգել։

Ընկերներս շատ լաւ կը ճանչնային այդ քիւրտ աղան որ մեզ տեսնելուց դունաթափուեց, եւ ըսին. «Թո՛ղ, թող ներս գայ»։ Քիւրտն առաջ եկաւ. «Վայ դուք բարի էք եկել իմ գլխուս,իմ աչքերուս»։ Բարև տուաւ, ձեռքերնիս թօթուեց՝ նստաւ։

Սո՛կեցինք խօսել։ Մենք մեր խելքի չափով ժարդուն կը հասկցնէինք կառավարութեան ըրած գազանութիւնները եւ իրենց գործիք դառնալը։ Մենք ինչ որ կը խօսէինք՝ նա իրաւունք կուտար, կ'ըսէր՝ «էդպէս է»։ սակայն, չենք գիտեր անկե՞ղծ կ'ըսէր։ չէ նէ վախի ազդեցութեան տակ։

Մեր հրացանները վեր առաւ, նայեց, հիացաւ։ «Սա ինչի՞ չի խօսար քիւրտերէն,»— ըսաւ ինձի հետը։ «Գիտէ»,— ըսին։ Հա՛, էս օտարազգի մա՞րդ է»։ «Այո՛»։

Քիչ ատենէն աղան ըսաւ, «Թոյլ տուէք ինձ՝ երթամքէօշք դամ»։«Ազատ ես,ըսինք,«գնա՛»։

Կէս ժամ չանցած՝ նորէն եկաւ եւ բերաց գլուխ մը շաքար, թէյ եւ խօրիս (տեղական խմորեղէնի մի տեսակ)։ Տանտիկինը թէյ պատրաստեց՝ խմեցինք։ Աղան ըսաւ. «Այս տեսութիւնս ոչինչ, ես կ'ուզեմ, որ օր մը Սերոբն ալ առնէք եւ բոլորդ ալ գաք քէօշքս»։

— Սերոբը հոս չէ, — ըսինք։

— Տալուրի՞կ է գացեր։

— Տալուրիկ քարուքանդ եղած է, հոն ի՞նչ ընէ երթայ։

— Ես ձեզնից կը խնդրէի, որ ինձի ատրճանակ մը տայիք։ Հատ մը ունիմ, բայց իմս չէ, Բաղէշցի հայ կռիւսար Մուրատ էֆէնտիինն է. երկու անգամ է կ'ուզէ։ Ես շատ քիւրտ թշնամիներ ունիմ, շատ անգամ ժողով կ'ըլլայ, ես ալ ժէլերնին կը գտնուիմ։ Բերդանկա մը ունիմ, բայց ռէվոլվէրն ալ շատ պէտք է, որ ունենամ։

Գիւղացիք ալ մեզ արդէն խնդրեր էին, որ ատրճանակ մը տանք այդ քիւրտ աղային եւ «քանի ոսկի ալ ըլլայ՝ փողը մենք կը տանք», ըսեր էին։ «Տեսնանք, ըսինք,եթէ հատ մը գտանք, կուտանք»։

Քանի մը օր վերջ նորէն եկանք հոդ, Սերոբն ալ հետերնիս։ Քիւրտ աղան խուլամները հեռացուց քէօշքէն, ուրիշ գիւղ ուղարկեց։ Սերոբը 16 ընկերով դնաց քէօշք։

Ես քիչ մը հիւանդ էի, չուզեցի գնալ։ Գիւղացիք ինչ տարին տաք թոնրի մը վրայ պառկեցուցին։ Աղան Սերոբին եւ իր ընկերներին լաւ հիւրասիրեր էր։ Սերոբ տուեր էր նրան մի բուլղոկ ատրճանակ, որը 5 արծաթ արժէր։ Քիւրդն էլ Սերոբին տուէր էր մի խանջար, որը կ'արժէր 7 արծաթ։

Երկրորդ իրիկուն ալդտեղից գացինք Զրհոր։ Գուրգէն, Փարսադան, 3 — 4 ալ ուրիշ ընկեր Բաղէշ կը գտնուէին։ Ես, Պ.Սերոբ, Սիմոն, Մուշեղ եւ Շմարցի Բղդօն պիտի երթայինք Բաղէշ։ Որովհետեւ ես հիւանդ էի՝ Սերոբ բերել տուաւ երկու ձի՝ նստանք, մեզ 3 ընկերները լով՝ գացինք Շմարի տակը։ Բղդօն պիտի երթար Շմար գործով։ Հիները յետ վերադարձուցինք։ Առաջնես կար մեծ հովիտ մը։

Ես տղայոցմէ քանի քայլ առաջ կ'երթայի։ Ճանապարհի վրայ ընկած էր մեծ քար մը, տեսայ քարի քթէն ելաւ մարդմը, տեսայ մէկն ալ դուրս եկաւ եւ պոռաց.«Լօ՛, լօ՛, նունքի՞— նէ»։ Ես քիւրտերէն չէի գիտեր, հրացանովս պատասխանեցի։Սերոբի երկու ընկերներն ալ ինձ հասեր էին, նրանք ալ մի մի հատ զարկին։

Չորս քիւրտ էին,որոնք Բուլանըխ կ'երթային, ոչխար առնելու։ Փախան, գացին, ոչ մէկն ալ չսպաննուեցաւ։

Մենք ոտիպուած էինք քաղաք գնալ։ Գացինք բաւական տեղ՝ արտերու միջից աղուէս մը ելաւ։Սերոբ ըսաւ. «Լաւ նշան չէր»։ Կամուրջ մը կար հոդ։ Անցանք։ Առաջնես երեւաց մարդ մը։ Տանկերէն հարցրինք. «Դուն ո՞վ ես»։ «Սուլէյման եմ,սուլէյման (մերաբ)»,— ըսաւ։ «Դէ՛հ, ճամբուց դուրս ելլ»։ Մեւնոյն ատեն ըսի ընկերներուս. «Չէ՛, Մնաս չավուշ, մի՛ զարներ»։ Թուրքը կարծեց թէ մենք զօրք ենք եւ անմիջապէս ճամբուց դուրս ելաւ։

Այդ օրը գացինք քաղաքի Հայոց թաղը անցկացրինք։Միւս օրն իրիկուն Գուրգէնն ալ եկաւ եւ փոխադրուեցինք քաղաքին միւս թաղը՝ Յարութիւն անուն մի մարդու տուն։

Չորս օրէն դուրս եկանք,նորէն գացինք Ուռֆափ։

**

1897ի աշունն էր։ Տափավանքէն գրուած նամակ մը ստացուեց Տիգրան եւ Յակոբ ստորագրութեամբ։ Տիգրան Մշեցի էր, իսկ Յակոբը (Ճարտար) Թեղուսյ (Ախլաթ) գիւղէն։

«65 հոգով եկեր ենք, կը երէին, ո՛ւր դանք»։

(Շար.)

Մահապատիժ՝ թունաւոր կազով

Երկուշաբթի օր Քարսըն Սիթիի մէջ (Մ. Նահանգներ) թունաւոր կազով մահապատժի ենթարկուեցաւ մարդասպան մը՝ Հուայթ։

Մահապատիժի այս ձեւը օրինական է Նեվատայի նահանգին մէջ, ինը տարիէ ի վեր, բայց մինչեւ հիմա միայն մէկ անգամ գործադրուած էր։

Մահապարտը ղրուեցաւ ամրափակ սենեակի մը մէջ, որ ունէր ապակիէ պատեր։ Երբ ամէն ինչ պատրաստուեցաւ, դահիճը բացաւ ծորակը, արձակելով թունաւոր կազը։ Ամպ մը լեցուց սենեակը եւ մահապարտը անշունչ գետին փռուեցաւ։

Պատիժին գործադրութենէն առաջ, Հուայթ յայտարարած էր թէ առարկութիւն մը չունի եւ երբ սովորական հարցումն ուղղեցին. — «Բան մը կ'ուզե՞ս», — պատասխանած էր ժպտելով.

— Ի հարկ է. դիմակ մը՝ մահացու կազին դէմ։

**** «Թայմզ»ի թղթակիցը կը պատմէ թէ մահապարտը աթոռի մը կապուած էր, որուն առջեւ կը գտնուէր դոյլ մը՝ լեցուն ջուրով եւ «ասիտ սիւլֆիւրիք»ով։ Վերեւը՝ գետեղուած էր ընդունարան մը՝ «սիանիւռ տը փօթասիում»ի 10—12 գնդիկներով։ Երբ սենեակը պարպուեցաւ եւ կնքուեցաւ, դուրսէն առասան մը քաշեցին, փոթասիումի գնդիկները ասիտ սիւլֆիւրիքի խառնուրդին մէջ ձգելու համար եւ անմիջապէս գոյացաւ թունաւոր կազ մը։ Մարդասպանը շնչեց գիտակցաբար եւ խորունկէն, եւ երեք վայրկեանէն ամէն բան վերջացած էր։*

Կարմիրներու ընդհ. ժողովը

Քանի կը մօտենան համալնավար կուսակցութեան ընդհ. ժողովին գումարման օրերը, այնքան կը սաստկանայ աջակողմեան տարրերու ճնշումը։ Բոլոր նախապատրաստական ժողովներուն մէջ, աջակողմեան անդամները իրբեւ պարտութիւն կը ներկայացնեն համալնացման քաղաքականութիւնը։ «Պրաւդա» կ'ամբաստանէ այները՝ թէ ամբոխավարութիւն կ'ընեն բանուորներուն հանդէպ. որովհետեւ, կ'ըսէ, «ընդդիմադիրները կը պահանջեն նախ ուտելիք տալ բանուորներուն եւ յետոյ կազմակերպել զանազան վիճաբանութիւնները։ Աջակողմեան վտանգը միշտ գլխաւոր վտանգը համարուած է կուսակցութեան կողմէ. վտանգ մը որ իր մէջ կը պարունակէ ապականութեան սերմը՝ երկրին ընկերվարացման ամբողջ գործին համար»։

Այս առթիւ, դիտելի է որ գիւղին հաւաքնացման փորձը աղետալի ազդեցութիւն ունեցած է ցանքերուն վրայ։ Մայիսի կէսերուն, 44 միլիոն հէքթար ցանուած էր, այսինքն նախատեսուած տարածութեան կէսէն ալ պակաս։ Կարգ մը շրջաններու մէջ, ցանքերը սկսած են մայիս ամսուն, այնպէս որ, դժուար է այժմ տալ ցանքերուն կատարեալ պատկերը։ Այն շրջաններուն մէջ ուր ցանքերը վերջացած են արդէն, այսինքն հարաւային գաւառներուն մէջ ուր հողագործները մասնաւորապէս նուիրուած են արմտիքի աշակութեան, ցանքի տարածութիւնն է 43,200,000 հէքթար, այսինքն նախատեսուած ծրագրին 58 առ հարիւրը։

Այդ շրջաններուն մէջ, լաւագոյն ցանքը կատարած են «սովխոզ»ները (խորհրդային տնտեսութիւն), որոնք 1,900,000 հէքթար ցանած են, գրեթէ ամբողջութեամբ իրականացնելով ծրագիրը։ Իսկ «կոլխոզ»ները (հաւաքական գիւղատնտեսութիւն) ցանած են 21,700,000 հէքթար, այսինքն ծրագրին 60 առ հարիւրը։ Իսկ անհատական տնտեսութիւնները, որոնք ազգային տնտեսութեան 2)3ը կը ներկայացնեն, ցանած են 19 միլիոն 300,000 հէքթար, այսինքն ծրագրով նախատեսուած տարածութեան մէկ երրորդէն ալ պակաս։

Այս բոլոր տեղեկութիւնները քաղուած են պաշտօնական վիճակագրութիւններէ որ կը ձգտին միշտ վարդագոյն ցուցնել կացութիւնը։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ Եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՆՈԹԱՆԵՐ

Արշին մալ ալանի եւ շատ մը ուրիշ երգերու սոյն նօթաները պատրաստուած փրոֆ. Մոսկոֆեանի կողմէ շատ մաքուր եւ ղեղ։

Դաշնակի բաժին՝ գին 2.50 տոլար, Արշին մալ ալան, ջութակի բաժին գին 1.50 տոլար։ փունջ երգեր՝ դաշնակի բաժին 3 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք, փունջ երգեր՝ ջութակի բաժին 2 տոլար, 50 երգ մէկ գիրք։ Դիմել՝ H. Mamasianի, 137½ East 27th St., New York, U. S. A.

L'ECOLE PRIVÉE DE COIFFEUR

Directeur HENRI PEKMEZ

15 Rue de la Glacière, PARIS (13e)

Սովրեցէք Արանց եւ Կանանց սափրիչութիւնը։ Կենդանի մոտել՝ ձրի։ Վճարման դիւրութիւն։ Գործ կ'ապահովուի։

Մէթրօ՝ Glacière et Gobelins, Ցերեկոյեան՝ U եւ ARbis

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ջէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը ե՛ղնդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻՆ ամէն օր ժամը 9էն 19։

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՏԷՄԻՆ.— Այս Շաբաթ գիշեր։ Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ։
ՎԻԷՆ.— Այս կիրակի ցերեկ։ » »
ՎԱԼԱՆՍ.— 14 Շաբաթ գիշեր։ » »
ԼԻՈՆ.— 15 կիրակի գիշեր։ » »
ՓՕՆ ՏՕՊՆԱ.— Այս կիրակի ցերեկ։ Կը խօսի ընկ. ԱՐԱՄ ԳԱՒՈՕՆԷ։

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՏՈՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)

Ա. հրատարակութիւն ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ ԳՐԱՏԱՆ

Գ Ի Ն 20 Ֆ Ր Ա Ն Ք

Այժմէն կարելի է դիմել Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur le Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65։

Հայերէն եւ ֆրանսերէն ամէն տեսակ գիրքեր, բառարան, գրական, վիպական, պատմական եւ դպրոցական գործեր։

Վերջին կատարելագործութեամբ օժտուած կազմատուն։ Արագ եւ մաքուր աշխատանք։ Գիրքերու ՎԵՐՆԱԳԻՐԸ ոսկետիպ։

Կազմարարութեան դասեր։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Անիէն-Պուա-Քոլոնպի Զէյթունեան ենթակոմիտէի ընկերական դասախօսութիւնը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Bois-Colombes։ կը խօսի ընկեր Բենօ։ Նիւթ՝ վասպուրականի հերոսամարտը եւ հայ կամաւորներու դերը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայ կ'ըլլան կ. կ.ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները։

ՓԱՐԻԶԻ կովիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Հրազդան» խումբը այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 32 Ave. Gobelins։ կարեւոր օրակարգ։ Բոլորի ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։

Անիէն-Պուա-Քոլոնպի փոթորիկ խումբի ժողովը՝ այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards Պուա-Քոլոնպ։

ԳԱՌԱՌ

Լիոնի Վրէժ խումբի ժողովը՝ այսօր Ջորեքշաբթի իրիկուն ժամը 9.30ին Դրադարանի սրահը։ Ներկայանալ անդամատետրով։

Լիոնի Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին Դրադարանի սրահը։

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼԻՔ

Տօքթ. Ե. Դրզոյեան եւ զաւակները ինչպէս նաեւ իր պարագաները շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ եւ գրաւոր ցաւակցութիւն յայտնեցին իրենց սիրելեաց կնոջ, մօր եւ աղգականուհիին՝ ԲԺՇԿՈՒՀԻՒ ՏԻԿ. Ա-ՂԱԻՆԻ ԳՐԳՈՅԵԱՆԻ եղերական մահուան առթիւ։

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի ֆանգանակութեան ցանկը.—

Կ. Խոզեան 30, Մուշեցի Յ. ցակոբեան 50, Աւագեան ընտանիք 50, Վ. Գալուստեան, Լ. եւ Ե. եղբ. Քէօշկէրեան 25ական, Ա. փափազեան, Տիկ. Փէքմէզեան, Ա. Պօյաճեան, Ա. Արծնեան, Մօզեան 20ական, Ջ. Մուճաֆեան, Լ.վ արդերեսեան, Փ. Պօյաճեան, Ա. Պէրպէրեան, Ոմն, Կ. փունարճեան, Ոմն, Կ. Տէօվլէթեան, Լ. Ղազարեան, Ի. Խաչատուրեան, Յ. Աբգարեան, Տիկ. Բանգանի Աճէմեան, Նիկանեան, Պ. Մինասեան, Բ. Գանթնուգեան, Գալփագճեան եղբ. 10ական, Օր. Գրիգորեան, Ս. Մարգուանեան, Ոմն, Կ. Պարակեան, Տիկ. Գույումճեան, Մ. Տէիրմէնճեան, Մ. Գօնեալըեան, Տ. Զագմագեան, Ն. Գափամաճեան, Հ. Եաղճեան, Վ. Մամագեան, Գ. Այվատեան, Տ. Խաչիկեան, Կ. Կէլէմիրճեան, Ա. Մաղաքեան, Տիկ. Լօլօեան, Վ. Միքայէլեան, Լ. Մակարեան, Բ. Գասպարեան, Տիկ. Կոմիտեան, Տիկ. Գույումճեան 5ական, Ցովհաննէսեան 3, Գանթարճեան 3, Մ. Գրիգորեան 2, Կոտօլօզեան 3, Ծ. Վարպետեան 3.50, Ե. Եորկանճեան 1։ Գումար 560.50 Ֆր.։

(Շար.)

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Կազմակերպուած Անիէն - Պուա-Քոլոնպի Ս. Մեսրոպ Գրադարանին կողմէ Յունիս 22ին կը խնդրուի նկատի ունենալ այդ թուականը.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի կեսարիոյ իւրնէզ գիւղացի կարապետ եայլաեան (45 տարեկան) որ ամուսնացած էր կեսարացի ցակոբ ձօլօլեանի աղջկան մարիամի հետ եւ ունէր 3 զաւակները՝ ցովսէփ, Աբրահամ եւ ցովհաննէս։ 16 տարի առաջ վինուոր էր Պոլիս։ Անկէ ի վեր լուր չկայ իր մասին։ Իմացնել ցովսէփ եայլաեանի, 22 Rue J. J. Rousseau, Arles, (B. du R.) France.

Կը խնդրուի արտաստիմանեան Թերթերէն արտատպել։

ՁՇԳՐԻՒ լուր առուղին 200 Ֆր. նուէր։

— Կը փնտռեմ ֆէվախի վերի բագաւիճէն Թոսրով իլպիգեան եւ զաւակները Ղազարոս, կաթիկ, Ագատուհի, եւ Հօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Ալագ, Մատթէոս եւ Թաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իզմիրի դէպքէնամիս մը առաջ մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն։ Անկէ ի վեր լուր չկայ։ Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 Ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «ցառաջ»ի։ կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ Թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Մարիամ Աշուժաճեան եւ իր ամուսինը երկաթագործ ցովակիմ Աշուժաճեան (ժամկոչեան) որոնք կը բնակէին Թոքատի Աստուածածնայ եկեղեցիին մօտ։ Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Յունաստան։ Իմացնել իր մօրաքրոջորդւոյն ցարութիւն Քէշիշեանի, 13 Rue Blanqui, Paris (13.)

Կը խնդրուի յունահայ Թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ եղբայրս ցովհաննէս Թորոսեան որ 1920ին Օրտուի որբանոցէն փոխադրուած է Պոլսոյ Որբանոց։ Հօր անուն՝ Նշան։ մօր անուն՝ իսկուհի, եղբայրները Անդրանիկ եւ Թաչատուր, կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Ամերիկա։ կը փնտռեմ նաեւ Նշան Թորոսեան եւ Նշան Աւաքելեան որոնք 1920ին Օրտուի որբանոցէն փոխադրուած են Պոլիս։ կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Ամերիկա։ իմացնել Անդրանիկ Թորոսեանի, Saint Arroman, par Masseube (Gers), France. կը խնդրուի Ամերիկահայ Թերթերէն արտատպել։

Կը փնտռուի Օրտուցի Մեսրոպ Սահակեան որ Պոլսէն եկած է Մարսէյլ։ Իմացնել վերի հասցէին.

— Կը փնտռուի ինքնաշարժի վարիչ Արտաշէս Նազարեանը։ Իմացնել՝ «ցառաջ»ի վարչութեան։

— Սեբաստիոյ Ղարւա գիւղէն օր. Էլմաս Պարոնեան, հօր անուն՝ Խաչատուր, մօր անուն՝ Նարօ կը փնտռէ իր մօրեղբայրը Մինաս Մարկոսեան (Սեբաստիոյ եէնիճէ Գիւղացի), որ 1920 - 1924 կը գտնուէր New-York City, Ամերիկա եւ կը Թողէր իր մօր հետ, Իմացնել Elmas Baronianի, c)o Katri Frères, Beyrouth, (G. Liban).

— Տիկին Սէվակիւլ փէլէկեան կը փնտռէ իր որդին Մինաս Զէյթունցեան, հօր անուն՝ փանոս Զօպանեան (Զէյթունի Ս. փրկիչ գիւղէն)։ Իր վերջին հասցէն էր՝ 68 rue Général Gallieni, Montreuil s)Bois, (Seine)։ Իմացնել՝ Compatriotic Union of Zeitun, P. O. Box 636, Jérusalem, Palestine.

— Կը փնտռուի Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղէն Գէորգ Սարգիսեան (Հեղնաեան)։ Կը կարծուի թէ կը գտնուի Յունաստան եւ ամուսնացած է Յոյն աղջկան մը հետ։ Իմացնել իր եղբօր դերձակ Անդրէաս Սարգիսեանի (Հեղնաեան) Ave. Jean Jaurès. Décines, (Isère)։ ՁՇԳՐԻՒ լուր տուողին 50 Ֆր. նուէր։

— Կը փնտռուի Մալաթիացի Գէորգ Թէրխանեան որ երկու տարի առաջ Ամերիկայէն եկած է Ծրանաս։ Ընդհանրապէս Lyon, Valance, St. Chamond եւ Marseilleի կողմերը գտնուած է։ Անցեալ Դեկտեմբերին գտնուած է Nice եւ Monte-Carlo գացած էր։ Իր հացէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ Mr. Demirdjtan, 9 Passage Geoffroy Didelot, Paris, (17e).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 13—15 տարեկան հայ աղջիկ մը՝ կազմարարութիւն սորվելու համար։ Լաւ ֆրանսերէն գիտնալ անհրաժեշտ է։ Դիմել Գրատուն եւ կազմատուն Հրանտ-Յակոբեան, 51 Rue Monsieur le Prince-մէթրօ Օտէոն, Հեռաձ. Danton 88-65։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ *ինքնաշարժի վարիչ մը։ Դիմել կամ գրել Ճանկէօզեանի 115* Rue de Villeneuve, Alfortville, Seine.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աջակողմեան եւ նոր մեթոտով դարմանում արական, կանանց մորքի, արիւնի եւ վէնէրու հիւանդութեանց (ֆրանկոֆոն, անգլ. մասիզ.) եւ վարիսի։ Ման. լաբորատուար։ Հղիացմիտ եւ արագ էքսրադիոգրաֆ.-ամբէն օր 9—12, 2—6։ Կիրակի 9—12։

LE MONT DORE

Ջերմուկ, 1050 մ. բարձր, վէրնիայի բարձունքին վրայ։ Բաց է մարդ 15 Հոկտ. 1։ Բուժիչ շնչարգելութեան, ցնցողալամներու, հազի, ցնցուղի, քթի եւ կոկորդի ցաւերուն։

Կազինօ, կոլֆ, թէննիս, մարզարան օդ։ Դիմել՝ Cie du Mont-Dore, 19 rue Auber, Paris.

ՀԱՄՈՎ ՍԻՄԻԹՆԵՐ ՏԱՔՈՒԿ ՍԻՄԻԹՆԵՐ

Հացագործ LA GARDE
1 Rue St. Lazare, PARIS (9e)
Téléphone-Trudaine 95.21

EMPIRE միւզիք-հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԳՈՒՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՀԱՅԿ ԱՃԷՄԵԱՆԻ

ՀԱՑՈՑ ՀԱՑՐԻԿ

«ՆՈՒԱԳՈՂ ՎՇՏԻՑ ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ ՀԱՑՈՑ»

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ, ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

(*Հայր Սիմոն Երեմեան - Ատրուշանի Յառաջաբանով*)

Բազմաթիւ լուսատիպ պատկերներով եւ գունաւոր շապիկով։ Անտիպ էջեր, յուշեր, նամակներ, դէմքեր եւ դէպքեր եւայլն։ Մեծածաւալ հատոր, էջ՝ 858։

Ատրպատականի Հայոց Թեմական տպարան, Թաւրիզ։ Գինն է՝ Պարսկաստան՝ 20 դրան, Ֆրասան՝ 50 Ֆրանք, Ագիան եւ գաղութներ՝ 9 շիլին, Ամերիկա՝ 2 տոլար 50 սենթ։ Ձամբու ծախքը ստացողին հաշուոյն։ Ստանալու համար դիմել՝ Haik Adjémian, Tauris, (Perse).

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-83

Մեր փաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ էֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* Ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ ՄԸ ՆՐԲԱՃԱՇՆԱԿ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐՈՒՆ

SALON DE COIFFEUR DJIVAN

15 Rue des Dominicaines, MARSEILLE

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս որ 36 Բիւ տէ Ֆօմինիքէնի սափրիչի խանութս փոխադրած եմ նոյն փողոցը 15 թիւի շքեղ եւ ընդարձակ սալոնը։ Օրինակելի մաքրութիւն։ Նրբաճաշակներու գոհացում։

Ունինք կանանց բաժին մը, ուր մանիգէտի ձեռքով կը յարդարենք եւ կը կտրենք մազեր ամէն ձեւի։

Ondulation et mise en plis

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր հողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ հողամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ։

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։

Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։

Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 — Թէլէֆոն C. 01—71

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

Փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամասնձարով։

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux եւ Impôts sur le revenu գործողութիւններու։

ԱՒԵԻՏԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱՋՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ պերճ պահել Chiffred'Affaires եւ Bénéfices Commerciaux տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք. զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամադործ, դերձակ, կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ունենաք։

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 5 ՅՈՒՆԻՍ 1930
5 JUIN 1930

2. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1281 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՌՕՒ ԽՕՍՔ

«ԽԱՂՆԵՐՆ ՈՒՂՂԵԼՈՒ ՈՐՈՇՈՒՄ»

Այսպէս խորագրուած է այն հրամանը, որով վերադառնա- իրենց բնակարանները վերստանալու շնո՛րհ կ'ընայ Հա- 25 շրջաններու աքսորական գիւղացիներուն եւ ըն- քներուն:

Կարդացէք լուրը այսօրուան «Յառաջ»ի մէջ, Գ. էջ, Հա- նի բաժնին գլուխը: Գտէք «Սորհրդային Հայաստան»ի 15 թուակիր թերթը, որմէ թարգմանուած է լուրը, եւ նանեցէք եզրակացութիւնը:

նաներն ուղղելու նպատակով որոշում»:— «Ոչ — ըամա- կոլեկտիվացման շրջաններէն վտարուած անձանց իրենց ավայրերը վերադարձնելու մասին»:

Շարադրութեան ձեւն անգամ թրքական է: Թրքավարի եւ արարոյ:

Իրենց կուսակցական ժողովին մէջ, Թալէաթը երկու բառի կ'ամփոփէր հայկին սարսափները, աշխարհասասան տե- նութիւններն ու չարդերը.— «կարգ մը անպատեհութիւն- գործուած են պաշտօնեաներու կողմէ»:

Այսպէս կը բացատրէ հայկական կոչուած կառավարու- ն ալ՝ այն քստմնելի հալածանքը որ գործուեր է քսան- շրջաններու հայ գիւղացիներուն դէմ, տեղահանութեամբ, արաններու եւ գոյքերու բռնագրաւումով եւ աքսորով:

ներ» գործուեր են:

Թուրքերուն պատրուակն էր — «խռովարար եւ դաւաճան». ը բառով՝ «միւդիր» եւ «խային»: Հայ չինովնիկներուն րուակն է — «կուլակ»: Այս բառը կը նշանակէր ունեւոր ացի, բայց հիմա դարձեր է կարմիր թաշկինակ մը: Ա- շնիք մը: Եթէ մէկուն ճակտին դպաս, թիւրիմացու- ր կամ թշնամութեամբ, այլեւս ազատում չկայ: Մարդը առնայ «միմլի» — ենթակայ՝ յետին ստահակին յանդիմա- ման եւ հալածանքին:

Այսպէս, ուրեմն, Հայաստան աշխարհի քսանրհինգ շրր- ներուն մէջ, որոնք ենթակայ չէին համատարած համայ- ան, ամբողջ տուներ մոխիրի վրայ նստեր են ալ մը շո- ներու ձեռքով: Ամբողջ ընտանիքներ արիւն-արցունք թա- ն, բռնի հանուելով եւ քշուելով դէպի անծանօթ վայրեր, ի՛ աշխատանքի եւ ապրուստի ո՛րեւէ միջոցէ: Կրկնենք — ճիշդ անոնց պէս որ, 1915ին, քշուեցան իրենց տու- , թուրքերու կողմէ, քանի մը ժամ յետոյ ջարդուելու ար: Տարբերութիւնը այն է որ, ջարդի չեն դիմած մեր նիքին մէջ: Այսքա՞ն ալ տարբերութիւն չունենալին, «հայազգի»ները...

Այս բոլոր բարբարոսութեանց հետեւանքն այն եղաւ որ, թիւ գիւղեր ապստամբեցան եւ հարիւրաւոր գիւղացի- ներն ապաստանեցան ինչպէս ամէն տեղ, նոյնպէս Հա- նի մէջ: Բթամիտ Ստալինը սարսափի մատնուեցաւ իր ած կրակէն եւ «նաժակներ», «բացատրութիւններ» գրի ու ցրուեց, ապացուցանելու համար թէ «շեղումներ» կա- ուած են կուսակցութեան քաղաքականութենէն, թէ ազէօզութիւններ» եւ սխալներ գործուեր են եւն.:

«Յառաջ»ը օրը օրին պարզեց այս բոլորը: Եւ այժմ նորէն կ'իյնայ «Սորհրդային Հայաստան»էն թարգմանել եւ լոյս արհ հանել ինչ ոճիր որ գործուեր է, վերջին ամիսներու ացքին, հաւաքական տնտեսութեան անունով: Միւսները, պատուարժան հակառակորդները, սա կարմիր եւ դեղին ացուներն ու վարժապետները, կը նախընտրեն խոհեմ լռու- ն պահել: Զարիքին առջեւ աչք ու ականջ փակելո՛վ ծառա- մեր մինուճար հայրենիքին:

Լուռ են անոնք, երբ հարիւրաւոր գիւղացիներ կը կեղեք- ն, կը բանտարկուին, կ'աքսորուին: Երբ ամբողջ երկիրը կը ղուծուի ֆիզիքապէս, բարոյապէս եւ տնտեսապէս: ն են մինչեւ անգամ, երբ վարիչները իրենք հրապարակաւ խոստովանին հրեշային արարքները:

«Կրասնայա կազէտա», Լէնինկրատի սովետին պաշտօ- երթը, ապրիլ 26ին հրատարակեց դատական գործավարին ղեկավարութեան, որ կը խոստովանէր թէ գնդակահարու- ններ կատարուած են առանց վկայի եւ փաստի, բոլորովին նողի, թէ «յաճախ աքսորուած են մարդիկ որոնք երբեք անգաւոր չէին», թէ աքսորի հրամանը տրուած է «ոչ թէ րի մը պատճառով, այլ պարզապէս վտարելու համար մէկը ան տունին կամ պաշտօնին աչք տնկեր էին»:

Այս յայտնութիւնները կը վերաբերին ընդհանուր Ռուսիոյ: ր վրայ չափեցէք պատկերը՝ կովկասի, այլ մանաւանդ աստանի մէջ կատարուած վայրագութեանց:

Եւ աղէտին ծանրութիւնը դատեցէք մայիս 14ի հրամա- գրով, «Սխալներն ուղղելու որոշում»ով...

Իսկապէս, կը վերաշինե՞ն Հայաստանը, — քակելով, նորոգելով, յետոյ փլատակները ժողվելով:

Այդպէս չտիրացա՞ն իշխանութեան ալ: Դաշինք՝ Թուր- ան հետ, Թունաւոր սերմեր՝ բանակին մէջ, ամէն ատոր- ութիւն՝ հանրապետութիւնը կործանելու եւ ժողովուրդը կազ- ուածելու համար, — եւ յետոյ՝ փրկութիւն — օգնութեա՛ն նելով կարմիր բանակին եռեւէն: Անոր սայլերուն կապ- ած:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՄԵՐՋԵՑՈՒՄԻ ՁԱՄԲԱՆ

«Յուսաբեր կը գրէ այս խո- րագրով խմբագրականի մը մէջ (22 մայիս).

— «Իր ատենին, երբ Եւրո- պան կարեւոր դեր կը կատարէր մեր մղած պայքարին մէջ ի նպաստ մեր դատի, մենք աճա- գին եռանդ կը սպառէինք գրա- ւոր եւ բանաւոր պրոպագանդին վրայ, անշուշտ եւրոպական լե- զուներով:

Եւ այս պրոպագանդը իր դե- րը կ'ունենար: Մենք կշիռ չու- նինք անոր արդիւնքը չափելու համար. սակայն ճամոզուած ենք, որ այդ պրոպագանդը իր բարե- բար ազդեցութիւնը կ'ունենար՝ ժողովրդականացնելով մեր դա- տը եւ որոշ համակրանքներ ստեղծելով մեր երկրին ու մեր ժողովուրդին շուրջ:

Արդ, այս՝ ինչ որ ըրինք Եւ- րոպայի մէջ, ուր ժողովուրդ չունէինք՝ բայց դատ ունէինք, այսօր պէտք է ընենք մեր ծանր աւերելքի կարգ մը երկիրներու մէջ, ուր ժողովուրդ ունինք՝ բայց դատ չունինք:

Եւ այս աշխատանքը պէտք է կատարենք ամէնէն առաջ Սու- րիոյ եւ իրանի մէջ:

Լայնօրէն պէտք է օգտագոր- ծենք գրաւոր եւ բանաւոր խօս- քը՝ ջերմ ու անկեղծ բարեկա- մութիւն ստեղծելու համար մեզ ճիւրընկալող ժողովուրդներու միջեւ: Միայն այս ձեւով կարելի պիտի դառնայ արմատէն պո- կել ճակաճայ որոմը եւ խաղաղ կեանքի ու անխռով ստեղծա- գործութեան պայմաններ ստեղ- ծել մեր ժողովուրդին ճամար:

Հեռաւոր Լնզէլիի մէջ ան- դրամ Հայ մը իր չունեցած մի- ջոցներով կարող ի կարգ թերթ մը կը հրատարակէ («Իրանը ճէպիր») անշուշտ իր բարերար ազդեցու- թիւնն ունենալով շրջապատին վրայ: Ինչո՞ւ նոյնը չընել—աւելի լայն ծաւալով, աւելի լուրջ կազ- մակերպութեամբ եւ աւելի հաս- տատուն ճիմերու վրայ—Սուրիոյ եւ իրանի մայրաքաղաքներուն մէջ:

Ջուր են մեր անգօր աղաղակ- ներն ու յուսահատ ճիչերը: Եթէ կ'ուզենք, որ հաւատան, վստա- հին, յարգեն ու սիրեն մեզ, պէտք է որ նախ մե՛նք մեզ ճանչցնել տանք մեզ ճիւրընկա- լող երկիրներուն:

Թերթ՝ գրաւոր քարոզչու- թեան, եւ խառն ակումբներ՝ բանաւոր պրոպագանդի ճամար, — ահա մերձեցումի եւ բարե- կամութեան ամէնէն ժօտ եւ ամէնէն դիւրին ճամբան:»

ԳԻՒՂ ՄԸ ՄՈՒԽ ԴԱՐՁԱՒ

Լէնինկրատէն կը ճեռագրեն թէ Վոլկայի նաճանգին մէջ, Զապլակնովէ գիւղը ոչնչացաւ ճրդեհէ մը: 440 տուներ ամբող- ջովին մոխիր դարձան: Ամբողջ արջառը եւ բոլոր ցանքերը վճա- ցան:

ԱՐԺԱՆԹԻՆի կառավարութիւնն ալ ճրամայեց գործադրել օրա- կան 8 ժամ աշխատանքի օրէնք: Գիշերային աշխատանքի տեւողութիւնը պիտի ըլլայ միայն եօթը ժամ, իսկ վատառողջ գոր- ծերու մէջ՝ վեց ժամ:

ԳԵՐՄԱՆԱԿԱՆ կառավարու- թիւնը ճարիւր միլիոն մարք յանձնեց միջազգային Դրամա- տան, իբրեւ երաշխաւորութեան գումար, ինչպէս նախատեսուած է Լաճէյի ճամաձայնագրով:

ՊԱՆՃՈԿի ՄԸ չորս յարկերը փլան Դշ. օր, ձեռնովալի մէջ: Մէկ հոգի մեռաւ և քսան հոգի վիրա- ւորուեցան: Հեռագիրը կ'ըսէ վիրաւորներուն մեծ մասը Արաբ- ներ, Սուրիացիներ եւ Հայեր են:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Նոր Բեսեդովսկի մը ևս

Իրարու ետեւէ փախուստ կուտան Ա. Միութեան արտա- սահմանի ներկայացուցիչներն ու գործակալները:

Փարիզի դեսպանատան գործակատար Բեսեդովսկիի ծա- նօթ փախուստէն եւ Սթոքոլմի դեսպանատան դէպքէն յետոյ, ահաւասիկ նոր ելոյթ մը, դարձեալ Փարիզի մէջ:

Պ. Նիքօլա Քրուքոֆ-Անկարուեթի, ընդհ. քարտուղար Փա- րիզի խորհրդային դրամատան (26, ավընիւ տը լ'Օփէրա) եր- կուշաբթի օր իր հաշիւներուն ճշդութիւնը հաստատել տալէ յետոյ, կը ձգէ կ'երթայ, բուռն տեսարան մը սարքելով: Ան- միջապէս դեսպանատուն կը կանչեն, բայց բացարձակապէս կը մերժէ, յանձն առնելով բոլոր հետեւանքները: Այս առթիւ նամակ մը ուղղած էՓարիզի թերթերուն, պարզելով իր կեանքն ու տագնապները:

Այդ նամակին մէջ, Պ. Քրուքոֆ կը պատմէ թէ 1917 հոկ- տեմբերէն ի վեր գործօն անդամ էր համայնավար կուսակցու- թեան, անոր յարած ըլլալով կատարեալ գիտակցութեամբ եւ յեղափոխական երկար գործունէութենէ մը յետոյ որ իրեն ար- ժած է ինը տարի թիապարտութիւն: «Կուսակցութեան յարե- լէ յետոյ, վարեցի զանազան պաշտօններ կարմիր բանակին մէջ: (ԽՄԲ.— Այստեղ կը թուէ այդ պաշտօնները: Յիշենք միայն թէ եղած է քննիչ կովկասեան - կասպեան ճակատին: Յետոյ կը շարունակէ.

— Վերջին տարիներս, յաճախ կը խորհրդածէի թէ հիմք ունի՞մ պայքարելու ռուս համայնավար կուսակցութեան շար- քերուն մէջ: Ամբողջ բոլորտիքս կը տեսնէի դիւանապետու- թիւն եւ ճնշում աշխատաւոր զանգուածներու, խոստացուած ազատութեան փոխարէն: Նախ կը կարծէի թէ չարիքին ար- մատը կը գտնուի մարդոց մէջ, կուսակցութեան ոճրագործ վարիչներուն մէջ: Բայց յետոյ եկայ այն եզրակացութեան թէ չարիքը կը գտնուի բուն իսկ դրութեան մէջ, թէ աշխատաւոր զանգուածները հարստահարելու դրութիւնը չի կրնար ուրիշ հետեւանք ունենալ բայց եթէ այն ահռելի արդիւնքները որ կը տեսնենք, եւ չի կրնար ուրիշ բանի յանգիլ եթէ ոչ բռնու- թեան եւ հարստահարութեան այն արիւնոտ անելին ուր խրե- ցաւ երկիրը ներկայ դիկտատորութեան միջոցաւ: Եւ, խղճիս առջեւ դատաստան ընելով, վերջնապէս որոշեցի հրաժարիլ կուսակցութենէն եւ իմ կարողութեանս չափով պայքարիլ իմ քաղաքական իտէալներուս համար»:

**** Պ. Քրուքոֆ, որ 4500 ֆր. ռոճիկ ունէր, կասկածի տակ էր ատենէ մը ի վեր, իր իսկ պաշտօնակիցներուն կողմէ, որոնք տեղեկագիր ղրկած էին Մոսկուա: Դեսպանին հրաւէրը մերժած ըլլալով, հրաման ստացած է Մոսկուա դառնալու. բայց ի հարկէ այդ ալ պիտի մերժէ: Ո՛ր կողմ ալ դառնայ, ծայրը ժահապատիժ է:*

Կը կարծուի թէ շատ աւելի կարեւոր յայտնութիւններ պիտի ընէ այս նոր դասալիքը, քանի որ իր պաշտօնավարած դրամատան միջոցաւ կը մատակարարուէին Մոսկուայի մեծա- գումար վարկերը: Դրամատունը կը կոչուի — Banque Commerciale pour l'Europe du Nord.

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Նոր հեռագիրներ կը հաստատեն թէ համահնդկական հա- մագումարը երբեք նկատի չառներ փոխարքային նոր արգելքը, օտար ապրանքներու դէմ բացուած պայքարին առթիւ: Երեք- շաբթի օր 500 կիներ պահապան կեցան խանութներու առջեւ, որպէս զի օտար ապրանք չգնուի: Պայքար կը ժղուի նաեւ ա՛յն տեղացի վաճառականներուն դէմ որոնք օտար ապրանքներ կը ծախեն: Այս պայքարը ծաւալուն հանգամանք առած է Պոմ- պէյի մէջ եւ պիտի տարածուի նաեւ Պէնկալի նահանգին մէջ:

Լուրի մը համաձայն, եթէ անհնազանդութեան պայքարը չդադրի մինչեւ յունիսի վերջը, կառավարութիւնը պաշարման վիճակ պիտի հրատարակէ:

Աղի մեծաքանակ վաճառականները որոշեցին կառավա- րութենէն աղ չգնել մինչեւ չորս ամիս:

Իտալիա կը սկսի իր տեսակէտին վրայ

Պ. Կրանտի, Իտալիոյ արտաքին նախարարը, շատ կարե- ւոր ճառ մը խօսեցաւ երեքշաբթի օր, ծերակոյտին մէջ, Ֆրանքեւիտալական յարաբերութեանց մասին: Եւ ամէնէն առաջ ծանրացաւ հաւասար տորմիղ ունենալու հարցին վրայ: Յայտարարեց թէ Իտալիա պատրաստ է ընդհատելու նոր մար- տանաւերու շինութիւնը, եթէ Ֆրանսան ալ այդպէս ընէ եւ երկու երկիրները բանակցութեան ձեռնարկեն, վիճելի խնդիր- ները կարգադրելու համար: «Պ. Մուսոլինիի բանաձեւը երկու հիմնական խնդիրներ կը պարունակէ, — համապատասխան ուժ եւ կրճատում: Հաւատարիմ այս սկզբունքներուն, կը յայ- տարարեմ թէ՝ բանակցութիւնները դիւրացնելու համար, իտա- լական կառավարութիւնը պատրաստ է ընդհատելու 1930ի նա- ւային շինութիւնները, պայմանաւ որ Ֆրանսական կառավա- րութիւնն ալ նոյնը ընէ իր այս տարուան ծրագրին համար: Նկատի առնելով երկու տորմիղներուն ներկայ վիճակը եւ մա- նաւանդ կազմը, բացայայտ է որ այդպիսի կարգադրութիւն

(Նորերու դարունակութիւնը կարդա Գ. Էջ)

ՊՈԼՇԵՒԻԿՆԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

«Ժուռնալ տը Ժընէվ»ի Պոլսոյ թղթակիցը կը գրէ թէ թուրք իշխանութիւնները խիստ ու- ջողներ ձեռք կ'առնեն Մոս- կուայի կազմակերպած հայայ- նավարական շարժումին դէմ: Ձախողած են կոմինտէրնի ղե- կերը՝ նախկին էթէթիստական- ները իրենց մէջ առնելու թուրք համայնավարներու եւ Մոս- կուայի կապը կը պահեն առեւ- տրական ներկայացուցիչները:

Ռուսաստանէն վերադարձած թուրք գերիները ռուսերէն սոր- ված ըլլալով, կարեւոր դեր մը կը խաղան այս ուղղութեամբ: Նոյնպէս համալսարանի ուսու- ցիչներուն եւ մարզական միու- թիւններուն մէջ տեղ գտած են հայայնավարները: Նոյնիսկ բա- նակին եւ նաւատորմին մէջ նը- կատուած է Մոսկուայի աշխա- տանքը: Պոլսոյ օտարականնե- րուն մէջ ալ առանձին ըլլիչներ կազմուած են: Իտալական կեդ- րոն մը կայ Կալաթայի մէջ, իսկ ֆրանսական մը՝ Պոլսոյ մէջ:

ՄԵԼՐԱԼՈՒԻՄԻՆԸ ՅԷՓԼԻՆՈՎ

Նիւ Եորքէն ճամբայ ելաւ ճրէշակաւոր ցէփլինը եւ Գերմա- նիա կը սպասուի ճինգշաբթի (այսօր): Այս ճամբորդութեամբ տեղի կ'ունենայ առաջին մեղրա- լուսինը օդանաւով: Արդարեւ, ճամբորդներուն մէջ կը գտնուին երկրախոյզ Սըը Հըրպըրթ Ուիլ- քինս եւ իր մանկավարդ կինը, որոնք թէեւ քանի մը ամիս առաջ են ամուսնացած, բայց տակաւին առիթը չեն ունեցած մեղրալուսնի պտոյտ մը կատա- րելու: Պատասխանելովիրեն ուղ- ղուած շնորհաւորական ճեռա- գիրներուն, Ցիկին Ուիլքինս ճեռա- գրեց, անթելով.— «կը ծփանք կախարդական նաւու մը մէջ, երկրի եւ երկնքի միջեւ»:

*** Հրամանատար Էքէներ տե- սակցութեան մը միջոցին յայ- տարարեց թէ 1931 սեպտեմբե- րին կանոնաւոր երթեւեկ մը պիտի պիտի ճաստատէ Եւրո- պայի եւ Ամերիկայի միջեւ»:

*** Օդանաւը ճամբայ ելաւ երեքշաբթի առտու եւ սկսվիլ (Սպանիա) կը սպասուի 50 ժա- մէն, իսկ ֆրէտրիխսճաֆէն (Գեր- մանիա) 20 ժամէն:

*** Քսանըչորս ժամէն պաղ- տատէն Պարսիլիա ճասաւ օդա- յին Թղթատար մը, որ նոր կազ- մակերպուած էր ֆրանսական ընկերութեան մը կողմէ: Մինչեւ ճիմա երեք օր կը տեւէր սպա- սարկութիւնը:

*** Օր. Էմր ձրնսըն, որ օդա- նաւով կտրեց ճարաւային Ատ- լանտեանը, Բրիտանական կայս- րութեան պատուանշանը ստա- ցաւ Անգլիոյ Թագաւորին ծննդ- եան առթիւ:

ՖԻՒՍԷԼՏՈՐֆի ՀՐԷՇԸ, ֆիւրթէն, կը շարունակէ խոստովանիլ իր ճրէշային արարքները, — ամէն օր մէկնոր ոճիր կամ գողութիւն: Մինչեւ ճիմա խոստովանած է քսանի չափ սպանութիւններ եւ գողութիւններ, եւ նոյնքան ալ ճրձիգութիւն:

ԸՆԴՀ. ԶԵՂՋ.— Գերմանիոյ մէջ մեծ յուզում պատճառեց լուր մը, որուն համաձայն նա- խագահ Հինտէնպուրգ յայտա- րարութեամբ մը ընդհանուր զեղչ պիտի առաջարկէ պաշ- տօնեաներուն թոշակներուն վրայ:

Կառավարութիւնը հարկա- դրուած է այս միջոցին դիմել, եւժտացոյցը հաւասարակշռելու համար:

Պաշտօնեաներուընդհ. Միու- թիւնը, որ 90,000 անդամ ու- նի, հիմակուընէ ուժգնօրէն կը բողոքէ այս ժտադրութեան դէմ:

ՓՈՎՏՅՈՒՆՈՒՏՈՒՆ ՈՉՆՉԱՑ ՇԽՄԱՓ

Ամերիկյան ֆաշիստները ձախ ընտրական ցեխի վրա

Ֆրանկլին Դ. Ռուզվելտի ընտրական հաղթությունից հետո ամերիկյան ֆաշիստները ձախ ընտրական ցեխի վրա են։ Ֆաշիստական «Ամերիկյան լեգիոն» կազմակերպության ղեկավարները հայտարարում են, որ Ռուզվելտի հաղթությունը ցույց է տալիս, որ ամերիկյան ժողովուրդը ձախ է։ Ֆաշիստական «Ամերիկյան լեգիոն» կազմակերպության ղեկավարները հայտարարում են, որ Ռուզվելտի հաղթությունը ցույց է տալիս, որ ամերիկյան ժողովուրդը ձախ է։

ՆԱԿԱՏԱՐԱԿԱՆ ՅՈՒՆՎԱՐԻ

2 Ո Ր Ի Ն Ա Կ Ո Ւ Մ

Ինչպես էինք հաղորդում, նախատեսված էր Նալբանդյանի տասնամյակին նվիրված հանդիսությունը կայանա հունվարի 30-ին։ Սակայն հանդիսության կազմակերպիչները որոշեցին այն հետաձգել, որպեսզի հնարավորություն ունենան ավելի լայն մասսաների մեջ բացատրական աշխատանք տանել հանդիսության նշանակության մասին։ Հանդիսությունը կկայանա հունվարի 31-ին, ժամը 8-ին երեկոյան։

Ինչպես հայտնի է, հանդիսության օրակարգում մտնում են հետևյալ հարցերը։ Նախ՝ Նալբանդյանի կյանքն ու գործունեությունը, ապա՝ նրա ստեղծագործությունները։ Հանդիսության ընթացքում կկարդան Նալբանդյանի ստեղծագործությունները։

Հանդիսության մասին զեկուցումը կկարդա ընկ. Ա. Ղազարյանը։

Ընկ. Ղազարյանը, որին դիմեցինք հանդիսության մասին զեկուցում կարդալու համար, մեզ հայտնեց, որ ինքը հրաժարվում է զեկուցում կարդալ, քանի որ ինքը ոչ մի պատրաստություն չի տեսել։

— Ես, ասաց նա, ոչ մի պատրաստություն չեմ տեսել, ոչ մի նյութ չունեմ, որ զեկուցում կարդամ։ Ես ինձ չեմ համարում այդ հարցի մասնագետ, որ զեկուցում կարդամ։ Ես ինձ համարում եմ միայն Նալբանդյանի ընթերցող։

— Ուրեմն, ասացինք մենք, ինչպե՞ս պետք է անել։

— Ես կարծում եմ, պատասխանեց նա, որ հանդիսությունը պետք է հետաձգել, որպեսզի ավելի լավ պատրաստություն տեսնենք։

Ընկ. Ղազարյանի այդ առաջարկությունը մենք չընդունեցինք, քանի որ հանդիսությունը հետաձգելու համար ոչ մի լուրջ պատճառ չկա։ Ընկ. Ղազարյանը պետք է զեկուցում կարդա, որովհետև նա է հանդիսության զեկուցողը։

Ընկ. Ղազարյանը պետք է կարդա զեկուցումը

մը համեմատաբար աւելի մեծ ազդեցութիւն պիտի ունենայ իտալական քան ֆրանսական տորմիդին վրայ»:

Պ. Կրանտի խօսեցաւ նաեւ խաղաղութեան մասին, ինչպէս կ'ընեն բոլոր նախարարները, այսպիսի առիթներու մէջ: Եւ այստեղ ալ քար մը պղորեց Ֆրանսայի հասցէին: «Ապահովութիւնը պէտք չէ համարուի միջոց մը, այլ նպատակ մը, որուն պիտի հասնինք զինաթափութեամբ: Գործունէութեան տրամաբանական կարգը պէտք է ըլլայ այսպէս, — զինաթափութիւն, իրաւարարութիւն, ապահովութիւն»:

Փոխխոսութիւններ Խ. Միութեան մէջ

Պ. Եոզէֆ Ունշլիխտ, Խ. Միութեան պատերազմական եւ ծովային փոխ գործավարը, փոխ-նախագահ ընտրուեցաւ Տնտեսական Գերագոյն խորհուրդին: Իրեն յաջորդեցին Օպորէվիչ՝ իբրեւ պատերազմական, եւ Կամարնէք՝ իբրեւ ծովային փոխ-գործավար: Կ'ըսուի թէ Ունշլիխտ կուսակցութեան կարգ մը անդամներուն կողմէ կը համարուէր հաւանական թեկնածու Ստալինի, որ այժմ բուռն յարձակումներու կ'ենթարկուի եւ զոր իր հակառակորդները կ'ուզեն տապալել, յառաջիկայ համագումարին առթիւ:

30 հոգի վիրաւորուած

Երեքշաբթի առաւօտեան ժամը 8.25ին գօրաւոր պայթիւն մը տեղի ունեցաւ Քոնվանսիոն Թաղամասը, «Մօթէօր ա կագ» ընկերութեան արհեստանոցին մէջ, երբ օդով լեցուն շիշ մը ջուրը կը կոխէին: Վիրաւորուեցան 30 հոգի, որոնց երեքը ծանրապէս:

Աւգործներուն հոգը Աւգիյոյ մէջ

Աշխատաւորական կառավարութիւնը հարկադրուած է աւելցնել անգործներուն յատկացուած նպաստը, որ սարսափելի գումար մը կը կազմէ: Քանի մը օրէն, երեսփ. ժողովէն արտօնութիւն պիտի խնդրուի 20 միլիոն սաերլինի նոր փոխառութիւն մը կնքելու: Օրէնքով, նպաստի գումարին սահմանն էր 40 միլիոն ստերլին, որ յետոյ բարձրացաւ 50 միլիոնի: Բայց դրամները արագօրէն կը սպառին, քանի կ'աւելնայ անգործներուն թիւը, որ երկու միլիոնի մօտեցած է արդէն: Նպաստները տարին 15,500,000 ստերլին կ'արժեն հարկատուներուն եւ 75 միլիոն' պետութեան: Անգործներու հիմնադրամին հաստատումէն ի վեր (1922) նպաստի գումարը 425 միլիոն ստերլինի նստած է պետութեան եւ 170 միլիոնի' հարկատուներուն:

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հին հաստատուն

CAFÉ SULTANի

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամենէն նրբաճաշակները:

Հոն տեսակներ, գիներ անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին: Կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն: Փափաքողներու կր ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO

VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) Մէթրօ' Place Maubert

Ինամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ: Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր քէպապ:

Այցելեցէք, համոզուելու համար: Հարսնիքի, ժողոյներու, հաւաքոյթներու եւ այլնի համար տրամադրելի սրահ:

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉԻ ԽԱՆՈՒԹ

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

64 Rue de la Mare, PARIS (20e)

Ունինք կանանց բաժին ուր մասնագէտներ կը յարդարեն եւ կը կտրեն մազեր ամէն ձեւի:

Oudulatton, mise en plis, insdeffrisable

Օրինակելի մաքրութիւն, նրբաճաշակներու գոհացում կը տրուի

Այցելեցէք մէկ անգամ համոզուելու համար

ՀԱՁԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցեօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՏԷՍԻՆ.— Այս Շաբաթ գիշեր: կը խօսի' ընկ. Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ:
ՎԻԷՆ.— Այս կիրակի ցերեկ: » »
Վալանս.— 14 Շաբաթ գիշեր: » »
ԼԻՈՆ.— 15 կիրակի գիշեր: » »
ՓՕՆ Տ'ՕՊՆԱ.— Այս կիրակի ցերեկ: կը խօսի ընկ. ԱՐԱՄ ԳԱՌՕՆԷ:
ԿԱՐՏԱՆ.— Այս կիրակի ժամը 3ին Հ. Յ. Դաշնակցութեան Տան մէջ: կը խօսին ընկերներ Հ. ՍԷՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ Մ. ԵՐԻՑԱՆՑ: Հանդէսէն յետոյ խնջոյք:

Ի ՊԱՏԻՒ Ա. ԱՂԱՐՈՆԵԱՆԻ
Լա Սիօթայի Հ. Յ. Դ. Ժաժակ խումբին կողմէ
Այս կիրակի ժամը 2ին Իտէալի սրահին մէջ
կը նախագահէ Պ. Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ
կը խօսին՝ Պ. Պ. ԱԲՕՑԵԱՆ եւ Բ. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Անիէր-Պուա-Ֆոլոնպի Ջէյթունեան ենթակոմիտէի ընկերական դասախօսութիւնը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Bois-Colombes: կը խօսի ընկեր Բենօ, Նիւթ՝ վասպուրականի հերոսամարտը եւ հայ կամաւորներու դերը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Պիվվիլի Ռոստով ենթակոմիտէի ժողովը՝ վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԳԱԻԱՌ

Լիոնի Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահը:

ՄԱՐՍԻԼԻԱՅԻ Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին 62 բիւ տը լա Բէփիւպլիքի սրճարանի վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայացնալ անդամատետրով:

Սրտի խորունկ կսկիծով կը ծանուցանենք մեր սիրեցեալ քրոջ, հօրեղբօրաղջկան եւ ազգականուհիին՝

ԱՅՐԻ ՏԻԿԻՆ

ԱՅՐԻ ՏԻԿ. ՀԱՍՊԷ ՓԱԼԱՔԵԱՆԻ

(33 տարեկան, ջարսանեագցի)

ժամը, որ տեղի ունեցաւ 1 Յունիս կիրակի առաւօտ ժամը 4ին տեղւոյս հիւանդանոցի մէջ:

Յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ 2 յունիս Երկուշաբթի կէսօրէ վերջ ժամը 2ին, ձեռամբ տէր Պսակ քհնյ. Վեհունիի, եւ ժարմինը ամփոփուեցաւ Վալանսի գերեզմանատան մէջ:

Սգակիրներ

քոյրը՝ Պ. Փալաքեան (Վալանս), եղբայրը՝ Նշան Փալաքեան (Նիւ Եորք), Ազգականներ՝ Տօնապետ Փալաքեան (Վալանս), Աննա Փալաքեան (Վալանս), Նազլի եւ Վարդանուշ Փալաքեան (Վալանս):

Մահագդ ղրկուած չըլլալով կը խնդրուի ներկայս իբր այն նկատել:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ո. Մ. փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ֆլորիա ճաշարանը, կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ է բոլոր անդամներու ներկայութիւնը:

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ վարժարանի մէջ (26 Rue Troyon, Sèvres) այս կիրակի ժամը 4ին տեղի կ'ունենայ վարժարանին նորշէնքերուն բացումը, նախաձեռնութեամբ Ժօրժ Լէյկի, երեսփոխան եւ նախկին վարչապետ:

— կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Խոսրով Իլիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ Հօրեղբօրորդւոյս գաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Գաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իմ վիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն: Անկէ ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «ցառաջ»ի: կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ Թերթերէն արտատպել:

— կը փնտռուի Մարիամ Աշուժաճեան եւ իր ամուսինը երկաթագործ Յովակիմ Աշուժաճեան (Թամկոչեան) որոնք կը բնակէին Թոքատի Աստուածածնայ եկեղեցիին մօտ: կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Ցունաստան: Իմացնել իր մօրաքրոջորդւոյն ցարութիւն Քէշիշեանի, 13 Rue Blanqui, Paris (13.)

կը խնդրուի յունահայ Թերթերէն արտատպել:

— կը փնտռուի ինքնաշարժի վարիչ Արտաշէս Նազարեանը: Իմացնել՝ «ցառաջ»ի վարչութեան:

— Սեբաստիոյ Ղարւա գիւղէն օր. Էլմաս Պարոնեան, հօր անուն՝ Խաչատուր, մօր անուն՝ Նարօ կը փնտռէ իր մօրեղբայրը Մինաս Մարկոսեան (Սեբաստիոյ եէնիճէ Գիւղացի), որ 1920-1921 կը գտնուէր New York City, Ամերիկա եւ կը Թղթակցէր իր մօր հետ, Իմացնել Elmas Baronianի, c)o Katri Frères, Beyrouth, (G. Liban).

— Տիկին Սէվակիւլ Քէլէճեան կը փնտռէ իր որդին Միհրան Ջէյթունցեան, հօր անուն՝ Փանոս Ջօպանեան (Ջէյթունի Սուրկիչ գիւղէն): Իր վերջին հասցէն էր՝ 68 rue Général Gallieni, Montreuil s)Bois, (Seine), Իմացնել՝ Compatriotic Union of Zeitun, P. O. Box 636, Jérusalem, Palestine.

— *Կը փնտռուի Մալաթիացի Գէորգ Թէրխանեան որ երկու տարի առաջ Ամերիկայէն եկած է Ֆրանսա: Ընդհանրապէս* Lyon, Valance, St. Chamond *եւ* Marseille*ի կողմերը գտնուած է: Անցեալ Դեկտեմբերին գտնուած է* Nice *եւ* Monte-Carlo *գացած էր: Իր հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝* Mr. Demirdjtan, 9 Passage Geoffroy Didelot, Paris, (17e).

Կ'ուզուի ինքնաշարժի վարիչ մը: Դիմել կամ գրել Ճանկէօզեանի 115 Rue de Villeneuve, Alfortville, Seine.

MONDE

Միջազգային մեծ շաբաթաթերթ՝ գրական, գեղարուեստական, գիտական եւ ընկերային տեղեկութեանց

Ցնօրէն՝ H. Barbusse. վարիչ մարմին՝ A. Einstein, M. Gorki. Upton Sinclair, M. Ugarte, M. de Unamuno, M. Marhardt, Léon Werth.

Կը հրատարակուի ամէն ուրբաթ, Գին 1.50 ֆրանք, տարեկան բաժնեգին 50 ֆր., վեցամսեայ՝ 25 ֆրանք (Ֆրանսայի համար):

Զրի նմոյշ մը կը ղրկուի ուզողին:

Հասցէ.— Administration de Monde», 50 Rue Etienne Marcel, Paris (2e).

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ

ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ Ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10-12:

Վարձու է մեծ արհեստանոց մը որ ունի նաեւ մէկ սենեակ եւ խոհանոց: Ջուր, ելեկտրականութիւն: Արհեստանոցը կարելի է վերածել բնակութեան յարմար երկու սենեակներու: Վարձք՝ տարեկան 2500 ֆր. շարժ 250 ֆր.: Մէջը գտնուած կարասիները գնելը պայման է: Դիմել՝ առաւնտները մինչեւ ժամը 10, երեկոները 7—10 Պ. Քէպապճեանի, 37 rue Archereau, փարիզ (19)ի մէթրօ՝ Crimée.

Կ'ուզուի կանանց հագուստներու հմար ֆրանսերէն գիտցող առաջին ձեռք լաւ կարուհի մը որ միայնգամայն վարէ արհեստանոցը: Գոհացուցիչ պայմաններ: Դիմել՝ 4 Rue de la Collégiale, մէթրօ՝ Gobelins մօտ:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Արմատ եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (Ֆրանկախտ, Չիրմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լաբորատուար, Հոգեմարմ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

EMPIRE Միգիր-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՊԱԼՍՈՑ ԷՐՄԻՍԻ ԳՈՆՍԷՐՎՆԵՐԸ

Պատրաստուած են ամենամեծ խնամքով կը ծախուին Ֆրանսայի բոլոր արեւելեան նպարեղէնի խանութներէն:

ՄԵՍՐՈՒԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ դիմել
Maison Mesrob, 25 Rue d'Hauteville
PARIS (Xe)

Միակ ներկայացուցիչ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ համար

Լիոնի, Մարսէյլի եւ հար. Ֆրանսայի համար դիմել
K. Bagdassarian et H. Tellian
8 Rue Francis-de-Pressensé
MARSEILLE

Իսկական էրմիսի մարքան
P. YERGANIAN et Cie
ՊՈԼԻՍ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵԳԻՆԵՑ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéներ այրերու համար: Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար:

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ձեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ *Ֆրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի: Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի:*

փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անթերի coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — դերձակ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՁ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
6
ՅՈՒՆԻՍ
1930

6 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1282

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ ԽՕՍՔ

ՆՈՐԷՆ «ՍԽԱԼ»ՆԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Երէկ ներկայացուցինք Երեւանի մարզպաններուն մէկ որոշումը, որուն համաձայն իրենց գիւղերը վերադառնալու եւ իրենց բնակարաններուն տիրանալու շնո՛րհ կը ստանան 25 հազար հայ աքսորականներու աքսորական գիւղացիները:

Անոնք որ ծանօթ են Հայաստանի աշխարհագրութեան, գիտցած պիտի ըլլան թէ՝ բարբարոսութեան թաթը իջած է մեր հայրենիքի գրեթէ գիւղական տարածութեան վրայ:

Իշխանութիւնը նկատի ունէր միայն «կուլակ»ները, — հարուստներն ու շահագործողները, ինչպէս կ'ուզէին հաւատալ բայց, գործուած սխալներուն խոստովանութիւնն իսկ կը յայտնացուցանէ թէ ընդհակառակն, միջակն ու չքաւորը մատաղ արած տգէտ, կեղեքիչ պաշտօնեաներու եւ գործիչներու հաճոյքին: Բազմաթիւ գիւղացիներ տուն-տեղ զրկուած, հողէ գիւղ քշուած եւ փողոցները ձգուած են համայնացման օրուակով, բայց իրականին մէջ՝ վրէժ լուծելու, մրցանակ տալու, կամ աւարի տալու առաջադրութեամբ:

Պաշտօնական թիւեր չունինք աչքի առջեւ, այդ աքսորականներու մասին: Եւ երբեք ալ պիտի չունենանք: Բայց մեր հաշուութիւնները կը հաստատեն թէ 1300—1500էն պակաս անոնք, հայանուն ոչնչութիւններու «քաջալերգէօզութեանց» զոհը:

Վերջի վերջոյ կարելի է ճշդել թիւերը: Բայց, ո՞վ պիտի համբերէ նկարագրել յանուն Մարքսի եւ Լէնինի գործուած աւերածութիւնները:

Պիտի գտնուի՞ գոնէ մէկ ականատես վկայ, որ կարենայ անհրաժեշտ լրջութեամբ եւ ժանրաժանութեամբ դրի մը առնել դաս մը անորակելի թշուառականներու ձեռքով կատարուած բռնութիւնները՝ հայ շինականին, մշակին դէմ: Գիւղէն եւ արտին դէմ...

Այս ճակատին վրայ, Հայաստանի կարմիր «գապթիէ»ները գանիքը կոտրեցին, բաղդատելով համիտեան «գապթիէ»ներուն հետ: Մեր «հայագէտ»ներն ալ հայկական գիւղերը կ'իջնեն դռռում-գոչումով: Կ'ուտէին» կը խմէին, կը խոշտանգէին, կը սպէին, աւարի կուտային ու կը չուէին:

Քանի կը ժամենայ Մոսկուայի տարեկան համագումարը, որքան կը տեւեցնայ իրարանցումը, խորհրդային հանրապետութեանց գոյնզգոյն ժողովներուն մէջ: Տրուած ազդանշանն է —«ուղղում սխալներու»: Խառնիճաղանճ մխոր մը բոլորած է բոլոր թերթերն ու բեմերը,—Ուղղենք սխալները, «աւելի արագ եւ աւելի վճռական»:

Ինչ արագութեամբ եւ վճռականութեամբ որ գործի ձեռնարկեցին գիւղը քանդելու համար — մանաւանդ Անդրկովկասի նահապետական գիւղը — նոյն իրարանցումով ալ կը ձգտին սրբագրել, կարկտել, պարտկել: Այսպէ՞ս է պատահած սխալինը:

«Խորհրդային Հայաստան»ը մայիս 23ին հրատարակեց Անդրկովկասի Երկրային Կոմիտէի նոր քարտուղարին՝ Զապ-ի ողջոյնի խօսքը՝ «Երեւանի կուսգաւառային Կոնֆերանս»ին (բարի եղիր, ընթերցող, քիչ մըն ալ դուն քակելու այս տուական թնճուկը):

Համաձայն տրուած ազդանշանին, Կովկասի նոր վարիչը ճառը սկսած է ժամանակելով գործուած «սխալները» (սխալնե՛ր, ոչ թէ ոճիրներ, ինչպէս է բուն իրականութիւնը): Թարգմանենք էական մասերը.

— «Այս անվիճելի յաջողութիւններուն հետ, կատարեր ենք նաեւ շարք մը խոշորագոյն սխալներ գիւղատնտեսութեան հաստատման գործին մէջ: Այդ սխալներու մասին դուք բոլորդ լաւ գիտէք ձեր սեփական փորձով, մեր արդարեւ վիթխարի յաջողութիւնները բազմաթիւ տեղական կազմակերպութիւններուն մոռցնել տուին ամէն չափ: Եւ ահա, այդ յաջողութիւնները յանգեցան Զապ-ի տոպրակի, ինչպէս ըսաւ ընկ. Ստալինը»:

Այսքա՞ն միայն: Յաջորդ խօսքերը կը վկայեն թէ ո՛րքան կացութիւն է ստեղծուեր, այդ «գլխապտոյտ»ին հետեւանքով.

— «Խայտառակօրէն խեղաթիւրուեցաւ մեր կուսակցութեան գիծը, որ ամբողջովին կը բխի Լէնինի ուսմունքէն: Ահա թէ ինչու մր կուսակցութեան կեդր. կոմիտէն պէտք է շարք մը վճռական միջոցներ ձեռք առնէր, Թոյլ տրուած սխալներն արագօրէն շտկելու նուաճուած դիրքերը ամրապնդելու համար»:

Ու վերջապէս, Կովկասի նոր փոխարքան է որ, Երեւաններուն կը բացատրէ թէ՝ «Անդրկովկասի չափազանց բարդ դժուարին պայմաններուն մէջ՝ անհրաժեշտ էր զգուշանալ այս հարցին առթիւ»:

Վարպետն ըսաւ եւ աշկերտը պիտի կրկնէ:

Հաւատա՞նք թէ գոնէ ա՛յս ճամբով խելքի պիտի գան Կովկասի, մանաւանդ Երեւանի կարմիր չինովնիկները:

Ցոյս կա՞յ որ ըմբռնեն, վերջապէս, թէ «Անդրկովկասի մէջ նաեւ եւս գոյութիւն ունին տնտեսական տարբեր ձեւեր», թէ «մենք ունինք ամբողջ շարք մը չափազանց յետամնաց շրջաններ, ազգային բարդ միջավայր»:

Իրրեւ եզրակացութիւն, փոխ առնենք նոյն ինքն Զապ-ի խօսքերը.

— Այնքան սարսափելի չեն սխալները, որքան սարսափելի սխալներու մէջ յամառիլը:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

«ԹՈՒՐՔ ՍԻՊ»Ը

Հայրենիք դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (4 ժամլիս).

— «Խորհրդային կառավարութիւնը պաշտօնապէս բացած է իր շինած մէկ մեծ երկաթուղագիծը, որ Թիւրքեստանը կը միացնէ Սիպերիոյ հետ:

Երկաթուղագիծը կը սկսի Տաշկենտի մօտ, Ալմա Ատա կոչուած կայարանէն, ուր աքսորուած էր Տրոցկին, եւ անցնելով 1700 մղոն տարածութիւն մը անապատներու վրայով՝ կը վերջանայ Տոմսկի մօտ գտնուող Նովոսիբիրսկ կոչուած քաղաքին մէջ:

Խորհրդային կառավարութեան այս մեծագոյն շինարարական ձեռնարկը անկասկած իսկայական նշանակութիւն ունի ոչ միայն Ռուսիոյ, այլ եւ ամբողջ Ասիոյ համար: Այս ձեռնարկը իր անչափելի արժէքով ու հետեւանքներով Ասիոյ մէջ կրնայ համեմատուիլ միայն Սիպերիոյ կամ Մանչուրիոյ մեծ երկաթուղիներուն հետ:

Նորաշէն երկաթուղագիծին աճագին կարեւորութիւնը ըմբռնելու համար, անհրաժեշտ է նկատի ունենալ, որ անիկա կոչուած է Խորհրդային Մրուխեան համար կատարելու ոչ միայն տնտեսական, այլ եւ քաղաքական ու ռազմական առաջնակարգ դեր մը:

Ցստեսական տեսակէտով ան կոչուած է Թուրքեստանը աւելի սերտօրէն կապելու Խորհրդային միութեան մրուա մասերուն հետ եւ բամպակի մշակութեան հսկայական նոր դաշտ մը բանալու անոր առջեւ: Եւ ուշագրաւ է, որ երկաթուղագիծը հետ գրեթէ միաժամանակ խորհրդային կառավարութիւնը տենդային թափով առաջ կը տանի ոռոգման մեծ ձեռնարկ մը Թուրքեստանի մէջ, այն հողերուն վրայ ուրկէ կ'անցնի նոր երկաթուղագիծը:

Այդ երկու ձեռնարկներուն ֆինանսական արժէքի մասին գաղափար մը կրնան տալ անոնց վրայ եղած ծախքերը: Այսպէս, երկաթուղագիծի վրայ ծախսուած է 100 միլիոն տոլար, իսկ ոռոգման աշխատանքներուն ընդհանուր ծախքը պիտի ըլլայ 250 միլիոն տոլար:

Ասկէ արդէն կարելի է եզրակացնել, թէ Մոսկուա ինչ բացառիկ ուշադրութիւն կ'ընծայէ Թուրքեստանին եւ ինչ մեծ գոյողութիւններ կ'ընէ այդ հեռաւոր երկրամասին համար այն ժամանակ, երբ ինք այնքա՜ն սուր կերպով կը տառապի ֆինանսական միջոցներու պակասութենէն՝ կենսական խնդիրներու լուծման համար անգամ:»

Ա. ԻՍԱՀԱԿԵԱՆ ԵՒ ՀԱՄԱՍՏԵՂ

Աւելի քան մէկուկէս տարի գաղութներու մէջ շրջան մը կատարելէ յետոյ, երեքշաբթի օր փարիզէն Ամերիկա վերադարձաւ երիտասարդ գրագէտ Համաստեղը:

Անշուշտ շուտով կը սկսի իր նոր հունձքը:

*** Երէկ մեր խմբագրատան մէջ այցելութիւնն ընդունեցինք բանաստեղծ Ա. Իսահակեանի, որ Հայաստան կը գտնուէր մօտ երկու տարիէ ի վեր:

Էնկհիրի հասաւ Ջօր. կուռօ, փարիզի զինուորական հրամանատարը, եւ ընդունուեցաւ մեծ պատիւներով:

ՏԻՒՍԼԼՏՈՐՖի ՀՐԻՏԸ մինչեւ չորեքշաբթի օր խոստովանած էր 53 ոճիր, որոնց 33ը սպանութիւն եւ 20ը հրձիգութիւն:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Շէյխ Սայիտի տղուն դատը

Էնկհիրի.— Շէյխ Սայիտի տղուն՝ Սէլահէտտինի, պայզիտի նախկին երեսփոխան Շէվքէթ Էֆէնտիի եւ միւս ձերբակալեալ ընկերներուն հարցաքննութիւնը քանի մը օրէն պիտի աւարտի եւ ամբաստանեալները Եղեռնադատ Ատեանին պիտի յանձնուին:

Ընդհ. դատախազութեան կարգադրութեամբ, ամբաստանեալները յարաբերութենէ կտրուած եւ առանձին խցիկներու մէջ դրուած են:

Սէլահէտտին վարդոյէն երկու անգամ դրամ բերել տուած է հեռագրով:

Հնդկաստան — Իսլամներն ալ կը խրտին

Ձորեքշաբթի իրիկուն իսլամական թափօր մը շրջեցաւ Պոմպէյի փողոցներուն մէջ, իր համակրանքն յայտնելու համար անհնազանդութեան պայքարին: Թափօրին երկայնութիւնն էր 1600 մեդր: Յետոյ տեղի ունեցաւ վիթխարի միթինկ մը քաղաքին մեծ հրապարակին վրայ եւ քուէարկուեցաւ բանաձեւ մը, որ ջերմապէս ուժ կուտայ Կանտիի հովանաւորութեամբ մշակուած ծրագրին: Բանաձեւը կը պահանջէ հնդիկ իսլամներէն՝ մասնակցիլ անհնազանդութեան պայքարին եւ անգլիական ապրանքներու պոյքօթին: Միեւնոյն ատեն կը մաղթէ որ ոչ մէկ մահմետական մասնակցի անգլեահնդիկ խորհրդաժողովին, որչափ ատեն որ հնդիկ համագումարը եւ իսլամական խորհուրդը մաս չեն կազմեր անոր:

Միեւնոյն օրը փոխարքան ընդունեց կարեւոր եւ բազմամարդ պատուիրակութիւն մը փէնճապի մահմէտականներէն, որոնք իրենց հաւատարմութեան հաւաստիքները մատուցանելէ յետոյ, նոր սահմանադրութիւն մը պահանջեցին, աւելի լայն ինքնավարութեամբ, յար եւ նման գաղթապետութեանց կազմական օրէնքին: Յետոյ առաջարկեցին որ բնիկները համապատասխան տեղ ունենան երկրին վարչական պաշտօններուն եւ բանակին հրամանատարական կազմին մէջ: Պատուիրակները բարեխօսութիւններ ըրին նաեւ ի նպաստ Պաղեստինի մահմէտականներուն: Փոխարքան պատասխանեց, խոստումներ տալով բոլոր կէտերու մասին, բայց յայտարարեց թէ անկարելի է գոհացում տալ Հնդկաստանի բաղձանքներուն, որչափ ատեն որ անհնազանդութեան վարիչները չեն հրաժարիր իրենց ճնշումի քաղաքականութենէն:

**** «Հնդկական համագումարին Պատերազմական Խորհուրդը «Կանտիի Օր» հռչակեց յունիս 5ի հինգշաբթին, դադարման դատապարտելով ամէն աշխատանք:*

Կուճէրաթի նահանգին մէջ կառավարական պաշտօնեաներու պոյքօթը այնքան սաստկացած է որ, տեղական իշխանութիւնը ստիպուեցաւ խանութներ բանալ բանջարեղէնի, արմտիքի եւ ուրիշ անհրաժեշտ նիւթերու վաճառման համար: Իրրեւ բողոք այս կարգադրութեան դէմ, բնիկ վաճառականները որոշեցին երկու ամիս փակ պահել իրենց խանութները:

**** Լուրի մը համաձայն, 1200 հոգինոց ուժ մը կը քալէ դէպի Փէշավար, սահմանին վրայ: Այս դէպքը մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ, որովհետեւ արշաւողները Աֆրիտիներ են որոնք մինչեւ հիմա հաւատարիմ մնացեր էին: Զինուորական իշխանութիւնը օդանաւային արշաւ մը կազմակերպեց, վախ ազդելու համար: Արշաւին կը մասնակցէին 40 օդանաւեր: Միւս կողմէ զօրք եւ թնդանօթ դրկուեցաւ:*

**** Ահռելի հրդեհ մը ծագեցաւ Տէլհիի առեւտրական թաղամասին մէջ, մոխիր դարձնելով Հնդկաստանի Ազգային դրամատան շէնքը եւ բազմաթիւ խանութներ: Վնասը 14 միլիոն ֆրանքէն աւելի է:*

Անգործութեան տագնապը

Անգործութիւնը զարհուրելի համեմատութիւններ առած է նաեւ Մ. Նահանգներուն մէջ: Հարիւր հազարաւոր մարդիկ գործ չունին ամիսներէ ի վեր, իսկ ուրիշներ շաբաթը 3—4 օր: Միայն Նիւ Եորք քաղաքին մէջ գործազուրկներուն թիւը կը հասնի 250,000ի, համաձայն առաջին վիճակագրութեան:

**** Անգլիոյ գործազուրկներուն թիւը վերջին շաբթուն հասած էր 1,770,000ի, ինչ որ կը նշանակէ 10,600 աւելի, բաղդատելով անցեալ շաբթուան թիւին հետ:*

**** Գործազրկութեան նախարար Պ. Թոմասի տեղ, վարչապետ Պ. Մաքտոնըլտ կազմած է յանձնաժողով մը, որ իր նախագահութեամբ պիտի զբաղի այս տագնապով: Պ. Թոմասի յանձնուած է գաղթապետութեանց նախարարութիւնը:*

Գերմանիան ալ խնայողութեան պէտ ունի

Երէկ գրած էինք թէ նախագահ Հինտէնպուրգ յայտարարութեամբ մը ընդհանուր զեղչ պիտի առաջարկէ պաշտօնեաներու թոշակներուն վրայ, որպէսզի կարելի ըլլայ հաւասարակշռել ելմտացոյցը:

Այս մասին վերջնական որոշում չկայ տակաւին, բայց կառավարութիւնը կը շարունակէ միջոցներ խորհիլ: Կ'ըսուի թէ պիտի չնչուին շատ մը վարչական բաժանումներ, ինչպէս

(Ուրեքեր դարունակութիւնը կարդա Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 9

Մարտիրոս Տէրպէտէրեան	150
Բարունակ Կրպոյեան	150
Հայկ Մաճարեան	150
Տաքէս Ջապունեան	50
Գալուստ Տիւսիգեան	50
Գումար	550
Նախորդ գումար	10,050
Ընդհ. գումար	10,600

ՊՈԼՍՈՅ ԿԱՄՈՒՐՋԸ ՁՐԻ

Պոլսոյ կամուրջին անցագինը ջնջուեցաւ յունիս 1ին: Այս պարագան պատկերներով ու քրոնիկներով վեր կը հանեն թուրք թերթերը, ըսելով թէ ոչ միայն ժողովուրդը աւելորդ նեղութենէ կ'ազատի, այլեւ երկրին երեսը տեսնուած արտառոցութիւններէն մէկը կը ջնջուի:

Կամուրջին անցագինը 85 տարիէ ի վեր կը գանձուէր: Աւանդութեան մը համաձայն, անցագինի այս դրութեան առաջին անգամ ձեռնարկը է, Սուլթան Մահմուտի ժամանակ, Գանտիլլիի բաշիտ ադա անուն մէկը: Պոլսոյ առաջին կամուրջը շինուած է 1836ին, Գալաթա եւ Ըն Գափանի միջեւ: Այդ թուականին, կամուրջին պաշտօնական բացումը կատարած է Սուլթան Մահմուտ Բ. եւ առաջին անգամ ինք անցած է, հրամայելով ոչ ոքէ անցագին պահանջել, Հակառակ հրամանին, սակայն, Գանտիլլիի բաշիտ ադա կամուրջէն անցագին առած է, եւ այս անհնազանդութեան պատիժը քաւած է աքսորուելով:

1884ին կամուրջ մը շինուած է էմին Էօնիւի եւ Գարաքէօյի միջեւ: Այս կամուրջէն անցքը երեք օր ձրի եղած է. բայց չորրորդ օրը սկսած են անցագին գանձել: 1845 Նոյեմբեր 29ի կիրակի օր մը, ժողովուրդը կամուրջին գլուխները առաջին անգամ տեսած է հաւաքիչները, որոնք իրենց ափերը բացած անցագին կը գանձէին: Այդպէս շարունակուեցաւ մինչեւ 1930 մայիս 31ի գիշերը:

ՄԱՐԱԽՆԵՐՈՒ ԱՒԵՐԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ

Պոլսոյ Թերթերը կը գրեն թէ մարախներու վիճակի մասին տեւականօրէն տեղեկութիւններ կը հասնին տնտեսական գործավարութեան: Մարախներու դէպի հիւսիս Թռիչքը ներկայիս դադրած է, որովհետեւ միջատները ձու կ'ածեն: Ատանայի պայքարող ընկերակցութիւնը զօրացած է, ոստիկաններու շնորհիւ, զինուորներու եւ ժողովուրդին մասնակցութեամբ, երկրագործական ընդհ. տնօրէնն նաեւ պէյ մարախներուն գտնուած նահանգները կը շրջի, աշխատանքներուն մօտէն հետեւելու համար: Ընդհ. տնօրէնը վերջին անգամ մարտին-Ապրիլ գացած եւ դարձեալ Ատանա վերադարձած է:

Իսլահիէի կողմերուն մարախներէն մաս մը շոգեկառքի վագոնները մտած եւ մինչեւ Ատանայի կայարանը եկած են: Շոգեկառքով այսպէս ճամբորդող մարախները բաւական քանակութիւն մը կը կազմեն, եւ ձու ածելու վիճակին մէջ կը գտնուին: Միջոցներ ձեռք առնուած են այս ճամբորդ մարախներն ալ ոչնչացնելու համար:

ՊՈՒՐՇՈՒ ԱՅՐԱՊԵՏԻ ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՐՁԱԹԱԽԱՐ ՀԱՅՀՈՅԻՆ ՄԷՋ

Տարիներ, բաւ ապատրաստուած ինքնաշարժային գիծը մեզ կը տանի դէպի ամերիկեան ճանապարհները, դէպի ամերիկեան ինքնաշարժային արդիւնաբերութիւնը։ Այդ գիծը մեզ կը տանի դէպի Ֆորդ, Շեվրոլէ, Քրայսլեր, Ստուտբէքեր, Փաքարդ, Փայնիր-Արրոու, Փայնիր-Փաքարդ, Ռէօ, Հաթսըն, Նաշ, Ֆրէնկլին, Քատիլաք, Լասալ, Ուիլլիս-Նայթ, Ուիլլիս-Սինքլէր, Ուիլլիս-Սէնթ-Քլէր, Ուիլլիս-Ուէյն, Ուիլլիս-Ուէյն-Ֆորդ, Ուիլլիս-Ուէյն-Շեվրոլէ, Ուիլլիս-Ուէյն-Քատիլաք, Ուիլլիս-Ուէյն-Լասալ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Նայթ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սինքլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սէնթ-Քլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ֆորդ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Շեվրոլէ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Քատիլաք, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Լասալ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Նայթ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սինքլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սէնթ-Քլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ֆորդ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Շեվրոլէ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Քատիլաք, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Լասալ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Նայթ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սինքլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սէնթ-Քլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ֆորդ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Շեվրոլէ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Քատիլաք, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Լասալ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Նայթ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սինքլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սէնթ-Քլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ֆորդ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Շեվրոլէ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Քատիլաք, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Լասալ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Նայթ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սինքլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սէնթ-Քլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ֆորդ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Շեվրոլէ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Քատիլաք, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Լասալ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Նայթ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սինքլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սէնթ-Քլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ֆորդ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Շեվրոլէ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Քատիլաք, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Լասալ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Նայթ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սինքլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սէնթ-Քլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ֆորդ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Շեվրոլէ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Քատիլաք, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Լասալ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Նայթ, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սինքլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Ուէյն-Ուիլլիս-Սէնթ-Քլէր, Ուիլլիս-Ուէյն-

ՆԱԳՎԱՑՔ ՎԿՎԴՈՒՅԹԸ

ՀՈՎՀԱՆՆԵՍ ՇԱՄՉԵԱՆ

Մորուքեցու 41 տղայն իր ընտանեկան մասունքը 2000 փարախոց ոչխարն էր։ Տարիներ հետո Շամչեան կ՚ըսէ. «Ես ալ ունէի 1000 գլուխ տեսակ-տեսակ թռչուններ։ Ամէն առաւօտ ճաշի տարի էին, որ տղաս Յովհաննէս ինծի հետ չուտէ։ Ան ինծի համար ամենէն սիրելին էր։ Ես ալ ամէն ինչ կ՚ընէի, որ ան ինծի հետ ըլլայ։ Ան 30 տարի ինծի հետեւեցաւ։ Ես ալ ամէն ինչ կ՚ընէի, որ ան ինծի հետ ըլլայ։ Ան ինծի համար ամենէն սիրելին էր։ Ես ալ ամէն ինչ կ՚ընէի, որ ան ինծի հետ ըլլայ։

Փետրուար 3 առաւօտեան, երբ ես դեռ քնացած էի, ինծի զարթուցին ու ըսին, որ Յովհաննէս մեռած է։ Ես չհաւատացի։ Ինչպէ՞ս կրնայ մեռած ըլլալ, երբ ես քանի մը ժամ առաջ անոր հետ խօսած էի։ Ան ինծի համար ամենէն սիրելին էր։ Ես ալ ամէն ինչ կ՚ընէի, որ ան ինծի հետ ըլլայ։ Ան ինծի համար ամենէն սիրելին էր։ Ես ալ ամէն ինչ կ՚ընէի, որ ան ինծի հետ ըլլայ։

Տեսնելով հոգեկան ցաւս, ինծի ըսին, որ Յովհաննէս ինքնասպան եղած է։ Ես չհաւատացի։ Ինչպէ՞ս կրնայ ինքնասպան ըլլալ, երբ ես քանի մը ժամ առաջ անոր հետ խօսած էի։ Ան ինծի համար ամենէն սիրելին էր։ Ես ալ ամէն ինչ կ՚ընէի, որ ան ինծի հետ ըլլայ։ Ան ինծի համար ամենէն սիրելին էր։ Ես ալ ամէն ինչ կ՚ընէի, որ ան ինծի հետ ըլլայ։

Ես ինքնասպանութեան պատճառ չեմ գտնում։ Ան ինծի համար ամենէն սիրելին էր։ Ես ալ ամէն ինչ կ՚ընէի, որ ան ինծի հետ ըլլայ։ Ան ինծի համար ամենէն սիրելին էր։ Ես ալ ամէն ինչ կ՚ընէի, որ ան ինծի հետ ըլլայ։

եւ Միւնիխի դեսպանութիւնը: Պաշտօնեաներու թիւը պիտի կրճատուի յաջորդաբար, 10 առ հարիւր համեմատութեամբ: Միւս կողմէ պիտի կրճատուի երեսփոխաններու թիւը. այսուհետեւ 80,000 ի փոխարէն 60,000 ընտրող պիտի ունենայ մէկ երեսփոխան: Մեծ խնայողութիւն մը չսպասուիր այս կրճատումներէն:

Ռուսերգերման յարաբերութիւնները

Մոսկուայի գերման դեսպանը վերջերս բողոքագիր մը յանձնեց խորհրդային իշխանութեան, ժեղադրելով թէ ուժ կուտայ կոմինտէրնի յեղափոխական գործունէութեան եւ կը միջամտէ Գերմանիոյ ներքին գործերուն:

Տակաւին նոր կ'իմացուի թէ Լիթվինոֆ մերժած է նկատի առնել այս բողոքը: Չիչէրինի փոխանորդը յայտարարած է թէ խորհրդային կառավարութիւնը չի կրնար ազդեցութիւն գործել կոմինտէրնին վրայ եւ արգիլել անոր գործունէութիւնը Գերմանիոյ մէջ:

*** «Ֆորվարց», Գերմանիոյ ընկերվարականներուն պաշտօնաթերթը, կը գրէ թէ պատերազմական նախարար կրօնէր մերժած է պատասխանել իրեն ուղղուած հարցումներուն, գերմանական բանակին եւ կարմիր բանակին յարաբերութեանց մասին: Այս հարցումն ուղղած էր ընկերվարական երեսփոխան կունցլէր, իր կուսակցութեան անունով: Նախարարին մերժողական պատասխանին վրայ, Գերմանիոյ ընկերվարական կուսակցութիւնը եւ խորհրդարանական խմբակցութիւնը խզեցին իրենց յարաբերութիւնը պատերազմական նախարարին հետ:

Կը հաւաստուի թէ բազմաթիւ գերման սպաներ կարեւոր դեր մը կը կատարեն Մոսկուայի մէջ, իբրեւ կազմակերպիչ գերման բանակին:

Պաղեստինի խնդիրը Ժընեւի մէջ

Ազգերու Դաշնակցութեան հոգաբարութեանց յանձնաժողովը առջի օր ձեռնարկեց Պաղեստինի դէպքերուն քննութեան: Տեղեկագիրը կը պարզէ կացութիւնը՝ 1928 սեպտեմբերէն մինչեւ 1929 օգոստոս, երբ ծագեցան ծանօթ ջարդերը:

Յանձնաժողովին անդամները բազմաթիւ նեղացուցիչ հարցումներ ուղղեցին Անգլիոյ պատուիրակներուն, առաջին դէպքերու ծագման, մասնաւորապէս Լացի Պատին, պահակազօրքի եւ պաշտպանութեան միջոցներու տկարութեան մասին:

Փարիզեն Պուրճէ՝ 24 ժամէն

Փարիզի Օդանաւի միջազգային Ընկերութիւնը նոր ձեռնարկով մը յաջողեցաւ 24 ժամուան իջեցնել արեւելեան Եւրոպայի հետ եղած հաղորդակցութեանց տեւողութիւնը: Այսպէս, Պուռժէի կայանէն (Փարիզ) ժամը 18ին ձգուած թղթատարը Սթրազպուրկի մէջ կը բաժնուի ժամը 6.30ին, Փրակայի մէջ՝ 10.20ին, Վիէննայի մէջ՝ 12.15ին, Փեշթայի մէջ՝ 13.55ին, Պելկրատի մէջ՝ 16.15ին եւ Պուքրէշի մէջ՝ 20.45ին: Այսինքն 24 ժամէն ալ պակաս: Ճամբորդներն ալ միեւնոյն արագութեամբ կ'երթեւեկեն. այսինքն, Պուռժէէն մեկնած օրն իսկ Պուքրէշ կը հասնին, վայելելով ամէն դիւրութիւն: Այս կարգի առաջին օդանաւն է «Լա Ֆլէշ տ'Օրիան» (Արեւելքի բոցը):

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՏՈՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)

Ա. հրատարակութիւն ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ ԳՐԱՏԱՆ

ԳԻՆ 20 ՖՐԱՆԿ

Այժմէն կարելի է դիմել Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur le Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65:

Հայերէն եւ ֆրանսերէն ամէն տեսակ գիրքեր, բառարան, գրական, վիպական, պատմական եւ դպրոցական գործեր:

Վերջին կատարելագործութեամբ օժտուած կազմատուն, արագ եւ մաքուր աշխատանք: Գիրքերու վերնոգիրը ոսկետիպ: Կազմարարութեան դասեր:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO

VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) մէթրօ՝ Place Maubert

Խնամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ: Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր քէյթրինկ:

Այցելեցէք, համոզուելու համար: Հարսնիքի, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւալէնի համար տրամադրելի սրահ:

ՁԵՐ ԴՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

ցարգելի յաճախորդներուս եւ հայրենակիցներուս կը յայտնեմ թէ փլաքներու վաճառատունս որեւէ կապ չունի փարիզի մէջ գտնուող հայ եւ օտար նման տուներու հետ:

Ապսպրանքներս կը ստանամ փլաքներու ընկերութիւններէն ուղղակի, L. NICHANIAN, 56 rue Piat, Paris (6). մէթրօ՝ Պելվիլ:

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ցէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շաբ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Մէջքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԻՆ ամէն օր ժամը 9էն 19:

"ՄԱՑԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Լիոնի, Վիէնի եւ Վալանսի կարգադիր մասնախումբերէն՝ անմիջապէս հաղորդել իրենց հանդէսներու ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ թուականը, ժամը եւ սրահին անունը:

ՓՕՆ Տ'ՕՊՆԱ.— Այս կիրակի ցերեկ: Կը խօսի ընկ. ԱՐԱՄ ԳԱՌՕՆԵ:

ԿԱՐՏԱՆ.— Այս կիրակի ժամը 3ին, Հ. Յ. Դաշնակցութեան Տան մէջ: Կը խօսին ընկերներ Հ. ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ Մ. ԵՐԻՑԱՆՑ: Հանդէսէն յետոյ խնջոյք:

Հ. Յ. Դ. ՏԷՍԻՆԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ՅՈՒՆԻՍ 20ԻՆ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊԱԾ Է թատերական ներկայացում մը, մասնակցութեամբ եւ ղեկավարութեամբ՝ հանրածանօթ դերասան Ա. ՇԱՀԱԹՈՒՆԻԻ, ի նպաստ Հ. Յ. Դ. Տէսինի Տան: Միաժամանակ կը տօնուի Մայիս 28ը, Մանրամասնութիւնները քանի մը օրէն:

Ի ՊԱՏԻԻ Ա. ԱՇԱՐՕՆԵԱՆԻ

Լա Սիօթայի Հ. Յ. Դ. ժաժակ խումբին կողմէ

Այս կիրակի ժամը 2ին Իտէալի սրահին մէջ

Կը նախագահէ Պ. Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ

Կը խօսին՝ Պ. Պ. ԱԲՕԵԱՆ եւ Բ. ՄԻԼՏՈՆԵԱՆ

ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻ 15ՐԴԱՐԵԴԱՐՁԸ

28 Յունիս Շաբաթ իրիկուն Փրթի ժուռնալի սրահին մէջ: Կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Կը խօսի Պ. ՋԱՄԱԼԵԱՆ Պուլկարահայ գաղութի մասին.

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Անիէր-Պուա-Քոլոնպի Զէյթուն ենթակոմիտէի ընկերական դասախօսութիւնը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Bois-Colombes: Կը խօսի ընկեր Բենօ՝ Նիւթ՝ վասպուրականի ներոսամարտը եւ հայ կամաւորներու դերը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայ կ'ըլլան կ. կ-ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները:

ՓԱՐԻԶԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ «Հրազդան» խումբը այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 32 Ave. Gobelins: կարեւոր օրակարգ: Բոլորի ներկայութիւնը անհրաժեշտ է:

Անիէր-Պուա-Քոլոնպի փոթորիկ խումբի ժողովը՝ այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards Պուա.Քոլոնպ:

ՍԱՐՍԷԼԻ Հրայր խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին ընկեր Ն. Ալատինեանի բնակարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայ կ'ըլլան կ. կ-ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները:

ՔԱՇԱՆԻ Արծիւ խումբի ժողովվաղը շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Ընկ. Մ. Ալթունեանի բնակարանը: Ներկայ կ'ըլլան կ. կ.ի եւ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՊԻՎՎԻԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէի ժողովը՝ այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՇԱՎԻԼԻ Արդութեան խումբի ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Շավիլի Սէն Լազար կայարանին դիմացի սրճարանին մէջ:

ԳԱԻԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը այս կիրակի ժամը 2ին 62 բիւ տը լա Ռէփիւպլիքի սրճարանի վերնայարկը: Կարեւոր օրակարգ: Ներկայ նայ անդամատեսրով:

ԼԻՈՆԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Զաւարեան խումբը 10 Յունիս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Դրաղտրանին մէջ: Իսկ Համազգայի խումբը 10 Յունիս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Նիկոդոսեանի ճաշարանը:

ՄԱՐՍԷՅԻԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Աղբիւր Սերոբ, Եփրեմ, Հայազգայի եւ վարդգէս խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին:

ՌՈՍԱՆի Ակնունի խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այս կիրակի ժամը 2.30ին: Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Մ. փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիա ճաշարանը, կարեւոր օրակարգ, Պարտաւորիչ է բոլոր անդամներու ներկայութիւնը:

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ վարժարանի մէջ (26 Rue Troyon, Sèvres) այս կիրակի ժամը 4ին տեղի կ'ունենայ վարժարանին նորշէնքերուն բացումը, նախագահութեամբ Փոթժ Էյկի, երեսփոխան եւ նախկին վարչապետ:

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԹ

ՄՏԱՑԱՆՔ

Ֆոնթէն, կ. Ֆ.— 70:
Պրայիլա, Օ. Ա.— 165:
Վիլմոնպլը, Օր. Ն.Տ.Մ.— 70:
Տէսին, Մ. Մ.— 15:
Սամարինդա, Պ. Պ.— 221:
Իվրի, Ց. Փ.— 35:
Քլէրմոն Ֆէրան, Թոգ.— 35:
Մարսէյլ, Դորճ.— 858.80:
Սոֆիա, Քէս.— 3 տոլար:
Սէվրան, Մէրի.— 210:
Շաս, Դորճ.— 60:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի ֆանգանակութեան ցանկը.—

Թ. Ադամեան, Ո. Մարտիրոսեան, Ս. Պօղոսեան, Մ. Քէնտիրեան, փ. փիլիկեան, Հ. Թոմասեան, Ա. Գալփկեան, Գ. Նահապետեան 10ական, Մ. Պասմաճեան, ցովսէփեան, Ս. Խալիքեան, Քոնօցեան, Տէիրմէնճեան, Ռ. Ստեփանեան, Գ. Կէնճեան, Ա. Մկրտիչեան, Մ. Մելիքեան, Ս. Խուրուճեան, Ս. Նազուքեան, Գ. Տէրտէրեան, Թ. Պապիկեան 5ական, Բ. Հայրապետեան 15, Օ. Տէրտէրեան 1.50, Ա. Նիկողոսեան 15, Ռ. Թէճիրեան 50, Շ. Սիրականեան 15, Մ. Սուքիասեան 20, Պ. Մկրտիչեան 25, Գ. Թոմասեան 10, Յ. Նազարեան 6 ֆրանք:

Գումար 302 Ֆր. 50:

(Շար.)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Արսլանպէկեան (Իզմիտ) Գիրգոր եւ Զարմուհի Քօչուկեան կը փնտռեն իրենց զաւակները Իսահակ եւ Վերժին որոնք տարագրութեան միջոցին կորսուած են: Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Սուրիա: Իմացնել Գիրգոր Քօչուկեանի, 6 rue Wilson, Décines, (Isère).

Կը պնդրուի Սուրիահայ թերթերէն արտատպել:

— Էրզրումի կարմրիկ հայ կաթոլիկ գիւղի բնակիչներէն մկրտիչ ցարուհիւն Մելքոնեան կը փնտռէ իր հայրը՝ ցարուհիւն, մայրը՝ կատար, մօրեղբայրը՝ Սերոբ, ցարուհիւն Մելքոնեան տարագրութենէն երկու տարի առաջ՝ Սերոբին հետ կովկաս գացած է եւ մինչեւ տարագրութեան սկիզբը թղթակցած է իր ծնողքին հետ: Իմացնել՝ Անդրանիկ եւ կամ Սուրէն Սայըեանի, բագգա (Սուրիա): Կը խնդրուի արտասահմանեան թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռուի Էնկիւրի նահանգին Ստանօս գիւղէն Ցակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ: 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի: Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար: Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայբենակիցի մը կողմէ: Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր: Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան:

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռուին Օխուցի (Խարբերդ, Բալուի գաւառ) Ագնաւոր եւ վահան Ագնաւորեան որոնք ընդհ. պատերազմէն առաջ վաճառականութեամբ կը զբաղէին Պոլսոյ մէջ: Այժմ կը գտնուին Ֆրանսա: Իմացնել իրենց հօրեղբօրորդւոյն Ցակոբ Ագնաւորեանի որ այժմ կը գտնուի Հալէպ իր 21 անդամներէ բաղկացած ընտանիքով:

Իմացնել՝ Հայ Գաղթականաց ցանձնախումբին, Eglise Arménienne, Halep, Syrie. Լուր տուողին նուէր:

— *Կը փնտռուի Ղարահասանցի Կարապետ Թրմիկեան որ 8 ամիս առաջ կը բնակէր Պորտօ: Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Հավրը: Իմացնել՝* Kalousd Aharonian*ի, Camp Victor Hugo, Marseille.*

— Կը փնտռեմ Քէմախի վերի բագառիճէն Թոսրով Իլպիզեան եւ գաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ագատուհի, եւ հօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Ծաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իգմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «ցարաչ»ի: Կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռուի Մարիամ Աշուժաճեան եւ իր ամուսինը երկաթագործ ցովակիմ Աշուժաճեան (Թամկոչեան) որոնք կը բնակէին Թոքատի Աստուածածնայ եկեղեցիին մօտ: Կը կարծուի թէ Էյվաժ կը գտնուին Ֆրանսա: Իմացնել իր մօրքրօրորդւոյն ցարուհիւն Քէշիշեանի, 13 Rue Blanqui, Paris (13e).

Կը խնդրուի յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Սեբաստիոյ Ղարաբաղէն օր. Էլմաս Պարոնեան, իր անունն՝ Խաչատուր, մօր անունն՝ Նարօ կը փնտռէ իր մօրեղբայրը Մինաս Մարկոսեան (Սեբաստիոյ եէնիճէ Գիւղացի), որ 1920-1924 կը գտնուէր New-York City, Ամերիկա եւ կը թղթակցէր իր մօր հետ, իմացնել Elmas Baronianի, c/o Katri Frères, Beyrouth, (G. Liban).

Կ'ուզուի կանանց հագուստներու գործարանի մը համար փրանսերէն գիտցող առաջին ձեռք լաւ կարուհի մը որ միայնգամայն վարէ արհեստանոցը: Դոհացուցիչ պայմաններ: Դիմել՝ 4 Rue de la Collégiale, մէթրօ՝ Gobelins մօտ:

ՄԻՄԻԹ

Անուան արժանի է մրսիայն այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud, N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95.21

Կ'ուզուի 13—15 տարեկան հայ աղջիկ մը՝ կազմարարութիւն սորվելու համար: Լաւ փրանսերէն գիտնայ անհրաժեշտ է: Դիմել Գրատուն եւ կազմատուն Հրանտ-յամուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince, մէթրօ Օտէոն, Հեռաձ. Danton 88-65:

Կ'ուզուի *ինքնաշարժի վարիչ մը: Դիմել կամ գրել ճանկէօզեանի* 115 Rue de Villeneuve, Alfortville, Seine.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաբ-Լէ: Ամսաթիւ եւ նոր մէթոտով դարմանում արական եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներական հիւանդութեանց (ֆրանկոյտ, էլեմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լաբորատուար: Մզձամիտ եւ արագ հրդացկութ.ամբէն օր 9—12, 2—5 կիրակի 9—12:

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

Աչխարհիդ չո՛րս, Փարիզահայ տիկիններ

Բացուեցաւ B. Jaret ֆիրմայով հայկական հաստատութիւն, ղեկավարութեամբ ծանօթ եւ հռչակաւոր կարուհի ՏԻԿ. ՍԱՓՈՆԻ ՇԻՐՎԱՆԵԱՆի որ յանձն կառնէ ամենադժուարահաճ տիկիններն իսկ գոհացնել իր արդիական ՃՈՒԹ ՄՈՏԵԼՆԵՐՈՎ ու ԽՈՍՏԱՆԱՒԱՏ ԿԱՐՈՎ: Կը շինուին ԹԱՅԻՕՐ, ՐՈՊ, ԹՈՒԱԼԷԹ, ՄԱՆԹՕ, ամէն տեսակ կանացի հագուստներ, եւայլն:

Հաստատութեան նպատակակէտն է մաքուր, շիք եւ արագ հագուեցնել Փարիզի հայ տիկիները, անհաւատալիօրէն դիւրաժառէլի գինով մը: Անգամ մը այցելել կը բաւէ հետեւակ համոզելի գինով մը: Անգամ մը այցելել կը բաւէ հետեւակ համոզելու՝ 4 Rue de la Collégiale, առաջին յարկ Paris (5): Մէթրօ Gobelins մօտ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻՍ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ՛Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր ֆոդամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ ֆոդամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: Վճարման դիւրութիւններ:

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ:

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ:

Խորհրդակցութիւնները ձրի: Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:

Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելեֆոն C. 01—71

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	•	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
7
ՅՈՒՆԻՍ
1930
7 JUIN 1930

Ը. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1283

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԽ ԽՕՍՔ

«ԵՍ ԶԵՄ, Ա՛Ն Է»...

Դժբախտաբար, ստիպուած ենք անգամ մը եւս գործածել մեր տխուր բացատրութիւնը, աչքի առջեւ ունենալով երկու տող վրայ հրատարակուած «Յայտարարութիւն» մը:

Լուրը կարդացեր էինք Փարիզի ոստիկանական պաշտօնաթերթերուն մէջ, այս շաբթու: Բայց, ոստիկանական պաշտօնաթերթերը ամբողջութեամբ հրատարակած ըլլալով զայն, ահա մենք ալ կ'արտատպենք բառ առ բառ, որպէսզի ծուռ-բերան մարդիկ չարտասանուին.

— «Մենք, ոստիկանական եւ Ս. Դ. Հնչակեան կուսակցութեանց Սուրիոյ շրջանային մարմիններս, խառն ժողովի մը մէջ որոշեցինք վերջերս սրբագրել թերթերուն կողմէ եղած հրատարակութիւնները, եւ մենք զմեզ պարտաւոր զգացինք վճռապէս յայտարարել, թէ՝

Ա. Սուրիահայ ժողովուրդը հիւրընկալ կը գտնուի այս երկրին մէջ եւ երախտապարտ է հոգատար իշխանութեան եւ արաբ ազգին, բացայայտ է որ հիւր ժողովուրդ մը ոչ ուժ եւ ոչ ալ իրաւունք կ'ունենայ քաղաքական ոեւէ նպատակ հետապնդելու, հետեւաբար անհիմն ու երեւակայական է Սուրիոյ մէջ հայկական նահանգ մը կազմելու գաղափարը:

Բ. Կը սիրենք հաւատալ որ ուրիշ կազմակերպութիւններ ալ կան, որոնք տեսակէտ կամ մտածում չեն կրնար ունենալ այս մասին: Դ. Յերմապէս փափաքելի կը գտնենք որ արաբահայ սիրալիր յարաբերութիւնները պահուին եւ կասկածներու տեղի տուող թիւրացութիւններ վերջ գտնեն:

Գ. Մէ՛կ ազգային օճախ ունինք, ան ալ՝ Հայաստանն է. իսկ մեր միակ եւ գլխաւոր աշխատանքը կը կայանայ՝ մեր ընտանիքներուն ապրուստը եւ մեր զաւակներուն մտաւոր եւ բարոյական զարգացումը ապահովելու մէջ:

Ստ. Ազատ. կուսակցութեան Սուրիոյ Շրջ. վարչութիւն
Ս. Դ. Հնչակ. կուսակցութեան Սուրիոյ Շրջ. Գործ. Յանձնախ.
(ԿՆԻՔ) *(ԿՆԻՔ)*

Այս չնաշխարհիկ զեկոյցը լոյս տեսած է Հալէպի ոստիկանական պաշտօնաթերթերուն մէջ, առաջին էջին գլուխը, երկու սիւնակի վրայ («Եփրատ», 24 մայիս 1930): Հաւատա՞նք թէ ոստիկանութիւնները Փարիզի կեդրոնը, չախորժելով այսքան վրան. նենգութենէ մը, ուզեր է կարճ կապել եւ միայն լուրը տալ:

Կարելի էր այդ միամտութիւնն ունենալ, եթէ վստահ ըլլայինք թէ ոստիկանութիւններուն կողմէ ամէն առիթով ցանուած նենգը տեղական արտադրութիւն է, եւ ոչ թէ արտածում՝ Ոստիկանի կեդրոնական գրասենեակէն:

Այս յայտարարութիւնը, իր ամբողջութեամբ, ոչինչ կը մնայ:

Արաբները, վարիչներէն մինչեւ յետին լրաբերը, բաւական գիտեն հայկական կազմակերպութեանց մասին: Անոնք անօթի են է՛ւ Դաշնակին, է՛ւ հնչակին, է՛ւ ոստիկանին:

Արդ, երբ երկու խմբակցութիւններ առանձին յայտարարութիւններ կը ստորագրեն այնքան կենսական հարցի մը մասին ու լոյս աշխարհ կը հանեն, կանխակալ կարծիքներէ տարուած Արաբը չը՞ պիտի եզրակացնէ՝ թէ,—մեղաւորը՝ Դաշնակցութիւնն է, հայկական ամէնէն զօրաւոր կազմակերպութիւնը կամ, ան տարբեր կը խորհի:

Որքան ալ բարեմտութեամբ շարժած կամ փաստաբանական գիւտեր ըրած ըլլան, միեւնոյնն է: Կասկածը չպիտի արատի եւ թիւրիմացութիւնները չպիտի հարթուին: Շատ, հրապարակաւ մատնանշուած պիտի ըլլայ— ես չեմ, ան ես հիւր եմ, ես ազգային Տուն չեմ ուզեր, քաղաքականութեան չեմ խառնուիր. բայց— չեմ երաշխաւորեր սա միւսը, կազմակերպութիւնը:

Եւ առաջին անգամ չէ որ այս անարգ ճամբան կը բռնեն ոստիկանները, իրենց հետեւէն քաշելով հնչակեանները:

Տակաւին անցեալ տարի, հոկտ. 23ին, ոստիկանները Հալէպի պաշտօնաթերթը կը փսփսար, իբրեւ պատասխան հանգուցեալ Մոուեանի մէկ յիմարութեան.

— «Շ. Ց. Դաշնակցութիւնը կրնայ Սուրիոյ մէջ, ինչպէս ուզէ, եղեր ալ, անելիքներ ունենալու համար, արկածախնդրական, յուզամոլական անամէջ գործելակերպը շարունակել»: Եւն.

Նոյն խմբակցութեան թերթերն էին որ, մասնաւոր փութոտութեամբ ծանուցին դաշնակցական եւ քիւրտ վարիչներու կարծեցեալ ժամանումն ու ժողովը՝ Հալէպի մէջ, արաբական իշխանութեան քթին տակ եւ Թուրքիոյ սահմանին վրայ:

Անոնք էին, նորէն, որ հրապարակաւ քաղաքական հանգանակ տուին Նահր էլ Օմարի անապատներուն մէջ ծիւրող ոչխարի մը գաղթականներու տեղաւորման՝ Մուսուլի մէջ: Ախորժակ ունի՞ք անգամ մըն ալ կարդալու.

— «Իրագի կառավարութիւնը մերժած է հողեր յատկացնել Դաշնակ կոմիտէն հոգատար պետութեան (անգլիական) միջնորդութեամբ կը յաջողի ձեռք ձգել հոդամաս մը եւ այնտեղ կը փոխադրէ քանի մը հարիւր գաղթական»: (Ապագայ, 10 մայիս):

Իսկապէս որ, զուտ ոստիկանական առաքինութիւններ են «ողջմտութիւն»ը եւ «ազգասիրութիւնը»:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՂԷՏԻՆ ՀԱՆԴԷՊ

Պոլսոյ «Ազգարար»ը նկարագրելով Մալաթիոյ աղէտը, դիտել կուտայ (1 յունիս).

— «Որքան ալ կթոտած եւ բազմաթիւ հոգերովճանրաբեռն, ժողովուրդը նորէն միջոցը կը գտնէ եւ չի թողուր որ քար մնայ իր խիղճին վրայ: երկու շարժին հասնողը՝ կը հասնի նաեւ երրորդին: Ամէն բանէ անկախ, բացը եւ անձրեւին տակ մնացած խլեակները արենակիցներ են: Ի՞նչպէս կարելի է կարդալ Ազոտ քահանայի այնքան սրտառուչ նամակը եւ ներքին շարժի չենթարկուիլ.—

«Յանուցքիւ եւ անկազմակերպ թափուած ենք այգիներում եւ դաշտերում: Տանջւում ենք ուժգին քամիներից եւ արեւակից: Սարսափում ենք ամպերից, երբ հաւաքւում են երկնակամարի վրայ: Եթէ անձրեւ սկսի, մեր կէսը կորելու է: Ինչ որ կիսատ պռատ լաթեր ունէինք, մնացել են հողերի տակ»:

Այս եղերական տեսարանին առջեւ, եօթը լեռ անդիի օտարն իսկ կը փղձկի ու կը զոհաբերէ՝ ո՛չը մնաց ցարագատ ցեղակիցը: միայն նկարագրութիւնը կարդալով, ամերիկացի քաղաքացին պիտի շտապէ կատարել իր մարդասիրական պարտականութիւնը: միայն լսելով թէ իր տարեկիցներէն հարիւրաւորներ մնացած են առանց հացի ու ջուրի, ամերիկացի պզտիկը ամբողջ գանձանակը պիտի պարպէ ծնողքին ձեռքը, որպէս զի պարունակութիւնը իրան ղրկուի:

Արդ, հայ մայրը եւ տղա՞ն են որ օտար ու պաղարիւն ամերիկացիին չափ իսկ չպիտի յուզուին: Ո՛չ, տասն անգամ ոչ: Այս ժողովուրդին արիւնը շատ տաք եւ եռուն է նման պարագաներու առջեւ: Ռումանիոյ հայ գաղթականը, որ երէկ ծախեց իր մրակ ապաւէնը՝ կաթնտու կովը, եւ փոխարժէքը շիրակ դրկեց, ընդունակ չէ անտարբեր մնալու Սալմաստի արիւհիրքին առջեւ, եւ ինքը մինակը չէ այս տեսակին մէջ, այլ լեգէոնները ունի իրեն նման»:

ԿՈՂՈՊՈՒԹԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Պոլսոյ թերթերուն մէջ կը կարդանք.—

Բերայի Թաղապետութեան կողմէ գրաւոր հրահանգ եկած է բանկալթիի գերեզմանատան յարակից խանութներուն եւ հաստատութեանց վարձակալներուն՝ այսուհետեւ վարձքերը իրեն յանձնել: ինչպէս յայտնի է, այդ շէնքերը՝ կռան կառուած, Ամերիքէն կառուած, գոյգ սրճարաններ, դազինօ, երկաթագործի եւ նպարեղէնի խանութները, ազգապատկան կալուած են: կալուածոց հոգաբարձութիւնը խնդիրը տեղեկացուց քաղաք. ժողովին որ մասնախումբ մը կազմեց, հարկ եղած օրինական դիմումը կատարելու համար Թաղապետութեան սոյն ոտնձգութեան դէմ:

ՀՕՐ. ԿՈՒՐՈՅԻ այցելութեան առթիւ, հինգշաբթի օր սեղան մը տրուեցաւ Էնկիւրիի մէջ, արտաքին գործավարին կողմէ: ցեսոյզօրավարը ընդունուեցաւ Մ. Քէմալի կողմէ:

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ելմտական նախարարը աւելցուց կարգ մը ապրանքներու, մասնաւորապէս բամպակի եւ հիւսուածեղէնի ներածման տուրքը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Մանչի փապուղին չպիտի շինուի

Անգլիական կառավարութիւնը որոշեց ընթացք չտալ Մանչի տակէն փապուղի մը շինելու ծրագրին, որուն գործադրութիւնը այնքան մօտալուտ կ'երեւար: Հինգշաբթի օր Պ. Մաքտոնըլտ այս որոշումը յայտնեց երեսփ. ժողովին մէջ, աւելցնելով թէ պատճառաբանութիւնները պիտի ներկայացուին Սալիտակ Տեսրակով մը: վարչապետը այս յայտարարութիւնն ըրաւ իբրեւ պատասխան Զէմպըլէնի եւ Զըրչիլի ուղղած հարցումներուն:

Այս որոշման պատճառները թէ տնտեսական են եւ թէ զինուորական:

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Նոր լուրերու համաձայն, իսկապէս լուրջ հանգամանք ունի Աֆրիտիներու շարժումը՝ հիւսիսային սահմանագլուխին վրայ: Այս ցեղախումբը, որուն անդամներուն թիւն է 14,000, ժամանակին մեծ նեղութիւններ պատճառած է բրիտանական կառավարութեան: Ինչպէս գրած էինք, չորեքշաբթի օր 40 օդանաւեր արշաւանք մը կատարեցին Աֆրիտիներու դիրքերուն վրայ, մինչ հետեւակազօրքի եւ հեծելազօրքի գունդ մը կը յառաջանար ցամաքէն: Ըմբոստները զինուած են հրացաններով եւ հին զէնքերով: Աֆրիտիները փոխանակ փրկանքի ենթարկելու իրենց անցած գիւղերը, ինչպէս կ'ընէին ասկէ առաջ, գիւղացիները կ'առնեն կը տանին իրենց հետ, իբրեւ զինուոր, փէշավարի մէջ սպաննուած իսլամներուն վրէժը լուծելու համար:

Հինգշաբթի օր դաժար հոչակուեցաւ Պոմպէյի բոլոր առեւտրական թաղերուն մէջ, ի պատիւ կանտիի: 75,000 հոգի կը մասնակցէին ցոյցին: Ցուցարարները քարեր նետեցին բաց մնացած խանութներուն մէջ, բանուորները դուրս հանելու համար, բայց ոստիկանութիւնը միջամտեց:

Փոխարքան խորհրդակցութիւններ ունեցաւ կարգ մը չափաւոր գործիչներու հետ, որպէսզի կարենայ գեթին պատրաստել Լոնտոնի խորհրդաժողովին համար: Այս առթիւ դիտել տրուած է փոխարքային թէ աւելորդ է վիճաբանիլ այս հարցի մասին, որովհետեւ ոչ միայն ազգայնականները պիտի մերժեն մասնակցիլ խորհրդաժողովին, այլեւ ազատականները վիտք չունին Լոնտոն երթալու, մինչեւ որ հաւաստիք չստանան ինքնավարութեան ծրագրի մը մասին:

կացութիւնը այժմ կը ներկայանայ այսպէս.— 1. Հնդիկ ազգայնականները տրամադիր են գործակցելու, եթէ կարգադրութիւն մը ըլլայ կանտիի բանաձեւած պահանջներուն վրայ: 2. Ազատականները եւ չափաւորները, որոնք վախ ունին ազգայնականներու կլանումէն, չեն գոհանար նահանգային ինքնավարութեամբ: 3. Իսլամները բաժնուած են զանազան հոսանքներու: Ոմանք հաւատարիմ են կառավարութեան, ուրիշներ ինքնավարութիւն կը պահանջեն: Մեծ մասը ուշի ուշով կը հետեւի կացութեան, բայց փոքրամասնութեանց խնդիրը ամէն բանէ աւելի մտահոգութիւն կը պատճառէ իրենց: Ասոնք ո՛րեւէ վստահութիւն չունին Հնդիկներուն, ինչպէս եւ կանիի տուած հաւաստիքներուն վրայ: Աշխատաւորական «Տէյլի Հէրըլտ»ի թղթակիցը հաղորդելով այս լուրերը, կ'աւելցնէ թէ ինքնավարութեան խնդիրը կը տիրապետէ ամէն բանի վրայ: Գաղթապետութեանց սահմանադրութի՞ւնը պիտի ունենանք. թէ անոր աղօտ մէկ ցոլացումը: եթէ մեզի տան այդ սահմանադրութիւնը, ե՞րբ իրականութիւն պիտի դառնայ. հի՞նգ, տա՞սը թէ յիսուն տարիէն:— Ահա օրուան խնդիրները: Լոնտոնի կառավարութեան պատասխանէն կախում ունի ծրագրուած խորհրդաժողովին եւ անգլեհնդիկ յարաբերութեանց ճակատագիրը:

Բանուորական խնդիրը Սելանիկի մէջ

Սելանիկի նախադատ տեսանը լուծեց ծխախոտի բանուորներու Սենեակը եւ սէնտիքաները: Մայիս 2ին, ընդհանուր գատախազը պահանջած էր Յունաստանի ծխախոտի բանուորներու Դաշնակցութեան լուծումը. բայց դատարանը մերժեց:

Անվերջ դատեր եւ վանապատիժներ

Ստալին (նախկին Եուզովկա) քաղաքին խորհրդային դատարանը յունիս 4ին վերջացուց եօթնօրեայ հրապարակային ցուցադրական դատը 36 գործակցական պաշտօնեաներու, որոնք կ'ամբաստանուին թէ չեն շարունակած Տոնէցի մօտակայ ճարտարագործական շրջաններու պարենաւորումը: Ամբաստանեալներէն չորսը դատապարտուեցան մահուան, ութը՝ տասը տարի բանտարկութեան, ինը՝ ութ տարի եւ 13ը՝ աւելի կարճատեւ բանտարկութեանց: Անպարտ արձակուեցան միայն երկու հոգի:

Նկարիչ մը անձնասպան

Տաղանդաւոր նկարիչ Ժիւլ Փասէն, բնիկ Պուլկար, հինգշաբթի առտու կախուած գտնուեցաւ իր ննջարանին առջեւ, Պուլվար Բլիշի: Ափիոնէն ի վեր կը տառապէր սուր ջղագա.

(Ուրեքոու շարունակութիւնը կարդա Դ. Է»)

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 10

Շաւարշ Միսաքեան	250
Պօղոս Գորգիկեան	200
կայծակ	150
Գումար	600
Նախորդ գումար	10,600
Ընդհ. գումար	11,200

ՋՈՒՐՃԱԼԻՖ

Պոլսոյ Թուրք թերթերը հետեւեալ պատմութիւնը կը հրատարակեն, իբրեւ թէ Պէյրութէն գրուած.—

«Պէյրութի մէջ գումարուած հայ յեղափոխականներու համաժողովին որոշումները, հակառակ շատ գաղտնի պահուելուն, կը լսուի որ թուրքիայէն փախչող կարգ մը քիւրտերու եւ Հայերու միջեւ շատ ծանր անհամաձայնութեան տեղի տուած են: Ասոր պատճառ կը նկատուի Դաշնակցութեան Մարսիլիոյ կեդրոնին կողմէ իր դահիրէի ճիւղին մէջցած Հալէպի մասնաճիւղին տրուած դրամին՝ գահիմուտ չըլլալ, ձեւատէթ քեամրան, իպրահիմ փաշազատէ էքրէմ անուն դաւաճաններուն կողմէ իւրացուած եւ գեղծման առարկայ ըլլալը: Մինչ դեռ դաշնակները այս դրամը տուած են, որպէս զի մեզի դէմ գործեն: Ահա անհամաձայնութեան գլխաւոր պատճառը այս է: Մէկ ամիսի չափ առաջ Թարապլուսի մէջ «Հայկական եղեռնագործութիւն Թուրքիոյ մէջ» անունով ֆիլմ մը առնուած է, որուն մէջ կարգ մը դաւաճաններ դեր ունեցած են: Ընթալիոյ լիսէին գրականութեան ուսուցիչ եւ գինադադարին ֆիւրտ ցառաջդիմական միութեան ընդհ. քարտուղար Մէհմէտ Սելիմ այս ֆիլմին մէջ մեծ դեր մը ստանձնողներէն մէկն է»

ՎԷՋՈՒՎԸ ՍԿՍԱԾ ԿԱՏՂԻԼ

Վերջին քանի մը օրերու ընթացքին, Վէզուկը սկսած է «տոնել իր անցեալ տարուան բորբոքումին տարեդարձը», ուժգին պայթիւններով եւ հրակէզ լաւա ժայթքելով: Արդէն իսկ, գլխաւոր խառնարանին փոքր կոնը արագօրէն կ'ուռի հրակէզ քարերով եւ լաւաներով: փրօֆ. Մալադրա, որ այս տեղեկութիւնները տուած է, կը յանձնարարէ անյապաղ ձեռնարկել պաշտպանողական միջոցներու, ինչպէս ծրագրուած էր անցեալ տարի, երկու միլիոն լիրէթի վարկով մը:

ՄՈՍԿՈՒԱՅԷՆ կը գրեն թէ կրթական գործավարութիւնը պատուիրած է խիստ վերաքննութեան մը ենթարկել թորիը. դային միութեան գրադարանները, արգիլելու համար անյարմար գիրքերը: Արդէն իսկ սեւ ցանկը անցած են բազմաթիւ հրատարակութիւններ, որոնցկարգին փ. Պընուայի «Ալեանթիտ»ը եւ «Ալպերթ»ը, զգարժանանք, եթէ Հայաստանի մէջ ալ Աբովեանի, Րաֆֆիի, Աիպրոնեանի եւայլն գիրքերը գրադարաններէն նետելէ յետոյ, հրապարակաւ կրակի տան:

ԹՈՒՐՔԻԱՆ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԵՍԱԿԵՏՈՎ

Ընդունելով մեր հարեւան ժողովուրդները իրենց իսկական արժէքովը եւ ըստ այնմ ուղղութիւն տալ մեր ազգային քաղաքականութեան,— ահա գործելակերպ մը, որուն պէտք է ձգտի մեր ղեկավար շրջանակները, եթէ կ'ուզենք սիրտմաշ յուսախաբութիւններն ու դառն անակնկալները խնայել մեր բազմաչարչար ժողովուրդին։

Այսօր պիտի աշխատիմ հոս պատկերացնել քէմալական Թուրքիոյ՝ երկրագործական տասպարէզին մէջ ձեռք առած միջոցները։

Ամէնքս ալ գիտենք որ երկրագործութիւնը Թուրքիոյ ազգային հարստութեան եւ տնտեսական կեանքին հիմն է։ Այս ճշմարտութիւնը՝ իր շքեղ մերկութեամբը, անգամ մը եւս, Թուրք ղեկավարներու աչքին առջեւ պատկերացուց գերմանացի Տոքթ. Միւլլէր, որ կանչուած էր Թուրք պետական դրամատան ծրագիր ուսումնասիրելու։ Գերմանացի մասնագէտը Թուրքիոյ շրջանը ընդլէ ետքը, քէմալականներուն յայտարարեց թէ՝ երկրին հարստութիւնը հաստատ հիման մը վրայ տեւականացնելու միակ ազդիւրը՝ երկրագործութեան զարգացումն է եւ երկրագործին վիճակին բարելաւումը։

Թուրքերը գերմանացի մասնագէտին այս խօսքերը հաստատած կ'ըլլան, երբ կ'ըսեն թէ իրենց երկրին 14 միլիոն բնակչութեան 9 միլիոնը երկրագործներ են եւ թէ՝ 1928ին 175 միլիոն ոսկիի արտադրութեանց 120 միլիոնը կը կազմէին երկրագործական բերքեր։

Քէմալական Թուրքիան երկրին երկրագործութիւնը զարգացնելու համար, ձեռք առած է կարգ մը միջոցներ։ Ուղղակի միջոցներն են.—

1.— Հողերու բաժանում։

2.— Մաքսատուրքէ զերծ կացուցանել արշառները, երկրագործական մեքենաները եւ սոնց պիտանի վառելիքներէ։

3.— Երկրագործները մղել երկրագործական լաւագոյն մեթոտներու կիրարկման։

4.— Փոխադրութիւն երկրագործներու,

5.— Զարգացնել ոռոգումի միջոցները։

Երբ Թուրքիան վերջացուց իր պատերազմները, իր առջեւ դուռ երկրագործութեան քաջայարժար անսահման տարածութիւն մը։ Զարգացնելու համար կը պակսէր մարդը։ Որովհետեւ հայ եւ յոյն գիւղացիները իրենց մեծամասնութեամբ հողերը ձգելով հեռացած կամ հեռացուած էին եւ երէկի շէն գիւղերը ամայացած։ Այդ հողերը, իբր լքեալ դոյք, քէմալական կառավարութեան կողմէ անմիջապէս զրաւուեցան։ Յունաստանի եւ Պալքաններու Թուրք գաղթականները հրաւիրուելով, այս հողերէն մաս մը բաժնուեցաւ անոնց։ Հրիստոնեայ հողերը Թուրք գաղթականներուն բաժնուած ժամանակ, նկատի առին գաղթական երկրագործին իր արտագաղթած երկրին մէջ տեսած աշակութեան տեսակը։ Այսպէս, այն որ ձխախոտի մասնագէտ էր, անոր ձխախոտի արտեր տրամադրեցին, իսկ այն որ ցորենի կամ որթատունկի աշակութիւններու մասնագէտ էր, անոր ալ նոյն աշակութիւններու յարմար հողեր տրամադրեցին, կլիմայական հանդիսութիւններն ալ նկատի առնելով։ Այս նպատակին համար կառավարութիւնը նոյնիսկ 13 հոկտ. 1923ին հաստատեց Գաղթականներու գետեղման Տեսչութիւն մը, իսկ յետոյ 11 դեկտ. 1924ին ընդելով, փոխանցեց ներքին գործավարութեան։ Կառավարութիւնը հսկայ գումարներ յատկացուց գաղթականներու գետեղման համար, անոնց նպաստներ տուաւ, սերմացուներ եւ երկրագործական մեքենաներ բաժնեց։

Բայց, հակառակ այս կոհողութիւններուն եւ զիւրութիւններու, ներգաղթող գաղթականներու թիւը, բաղդատմամբ արտագաղթող Հայերուն եւ Յոյներուն շատ քիչ էր։ Աշխատող ձեռքերու պակասը շատ զգալի է։ Ընդարձակ բարեբեր հողեր գործող ձեռքերու կարօտը կը քաշեն։ Կառավարութիւնը ոչ միայն գաղթականներուն, այլեւ տեղացի աղքատ երկրագործնեռւն զրամ ալ սկսաւ ձրի հողեր բաժնել։ Այսպէս, պետական հողերէն 110,000 արտավաբ բաժնուեցաւ Արեւելեան նահանգներու երկրագործներուն, ինչպէս կը յայտարարէր Ըսմէթ փաշա, անցեալ նոյեմբերին, Ազգ. Մեծ Ժողովի բացմանատեն։ Նոյն դրութիւնը պիտի կիրարկուի նաեւ արեւմտեան նահանգներու մէջ։ Այն երկրագործները, որոնք այս կերպով հողատէր կը դառնան, եթէ երեք տարի շարունակ անմշակ թողուն, իրենց տիրացած հողերը, կառավարութիւնը իրաւունք ունի ետ առնելու զանոնք, ուրիշին տալու կամ ուրիշին վարձելու։ Կառավարութիւնը այս իրաւունքը ունի միայն այն հողերուն համար, որոնք Թոննեայի Լրամբարին Լուրովը կ'ոռոգուին։

Աշխատող ձեռքերու պակասը կառավարութիւնը կը ճգնի հաւասարակշռել մեքենաներու ծաւալումով։ Այս պատճառով երկրագործական մեքենաները, ինչպէս նաեւ անոնց յատուկ վառելանիւթերը զերծ կացուցած է մաքսատուրքէ։ Լօզանի դաշնագիրէն ետքը, փոխանակուած Յոյները, ըստ այդ դաշնագրին տրամադրութեանց, իրենց հետ միասին տարած էին իրենց արջառը։ Կառավարութիւնը Թէ այս պակասը լրացնելու եւ Թէ ազնուացեղ արջառները բազմացնելու մուտքով արջառներն ալ զերծ կացուցած է մաքսատուրքէ։ Հաստատուած են նաեւ ազնուացեղ արջառներու կայաններ եւ ընտիր արջառներ բուծանող երկրագործներուն համար կը տրուին մրցանակներ։

Հետեւեալը վիճակագրական ցուցակ մըն է, որ կը ցուցնէ հինգ տարիներու ընթացքին՝ Թուրքիա ներածուած երկրագործական մեքենաներու եւ արջառներու փոխարժէքը.—

1924ին 2,155,000 ոսկիի երկրագործական մեքենայ եւ 2,000,000 ոսկի արջառ եւ ոչխար ներածուած է, 1925ին, 3,715,000 ոսկիի երկրագործական մեքենայ եւ 2,500,000 ոսկիի արջառ և ոչխար, 1926ին 2,126,000 ոսկիի երկրագործական մեքենայ եւ 2,000,000 ոսկիի արջառ և ոչխար։ 1927ին 1,947,000 ոսկիի երկրագործական մեքենայ եւ 3,000.000 ոսկիի արջառ եւ ոչխար։ 1928ին 2, 299,000 ոսկիի երկրագործական մեքենայ եւ 4,500,000 ոսկիի արջառ եւ ոչխար։

Վերջին յիսնամեակին Թուրքիոյ երկրագործական նախարարութեան ղեկավար ուժերը եղած են՝ իբարու յաջորդող Ա. մասեանի, Երամեանի եւ Սուրէնեանի նման երկրագործական ընդհանուր տնօրէններ։ Քէմալական կառավարութիւնը սուլթանական կառավարութեան երկրագործական նախարարութիւնը 5 մարտ 1924ին ջնջելով, անոր բոլոր պաշտօնեաները — անշուշտ բացի Հայերէ եւ քրիստոնեաներէ — փոխանցած է նորահաստատ Ազգային Տնտեսութեան գործավարութեան։ Այս գործավարութիւնը, որուն երկրագործական խորհրդականն է մեր ղպրոցական ընկերներէն Մ.օ. Սիւրէյա պէյ — ուշիմ եւ աշխատասէր մէկը — երկրագործական նոր մեթոտները ընդհանրացնելու հիգեր կը թափէ։ Այս գործավարութիւնը ունի իր փորձադաշտերը, ուր ընտիր սերմնացուներ ցանելով ձրիաբար կը բաժնէ երկրագործներուն։

***

Առայժմ Թուրքիոյ մէջ կան հետեւեալ երկրագործական գիտական հաստատութիւնները.—

1. Էնկիւրիւի մէջ հունտերը ազնուացնելու կայան մը։

2. Էնկիւրիւի մէջ երկրագործական մեքենաներու կայան մը։

3. Էնկիւրիւի մէջ երկրագործական մեքենաներու կայան մը։

4. Էնկիւրիւի մէջ ժանրէաբանական կայան մը։

5. Էսկիշէհիրի մէջ հունտերը ազնուացնելու կայան մը։

6. Ատանայի մէջ բամպակը ազնուացնելու կայան մը։

7. Ատանայի մէջ գետնախնձորը ազնուացնելու կայան մը։

8. Հալգալըի մէջ հունտերը ազնուացնելու կայան մը։

9. Կարնոյ մէջ մանրէաբանութեան կայան մը։

Թուրքիա երկրագործական կեդրոններու մէջ բացած է հետեւեալ երկրագործ. վարժարանները.—

1923—24՝ 11 վարժարան 701 աշակերտով, 1924—25՝ 13 վարժարան 254 աշակերտով, 1925—26՝ 12 վարժարան 839 աշակերտով։

Առայժմ ծրագրած են ջնջել բոլոր այս երկրագործական վարժարանները եւ անոնց տեղ հաստատել տիպար ագարակներ. գլխաւոր տիպար ագարակը հաստատելով Էնկիւրիւի մէջ եւ ուրիշ 7 հատ ալ, այս տարուան շրջանին, երկրագործական կարեւոր կեդրոններու մէջ։

14 փետր. 1924ին հրատարակուած օրէնքի մը տրամադրութեան համեմատ, գործօն ծառայութեան տակ գտնուող զինուորները, իրենց պարապոյ ժամերուն, երկրագործական նոր մեքենաներու գործածութիւնը, ինչպէս նաեւ երկրագործական նոր մէթոտները կ'ուսանին, որպէսզի, երբ արձակուին, զանոնք ընդհանրացնեն իրենց ծննդավայր գիւղերուն մէջ։

Երկրագործներու փոխադրութիւն ընող երկու ժարժիններ կան։ Մէկը եւ գլխաւորը հայազգի Նուրեանններու եւ Փորթուգալ փաշաներու հաստատած Երկրագործական պետական հին պանքան է, իսկ միւսը նորահաստատ երկրագործական հաւաժողովակցականներն են։ Երկրագործական դրամատան դրամագլուխն է 30 միլիոն ոսկի եւ ունի 298 մասնաճիւղեր։ Այս պանքան Թէ ուղղակի երկրագործներուն փոխ դրամ կուտայ եւ Թէ երկրագործներուն ղնած երկրագործական մեքենաներուն փոխարժէքը կ'երաշխաւորէ։ Փոխատուութիւն կ'ընէ նաեւ երկրագործական այն հաւաժողովակցականներուն, որոնց դրամագլուխը վտիտ է։ 1927ին հաստատուած վիճակագրութիւնը մը կը յայտնէ Թէ՝ այս դրամատան փոխատուութեանց գումարը 21 միլիոն ոսկիին եւ երաշխաւորութեանց գումարը 167 միլիոն ոսկին կ'անցնի։

Երկրագործական հաւաժողովակցականները բաղդատմամբ նոր են Թուրքիոյ մէջ։ Սկսած են հաստատուիլ 21 Ապրիլ 1924ի օրէնքի մը տրամադրութեան վրայ։ Այս օրէնքին համեմատ յոգուածը կը տրամադրէ Թէ երկրագործական դրամատունը փոխ դրամ կուտայ միայն այն երկրագործներուն, որոնք անդամ են իրենց գիւղախումբի երկրագործական հաւաժողովակցականին — եթէ կայ։ Ահա միջոց մը, որ հաւաժողովակցական ոգին կը տարածէ գիւղացիներուն միջեւ, բոլորն ալ ժղեղով անդամագրուելու հաւաժողովակցականներուն։

Սահմանէն անդին մեր հայրենիքին մէջ համագործակցականներու ստացած թափը կ'երեւայ Թէ գրգռած է քէմալականներու ախորժակը։

Հիչ առաջ մոռցանք լիշել Թէ՝ արդէն Էնկիւրիւի մէջ հաստատուած է Ղազիին անուան ձօնուած տիպար ագարակ մը։ Դարձեալ Ղազիին անունով ուրիշ տիպար ագարակ մը պիտի հաստատուի Եալովայի մէջ, անշուշտ Երուսաղէմապատկան հայ ագարակին մէջ, որուն վրայ աչք ունէին Թուրքերը, Սուլթան Համիտի օրէն սկսեալ։

Անցնելով ոռոգումի միջոցներուն, Էնկիւրիւի մարզին մէջ ոռոգումի համար ստեղծուած է 747 միլիոն արտաւար հետեւեալ բաժանումներով.—

Մշակութեան յարմար հողեր 232 միլիոն արտաւար։

Անտառներ 139 միլիոն արտաւար։

Արօտավայր 269 միլիոն արտաւար։

Լեռներ եւ քարահանքեր 103 միլիոն արտաւար։

Գետեր, լիճեր եւ ճահիճներ 14 միլիոն արտաւար։

1927ի վիճակագրութիւնը կը յայտնէ Թէ՝ մշակուած է գործնականապէս 44 միլիոն արտաւար տարածութիւն մը, այսինքն մշակելի հողերուն մէկ հինգերորդէն պակաս։

Ասոր պատճառներն են հետեւեալները.—

1. Բնակչութեան սակաւութիւնը՝ բաղդատելով մշակելի հողերու տարածութեան հետ։

2. Երկրագործին իր սեփական հողերը ամբողջովին մշակելու անհոգութիւնը, այնպէս որ գիւղացի ընտանիքի մը մշակած միջին տարածութիւնը 25 արտաւարը չանցնի։

3. Ոռոգումի դրութեան անկերպարան վիճակը, որուն մասին կ'ուզենք խօսիլ։

Թուրքը իր ոտքերուն տակէն անցած բազմաթիւ գետերու ջուրը անտեսելով, երաշտ տարիներուն երկինքէն անձրեւ կը հայցէ բազկատարած։ Թուրքիոյ մէջ սկիզբէն ի վեր անտեսուած է արհեստական ջրանցքներու միջոցաւ ոռոգումի դրութիւնը, բացառութեամբ Գոնիայի դաշտին, ուր սահմանափակ հողատարած վրայ ջրաբաշխական գործողութիւններ կատարուած են եւ ուր կը կիրարկուի արհեստական ոռոգում։ Բէմալական կառավարութիւնը ճիգեր կը թափէ ոռոգումի եւ ուղղումի երկեակ եւ երկուորեակ դրութիւններով օժտելու կարգ մը հողամասեր, սկսելով Էնկիւրիւի դաշտէն։ Կառավարութեան այս ծրագիրը գլուխ հանելու համար, օտարներ, մանաւանդ ամերիկեան խմբակ մը առաջարկներ բրած են կարգ մը պայմաններով։

Յառաջիկային կը խօսիմ այն անուղղակի միջոցներուն վրայ, որոնք կապ ունին Թուրքիոյ տնտեսական կեանքին հետ։

ՍԵՊՈՒՀ ՍՏԵՓԱՆԵԱՆ

ՔԻՉ ՄԸ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ
ՍԱԼՄԱՍՏԻ ԱՂԷՏԻՆ ԱՌԹԻՒ

Ատրպատականի ձեր թղթակիցներն արդէն հաղորդած կ'լինեն Սալմաստի աննախընթաց երկրաշարժի մանրամասնութիւնները։ Ցնցումները ոչ մի տեղ այնպիսի ասեր չեն գործել, ինչպէս ապաբախտ Սալմաստում, որ հաժաշխարհային մեծ սպանդի հետեւանքով քարուքանդ՝ նոր էր ոտքի կանգնում նախապատերազմեան իր շէն կեանքը վերստանալու հեռանկարով։

Անմահ Րաֆֆիի ծննդավայրը շրջակայ 50—60 գիւղերով հասասարել էր հողին։ Աղէտի վայրից ստացած պաշտօնական հեռագիրների համաձայն, ոչ մի տուն չի երեւում այլեւս երէկւայ այդ շէն աւանում։ Բաղնիքի մի սիւն միայն մնացել է կանգուն, միակ վկան, Թէ շարժից առաջ գետնի երեսին շէնքեր են գոյութիւն ունեցել։

Ցնցող լուրը ժայրաքաղաք հասնելուն պէս միապետը 100 հազար դրան է տրամադրել եւ օդանաւով աղէտի վայրը ուղարկել իր պալատական բժիշկը Դոկտոր Ամիրը Ալամ, որ մինչ ժամանակ պետական կարմիր Շիր ու Խորշիդի փոխ նախագահն է, հիմնադիրն ու գլխաւոր դեկավարը։ Անմիջապէս օգնութեան են փութացել նաեւ Թաւրիզից, իսկ ամբողջ երկրում բացած է հանգանակութիւն փրկելու մնացորդներին վերահաս սովից, վիրաւորներին անխուսափելի մահուանից եւ վերաշինելու աւերուած քաղաքն ու գիւղերը։

Նախնական դրամական օգնութիւնների մէջ միապետի խոշոր նուիրաբերութիւնից յետոյ աչքի է խփում Գ. կիլպէնկեանի 500 անգլիականը Փարիզից։ Յուզիչ է արտասահմանից կարմիր Խաչերի կենդրոնի հեռագրական դիմումը, որով պատրաստակամութիւն է յայտնում անհրաժեշտ օգնութիւն հասցնել։ Թէհրանում մի խումբ հայ տիկիններ Ատրպատականի պատգամաւոր ընկեր Զօրա Սաղինեանի թելադրանքով սկսել են հանգանակութեան. իսկ պալատական նախարար Թէյմուր Թաշի տիկնոջ նախաձեռնութեամբ բարեգործական նպատակով տուեալիք մեծ ու շքեղ երեկոյթը հաւանական է յատկացւի Սալմաստի շարժին վնասուածներին։ Մի խօսքով բոլորը՝ պետութիւն, Թէ ժողովուրդ, մէկ մարդու նման լծուած են աղէտի չարիքները դարմանելու նուիրական գործին։

***

Ընկեր Կարապետ Պոյնեան իր զեղեցիկ ու ընդարձակ մէկ ուսումնասիրութեան մէջ Ատրպատականի ձեր թղթակիցներէն արդէն հաղորդած կ'լինեն մի բարձրադիր եւ փակ սարահարթ, լեռներով շրջապատուած, հիւսիսային եւ երկրաշարժների ենթակայ։ Ըստ այդ գիտական ուսումնասիրութեան.—

Ուրմիոյ լիճը կամ պատժական կապուտանը, երկրաբանական շրջաններում շատ աւելի ընդարձակ տարածութիւն ընդգրկող մի ծովի հետզհետէ չորացող վերջին մնացորդն է, որ այժմ 135 քիլոմեթր երկարութեամբ, 36 — 46 քիլոմեթր լայնութեամբ եւ միայն 5 —14 մեթր խորութեամբ ջրային մի զանգուած է ներկայացնում։ Լճի հիւսիս - արեւմտեան ափին բացւում է Զօլա գետի բազական ընդարձակ հովիտը, որ ձեւացնում է Սալմաստ կամ պատմական Զարեւանդ գաւառը։ Զօլայի եւ նրա հարկատու վտակների շուրջն են հաւաքուած գաւառի 60ից աւելի գիւղերը՝ վարչական կեդրոն ունենալով Դիլիման պարապատ քաղաքը։ Այս շրջանը պատերազմից առաջ հայաբնակ գլխաւոր կեդրոններից մէկն էր իւր հայաբնակ հարիւրաւոր գիւղով, Ռահիմու ծննդավայր Փայաղուկով, Ղալասարով, Ս. Լամով եւայլն։»

Ապա երկրաբանական, պատմական, տեղագրական մի շարք ուշադրաւ նկարագրութիւններ յետոյ ընկերը կ. Պոյնեան գրում է.

— «Զարմանալի չէ, որ Թաւրիզը իր շրջապատով Թակայ է յաճախադէպ երկրաշարժների, որոնց միայն վերջին եւ փոքրաթիւ մասին յիշատակութիւնը ունինք։ Մեզ ծանօթ եւ համեմատաբար խիտ կարգ պատմական շրջանում Թաւրիզում պատահել են հետեւեալները։ 3իշւում է 634 Թուի երկրաշարժը, երբ քաղաքը բոլորովին կործանուեց, 858 Թուին՝ կիսակործան քաղաքը մոտ վէպքիլ խալիֆայի կողմից նորոգուեց։ Այնուհետեւ նշանակուած են 1441ի, 1527ի եւ 1780ի Թւականների պատահած երկրաշարժները, որոնք տասնեակ հազարաւոր զոհեր են տուել եւ քաղաքը բոլորովին ուրակ դարձրել։»

Չնայած մեծ են մարդկային կորուստները, աւելի քան անհրաժեշտ է փոխարինելի նկատել այն երկայ շարժին, բայց այնպէս պէտք չէ կորցնել ուատը, որ անցեալ դարերի ղէտների նման, այս անգամ Ատրպատականի աշխատասիրութեան յուսահատութեան։ Ընդհակառակն աւելի կարճ ժամանակում կը վերականգնի կեանքը աւերակներուն, որտեղ նոյնիսկ գետերը, աղբիւրներն ու ջրերը անցել են գետնի տակ։

Պարսիկ, Թուրք, ասորի ազգաբնակութեան համապատասխան վիճակագրութիւն դժուարանալի Թիւն չունենալով, առաջ են բերում Սալմաստի հայ ազգաբնակութեան 1926-1927 թուականի վիճակագրութիւնը, միայն, քաղելով վերոյիշեալ ուսումնասիրութիւններից, որ վերաբերական է միանգամայն տարուած Թւականների համար։ Ուստի՝ այսինքն 1927ին մինչեւ 1930 հայ ազգաբնակութեան Թիւը տարէ տարի աւելանում էր, բացառութեամբ նորանոր դպրոցներ ու գրատուներ, բազմապատկում էին շինարարական ճիգերը անհատական եւ ուրիշ ասպարէզներում, որոնք, այսօր անմնացել, հողի չգիտենք ո՞ր շերտերում ընդմիշտ ոչնչացան, նոր վերաշինութեան հրաժայականը դնելով վերապրողների առջեւ։—

Դերեկի աւերակ վանքի հողերի քրդերից գրաւուած, մի մասն էլ մի քանի տարի առաջ վաճառուած է։ Պատերազմիընթացքին բազմրցս գաղթած ժողովրդը տունուտեղը անտէր մնալով ստիպուեցաւ լքել էին։ Մեծ դժուարութիւններով հայրենիք վերադարձած հայութեան այս փոքրիկ բեկորը տնտեսապէս քայքայուած՝ նորից մի քանի գիւղերի մէջ, այն էլ մասամբ միայն հայ օջախը վերականգնել է։ Դեռ եւս նախապատերազմեան շատ գիւղեր մնում են Հայերից անբնակ։

Նոյն դիտողութիւնը ուրիշ հայաբնակ գաւառներու համար։

Վ. ԻՐԱՆԵԱՆ

ԽՄԲ.— Ինչպէս դիտել կուտայ մեր թղթակիցն ալ, այս մեծ դաժանութիւնը կը վերաբերի 1927ի։ Աղէտի օրերուն, դժբախտ գաւառին հայ բնակչութեան Թիւը կ'անցնէր երկու հազարը։

«ՊԵԽԱԻՈՐԻՆ ՁԱՆ ՉԿԱՅ»

«Խորհ. Հայաստան»էն (22 մայիս).— Բանուոր Ն. Մանուչարեան կը մտնէ ճաշարան մը Երեւանի մէջ։ Ծառայողը կը բերէ ճաշը, կը դնէ սեղանին վրայ, քիչ յետոյ կուգայ կ'առնէ առջեւէն եւ ճաշը կը հրամցնէ ուրիշի մը։ Մանուչարեան բացատրութիւն կը պահանջէ եւ պատասխանը կը ստանայ.

— Դուն պէտք ունիս, իսկ պէտքաւոր քաղաքացիին ճաշ չենք տար։

Մանուչարեան կը բողոքէ այդ անօգուտ Հայաստանի ճաշարանի ծառայողները բողոքչեն վախնար։

ՆԱԳԱՎԱՑ ՎԱՎԱՇՈՒՀԱՆԴ

ՀԱՅՈՑ ՎԱՆՔԻ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

— Մի այսպէս է՛ որ կեդ ոչ միայն ինչպէս, այլ եւ դէպքերուն ալ ընթացքին, ինչպէս կ՚ուզէ Նաղաշ Յովհաննէս, ինչպէս կ՚ուզէ Ղազար Չարեան, ինչպէս կ՚ուզէ Մուրատ Սեբաստացի, ինչպէս կ՚ուզէ Գրիգոր Զոհրապ, ինչպէս կ՚ուզէ Ռուբէն Զարդարեան, ինչպէս կ՚ուզէ Ռուբէն Սեւակ

րութենէ (Նէօրասթէնի)։ Ի, ժաերիմները կիրակի օրէն ի վեր տեսած չըլլալով զինքը, որոշեր էին բոնի բանալ լարկաբաժնին դուռը։ Նկարիչը չափազանց տակաւ էր այդ կիրակի օրը, բայց եւ այնպէս կատարեալ պաղարիւնով պատրաստած էր կախաղանը, ձգելով կտակ մը եւ հրաժեշտի նամակ մը։

Քառասունը հինգ տարեկան էր, ծնած՝ Վիտրին (Պուլկարիա) եւ ամերիկեան քաղաքացի դարձած 1915ին, բայց քսան տարիէ ի վեր Փարիզ կը բնակէր։ Շատ վարպետ գծագրիչ էր եւ անխոնջ փորագրիչ։ Ունի բազմաթիւ անտիպ գործեր։ Կը պատկանէր «Փարիզի դպրոց»ին։

Թուական գաղթավայրեր ալ...

Միայն Հնդկաստանը չէ որ կը խլրտի, այլ եւ Հնդկայինը, ինչպէս գրած էինք անցեալ օր։ Նոր հեռագիրներ կը հաղորդեն թէ կացութիւնը ծանր է Աննամի մէջ։ Ֆրանսական զօրքը զէնքը դիմեց երկու գիւղերու մէջ, սպաննելով երկու ցուցարարներ եւ վիրաւորելով ուրիշ 17 հոգի։ Յետոյ տեղի ունեցան բազմաթիւ ձերբակալութիւններ։ Երկու հազար հոգինոց թափօր մը կարմիր դրօշակներ պարզած շրջեցաւ փողոցները, տուրքերու չնչումը եւ հողերու բաշխումը պահանջելով։

Պապին հայհոյած էր...

Փարմայի (Իտալիա) դատարանը 11 սեպտեմբերին տուգանքի եւ հինգ ամիս բանտարկութեան դատապարտեց թղթավաճառ մը, որ նախատած էր Պապը։ Դատարանը լեցուն էր խուռն բազմութեամբ, որովհետեւ առաջին անգամ էր որ պետական օրէնքէն պիտի օգտուէր Պապը, իբրեւ հետեւանք Լատերանի դաշնագրին։ Թղթավաճառը, Պասանի, խոստովանեցաւ թէ անյարմար բառեր գործածած է, բայց աւելցուց թէ իբրեւ կատակ բսած էր, ցնցելու համար երկու բարեպաշտ կիներ որոնք եկեր էին պապական դրօշներու յատուկ նիւթեր գնելու եւ չափազանց կը քաշքշէին սակարկութիւնը։ Համբերութիւնը հատնելով, թղթավաճառը չարամիտ ակնարկներ ըրեր է եւ կիները ուղղակի ոստիկանութեան դիմեր են։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ ՄԱՐԴԱՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՓՆՏՈՒԵՑԷՔ

ՀԱՅԿ ԱՃԷՄԵԱՆԻ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԻԿ

«ՆՈՒԱԳՈՂ ՎՇՏԻՑ ՀԱՅՐԵՆՆԱՑ ՀԱՅՈՑ»

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ, ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

(Հայր Սիմոն Երեմեան - Ատրուշանի Յառաջաբանով)

Բազմաթիւ լուսատիպ պատկերներով եւ գունաւոր շապիկով։ Անտիպ էջեր, յուշեր, նամակներ, դէմքեր եւ դէպքեր եւայլն։ Մեծածաւալ հատոր, էջ՝ 858։

Ատրպատականի Հայոց Թեմական տպարան, Թաւրիզ։ Գինն է՝ Պարսկաստան՝ 20 դրան, Ֆրասան՝ 50 Ֆրանք, Ագիան եւ գաղութները՝ 9 շիլին, Ամերիկա՝ 2 տոլար 50 սենթ։ Ձամբու ծախքը ստացողին հաշուոյն։ Ստանալու համար դիմել՝ Haik Adjémian, Tauris, (Perse).

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ ՕտԷոն եւ ՍԷն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO

VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) Մէթրօ՝ Place Maubert

Խնամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ։ Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր քէպապ։

Այցելեցէք, համոզուելու համար։ Հարսնիքի, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւայլնի համար տրամադրելի սրահ։

ՀԱՅ ՍԱՓՐԻՉԻ ԽԱՆՈՒԹ

ԱՐԱՆՑ ԵՒ ԿԱՆԱՆՑ

64 Rue de la Mare, PARIS (20e)

Ունինք կանանց բաժին ուր մասնագէտներ կը յարդարեն եւ կը կտրեն մազեր ամէն ձեւի։

Oudulatton, mise en plis, insdeffrisable

Օրինակելի մաքրութիւն, նրբաճաշակներու գոհացում կը տրուի

Այցելեցէք մէկ անգամ համոզուելու համար

L'ECOLE PRIVÉE DE COIFFEUR

Directeur HENRI PEKMEZ

15 Rue de la Glacière, PARIS (13e)

Սովրեցէք Արանց եւ Կանանց սափրիչ ուսիլը։ կենդանի մոտէլ՝ ձրի։ վճարման դիւրութիւն։ Գործ կ'ապահովուի։

Մէթրօ՝ Glacière et Gobelins Ցոփպիւս՝ U եւ ARbis

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Ռոստով ԷնԹակոմիտէ.—Այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին։

Սէն Թ'Անթուան և Պուլվառ Օտտօ (միասին).—Այս չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Պուլվառ Օտտօի սովորական հաւաքատեղին։

Սէն Լուի ԱՄէնթ Մարկրիթ (միասին).—Այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Սէն Լուի հաւաքատեղին։

Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

Լիոնի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբերը Զաւարեան, այս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Դրասդարանին մէջ։

Համազասպ, այս Երեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Նիկոդոսեանի ճաշարանը։

Կայծակ խումբ, այս չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Դրասդարանին մէջ։

Քրիստափոր խումբ, այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Նիկողոսեանի ճաշարանը։

Քեռի խումբ այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Նիկողոսեանի ճաշարանը։

Վրէժ խումբ, այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Դրասդարանին մէջ։

Ներկայ կ'ըլլան կոմիտէի անդամները։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Կարեւոր օրակարգ։

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՓՕՆ Տ'ՕՊՆԱ.— Վաղը կիրակի ցերեկ։ կը խօսի ընկ. ԱՐԱՄ ԳԱՒՈՕՆԷ։

ԿԱՐՏԱՆ.— Վաղը կիրակի ժամը 3ին, Հ. Յ. Դաշնակցութեան Տան մէջ։ կը խօսին ընկերներ Հ. ՍԻՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ եւ Մ. ԵՐԻՑԱՆՑ։ Հանդէսէն յետոյ խնջոյք։

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԱՆԻԷՌ-Պուա-Ֆոլոնպլի Ջէյթուն ենթակոմիտէի ընկերական դասախօսութիւնը այսօրշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին 79 Rue des Chambards, Bois-Colombes։ կը խօսի ընկեր Բենօ։ Նիւթ՝ վասպուրականի հերոսամարտը եւ հայ կամաւորներու դերը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայ կ'ըլլան կ. կ.ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները։

ՍԱՐՍԷԼԻ Հրայր խումբի ժողովը այսօրշաբթի իրիկուն ժամը 9ին ընկեր Ն. Ալատինեանի բնակարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայ կ'ըլլան կ. կ.ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները։

ՔԱՇԱՆԻ Արծիւ խումբի ժողովը այսօրշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Ընկ. Մ. Ալթունեանի բնակարանը։ Ներկայ կ'ըլլան կ. կ.ի եւ շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչները։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՇԱՎԻԼԻ Արդութեան խումբի ժողովը այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Շավիլի Սէն Հազար կայարանին դիմացի սրճարանին մէջ։

Գ Ա Ի Ա Ռ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը վաղը կիրակի ժամը 2ին 62 բիս տը լա Ռէփիւպլիքի սրճարանի վերնալարկը։ Կարեւոր օրակարգ։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Աղբիւր Սեբոը, Եփրեմ, Համազասպ եւ վարդվէս խումբերու բոլոր ընկերները վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։

ՌՈՒԱՆի Ակնունի խումբը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը կիրակի ժամը 2.30ին։ Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն եւ ընթացիկ հարցեր։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Զ. Ե. Ո. Մ. փարիզի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիա ճաշարանը, կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ է բոլոր անդամներու ներկայութիւնը։

Մ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ վարժարանի մէջ (26 Rue Troyon, Sèvres) վաղը կիրակի ժամը 4ին տեղի կ'ունենայ վարժարանին նորշէնքերուն բացումը, նախադասութեամբ ժօրժ Լէյկի, երեսփոխան եւ նախկին վարչապետ։

ԱՆԱՏՈԼուԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի հանգանակութեան ցանկը.—

Ա. Մինասեան, Տէր եւ տիկ. Պօտուրեան, Ռ. Ընտոնեան, Պ. Մելիքեան, Ա. Միսաքեան, Գ. Օհաննեան, Ե. Պարութեան, Ռ. Գաֆվէճեան, Կ. Էրոեան, Ժամկոչեան, Մ. Խաչատուրեան 5ական, Տէր եւ տիկ. Ազպէկեան 20, Թելիքեան 20, Մ. Գափիկեան 25, Ժ. Պարութեան 25, Մ. Խաչատուրեան, Ս. Ալճունեան, Տէր եւ տիկ. Շ. Սիրականեան, Տիկ. Համաքեան Ց. Եսայեան 10ական, Ե. Օհանեան 2, Ց. Պէրպէրէան 10, Պ. Բարդանեան 10, Ղ. Կիւլեան 20, Ա. Մարապէտեան, Ս. Յովհաննէսեան, Մ. Աւետիսեան, Մ. Ջոբաեան, Ց. Ֆարատեան, Ղ. Ասատուրեան, Կ. Ջագարովիս, Կ. Խտիկեան, Ց. Մանուկեան, Ց. Թանոեան, Ա. Հայրապետեան, Ն. Մոսիկեան, Օ. Ֆօնիկեան 5ական, Ա. Մուրատեան 3, Տ. Գաոպարեան 2, Շ. Մելիքեան 4, Ե. Տէշիլեան 2, Գ. Մանուկեան 5, Ներսէսեան եղբարք 35 Ֆրանք։ Գումար 348 Ֆրանք։

Դարագաշեան, Ա. Թինեան, Քէնանճեռեան, Յակոբեան, Ալապօյաճեան, Թօփալեան, Ս. Փափազեան, Թաշճեան, Ուճապեան, Գաբրիէլեան, Թէլքեան, Ոսկերիչեան, Արապեան 10ական, Գասապեան, Հազարապետեան, Գարամանեան, Հաւատանեան, Սանտրքէմճեան, Ս. Փափազեան, Ուլազեան, ՈՄՄ, ՈՄՄ, Ծուսուֆեան 2ական, Արապեան, Համալեան, Յովակիմեան 4ական, Թիւթիւնճեան 15, Հալէպեան 15, Շաքարեան, ՈՄՄ, Պողոսեան, Դրիչեան, Մարգարեան, Վարդիկեան, Ղրալեան, Գույումճեան, Փապուճեան, Լըտրեան, ՈՄՄ, Քինկէօղեան, Մրթրլեան, ՈՄՄ, Յակոբեան, Շավլեան, Սարգիսեան, Դատեան, Գէորգեան, Դաւութեան 5ական, ՈՄՄ 1, Տ. Մարտիրոսեան 20, ՈՄՄ 1.50, Մեսրոպեան 50 սանդիմ, ՈՄՄ 1, Իւստաֆեան 3 Ֆր.։ Գումար 319.50 Ֆրանք։

Հայւատեան, Գազազեան, Էրմոնեան, Բրուտեան, Պօյաճեան փոսիկեան, Թալեան, Յարութիւնեան, Լափայեան, փուլեան, Գազանճեան, Սէֆէրեան 5ական, Խոտաֆեան, Է. Թարեան, Էսայեան 2ական, Քաճէրճեան 1, Վէրտալեան, Թոփճեան, Դերձակեան, Բէլէրեան, Կարմիրմօրուքեան, Դերձակեան 10ական, Նամեան 2.50, Բորոյեան 4. ՈՄՄ 95 սանդիմ, Ջաւարեան 50, Սարեան 15 Ֆր.։ Գումար 199.45 Ֆր.

(Շար.)

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ ՄԸ

ՆՐԲԱՃԱՇԱԿ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐՈՒՆ

SALON DE COIFFEUR DJIVAN

15 Rue des Dominicaines, MARSEILLE

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս որ 36 բիս տէ ֆօմինիքէնի սափրիչի խանութս փոխադրած եմ նոյն փողոցը 15 թիւի շքեղ եւ ընդարձակ սալոնը։ Օրինակելի մաքրութիւն։ Նրբաճաշակներու գոհացում։

Ունինք կանանց բաժին մը, ուր մասնագէտի ձեռքով կը յարդարենք եւ կը կտրենք մազեր ամէն ձեւի։

Ondulation et mise en plis

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

կը փնտռուի

— *Արսլանպէկցի (Իզմիտ) Դիրդոր եւ Զարմուհի Քօչուկեան կը փնտռեն իրենց զաւակները Իսահակ եւ Վերժին որոնք տարագրութեան միջոցին կորսուած են։ Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուին Մուրիա։ Իմացնել Դիրդոր Քօչուկեանի, 6 rue Wilson, Décines, (Isère).*

Կը պնդրուի Սուրիահայ Թերթերէն արտատպել։

— *Կը փնտռուի Էնկիւրի նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ։ 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսին։ Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար։ Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ։ Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր։ Իմացնել իր եղբօրը Դիրդոր Զօպանեանի 31 Rue dc Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ Թերթիս վարչութեան։*

Կը խնդրուի արտատպանի Թերթերէն արտատպել։

— *Կը փնտռեմ Քէվալի վերի բագարիճէն Խոսրով Իլպիզեան եւ զաւակները Ղազարոս, Կարիկ, Ազատուհի, եւ Հօրեղբօրդուդոյսզաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Յաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իզմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն։ Անկէց ի վեր լուր չկայ։ Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 Ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «Յառաջ»ի։ Կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ Թերթերէն արտատպել։*

— *Սեբաստիոյ Ղարւա գիւղէն օր. Էլմաս Պարոնեան, հօր անուն՝ Թաչատուր, մօր անուն՝ Նարօ կը փնտռէ իր մօրեղբայրը Մինաս Մարկոսեան (Սեբաստիոյ եէնիձէ գիւղացի), որ 1920-1924 կը գտնուէր New York City, Ամերիկա եւ կը թղթակցէր իր մօր հետ, խմացնել Elmas Baronianի, c)o Katri Frères, Beyrouth, (G. Liban).*

ԲԱԺԱԿԻ ԱԻՈՅԵԱՆԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ

Լիոնի շրջանի Ֆութպոլի 3 հայ խումբերու միջեւ կազմակերպուած Մ. Ա. Որբերու բնակարանութեան կողմէ, Այս կիրակի առաւօտ ժամը 9էն իրիկուան 7։ կը հրաւիրուին հայրենակիցները մուտք 3 Ֆր. ամբողջ օրուան համար, ներառեալ ճաշ։— Դաշտ երթալու համար առնել 11 թիւ հասնելով կառքը եւ իջնել Stade Boiron Granger, (A. S. H.) Bon Coin.

Կ'ուզուի կանանց հագուստներու գործատեղ մը փրանսերէն գիտցող առաջին ձեռք լաւ կարուհի մը որ միայնգամայն վարչ արհեստանոցը։ Գոհացուցիչ պայմաններ։ Դիմել՝ 4 Rue de la Collégiale. Մէթրօ՝ Gobelins մօտ։

Կ'ուզուի *ինքնաշարժի վրիչ մը, Դիմել կամ գրել Ճանկէօզեանի 115* Rue de Villeneuve, Alfortville. Seine.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աչքեր եւ նոր մեթոտով դարմանում որոնց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէնէրական հիւանդութեանց (Ֆրանկախտ, կրմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. ընդունելութիւն՝ ձրի։ Հիւանդներ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—5 Կիրակի 9—12,

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցաւուկ յարկաբաժին Վէնէրական եւ Մորթի հիւանդութեանց

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցաղացաւ։

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՈՒՇԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Յարգելի յաճախորդներուս եւ հայրենակիցներուս կը յայտնեմ թէ փլաքներու վաճառատունս որեւէ կապ չունի փարիզի մէջ գտնուող հայ եւ օտար նման տուներու հետ։

Ապսպրանքներս կը ստանամ փլաքներու ընկերութիւններէն ուղղակի։ L. NICHANIAN, 56 rue Piat, Paris (6)։ Մէթրօ՝ Ֆելվիլ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ 209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանակաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու Ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ։

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ Ա.ԺԱՆ

Կը բաւէ անգամ մը այցելել համոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

Տէր եւ Տնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԵՐՔ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՀՈԳԵԲՈՒԺԱԿԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երբ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Ջիլթ, կոորդ եւ ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

L'E SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»		»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵԻՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
8
ՅՈՒՆԻՍ
1930

8 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1284 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԻՍԿԱՊԷՍ, ՄԻՆՉԵՒ ԵՐԲ...

Ա՛նոնք որ կարդացին, երէկ, Սուրիոյ ոամկավար եւ հնչակեան Մարմիններուն «Յայտարարութիւնը»՝ նոյնութեամբ արտատպուած մեր խմբագրական սիւնակին մէջ, գլուխով եւ կնիքով, անշուշտ հաւտոզուեցան թէ կարելի չէ կացութիւնը փրկել այդպիսի ամպարարութիւններով։

Կարելի չէ մանաւանդ անոր համար որ, այդ երկու խմբակցութիւնները պարզապէս շուքեր են ինչպէս ուրիշ գաղութներու, նոյնպէս Լիբանանի եւ Սուրիոյ մէջ։

Պէյրութի եւ Հալէպի մէջ եղած-չեղած ոամկավարը հրապարակին վրայ է, մարմին թէ շարք։ Իսկ ինչ որ հնչակեան կ'ըսենք, նոյնքան կասկածելի բոյս մըն է։ Ո՛ր փարախին կը պատկանի Սուրիոյ «Գործադիր Յանձնախումբը»։ Այստեղ, փարիզի մէջ կը ճչան երկու «Գործադիր Մարմիններ» եւ երկու պաշտօնաթերթեր, մէկը միւսէն աւելի ուղղափառ յաւակնութիւններով։ Երկուքն ալ իրար կը սիրեն այնպէս ինչպէս Հայն ու Թուրքը։ Եւ ամէն թիւի մէջ, փոխադարձ մեծադանքներ—«խաչագող», «ժատնիչ», «Հմայեակ Արամեանց» եւն.։

Անշուշտ Սուրիոյ մէջ ալ անծանօթ չեն այս խոհանոցի կիւներուն — ինչպէս ամենօրեայ փողոցային տեսարաններուն։ Եւ այդ պատկերին վրայ ալ կը չափեն Յայտարարութեան կամ յայտարարողներուն արժէքը։

Դառնալով, նորէն, մեր ոչխարներուն, — տարօրինակ է որ Տամատեան մը եւ Տոքթ· Թօփճեան մը, երկուքն ալ փորձառու եւ քաջածանօթ՝ Սուրիոյ կացութեան, հաւանած են այս մանակի եւ այնքան թեթեւամիտ ձեռնարկին։ Եւ ճիշդ այն պահուն, երբ աւելի քան անհրաժեշտ էր միացեալ ճակատ։ Մէկ դէմք եւ մէկ բերան։ Ոչ թէ սմսեղուկ մեկուսացում կամ պիղատոսեան փոքրոգութիւն։

Տարօրինակ է մանաւանդ անոր համար որ, անոնք անտեսած են նոյն իսկ ազգ. իշխանութիւնը։ Իրենց «վեհափառ»ն ու ներապատիւները, աղաներն ու էֆէնտիները։ Մէկ խօսքով, բոլոր այն տարրերը որ գլխագիր «Ազգ»ը կը ներկայացնեն, ամէն տեղ եւ ամէն առիթով...։

Ի՞նչ ամբարտաւանութիւն է այս։ Ուրեմն, ամբողջ Սուրիոյ գաղութին ճակատագիրը սա երկու խեղճուկրակ, խառնիճաղանճ խմբակցութեանց դիրքէ՞ն կախում ունի։ Խմբակցութիւններ որոնք նոյն իսկ իրենց անդամներուն անունով խօսելու իրաւունք չունին, եթէ ուզենք աւելի պրպտել։

Եւ ի՞նչ կիրք է այս, որ չի սատկիր, չի մարիր, նոյնիսկ ամբողջ գաղութի մը ապահովութեան ճակատագրական հարցին առջեւ...

×

Կ'ընդունիք որ աւելորդ են այս հարցումները. որովհետեւ, ոամկավար մեծ ու պզտիկ «ղէֆ»երը ուրիշ դաւանանք, ուրիշ հոգ, ուրիշ գործ չունին, եթէ ոչ Դաշնակցութիւնը սեւցնել ամէն տեղ։ Այո՛ թէ ձմեռ։ Ո՛րեւէ առիթով։ Եւ բոլոր միջոցներով։ կասկածելի դարձնել ո՛չ միայն հայ ժողովուրդին, այլեւ օտարին առջեւ։ Սուրիոյ կամ Միջագետքի Արաբին առջեւ։ Ֆիւրտին, Պարսիկին, Անգլիացիին կամ Ֆրանսացիին առջեւ։ Եթէ նոր բան չգտան, հին տեսարակներ կը պրպտեն— ինչպէս անանկացած խառնուածպանները։ Եթէ յանցանքի վրայ բռնուեցան — սուտը ողջ մնայ։ Եթէ մէկ զրպարտութիւնը հերքեցիր, տասը հատը մէկէն կը շարեն։ Եւ առանց խղճահարութեան թուղթին կը յանձնեն ինչ որ կ'անցնի իրենց միտքէն։

Կարճ,— մատնութիւնը այլեւս առօրեայ զէնք, քաղաքական պայքարի միջոց է դարձեր մեր անարժան հակառակորդներուն համար։

Այդ բարեմիտ «Յայտարարութիւն»ն անդամ, իր այն վիճակին մէջ, ուրիշ բան չապացուցաններ։

Ահաւասիկ ուրիշ ոամկավար պաշտօնաթերթ մը, Ամերիկայի «Պայքար»ը, որ «Մինչեւ ե՞րբ այսպէս» խորագրով խմբագրականի մը մէջ, կը ձայնակցի Փարիզի եւ Հալէպի քսութիւններուն, կը ճոխացնէ եւ կը լրացնէ գանոնք։

Ան կը մեղադրէ Դաշնակցականները որ,— «երկու տարի առաջ աղմուկ փրցուցին թէ Սուրիայէն շարունակ ֆազարաւոր հայեր կը գաղթեն Հարաւ. Ամերիկա, եւ ասիկա ցոյց տուին իբրեւ ազգային աղէտ... Արաբ Թերթեր եւ շրջանակներ բնականաբար ծնտաքրքրուեցան, եւ իրենք իրենց հարցուցին թէ ի՞նչ էր կարգ մը հայ Թերթերու յայտնի չափազանցութիւնները»։ («Պայքար», 28 մայիս)։

Եւ դեռ ի՛նչ մեղքեր.— Պէյրութի գաղթականներու տեղաւորման ծրագրին առթիւ, անոնք

«Ցեղույն վրայ ու արտասահմանի մէջ, այնքան անտեղի ու աւելորդ խօսքեր ու խորհրդածութիւններ ըրին՝ այդ գուտ մարդասիրական ձեռնարկին շուրջ, որ արաբ Թերթեր ու կասկածոտ շրջանակներ ատոր մէջ ալ երկրին դաւերուն ու հանդարտութեան հակառակ նպատակներ երեւակայեցին»։

Եւ տակաւին Թուրքիոյ հայ բեկորներուն բռնագաղթը՝ իբրեւ հետեւանք քրտական գործակցութեան եւն.։

Կարգը մերն է հարցնելու.

— Մինչեւ ե՞րբ այսպէս, կամկա՛ր Դաւիթներ...

Շ.

ՕՐ ՕՐԻՆ

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՏԱԳՆԱՊԸ ԵՒ ԳԱՂԹԸ
ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ՄԷՋ

ՀԱՅ ԲԱՆՈՒՈՐՆԵՐ 250,000 ԼԷՎԱ ԿԸ ԿՈՐՍՆՑՆԵՆ ՍՆԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ՀԵՏԵՒԱՆՔՈՎ

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ, 1 յունիս (սեփ. թղթ.).— Երէկ կարաւաններ ճամբայ կը հանուէին մտրակներու հարուածին տակ, դէպի անապատ. այսօր նոր կարաւաններ նաւ կը նստին կաժաւոր — դէպի հեռաւոր Ամերիկա կամ Ֆրանսա։

Յունուարէն ի վեր տիրող տնտեսական տագնապը սուր հանգամանք ստացաւ մարտին. իսկ մայիսը կոտրեց ամէն չափանիշ։ Կեանքը մեռած է հատուցումներու բեռան տակ տքացող փոքրիկ Պուլկարիոյ մէջ։ Իրարու ետեւէ սնանկացող վաճառականներէ վերջ, կարգը եկած է դրամատուններու։ Առեւտրական Դրամատան՝ «Ինտուպրեալնա Թօռկովսքա Պանքա»ի սնանկութիւնը 250.000 լէվա արժեց հայ բանուորներուն որոնք տարիներէ ի վեր իրենց ճակտի քրտինքի խնայողութիւնը վստահած էին այդ դրամատան։ Թշուառութիւնը երթալով կ'աւելնայ, յուսահատութեան մատնելով պուլկարահայ գաղութը։

Պուրկազը նոր գաղթակայանի մը երեւոյթը առած է ամիսներէ ի վեր։ Տասնեակներով գաղթական ընտանիքներ խասքօվոյէն, Ֆիլիպէէն, Սթարա Զակօրայէն, նոյնիսկ Սլիվէնէն ու Եամպոլէն կը հասնին Պուրկազ եւ նաւ կը նստին ամէն օր, դէպի Ֆրանսա կամ այլուր։ Պուրկազն ալ շարժման մէջ է 170 ընտանիքներ արձանագրուած եւ դիմում կատարած են Թեմականին, որ ճամբայ մը ցոյց տայ իրենց, կամ Բարեգործականի միջոցաւ ապահովէ իրենց ճանապարհածախսը։

Սլիվէնը պարպուած է արդէն, Շումէնը կը ծիւրի, Ֆիլիպէն կը նօսրանայ, իսկ Պուրկազը պիտի դատարկուի, եթէ յաջողին ճամբայ ելլել արձանագրուածները։

Ինքնակոչ Թեմական Խորհուրդը չուզեր հետաքրքրուիլ եւ ամէն ինչ ձգուած է բախտին։ Ո՞վ պիտի կանխէ այն վտանգաւոր դաղթի համաճարակը, որ կը սպառնայ վարակել ամբողջ Պուլկարիան։

Մէկ երկու աշխատանոցներու բացումը հայաշատ կեդրոններու մէջ, փրկարար դեր պիտի կատարէր 35,000նոց գաղութի մը քայքայումը կանխելու համար։ Բայց ո՞վ է հետաքրքրուողը։ Մեկնողները գաղթականներ են եւ անբաղձալի տարր՝ հին գաղութին համար։ Թո՛ղ հեռանան նորերը եւ տեղացիները մնան առանձին, տէր՝ ժաժուն ու բանկալին։

Բարեգործականը, որ ամսական 10,000 ֆրանք (ԽՄԲ.— Տա՞սը հազար թէ հազար) կը տրամադրէ Սոֆիայի մէջ շաբաթաթերթ մը պահելու, եւ թոյն սերմանելու համար, ինչո՞ւ կը լռէ այս աղաղակող թշուառութեան եւ ահաւոր պատկերին առջեւ։

Աժան է ապրուստը Պուլկարիոյ մէջ։ Բայց գործ չկայ, կարեւորը գործն է։ Միտը, որ անցեալ տարի կը ծախսուէր 36 լէվայի, այս տարի իջաւ 18ի, կսպասին քիլօն 6 լէվա, լուբիան 32էն իջաւ 10ի։ Բայց դրամ չկայ։ Այսքան առատութեան եւ աժանութեան մէջ անօթի մնացողներու թիւը տասնեակ հազարներու կը հասնի։ Բերքը առատ է, բայց գնորդ չկայ։

Աժէն պարագայի մէջ, ազգային վերին մարմիններու պարտականութիւնն է միջոցներ ձեռք առնել, գաղթը սահմանափակելու համար։

Ինչո՞ւ ղրկեցին Մանչի փապուղին

Բրիտանական կառավարութիւնը հրատարակեց ճերմակ Տետրակ մը, որ կը պարզէ Մանչի տակէն փապուղի մը շինելու ծրագրին անպատեհութիւնները։

Կառավարութիւնը նախ մեծ, թէեւ ոչ անյաղթելի, դժուարութիւններ կը տեսնէ ծրագրին իրականացման մէջ։ Տնտեսական առաւելութիւններն ալ շատ տկար կը գտնէ, նկատի առնելով ծախքերը։ 5,600,000 ոսկերլին ծախք պիտի ըլլայ նախնական փապուղին շինելու համար, իսկ 25 միլիոն՝ բուն շինութեան համար։ Երկար ժամանակ պիտի անցնի, մինչեւ որ փապուղին ծախքերը գոցելու չափ շահ արտադրէ։ Նմանապէս, շատ անկարեւոր պիտի ըլլայ շինութեան յատկացուած բանուորներուն թիւը,— հազար հոգի առաջին հինգ տարիներուն եւ հինգ հազար՝ վերջին երեք տարիներուն։ Միւս կողմէ, եթէ փապուղին բանի, գործազրկութիւն յառաջ պիտի գայ ծովային փոխադրութեանց ասպարէզին մէջ։ Յետոյ, պիտի աւելնան Անգլիոյ զինուորական ծախքերը։ Մինչեւ երկու միլիոն ոսկերլինի ծախք կը նախատեսուի, փապուղին պաշտպանելու համար։ Գալով բուն զինուորական տեսակէտին, մասնաւոր յանձնաժողովին տեղեկագիրը կը յիշէ Լորտ Պալֆըրի մէկ խօսքը.— «Որքան ատեն որ ովկիանոսը մեր բարեկամն է, գիտակցօրէն չփճացնենք անոր աջակցութեան կարողութիւնը»։

Թերթերուն մեծ մասը, մէջն ըլլալով աշխատաւորական-ներուն օրկանը, խստօրէն կը քննադատեն կառավարութեան որոշումը։ Իսկ հաւանութիւն կը յայտնեն պահպանողական երեք խոշոր օրկանները, «Թայմզ», «Տէյլի Թելէկրաֆ» եւ «Մորնինկ Փոստ»։

Ռումը մը Փարիզի կեդր. ևամակատան մէջ

Ուրբաթ իրիկուն, երբ Լուվռի կեդրոնական նամակատան պաշտօնեաները կ'աշխատէին ռովորականին պէս, գատելով թղթատարական ծրարները, պաշտօնեայ մը առանց կասկածելու սակաւին մէջ նետեց կապոց մը, որ կը կրէր պատոնուհի

«Յառաջ»ի յաջորդ թիւը լոյս կը տեսնէ չորեքշաբթի, տօնի առթիւ տպարանը փակ ըլլալով։

Ռոչիլտի հասցէն։ Եւ յանկարծ ահռելի պայթիւն մը, որուն հետեւանքով երկաթի կտորներ կը տեղային աջ ու ձախ։ Բարեբախտաբար, ոչ ոք զարնուեցաւ։

Այս երրորդ անգամն է որ ժահափորձ կը փորձուի նամակատան միջոցաւ, ունեւորներու դէմ։

Թուրքեւսուրիական սահմանը կը շեղուի

Պէյրութէն կը հեռագրեն թէ՝ երեք օրուան մէջ վերջացաւ կարգ մը հողաժասերու փոխանակութիւնը Սուրիոյ եւ Թուրքիոյ միջեւ, համաձայն այն պայմանագրութեանց որ կը ճշդեն հիւսիսային սահմանագիծը։ Այս առթիւ սիրալիր խօսքեր փոխանակուեցան սուրիական եւ թրքական իշխանութեանց միջեւ։

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Ծանր կորուստներ կրեցին հիւսիսային սահմանապահ ցեղախումբերը, Աֆրիտիները ու Լասքարները, բրիտանական բանակին կողմէ կատարուած ռմբակոծութեան հետեւանքով։ Կորուստները այնքան ծանր են եղած որ կարելի չէ հաշուել։ Աֆրիտիները չեն կրցած իրենց միացնել գիւղացիները։

**** Ուրբաթ օր 300 ոստիկաններ՝ բիրերով եւ ուրիշ 50 ոստիկաններ՝ ատրճանակով, պաշարեցին հնդկական համագումարին Պոմպէյի կեդրոնը, կոխեցին գրասենեակները եւ բազմաթիւ թուղթեր բռնեցին։ Այս առթիւ ձերբակալուեցան համագումարին նախագահը եւ հնդիկ պատերազմական Խորհուրդին կարգ մը անդամները։*

*** Պատասխանելով Պ. Չէմպըլէյնի մէկ հարցումին, Հնդկաստանի նախարարը յայտնեց թէ հնդկական կառավարութիւնը բաւարար միջոցներ ունի երկրին ներքին եւ արտաքին քաղաքականութիւնը ապահովելու։*

*** Շաբաթ օր սկսաւ եւրոպական ապրանքներու դէմ կազմակերպուած պոյքոթը։ Մասնաւոր խումբեր կազմուած են եւրոպական թաղերուն մէջ եւ եւրոպական ապրանքներ ծախող խանութներուն առջեւ, սրպէզի վարեն պայքարը։*

Շեյխ Սայիտի տղան եւ ընկերները

Շեյխ Սայիտի տղուն եւ ընկերներուն հարցաքննութիւնը աւարտած է Ինկիւրիի մէջ։ Ամբաստանեալները եղեռնագործ ատեանի յանձնուած են եւ դատավարութիւնը այս շաբթու սկսի։

Ընդհ. դատախազութիւնը, պատժական օրէնքին 125րդ յօդուածին համաձայն, մահապատիժ պահանջած է։ Դատավարութիւնը սկսելէն վերջ յայտնի պիտի ըլլայ թէ Արեւելեան նահանգներուն մէջ գտնուած նոյնօրինակ ամբաստանեալներուն դատը պէ՞տք է միացուի թէ ոչ։

25,000 Հրեաներու ցոյցը Անգլիոյ դէմ

Նիւ Եորքէն կը հեռագրեն թէ ուրբաթ օր 25,000 Հրեաներ հաւաքուեցան Մէտիսըն Սքուէրի մէջ եւ անցք մը կատարեցին, իբրեւ բողոքի ցոյց, Պաղեստինի ներգաղթին դէմ հաստատուած արգելքին առթիւ։ Ցուցարարները ունէին դրօշակներ եւ նշանատախտակներ, որոնց վրայ արձանագրած էին. «Բացէ՛ք Պաղեստինի դուռները Հրեաներուն առջեւ»— «Ամերիկացի Հրեաները արդարութիւն կը պահանջեն Պաղեստինի մէջ»,— «Թո՛ղ Անգլիա կատարէ իր ստանձնած յանձնառութիւնը, կամ ձգէ հեռանայ»։

Թափօրէն առաջ, րաբունապետ Ուայզ ճառ մը խօսելով, յայտարարած էր.

— Անգլիոյ հաւատը շատ աւելի լաւ եղած պիտի ըլլար ամէն բան մերժել սկիզբէն, քան մեզի դաւաճանել յետոյ։

Նիւ Եորքի Հրեաներուն թիւն է երկու միլիոն, որոնք խոր բապէս դառնացած են ներգաղթին դէմ հաստատուած արգելքէն։

Անգլեւռուս յարաբերութիւնները

Ուրբաթ օր կծու խօսքեր փոխանակուեցան Անգլիոյ եւ Խորհրդային Ժողովին մէջ, անգլեւռուս յարաբերութեանց վերսկսման առթիւ։ Պահպանողականները դիտել տուին թէ Խորհրդային իշխանութիւնը կը շարունակէ իր քարոզութիւնները եւ պահանջեցին որ դիտողութիւն ըլլայ։ Երեսփոխան մը յայտարարեց թէ Ռուսերը նորէն տեղաւորուելով անգլիական հողին վրայ, դժուարութիւններ պատճառեցին ամբողջ կայսրութեան մէջ, քիչ մնաց որ սպաննէին Հնդկաստանի փոխարքան, կանատին խռովութիւնները սերմանեց եւն.։

Արտաքին նախարար Պ. Հէնտըրսըն պատասխանելով, յայտարարեց թէ՝ վերջին ընտրութիւններուն առեն ազատականներն ալ կուսակից էին Խորհրդային իշխանութիւնը ճանչնալու։ Ճիշդ է որ քարոզութիւններ կ'ըլլան, բայց կը խնդէ երեսփ. Ժողովէն քիչ մը համբերել եւ սպասել բացուած քննութեան արդիւնքին։ Եթէ ապացուցուի որ մղուած պայքարը կը ներշնչուի կամ նիւթապէս կը նպաստաւորուի Մոսկուայի կառավարութեան կողմէ, կառավարութիւնը պիտի ծանուցանէ երեսփ. Ժողովին թէ կը փոխէ իր դիրքը, կամ պիտի խնդրէ զինքը ազատ կացուցանել իր նախորդ յանձնառութիւններէն։

Գերմանիան ալ ծանրապէս ազատ

Գերմանիոյ 1930.31ի լեմտացոյցը 850 միլիոն մարքի բաց մը կը ցուցնէ։ Այս բացը գոցելու համար, կառավարութիւնը կը խորհի 1930 յուլիս 1էն մինչեւ 1931 մարտ 31 ամէն Թոշակաւոր անհատէ գանձել 100ին 4 տուրք մը։ Ուրիշ խօսքով, պետական կամ առեւտրական պաշտօնեայ մը, որ ամիսը 1000 մարք կը շահի եւ որ մինչեւ հիմա 100 մարք տուրք կը վճարէր, այսուհետեւ պիտի

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդա Դ. էջ)

ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ՓԱՌՔԻ ԵՏԵՒԷ

Փառքի ձգտումը բնական երեւոյթ մըն է, նոյնիսկ մղիչ ուժ մը քաղաքական գործիչին, գրագէտին ու արուեստագէտին քով: Ա.յս ընդհանուր երեւոյթէն դուրս չէր կրնար մնալ ժամանակակից հայ գրական սերունդը, ու ատոր համար չէ որ ան մեղադրանքի կրնայ կանչուիլ:

Թայց փառքը երկսայրի սուր մըն է: Փառասիրութեան եւ փառամոլութեան սահմաններն իրարմէ թէեւ շատ հեռու են, սակայն սահմանագիծերը շատ նուրբ են: Ներքուղին խիստ սայթաքուն է, ու անոնք որ չեն կրող բաւականանալ բաւական փառասիրութեամբ, դիւրութեամբ կրնան գտնել փառամոլութեան անսահման ոլորտներուն մէջ:

Փառքի գոհացումը շատ քիչ անգամ ինքնաբաւականութեամբ իր լրումին կը հասնի: Այդ պարագան կախուած է գրագէտի զօրաւոր նկարագրին եւ անկախ անհատականութենէն: Ընդհանրապէս փառասիրութիւնը ինքնիրմով անուշանուող երեւոյթ մը չէ, այլ պայմանաւորուած է արտաքին տպաւորութիւններով: Դուրսի մթնոլորտէն կը բխի եւ կուգայ շոյելու գրագէտին կամ արուեստագէտին փառքի ընդունարանները: Այս փոխադարձ յարաբերութիւնները կրնան պահել գրագէտը փառասիրութեան սահմաններուն մէջ: Որովհետեւ գրագէտը կը դառնայ փառքի ընդունարան, իսկ գրական մթնոլորտը ինքնաբուխ ճանապարհով փառքը կը բաշխէ այդ ընդունարաններուն:

Այս պայմանը երբ խախտի, գրագէտը կը դադրի ընդունարան ըլլալէ, ու կը սկսի արշաւել փառքի աւարին ետեւէն: Փառքի աշխարհակալութիւն: Ու արդէն մենք փառամոլութեան բարձունքներուն վրայ ենք: Այս անհատական նախաձեռնութեան բնական հետեւանքն այն կ'ըլլայ, որ գրագէտն ինքնիրեն փառք կը ժողվէ, կը մեծցնէ, ինքնաբաւական՝ շուրջը կը նայի, երբ գիտակից շրջապատը կը բացակայի:

Մեր գրական կեանքին մէջ այս վերջին երեւոյթը շատ ակնբախ է: Ու այդ հիւանդագին երեւոյթ մըն է, որմէ պէտք է խուսափի ժամանակակից գրական սերունդը: Որովհետեւ այդ ոճրագործը իր ապրած կեանքով, իր ծանօթութեամբ եւ իր աշխարհատեսութեամբ աւելի հպարտ, աւելի անկախ եւ աւելի ծանր ըլլալու տուեալներն ունի՝ քիչ մը աւելի ամուր կառչած ճնշելով իր իսկական արժէքի խարիսխին, փոխանակ սաւառնելու՝ անխարիսխ:

Պէտք է մտածել ու գիտակցիլ խորապէս, որ փառքը փառասէրին շուքն է: Եթէ փառասէր գրագէտն ընդունակ է կենալու իր ստեղծագործութեան պատուանդանին վրայ, այդ շուքը պիտի գայ ու փռուի իր ոտքերուն առջեւ: Իսկ եթէ տկարամտութիւնն ունեցաւ վազելու շուքին ետեւէն, ի՞նչ ողբերգութիւն, շուքը միշտ պիտի փախչի հեռուն:

Վազք շուքի ետեւէ...

Ո՛վ է տեսեր, որ մարդ կարենայ իր շուքը բռնել: Աւաւելագոյն շանն այս անմտութեան՝ ծիծաղելի դառնալն է:

*
**

Ժամանակակից գրական սերունդը փառքի բնական տենչանքն ունի, սակայն փառք բաշխող գրական մթնոլորտը գոյութիւն չունի:

Ստահոգութիւնը միջին սերունդի մասին է: Աւելի բարեհաճ պիտի ըլլար հին սերունդը, եւ աւելի գիւրութեամբ իր գնահատանքը պիտի ուղղէր այսօրուան սերունդին, եթէ գէպքերն ու տրիքները հիները մինակութեան չմղէին:

«Վերին ընորհաը, որ պիտի գար հիներէն, հազուադէպ է: կամ պատահական: Հարկ պիտի ըլլար հետեւիլ գրական ամբողջ շարժումին, բարեխիղճ գատաստան մը ընելու համար, ինչ որ տեղի չունենար շատ մը պատճառներով:

Վերէն յուսակտուր, մեր օրերու երիտասարդ գրագէտն իր ակնարկը պիտի խոնարհէր գալիք սերունդին, որ խանդավառ ու անկաշկանդ՝ պատանեկան հիացումը պիտի ղրկէր իր անմիջական առաջնորդին: Այդ հորիզոնէն ալ արձագանգ չկայ:

Մինակութիւն...:

Շեշտուած մինակութիւն: Ու մերօրեայ գրական սերունդը ստիպուած է ինքն իր մասին խօսիլ: Դժուարին անգամ: Որովհետեւ նոյն սերունդի մարդիկ առհասարակ ժլատ են իրարու հանդէպ: Իրենց մէջէն ցցուն փառքեր չեն կրնար ստեղծել:

Այս ընդհանուր երեւոյթը մեր մէջ աւելի հիւանդագին համեմատութիւններու հասած է: Ջրաջնացած սերունդը (բացառութիւնները յարգելով) փառքի ետեւէն վազած ժամանակ՝ մէկը միւսը տապալելով կ'անցնի: վարկաբեկում մէկը միւսի հանդէպ: Ցարգանքի բացակայութիւն: կամ ընդհակառակն, փոխադարձ ոչքլամ:

Աւելին կայ տակաւին, մթնոլորտի հարազատ զաւակը, — գրագէտները, որոնք այլեւս համբերութիւն չունին ուրիշի խօսքն ու գնահատութիւնը լսելու, իրենք իրենց մասին կը գրեն: Ցեղի ու անտեղի:

Փառամոլութեան թշուառութիւնը:

Ու այս խաչքար մըն է անգողական կեանքին այն մարդոց, որոնք չափազանցուած յաւակնութեամբ, ամէնէն քիչ յարգանքն ունին իրենց անձին ու ստեղծագործութեան հանդէպ:

Խօսքն ինքնավստահութեան մասին չէ: Ինքնավստահութիւնը անհրաժեշտ յենարանն է տաղանդին ու հանճարին (եթէ ճարուի), արժէքաւոր գործ մը ստեղծելու համար:

Ինքնահաւանութիւնն ու անհիմն մեծամտութիւնը շատերու կողմէ հեշտօրէն կրնան շփոթուիլ ինքնավստահութեան հետ: Ու այդ պարագային՝ համեստութիւնը, որ աստուածատուր շնորհն է արուեստագէտին եւ գիտնականին, մեր իրականութեան մէջ կը դառնայ մանանայ:

Ցոգնած ու ջղայնացած մթնոլորտ, ուր դադար մը անհրաժեշտ է, քիչ մը շունչ առնելու եւ կտրած ճանապարհը չափելու: Եթէ այդ պահը օգնէր շտեռուն՝ վերադարձ մը կատարելու դէպի իրենց խարիսխը, փրկարար վերագնահատումը նոր ճամբաներ պիտի բանար անոնց առջեւ, աւելի ամուր եւ աւելի անսայթաք քալելու:

Վազքէ աւելի, այսօրուան սերունդը ինքնամտածումի եւ ինքնաքննադատութեան պէտք ունի:

Մինակ մարդու միակ ճանապարհը:

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

կարդացէք և Տարածեցէք
ՅԱՌԱՋ

ՓԻԵՌ ԼՈՒԻՍ
ԵՒ ԻՐ ԵՐԳԵՐԸ

Փիէռ Լուիս անծանօթ մը չէ հայ գրականութեան մէջ: Իրմէ գանազան առիթներով էջեր թարգմանուած են: Առաջին անգամ, կարծեմ, Պիլիթիսի երգերէն հատուածներ թարգմանեց Հ. Յ. Դ. Ուսանողական Միութեան օրգանը, երկունք (*), ու շանթտուաւ՝ Փայլակի թարգմանութեամբ՝ նոր իեշտանք մը զարմանալի նորավէպը: կավռօշ ակած էր, ժամանակին, Ափրոտիդէ վէպը, որ ամբողջապէս լոյս տեսաւ նաեւ Ազդարարի մէջ, ցառաջ եւս չորս կտորներ հրատարակուած է Պիլիթիսի երգերէն, նոյնպէս օրաթերթ Հայրենիքը, Phénix-ի թարգմանութեամբ: Այս վերջինը զոհ գացած է խաղի մը, խաբուելով Պիլիթիսի երգերուն սկիզբը Փիէռ Լուիսի գործածած «թարգմանութիւն լուսնարէնէ» բացատրութենէն: Ճիշդ ինչպէս խաբուեցան Համլիկ Թումանեան (Արեգի մէջ) եւ Թիւթիւնճեան: վ. Յարութիւնեան թարգմանած է Ոստանի մէջ:

Ճակատագիրն անխնայ եղաւ Փիէռ Լուիսի հանդէպ:

Հազիւ 25 տարեկան էր երբ լոյս ընծայեց իր Ափրոտիդէն: Ֆրանսուա Ռուիէ բանաստեղծը, մէկ յօդուածով, մէկ օրէն միւսը, դարձուցեր էր օրուան դէմքը: Փիէռ Լուիս ամեցեր էր նոյն համբաւ եւ երկչոտ երիտասարդը, եւ չէր հետեւած դրամաճաներու կրկնակ կոչերուն, հետեւեր էր իր ներքին ձայնին, շաբաթնակեր էր իր նախասիրած աշխատանքը լռութեամբ եւ յաժառօրէն:

Ու յաժառօրէն իրեն հետեւեր էր ամէն ազգերու արուեստագէտ եւ գրասէր դասակարգին հիացումը: Ոչինչ կը պակսէր իրեն ֆրանսական գրականութեան մէջ դառնալու համար իր շրջանին ամենամեծ վարպետը, որովհետեւ Փիէռ Լուիս եղած է նոյն ատեն մեծ հմուտ մը: Հրսկայ պաշար ամբարած էր եւ դեռ տարիներէ ի վեր կ'աշխատէր կարգ մը ուսումնասիրութեանց համար, որոնց մասին ըսուեցաւ եւ կրկնուեցաւ թէ՝ անոնք սահմանուած էին մեծ աղմուկ յարուցանելու:

Բայց Փիէռ Լուիսի աչքերը երթալով կը կորանցնէին իրենց տեսողութիւնը: Պէտք էր հրաժարիլ գիրքէ ու աշխատանքէ:

Ու Փիէռ Լուիս, որ այնքան շնորհով, յուզումով, եռանդով երգեր էր կեանքը, աշխարհի գեղեցկութիւնները, ստիպուեր էր ձայնիլ ինքն իր վրայ ու կորսուիլ շուրջի աղմուկին մէջ:

Սակայն իր գործը կը կրէ յաւիտենականութեան դրոշմը: Անբացատրելի թարմութիւն մը կայ հոն, ու այնպիսի անկեղծութեան շունչ մը որ առաջին տողէն իսկ ձեր կուրծքին տակ կը զգաք խուժումը բիւր բիւր յոյզերու: Եւ նոյն իսկ եթէ միշտ համակարծիք չէք իրեն հետ, հոսանքը կ'առնէ կը տանի ձեզ, ա՛յնքան կեանք կայ հոն, ու ա՛յնքան շնորհ...:

ԱՐՏԱՇԷՍ ՅՈՎՀԱՆՆԻՍԵԱՆ

(*) ԽՄԲ.— Թարգմանութիւնները կատարուած են շատ աւելի առաջ, իսկ 1912ին՝ կարինի «ցառաջ»ին մէջ:

ԵՐԳ

«Դիշերն ա՛յնքան թանձր է որ աչերուս մէջ կը մտնէ:— Դուն պիտի չտեսնես ճամբան: Անտառին մէջ պիտի մոլորիս:

— Ջրվէժներու աղմուկը կը լեցնէ ականջներս:— Դուն պիտի չլսես սիրականիդ ձայնը, նոյն իսկ քսան քայլիդ:

— Ծաղիկներուն բուրումն ա՛յնքան սաստիկ է որ ժարեւլիք կուգայ վրաս, վար պիտի իյնամ:— Դուն զայն չպիտի զգաս, երբ ճանապարհիդ քեզ խաչաձեւէ:

— Ա՛հ, ան խիստ հնոռ է, միւս կողմը լերան, սակայն կը տեսնեմ զայն եւ կը լսեմ եւ կը զգամ որպէս թէ ինձ հպէր:»

ԵՐԴՈՒՄ

«Երբ որ գետին ջուրը բարձրանայ մինչեւ ձիւնաբարձ կատարները, երբոր զարի եւ ցորեն ցանուի ծովի շարժուն ակօսներուն մէջ,

«Երբոր շոճիները ծնին լիճերէ եւ նուռնուքարները՝ ժայռերէ, երբոր արեւը զառնայ սեւ, երբ որ լուսնակն իյնայ խոտին վրայ,

«Այն ատեն, այն ատեն միայն, ուրիշ կին մը պիտի առնեմ, եւ պիտի մոռնամ քեզ, Բիլիտո՛ս, կեանքի՛ս հոգին, սրտի՛ս սիրտը:»

Ա՛ն ինձ ըսաւ, ա՛ն ինձ ըսաւ: Ի՞նչ ընեմ աշխարհի ամբացեալ բաները: Ո՞ւր ես, յիմա՛ր երջանկութիւն որ իմ երջանկութեանս հետ կ'ուզես բաղդատուիլ:

Խրատները

Այն ատեն Սիւլիքմաս ներս մտաւ, եւ մեզ տեսնելով այնքան մտերմական, նստաւ նստարանին վրան: Նէ առաւ Գլոտիսը մէկ մունկին, կիւզէն ալ միւսին վրայ:

«Հո՛ս եկուր, փո՛քրիկ»:Բայց ես հեռու կը մնայի: Նէ յարեց. «Կը վախնա՞ս մենէ: Մօտեցի՛ր, այս տղաքները քեզ կը սիրեն: Անոնք քեզի պիտի սորվեցնեն ի՛նչ որ դուն կ'անդիտանաս, մեղրի՛կը կանացի գդուանքներուն:

«Մարդը բուռն է եւ ծուլ: Ան տափակ կուրծք ունի, կոշտ մարմին, կարճամազ, եւ բազուկները աղեղ: Մինչդեռ կիները գեղեցի՛կ են:

«Կինե՛րը միայն գիտեն սիրել: Մնացի՛ր մեզ հետ, Բի՛լիտիս, մնացի՛ր: Եւ եթէ խանդոտ հոգի մը ունիս, դուն, պիտի տեսնես գեղեցկութիւնդ՝ ինչպէս հայելիի մը մէջ՝ քուկինսիրահարուհիներուդ մարմիններուն վրայ»:

Վերապրող Անցեալը

Պիտի թողուս անկողինն ա՛յնպէս, ի՛նչպէս ան թողուց իրարանցած եւ կոխկրտուն, սաւանները խառն, որպէսզի մարմինին ձեւը կաղապարուած մնայ իմինիս քով:

Մինչեւ վաղը բաղնիք պիտի չերթամ, գլեստ պիտի չհագնիմ, եւ չպիտի սանտրեմ վարսերս, վախնալով որ իր գգուանքները կ'աւերեմ:

Այս առաւօտ չպիտի ճաշեմ, ո՛չ ալ երեկոյին, եւ շուրթներուս վրայ չպիտի դնեմ ո՛չ կարմիր եւ ո՛չ փոշի, որպէսզի իր համբոյրը մնայ:

Պիտի գոց թողում փեղկերը եւ չպիտի բանամ դուռը, վախնալով որ մնացող լիշատակը հովին հետ, երթայ:

Ապանձնուելիւն

Որո՞ւն համար են այժմ շպար քսեմ շրթներուս: Որո՞ւն համար պիտի հոտաւէտեմ ծաղիկներս:

Որո՞ւն համար են ծիծերս՝ ծածկուած կարմիր փոշիով՝ եթէ անոնք չպիտի հրապուրեն զայն: Որո՞ւն համար են կաթով լուացուած բազուկներս, եթէ անոնք երբեք չպիտի սեղմեն զայն:

Ի՞նչպէս կրնամ քնանալ: Ի՞նչպէս կրնամ պառկիլ: Այս գիշեր, ձեռքս՝ ամբողջ անկողնին մէջ՝ չդտաւ իր ձեռքը տաքուկ:

Չեմ համարձակիր այլեւս տունս դառնալ, ահաւորապէս պարապ սենեակին մէջ: Չեմ համարձակիր իսկ աչքերս բանալ:

ՓԻԷՌ ԼՈՒԻՍ

ՃԱՄԲՈՒՍ ՎՐԱՅ

Իմ օրերը ժժդունեցան ու անցան,
Տրտում անցան իմ օրերը գարունքի,
Ըղձերս իմական ողջ ապարդիւն, ցիր ու ցան,
Անհիւրընկալ ճամբաներում իմ կեանքի:

Խուլ էր աշխարհն տուայտանքին իմ քնքոյշ,
Շրջապատս ինձ անծանօթ ու օտար,
Իսկ իմ ճամբան ժառախուղ էր ու մշուշ,
Լռութիւնն էր կախուել ծանր, ինչպէս քար:

Լռութիւն էր թագաւորում իմ ճամբան,
Որով անցայ խորհրդաւոր մի գիշեր,
Այնքա՜ն խորհուրդ ունէր գիշերն ահաւոր,
Ու հոգիս էլ՝ տառապանքի սուր փուշեր:

Անցայ տրտում հսկայ ճամբան մենա՜մինակ,
Վառ երազս կրծքիս սեղմած դառնօրէն,
Դուռդ տեսայ, սենեակիդ մէջ լո՛յս, կրա՛կ,
Սէրդ տեսայ, ինձ ներս կանչեց մեղմօրէն...

Աստս ծանօթ էինք վաղուց իրարու,
Ծօսքերդ մեղմ, հարցումներդ ժտերիմ,
Ու մոռացայ ճամբաներն իմ այն հեռու,
կեանքիս բոլոր արահետներն դժւարին..

Իմ օրերը ժժդունեցան ու անցան,
Տրտում անցան իմ օրերը գարունքի,
Թող որ հիմա անուշութեամբ ու անձայն
Հովանուդ տակ կեանքս ծլի ու ծաղկի...

ԱՐԱՄ-ԴԱՒԹԵԱՆ

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ
ԼՈՒԹԻԹԻՆ

Մտաւորականներ կան, որ կը պաշտեն լռութիւնը: Ամերիկացիները արդէն կազմած են «Լռակեացներու ընկերութիւն» մը: կրնան անդամակցիլ անոնք, որ լռել գիտեն: Թեկնածու մը կը ներկայանայ նախագահին եւ կարճ բառերով կը հասկցնէ թէ կ'ուզէ անդամ գրուիլ: Նախագահը, միշտ լուռ, ցոյց կուտայ գաւաթ մը լեցուն ջուր, յայտնելու համար թէ նոր անդամ չեն ուզեր արձանագրել: Թեկնածուն տերեւ մը կը դնէ գաւաթ մը ջուրին վրայ, առանց կաթիլ մը թափելու: Այդ շարժումը կը հաստատէր որ թեկնածուն կրնայ իր տեղն ունենալ ընկերութեան մէջ, առանց նեղելու ուրիշ անդամ մը:

Որո՞նք են լռութեան բարիքները: Հռովմայեցի տիկին մը, Մոնթէսսորի, կը կարծէ թէ լռութիւնը մանկավարժական արժէք ունի: Արդարեւ, «լռութեան դասարան»ներուն մէջ կ'ըսեն թէ աշակերտը «կը ստիպուի ամփոփել եւ կեդրոնացնել իր կամքը, եսը»:

Ուրիշներ, ուսումնասիրելով լռութեան գայթութիւնը, կը պնդեն թէ քա՛ղցր է լռութեան տխրութիւնը եւ վհուրթիւնը: Եւ ժողովուրդներ կան, որ կը կրկնեն. «Խօսքը արծաթ է, լռութիւնը ոսկի»: Լռութեան այդ արժէքն է, զոր աղգերը կ'ուզեն բացատրել՝ ըսելով. «Խօսելէ առաջ, եօթն անգամ լեզուդ դարձուր բերանիդ մէջ»: Ուրիշ ազգ մը կ'ըսէ. «Ամէն բառէ վերջ սիկար մը ծխէ»: Չարլզ Տիքընսի մէկ հերոսը կ'ըսէ թէ քիչ խօսողը քիչ կը խաբուի:

Եւ սակայն լռութիւնը կը հպատակի աշխարհագրական պայմաններու:

Հարաւային Ֆրանսայի մէջ բնակիչները շատախօս են, ընդհակառակն հիւսիսային կողմը՝ լռակեաց: Արաբները, միջօրէական գիծին աւելի մօտ ըլլալով հանդերձ, լռակեաց են, որովհետեւ անապատը կ'ազդէ անոնց հոգիին վրայ: ձէթ լռնտրն կը պատմէ թէ Ալասքայի մէջ «սպիտակ լռութեան» դատապարտուած են մարդիկ. նոյնիսկ անոնք որ ոսկի փնտռելու կ'երթան՝ լռութեան կը մատնուին:

Ժամը եւս կ'ազդէ, կ'ըսեն, լեզուին վրայ: Երբ գիշերը կ'իջնէ, մարդիկ լռակեաց կը դառնան:

Լռութիւնը քաղուածքեան նշան է, կ'ըսեն: Գործ, եւ ոչ թէ խօսք: Եւ Շէյքսփիրի մէկ հերոսը, վախկոտ չկոչուելու համար, կը հրաժարի նոյնիսկ ազօթք արտասանելէ ծ'ԱՆունցիօ կ'ըսէ թէ երաժշտութեան իսկութիւնը ձայնին մէջ չէ, այլ լռութեան մէջ, որ կը յաջորդէ ձայնի խաղերուն, տեղ ծնելով կշռոյթը: Եւ կշռոյթը «երաժշտութեան սիրտն է»: Բանաստեղծները լռութեան կ'ապաւինին, որովհետեւ լռութիւնը ներշնչարան մըն է:

— Մի՛ խօսիր եւ լռէ, կ'ըսէ բանաստեղծ մը, եթէ ինքզինքդ գերազանց չես զգար լռութենէն:

ՊԱՅՔԱՐԸ ԹԱՏՐՈՆԻՆ
ԵՒ ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻՆ ՄԻՋԵՒ

Շարունակ կը լսենք տրտունջ մը, — շարժանկարը պիտի մեռցնէ թատրոնը:

Աշխարհ պայքար մը կայ թատրոնին եւ շարժանկարին միջեւ: Որովհետեւ շարժանկարը գանազան առաւելութիւններ կը շնորհէ գրողին: Ցեսէ՛ք:

Թատերագիրը իր գործը կը գրէ ոչ թէ անհատի մը, այլ հազարներու համար, որոնք պիտի գան նստիլ սրահի մը մէջ, լռելու եւ տեսնելու նպատակով: Հանդիսատեսները սրահին մէջ պիտի գրաւեն իրենց աթոռները, այնպէս որ մէկը մօտ պիտի ըլլայ, միւսը հեռու: Եւ բնականաբար ամէն հանդիսատես չի կրնար նոյն ճշգրտութեամբ դիտել թատերգիրը ստիպուած է իր տրամախոսութիւնները այնպէս մը կազմել, որ սրահին չորս անկիւնը տեղուրուած հանդիսատեսները լաւ հետեւին եւ բան չփախցնեն: Ասյս է պատճառը, որ վիպագիրները կ'ըսեն թէ թատերագիրները շատ նախնական տրամախոսութիւններ կը շինեն: Որովհետեւ վիպագիրները կը խօսին անհատ ընթերցողի մը, մինչդեռ թատերագիրը՝ բազմաթիւ հանդիսատեսներու: Բարեբախտաբար իսկ շարժանկարը կը դարմանէ այդ անպատեհութիւնը: Ցեսէ՛ք պատերուն վրայ գինուորի մը պատկերը, նշանառութեան դիրքի մէջ: Ապահովաբար բոլորդ ալ պիտի յիշէք ձեր տպաւորութիւնը: պատկերին առջեւէն անցնելով, ո՛ւր որ գացիք, գինուորը կարծես ձեզի կը դառնար՝ նշան առնելու համար: Ցեսողական խոչընդոտ մըն է այս, որ տեղի կ'ունենայ նաեւ շարժանկարին մէջ: երբ ընդհանուր Հեսիսը Հեռու է, ուր ալ նստիլ

կարծէք թէ մէյն ձեզի
ան: Բարձրախօսն ալ, որ
ի ան: Շարժանկարին, նոյն
պիտի հասցնէ սրահին չորս
ը պիտի հասցնէ սրահին չորս
ը խօսուն շարժանկարին առ-
ղաղար հանդիսատեսներ կը
ին մէկ հանդիսատես:
Այս պատճառով, ինչ որ կա-
ւէ խաղալ բեմի վրայ, այ-
թատրոնով, կարելի է ներ-
նել շարժանկարով: Երբ
կուլայ, եւ կ'ուզենք ար-
ը գոյց տալ, կը մօտեցնենք
ը գոյց տալ
ք: Երբ ուզենք գոյց տալ
ը մը դէմքը հազար մեթր
ութեան վրայ, գործիքը
ացնենք: Եւ հանդիսատեսը
ւնի շարժում մը ընելու:
ին մէջ այսպէս չէ պա-
ն: Շարժանկարն է, որ կու
աւելութիւնը արտայայ-
ւանագան հոգեկան վիճակ-
ատանց աւելորդ շարժումներ
ղակներ փորձելու: Պէ՞տք
ղդ մը սպասնել ատրճանա-
ը բաւէ գոյց տալ ատրճա-
ը օդին մէջ, քիչ յետոյ
ը: Տառմը կատարեալ է:

ՊԱԼՂԱՔԻ ՍԻՐԸ

La Revue Bleue-ի մէջ Ռոնի
կը պատմէ թէ պալղաք
իրաւարութենէ յետոյ,
ացած էր այլեւս տարիքոտ
էն եւ կ'ուզէր ծանօթանալ
, ծաղկատի աղջկան մը,
մը, որ տակաւին կանանչ

ուսնութեան բնախօսու-
հրատարակելով, դուռ
«գողը»: Օր մը ծածկա-
նամակ մը ստացաւ, եւ
յետոյ այդ անծանօթուհին
ը հրաւիրեց զինք: Պալ-
պիտի խենդեւնար, երբ իմա-
ղեռատի դքսուհի մը ընէ,
պէս թափանցիկ մարմինով:
ի գեղեցկութիւն: Այնու-
պալղաք գուգամոլութեան
ինքզինք: Շարունակ զգեստ
կուտար, (բայց գրամը
ներէր), գեղեցիկ գաւազան-
փոխէր ամէն օր: Եւ կ'եր-
համբուրել իր «կանանչ
ղը»:

ՎՈԼՈՎՐԴ. ԵՐԻԵՐ

ՍԻՐԵՐԳ ՏԱՐՕՆԻ

ղոց ճրագն էր վառ,
ղ նմանէր զոգանի 1) քար,
եցիք արի գիս առ.
րուդ մատաղ ըլլայի:
ղոց կեղան գիտան,
նմանէր նախշուն ֆիտան,
նանուշ ինծի կուտան.
րուդ մատաղ ըլլայի:
ով անցայ տապ 2) քալեցի,
ին 3) գարկի, գերդիկ բացի,
ղ տուն չէր, նստայ լացի.
մատաղ ըլլայի:
հաւաքեց՝ Մ. Գէորգեան

ւերը.— 1) եալա, 2) նա-
առաջ շարժիլ, 3) աքացի
նել:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի կոմունիստները կը պարծենան, որ վերջին երկու տարուան ընթացքին աճած է կուսակցութեան անդամներուն թիւը: Պատճառը որո՞ն է, — վերջին տարիներուն կուսակցութեան ճնշումը ծանրացած է, գիւղացիները բռնութիւններէն ապատելու համար՝ փրկութեան միակ միջոց կը նկատեն կուսակցական դառնալը:

Ահա քանի մը թիւեր «Խորհ. Հայաստան»էն (22 մայիս).

— Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութեան անդամագրուած են, վերջին երկու տարուան ընթացքին, 3343 հոգի: 1930ին բանուորներուն թիւը հասաւ 7302ի: Կուսակցո թիւնը իր ցանցը տարածած է մասնաւորաբար Լենինականի, Լոռիի, Երեւանի բանուորներուն մէջ, բայց տակաւ կը ծիւայ Զանգեզուրի բանուորներուն մէջ:

Կուսակցութեան անդամագրուած Հայերուն թիւն է 899 առ հարիւր, Թուրքերունը՝ 5,1 առ հարիւր, Ռուսերունը՝ 2,8 առ հարիւր, Միւս ազգերունը՝ 2,5 առ հարիւր: Վերջին երկու տարուան ընթացքին Հայերուն թիւը կը ծիւայ անփոփոխ, Թուրքերը շատցած են 190 հոգի աւելի:

Կիներուն թիւը 1929ին կը հասնէր 480ի, 1930ին՝ 741ի:

Վերջերս, սակայն, վերէն եկած հրամանով մը, սկսան «զտել» կուսակցութիւնը եւ շատեր վտարուեցան: Թիֆլիսի «Պրոլետար»ը իր չորրորդ էջին վրայ կը հրատարակէ երկար ցանկ մը այդ վտարուածներէն, որոնց մէջ Հայեր ալ կան:

Հայաստանի մէջ կուսակցութենէն վտարուածներուն թիւը կը հասնի 1914ի: Վտարուածները մեծ մասամբ գիւղացի են:

ՄԱՐԱԽ

Նոր հասած տեղեկութիւններու համաձայն, մարախը տարածուած է Նեգրամի, Թաղաքեանդի, Ջուլֆայի Եալի Գիւգեանի, Դիզաչի, Ազայի շրջաններուն մէջ, 300 հեկտար գետնի վրայ: Մարախ երեւցած է նաեւ Վանք, Առեւիկ, Գուշկագ, Շուանաձոր եւ ուրիշ տեղեր: Մարախը արդէն սկսած է թռչիլ, մասնաւորաբար լեռնային գիւղերու ուղղութեամբ:

կազութիւնը յուսահատական է: Մարախը թռչունի մեծութիւն ունի: Դեւ ու ջնասքիչտուածէ: Այժմ հաւկիթի կ'ածէ, բայց երբ ձագերը հաւկիթէն ելլեն, ահաւոր ջնասներ պիտի հասցնեն: Ագրբէջանցիները վակոններով փայտէ թեփ կը հասցնեն գաւառները, ցանելու համար գետինը:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Կոմունիստ կուսակցութեան վերջին ընդհ. ժողովը չգումարուած, ամէն կողմ կոմիտէները երկրաշարժի բռնուած են կարծես. ամէն օր նոր պաշտօնակ մը: Այսպէս «Խորհ. Հայաստան» կը գրէ թէ Անդրկովկասի կեդր. վերահսկիչ Ցանձնաժողովի նախագահ Նազարէթեան պաշտօնակ եղաւ եւ մասնաւոր պաշտօնով ղրկուեցաւ Ուրալեան շրջանները: Իրեն յաջորդեց Եակովլով:

Հայաստանի կեդր. վերահսկիչ Ցանձնաժողովի նախագահ ընտրուեցաւ Թ. Մանտալեան: Պաշտօնանկին անունը չէ յիշատակուած:

Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութեան կեդր. գործադիր կոմիտէն հետեւեալ փոփոխութիւնները կատարեց դահլիճին մէջ —Եվմտական գործավար Միքայէլ Զալեան նշանակուեցաւ հողագործական գործավար, Վարդան Մամիկոնեան՝ եվմտական, Գէորգ Ղեւոնդեան՝ առողջապահական:

ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Ժամբախտաբար տակաւին կը շարունակուին «քեալլագէօզութիւնները», աքսորի սպառնալիքները, եւ Թերեւս աքսորները, հակառակ այն լուրին թէ աքսորականները վերադարձուած են:

«Խորհ. Հայաստան» (16 մայիս) կը պատմէ թէ Աշտարակի Հաւաքական գիւղ ատնտեսութեան նախագահը, Աբգար Գասպարեան, շատ գէշ կը վարուի անոնց հետ, որոնք կ'ուզեն հեռանալ կոլխոզէն: Միշակ գիւղացի Արշակ Ալմազեանի հրաժարականին առթիւ, Գասպարեան կը պոռար.

— «Այդ սրիկան կոլխոզին շատ է խաբել, այսօր ուզում է դուրս գալ, պատճառն ի՞նչ է...»:

Ուրիշ «քեալլագէօզ» մըն ալ, այս խօսքերէն գօտեպնդուած կ'աւելցնէ.

— «պիտի ձեզ նմաններին աքսորել, որպէսզի խրատուէք»:

Բայց ո՞վ է յանցաւորը: Չէ՞ որ մեծերը կ'ընդունին թէ ղեկավարներն են մեղաւորները:

Գէօյգմբէթ գիւղին մէջ քեալլագէօզ մը կը յայտարարէ.

— «Մեծ սխալներ չենք ուզենգել, այլ մեր գիւղացիները չէին պատրաստուած կոլեկտիվի համար»:

Ուրիշ «քեալլագէօզ» մը համարձակ կը խոստովանի.

—«կուսակցութեան գիծն է սխալ եղել...»:

Ապրիս:

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ (Սեպ. Թղթ). — Հ. Յ. Դ. Շրջանային կոմիտէին կազմակերպութեամբ տօնուեցաւ Մայիս 28ի տարեդարձը, «Պրէսան Մարսէլլ»ի ընդարձակ սրահին մէջ:

Նախագահ ընկեր Յ. Աղայեան երկու խօսքով բացատրելէ վերջ օրուան տօնին իմաստն ու վեհութիւնը, յայտնեց թէ՝ ընկեր Ա. Ջաժալեան անակնկալ պատճառով մը չէր կրցած ներկայ ըլլալ, եւ թէ օրուան բանախօսն է Տոքթ. Խաթիանասեան:

«Մեր Հայրենիք»էն եւ ընկեր Մ. Դաբրիէլեանի քանի մը արտասանութիւններէն վերջ, բեմ հրաւիրուեցաւ ընկեր բանախօսը: Բացատրելով անկախութեան գաղափարին բնական ու նուիրական իմաստը, եւ զայն իրագործելու համար հայ ժողովուրդի ըրած զոհաբերութիւնները, ընկ. Խաթիանասեան դիտել տուաւ.

— «Հայը անմիաբան է, կ'ըսեն, անհամերաշխ ու իրար դաւաճանող, սակայն ձեզ կը վստահացնեմ թէ, հայ ազգը դիտէ միանալ, երբ կը տեսնէ արտաքին թշնամին, երբ կը զգայ վտանգը: Հայ ժողովուրդը իր ճգնաժամային վայրկեաններուն իր նիւթական ամբողջ հարստութիւնը տալէ վերջ, գիտէ նաեւ տալ իր կեանքը յանուն իր ազատագրութեան, իր լեզուին եւ իր ազգային սրբազան աւանդութիւններուն պահպանման»:

Ջութիականար Պ. Ս. Չէօրէքճեան քանի մը հայրենասիրական երգեր երգուեցաւ մեծ յաջողութեամբ:

Դերասան ընկեր Ուզունեան արտասանեց Յովհ. Թումանեանի «Հայրենի կարօտ»ը եւ ուրիշ գեղեցիկ կտորներ:

Շարժանկարի յայտնի դերասան Պ. Շախաթունի, որ ներկայ էր այս տօնակատարութեան, նկարագրեց անկախութեան նախօրեակի անցուդարձերը, իբրեւ չէզոք ականատես:

«Ես Դաշնակցական չեմ, ոչ ալ հնչակեան կամ ռամկավար, այլ Հայ եմ: կը պատկանիմ կուսակցութեան մը որ աշխարհի սկիզբէն գոյութիւն է ունեցեր, ու պիտի մահանայ երբ աշխարհ մահանայ: Ես կը լիշեմ երբ մայիս 16ին Հայաստանի հայ ժողովուրդը կ'ապրէր սարսափելի վայրկեաններ, մենք մինակ էինք. բոլորովին մինակ, լքուած՝ քաղաքակիրթ մարդկութենէն, զրկուած ամէն հաղորդակցութենէ, մինակ էինք մահուան հետ դէմ դիմաց: Հայաստանը շրջապատուած էր չորս կողմէ վայրագ թշնամիի կանոնաւոր բանակներով: Անոնք հազիւ 5 քիլոմեթր հեռու էին մեզմէ եւ այս հեռաւորութիւնը արդիական թնդանօթներու համար կատարեալ ոչնչութիւն էր: Եւ ահա ճիշդ այս օրհասական վայրկեանին՝ ժողովուրդը անասց մէկ մարդու, Արամին: Եւ մէկ մարդու նման բոլոր ալրերը առանց տարիքի խտրութեան դիմեցան եւ խոյացան ճակատ: Կ'արժէ նաեւ նկարագրել թէ քաղաքին մէջ մնացած պառաւ ու երիտասարդ կիներ ինչպէս օգնութեան կը հասնէին երեսց սիրելիներուն: Անգամ մը 35 վակոն լեցուցինք հացով, ջուրով, պանիրով եւ ծխախոտով, ամէն ոք իր չունեցածէն կը փութար իր բաժինը բերել՝ լսելով օգնութեան սրտաժոռմոք աղաղակները: Չեմ մոռնար այն վանեցի պառաւ կինը, որ մուրացկանութիւն կ'ընէր երեւանի մէջ եւ այն վայրկեանին, ուր կառախումբը ճամբայ պիտի ելլէր, իր մուրացկանի տոպրակը ինձ երկնցնելով կ'աղաչէր.

— Ծոմանտան, այս իմ հացն ալ ղրկեցէք ճակատ, թող իմ կտրիճ հայրենակիցներս իմ հացն ալ ուտեն, ես ալ համեստ բաժին մը ունեցած ըլլամ այդ 35 վակոններուն մէջ:

Մերհայդուկներուվճռականութեամբ եւ հայ կիներու աննկարագրելի զոհաբերութեամբ թշնամին անհամար կորուստներով ետ քաշուեցաւ, թողնելով մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ, ուտեստ եւ 900 գերի:»

Օր. Դմպլեանի մեներգէն վերջ, դերասան Մ. Մարութեան արտասանութիւններ ըրաւ եւ յետոյ խօսք առաւ ընկեր Հ. Սէրէնկիւլեան: «Այսօր այս բեմէն հայկական եռագոյնին կըռթըռնած հայրենակից մը ձեզի բացատրեց անկախութեան գաղափարին ուժգնութիւնը: Վստահ եղէք թէ՝ տարուէ տարի մեր նոյն դրօշակին կռթնելով, ձեզի պիտի խօսին թէ հնչակը եւ թէ ռամկավարը»: Հայ ժողովուրդի մարտական ընդունակութիւններու մասին խօսելէ վերջ, պարզաբանեց նաեւ անոր բարոյական արժէքները:

Հանդէսը վերջացաւ խոր տպաւորութեան տակ:

Ս. Միլտոնեան

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ՄԵԹՈԴ ՄԸ

Ֆրանսացի բժիշկ մը վերջերս բաւական անուն հանեց դարմանումի այն նոր փորձերով, որոնք կը կապուին «անդրադարձ» (reflèxe) կոչուած երեւոյթին:

Ողնաշարին շուրջ ղայի հանգոյցի երկար շարք մը կայ, զոր շատեր «իրանային ուղեղ» կը կոչեն: Ըստ բաւ եթէ գանկին մէջ ուղեղը կը կեդրոնացնէ բոլոր գիտակից շարժումներուն ղեկավարութիւնը, իրանային ուղեղը, «սէնփաթիք», իր կարգին կը վրէ բազմաթիւ բնախօսական գործողութիւններ,— արեան շրջանը մարսողութիւնը, եւայլն:

Տոքթ. Թիլէ, ապդելով ուղղակի «սէնփաթիք» ջիղին ծայրամասերուն վրայ, կը ջանայ գարմանել դաւերը, պնդութիւնը, եւն.: Այս նպատակով, կը շփէ ու կը խղտացնէ ուսնգերուն պատերը, ուր կուգան վերջանալ «սէնփաթիք» ջիղին թելերը: Այդ գործողութիւնը կը պատճառէ անդրադարձիկ երեւոյթ մը,— ենթակային երեսը կը կարմրի, աչքերէն արցունք կը վազեն: կը նշանակէ թէ «սէնփաթիք»ը գրգռուած է, այսինքն աւելի աշխուժութեամբ կը գործէ արնուհետեւ, հետեւաբար կ'աշխուժացնէ նաեւ բոլոր այն գործարանները, (սիրտ, թոք, ստամոքս, եւայլն), որոնց բնախօսական կեանքին միակ վրէն է:

Տոքթ. Թիլէ այս ձեւով կը դարմանէ նաեւ վախերը, լանջագաւերը, անքնութիւնը, նոյնիսկ կարգ մը անգամալուծական վիճակները: Եւ կը պնդէ թէ ոչ մէկ կապ ունի իր մեթոդը ինքնաթելադրութեան մեթոդներուն հետ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ստացանք ծանօթ հեղինակ եւ հայ ժողովուրդի բարեկամ Պ. Charles Heymans-ի վերջին գործը, «La Vraie Mata Hari, courtisane et espionne», որ կը պարունակէ նոր յայտնութիւններ:

Մաթա Հարի այն ցնծուհին էր որ պատերազմի օրերուն գլխէ հանեց արքունի միջազգայինն «երեւելիներ», Գերմանիոյ գահաժառանգէն մինչեւ Ծրանասյի պատերազմական նախարարը, եւ ի վերջոյ իբրեւ լրտես գնդակահարուեցաւ Փարիզի մէջ (1917):

Գիրքը մեծ իրարանցում պատճառած է քաղաքական շրջանակներու մէջ:

Editions Prométhée, 9 Rue Dupuytren, Paris. Prix 15 francs.

T. S. F. **T. S. F.**

Օգտուեցէք այս դարու ամէնէն հրաշալի գիւտէն եւ գուարճալիքէն: T. S. F.ը ձեզի կը դարձնէ ձեր ժամանակը եւ կ'ուսուցանէ: Դիմեցէք՝

ATELIER RADIO MÉCANIQUE

56 Rue Corvisart, Paris (13e), մէթրօ՝ Corvisart.

Փարիզի միակ հայ տունը ուր պիտի գտնէք ամէնէն լիւքս գործիքները (Super, poste-secteur եւայլն):
Դիւրամատչելի գիներ:

ՅԱՌԱՋ-Ի ՔԵՐԹՈՂԸ — 35 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՁՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Աղջիկը ըսեր էր տէրտէրին.

— Ինծի բռնի մի՛ պսակեր, առներ: Այդ մարդը որ գիս ուզեր է հոս՝ իմ եղբայրս է, ուրոս է, իմ բերնի հաղորդն ըրեր, եթէ բռնի ալ պսակ էլի չեմ առներ եւ միրուդ ընել կուտամ:

Այդ հարցի վերաբերմամբ ցուցիք գրեցին վարդան վարդապետին: Պէնք չէինք խառնուեր գործին, սակայն, ամէն բան գիտինք: Ես գրեցի Հրայրին տեղեկութիւն, ըսելով որ գիրը շատ լուրջ կերպարանք ունցած է, կրնայ ըլլալ, որ մարդասպանութիւն ալ առաջ գայ, եթէ առաջ չարժիլ, 3) աքացի ընել:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի կոմունիստները կը պարծենան, որ վերջին երկու տարուան ընթացքին աճած է կուսակցութեան անդամներուն թիւը: Պատճառը որո՞ն է, — վերջին տարիներուն կուսակցութեան ճնշումը ծանրացած է, գիւղացիները բռնութիւններէն ապատելու համար՝ փրկութեան միակ միջոց կը նկատեն կուսակցական դառնալը:

Ահա քանի մը թիւեր «Խորհ. Հայաստան»էն (22 մայիս).

— Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութեան անդամագրուած են, վերջին երկու տարուան ընթացքին, 3343 հոգի: 1930ին բանուորներուն թիւը հասաւ 7302ի: Կուսակցո թիւնը իր ցանցը տարածած է մասնաւորաբար Լենինականի, Լոռիի, Երեւանի բանուորներուն մէջ, բայց տակաւ կը ծիւայ Զանգեզուրի բանուորներուն մէջ:

Կուսակցութեան անդամագրուած Հայերուն թիւն է 899 առ հարիւր, Թուրքերունը՝ 5,1 առ հարիւր, Ռուսերունը՝ 2,8 առ հարիւր, Միւս ազգերունը՝ 2,5 առ հարիւր: Վերջին երկու տարուան ընթացքին Հայերուն թիւը կը ծիւայ անփոփոխ, Թուրքերը շատցած են 190 հոգի աւելի:

Կիներուն թիւը 1929ին կը հասնէր 480ի, 1930ին՝ 741ի:

Վերջերս, սակայն, վերէն եկած հրամանով մը, սկսան «զտել» կուսակցութիւնը եւ շատեր վտարուեցան: Թիֆլիսի «Պրոլետար»ը իր չորրորդ էջին վրայ կը հրատարակէ երկար ցանկ մը այդ վտարուածներէն, որոնց մէջ Հայեր ալ կան:

Հայաստանի մէջ կուսակցութենէն վտարուածներուն թիւը կը հասնի 1914ի: Վտարուածները մեծ մասամբ գիւղացի են:

ՄԱՐԱԽ

Նոր հասած տեղեկութիւններու համաձայն, մարախը տարածուած է Նեգրամի, Թաղաքեանդի, Ջուլֆայի Եալի Գիւգեանի, Դիզաչի, Ազայի շրջաններուն մէջ, 300 հեկտար գետնի վրայ: Մարախ երեւցած է նաեւ Վանք, Առեւիկ, Գուշկագ, Շուանաձոր եւ ուրիշ տեղեր: Մարախը արդէն սկսած է թռչիլ, մասնաւորաբար լեռնային գիւղերու ուղղութեամբ:

կազութիւնը յուսահատական է: Մարախը թռչունի մեծութիւն ունի: Դեւ ու ջնասքիչտուածէ: Այժմ հաւկիթի կ'ածէ, բայց երբ ձագերը հաւկիթէն ելլեն, ահաւոր ջնասներ պիտի հասցնեն: Ագրբէջանցիները վակոններով փայտէ թեփ կը հասցնեն գաւառները, ցանելու համար գետինը:

ԿՈՒՍԱԿՑԱԿԱՆ ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ

Կոմունիստ կուսակցութեան վերջին ընդհ. ժողովը չգումարուած, ամէն կողմ կոմիտէները երկրաշարժի բռնուած են կարծես. ամէն օր նոր պաշտօնակ մը: Այսպէս «Խորհ. Հայաստան» կը գրէ թէ Անդրկովկասի կեդր. վերահսկիչ Ցանձնաժողովի նախագահ Նազարէթեան պաշտօնակ եղաւ եւ մասնաւոր պաշտօնով ղրկուեցաւ Ուրալեան շրջանները: Իրեն յաջորդեց Եակովլով:

Հայաստանի կեդր. վերահսկիչ Ցանձնաժողովի նախագահ ընտրուեցաւ Թ. Մանտալեան: Պաշտօնանկին անունը չէ յիշատակուած:

Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութեան կեդր. գործադիր կոմիտէն հետեւեալ փոփոխութիւնները կատարեց դահլիճին մէջ —Եվմտական գործավար Միքայէլ Զալեան նշանակուեցաւ հողագործական գործավար, Վարդան Մամիկոնեան՝ եվմտական, Գէորգ Ղեւոնդեան՝ առողջապահական:

ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Ժամբախտաբար տակաւին կը շարունակուին «քեալլագէօզութիւնները», աքսորի սպառնալիքները, եւ Թերեւս աքսորները, հակառակ այն լուրին թէ աքսորականները վերադարձուած են:

«Խորհ. Հայաստան» (16 մայիս) կը պատմէ թէ Աշտարակի Հաւաքական գիւղ ատնտեսութեան նախագահը, Աբգար Գասպարեան, շատ գէշ կը վարուի անոնց հետ, որոնք կ'ուզեն հեռանալ կոլխոզէն: Միշակ գիւղացի Արշակ Ալմազեանի հրաժարականին առթիւ, Գասպարեան կը պոռար.

— «Այդ սրիկան կոլխոզին շատ է խաբել, այսօր ուզում է դուրս գալ, պատճառն ի՞նչ է...»:

Ուրիշ «քեալլագէօզ» մըն ալ, այս խօսքերէն գօտեպնդուած կ'աւելցնէ.

— «պիտի ձեզ նմաններին աքսորել, որպէսզի խրատուէք»:

Բայց ո՞վ է յանցաւորը: Չէ՞ որ մեծերը կ'ընդունին թէ ղեկավարներն են մեղաւորները:

Գէօյգմբէթ գիւղին մէջ քեալլագէօզ մը կը յայտարարէ.

— «Մեծ սխալներ չենք ուզենգել, այլ մեր գիւղացիները չէին պատրաստուած կոլեկտիվի համար»:

Ուրիշ «քեալլագէօզ» մը համարձակ կը խոստովանի.

—«կուսակցութեան գիծն է սխալ եղել...»:

Ապրիս:

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՏՕՆԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ (Սեպ. Թղթ). — Հ. Յ. Դ. Շրջանային կոմիտէին կազմակերպութեամբ տօնուեցաւ Մայիս 28ի տարեդարձը, «Պրէսան Մարսէլլ»ի ընդարձակ սրահին մէջ:

Նախագահ ընկեր Յ. Աղայեան երկու խօսքով բացատրելէ վերջ օրուան տօնին իմաստն ու վեհութիւնը, յայտնեց թէ՝ ընկեր Ա. Ջաժալեան անակնկալ պատճառով մը չէր կրցած ներկայ ըլլալ, եւ թէ օրուան բանախօսն է Տոքթ. Խաթիանասեան:

«Մեր Հայրենիք»էն եւ ընկեր Մ. Դաբրիէլեանի քանի մը արտասանութիւններէն վերջ, բեմ հրաւիրուեցաւ ընկեր բանախօսը: Բացատրելով անկախութեան գաղափարին բնական ու նուիրական իմաստը, եւ զայն իրագործելու համար հայ ժողովուրդի ըրած զոհաբերութիւնները, ընկ. Խաթիանասեան դիտել տուաւ.

— «Հայը անմիաբան է, կ'ըսեն, անհամերաշխ ու իրար դաւաճանող, սակայն ձեզ կը վստահացնեմ թէ, հայ ազգը դիտէ միանալ, երբ կը տեսնէ արտաքին թշնամին, երբ կը զգայ վտանգը: Հայ ժողովուրդը իր ճգնաժամային վայրկեաններուն իր նիւթական ամբողջ հարստութիւնը տալէ վերջ, գիտէ նաեւ տալ իր կեանքը յանուն իր ազատագրութեան, իր լեզուին եւ իր ազգային սրբազան աւանդութիւններուն պահպանման»:

Ջութիականար Պ. Ս. Չէօրէքճեան քանի մը հայրենասիրական երգեր երգուեցաւ մեծ յաջողութեամբ:

Դերասան ընկեր Ուզունեան արտասանեց Յովհ. Թումանեանի «Հայրենի կարօտ»ը եւ ուրիշ գեղեցիկ կտորներ:

Շարժանկարի յայտնի դերասան Պ. Շախաթունի, որ ներկայ էր այս տօնակատարութեան, նկարագրեց անկախութեան նախօրեակի անցուդարձերը, իբրեւ չէզոք ականատես:

«Ես Դաշնակցական չեմ, ոչ ալ հնչակեան կամ ռամկավար, այլ Հայ եմ: կը պատկանիմ կուսակցութեան մը որ աշխարհի սկիզբէն գոյութիւն է ունեցեր, ու պիտի մահանայ երբ աշխարհ մահանայ: Ես կը լիշեմ երբ մայիս 16ին Հայաստանի հայ ժողովուրդը կ'ապրէր սարսափելի վայրկեաններ, մենք մինակ էինք. բոլորովին մինակ, լքուած՝ քաղաքակիրթ մարդկութենէն, զրկուած ամէն հաղորդակցութենէ, մինակ էինք մահուան հետ դէմ դիմաց: Հայաստանը շրջապատուած էր չորս կողմէ վայրագ թշնամիի կանոնաւոր բանակներով: Անոնք հազիւ 5 քիլոմեթր հեռու էին մեզմէ եւ այս հեռաւորութիւնը արդիական թնդանօթներու համար կատարեալ ոչնչութիւն էր: Եւ ահա ճիշդ այս օրհասական վայրկեանին՝ ժողովուրդը անասց մէկ մարդու, Արամին: Եւ մէկ մարդու նման բոլոր ալրերը առանց տարիքի խտրութեան դիմեցան եւ խոյացան ճակատ: Կ'արժէ նաեւ նկարագրել թէ քաղաքին մէջ մնացած պառաւ ու երիտասարդ կիներ ինչպէս օգնութեան կը հասնէին երեսց սիրելիներուն: Անգամ մը 35 վակոն լեցուցինք հացով, ջուրով, պանիրով եւ ծխախոտով, ամէն ոք իր չունեցածէն կը փութար իր բաժինը բերել՝ լսելով օգնութեան սրտաժոռմոք աղաղակները: Չեմ մոռնար այն վանեցի պառաւ կինը, որ մուրացկանութիւն կ'ընէր երեւանի մէջ եւ այն վայրկեանին, ուր կառախումբը ճամբայ պիտի ելլէր, իր մուրացկանի տոպրակը ինձ երկնցնելով կ'աղաչէր.

— Ծոմանտան, այս իմ հացն ալ ղրկեցէք ճակատ, թող իմ կտրիճ հայրենակիցներս իմ հացն ալ ուտեն, ես ալ համեստ բաժին մը ունեցած ըլլամ այդ 35 վակոններուն մէջ:

Մերհայդուկներուվճռականութեամբ եւ հայ կիներու աննկարագրելի զոհաբերութեամբ թշնամին անհամար կորուստներով ետ քաշուեցաւ, թողնելով մեծ քանակութեամբ ռազմանիւթ, ուտեստ եւ 900 գերի:»

Օր. Դմպլեանի մեներգէն վերջ, դերասան Մ. Մարութեան արտասանութիւններ ըրաւ եւ յետոյ խօսք առաւ ընկեր Հ. Սէրէնկիւլեան: «Այսօր այս բեմէն հայկական եռագոյնին կըռթըռնած հայրենակից մը ձեզի բացատրեց անկախութեան գաղափարին ուժգնութիւնը: Վստահ եղէք թէ՝ տարուէ տարի մեր նոյն դրօշակին կռթնելով, ձեզի պիտի խօսին թէ հնչակը եւ թէ ռամկավարը»: Հայ ժողովուրդի մարտական ընդունակութիւններու մասին խօսելէ վերջ, պարզաբանեց նաեւ անոր բարոյական արժէքները:

Հանդէսը վերջացաւ խոր տպաւորութեան տակ:

Ս. Միլտոնեան

ԲԺՇԿԱԿԱՆ ՆՈՐ ՄԵԹՈԴ ՄԸ

Ֆրանսացի բժիշկ մը վերջերս բաւական անուն հանեց դարմանումի այն նոր փորձերով, որոնք կը կապուին «անդրադարձ» (reflèxe) կոչուած երեւոյթին:

Ողնաշարին շուրջ ղայի հանգոյցի երկար շարք մը կայ, զոր շատեր «իրանային ուղեղ» կը կոչեն: Ըստ բաւ եթէ գանկին մէջ ուղեղը կը կեդրոնացնէ բոլոր գիտակից շարժումներուն ղեկավարութիւնը, իրանային ուղեղը, «սէնփաթիք», իր կարգին կը վրէ բազմաթիւ բնախօսական գործողութիւններ,— արեան շրջանը մարսողութիւնը, եւայլն:

Տոքթ. Թիլէ, ապդելով ուղղակի «սէնփաթիք» ջիղին ծայրամասերուն վրայ, կը ջանայ գարմանել դաւերը, պնդութիւնը, եւն.: Այս նպատակով, կը շփէ ու կը խղտացնէ ուսնգերուն պատերը, ուր կուգան վերջանալ «սէնփաթիք» ջիղին թելերը: Այդ գործողութիւնը կը պատճառէ անդրադարձիկ երեւոյթ մը,— ենթակային երեսը կը կարմրի, աչքերէն արցունք կը վազեն: կը նշանակէ թէ «սէնփաթիք»ը գրգռուած է, այսինքն աւելի աշխուժութեամբ կը գործէ արնուհետեւ, հետեւաբար կ'աշխուժացնէ նաեւ բոլոր այն գործարանները, (սիրտ, թոք, ստամոքս, եւայլն), որոնց բնախօսական կեանքին միակ վրէն է:

Տոքթ. Թիլէ այս ձեւով կը դարմանէ նաեւ վախերը, լանջագաւերը, անքնութիւնը, նոյնիսկ կարգ մը անգամալուծական վիճակները: Եւ կը պնդէ թէ ոչ մէկ կապ ունի իր մեթոդը ինքնաթելադրութեան մեթոդներուն հետ:

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ստացանք ծանօթ հեղինակ եւ հայ ժողովուրդի բարեկամ Պ. Charles Heymans-ի վերջին գործը, «La Vraie Mata Hari, courtisane et espionne», որ կը պարունակէ նոր յայտնութիւններ:

Մաթա Հարի այն ցնծուհին էր որ պատերազմի օրերուն գլխէ հանեց արքունի միջազգայինն «երեւելիներ», Գերմանիոյ գահաժառանգէն մինչեւ Ծրանասյի պատերազմական նախարարը, եւ ի վերջոյ իբրեւ լրտես գնդակահարուեցաւ Փարիզի մէջ (1917):

Գիրքը մեծ իրարանցում պատճառած է քաղաքական շրջանակներու մէջ:

Editions Prométhée, 9 Rue Dupuytren, Paris. Prix 15 francs.

T. S. F. **T. S. F.**

Օգտուեցէք այս դարու ամէնէն հրաշալի գիւտէն եւ գուարճալիքէն: T. S. F.ը ձեզի կը դարձնէ ձեր ժամանակը եւ կ'ուսուցանէ: Դիմեցէք՝

ATELIER RADIO MÉCANIQUE

56 Rue Corvisart, Paris (13e), մէթրօ՝ Corvisart.

Փարիզի միակ հայ տունը ուր պիտի գտնէք ամէնէն լիւքս գործիքները (Super, poste-secteur եւայլն):
Դիւրամատչելի գիներ:

ՅԱՌԱՋ-Ի ՔԵՐԹՈՂԸ — 35 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՁՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Աղջիկը ըսեր էր տէրտէրին.

— Ինծի բռնի մի՛ պսակեր, առներ: Այդ մարդը որ գիս ուզեր է հոս՝ իմ եղբայրս է, ուրոս է, իմ բերնի հաղորդն ըրեր, եթէ բռնի ալ պսակ էլի չեմ առներ եւ միրուդ ընել կուտամ:

Այդ հարցի վերաբերմամբ ցուցիք գրեցին վարդան վարդապետին: Պէնք չէինք խառնուեր գործին, սակայն, ամէն բան գիտինք: Ես գրեցի Հրայրին տեղեկութիւն, ըսելով որ գիրը շատ լուրջ կերպարանք ունցած է, կրնայ ըլլալ, որ մարդասպանութիւն ալ առաջ գայ, եթէ առաջ չարժիլ, 3) աքացի ընել:

Վարդան վարդապետ եւ Հրայր ինծի գրեցին, թէ՝ աշխատիս կերպ մը առաջն առնելու: Ես գացի երեսփոխան Յովհաննէսի եւ ոչ ես Աւէի քով եւ ըսի. «Եթէ յարմար դատէք, ես ալ կը խօսիմ այդ հարցի առթիւ»: «Լաւ ըրիր, որ եկար», — ըսին նրանք. — «եթէ դու չգայիր. մենք պիտի կանչէինք քեզ»:

Գիւղի ոչխն ու մէջլիս տէր քալ քահանայի տունը հաւաքուեցանք: կանչեցի Ադամին եւ ըսի. «Մինչեւ էս հարցին վերջ չը տանք՝ եթէ մօրթես՝ մէկ ոչխարին 5 պիտի վճարես»: Ցղան խռնարհեցաւ եւ գնաց իր տունը: Մինչեւ էդ ատեն 5 ոչխար արդէն մորթած էր:

Վարդան վարդապետ եւ Հրայր ինծի գրեցին, թէ՝ աշխատիս կերպ մը առաջն առնելու: Ես գացի երեսփոխան Յովհաննէ

վճարէ 140 մառք, ցետոյ, 3.50 առ 100էն 4.50 առ 100ի կը բարձրանա բանուորներու ապահովագրութեան եւ գործազրկութեան տուրքը 10 առ 100 բացառիկ տուրք մը պիտի հաստատուի ամուրիններու եկամուտին վրայ եւն.:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՉՈՐ. ԿՈՒԻՈ Էնկիւրիէն սկսնեցաւ, «կեցցէ՛ Թուրքիա» պոռալով կայարանին մէջ, Թուրքերէն:

ԻՆՔՆԱՇԱՐԺԻ ՎԱՐԻՉՆԵՐՈՒ բազմաթիւ կեղծ արտօնագիրներ տրուած ըլլալով Փարիզի մէջ, քննութեան ձեռնարկուած է: Նախապէս 300 կը հաշուէին այդ արտօնագիրներուն թիւը, բայց այժմ 1600ի մասին կը խօսին:

«Ձէփլին»ը, Ամերիկայէն Գերմանիա վերադարձաւ շաբաթ օր, կատարեալ կանոնաւորութեամբ: Մեկնած էր մայիս 18ին, որով 26,400 քիլոմեթր ճամբորդութիւն կատարած կ'ըլլայ:

ԽՀՐՈՒՄՆԵՐԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ ֆրանսական գաղթավայրերուն մէջ: Շօլոնի մէջ (Ռոչինչէն) տեղացիները նոր ցոյց մը կատարեցին, առաջնորդութեամբ կնոջ մը: Ոստիկանութիւնը կրակ բրաւ, սպաննելով երեք եւ վիրաւորելով 12 հոգի:

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՅՈՒՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)

Ա. հրատարակութիւն ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ ԴՐԱՏԱՆ

ԳԻՆ 20 ՖՐԱՆԿ

Այժմէն կարելի է դիմել Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur le.Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65:

Հայերէն եւ ֆրանսերէն ամէն տեսակ գիրքեր, բառարան, գրական, վիպական, պատմական եւ դպրոցական գործեր:

Վերջին կատարելագործութեամբ օժտուած կազմատուն, Արագ եւ մաքուր աշխատանք: Գիրքերու վերնագիրը ոսկետիպ:

Կազմարարութեան դասեր:

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐԸ ԿԱՏԱՐԵՑԷՔ

AUX DAMES DE FRANCE

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՃՈԽ ՄԹԵՐՔ ԱՄԵՆԱԱԺԱՆ ԳԻՆԵՐՈՎ

Այցելեցէք մեր կերպասեղէններու, կտաւեղէններու, ձերմակեղէններու, արանց եւ կանաց ներքնազգեստներու եւ վերջին նորածեւութեամբ պատրաստ հագուստներու բաժան մուտքները:

Մահճակալներ, կարասիներ, հեծելանիւներ, ֆոնոկրաֆներ մարոքէնըրի:

Վալանսի եւ շրջականերու ներկայացուցիչն է մկրտիչ փիրզիկեան:

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւններ ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի,* ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ:

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Կ'ուզուի կանանց հագուստներու համար ֆրանսերէն գիտցող *առաջին ձեռք* լաւ կարուհի մը որ միայնգամայն վարէ արհեստանոցը: Գոհացուցիչ պայմաններ: դիմել՝ 4 Rue de la Collégiale, Մէթրօ՝ Gobelins մօտ:

Կ'ուզուի ինքնաշարժի վարիչ մը: Դիմել կամ գրել ճանկէօզեանի 115 Rue de Villeneuve, Alfortville, Seine.

Կ'ուզուի մուճակակարի (սայաճի) թեռավարժ ու բոլորովին անվարժ աշկերտներ եւ աշկերտուհիներ: Գոհացուցիչ վճարումեւ արհեստի ուսուցում: Դիմել՝ փիրանեան եղբարք, 25 Rue du Panier, Marseille.

BRASSERIE HAROLA

3 Rue la Vieuville

Place des Abbesses

Métro: Abbesses. Tél. Marc. 39-88

ՎԱՐՁՈՒ ՄՐԱՀՆԵՐ

Պարահանդէսի, հացկերոյթի, երեկոյթներու եւայլնի համար, Մասնաւոր գին Հայերու

LE MONT DORE

Ջերմուկ, 1050 մ. բարձր, Օվերնիայի բարձունքին վրայ: Բաց է մարդ 15 Հոկտ. 1: Բուժիչ շնչարգելութեան, ցնցղալայնութեան, հագի, ցնցուղի, քթի եւ կոկորդի ցաւերուն:

Կազինօ, կոլֆ, թէննիս, մաքուր օդ, Դիմել՝ Cie du Mont-Dore, 19 rue Auber, Paris.

EMPIRE Սիգիր-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

Հայ՛ր, ձեր հիւանդները խնամելու եւ ձեր դեղագիրները կարդացնելու համար շփոթութեան մի՛ մատնուիք, եւ ամենայն վստահութեամբ դիմեցէք՝

GRANDE PHARMACIE DE PARIS

67 Rue Madier-Montjan, վալանս

Հոն պիտի գտնէք օգտակար խորհուրդներ եւ առաջնակարգ դեղեր (արեւելեան եւ եւրոպական), ամէնէն վար գիներով:

Մեր հայ թարգմանը ձրիաբար կուտայ ուզուած տեղեկութիւնները: (Դրոշմաթուղթ մը ներփակել պատասխանի համար):

Entreprise Générale Serruries

ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՐԿԱԹԵՂԷՆԻ

Կը ստանձնեմ երկաթեայ փեղկերու, դուռներու, վանդակորմերու, ձողերու եւն. շինութիւնը մինչեւ 15 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ: Արագ, աժան եւ մաքուր գործ: Դիմել կամ գրել Մ. ժամկոչեանի, 52 Rue de Gorge. Sarcelles (S.etO.).

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Շ.Է. 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ.* Métro և Nord-Sud: Pigalle

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթր.* Շաթլէ: *Արմատ.* եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմախիզ.) եւ վարիսի: *Մասն.* լաբորատորիական *Աղճամիտ* եւ արագ խորհրդատուութ. *ամէն օր 9—12, 2—*ի կիրակի *9—12:*

ՊԱՐՈՆ ԷՐՄԻՍԻ ԳՈՆՍԷՐՎՆԵՐԸ

Իսկական ԷՐՄԻՍԻ մարքան

P. YERGANIAN et Cie

ՊՈԼԻՍ

պատրաստուած են ամենամեծ խնամքով կը ծախուին ֆրանսայի բոլոր արեւելեան նպարեղէնի խանութները:

ՄԵԾԱՓԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ դիմել

Maison Mesrob, 25 Rue d'Hauteville PARIS (Xe)

Միակ ներկայացուցիչ ֆրանսայի եւ Անգլիոյ համար

Լիոնի, Մարսէյլի եւ հար. ֆրանսայի համար դիմել K. Bagdassarian et H. Tellian 8 Rue Francis-de-Pressensé MARSEILLE

ALLO, ALLO

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadeth, Peletierh եւ Notre Dame de Lorettեh խիստ մօտ

Tél. TRUDAINE 81-07

ՀԱՆՐԱԹԱՆՕԹ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հռչակաւոր ՕՄԻԿԱ ժամացոյցներուն

ԺԸՆԵւի գործարանին

261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. Հեռ. Nord 85—63 եւ 95—50: Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, Omnibus՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիյոններ, նշանտուքի, հարսնիքի ժատանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ գարդեղէններ եւ թանկարժէք գոհարեղէններ: Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ:

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը:

Աչերնիդ լո՛ղա, Փարիզահայ տիկիններ

Հայուհեցաւ B. Jaret *ֆիրմայով հայկական հաստատութիւնը, ղեկավարութեամբ ձանօթ եւ հռչակաւոր կարուհի ՏԻԿ. ՍԱԹԵՆԻԿ ՇԻՐՎԱՆԵԱՆի որ յանձն կառնէ ամենադժուարահաճ տիկիններն իսկ գոհացնել իր արդիական ՃՈՒԽ ՄՈՏԵԼՆԵՐՈՎ ու ԽԻՍՏ ԽՆԱՄԵԱԼ ԿԱՐՈՎ: Կը շինուին ԹԱՅԼՕՐ, ՐՈՊ, ԹՈՒԱԼԷԹ, ՄԱՆԹՕ, ամէն տեսակ կանացի հագուստներ, եւայլն:*

Հաստատութեան նպատակակէտն է ժաքուր, շիք եւ արագ հագուեցնել Փարիզի հայ տիկինները, անհատատուչիօրէն դիւրաժամչելի գինով մը: Անգամ մը այցելել կը բաւէ հետեւեալ հասցէին՝ 4 Rue de la Collégiale, առաջին յարկ Paris (5): *Մէթրօ՝* Gobelins *մօտ:*

ՓԱՅՏԷ ԿՐՈՒՆԿՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԿՐՈՒՆԿՆԵՐ՝ ՄԱՐՄԻԼԻԱԿԱՆ

LOUIS XV *ՄԱՆՏԱԼՆԵՐ*

կաշիով եւ առանց կաշիի

Խիստ Հոր փայտ

JUSTINESY

Place des Baumes, St. Antoine, MARSEILLE

Քոմիսիոն եւ արտածում

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTANի

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամենէն նրբաճաշակները:

Հոս տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին: կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահման եւ գաւառներէն: փափաքողներու կր ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

Ուշադրութիւն ճշմարտութեան

Կը յայտարարեմ յարգելի դաճախորդներուս ՁԷ՝ փլաքներու կրամաֆոններու վաճառատունս «MAISON NICHANIAN» կը ծայթէ իր ապրանքները ուղղակի արտադրութեան կեդրոններէն եւ ո՛չ ԹԷ որ եւ է փոքրիկ մէկ մասնաճիւղէ մը:

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԵՑ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéներ այրերու համար: Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆ ԹԻՒՆ

Ջեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ *Ֆրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի: Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի:* փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անձնական coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — դերձակ:

Գ. ԹԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables ի (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամաւճարով:

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Registre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires*ի*, Bénéfices Commerciaux*ի* և Impôts sur le revenu *գործողութիւններու:*

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ ղերծ պահել Chiffred'Affaires*ի եւ* BénéficesCommerciaux *տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, գեղակոշկակար, առաղաձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ մէկայն մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *ունենաք:*

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Մեր փլաքներու ճոխ մեթերանոցին մէջ կր գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ էֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն յաւր, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԱՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Ականջի, կոկորդի ու ռնգանցի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3, ՍՏԱՄՈՔԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՓՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
11
ՅՈՒՆԻՍ
1930
11 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1285 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԺՈՂՈՎՈՒՐԴ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ

Թուրք մամուլը վերջերս մասնաւոր մտահոգութեամբ կ'արծարծէ երկրին բնակչութեան յաւելման խնդիրը։

Քանի մը տարի առաջ, Աղաօղլու Ահմէտ ծրագիրներ կ'ունէր, Թուրքիոյ բնակչութիւնը 25 տարիէն 30 միլիոնի հարթացնելու մասին։ 1928ի մարդահամարէն յետոյ, մարդիկ սկսան յստակ տեսնել, և առագաստները ինքնին իջան։ Գիտնական մը որ, արտասահմանէն Թուրքեր փոխադրելու ծրագիրն ալ ջուրն ինկաւ։ Ինչ որ փոխադրուած էր 1922էն ի վեր, հազիւ միլիոնէն պակաս է։ Այն ալ երեք չորրորդով արդիւնք՝ տնտեսական պարտաւորիչ փոխանակութեան։

Արդէն իսկ հաշուեյարդարի ենթարկուած է Գաղթականներու Տեղաւորման Տեսչութիւնը, որմէ հրաշքներ կը սպասէին, Պուլկարիոյ, Ռումանիոյ, Նոյնիսկ Ռուսիոյ Թուրքերը Թուրքիա փոխադրելու համար։ Թրքական ելմտացոյցը կէս միլիոն ոսկի շահեցաւ այս գլուխէն, բայց արտասահմանէն «արդկային ներածում» կատարելու քաղաքականութիւնը դադրեցաւ։ Գոնէ երկար տեսնի համար։

Տակաւին ուրիշ խնդիր է թէ, բոնի կամ հայրենասիրաբար յաղողներէն հարիւրին քանի՞ն արմատ բռնած են, իբրեւ ազգ երկրին անտեսական զարգացման։

Քանի մը շաբաթ առաջ, «Ճիւմհիւրիյէթ»ի մէջ, եօնուս նատի պէյ կրկին կը շեշտէր բնակչութիւնը աւելցնելու անհրաժեշտութիւնը, առանց գործնական միջոցներ ցոյց տալու։ Թերթին մէկ աշխատակիցը, որ մօտէն ուսումնասիրած է խնդիրը, աւելի բաց խօսեցաւ, խոստովանելով կարգ մը ճշմարտութիւններ։

«Բնակչութեան խնդիրը կենսական հարց է Թուրքիոյ համար» — կը յայտարարէ Ալաէտտին Ճէմիլ պէյ։

«Թոդոր Ընատօլուի հողին վրայ մէկ քառակուսի քիլոմեթր հողին 18 մարդ կ'իյնայ։ Տարակոյս չկայ որ, մեր գեղեցիկ հայրենիքին լայն սահմաններուն համար այս խտութիւնը շատ քիչ է։ Հայրենիքին պաշտպանութեան տեսակէտով մեզի մտահոգութիւն պատճառող այս նուազութիւնը միեւնոյն ատեն կ'ազդէ մեր տնտեսական կացութեան վրայ։ Մեր բնակչութեան նուազութեան հետեւանքով, մեր տնտեսական զարգացումը ծանր պիտի ըլլայ։ Ներտնտեսական կեանքի մէջ բնակչութեան դրամագլուխը առաջին տեղը կը բռնէ։ («ճիւմհիւրիյէթ», 29 մայիս)։

Կարելի չէր աւելի ազատ խօսիլ, երեւան հանելու համար արիք մը որ կը սպառնայ Թուրքիոյ ապագային։ Իսկ դարմա՞նը։

«Ճիւմհիւրիյէթ»ի աշխատակիցը, անշուշտ խրատուած նախորդ փորձերէն իր յոյսը դրած է Թրքուհիներու բազմածնութեան վրայ։ Եւ տարօրինակ լաւատեսութիւն մը կը ցուցնէ այդ մասին։

Ահա թէ ինչ,— «Մեր ձեռքն անցաւ ջերմի դէմ պայքարող Ցանձնախուժբին նախորդ տարուան մէկ տեղեկագիրը։ Ստանայի, Պրուսայի, Այտընի եւ ուրիշ ջերմոտ շրջաններու մէջ, պաշտօնեաներ մէկ տարի շարունակ արձանագրած են դիւղերու ծնունդներն ու մահերը եւ երեւան հանած են հետեւեալ ուշագրաւ արդիւնքը.— Հազար բնակիչի 30-42 ծնունդ... Եւ հազարին 19 մահ»։

Այս երկու թուանշանները այնքան գինովցուցած են Թուրք յօդուածագիրը, որ ոտքը գետնէն կտրած՝ կ'աղաղակէ.

— «Ասկէ աւելի լաւ փաստաթուղթ մը կարելի չէր գտնել, Թուրք ազգին բազմածնութիւնը ապացուցանելու համար։ Ուրեմն, թէ մըն ալ ուշադրութիւն ընծայենք, Թուրք ազգը աշխարհի առաջին ազգը պիտի ծնայ բազմածնութեամբ»։

Իրրեւ եզրակացութիւն, Ալաէտտին Ճէմիլ կ'առաջարկէ հզօրացնել ազգային մրութիւնը մը, բնակչութեան յաւելման հարցով զբաղելու համար։ Հովանաւորութիւնն ալ հիմակուընէ կը յանձնէ վարչապետ Ըսմէթ փաշային, որ բուն հանգոյցն է Թուրքիոյ արդիականացման եւ Թրքացման բոլոր ծրագիրներուն և ձեռնարկներուն։

Կը հետեւի թէ՝ Նոր Թուրքիան բանակին և նաւատորմին ափ կենսական տեղ կուտայ բնակչութեան յաւելման, առանց որու ոչ մայր տարածութիւնները կը լեռնան, ոչ ալ երկիրը ինքնաբաւ տնտեսութիւն կ'ունենայ։

Խնդիրը այն է որ, ինչպէս տնտեսական զեռնի վրայ, այստեղ ալ, բազմածնութեամբ երկիր լեցնելու այս ծրագրին առթիւ ալ, Թուրքիան իրեն դէմ ունի անյաղթելի խոչընդոտներ։

Նախ, բոլորովին պատահական է, եթէ ոչ շինծու, մէջտեղ դրուած վիճակագրութիւնը։ Եթէ Թուրքերը այդպիսի բազմածնութիւն ունեցած ըլլային, անշուշտ փոքրամասնութիւն չէին կազմեր դեռ օսմ. կայսրութեան օրերուն, երբ շէն էր երկիրը եւ չափազանց աժան՝ ապրուստը։ Ընդհակառակն, քէմալական իշխանութեան հաստատուէն ի վեր, Թուրք Թերթերն ու բժշկական հեղինակութիւնները իրենք են որ կ'աւազեն ծնունդներու պակասը, մանաւանդ նորածին մանուկներու մահացութեան ահաւոր համեմատութիւնը։

Բայց, այս հարցին մէջ ալ, սուտը կամ իրաւը չէ որ կը զբաղեցնէ մեզ, այլ երեւոյթը։ — Թուրքերուն անընդհատ ճիգը տուքի կանգնելու, վէրքերը կապելու, պակասները լրացնելու։ Ճնելու և տիրելու ճիգը։

Մինչ մենք զբաղած ենք... եղածը սպաւելով։

Շ.

ՓԻՐԱՋ ՀԱՄՏԻ ՓԱՇԱՆ ՔԷՄԱԼԱԿԱՆ ԼՐՏԵՍ

«La République Enchaînée»ի պաղտատի թղթակիցը կը գրէ.— *Յայտնի է որ քէմալականզաղտնի տեղեկութեանց (լրտեսութեան,) կեդրոնը կը գտնուի Վիէննա, Թրք.դեսպանատանմէկ պաշտօնատարին տեսչութեան տակ։ Բայց ահա բոլոր վարչաձեւերու հոչակաւոր լրտեսը, Ֆիրազ Համտի, որ իրեն կեդրոնատեղի դարձուցած էր Քոնսթանցան, տարիներէ ի վեր, կ'երեւայ Պաղտատի մէջ։ Որքան մեծ եղաւ զարմանքը, երբ գինքը նեղեցին այն բարձր անձնաւորութիւնները որոնց ներկայացած էր դիւրահասկնալի պատճառներով։ Ջուարճալի է դիտել որ քէմալական գործակալներուն հետքը երեւան կ'ելլէ իրենց ժամանումէն առաջ։ Լրտեսի քօտաքը, որ քէմալական Ազատովութեան տեսչութեան կնիքը կը կրէ, բանի չծառայեց։ Զարմանալի է որ աւելի ճարպիկ ժարդու մը չէ յանձնուած այդ պաշտօնը։ Որովհետեւ Ֆիրազ Համտիի անզգաստնապահութիւնը նշանաւոր է, մանաւանդ քանի մը գաւաթ օղի ճնկելէ յետոյ։ Օղին անհրաժեշտ է իրեն համար, իսկ չգիտցող չկայ թէ երկու գաւաթ Պաղտատի օղին կը բաւէ, ամէնէն վրապահ լեզուները քակելու համար։*

*** Թերթին խմբագրութիւնը իր կողմէ կ'աւելցնէ հետեւեալ տեղեկութիւնները.—*

Մերթընթակցին տեղեկութիւնը մասնաւորապէս կը գրաւէ մեր ուշադրութիւնը այդ անձնաւորութեան ճամբորդութեանց մասին։ Վեց ամիսէն պակաս ժամանակամիջոցի մը մէջ, Ֆիրազ Համտի երկու անգամ անցած է Գերմանիա, Իտալիա, Եգիպտոս, Յունաստան, Սերպիա, Սուրիա, Պուլկարիա, Ֆրանսա եւ ահա գինքը կը տեսնենք Միջագետքի մէջ, ուրկէ մեզի կ'իմացնեն թէ երկերես լրտեսը կը պատրաստուի անցնիլ Եւրոպա, երբորդ անգամ Միւնիխի մէջ տեսնելու համար ռուս զօրավար X.ը եւ շարունակելու իր սադրանքները։ Աւելորդ է ըսել թէ Ֆիրազ Համտի, որ կորսնցուցած է հարստութիւնը, «տանձեր» կը գտնէ, լայնօրէն լեցնելու համար իր քսակը։

ԸՄԲՈՍՏՈՒԹԻՒՆ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ԼՈՒԺԻՆ ԴԷՄ

Շուէտի համայնավար կազմակերպութիւնը բացէ ի բաց ըմբոստացաւ Մոսկուայի լուծին դէմ։ կեդր. կոմիտէն հրապարակաւ կը հայտորդէ թէ Գ. Միջազգայինը պէտք է դադրեցնէ իր դրամական նպաստը օտար հայմայնավար կազմակերպութեանց որոնք պարտաւոր են իրենք հոգալ իրենց ծախքերը։ Ուրեմն հայմայնավար մարմին մը պաշտօնապէս կը խոստովանի թէ Մոսկուան է որ դրամ կը հայթայթէ աշխարհի բոլոր կարմիր կազմակերպութեանց։ Ցետոյ, Շուէտի կեդր. կոմիտէն չի ճանչնար որ Մոսկուայի մենաշնորհը դառնայ Մարքսն ու Լէնինը մեկնաբանելու իրաւունքը։ Եթէ անոնք ողջ ըլլային, կ'ըսէ, ուժգնօրէն պիտի ուրանային «այն խմբակը որ յափշտակած է իշխանութիւնը»։ կեդր. կոմիտէն կ'ամբաստանէ Մոսկուայի կեդրոնը թէ արտասահման կը դրկէ ֆեղինակութենէ զուրկ եւ աթոռամոլ մարդիկ, թէ սխալ հասկցուած կարգապահութեամբ մը դիակներու կը վերածէ մարդիկը եւայլն

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Անակնկալ դէպք մը Ռումանիոյ մէջ

ԻՇԽԱՆ ԿԱՐՈՂ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ ԻՐԵՒ ԹԱԳԱՒԻՈՐ

Իշխան Կարոլ, որ գահէն հրաժարած եւ աքսորուած էր, հինգշաբթի օդանաւով մը մեկնեցաւ Փարիզէն եւ Պուքրէշ հասաւ ուրբաթ իրիկուն, 6 Յունիս։ Անշուշտ նախապատրաստուած էր այս գործը։ Յաջորդ օրը, Սահմանադիր ժողովը երիտասարդ իշխանը Թագաւոր հոչակեց միաձայնութեամբ, 1ի դէմ 486 ձայնով։ Գահաժառանգ հոչակուեցաւ մանուկ արքան, իշխան Միհայ։

Մանուկ գահլիճը անմիջապէս հրաժարեցաւ, եւ նոր գահլիճը կազմեց Պ. Միրոնէսքու։

Արդէն օրեր առաջ ծանուցուած էր իշխանին ժամանումը եւ խանդավառ ընդունելութիւն եղաւ ամէն տեղ։ Իր գահակալութիւնը ջերմութեամբ ողջունուեցաւ մանաւանդ բանակին կողմէ։ Նախարարական խորհուրդը նիստ գումարեց ամբողջ գիշերը, միշտ յարաբերութեան մէջ մնալով կարոլի հետ, որ գահէն զրկուած էր 1926էն ի վեր։ Կիրակի օր, երեսփ. ժողովը եւ Ծերակոյտը զատ զատ գումարուելով, միաձայնութեամբ չեղեալ հոչակեցին 1926ի հրաժարման գործողութիւնը։ Այնուհետեւ միասին նիստ գումարեցին իրրեւ Սահմանադիր ժողով եւ իշխանը հոչակեցին Թագաւոր Ռումանիոյ, կարոլ Բ. տիտղոսով։ Ժողովը հրապարակային էր եւ խօսք առաւ միայն փրոֆ. Եորկա, իշխանին վաղեմի խնամակալը, որ յայտարարեց թէ անհրաժեշտ է դարմանել մեծ անարդարութիւն մը։ Եւ անմիջապէս փոխուեցաւ օրէնքը։ Կարոլ Բ. սովորական երդումն ըրաւ պատրիարքին առջեւ։ Սահմանադիր ժողովին որոշումը յետադարձ արժէք ունի. հետեւաբար կարոլ Բ.ի Թագաւորութիւնը կը սկսի Ցերտինանտի մեռած օրէն։

Թագաւորին գահակալութեան ներկայ եղան բոլոր հսանքները, բացի ազատական կուսակցութենէն։

Միրոնէսքուի գահլիճը իր պաշտօնն աւարտած ըլլալով, հրաժարական տուաւ։ Նոր գահլիճին կազմութիւնը յանձնուեցաւ նորէն Պ. Մանուի։

*** Իշխան Կարոլ, Ցերտինանտի գահաժառանգը, միշտ վէճի մէջ էր իր կնոջը, Յունաստանի Էլէնա իշխանուհիին հետ։ 1921ին, իր գալթակղելի ընթացքին հետեւանքով, զրկուեցաւ գահաժառանգի իրաւունքներէն։ 1925ին հեռացաւ Պուքրէշէն եւ հաստատուեցաւ Ֆրանսա, Տիկին Լուփէսքուի հետ։ 1926ին հրաժարեցաւ իր բոլոր իրաւունքներէն, նոյնիսկ իր տղուն Միհայի խնամակալութեան իրաւունքէն։ Երբ Ցերտինանտ Թագաւորը մեռաւ, իշխան Միհայ հինգ տարեկան էր։ Խնամակալութիւն մը հաստատուեցաւ, բայց անոր անդամակցութենէն զրկուեցաւ մայր Թագուհի Մարիան, եւ խնամակալութեան մէջ մտաւ կարոլի կրտսեր եղբայրը, Նիկոլա։ Ընտանեկան վէճերը շարունակուեցան։ Կը կարծուի թէ Մարիա Թագուհին, ուզելով չէզոքացնել Նիկոլան, մօտեցաւ իր անդրանիկ զաւկին, գաղտնի տեսակցութիւն մը ունեցաւ անոր հետ, ճամբել տուաւ Տիկին Լուփէսքուն, հաշտեցուց օրինաւոր կնոջը հետ,— եւ փախստական իշխանը դարձաւ Թագաւոր Ռումանիոյ։*

*** Ետ կանչուեցաւ Փարիզի ռումանական դեսպան Պ. Տիամանտի, որ հինգ տարիէ ի վեր կը վարէր այդ պաշտօնը։ Երբ կարոլ իշխանը Ֆրանսա կը գտնուէր, Պ. Տիամանտի իր կատարելագործնէր հրաման ստացած էր հսկողութիւն կատարել անոր քաղաքական գործունէութեան վրայ։*

*** Թագաւորը եւ Էլէնա իշխանուհին համաձայնեցան առայժմ չպահանջել ամուսնալուծման ջնջուժը։ Ուրիշ լուրի մը համաձայն, Էլէնա իշխանուհին ինք բացարձակապէս մերժած է հաշտուիլ կարոլի հետ։ Միայն թէ, համաձայնութիւն գոյացած է Թագաւորին յանձնելու գահաժառանգին պահպանումը եւ կրթութիւնը։ Ա՛ռ այժմ, Էլէնա պիտի կոչուի իշխանուհի-մայր։*

*** Ազատական կուսակցութեան գործադիր կոմիտէն ժողով գումարելով, որոշեց յայտարարութեամբ մը բացատրել թէ ո՛րեւէ պատասխանատուութիւն չստանձներ կատարուած փոփոխութեան մէջ։ Փրոֆ. Ժ. Պրաթիանա, նախորդ վարչապետին զաւակը, մտարուեցաւ ազատական կուսակցութենէն, յայտարարած ըլլալով թէ կուսակցութիւնը կը վտանգէ իր գոյութիւնը, երկրին կամքին դէմ երթալով։ Կը վախցուի ընդհանուր պատակտումէ մը։*

Մ. Քէմալ աւերուժելի՞ մնաւանդ ?

«Լա Րէփիւպլիք Անշէնէ», փարիզի թուրք ընդդիմադիրներուն օրկանը, կը գրէ իր վերջին թիւով.—

Ստոյգ աղբիւրէ մը կ'իմանանք թէ Մ.Քէմալ կը տառապի «ուղեղային կակղացումէ», որ հետեւանք է հին անբուժելի հիւանդութեան մը։ Դիկտատորը ինքզինքը կը պահէ միայն ուժատու կիսամիջոցներով, ինչպէս ալքոլը, որ որոշ պայծառատեսութիւն կուտայ։ Վերջին պահուն կը լսենք թէ իր բժիշկներուն խորհուրդով, Մ. Քէմալ շուտով եալովա պիտի երթայ, դարմանուելու համար։

(Մուրեթու դարունակութիւնը կարդա Դ. էջ)

Հ. Ց. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)
ՑԱՆԿ 11

Աբրահամ Գիւլխանտանեան	250
Արամ Գնդունի	150
Յակոբ Հիսայեան	150
Հայկազն Աբելեան	150
Նուշ	150
Աւագ կարապետեան	100
Պորտօչէն.—	
Աիարոն Քէնտիրեան	100
Պ. Աննանեան	100
Շահէն Թէքթէքեան	100
Գումար	1250
Նախորդ գումար	11,200
Ընդհ. գումար	12,450

ԲՐԼԻՖԻ ԱՒԷՆՔԻ ՏՆՕՐԷՆԸ ՅԱՆԿԱՐԾԱՄԱՍ

Բրլիֆի Յունաստանի ընդհ. տնօրէն Պ. Թըրպըը մայիս 31ի առտուն յանկարծամահ եղած է աւէնքի մէջ։

Հանգուցեալը 45-50 տարեկան էր եւ ամուրի։ երկար տարիներէ ի վեր կը պաշտօնավարէր ԱՒԷՆքի մէջ, մեծապէս օգտակար ինդիսանալով գաղթականներուն եւ որքերուն։ Ջանազան ձեռնարկներ գլուխ հանած է, որպէս զի օժանդակէ որքերու բարօրութեան։ ԱՒԷՆքի որքերը իրեն կը պարտին «Ուրբքինկ Պոյզ Շօմ»ի հիմնարկութիւնը, գիշերային դպրոցները, ակումբները եւայլն։

Մասնաւոր յամակրանք մը կը տնուցանէր Հ. Մ. Ը. Մ.ի եւ սկաուտական շարժման հանդէպ, որոնց, վերջին տարիներու ընթացքին, դրամական կարեւոր նպաստներ յատկացուց Բրլիֆի տնտուկէն։

ԱՄՍԱԿԱՆԻ ՅԱԻԵԼՈՒՄ ՓԱՇԱՆԵՐՈՒՆ

Հանգստեան Թոշակի օրինագծին քննութեան միջոցին, Ըսմէթ փաշա Ազգ. մեծ ժողովին առաջարկեց յաւելում կատարել այն գինուորականներու Թոշակներուն վրայ, որոնք հրամանատարութիւն կատարած են միւյի պայքարի ընթացքին, Ահա վարչապետին առաջարկը, որ ծափերով ընդունուեցաւ.

«Չետեւեալ հատուածը աւելցնել Բ. յօդուածին վրայ. «Ամիսը 150ական ոսկիի յաւելում կ'ըլլայ այն գինուորականներու Թոշակներուն վրայ, որոնք գործնապէս բանակի կամ զօրաբանակի հրամանատար եղած են անկախութեան պատերազմի ընթացքին»։

Այս տրամադրութենէն պիտի օգտուին փեազիմ Գարապէքիր, Րէջէպ, Ալի Ֆուատ, Ալի Իհսան եւ Նուրէտտին փաշաները, որոնք ասկէ վերջ 230ական ոսկի ամսականն պիտի ստանան»։

«ԵՍ ԽԵՆԴ ՉԵՄ»

Շաբաթ օր, երբ Լիզպոնայի գերմ. դեսպանը ինքնաշարժ կը նստէր, անծանօթ մը երկու գնդակ պարպեց գլխուն եւ գետին փռեց։ Գնդակներէն մէկը մտած էր դեսպանին ականջը։ Բժիշկները փորձեցին հանել, բայց անօգուտ։ Վիրաւորը մեռաւ հիւանդանոցին մէջ, իսկ մարդասպանը, նմանապէս գերմանացի, գէնքը ինքնաշարժին մէջ նետելով անձնատուր եղաւ։ Յայտարարեց թէ ուզած էր կարեւոր անձնաւորութիւնմը սպաննել, ապացուցանելու համար թէ ինք խենդ չէ։ Գերմանիոյ մէջ, երկու տարի յիմարանոց մը դրած էին եւ անկէ փախած էր 1921ին, Սպանիա անցնելով։

ՊԱՏԱՍԽԱՆ ՉԻ ՈՒՇԱՑԱԾԸ

ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ

Ե՞ւս մի օմարն էր, որ ինձ հարցրեց.

— Ինչո՞ւ ձեր ժողովուրդը ամեն ինչ ուրիշներից է ընդունում, ինչո՞ւ ինքն ոչինչ չի ստեղծում։

Ես պատասխանեցի.

— Որովհետև մեր ժողովուրդը ստեղծագործ ժողովուրդ է։

Ես ուզում էի ասել, որ մեր ժողովուրդը ստեղծագործ ոգի ունի, ստեղծագործ ուղեղ ունի, ստեղծագործ ձեռքեր ունի, ստեղծագործ սիրտ ունի, ստեղծագործ հոգի ունի։ Ես ուզում էի ասել, որ մեր ժողովուրդը ստեղծագործ ժողովուրդ է, որ նա ստեղծագործ կերպով է մտածում, ստեղծագործ կերպով է զգում, ստեղծագործ կերպով է աշխատում, ստեղծագործ կերպով է ապրում։ Ես ուզում էի ասել, որ մեր ժողովուրդը ստեղծագործ ժողովուրդ է, որ նա ստեղծագործ կերպով է մտածում, ստեղծագործ կերպով է զգում, ստեղծագործ կերպով է աշխատում, ստեղծագործ կերպով է ապրում։

...թիւն մը, բայց միանգամայն իրաւունք ունի ան, պատասխանելու համար:

...կը մաղթեմ որ այսօրուան ...կան անկիւնը մտնէ աւետ... նպաստաւոր քաղաքական, ...նական եւ աշխարհագրա... ...անկիւններու տակ, իսկ ...ը այդ, վստահ եղէք որ Յու... ...ան միշտ կը հիւրընկալէ զայն»:

ԿԵԱՆՔԸ ՊԵՐԼԻՆԻ ՄԷՋ

ՊԵՐԼԻՆ — Անցեալ տարիներ ...տեղի եւ այլ անյարմարու... ...ներու պատճառով քանի մը ...իսք կը տօնուէր անկախու... ...ան տարեգարձը: Զուգադիպե... ...փարիզի, կարծես 12երորդին ...վճակեր, որ այստեղ ալ օրը ...ին տօնուեր:

Մայիս 28ի չորեքշաբթին, ...ուրուած՝ պերլինի հայ գաղ... ...ին միութեան վարչութեան ...մէ, գաղութը ներկայ էր ...ղջոլլերն սրահին մէջ, կատա... ...ու անկախութեան տօնը:

«Մեր Հայրենիք»ի յոտնկայս ...նդրութենէն վերջ, խօսեցաւ ...ն նախկին դեսպան Ցօքթ. Ա... ...իֆլիլ: Բանախօսը Միացեալ ...նգներու եւ ուրիշ երկիրներ... անկախութեան փառաւոր եւ ...ուորեալ. հանդէսները բաղդա... ...ով մերիններուն հետ. յորդո... ...ց որ մեր ապգը անիրաւուած, ...քախտ եւ լքուած՝ իր դաշնա... ...ներէն, համերաշխութեամբ եւ ...սփական ուժերուն կրթնած ...րականգնումի ճամբուն մէջ ...ած է մտնէ:

Գեղարուեստական բաժինը ...ած էր: Պ. Գ. կիւլիստանեան ար... ...ասանեց Մեծարենցի «Ընթերին»ը ...կին Զաքարեան (գերմանուհի) ...րգեց գերմաներէն դասական ...ոներ, Շուպըրտի «Wohin»ը, ...էորմաուսէն մաս մը եւ Ա... ...ղէնէն վերջ «Կոյրը»ի ներկայա... ...ումը, մասնակցութեամբ Պ. ...ութիանեանի, փայլ տուաւ ...նդէսին:

Թղթակից

Ց. Գ. — «Նահատակ Գրա... ...գէտներու Բարեկամներ» ձեռնար... ...ի պերլինի ներկայացուիչներն են Պ. Պ. Ե. Տէր Մինասեան եւ Պ. ...րունձեան, որոնցմէ կարելի է ...ասնալ նուիրատոմսեր եւ տեղե... ...ութիւններ:

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋը

ՆԱՄԱԿ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

ՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻԻ

«Յառաջ»ի 5 յունիսի թիւին մէջ կարդացի քննադատութիւն մը «Լէպլէպիճի»ի ներկայացման մասին, Ա. Պարթեւեանի ստորագրութեամբ:

Իրրեւ կազմակերպիչը սոյն ներկայացման, կ'ուզեմ պատասխանել իր կարգ մը դիտողութիւններուն —

Ես մեծամտութիւնը չունիմ «Լէպլէպիճի»ի այս ներկայացումը բոլորովին անթերի հռչակելու, բայց ժ ենք, ես ու մ'ասնակցող ընկերներս, մեր կարելին ըրինք, բարոյական եւ նիւթական մեծագոյն զոհողութիւններով, որպէսզի Ալպէռ Ա. թատրոնին համար յարմար բեմադրութիւն մը ապահովենք, ու գոհ ձգենք ժողովուրդը, որ արտայայտեց իր խանդավառութիւնը կրկնակի ծափերով:

Պարոն քննադատը կ'երեւի չկարենալով բոլորձշմարտութիւնները ծածկել, ստիպուեր էր ինքն իր գրչով խոստովանելու թէ՝ հասարակութիւնը գոհ մնացած է:

Արդ, որպէսզի պ. քննադատը համոզուի թէ իր քննադատութիւնը անկեղծութենէ շատ հեռու էր, կ'ուզեմ տեղեկացնել իրեն որ ո՛չ միայն հասարակութիւնը գոհ մեկնած է թատրոնէն, այլ եւ «Լէպլէպիճի»ի երաժշտութեան արտօնատէր Joubert տան կողմէ, յետ ներկայացման, առաջարկ բերուած է կրկնել խաղը որ կարելի ըլլայ հրաւիրել ֆրանսական թատրոններու տնօրէններ եւ ամբողջ ֆրանսական մամուլը, յառաջիկայ եղանակին փարիզի օփերէթի թատրոններէն մէկուն մէջ ֆրանսերէն լեզուով ներկայացնելու համար «Լէպլէպիճի»ն:

Ուրեմն, մենք ոչ թէ Զուհաճեանի համբաւէն բան մը խլեցինք «Լէպլէպիճի»ի այս ներկայացումով, այլ Զուհաճեանի տաղանդին թարգմանները ըլլալով, այսօր կը գտնուինք անոր անունը անմահ պահելու ճամբուն վրայ:

Ծիծաղելի է երբ քննադատը կ'ըսէ թէ ընդհանրապէս բոլոր խմբերգները երգուեցան գանգաղ եւ մեռելային, որովհետեւ կ'ենթագրէ որ նօթերուն վրայ ոչ մէկ արագութեան եւ չափի յիշատակութիւն կայ, ինչ որ իրեն կարծել կուտայ թէ նուագուածը օփէրէթին բնագիրը չէ, այլ պարագաներու յարմարցուած բան մը:

«Լէպլէպիճի»ի երաժշտութեան հեղինակին՝ Զուհաճեանի ձեռագիրը ունենալով մօտս, պատրաստ եմ գայն իրր թանկարժէք քաղաքապետութիւնը կառավարութեան պիտի դիմէ շինութեան համար պէտք եղած օտար դրամը գնելու արտօնութիւն տրուելու համար: Այս գումարը, որ բաւական կարեւոր քանակութեան մը կը հասնի, անհրաժեշտ է շինուածանիւթերու գնումին համար: Եթէ կառավարութիւնը պէտք եղած արտօնութիւնը տայ, կամուրջին շինութիւնը մօտերս նուագուրդի պիտի դրուի, հակառակ պարագային, նուագուրդը պիտի յետաձգուի եւ կամուրջին շինութիւնը դեռ քիչ մը աւելի պիտի ուշանայ:

ՆՈՐ ՏՈՒՐՔ

Զբօսանքի եւ սպառման տուրքի նոր օրէնքին գործադրութիւնը կարգ մը շփոթութեանց եւ իրարանցումներու տեղի տուաւ: Նոր օրէնքին համաձայն, սինեմաներու եւ ուրիշ զբօսանքի եւ զուարճութեան վայրերու սպառման տուրքը պիտի գանձուի ուղղակի տոմսակներու վրայէն, անոնց վրայ պաշտօնական կնիք մը զարնուելով:

Օրէնքը, ամիսներ առաջ ելած ըլլալով հանդերձ, ցէֆթէբտարութեան կողմէ անցեալ հինգշաբթի օր միայն կարելի եղած է այս պարագան հաղորդել սինեմաներուն եւ յայտարարուած է որ տոմսակները կնքուելու համար ամէն բան պատրաստ է:

Ցաջորդ օրը, ուրբաթ ըլլալով, սինեմայի տնօրէնները շաբաթ օր դիմած են ցէֆթէբտարութեան կնքել տալու համար իրենց տոմսերը: Սակայն, հազիւ քանի մը սինեմաներու քանի մը հարիւր տոմսակները կարելի եղած է կնքել:

Կիրակի առտու կանուխէն դարձեալ սկսած են թէեւ դիմումները, բայց մինչեւ կէսօր կարելի չէ եղած աւարտել տոմսակներու կնքումը: Օրէնքին գործադրութեան ձեռնարկուելու օրն ըլլալով երէկ, սինեմաները չեն կրցած սովորական ժամուն բանալ իրենց դուռները, նկատելով որ առանց կնիքի տոմսակներէն 150էն 300 ոսկի դրամական տուգանք պիտի գանձուի ըստ օրինի: Տոմսակները կնքելու գործողութիւնը մինչեւ իրիկուն տեւած է եւ սինեմաները հազիւ կրցած են ժամը 16ին սկսիլ, երբ ժողովրդեան խուռն բազմութիւն մը անհամբեր կը սպասէր դուռներուն առջեւ:

Թէեւ սինեմայի տէրերը խնդրած են որ յաճախորդները ներս մտնելէ վերջ տոմսակները կտրուին, բայց արտօնութիւն չէ տրուած առանց կնքուած տոմսակի մարդ ընդունիլ ներս:

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՆԵՐՔԻՆ ՂԱՆԼՂՋԱ

Ցաճախ կը գրուի Հայաստանի թերթերուն մէջ թէ գիւղեր կան, որոնց հողը կը սահի եւ բնակարանները վտանգի տակ կը գտնուին: Այդպիսի գիւղ մըն է ներքին Ղանլըջան, որուն հողը կը խաղայ եւ տուներուն հիմերը կը խախտին: Այս պատճառով անհրաժեշտ նկատուած է նման գիւղերը տեղափոխել: Հակառակ բոլոր այդ գրուածներուն, գիւղը տակաւին չէ փոխադրուած: Ներքին Ղանլըջայի վերահաս վտանգը հաստատուած է անցեալ տարուընէ ի վեր, բայց «Խորհ. Հայաստան» կը գրէ թէ «տեղափոխութեան հարցը մինչեւ այժմ ձգձգուում է, մի փոքրիկ հեղեղ կամ յորդ անձրեւ կարող է խոշոր ագէտի առաջ կանգնեցնել գիւղի բնակչութեանը» (18 մայիս):

Որոշուած է, կ'աւելցնէ նոյն թերթը, աղքատներուն համար վարկ բանալ, որպէսզի նոր տուներ շինեն գոյց արուած հողերու վրայ, նպաստ անհրաժեշտ է ջուր բերել գիւղը, դպրոց շինել, եւայլն:

ՎԱՆՕ ՍԻՐՈՒՆԵԱՆ

Ա.Յս կոմունիստը մայիս 19ին Շամշադինի շրջանէն երեւան վերադառնալու ատեն նավթլուղ կայարանին մէջ կ'իյնայ շոգեկառքին տակ եւ կը մեռնի:

Սիրունեան փոխ-նախագահն էր Լոռիի գաւառային գործավարին:

Ծնած է 1890ին նոր Բայազիդի Ալիշըրթ գիւղին մէջ: 1918ին կ'անդամագրուի կոմունիստական եւ կը սկսի դաւաճանութեան: 1920ին կը ձերբակալուի Մայիսեան սրիկայական ցոյցին ընթացքին: Բանտէն ելլելէ յետոյ, կը մեկնի Պարանլուխ, նշանակուելով ռազմայեղափոխական կոմիտէի նախագահ: Ցետոյ կը մասնակցի նոր Բայազիդի գրաւման բոլշեւիկներու կողմէ:

ԵԼԱԿՆԵՐԸ

Հիմա չուկաներուն վրայ պէրանքով ու ցուցամոլութեամբ փռուած են ելակները: Դժբախտաբար, երբ գրուեցաւ թէ Նիսի մէջ երեք երախայ ելակ ուտելով մեռան, շատեր սկսան զէշ աչքով նայիլ ելակին:

Ի՞նչ մեղք ունի ելակը: Շատեր ելակը փոշի շաքարով կամ կաթնախիւսով (crême) կ'ուտեն: Բայց յաճախ կաթնախիւսը աւրուած կ'ըլլայ եւ կը թունաւորէ, կամ շաքարի փոշիին խառնուած կ'ըլլայ զառիկի փոշի (arsenic), ինչ որ սոսկալի թոյն է: Այն ատեն որո՛ւն է մեղքը:

Ելակը համեղ պտուղ մըն է, ոչ միայն շաքար կը պարունակէ այլ նաեւ ֆոսֆաթ, կրային եւ այլ աղեր, թանկագին կենսանիւթեր, երկաթ: Յօդակաթէ (goutte) տառապողներուն օգտակար է, որովհետեւ acide salicylique կը պարունակէ, ինչպէս կը պնդէր Լիննէ: Երբեմն այնքան շատ կը պարունակէ, որ որոշ խառնուածքով մարդիկ, դիմադրական նուազ ուժ ունենալով, չեն կրնար տոկալ եւ կը հեռանան (anaphylaxie):

Ընդհանրապէս անոնք աւշային են, լեարդի եւ երիկամներու տկարութիւն ունին: Այն ատեն անոնց մարմինին վրայ կը բուսնին բշտիկներ, մանտրտիկ եւ լեակներ, ժորթը կը քերուի, եղճուկը (urticaire) կը կազմուի:

Պէտք չէ մոռնալ, որ ելակները կ'ածին հողին վրայ, հողին հետաքրքիր: Այնպէս որ միշտ կ'աղտոտին: Շատեր ելակը կ'ուտեն առանց լուալու, վախնալով որ ելակին անուշ հոտը կը բախի: Բայց այդպէսով կ'ենթարկուին բազմաթիւ հիւանդութիւններու, — ժանտասպեղ, ճճի, եւայլն:

Ուրեմն, եթէ չէք ուզեր հիւանդանալ, լուացէք եւ այնպէս կերէք: Լուալէ յետոյ կրնաք պահ մը ձգել արեւին տակ, որպէսզի քիչ մը կենդանութիւն առնեն եւ սկսի անուշ բոյրը:

ԲՆԱԿԱՐԱՆԻ ՏԱԳՆԱՊԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ

Տեղական թերթ մը կը գրէ թէ բնակարանի հարցը նախանձելի վիճակ մը ունի Գերմանիոյ մէջ, բաղդատմամբ Ֆրանսայի: Այստեղ, փարիզի մէջ բնակարանի տագնապը կը մնայ միշտ սուր, եւ դժբախտաբար բանուոր եւ աղքատ դասակարգն է, որ կը տառապի: Փարիզի քաղաքապետութիւնը ծրագրած է 10 հազար ժան բնակարաններ շինել, մինչդեռ Պերլինի քաղաքապետութիւնը՝ 100 հազար:

Եւ Պերլինի բնակարանները աւելի գեղեցիկ են, աւելի առողջապահիկ: Գերմանական մեծ քաղաքները նոյն ձեւի աշխատանքի մը լծուած են բնակարաններու շինութեան մէջ:

Ամէնէն աւելի աչքի կը զարնէ կարգապահութիւնը, զոր ցոյց կուտան այդ տուներուն բնակիչները: Շինուած բնակարանները դռնապան չունին, եւ սակայն սանդուխները վերէն վար մաքուր են: Պատուհանները ձիւնի պէս ճերմակ ու մաքուր վարագոյրներով փակուած, բակին վրայ փոքրիկ պարտէզներ եւ մարգեր: Եւ ոչ ոք կ'աղտոտէ այդ կանանչութիւնը:

''ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 36 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՉՈՐՐՈՐԴ ՄԱՍ

Այս խնդիրը ամբողջ 3 տարի տեւեց: Գուրգէնը եկաւ չկրցաւ հաշտեցնել կռուող կողմերը: Սերոբը՝ նմանապէս: Գործը հասաւ Առաջնորդարանին: Ադամը նոյնիսկ կռիւ մը ունեցաւ նրանց հետ եւ ազգականներուց մէկի գլուխը չարդեց, որի համար ժամանուեց, բռնուեց եւ բանտարկուեց: Երեք տարի շանտը ըլլալէն վերջը եկաւ եւ չարունակեց կռիւը: Առաջնորդն անդամ չկրցաւ հաշտեցնել: Մէկ խօսքով, այդ գործը այնքան երկար է, որ երեք օր գրեմ չի վերջանալու:

Այդ կռիւը այնքան վնաս կը հասցնէր յեղափոխական գործին, որ Վահանն ու Հրայրը 1903ին ստիպուած եղան կազմակերպութեան միջոցներէն 3 ոսկի ալ աւելցնել փախցնողներէն վերցրածին և տալ Աղամին, ու այդպէս առ երեսս հաշտեցնել երկու կռուող կողմերը: Վճիռ կայացաւ որ տղան իրաւունք ունի պսակուելու, սակայն, աղջիկը Սասուն չի կըրնար պսակուիլ:

Վահանի եւ Հրայրի այս վճռի վրայ ժողովուրդը կը տրտնջայ, որովհետեւ աղջկան կողմը մեղաւոր չէր:

***

Մինչեւ 1898 թուականը Գուրգէնը մեզ ղրկեց 20 տրծաթի, 5 ոսկի ալ տուեց վարդան վարդապետը: Ջանազան տեղերուց մեզ նուէր կը ղրկէին թաթի, ոչխար, իւղ: Մինչեւ գարուն այդպէս ապրեցանք 16 հոգիս, բայց շատ նեղութեան մէջ:

Գարուն եղաւ՝ ոչ մի կոպէկ չունէինք, ոչ ոտքի ման կար, եւ ոչ ալ զգեստ: 15 արծաթի պարտք առի: Այդ աղջկան փախցնելու պատմութենանպատճառաւ մենք ստիպուած եղանք ձմրան կէսին՝ այդ բուք ու ձիւնին կէլիկիուզանէն ելլել: Լուր ղրկեցինք Ախբի Մովսէսի տուն ոչս Խէչոյին: Նա 30 շալակաւոր ղրկեց եւ մեզ տարաւ իրենց գիւղը: Այս մարդու գոմը կ'ապրէինք, որուն կ'ըսէին Բաժեղկոց: Ինքը ոչս Խէչոն եւ իր ցեղը հաւաքեցին մեզ համար կորեկ եւ կըլկըլ: 15 օր ալ դրանով ապրեցանք: Ցաժաք կորեկն ու կլկլն էր մեր կերածը, ուրիշ ոչինչ չունէինք:

Առաւօտ մը նստած էի ոչս Խէչոյի տունը: Հետս կը գտնուէր Յրօնցի Բդղոն: Տալուրիկցի տղայ մը Աւգերմէ կու գայ: Նա ինծի գանչեց եւ գաղտնի ըսաւ.

— Գեարմաւա հովիտը ինծի բռնեցին եւ հարցրին՝ Հա՞յ ես, չէ նէ Բիւրտ: Ըսի՝ Հայ եմ, Տալուորիկցի եմ: Դէ՛ կ'երթաս, ըսին, ուրիշ տեղ չխօսաս թէ մարդ տեսար:

— Տղա՛յ, ի՞նչպէս մարդ էին: Հայ էին, խուժը էր. մէջերնին կային երկու մօրուսով մարդ. կին մը կար, երեխայ մը կար:

— Շա՞տ էին, չէ նէ քիչ:

— Ես չհամրեցի, սակայն, կ'ըլլային 30—40 հոգի:

— Գիտե՞ս, էնոնք հո՞ն պիտի մնային, չէ նէ պիտի գնային:

— Պիտի երթային Մխիթարայ կողմը:

Վերցրի ընկերոջս, գացի Տաղուրին, հարցուցի Ափօ Գեամին: Այս մարդը կ'ըլլայ 90 տարեկան, ամբողջ ընտանիքով փախստական է կառավարութենէն: «Ձաթօն տո՞ւնն է», ըսի: «Գնաց Շուշնաւերկ», ըսաւ: «Պարոն, ըսաւ, մեր տան քիֆլաթ գացին սարէն փէտ բերելու՝ Մխիթարայ գլուխն աս կեար են տեսեր»:

Ես անցայ գացի Ղարիբջան՝ Գեամոյի աղբար Սուքոյի տուն: Հարցուցի՝ «Սուքօն ո՞րտեղ է»: Տնեցիք ըսին. «Շուշնամերկ գընաց»: Ես գիտցայ որ Մխիթարայ գլուխը ասկեար չէ, մեր տղերքն էին:

Ընկերոջս հետ գացի, գտայ պուրակի մը մէջ Գուրգէնին, Սերոբին եւ ընկերներին, երկու մօրուսաւորները, որ ինծի ըսին՝ Գուրգէնն ու Փարսատանն էին, իսկ կիներն ու երեխան՝ Սերոբի կիներն ու երեխան:

Երկու հրացան դարտկեցինք ես ու ընկերս՝ դուրսելան քառաչներին: Երկուկողմէնուրախութիւնը շատ մեծ էր: Ձաթօն ու Սուքօն, Մխիթարայ Եզօն եւ Աւոյի տղերքը եկած հոդ՝ խմբին ջուր ու հաց բերած՝ մէջ կ'եփէին: Տղերքը կ'երան կշաացան:

Կէսօրն անցած՝ իջանք Մխիթար՝ Աւոյի եւ Ձոլլօ Տօնէի տները: Աւօն 75 - 80 տարեկան մարդ մըն էր: Նա մօրթեց մատաղ ոչխար մը եւ կերցուց տղաներուն: Այդ մարդը Տամատեանի եւ Մուրատի համակիրներէն մէկն էր, որ 94ին առանձին խուժ մը ունէր եւ կը պահէր Մեծկոնայ աղբիւրի կողմը:

Աւօն հսկայ մարդ է, կազմուածքով ամուր, խոշոր ղէմքով, խոշոր աչքերով. բնութեամբ շատ հասեստ: Ունի հինգ երիտասարդ տղայ և հինգ աղջիկ: Երկու տղան բոլորովին հասր, երեքը որոշ չափով կը լսեն եւ կը խօսին: Աղջիկներէն ալ երկուքը հասր, իսկ մնացածները կը լսեն եւ կը խօսին: Տղաներուց մէկը 94ի կռուին ոպաննուած է: Այդ տղան հրաշալի ղէմք է ունեցած՝ կապոյտ աչքերով, շէկ մազերով, ինքն ալ շատ լաւ կռուող: Ականջը չլսելուն պատճառաւ՝ Քիւրտերը բռնած սպաննած են, ըսելով թէ՝ սա լեզու չունի, որ խօսի, անպատճառ Ռուս է: Տղան երկու նուկի վառօդ է ունեցեր վրան, լեցուցեր են այդ վառօդը սրտի վրայ եւ վառել:

Աւօի տղերքը հետեւեալներն են փոքրէն մինչեւ մեծը. Ստեփան, Օհան Մակար, Կարապետ Մարտօ եւ միւսն ալ սպաննուողը:

Աւօն վերջին տարիներս մեռաւ: Կտակ ըրած էր իր որդիներուն. «Լաօներ, ես կը մեռնիմ ձեր մօրը լսեցէ՛ք: Աղջիկ տղայոց լաւ նայի՛ք. ամբողջ գիւղացիք ու երկրացիք չընդունին զուք ընդունեցէք յեղափոխականները... եթէ ձեր մայրն ըսէ, չուրն ընկէք, պիտի ընկնի՛ք»:

(Շար.)

կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Շօլափուրի մէջ, կամաւորները ժողով գումարեցին Տիկին Կանտիի նախագահութեամբ եւ որոշեցին չվճարել կալուածական տուրքերը եւ բարոյական պոյքօթ հոչակել պետական պաշտօնեաներուն դէմ:

**** Անգլիոյ մէջ մեծ մտահոգութիւն կը պատճառէ օտար ապրանքներու դէմ ժղուած պայքարը: Անցեալ տարի, Հնդկաստան 18 միլիառ ֆր.ի ապրանք գնած էր, որուն գրեթէ կէսը Անգլիայէն: Մինչ անգլիական բամպակեղէնի ներածումը հինգ միլիառի կը հասնէր: Ցետոյ կան դրամատուները, ապահովագրական եւ շոգենաւային ընկերութիւնները եւն, որոնք մեծ շահեր կ'ընէին: Հնդկաստանի արտաքին հաղորդակցութիւնները գրեթէ ամբողջովին անգլիական նաւերով կ'ըլլան եւ անցեալ տարի Հնդկաստան 25 միլիառի արտածում ունեցաւ: Մօտաւոր հաշիւով մը, եթէ Անգլիոյ եւ Հնդկաստանի միջեւ տնտեսական կապերը բոլորովին խզուին, Անգլիա տարին պիտի կորնցնէ հարիւր միլիոն ստերլին — 12 ու կէս միլիառ ֆրանք: Նկատի առնելով Անգլիոյ ներկայ կացութիւնը, կարելի է ըմբռնել թէ ի՛նչքան ծանր հարուած է այս, միայն տնտեսական գետնի վրայ:*

**** Հեռագրի մը համաձայն, ծանր կռիւ մը ծագած է Պոմպէյի շրջակաները, Հնդիկներու եւ Իսլամներու միջեւ: Վիրաւորներու թիւը կը հաշուեն 400 հոգի:*

**** Պոմպէյի հնդկական համագումարին պատերազմական խորհուրդին տասը անդամները վեցական ամիս բանտարկութեան դատապարտուեցան, իրենց «Տեղեկատու»ին ապօրէն հրատարակութեան պատճառով: Ամբաստանեալները մերժեցին իրենք զիրենք պաշտպանել: Երբ Ատեանէն դուրս ելան, իրենց բարեկամները ծաղիկներով պսակեցին զիրենք: Ոստիկանութիւնը շղթայի տակ առաւ դատապարտեալները:*

**** Պոմպէյի հնդիկ բժիշկները բանաձեւ մը քուէարկեցին որ պոյքօթի կը հոչակէ անգլիական դեղերուն դէմ, յայտարարելով թէ բրիտանական իշխանութիւնները բռնաբարած են մարդկային օրէնքը մարդոց, կիներու եւ մանուկներու դէմ:*

կացութիւնը Պաղեստինի մէջ

Երուսաղէմէն կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը դադարժան դատապարտեց երեք թերթեր, մէկը՝ հրէական, իսկ երկուքը՝ արաբական: Այս վերջիններէն մէկը օրկանն էր իսլամական գերագոյն խորհուրդին, իսկ միւսը՝ միակ քրիստոնեայ օրաթերթը՝ արաբական լեզուով: Դադարման պատճառ կը համարուի փոխադարձ պայքարը՝ որ կը ձգտէր իրար ձգել Արաբներն ու Հրեաները: Կը խորհուի նոր օրէնք մը հրատարակել մամուլի մասին:

**** Ազգերու Դաշնակցութեան հոգաբարութեանց յանձնաժողովը, որ կը քննէ Պաղեստինի խնդիրը, լսեց Անգլիոյ գաղթային նախարարի խորհրդականին զեկոյցը: Խորհրդականը յայտարարեց թէ բրիտանական կառավարութիւնը պիտի շարունակէ իր վարած քաղաքականութիւնը: Միջոցներ ձեռք առնուած են, աւելի ազդու դարձնելու համար այդ քաղաքականութիւնը, օգտուելով անցեալի փորձառութիւններէն: Ջինուորական եւ ոստիկանական ուժեր այժմ աւելի կ'ամրապղեն ապահովութիւնը: Խիստ քննութեան տակ առնուած են կարգ մը թերթերու շեղումները եւ խռովարարական քարոզութիւնները:*

Առեւտրի ջարդ Չինաստանի մէջ

Պաշտօնական լուրի մը համաձայն, վերջին կռիւներու ընթացքին 20,000 ապստամբներ սպաննուած, 10,000 հոգի գերի բռնուած եւ 15,000 հոգի դասալիք եղած են: Կռիւները կը շարունակուին զարհուրելի կատաղութեամբ: Սպաննուած են ոչ միայն զինուորներ, այլեւ բազմաթիւ զօրավարներ:

**** Ուրիշ լուրի մը համաձայն, անցեալ յուլիսէն ի վեր կարմիրները Քուանկ. Սի նահանգին մէջ սպաննած են 82,000 հոգի, վառած՝ 37,000 տուն: Ընդհ. վնաս՝ 214 միլիոն տոլար:*

**** Հարաւային նահանգի մը մէջ, սովին հետեւանքով մեռած են 200,000 մանուկներ: Իսկ ծախու հանուած են 80,000 կիներ, ուտելիք ճարելու համար:*

**** Նանքինի կառավարութիւնը յայտարարութեամբ մը կը ստանձնէ օտարականներուն պաշտպանութիւնը, ապստամբներուն դէմ մղուած կռիւներու միջոցին:*

Ֆրանսայի ընկերվարական համագումարը

Կիրակի օր, Պոռտոյի մէջ բացուեցաւ Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան 27րդ համագումարը, լեցուն օրակարգով մը, որուն մէջ գլխաւոր տեղը կը բռնէ ազգային պաշտպանութեան խնդիրը:

Մանրամասնութիւնները յաջորդով:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԷՆԿԻՒԻՐԻՆ կը հեռագրեն թէ կառավարութիւնը վաւերացուցած Լոնդրայի (շուէտական?) ընկերութեան մը հետ կնքուած պայմանագրութիւնը՝ լուցկիի մենաշնորհի մասին: Ընկերութիւնը տասը միլիոն տոլարի կանխավճար մը պիտի ընէ, համաձայն մենաշնորհի պայմաններուն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ մէջ, Մէն Միչէլի հրապարակին վրայ, արտասուաքար ռումբ մը նետուեցաւ կիրակի օր: Տասնըհինգ հոգի անհանգիստ եղան արձակուած կազերէն, Ոստիկանութիւնը քննութեան ձեռնարկած է:

ՕԴՆԱՒՈՐԴ Սուէնք (Ամերիկացի) կոտրեց բարձրութեան հաւասարակշիռ մրցանիշը, սաւառնելով դէպի վեր մինչեւ 43,166 ոտք, այսինքն 13,156 մեդր: Նախորդ մրցանիշն էր՝ 12.739 մեդր զոր շահեցաւ գերմանացի Վիլի Նէօյէնհաֆէն, 1929ին:

∴ Տիկին Մարիզ Պասթիէ, Պուռժէն ճամբայ ելաւ երկուշաբթի օր, 40 ժամ օդին մէջ մնալու մտադրութեամբ: Եթէ կարենայ դիմանալ, պիտի իջնէ այսօր, չորեքշաբթի, տիշդ կէսօրին: Տեւողութեան նախորդ մրցանիշը կոտրած էր ինք, (26 ժամ եւ 47 վայրկեան, իսկ վերջինը կը պահէ Օր.Լէննա Պէրնշթայն, (35 ժամ 46 վայրկեան):

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Հ.Յ.Դ.ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Chope Parisienneի վերնայարկը, 64 Rue des Ecoles.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Մէն թ'Անթուան և Պուլվառ Օտտօ (միասին).—Այսօր Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Պուլվառ Օտտօի սովորական հաւաքատեղին:

Մէն Լու և Մէնթ Մարկրիթ (միասին).—Վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Մէն Լուի հաւաքատեղին:

Լա Սիոթա.— *Այս կիրակի, սովորական հաւաքատեղին:*

Սալէն տը ժիրօ.— *Այս կիրակի:*

Լիոնի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբերը

Կայծակ խումբ, այսօր Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Դրադարանին մէջ:

Քրիստափոր խումբ, այսօր Չորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Նիկողոսեանի ճաշարանը:

Քեռի խումբվաղը հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Նիկողոսեանի ճաշարանը:

Վրէժ խումբ, այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Դրադարանին մէջ:

Ներկայ կ'ըլլան կոմիտէի անդամները: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Կարեւոր օրակարգ:

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Եւագոյն խումբի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին 79 Rue des Chambards, Bois - Colombes: Ներկայանալ անդամատետրով:

ՊԻՑԵԱՆՔՈՒԻՒ Իսի-լէ-Մուլինօի ջաւարեան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի վերնայարկը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայ կ'ըլլան կ. կ.ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները:

ԳԱՒԱՌ

Լիոնի պատ. միութեան գրախօսական երեկոյթը վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը: Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

Ն. Գ. Բ. միութեան ժողովը այս իրիկուն ժամը 9ին Café Source. մէթրօ Օտէոնի դիմացը:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի հանգանակութեան ցանկը.—

Պ. Մանասիլեան 20, Շահպազեան եղբ. 20, ոմն, ժամկոչեան, Ս. ժամկոչեան 2ական, Պ. Արզուեան, Եօթնաղբարեան, ոմն, Թ. Զաքարեան, Ֆ. Օհանեան, Ա. Ֆարեան, Աւագքելեան, Պոլիկեան, Շէլէլիկեան, Նէփէոսեան 10ական, Հայրապետեան 4, կէտիկեան, Մանուկեան, Լ. Եօթնաղբարեան, Քանիկեան, Խաչէրեան, Պարանեան, Գամպուրեան, Յտեփանեան, Գումրուեան 5ական, Ն. Պալթայեան 30, Ց. Պաղտատլեան 50, ոմն 1.50, Եագուպճ 1, գումար 277.50 ֆրանք:

ոմն, Սրապեան, կէտիկեան, Շ. Մընտոթեան, Ադաղիկեան, Մինասեան, Պաղտիկեան, Պէրպէրեան 10ական, Շաքարեան, Ոսկիանեան, Մանասեան, Պայեան, Ասորեան, Մղճեան, Քիւրքճեան, փափագեան, Ֆթարեան, Միգեան, ոմն 5ական, Մ. Պօյաճեան 20, Թամիգեան 20, փարմաքսըզեան, Աբջալեան, Թէրմոնճեան, Գաֆթանճեան, Սէքիւնեան 2ական, Մարգարեան 6, Ղուկասեան 7.10, Ակոյեան 10, գումար 208.10 ֆր.:

Ց. Շարմանեան, Ց. Մարգարեան, Ց. Պալիկեան, Կ. Այվազեան, Ց. Գէորգեան 5ական, ՑԷր եւ տիկին Ա. Ցէրտէրեան 20, Գ. Պօյաճեան, Զ. Մինասեան, Պ. Պօտիկեան, Ն. Մառանեան, Ս. կիւլմէզեան, Ս. Այվարեան 10ական, Քիւրտեան 2, ոմն 1, Պ. կիրակոսեան 3, գումար 111 ֆր.:

ՏԻԿԻՆ Պօղոս Մուրատեանէ (Ատաբազարցի) կը խնդրուի իր հասցէն իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Ազիոն Դարահիսարցի Հայկ Ճօրճօրեան որ այժմ կը գտնուի Մարսէյլ:

Իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան:

— Կը փնտռուի Լինկիւրի Նահանգին Ստանլօա գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ: 1920ին կը դադրէր իր մեծ ժողը քով Մերսինի: Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար, կլլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայբենակիցի մը կողմէ: Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր: Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé-Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան:

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Քէմախի վերի բագաւիճէն Խոսրով Իլպիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, կաթիկ, Ագատուհի, եւ Հօրեղբօրդուեայսգաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Ծաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իգմիրի Դեպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «Յառաջ»ի: Կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել:

Կ'ուզուին գործաւորուհիներ cretonneէ քոնֆէքսիոնին հագուստներ կարելու համար: Տեւական գործ, լաւ վճարում: Դիմել՝ 7 Rue de Tournon, 8 թիւ սենեակը: Մէթրօ՝ Օտէոն:

Կ'ուզուի կնոջ կոշիկներու մասնագէտ *մօնթէօր եւ ֆինիսէօր:* Լաւ վճարում, դիմել Մուշեղեանի, 13 Rue des Bergerse, Marseille.

Կ'ուզուի կանանց հագուստներու գուստներու համար ֆրանսերէն գիտցող *առաջին ձեռք* լաւ կարուհի մը որ միայնգամայն վարէ արհեստանոցը: Գոհացուցիչ պայմաններ: Դիմել՝ 4 Rue de la Collégiale, մէթրօ՝ Gobelinsի մօտ:

Entreprise Générale Serruries
ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՐԿԱԹԵՂԷՆԻ
կը ստանձնէ երկաթեայ փեղկերու, դուռներու, վանդակորմերու, ծողերու եւն. շինութիւնը մինչեւ 15 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ: Արագ, աժան եւ մաքուր գործ: Դիմել կամ գրել Մ. ժամկոչեանի, 52 Rue de Gorge, Sarcelles (S.et O.).

ՄԻՄԻԹ
Անուան արժանի է միմիայն այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud, N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95-21

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ: Արմատ. եւ նոր մեթոտով դադրմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատորիա: Ախտաճմիտ եւ արագ խորհրդակցութիւնները ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12.

EMPIRE Միզիք-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ALLO, ALLO
Այս է թիւը մեր թելեֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette
Tél. TRUDAINE 81-07

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
57A Rue Nationale, MARSEILLE

Ուշադրութիւն ձկնարտուկեան
Կը յայտարարեմ յարգելի դաճախորդներուս Թէ՝ փլաքներու կրամափոններուս վաճառատունս «MAISON NICHANIAN» կը ծայթէ իր ապրանքները ուղղակի արտադրութեան կեդրոններէն եւ ո՛չ Թէ որ եւ է փոքրիկ մէկ մասնաճիւղէ մը:

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ
Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր
CAFÉ SULTANի
92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06
Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամէն նրբաճաշակները:
Հոս տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին: Կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն: Փափաքողներու կր ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

ՀԱՑՔ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ՑԷր եւ Ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Չշ., Ուշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամ 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՄՏՅԷ ՄԸ
ՆՐԲԱՃԱՇԱԿ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐՈՒՆ
SALON DE COIFFEUR DJIVAN
15 Rue des Dominicaines, MARSEILLE
Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս որ 36 րիւ տէ Ֆոմինիքէնի սափրիչի խանութս փոխադրած եմ նոյն փողոցը 15 թիւի շքեղ եւ ընդարձակ սալոնը: Օրինակի մաքրութիւն: Նրբաճաշակներու գոհացում:
Ունինք կանանց բաժին մը, ուր վարսագէտի ձեռքով կը յարդարենք եւ կը կտրենք մազեր ամէն ձեւի:
Ondulation et mise en plis
Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար

ՀԱՅԵՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ
Ա. Եթէ կ'ուզէք իրար հողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ հողամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ: Վճարման դիւրութիւններ:
Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ:
Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ: Խորհրդակցութիւնները ձրի: Դիմել՝ Comptoir Régional Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ:
Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելեֆոն C. 01—71

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE
ՀԱՅԵՐԻՆ ՅՈՒՆԱՐԻՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques Columbia
REGISTERED TRADE MARK
20 ՖՐ. 20 ՖՐ.
H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85
Մեր փլաքներու ձոխ մթերանոցին մէջ կր գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն յաւր, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր:

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՐԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 Ֆ.	200Ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
12
ՅՈՒՆԻՍ
1930
12 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1286 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹԻՒՐԻՄԱՑՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Արձագանգ տալով բերնէ բերան շրջած զրոյցի մը, փա-
ի հնչակեան շաբաթաթերթը խոշոր տառերով և երկու սիւ-
ի վրայ տպեր է հետեւեալ գուժկան լուրը.

— «ՀԱՅԵՐԸ ՊԻՏԻ ՎՏԱՐՈՒԻՆ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԷՆ»:

Արտատպենք նաեւ լուրին բովանդակութիւնը.

— «Յունաստանի փարիզի դեսպան Պ. փոլիթիս, Շ. Բ. Ը. Միու-
ան յայտնած է որ, յոյն կառավարութիւնը այսուհետեւ անկա-
է պատսպարել իր ապաստանած Հայերը. հետեւաբար ար-
ահիմանի հայկ. միութիւնները ճար մը պէտք է խորհին այդ
ղթականներու այլուր տեղաւորման համար»:

Գիտնալով հանդերձ որ Պ. փոլիթիս չէր կրնար այդպիսի
տարարութիւն ընել բարեգործական ընկերութեան մը,
ք պարտք սեպեցինք ատուգումներ կատարել նաեւ Բարե-
ծականի Գրասենեակին մէջ:

Մեզի պատասխանեցին թէ բոլորովին հիմք չունի այդ
ւրը: ինչպէս ուրիշ անգամներ, Նանսէնի ծրագրին ձախող-
ան և Նուպարաշէնի ձեռնարկին առթիւ, դեսպանատունէն
ոնեայ մը պարտք սեպեր է հարցնել թէ ի՛նչ կը խորհին
ղթականներու վերջնական տեղաւորման մասին:

Եւ բնական է այս հարցումը, քանի որ, Նանսէնի ծրագրին
ծադրութեան պարագային, առաջին առթիւ Յունաստանի
ղթականներէն մաս մը պիտի պարպուէր: Յունական
ովարութիւնը յանձն առած էր նաեւ տրամադրել եւ կա-
ւր գեղ մը կատարել:

Մնաց որ մեծատառ խորագիրը երբեք չի համապատասխա-
ր լուրին:

Շաբաթաթերթին խմբագիրը պարզապէս տարուեր է դէր-
ին լուր մը քշելու մարմաջէն, առանց մտածելու հետե-
անքները:

Ե՞րբ պիտի հասկնանք, վերջապէս, թէ ով որ թուղթ
մրոտէ եւ մանաւանդ յաւակնութիւն ունի քաղաքական
երի վարելու, պիտի մտածէ գրաշարին յանձնուած իւրա-
անչիւր տողի մասին: Ներելի չէ այդքան թեթեւսոլքն դող
նել 30—35 հազարնոց գաղութ մը, որ արդէն փուշի վրայ կը
այ ինքզինքը եւ հովի մը կը սպասէ, շունչը մինչեւ Հարաւ,
երիկա առնելու համար:

Այս ճշդումն յետոյ, կ'ուզէինք ուշադրութեան յանձնել
րիշ պարագայ մը:

Յունաստան, առաջ քշելով իր մէկ միլիոն գաղթա-
ները եւ անոնց տեղաւորման եւ պահպանման դժուարու-
իւնները, միշտ կը յիշեցնէ մեր քանի մը հազարը: Մանա-
նդ Ազգերու Դաշնակցութեան ընդհ. ժողովներուն մէջ:

Մեզի համար զարմանալու բան չկայ այս քաղաքականու-
ան մէջ:

Յունաստան միջազգային փոխառութիւններ կնքած է
ղթականներու տեղաւորման, ոռոգումներու, վերաշինական
ործատանքներու համար: Հայերը երբեք բեռ եղած չեն պե-
ութեան վրայ. ընդհակառակն, դառնալով ինքնապահ, զարկ
ուած են կարգ մը արհեստներու, եւ իրենց վճարած տուրքե-
ը միայն կարեւոր գումար մը կը կազմեն:

Բայց — մարդկային է — երկիրը փոքր ու աղքատ ըլլա-
ով, Աթէնքի պատուիրակները ամէն անգամ պարտականու-
իւն կը սեպեն յիշեցնել իրենց գոհողութիւնները, որպէս զի
ետքի բարեհաճ դիւրութիւններ ստանան Մեծերէն:

Միւս կողմէ, քանի որ միշտ Հայաստան երթալու խնդիր
այ, անշուշտ գոհ կը մնան, եթէ գաղթը կատարուի հետզհետէ:

Լեռ ու ձոր կայ այս կացութեան, և այն լուրին միջեւ թէ
Հայերը պիտի վտարուին Յունաստանէն»:

Զենք ծածկեր. դառն անակնկալներ ունեցանք Յունաս-
անի մէջ ալ, մանաւանդ 1923-1924ին, երբ տեսակ մը տե-
անուութիւն կատարուեցաւ Մակեդոնիոյ և Թրակիոյ շրջան-
երուն մէջ, և հազիւ տեղաւորուած բազմութիւններ քշուեցան
ոպի ամայի կղզիներ: Բայց փոթորիկը անցած է հիմա, և
ացած Հայերը Յունաստանէն վտարելու ծրագիր ոչ կայ, ոչ
ալ կրնայ գործադրուիլ: Գացողին «կեցի՛ր» չեն ըսեր. ընդհա-
առակն: Բայց մնացողը ո՞վ կրնայ բռնել և շոգենաւ դնել, ա-
նց հիմնական, բացառիկ օրէնքի մը:

Դժբախտութիւնը այն է որ, մենք ոչ միայն չվարժուե-
նք յարմարիլ միջավայրին, եւ ամուր կենալ մեր ինկած
ոնը, այլ եւ, բոլորովին օտարոտի դիրք մը բռնած ենք, մեր
գային-բարեգործական մարմիններով: Երբեք չենք մտածեր
քնաբերաբար կատարել ո՛ր եւ է աշխատանք որ կրնայ ոչ
այն թեթեւցնել մեր արմատախիլ բազմութիւններուն հոգը,
այլ եւ նպաստել հիւրընկալ երկրին: Եւ միշտ այն պարզա-
ութիւնն ունինք թէ ինչ որ մենք գիտենք, ուրիշները չեն
որ: Մինչդեռ, օտարները յաճախ շատ աւելի տեղեակ են
ր ներքին անցուդարձին, մեր անհատական հարստութեանց
հաւաքական ձեռնարկներուն: Եւ բնականաբար ծուռ կը
այի, երբ միայն իրաւունքի մասին կը մտածենք, բոլորո-
ին անտեսելով պարտականութիւնը:

Եթէ յունական դեսպանատունէն պաշտօնեայ մը հետա-
քրքրուեր է բարեգործականի ձեռնարկներով, արդեօք այս
երջինը ո՞րեւէ տեղ մտածե՞ր է թէ պարտք մը ունի Յու-
աստան ապաստանած 30-35 գաղթականներուս հանդէպ, որ-
պէս զի տեղի-անտեղի մեր երեսին չդարնեն պատահական հիւ-
ընկալութիւն մը...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԵՐԵՒԱՆԵԱՆ ՔԱՕՍ

Աթէնքի «Նոր Օր»ը դիտել կուտայ այս խորագրով խմբա-
դրականի մը մէջ. (1 յունիս).

— «Մեր դժբախտ հայրենիքի ներկայ օտար իշխանութիւնը պարագաներու բերումով կամ չուզելով, չկրցաւ կամ չուզեց ազգային քաղաքականութիւն մշակել, եթէ իրենցմէ կախում չունէր Հայաստանի սահմաններուն ընդարձակումը, կրնային մշակութային, տնտեսական ու գաղթականական մարզերուն մէջ ընել կամ ընել տալ շատ բան: Եթէ չեն ըրած կամ ընել տալ չեն ուզած, պատճառը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ պապէն աւելի պապական եւ սեթալինէն աւելի սեթալինական ըլլալնին: Այս մասին շատ ձիշդ նկատողութիւն ըրած է գերմանացի հայասէր գրագէտ վիգնէր (Ֆամայնավար) որ վերջերս մեծ հատոր մը հրատարակեց՝ խորհրդային Միութեան մէջ ըրած ճամբորդութենէն կրած տպաւորութեանց մասին:

Երեւանցիները եւ անոնց արտասահմանեան մտնետիկները հպարտութեամբ մեր երեսին կուտան թէ դպրոցական ու մշակութային մարզին մէջ մեծ քայլեր առած են: Հայասէր ամերիկացի մը, որ տարիներով ապրած է Հայաստանի մէջ, կը հաւաստէր թէ բոլշեւիկներու մեծագոյն գործը պիտի մնայ դպրոցներու բացումը: ձիշդ է որ Հայաստանի ամենայետին գիւղը ունեցաւ իր վարժարանը ներկայ իշխանութեան օրով, բայց խնդիր է թէ ժողովուրդը ի՛նչ չափով կրցաւ օգտուիլ նոր բացուած վարժարաններէն:

Բաւական չէ վարժարան բանալ եւ երկու բոլշեւիկ ուսուցիչ նշանակելով պարտականութիւնը վերջացած համարել: վարժարան կը բացուի նպատակի մը համար: ինչպէս ամէն ասպարէզի, դպրոցական մարզին մէջ ալ, համայնավարները մնացած են մակերեսին վրայ: վարժարանները բացեր են՝ բացած ըլլալու համար պարզապէս:

Այս մասին ուշագրաւ ապացոյցներ կուտայ Հայաստանի կառավարութեան պաշտօնաթերթ «Խ. Հայաստան»ը:

ՀԱՅ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՄԸ ԱՆՋՆԱՍՊԱՆ

Հայ երրտասարդ մը, գեղամ փափազեան, վերջ տուաւ իր կեանքին, ածելի մը խրելով կոկորդին: Շաբաթէ մը ի վեր կը բնակէր Rue Ménilmontant 5 թիւ պանդոկը: երեք տարի է ի վեր կը տառապէր աւազախտէ ու վերջերս դեռ նոր ելած էր հիւանդանոցէն: Անգործ էր եւ չունէր նիւթական միջոցներ: Դիմած է Հայոց եկեղեցին եւ կարմիր խաչի վարչութեան, բայց ոչ մէկ աջակցութիւն չէ գտած: ցուսահատութեան նոպայի մը մէջ, մեր հայրենակիցը վերջ տուած է իր կեանքին ու մնացած է երեք օր սենեակին մէջ: երեքշաբթի օր միայն սենեակը մաքրելու համար ներս մտած պահուն, պանդոկապետը տեսած է ամէն բան ու իմացուցած ոստիկանութեան: Գտած են իր սենեակէն ածելին, կալգ մը թոյներ եւ նամակ մը՝ ուղղուած իր «սիրելի ընկերներուն», որուն մէջ շնորհակալութիւն կը յայտնէ իրեն ցոյց տրուած օգնութեան համար, կը յայտնէ նաեւ իր խորին յուսահատութիւնը, կ'իմացնէ իր քոյր մը ունենալը Պոլիս եւ կը խնդրէ որ իր վախճանը գաղտնի պահուի իր քրոջմէն ու միայն սապէս գրուի.— «Մեկնեցաւ— առանց հասցէի...»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Վերջապէս ստորագրեցին

Զորս տարի քաշքշելէ յետոյ, Յունաստան եւ Թուրքիա վերջապէս յունիս 10ին ստորագրեցին այն պայմանագիրները որ կը կարգադրեն պատերազմի շրջանէն առկախ մնացած խնդիրները: Հաւանական է որ այս համաձայնութեամբ ճամբայ բացուի բարեկամութեան դաշինքի մը համար:

Ընկերվարական համագումարը

Երեքշաբթի օրուան նիստին մէջ, Ֆրանսայի ընկերվարական կուսակցութեան համագումարը բուռն վիճաբանութիւններ ունեցաւ կարգ մը քաղաքական - վարչական հարցերու մասին:

Դիտողութիւն եղաւ թէ ընկերվարական մը չի կրնար նախագահ ըլլալ քաղքենի երեսփ. ժողովի մը: (Ակնարկութիւն՝ Պ. Պիւիսոնի, որ նախագահն է երեսփ. ժողովին): Պ. Պրաք դիտել տուաւ.

— Կուսակցութիւնը միշտ ալ թեկնածու ներկայացուցած է այդ նախագահութեան համար: Ժիլ կէտ ալ թեկնածու եղաւ: Կ'ընդունի՞ք թէ թեկնածու մը կրնայ ընտրուիլ: Ի՞նչ է ձեր միտքը, չորս տարի յետոյ «կորսուէ գնա՞» պիտի ըսէք մարդու մը որուն արտօնած էք ընդունիլ երեսփ. ժողովին նախագահութիւնը եւ որ արժանապէս վարած է գայն:

Դիտողութիւն եղաւ նաեւ Ռընոտէլի դէմ, որ տեղեկաբերն է օդային ուժերու ելմտացոյցին: Տեսականօրէն, ընկերվարական մը չի կրնար ոչ տեղեկաբեր ըլլալ զինուորական վարկերու, ոչ ալ քուէարկել զանոնք:

Այս առթիւ ալ խօսք առին շարք մը ականաւոր դէմքեր: Կրումպաք յայտարարեց.— Երեսփ. ժողովին ընկերվարական խմբակցութիւնը միաձայնութեամբ լիազօրած եւ արտօնած էր Ռընոտէլը՝ ընդունելու օդային ուժերու ելմտացոյցին տեղեկաբերութիւնը, այն ժամուղումով թէ այնտեղ ալ ընկերվարական գործ կար կատարելիք: Զէ՞ որ կրնանք խիստ հակակշիռ կատարել բոլոր զինուորական վարկերուն վրայ, ազատ՝ ո՛ր եւ է քաղքենի ազդեցութենէ: Ռընոտէլի յանձնուած պաշտօնով, մենք ունինք այդ երաշխաւորութիւնը:

Որոշուեցաւ ազգային խորհուրդի յառաջիկայ նիստին յետաձգել զինաթափութեան եւ ազգային պաշտպանութեան խնդիրը, որ այս համագումարին գլխաւոր օրակարգը պիտի կազմէր: Այս առթիւ կազմուեցաւ մասնաւոր յանձնաժողով մը:

15,000 էջ տեղեկագիր Հնդկաստանի մասին

Վերջապէս հրատարակուեցաւ «Սիմոնի Յանձնաժողով»ի տեղեկագիրին առաջին հատորը:

Տեղեկագիրը կը բաղկանայ 13,000 էջէ: Գլխաւոր հատորը կը գրաւէ 400 մեծադիր էջ: կան տակաւին 15 հատորներ, որոնք հետզհետէ պիտի հրատարակուին: Յանձնաժողովը, որ նշանակուած էր Պոլտուինի կողմէ, ուսումնասիրութիւններ կատարեց երկու քառորդ տարի: Յանձնաժողովին մէջ ներկայացուցիչներ ունէին բոլոր հոսանքները: Նախագահն էր ազատական երեսփոխան Սըր Ճօն Սիմոն, որուն անունով կը կոչուի տեղեկագիրը: Յանձնաժողովին բոլոր անդամները համաձայն եղած են եզրակացութեանց մէջ, որոնք յայտնի պիտի ըլլան յունիս 24ին:

Տեղեկագիրը անհրաժեշտ կը գտնէ բրիտանական հակակշիռը Հնդկաստանի խաղաղութեան համար.— երկիր մըոր ունի մօտ երեք միլիոն քառ. քիլոմեդր տարածութիւն եւ 319 միլիոն բնակիչ՝ 222 գաւառաբարբառներով եւ անհամար կրօններով եւ հաւատալիքներով: երկիր մը, ուր ահռելի համեմատութիւն մը կը կազմէ կարդալ-գրել չգիտցողներու թիւը: Հնդկաստանի ինը կառավարչապետութիւններէն մէկը տարածութեամբ աւելի մեծ է քան Ֆրանսան, երկուքը՝ աւելի մեծ քան Իտալիան, իսկ ամենափոքրը աւելի մեծ քան Անգլիան: Միայն բրիտանական Հնդկաստանը կը պարունակէ երկու քէս անգամ աւելի բնակիչ քան ամբողջ Մ. Նահանգները: կարգ մը նահանգներ աւելի բնակիչ կը պարունակեն քան Մեծն Բրիտանիան: Հնդկաստանի մէջ կան 600 ինքնավար պետութիւններ, բնակիչները բաժնուած են 2300 դասերու, որոնց վերջինը՝ ամէնէն խոնարհը. 43,500 փարիահներ կը պարունակէ:

Փարիահներուն թիւն է 45 միլիոն: 500,000 գիւղեր ոչ երկաթուղի ունին, ոչ ալ ճամբայ:

Տեղեկագիրը մանրամասնօրէն կը նկարագրէ 216 միլիոն Հնդիկներու եւ 70 միլիոն Իսլամներու միջեւ տիրող մրցակցութիւնը, եւ կիներու թշուառութիւնը: Գրեթէ բոլոր կիները ամուսնացած են 15 տարեկանէն առաջ եւ միայն 1927ին 100 հազար որբեւայրիներ կային՝ տասը տարեկանէն պակաս:

∴ Տեղեկագիրը նպաստաւոր ընդունելութիւն գտաւ Անգլիոյ մէջ, մանաւանդ անոր համար որ՝ Յանձնաժողովին եօթը անդամները համաձայն են գրուած հարցերու մասին: Ուրեմն կը ներկայացնեն քաղաքական երեք հոսանքներու տեսակէտները: Իսկ Հնդկաստանի մէջ, թերթերը բուռն կերպով կը քննադատեն տեղեկագիրը, եզրակացնելով թէ անոր նպատակն է երկարաձգել բրիտանական տիրապետութիւնը: Թերթ մը մի-

(Յուրեքու տարունակութիւնը կարդա Գ. Էջ)

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 12

Սիմոն վ. բացեան	250
Վաղարշակ Վարպետեան	150
Սարգիս Էքինճեան	100
Կարապիս Էքինճեան	100
Դումար	600
Նախորդ գումար	12,450
Ընդհ. գումար	13,050

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԱՅՑ ՄԸ

ԺԸՆեւ, 8 յունիս (Սեփ. Թղթ.). — Հայ դպրոցը, ժիւրայի քղանցքին, այգիներու շրջանակին մէջ, ճակատը Մօն Պլանին, եւ մանաւանդ խրուած Ազգերու պալատին կողը, «իրագիտական դաս»ն է պ. ֆրաֆթ Պօնարի:

Հայկական հարցը չէ լուծուած, չէ մեռած, չէ թաղուած: Ու յետոյ՝ իզմիրի հրդեհը մանուկ մը ծնած է,—«լքեալ»գոյքերու հարց: Պէտք է որ Ազգերու Դաշնակցութիւնը անոր ձեռքէն բռնէ եւ լաւիէ առաջնորդէ: — Պարոն պատուիրակներ, ինքնաշարժերը ձեր տրամադրութեան տակ են, ինչո՞ւ երթալ սեղմելու հայ սանիկներու ձեռքերը եւ տեսնելու, շօշափելու կենդանի հայկական հարցը:

Քանեակ մը պետութիւններու ուխտուն ժողովականները, պլնիէն, ընկուզենիին տակ, ծաղկազարդ եւ կեռասաւոր սեղաններու շուրջ, իմացան հայ բառը, հայ երգը ու տեսան հայ պարը եւ հայ պարողը:

Ու լսուեցան Հրեայի, Լեհի, Չուիցերիացիի ծառեր:

— Տղա՛ք, երբեք չվհատիք, Լեհաստան ամբողջ դար մը վերացուած էր քարտէսէն:

Ազգերու Դաշնակցութեան ընկերակցութիւններու միջազգային միութեան պատուիրակները հաճոզուեցան որ լո՛յսը եւ յո՛յսը կը վառին հայ սանիկներուն խոշոր աչքերուն մէջ:

Հայկական հարցը կ'ապրի Ազգերու պալատին դրացի:

Ու Թող կրակը չմարի մոխիրին տակ...

Խ.

ԶՕՐԱՇԱՐԹ
ՄԱՐԱԽՆԵՐՈՒ ԴԷՄ

Թուրքիոյ տնտես. գործադրութիւնը այս տարի մեծ կարեւորութիւն կուտայ մարախներու դէմ ձեռք առնուած պայքարին: կարգ մը շրջանակներու մէջ մեծ գործունէութիւն կը տիրէ այս առթիւ:

Անցեալ ուրբաթ օր Քիլիսի ամբողջ բնակչութիւնը մարախներու փճացումի գործին լծուած է եւ քաղաքին մէջ կեանքը ամբողջովին դադրած է մարախները մեծ վնաս հասցուցած են այգիներուն, պարտէզներուն եւ բանջարանոցներուն: Ինչպէս Լատանայի մէջ, նոյնպէս այստեղ զինուորներ մասնակցած են մարախներու դէմ սկսած պայքարին:

Մ. ՆԱՀԱՊԵՏԵԱՆԻ նաւահանգիստներուն մէջ բռնուած գերմանական շոգենաւերուն համար, գերմանիա 74,243,000 տոլար հատուցում պիտի ստանայ, համաձայն մասնաւոր յանձնաժողովի որոշման:

ՄԵՐ ՀԱՅՐԵՆԻՔԷՆ ՆԵՐՍ ԵՒ ԴՈՒՐՍ

"ԻՆՔՆԱՔՆՆԱԴԱՏՈՒԹԻՒՆ,,

Գործել, առանց սխալի, երազն է, դժուար եւ գրեթէ անիրականալի՝ առօրեայ կեանքի եռուզեռին մէջ։ Աւելի ճիշդ ա-նոնք, որ շատ աւելի զերծ են սխալէ, կը յաջողին կեանքի մէջ անոր հաւար միայն, որ առաքինութիւն ունին ո՛չ միայն տեսնելու, խոստովանելու իրենց սխալները, այլ եւ ամէն գնով շտկելու զանոնք։

Այս առողջ եւ օգտակար սկզբունքը կը ներկայանայ իբրեւ սիստեմ հաւատնաւարութեան համար, որ չի խուսափիր տարուէ տարի աւելի վճռական եւ ազդու որոշումներով ամրացնել եւ խորացնել զայն իր կազմակերպական կեանքին մէջ։ Այս առթիւ չեն պակսիր կուսակցական հրամանագիրներ ալ, որոնք շեշտելով հանդերձ օգտակարութիւնը ինքնաքննադատութեան, չեն մոռնար յիշելու Լէնինէն բազմաթիւ արտայայտութիւններ։

Ուրիշ առիթներով ալ խոստովանած ենք համայնավարներու կողմէ բարձրաձայն հռչակուած սկզբունքներու մասին։ Բայց հարկ է աւելցնել թէ, սկզբունքներու տեսական իւրացումը տակաւին չի նշանակեր հաւատարիմ գործադրութիւն։

Արդ, ինքնաքննադատութեան իբրեւ սիստեմ (իրենց արտայայտութեամբ) իրապէս գոյութիւն ունի՞ թէ ոչ։ Կամ աւելի ճիշդ, ընդունելով այդ սկզբունքը, մեր վարիչները մասնաւորաբար կը հանդուրժե՞ն իրենց սխալներու շուրջ եղած ազատ քննադատութեան, ի հարկ է միշտ իրենց ընկերներու կողմէ։

Տեսականօրէն, հաւատնաւարութիւնը կ'ընդունի թէ «ինքնաքննադատութիւնը պէտք է դարձնել ժողովրդական աւելի լայն մասսաներուն» սեփականութիւն, այսինքն առիթ տալ բուն իսկ ժողովուրդին, որպէսզի մատնանշէ իր տեսած սխալներն ու վնասակար քայլերը։

Իրականութիւնը, սակայն, շատ աւելի խօսուն է եւ զօրաւոր, քան թուղթի վրայ գրուած բազմաթիւ բանաձեւեր։

Իբրեւ անվիճելի իրողութիւն պէտք է ընդունիլ թէ, ինքնաքննադատութեան սկզբունքի իւրացումը համայնավարներուն կողմէ ունի իր սահմանափակ ըմբռնումները եւ օրէնքները։ Ամէնէն առաջ, վերջն է որ ազդանշան կը տրուի այս կամ այն ուղղութեամբ քննութեան սկսիլ եւ հետեւաբար առիթ կ'ընծայուի պաշտօնական քննիչներու հրատարակութեան տալ հաւաքուած փաստերը։

Երկրորդ՝ քննադատութիւնները կը դարգանան նոյն օրինակ եւ կաղապարուած բանաձեւերով, զուրկ անհատական ազատ խարազանումներէ։

Այս երկու պարագաները արդէն ցոյց կուտան բովանդակ պատկերը համայնավար ինքնաքննադատութեան իրական ըմբռնումին։

Աւելորդ կ՚ընենք հոս անգամ մը ալ, որ սկզբունքէն եւ փաստերէն աւելի ցայտուն գծերով երեւան կուգայ համայնավար պաշտօնական վերաբերմունքը իրական ինքնաքննադատութեան մասին, յանձին Ե. Հրանդի, որ ըստ երեւոյթին «Ս. Հ.» ինսպուն սպառնալիքն է բոլոր ժողովուածներուն։

Մարդիկ մէկ կոգմէ խրախուսելով ինքնաքննադատութեան ծաւալումը, իբրեւ կարեւորագոյն միջոց իրենց ծրագիրներուն յաջող կիրառման, աննկարելի կը դտնեն սակայն ազէն տեսակի իրական եւ փաստացի քննադատութիւններ, որոնք կուգան վարի խաւերէն։

Իսկ ասիկա ո՛չ միայն ինքնաքննադատութիւն չէ, այլ աւելի վատ տեսակի բան մը, որուն վարժ են դրամատիրական երկիրներու կառավարութիւններէն նպաստաւորուած թերթերը։

Ս. ԹՈՓՈՒԶԼԵԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՍՈՒՐԻԱՑԷՆ

ԿՐՕՆՔԻ ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ

Անցեալ 6-7 ամսուան ընթացքին, այցելութիւնը ընդունեցինք կարգ մը կաթոլիկ կրօնաւորներու, որոնք մասնաւոր հրահանգներով եւ առաքելութեամբ, կը ղրկուին հոս, ջարդերէն ու կողոպուտներէն հազիւ ճողոպրած ժողովուրդին գլխուն գայլի աւետարան կարդալու եւ զայն առաջնորդելու դէպի արքայութիւն... կարծես մրցումի են եղած ասորի կաթոլիկը, քաղդէացի կաթոլիկը եւ այս ամէնուն վրայ թագ ու պսակ՝ հայ կաթոլիկ քահանաները։

Արդար ըլլալու համար պէտք է ըսել, որ քաղդէացին եւ սուրիացին չկրցան շօշափելի արդիւնք մը ձեռք ձգել, սակայն կրցան տխուր հետք մը ձգել։ Եկաւ հայ կաթոլիկ քահանայ կրկնուար հէնտիցէ անուով։ Այս Հալէպի վարդապետը եկած էր complet — ոսկեթել շուրջառով, սաղաւարտով, գաւազանով, երգեհոնով, ընտիր մետաքսէ չինուած շապիկներով եւ սարկաւագով մը։ Անշուշտ այս առարկաները մէկտեղ կը պտտցնէ, իր առաքելութեան մասնաւոր հանդիսութիւն մը եւ փայլ մը տալու համար, շլացնելով գիւղացիներուն աչքերը։

Հայ կաթոլիկ վրդը ընդհանուր պտոյտ մը կատարած է արդէն Սուրիոյ Հարաւ-արեւելեան կողմը։ Հանդիպած է ճստապլոս, Արաբ Փունարի, Թէլ-Զիպիար, Բէս-իւլ Ալի, ու յաջորդաբար պիտի այցելէ Գամիշլի, Հասիչէ, Ախբր-գափու, Տէր-Զօր, Բագգարա ու յետոյ պիտի վերադառնայ Հալէպ, անշուշտ նպաստաւոր տեղեկագիր մը ներկայացնելու համար իր մեծաւորին կը լսենք, թէ Ապր-փունարի մէջ յաջողած է 17 տուն կրօնափոխ ընել, Թէլ-Ապեատի մէջ քանի մը տուն։ Անշուշտ յաջորդ վայրերուն մէջ ալ պիտի յաջողի աւելի կամ նուազ տգէտներ որսալով ստուարացնել պապին հետեւորդներուն թիւը, ի փառս վատիկանի ինքն ալ բարձրանալով վարդապետութենէ եպիսկոպոսութեան։

Հերու, դարձեալ այս էջերուն մէջ էր որ հնչեցուցինք առաջգը, տեղեակ պահելինք համաշխարհը, մանաւանդ Ամերիկան հայութիւնը, թէ Սուրիոյ մէջ կաթոլիկ միսիոնարները կը գործեն ոչ միայն իբրեւ հոգեւոր հովիւներ, այլ եւ իբրեւ քաղաքական գործակալներ։ Ինչպէս Ֆրանսական հետաքրքրութեան ներկայացուցիչներ, այնպէս ալ Վատիկանի հետաքրքրութեան ներկայացուցիչներ։ Ինչպէս Ֆրանսական հետաքրքրութիւնը կը պաշտպանէ կաթոլիկ հայութիւնը, այնպէս ալ Վատիկանի հետաքրքրութիւնը կը պաշտպանէ կաթոլիկ հայութիւնը։ Ինչպէս Ֆրանսական հետաքրքրութիւնը կը պաշտպանէ կաթոլիկ հայութիւնը, այնպէս ալ Վատիկանի հետաքրքրութիւնը կը պաշտպանէ կաթոլիկ հայութիւնը։

Ի՛նչ տարբերութիւն ունիք դուք Թուրքէն եւ պոլշեւիկէն։ Չէ՞ որ անոնք ալ կ'աշխատին հայը ուծացնել, այլասերել ու դարձնել զայն «Հայմաթլոզ», անհայրենիք։

Ցո՛ւնդ քանդուի, ռուսական պոլշեվիզմ, գրուեցիր մեզ աշխարհի չորս կողմերը, աւեր աւերակ դարձուցիր մեզ, եւ տակաւին կը յամառիս այդ տխուր դերիդ մէջ, «համայնացում» խաղալով։

Բացէ՛ք իւրաքանչիւր հայուն սիրտը, հոն ինչե՛ր պիտի կարդաք՝ ի՛նչ անէծքներ, եւ ի՛նչ արդար գայրոյթներ կուտակուած են այդ խոնարհ, աշխատաւոր բազմութիւններու սրտին խորը։ Շիտակը իրար կ'արժէք.— Հայ կաթոլիկ-բողոքական եւ հայ բոլշեւիկներ։

Ո՞ր մէկ գաւին մասին ժամանէ ու խօսէի այս հազար-հազար անգամ տանջուած, տառապած ժողովուրդը, իր հացին ետեւէ՞ն վազէ, ինչ հիւրընկալող ժողովուրդներու չհամ վերաբերմունքի՞ թէ այլասերման մասին խորհի։ Պակաս էր միայն կրօնական մարդոսութիւնը։

ԱՐՇԱԿ

Ց. Գ.— Մարաթի արշաւի ենթակայ է Սուրիոյ այս մասը ամիսէ մը ի վեր։ Հեղեղը թէեւ դանքերուն չկրցաւ մինաս պատճառել, սակայն բանջարանոցի պարտէզները աւերեց տարաւ, հակառակ կառավարութեան թափած ջանքերուն։ Ժողովուրդը մինչեւ իրիկուն պարտէզներու մէջ, ոտքի վրայ ձեռքի գաւազանին լաթ մը կապած՝ կը ճօճէ օդին մէջ, որպէսզի փախցնէ մարախները, բայց այնչափ շատ են, որ անկարելի է առաջքն առնել։

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Մայիս 17ին, Պրիան, յանշագրով մը 27 եւրոպական ազգերու պետութիւններու պարզեց իր ծանօթ ծրագիրը համեւրոպական դաշնակցութեան մասին։

Ցուշագրին սկզբունքները այնքան պարզ եւ մատչելի են, որ վիճաբանութեան շատ քիչ նիւթ կը պահանջեն։ Ամէն բանէ առաջ, կը շեշտուի եւրոպական պետութիւններուն աւելի սեղմ եւ համերաշխ յարաբերութիւնը։ Այսինքն, դաշնակցիլ՝ ոչ թէ իրարու մէջ ձուլուելով, այլ միանալով այնպէս, որ կարելի ըլլայ յարգել իւրաքանչիւր պետութեան գերիշխանութիւնը իր ազգային սահմաններուն մէջ, եւ վայելելով հանդերձ դաշնակցային արտաքին քաղաքականութեան առաւելութիւնները, իւրաքանչիւր պետութիւն ներքնապէս ապատ ըլլայ իր փափաքած իրաւակարգը հաստատելու։

Այսպէս, եւրոպական դաշնակցութիւնը պիտի ունենայ գուտ տեղական հանգամանք։ Միջազգային քաղաքականութեան մէջ ան ուղղուած չպիտի ըլլայ միւս գամաքամասերուն դէմ եւ իբրեւ երաշխիք պարտի ենթարկուիլ Ազգերու Դաշնակցութեան գերիշխանութեան, նոյն իսկ եւրոպական դաշնակցութեան մասնակցելու իրաւասու են այն պետութիւնները միայն, որոնք Դաշնակցութեան անդամ են։ Ուրիշ, եւրոպան դաշնակցելով ոչ թէ գերակայութեան մրցակից մը պիտի դառնայ Ազգերու Դաշնակցութեան, այլ եւրոպական արժէք ունեցող հարցերու մէջ, առնոր մասնագէտ օգնական մը։

Ունենալով նաեւ իր կեդրոնը Ժընեւի մէջ, Համեւրոպական գումարումներու վարչական կազմը ձեւաւորուած պիտի ըլլայ Ազգերու Դաշնակցութեան կազմին վրայ։ Պարբերական եւ բացառիկ հաւաքոյթներ, ներկայացուցչական գործադիր մարմին մը եւ բազմաթիւ մասնախումբեր։ Նախագահութիւնները եւ քարտուղարութիւնները պիտի ընտրուին փոխն ի փոխ եւ պիտի պատկանին այն ազգութեան, ուր կը գումարուին։

Քաղաքական ամէն միութիւն բնականօրէն պիտի յանգի նաեւ տնտեսական միութեան։ Բայց մասնանշելով հանդերձ, որ քաղաքական հարցերը պիտի գերադասուին տնտեսականներէն, Պրիան կը նախատեսէ տնտեսական համագործակցութեան ճիւղեր ալ հաղորդակցութեան, աշխատանքի, հանրային առողջութեան, արտադրութեան, գիներու աժանացման, դրամներու կայունացման ստորաբաժանումներով։

Ամերիկ Պրիանի առաջադրած գլխաւոր սկզբունքները։ Առաջին ակնարկով, նոր միութիւնը կը թուի ըլլալ ազգերու դաշնակցութեան մէկ մանրանկարը։ Արդեօք նաեւ, անոր պէս, թոյլ եւ արարողական գոյութի՞ւն մը քարշ պիտի տայ։

Ազգերու Դաշնակցութիւնը, ծնած համատարած սպանդի վաղորդայնին, մէկ գերագոյն նպատակ ունի — արգիլել պատերազմը։ Ան ժխտող կամ բացասող միջազգային գործիք մըն է, ուստի անկատար եւ նոյնիսկ վտանգաւոր, երբ հաւանական պատերազմի մը տեւական մտավախութիւնը կը սնուցանէ։

Դարերու տեւողութեան, համաձայնութիւններ եւ գինակցութիւններ կնքուած եւ քակուած են միայն պատերազմի նպատակին համար։ Ընոնք միացած են աւելի լաւ պաշտպանուելու կամ հարուածելու համար։ Այնքան սահմանները գծուած ու սրբագրուած են, որ այսօր Եւրոպայի իսկական դիմագիծը անճանաչելի դարձած է։ Ան կորանգուցած է իր ոսկեդրամին կէսը, եւ քաղաքական ազդեցութիւնը այն աստիճան, որ դեղին (չինական) վտանգը իրեն ասպարէզ կը կարդայ։

Եւրոպան եթէ կը փափաքի վերստանալ իր հմայքը եւ ուժը, իր ստեղծագործութիւնները եւ իր պատուոյ տեղը, պէտք է ամէն բանէ առաջ ինքզինք կարգի դնէ, խնայէ եւ կազմուի։ Ուստի պէտք է դաշնակցի։

Ազգերու Դաշնակցութեան ճառած «խաղաղութենէն» աւելի, Եւրոպան կը կարօտի երջանկագնող խաղաղութեան մը։ Դաշնակցած եւրոպական գամաքամասը պիտի ըլլայ խաղաղ եւ երջանիկ։

Օ՜Հ, գիտեմ, լաւատեսութիւնը վտանգաւոր է։ Եւրոպայի մէջ թունաւոր կազերու պահեստիներ կան տակաւին։ Եւ Լիվորնոյի ու Ֆիորենցայի ճառերը շատ բունակելի են։ Ռուսիան անգադար կը սպառազինուի։ Գերմանիա անհաշիւ կը ծախսէ եւ խրամատնկ Անգլիա — նոյնիսկ աշխատաւորական— կը կասկածի ամէն երեւոյթէ։

Պրիանի յուշագիրը կամովին աննկատ կը ձգէ ընդհանուր զինաթափումի, մշակոյթի, ընկերային վարչաձեւի եւ գաղութներու տիրապետութեան նման հրատապ հարցերը։

Եթէ, Եւրոպայի Դաշնակցութիւնը պիտի կազմակերպուի, ապահովութեան կամ քաղաքական դաշինքներու եւ կամ մաքսային համաձայնութիւններ վրայ, ապահովաբար դեռ գոյութիւն չառած, մահուան դատապարտուած պիտի ըլլայ Ազգերու Դաշնակցութիւնը։ Նաեւ՝ տարողութիւնը կրճատելու եւ մաքսերու սակարկութիւնները շատ թարմ են վերակրկնելու համար։

Իսկ եթէ Դաշնակցիլ պիտի նշանակէ կարմիր աշխարհակալութեան նման բագարձակ կեդրոնագումմ մը, ուր U. R. S. S. ցուցակին տակ աշխարհագրական եւ ազգային սահմանները պիտի վերածուին պարզ անուանակոչումներու եւ պիտի նուիրագործեն տիրապետողի ոտնձգութիւնները, եւ կամ պիտի ամրապնդուին դրամատիրական կարգերը, ամբողջ Եւրոպան վերածելով շինակոյի տիպարով գործարանի մը, այսպիսի վտանգաւոր մթնոլորտի մէջ բիւր անգամ նախընտրելի է, որ Եւրոպան մնայ իր ծաղրելի ազգայնականութեան մէջ բաժանբաժան։

Բարեբախտաբար, այնքան հեռու ենք այդ հեռանկարէն, այնքան հեռո՛ւ, որ այսօր, առանց վտանգի կարելի է, սահմանէ-սահման, Եւրոպայի ժողովրդավար եւ ընկերվարական դաշնակցութեան նշանախօսութիւնը հիւսել։

Պրիանի յուշագիրը անոր նախերգա՞նքն է արդեօք։

ԱՐՍԷՆ Կ. ՄԵԼԻ-ՔՈՆԵԱՆ

ՄԱՅԻՍ 28Ը ՔՈՆՍԹԱՆՑԱՅԻ ՄԷՋ

ՔՈՆՍԹԱՆՑԱ (սեփ. թղթ.)— Յունիս 1, կիրակի օրը քաղաքիս թաղական խորհուրդի հրաւէրով, մեծ հանդիսաւորութեամբ տօնուեցաւ Հայաստանի անկախութեան 12րդ տարեդարձը «Արաքս» սրահին մէջ։

Եկեղեցական արարողութեան վերջանալուն, արդէն սրահը լեցուած էր երկտող հայրենակիցներով, այնպէս որ հետզհետէ հասնող հանդիսականները ստիպուեցան ոտքի մնալ սրահին մէջ թէ դաւիթը եւ թէ սանդուղքի վրայ։

Հանդէսին կը մասնակցէին «Քնար» երկտող երգչախումբը, «Երեւան» Միութեան ֆանֆարը եւ քանի մը երկտող արտասանողներ։ Հանդէսը սկսաւ ուժանէրէն երգով մը, որմէ յետոյ ֆանֆարը նուագեց «Մեր հայրենիք»ը։ Ապա փոխն ի փոխ տեղի ունեցան համապատասխան արտասանութիւններ, երգեր եւն.։

Հանդէսի միջոցին հանդիսականներուն բաժնուեցաւ ընկ. Գ. Նժդեհի «Իմ դաւանանքը», որ կը պարզէ Դաշնակցականի համոզումները։

Օրուան բանախօսն էր ընկ. Գ. Նժդեհ, որ բացատրեց Մայիս 28ի զաղափարականը, ծանրացաւ սեփական հայրենիքի անհրաժեշտութեան վրայ, գեղեցիկ օրինակներով պարզեց շատ բանակալութիւններու տապալումը եւ յուսադրեց ժողովուրդը վաղուան յաղթանակի մասին։

Հանդէսը փակուեցաւ ֆանֆարին «Յառա՛ջ նահատակ»ով։

*** Նոյն օրը ցերեկէն վերադարձեալ նոյն սրահին մէջ տեղի ունեցաւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան տեղական կազմի եւ մակերներու ժողով մը՝ նպատակ ունենալով ընկ. Նժդեհի հանդիսաւորապէս տարուեցաւ նորընծայ 34 երտասարդներու եւ տիկիններու երդման արարողութիւնը, հանդիսաւորութեան դրօշին եւ անոր շուրջ հայ անկախութեան նահատակներուն։

Կարպատի Մեկուսի կողմէ ընկ. Ս. Սարուխի ողջոյնի խօսք ըսաւ նորընծաներուն շեշտելով որ իրենց բոլոր յոյսերը եւ նոյնիսկ կեան-

ՆԱԳԱՎԱՅԻՆ ՅՈՒՇԱՏԵՏԸ

ՀԱՅՐԻ ՄԱՐԴՈՒ

Մեզի հետ միասին Ղազախ այցելեցին նաև Ղազախստանի պատասխանատու կուսակցական գործիչներ, որոնք ուղևորվում էին Մոսկվա՝ մասնակցելու Ստալինյան սահմանադրության հանրաքվեին։ Ղազախ ընկերները մեզ հետ ճանապարհորդեցին մինչև Ղազախստանի սահմանագլուխ Ուրալսկ։

Ուրալսկում մեզ դիմավորեցին տեղական կուսակցական և խորհրդային մարմինների ներկայացուցիչները։ Ուրալսկի կայարանում մեզ համար հատուկ վագոն էր սպասում։ Ուրալսկից մինչև Մոսկվա մեր ճանապարհորդությունը տևեց 3 օր։ Ճանապարհին մենք հանդիպեցինք մի շարք կայարանների, որտեղ ժողովուրդը մեծ ոգևորությամբ ողջունում էր մեզ։ Ամենուր մարդիկ հավաքվում էին կայարանի շենքի առջև, ուր մենք ելույթներ էինք ունենում։

Ղազախստանի ներկայացուցիչների հետ միասին Մոսկվա էին գնում նաև Ղազախստանի ստախանովականները։ Ղազախստանի ստախանովականների ներկայացուցիչ Ալիմբեկ Ջանդոսովը ինձ պատմեց, որ Ղազախստանում ստախանովական շարժումը ծավալվում է հաջողությամբ։ Ղազախստանի ստախանովականները ստեղծել են իրենց ընկերական կազմակերպությունը, որը միավորում է ստախանովականների մեծ մասին։ Ղազախստանի ստախանովականները ստեղծել են իրենց ընկերական կազմակերպությունը, որը միավորում է ստախանովականների մեծ մասին։ Ղազախստանի ստախանովականները ստեղծել են իրենց ընկերական կազմակերպությունը, որը միավորում է ստախանովականների մեծ մասին։

չեւ իսկ Հնդկաստանի դէմ անարգանք կը համարէ տեղեկագիրը։

Լոնտոնի թերթերէն «Իվնինկ Սթանտարտ» չափազանց բարդ գտնելով կացութիւնը, զայն կը բաղդատէ հռոմէական կայսրութեան կացութեան հետ, Ադրիանոսի շրջանին։ «Իվնինկ Նիւզ», «Տէյլի Թէլէկրաֆ» կը մատնանշեն հարցին ահագին դժուարութիւնները։ Աշխատաւորական «Տէյլի Հէրըլտ» կը յիշեցնէ թէ ինքնօրինութիւն խոստացուած է Հնդկաստանի և այդ խոստումը պատուոյ խնդիր է Անգլիոյ ժողովուրդին համար։ Թեթու պահպանողական «Մորնինկ Փոսթ» դառնութեամբ կը քննադատէ անխոհեմօրէն տրուած խոստումները եւ կը նկատէ թէ անոնց գործադրութիւնը ողբալի հետեւանքներ պիտի ունենայ թէ Անգլիոյ եւ թէ Հնդկաստանի համար։ «Թայմզ» դիտել կուտայ թէ Եւրոպացիները բազմաթիւ չեն վարչական պաշտօններուն.— մէջ 5500 պաշտօններուն 530ը միայն անոնց ձեռքն է։ Ոստիկանութեան մէջ, միայն 600 եւրոպացի սպայ եւ 800 ենթասպայ կը գտնուի 187,000նոց ուժի մը մէջ։ Միւս պաշտօնեաներուն մէջ ալ, Անգլիացիներուն թիւը 10 առ 100 էն աւելի չէ։

⁂ Կալկաթայի ոստիկանութիւնը չորս մեծ խուզարկութիւններ կատարեց երեքշաբթի օր, Պէնկալի համագումարի կեդրոնին մէջ։ 69 հոգի ձերբակալուեցան եւ բազմաթիւ թուղթեր գրաւուեցան։

⁂ Մուհարրէմի տօնին առթիւ, Պոմպէյի մահմէտականները նուագախումբով կ'անցնէին հնդկական մեհեանի մը քովէն։ Հնդիկները կատղեցան եւ կռիւ մը ծագելով, վեց հոգի սպաննուեցան եւ 40 հոգի վիրաւորուեցան։

Տարտանէլի զոհերուն Յիշատակարանը

Յունիս 9ին, Սէյտ իլ Պահրի (Տարտանէլ) մէջ տեղի ունեցաւ Ֆրանսացի զինուորներու յիշատակարանին բացումը, նախագահութեամբ Զօր. Կուռոյի որ այնտեղ կորսնցուցած է իր մէկ թեւը եւ մասնակցութեամբ հինգ հարիւր նախկին պատերազմիկներու։ Յիշատակարանը շինուած է գոթական ճաշակով։ Սովորական աղօթքներէն յետոյ, Ֆրանսական դեսպանը փառաբանական ճառ մը խօսեցաւ, ժիեւնոյն ատեն շեշտելով թէ Զօր. Կուռոյի տեսակցութիւնը Մ. Քէմալի հետ՝ պիտի գերազանցէ Տարտանէլի ցոյցերը եւ բարեղէպ հետեւանքներ պիտի ունենայ Թուրքիոյ եւ Ֆրանսայի համար։ Խօսեցաւ նաեւ Զօր. Կուռօ. Այդ պահուն հասան Արեւելքի ճակատին զինուորները, պսակներ ղրին Ֆրանսական, անգլիական եւ Թրքական գերեզմաններուն վրայ։ Ծաղիկներ նետեցին նաեւ ղէպի ծով, այն կէտերուն վրայ ուր ընկղմեցան «Պուվէ» եւ ուրիշ մարտանաւեր։ Ցետոյ ուխտաւորները գացին Պոլիս, ուրկէ պիտի այցելեն Յունաստան։

Կարոլ Բ.ի գործերն ու հոգերը

Պուքրէշէն կը հեռագրեն թէ իշխան Նիքօլա, կարոլ Բ.ի եղբայրը, ռումանական բանակին ընդհ. քննիչ նշանակուեցաւ։ Թագաւորին թագադրութիւնը տեղի պիտի ունենայ հոկտեմբերին։

⁂ Նոր դահլիճը չէ կազմուած տակաւին։ Թագաւորը խորհրդակցութեան կանչեց կուսակցութեանց պետերը եւ նախկին նախարարներ։

⁂ Կազմալուծումը կը ծաւալի ազատական կուսակցութեան մէջ, որուն վարիչներուն մէկ մասը հակառակ է իշխան Կարոլի վերադարձին եւ գահակալութեան։

⁂ Կարոլ Բ. Ռումանական Աստղ պատուանշանը տուաւ Ֆրանսացի օդանաւորդ Լալուէթի, որ փարիզէն Պուքրէշ փոխադրած էր դինքը։

⁂ Գերմանական թերթերը կը պատմեն թէ Կարոլի վերադարձը սարքուած էր անցեալ ապրիլին, Զուիցերիոյ մէջ կատարուած խորհրդակցութեամբ մը որուն ներկայ էր իշխանը։

⁂ Ռումանիոյ փոշին թօթուելով հեռացաւ իշխան Շթիրպի, որ 1926ին ծանր վիճաբանութիւն մը ունեցած էր իշխան Կարոլի հետ, մինչեւ իրար ծեծելու աստիճան։

Զեկայիի ձեռքին ազատելու համար

Երկուշաբթի օր, Վարշաւայի մէջ, երբ ճամբայ կ'ելլէր Մոսկուայի ճեպընթացը, ճամբորդ մը վար նետուեցաւ եւ ուզեց գիծերուն վրայ իյնալ, անձնասպան ըլլալու համար։ Պաշտօնեայ մը յաջողեցաւ բռնել, բայց մարդը փորձեց փախչիլ։ Ցետոյ խոստովանեցաւ թէ կ'ուզէր մեռնիլ կամ փախչիլ, որովհետեւ Զեկային պաշտօնեաները կը հետապնդէին եւ Մոսկուա կը տանէին զինքը։ Ճամբորդը յաջողեցաւ զմեղի մը հանել եւ ծանր վէրքեր բանալ փորին եւ կուրծքին վրայ։ Անունն է Միշէլ Նաուժոֆ, պաշտօնեայ՝ խորհրդային հաստատութեան մը Փարիզի մասնաճիւղին։ Իր յայտարարութեանց համաձայն, հրաման ստացած էր Մոսկուա դառնալու. բայց որովհետեւ չհամակերպեցաւ, Զեկայի երկու գործակալներ եկան Փարիզ, Մոսկուա տանելու համար։

Քննութիւններ կը կատարուին Փարիզի մէջ, ճամբորդին ինքնութիւնը ճշդելու համար։

Միջազգային դրամատան փոխառութիւնը

Տքնաջան վիճաբանութիւններէ յետոյ, որոշուեցաւ հրապարակ հանել երկնի ծրագրով նախատեսուած փոխառութիւնը հետեւեալ պայմաններով.— Փոխառութեան գումարը պիտի ըլլայ 350 միլիոն տոլար, մէջէն ըլլալով ծախքերը եւ յանձնառուոյէքները։ Ֆրանսա պիտի տայ 2,515 միլիոն ֆրանք. Գերմանիա՝ 36 միլիոն մառք. Մ. Նահանգները՝ 98 միլիոն տոլար. Անգլիա՝ 12 միլիոն ոսկերլին. Պելժիա՝ 35 միլիոն պելկա. Հոլանտա՝ 73 միլիոն ֆիորին. Շուէյտ՝ 110 միլիոն քուրոն. Զուիցերիա՝ 92 միլիոն գուլդ. ֆրանք։ Փոխառութիւնը պիտի կոչուի «Գերմանական կառավարութեան միջազգային փոխառութիւն հարիւրին 5ուկէս տոկոսով. 1930»։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ՕԹԱՆԱՒՈՐԴՈՒԻՀի Տիկին Մառիզ Պասթիէ, որ փորձած էր կոտրել տեւողութեան մրցանիշը, 40 ժամ օդին մէջ մնալով, ստիպուեցաւ Պուռժէի կայանը իջնել 22 ժամէն, սեքենայի խանգարման մը հետեւանքով։ Ուրեմն, տեւողութեան համաշխարհային մրցանիշը կը պահէ Գերմանուհին, Օր. Լէնա Պէրնշթայն, որ օդին մէջ մնաց 35 ժամ եւ 46 վայրկեան։

Հ.Յ.Դ.ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Chope Parisienneի վերնայարկը, 64 Rue des Ecoles.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Սէն Լուսնէթ Մարկրիթ (միասին).—Այսօր շինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սէն Լուի հիւանդատեղին։

Լա Սիոթա.— *Այս կիրակի, սովորական հաւաքատեղին։*

Սալէն տը ժիրօ.— *Այս կիրակի։*

Լիոնի կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ հետեւեալ խումբերը ֆեռի խումբայսօրհինգշաբթիիրիկուն ժամը 8.30ին Նիկողոսեանի հաշարանը։

Վրէժ խումբ, վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ։

Ներկայ կ'ըլլան կոմիտէի անդամները։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Կարեւոր օրակարգ։

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

7 յուլիս կիրակի։ Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։ Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն։

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Եռագոյն խումբի ընդհ. ժողովը՝ այսօր Շինգշաբթի իրիկուն ժամը 9ին 79 Rue des Chambards, Bois - Colombes։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՊԻՅԵԱՆՔՈՒՒՐ Իսի-լէ-Մուլինօի ջաւարեան ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր ընկերները այսօր Շինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին ծանօթ հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ խումբի ժողովը այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի վերնայարկէ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայ կ'ըլլան կ. կ.ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները։

ՊԷՎԻԼԻ Ռոստոմ կոմիտէի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին 131 Fbg. du Temple պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԳԱՌԱՌ

Լիոնի պատ. միութեան գրախօսական երեկոյթը այսօր Շինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը։ կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին 63 բիւ տը լա ըֆֆիւպլիք։ Ներկայանալ անդամատետրով, կարեւոր օրակարգ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ո. միութեան մարսէյլի մասնաճիւղի ընկերային դաշտագնացութիւնը այս կիրակի առաւօտ ժամը 6.30ին։ Ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամին Bld. Garibaldiի կայարանը եւ առնել հանրակառք 15, 16, 40 եւ 39 ու իջնել՝ վալ Պառել, ձաշը միասին բերել։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ բոլոր Հայր. միութեանց վարչութիւններէն որ տպարան եփրատի կողմէ նախապէս իրենց դրկուած «բաց նամակ»ներու եւ անոր կից հարցարաններու պատասխանները ճաշին մեզ փութացնել մինչեւ յունիսի վերջը։ Տպ. «Եփրատ» Հ. Թադէոսեանի, 34 Rue Villeroy, Lyon.

ՆԱՄԱԿ ունին ցակոբ տէր ցակոբեան, Աստուր Աշճեան, Տիկին Շահինեան, Միհրան Քէշիշեան, Նահան Անուշեան։ Դիմել՝ «ցառաջ»ի վարչութեան։

Կ'ուզուի կանանց հագուստներու համար Ֆրանսերէն գիտցող առաջին ձեռք լաւ կարուհի մը որ միայնգամայն վարէ արհեստանոցը։ Գոհացուցիչ պայմաններ։ Դիմել՝ 4 Rue de la Collégiale, մէթրօ՝ Gobelins տես։

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՑՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւնները եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով գարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (Ֆրանկախտ, Ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօռատուռ։ Ազեմիա եւ արագ խորհրդացկութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12։

Կ'ուզուի կնոջ կոշիկներու մասնագէտ *մօնթէօր եւ Ֆիճիճէօր։* Լաւ վճարում, դիմել Մուշեղեանի, 13 Rue des Bergerse, Marseille.

EMPIRE Միգիթ-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՑՆ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ցեր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Ակնթի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քիթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ՕՏԱՄՆԱԲՈՒԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ ՄԸ
ՆՐԲԱՃԱՇԱԿ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐՈՒՆ
SALON DE COIFFEUR DJIVAN
15 Rue des Dominicaines, MARSEILLE
Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս որ 36 բիւ տէ ֆօմինիքէնի սափրիչի խանութս փոխադրած եմ նոյն փողոցը 15 թիւի շքեղ եւ ընդարձակ սալոնը։ Օրինակելի մաքրութիւն։ Նրբաճաշակներու գոհացում։
Ունինք կանանց բաժին մը, ուր մասնագէտի ձեռքով կը յարդարենք եւ կը կտրենք մազեր ամէն ձեւի։
Ondulation et mise en plis
Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար

ՀԱՑՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ. ՕԳՏՈՒԵՑ�էՔ ՊԱՏԵՇՈՒԹԵՆԷՆ
Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր ֆողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաքարի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ ֆողամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։
Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ։
Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։
Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Աատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։
Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թէլեֆոն C. 01—71

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Գ. ԾԷՔԷՐԵԱՆ
փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-49
ԿԸ ՄՏԱՆՁՆԵՄ այցելուս տարաբակալութիւն փոքր ամասնաձրով։
ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Registre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux *և* Impôts sur le revenu *դործողութիւններ։*
ԱՌԻՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ
Կրնամ ձեզ ղրկել պահել Chiffred'Affaires *եւ* BénéficesCommerciaux *տուրքերէն երեք արտիսաւոր էք, ղոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, գերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, երայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *ունենաք։*

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
MAISON VARTERESSIAN
1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները
Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.
Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Խ Ի Ր Ա Ժ Ա Ն
Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար
Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

Աչքերնիդ չո՞շ, Փարիզահայ տիկիններ

Յայտնեցաւ B. Jaret ֆիրմայով հայկական հաստատութիւնը ղեկավարութեամբ ծանօթ եւ հռչակաւոր կարուհի Տիկ. ՍԱՓԻՆԵԱՆի որ յանձն կառնէ ամենադժուարահաճ տիկիններ իսկ գոհացնել իր արդիական ՃՈՒԽ ՄՈՏԵԼՆԵՐՈՎ ու ԽՆԱՄԵԱԼ ԿԱՐՈՎ։ կը շինուին ԹԱՅԻՕՐ, ՐՈՊ, ԹՈՒԱԼԷԹ, ՄԱՆԹՕ, ամէն տեսակ կանացի հագուստներ, եւայլն։

Հաստատութեան նպատակակէտն է ժաքուր, շիք եւ արուեստագիտական հագուստներ ղրկել Փարիզի հայ տիկիններուն, անհատապէս օրէն պիտի ժամադրելի դինով մը։ Անգամ մը այցելել կը բաւէ հետեւեալ հասցէին՝ 4 Rue de la Collégiale, առաջին յարկ Paris (5)։ Մէթրօ Gobelins տես։

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
13
ՅՈՒՆԻՍ
1930
13 JUIN 1930

Զ. ՏԱՐԻ Թիւ 1287 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԱՐԿՈՒԻ ԽՕՍՔ

ՀՆԴԿԱՍՏԱՆ

Ծանր փորձի մը ենթարկուած է բրիտանական պաղարիւնը, Հնդկաստանի դէպքերուն հետեւանքով։ Փորձ մը որ կրնայ փոխարինները յարուցանել։

Երբ առաջին անգամ մշակուեցաւ «քաղաքացիական անհնազանդութեան» ծրագիրը, մարդիկ թերահաւատ էին անոր յաջողութեան մասին։ Եւ հին աղուէսները կը հեգնէին կանխին, որ յաւակնութիւնն ունի դղրդելու բրիտանական կայսրութեան հիմքերը։

Անգլիացիները արդարամիտ են, բայց բթամիտ, ըսեր է անգլիացի սպայ մը, զինադադարի շրջանին։ Կը թուի թէ բոլորովին անհիմն չէ այս խօսքը։ Գոնէ քաղաքական կեանքի մէջ։ Ահա Հնդկաստանի պարագան, իրրեւ նորագոյն փաստ։

Անհնազանդութեան պատերազմին հոչակումէն յետոյ ալ, մարդիկ շարժման վրայ նայեցան արհամարհանքով եւ հեգնութեամբ։ Երբ կանտին ճամբայ ելաւ իր 79 կամաւորներով, դէպի աղահանքները, — Լոնտոնի մէջ զուարճալիք համարեցին գործը։ Տեսակ մը պղպջակ, որ պիտի ցնդէր առաջին ճնշումին։

Եւ սակայն, շարժումը աճած, ծաւալած եւ աւելի կնճռոտ կացութեան մատնած է քաղքենի-դրամատիրական դասը։

Քաղաքները պաշարուած չեն, մարտանաւերը չեն ռմբակոծեր, թնդանօթները չեն գոռար, — և սակայն, կանգ առած է ամբողջ առեւտրական կեանքը։ Իրական պատերազմն է որ կը մղուի կրաւորական դիմադրութեամբ, — պօյքոթով։ Տեղացին կը մերժէ գործածել եւրոպական, յատկապէս անգլիական ապրանք։ կը գոհանայ իր նախնական հագուստ-կապուստով, իր իւիկին արտադրութիւններով։ Զի գներ, ուրիշներուն ալ թող չի տար գնել՝ դուրսէն եկած ապրանք։

Հետեւանքը, — կանգ առած են Անգլիոյ գործարանները, մանաւանդ Լանքաշիրի մանարանները, որոնք ոսկի կը դիզէին միայն Հնդկաստանի առեւտուրով։ Անցեալ տարի Հնդկաստան 18 միլիառ ֆրանքի ապրանք էր գնած, կէսը՝ Անգլիայէն։ Միայն անգլիական բամպակեղէնի ներածումը կը ներկայացնէր հինգ միլիառ ֆրանքի գումար մը։

Տակաւին չենք հաշուեր սեղանաւորական, շոգենաւային, ապահովագրական, փոխադրութեանց եւն. գործառնութիւնները։ Փարիզեան թղթակից մը, որ այժմ պրպտումներ կը կատարէ Հնդկաստանի մէջ, իր վերջին թղթակցութեամբ կը հաշուէր թէ Անգլիա տարին հարիւր միլիոն ստերլին պիտի կորնցնէ, եթէ բոլորովին խզուին առեւտրական կապերը Հնդկաստանի հետ։

Եւ դեռ այս՝ առեւտրական հաշիւն է։ Անկարելի է թուանշաններով հաշուել բուն հետեւանքները, մանաւանդ գործազրկութեան զարհուրանքը։ Պատերազմէն ի վեր, պետական նպաստով կ'ապրին երկու միլիոն բանուորներ — աւրողջ ժողովուրդ մը։ Մինչեւ հիմա ծախսուած է՝ 450 միլիոն ստերլին...

Հնդկական խլրտումը վտանգաւոր է նաեւ անոր համար որ, կը զուգադիպի մեր ժամանակներու երկու աննախընթաց երեւոյթներուն, — համաշնաւարական յեղաշրջման եւ Արեւելքի համատարած զարթման։

Հետզհետէ կը քակուին ու կը սրբուին հին տախտակները։ Աշխարհակալին սուրը ամէն բան չէ այլեւս։ Մնաց որ, յետին ատրուկն ալ սուր ունի այսօր, թէ իրականը եւ թէ բարոյականը, աւելի լայնաբերան եւ աւելի հատու։ — Սուրը՝ գիտակցութեան, ըմբռնումութեան եւ համատարած, զանգուածային, դղրդագին շարժումներու։

Ահա թէ ի՛նչու Մեծն Բրիտանիան կ'աճապարէ ժամ առաջ լեզու գտնել հնդկական սփինքսին հետ, 13,000 էջնոց տեղեկագիր մը փռելով սեղանի վրայ։

Հնդկաստանը ոչ Իրլանտա է, ոչ ալ Եգիպտոս։ Առանց անոր, դժուա՛ր թէ կարենան երգել այսուհետեւ,— Իշխէ՛, Բրիտանիա...

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ԱԶԳԱՅԻՆ ՈՒԺԸ

«Յուսաբեր» կը շեշտէ այս խորագրով խմբագրականի մը մէջ (2 յունիս).

— « Ո՛չ մէկ ժողովուրդ այսքան նոյնացաւ ու ջարազատեցաւ իրմէ ծնած կուսակցութեան հետ։

Դաշնակցութիւնը ծնաւ, դարձաւ, եղաւ ու մնաց իբրեւ թարգմանը հայրենիքի եւ ազգային գերագոյն ուժը հայ ժողովուրդի։

Այն մրակ բազուկը, որ տիրականօրէն կը վարէ հայութեան ճակատագիրը եւ տիւ եւ գիշեր կը թեւածէ հայրենի երկրի սահմաններուն վրայ։

Համակ ուշ ու խոդութիւն դարձած՝ այսօր հայ ժողովուրդը կը հետեւի անոր բոլոր շարժումներուն, ակնածանքով կը լսէ անոր իւրաքանչիւր խօսքը ու կը կատարէ անոր իւրաքանչիւր պատգամը։

Որովհետեւ միայն ան կը հանդիսանայ համաժողովրդական վստահութեամբ օծուն այն միակ բազուկը, որ ի վիճակի է բազմութիւնները շարժման մէջ դնել, վճռական վայրկեանին ցրիւ-ցրիւ բեկորներէն կերտել ազգի միացեալ կամքը եւ անդեկ զանգուածը յայս օտարի եւ Թշնամիին ներկայացնել իբրեւ [illegible] իբրեւ իրաւապահանջ ժողովուրդ։

Ու ձիշդ հոս է դաշնակցութեան *ազգային* բովանդակ արժէքը։ Ու այս կարեւորագոյն պարագան է, որ չուզեցին կամ չկրցան ըմբռնել անոր հակառակորդները։

Կա՛յ ուժ մը արդեօք, որ դաշնակցութենէն դուրս եւ անկէ անկախ ի վիճակի ըլլար այս վայրացան ժողովուրդի հաւաքական կամքը կերտել եւ զայն իբր կռուան հանդէս բերել իր հայրենիքի պաշտպանութեանը գործին մէջ։

Ու կա՛յ մէկը արդեօք, որ, պայքարելով հանդերձ դաշնակցութեան դէմ, *անկեղծօրէն* ուրանար անոր այդ դերը եւ քաղաքական այս ուժը անոր մէջ չտեսնէր։

Մեր դարուն ազգերը անկարող են ապրիլ առանց ազգային հաւաքական կամքը մարմնաւորող վերին գերագոյն ուժի։

Որքան այս ուժը շատ է ծաւալուն, որքան մեծ է անոր հմայքը ու պարտադիր անոր կամքը, այնքան աւելի է պաշտպանուած անոր ազգային դատը։

Այս տեսակէտով մարդկութեան նորագոյն պատմութիւնը տրտասանած է իր վերջնական վճիռը։ Պաշտօվագոյն ուժը, ամէնքէն ճանչցուած եւ ամէնուն համար պարտադիր — ազգի մը անկախ եւ ազատ պետականութիւնն է»։

ՍԱԼՄԱՍՏԻ ՎԻՃԱԿԸ

ԹԱՒՐԻԶ, 29 Մայիս.— Սալմաստից եկողները պատմում են, որ ժողովուրդը կմախացած եւ շշմած վիճակի մէջ է։ կլիման միանգամայն փոխւել է եւ օդը այնքան է ծանրացել, որ շնչել չի լինում։ Գետնի տակ անվերջ ձայներ են լսւում, մանաւանդ երբ ուժեղ ցնցումներ են լինում։ Որոշ գիւղերի ջուրը ցամաքել է, իսկ ուրիշ գիւղերում էլ աւելացել։ Ժողովուրդը վախենում է հիւանդութիւններից։

Անշուշտ մեր գաղութները օգնութեան ձեռք կը մեկնեն ամէն ինչից զրկւած Սալմաստեցիներին։

Թաւրիզի ազգաբնակչութեան մի մասը դեռ (աւելի շատ հայեր) խուճապի են մատնուած՝ այգիներում կ'ապրի։ Շարունակ ցնցումներ են տեղի ունենում, բայց ոչ ուժեղ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքեւհելլէն համաձայնութիւնը

Ինչպէս գրեցինք երէկ, յունիս 10ին վերջնապէս ստորագրուեցաւ Թուրքեւհելլէն համաձայնութիւնը, չորս տարի քաշքշուելէ յետոյ։ Այս առթիւ ճառեր խօսեցան Թէվֆիք Րիւշտի պէյ՝ Թուրքիոյ արտաքին գործավարը, յունական դեսպան Պ. Փոլիխրոնիատէս եւ փոխանակութեան խառն յանձնաժողովին անդամ Պ. Չօլպաճատ։

Ստորագրուած պայմանագրութեան համաձայն, երկու կողմերու փոխանակելի բնակիչներուն ձգած շարժուն եւ անշարժ ստացուածքները կը դառնան սեփականութիւն անոնց պատկանած կառավարութեանց։ Ստորագրութենէն 15 օր յետոյ, պիտի վերնան դրամատուններու մէջ գնուած ամէն տեսակ աւանդներու կնիքները։ Թրքահպատակ Յոյները եւ յունահպատակ Իսլամները որ Պոլիս կամ արեւմտեան Թրակիա կը բնակին, կը համարուին վերջնապէս հաստատուած (էթապլի)։ Թուրք հանրապետական անցագրով Պոլսէն մեկնած Յոյները կրնան վերադառնալ իբրեւ «էթապլի»։ Երկու կառավարութիւնները պիտի արտօնեն միւսներուն վերադարձը իբրեւ օտարահպատակ։

Համաձայնութեան ստորագրութենէն մէկ ամիս յետոյ, հելլէնական կառավարութիւնը փոխանակութեան խառն յանձնաժողովին տրամադրութեան տակ պիտի դնէ 425,000 ստերլինի գումար մը, որուն 300,000ը պիտի գործածուի հատուցում ընելու Թուրքիա հաստատուած այն Յոյներուն և Յունահատան հաստատուած այն Իսլամներուն, որոնց ստացուածքները երկու կառավարութեանց կ'անցնին։ Մնացեալ 125,000 ստերլինը [illegible]

Համաձայնութեան գործադրութիւնը յանձնուած է փոխանակութեան խառն յանձնաժողովին, որուն անդամները պիտի վճռեն նաեւ մեկնաբանութեան առթիւ ծագած վէճերը։

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Բրիտանական օդանաւերը կը շարունակեն ռմբակոծել հիւսիսային-արեւմտեան սահմանագլուխի Թշնամի ցեղերուն դիրքերը։ Կարգ մը ցեղապետներ դիմում կատարած են, հաշտութեան համար։

*** Ծանր խռովութիւններ ծագեցան Ամրիցարի մէջ։ Յուցարարները յարձակեցան ելեկտրական ընկերութեան գրասենեակներուն վրայ, գրգռուելով վճարումներու յապաղումէն։ Ոստիկանութիւնը կրակ բրաւ եւ բազմաթիւ ձերբակալութիւններ կատարեց։*

*** Կը կարծուի թէ կառավարութիւնը յառաջիկայ շաբթու միջոցներ ձեռք պիտի առնէ, որպէսզի կարելի ըլլայ անգլիհնդիկ խորհրդաժողովը գումարել հոկտեմբերին։ Հնդկաստանի պատուիրակները հրաւիրելէ առաջ, կառավարութիւնը պիտի քննէ Սիմոնի տեղեկագրին երկրորդ մասը, որ լոյս պիտի տեսնէ յունիս 24ին եւ որ կը շօշափէ Հնդկաստանի ապագայ վարչաձեւին խնդիրը։ Վարչապետը պիտի խորհրդակցի նաեւ միւս երկու կուսակցութեանց պետերուն հետ։ Նախարարական շրջանակներու մէջ, գոհ են տեղեկագրին առաջին մասին գտած ընդունելութենէն եւ մեծ արժէք չեն տար եղած քննադատութիւններուն։*

*** Հնդկաստանի ազատական շրջանակները ուժգնօրէն կը քննադատեն Սիմոնի տեղեկագրին առաջին մասը, որ ընդհանուր տեղեկութիւնները կը պարունակէ եւ տակաւին առաջարկներ չըներ ապագային համար։ Հնդկական ընկերակցութեան նախագահը յայտարարած է թէ տեղեկագիրը կը ճգնի կարելի եղածին չափ քիչ տեղի տալ Հնդիկներու արդար պահանջներուն։ Ինքնավարութեան կուսակիցները բացէ ի բաց Թշնամի են տեղեկագրին, որ առանց վերապահութեան կը դատապարտուի նաեւ առեւտրական աշխարհի ազդեցիկ անդամներուն կողմէ։ Պոմպէյի մանարանատէրներու ընկերակցութեան նախագահը կը յայտարարէ.*

—Եթէ տեղեկագրին երկրորդ մասը լայն ազատութիւններ չի տար Հնդիկներուն, ոչ ոք նկատի պիտի առնէ զայն։ Ամէն մարդ անխտիր կը պահանջէ սահմանադրութիւն մը որ մօտեցնայ գաղթապետութեանց կազմական օրէնքին։

Իրարու հետեւէ խոյս կուտան

Մոսկուայէն Լոնտոն հասած լուրերու համաձայն, շուտով ժահավճիռ պիտի արձակուի Փարիզի խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան մուշտակեղէնի բաժնին տնօրէն Պէնիթինի եւ ատաղձի բաժնին տնօրէն Սթրոժպէրկի դէմ, որոնք մերժած են անմիջապէս Մոսկուա վերադառնալ։

Միւլիւքոֆի թերթը կը գրէ թէ նոյն պատուիրակութեան երրորդ մէկ անդամը, Լէոն Կոսթորկ, որ հինգ տարիէ ի վեր Փարիզ կը բնակի եւ շատ կարեւոր պաշտօններ վարած է, նմանապէս մերժեր է Մոսկուա դառնալ։

*** Փարիզի ոստիկանութիւնը կրցաւ գտնել հետքը Պ. Միշէլ Նաումոֆի, որ ինքզինքը վար նետած էր Վարշաւայի կայարանին մէջ, երբ կառախումբը ճամբայ կ'ելլէր դէպի Մոսկուա։*

Նաումոֆ փարիզ կը բնակէր 1926 հոկտեմբեր 25էն ի վեր եւ մուշտակեղէնի մասնագէտ էր խորհրդային առեւտրական

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդա Գ. էջ)

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 13

Աբշակ Ջամալեան	250
Գարեգին Սարգիսբէկեան	200
Յովհաննէս Յակոբեան	150
Յովհաննէս Սէմէրճեան	150
Գումար	750
Նախորդ գումար	13,050
Ընդհ. գումար	13,800

ՏՈՄՍԵՐ

ԳԵՂԱՄ ՓԱՓԱԶԵԱՆ

Երէկ չորս կերպով ցաւորդեցինք հայ երիտասարդի մը՝ գեղամ փափազեանի անծնասպանութիւնը։ Անցեալ շաբաթ գիշեր, ան՝ կորսուած յուսահատութեան վիրապին մէջ՝ կ'առնէ ածելին ու պրկելով իր աջ բազուկը, ձախ ձեռքով կը կտրէ իր կրնոցը՝ զատէ իր գլուխը վիզէն։

Երիտասարդ հայորդի մըն ալ մեռաւ։

Ի՞նչու Թողուլ որ երիտասարդ մը գլորի յուսահատութեան լաբիւրինթոսին մէջ։ Վերք մը կայ այստեղ։

Գեղամ երեք տարիէ ի վեր կը տառապէր աւագախտէ։ Արգիլուած էր իրեն աշխատիլ։ Ողբերգութիւն է փարիզի մէջ աղքատ ըլլալ ու հիւանդ։ Քանի մը դաշնակցական ու չէզոք բարեկամներ իրեն կ'օգնէին։ Վերջերս մտած էր քօշէն հիւանդանոցը եւ մնացած էր չորս ամիս։ երկու շաբաթ էր հիւանդանոցէն ելլելը։ Նիւթական միջոցներէ զուրկ էր։ իր բարեկամները քիչ մը դրամ տուին իրեն։ Դիմեց Հայ կարմիր խաչին եւ Հայոց եկեղեցին։

— «Չա՛, հո՛ւ, հա՛, հո՛ւ». «Գնա, եկուր» ու ի վերջոյ իրեն ըսեր են.

— «Աշխատէ որ չծանծրացնես»։

Եւ այս նահատակ տղան, որ անկարող էր մէկուն ուժեղ խօսք մը ըսել, այդ ադա-պէյերը, այդ էֆէնտի-աղաները չծանծրացնելու համար վերջ տուաւ իր կեանքին։

— Հայոց եկեղեցի ու Հայ կարմիր խա՛չ...

Մէկը խանութ եղած է ու միւսը պազար...

Ու գեղամները կ'երթան մենէ...

Հայոց եկեղեցին Թող սեւնայ ու կարմիր խայր կարմրի...

Ու Թող աղօթք ընեն, մեղանչեն ու ապաշխարեն... Թող փա՛ռք տան Աստուծոյ, քանզի գառնուկի նման տղայ մըն էր գեղամը։

Ու այս յուզումին մէջ, ստոյգ աղբիւրէ կ'իմանանք որ Հայ կարմիր խաչը լքած այսպէս իր հիւանդները, տարեկան նպաստ կուտայ Թամկավարներու օրականին, անշուշտ զայն համարելով հիւանդ... Թերթ։

Ն. Պ.

ՋՐՕԴԱՆԱՒ ՄԸ ԿԸ ԲՈՒՆԿԻ ՄԻՏԻԼԻԻ ՄԷՋ

Իտալական ջրօդանաւ մը, որ կը բանի Լիոնքի եւ Պոյսոյ միջեւ, գետին ինկաւ ցորեքշաբթի օր, պայթիւնի մը հետեւանքով եւ կրակ առաւ։ Ճօթը ճամբորդները, որոնց մէջ կը գտնուէր նաեւ Ֆրանսացի բանաստեղծ Փոլ Ժէրալտի, փրկուեցան օգնականներուն հետ մէկտեղ։

ՄԱՀԱՐՁԱՆ ՄԸ

ՆԻՄ՝ ԻՐ ՁԱԻԱԿՆԵՐՈՒՆ

Նի՛մ... Այս պերճ ու մեղկ քաղաքի մասին ի՞նչ գրել որ չնմանի հինաւուրց երգի մը յապաղած արձագանգին: Ամէն տաբի, ամէն եղանակին, հարաւի աբեւին պէս ակնախտիղ եւ ալպեան ծաղիկներուն պէս խայտաբղետ, ա՛յնքան էշերը կը փեթթին պաշտօնական ու անպաշտօն ոչխարհներու ձեւին տակ... Ի՛նչպիսի ծաղիկներէ կապեմ իմ փունջս, որպէսզի ընթերցողը չբացականչէ.— Նոր բարի լո՛յս, վաղուց կը ճանչնանք ատոնց բոյրը:

Ուրեմն պիտի հրաժարիմ ձեզի պարտադրելէ որ և է փունջ, բայց, ձեր կարգին, դուք ալ վերապահեցէք ձեր նոր ողջոյնը, որովհետեւ Փրովանսի հզօր արեւին տակ նոր բան մը կայ:

Ով որ մայրաքաղաքը ճանչնալէ վերջ կ'այցելէ ծովալպեան այս գաւառը, անպատճառ կը մղուի լազուարթ ափերուն սպիտակ ոստանները նկատելու Փարիզի հարուցու աղջիկները, զորս վարպետ մայրը փարթամօրէն պճնած է, դարպասելու համար մշուշոտ հիւսիսի զբօսաշրջիկները: Հոս ամէնէն գեղեցիկ պարտէզը կը կոչուի «Անգլիացիներու ճեմավայր»: Ամէնէն ազնուապետական թաղին բարձունքը վիքթորիա թագուհին մարմար կիսանդրին է, որ կը ծաղկի հսկայ շուշանի մը պէս: Ամէնէն սիրուն փողոցին անուանակիր տախտակները կալլէսի իշխանին փառքն է, որ կ'անդրադարձնենիրենց կապոյտ կիտուածներէն:

Անշուշտ Նիս թափուր չէ ազատներէ ու ներուզականներ իշխատակարաններէ: Անոնց բաշխուած քաղաքին մէջ, կը մատնէ նոյնիսկ իրերու խոր ներդաշնակութիւն մը, որ միակ ներհուն զաղտնիքն է կատարեալ գեղեցկութիւններուն: Ահա յաղթանակի լայնուղին — Avenue de la Victoire — որ դէտի մը պէս քաղաքը ճեղքելով կը յանդի Մասենայի ծով հրապարակը, եւ որուն վրայ Յաղթանակի զոյգ հայերուն, մարաշլախտ Ֆոշի եւ Ժոռժ Ռլէմանսօի լուսապատկերներն են, որ կը գերկընդխառնուին դէմ առ դէմ իրենց անուններուն ձօնուած փողոցներէն: Տարբեր կէտերու վրայ, քաղաքը հովանաւորող սուրբերուն նման, կամպէթթայի եւ կարիպալտիի խիստ նայուածքներն են, որ ողիմպիական կշտամբանքներու պէս կ'իյնան իրենց կենսամոլ ու սնամիտ շըրջապատին վրայ: Հետեւա՞նքը: Բնազդական հակազդեցութեամբ ժողովուրդը չի սիրեր զիրենք եւ թոյլ կուտայ որ աղաւնիներուն ծիրտերը կոշկոռներու պէս բծաւորեն իրենց պրոնզէ ճակատները, իսկ մօրուքները նմանին Փոն-Նէօֆի հովկուներու մօրուքներուն, որոնց մէջ կերաւուրի թացանին զեղին կաթիլները հանդարտօրէն կը բարձրանան, եւ կառչած հացի փըշրանքները բուռն փոթորիկի մը կը սպասեն՝ հողին վրայ իյնալու համար: Մինչդեռ Բանի հրուչակաւոր Բուլաղէթին վրայ Էտուըրտ Է., Պիսիդոնի նման լուսափրփուր ժօրուքի մը մէջէն է, որ կը նայի իր պատուանդանին շուրջ խլրտացող բազմութեան: Նոյն անստգիտ արուեստը ունի նաեւ իր դրացի եւ համազգի լորտը որ, քանդակողին եւ քերթողին կամքովը, Անգլիոյ վարդը կ'եղբայրացնէ Փրովանսի արմաւենիին հետ: Երկուքն ալ սպիտակ, երկուքն ալ մարմար:

Բայց վերադառնանք Նիս: Դէպի նոր խորհուրդը, դէպի նաւամատոյց: Ծովափնեայ շէնքերու ընդհատում քանի մը հարիւր մէթրի վրայ, ուր բնութիւնը, սպառնագին բուռնցքներու պէս կը ցցէ իր թուխ խարակներն ու ճերմակ սարաժայռերը, կարծէք, յատկապէս ա՛յս կէտին վրայ, ան՝ բնութիւնը՝ ինքզինքը պաշտպանած ըլլայ բնաքանդ մեքենաներուն դէմ: Բայց ո՛րքան յօժարութեամբ կը թուի իր սիրտը կառկառած ըլլալ քանդակագործի զրոցին, որ զայն վերածած է սրբապայրի մը:

Նոթր-Տամի ճակատէն նուազ խճողուած, նոյնքան բարձր ու լայն, այս բնակոթողը աւելի ահազդու է այն պարզութեամբը, որ բիւրեղ սառնապարիսպի մը տեսքը կուտայ իրեն, եւ աւելի յուզիչ, որովհետեւ առասպելական սուրբի մը դիւրահնար անունը չէ որ կը պանծացնէ, այլհայրենազոհ նահատակներու յիշատակը: Յիշատակը երիտասարդ քաջերու, որոնք դեռ մանուկ, հաւանաբար եկան պահ ուրտուք խաղալ այս ժայռին շուրջ, երբ անիկա կիկլոպեան զանգուածի մը պէս, տձեւ ու խորտուբորտ, բազմաթիւ ձերպեր ու ցցուածքներ կ'ընծայէր անոնց: Կամ, պատանքներ, դեռ նոր յափշտակուած Միսթրալի երդովը, եկան անոր մեկուսացած հովանիին տակ, յաւակնոտ ու վարանոտ, ժպտիլ ապագային, որ սա ծովին պէս հարթ ու լազուարթ, կը սկսէր իր ծալքերը բանալ անոնց հեռատոյզ նայուածքին առջեւ, եւ որ սակայն, օր մը, անոնց բոլոր ջանքերն ու տենչանքները պիտի փոխակերպէր սա ապալեր ժայռին:

Ի՛նչ փոյթ: Նիսի որդեկոչոյս ժայրերը կրնան այսօր այդ յիշատակարանի մէջ տեսնել — այնքան փայլուն է եւ ողորկ — ցոլքը իրենց զաւակներուն, միշտ թարմ, միշտ ծաղկահասակ, այնպէս՝ ինչպէս մեկնեցան իրենց գիրկէն այլ եւս չվերադառնալու համար:

Ու յետոյ, անմրցելի փառք, [illegible] հոս ո՛չ ելլադային փոխադրուած մարմար կայ, ո՛չ ալ պղինձ՝ հեռաւոր հանքերէ: Ան այս հողէն ծնած է ինչպէս սա արմաւենիներն ու ձիթենիները, ինչպես այն քաղքերը որոնց յիշատակին նուիրուած է: Բայց անկորնչելի, ան իր ճակատին վրայ կը շողացնէ յաւիտենութեան հետ քալելու ուխտը: Վաղը հրովարտակ մը կրնայ կամ պէթթայի արձանը փոխադրել Նէկրէսքօի առջեւ, իբրեւ զարդակոթող, բայց ոչ մէկ մարդկային կամք պիտի կրնայ խախտել այս մահարձանը որ բնութեան կամքով կառուցուած է:

Ստուգիւ հոս բնութեան դործակցութիւնը ակներեւ է արուեստագէտին հետ: Այս բնաշէնքը արդէն ճակատագրուած էր մեծ խորհուրդ մը կոթողելու: Պատի՛ւ դարերու արուեստագէտներուն, որոնք այդ հեռատեսութիւնովը զայն վերապահեցին այն մեծ գաղափարին, զոր կը մարմնաւորէ այսօր: Պատի՛ւ այսօրուան արուեստագէտին, որ ըմբռնեց այդ նախասահմանումը եւ անոր վրայ դրոշմեց այնպիսի աշխատանք մը, որ չվնասէ բնութեան հարազատութեանը:

Անշուշտ նոր չէ որ մարդը գաղափարը կ'ունենայ ժայռի մը վրայ յաւերժացնելու իր վաղանցուկ գործերը: Հարիւրաւորներ կան այդ լեռնակոթողներէն, որոնք ներկայ մարդկութեան համար կը հանդիսանան իբրեւ պատմութեան անջնջելի էջերը: Բայց նոր է որ անոնցմէ մէկը խոնարհ դիմուորի մը փառքը կը պատմէ: Շատ աւելի վիթխարի կ'երեւակայեմ Պէհիսթունի ժայռը, որուն վրայ անքարտաւան վեհապետ մը իր սխրագործութիւնները կը յոխորտայ գերիներով կազմուած բոլորակի մը մէջ:

Այստեղ վեհապետը անուն չունի, ոչ ալ երեւոյթ: Այստեղ գերին անցորդն է, որ իր սիրտն ու նայուածքն ակամայ շղթայուած կը զգայ այս յիշատակարանին, որովհետեւ զոռոզ յաղթանակի մը վիճաբանութիւնը չէ ան, այլ վսեմ գոհաբանութեան մը հանդէսն է: Հոս արձանագրութեան ընթերցումէն վերջ, անցորդը երկիւղածօրէն կը մրմնջէ.

— Gloria Victis!

Ա՛յս ալ ոչ-քլամ արդեօք: Չէ՛, եթէ այդ իսկ եղած ըլլայ քաղաքացիներուն ու հեղինակին յետին միտքը, անոնք այս անգամ սխալած են, ու սխալելով գտած են ճշմարտութիւնը, ինչպէս կ'ըսէ իրենց ապգային առածը:

***

Իսկ մե՞նք... Մենք չունինք առած մը որ նման դիւցազնագործութիւն մը թելադրէր մեզի: Առա՞ծ մը:— Չեմ գիտեր. բայց հայ միտքը այդ մասին ունի ոսկեղէն պատուէր մը, եղիշէի ոսկեշող էջերէն քաղուած, Հայրիկի դաստակերտին, Սրուանձտեանցի ձեռքով.—

Ո՛ի, վարդանանց անուան արժան,
Մասիս կանգնի մաիարձան:

Չէ՛, մենք չենք կրնար ո՛չ վարդանանքը, ո՛չ ալ Սերոբեանքը մեկուսացնել ազդէն, նոյնիսկ փառքով մը: Ժողովուրդի արիւնին մէջն էր, որ ծաղկեցան մեր բոլոր հին ու նոր հերոսները: Ուրեմն ամբողջ ժողովուրդին համար է, որ պէտք է կերտել կոթակուած յուշարձանը, բայց աւելի՛ յարթ, որովհետեւ մեր դատը հազար անգամ աւելի նուիրական է, աւելի՛ ընդարձակ, որովհետեւ մեր վիշտը հազար անգամ աւելի ծաւալուն է: Եւ մանաւանդ այնքան դեղեցիկ, ա՛յնքան արդար, ա՛յնքան ճշմարիտ, որ մեր դարաւոր թշնամին անգամ, իր վերջին խուճապահար անցքին մէջ, այդ լեռնատաճարին առջեւ ծունր չդնէ ու հայ վշտի երգիչին, երէկուան լոբելեարին մեր մեծ Ղարիբին բերնովը օրհներգէ.

— *Ցարգանք քեզ, նահատակ ժողովուրդ:*

ԵԴՈՒԱՐԴ ՏԱՐՕՆԵԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆ

7ՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ՄԷՋ

Գրեցինք Թէ մայիս 24ին երեւանի մէջ բացուեցաւ Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութեան 7րդ համագումարը:

Հետեւելով վիճաբանութիւններուն, պիտի ներկայացնենք գայն համայնապատկերի մը ձեւով: Մենք, ըլլալով ամէնէն ուժեղ ընդդիմադիրը այս կուսակցութեան, որ հիմա բռնութեամբ կը վարէ մեր հայրենիքը, կարեւոր կը նկատենք շատ մօտէն հետեւիլ այդ վիճաբանութիւններուն:

Համագումարը բացուեցաւ պետական թատրոնին մէջ:

Ս. կասեան խօսեցաւ բացվան ճառ մը.

— «Մեր այս համագումարը պէտք է անցնի ամենախիստ ինքնաքննադատութեամբ: Սակայն, անթոյլատրելի է եւ բայէւիկմի հետ ոչ մի կապ չունի այն քննադատութիւնը, որը կը փորձի կատարուած սխալների պատրուակով վարկաբեկել կուսակցութեան դիծը եւ կուսակցական ղեկավարութիւնը:

Միւս կողմից համագումարը պէտք է նկատի ունենայ, որ Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութիւնը ինքնամփոփ, ազգային նեղ շրջանակներով սահմանափակուած կազմակերպութիւն չէ: Նա միջազգայնական կազմակերպութիւն է: Այդ պատճառով, մենք այստեղ քննելիք խնդիրներին պէտք է մօտենանք ոչ թէ ն՛ց Հայաստանեան, այլ Միութենական տեսակէտից:

Կուսակցութիւնը որոշել է ամենավճռական կերպով սոցիալիզմի կառուցումը փոխադրել գիւղ, մանր ու ժանրագոյն անհատական տնտեսութիւններից կազմուած դիւղը վերակառուցել սոցիալիստական սկզբունքով: Եթէ հոկտեմբերեան մեծ յեղափոխութիւնն առաջին մեծ քայլն էր, որը վերացրեց հողի մասնաւոր սեփականութիւնը, ապա այժմ կատարւում է երկրորդ խոշոր ու վճռական քայլը, այս անգամ արդէն մեր երկրում կապիտալիզմի արմատները, մասնաւոր սեփականատիրութիւնը վերացնելու ուղղութեամբ:

Մեզ մօտ եւ Միութեան շատ շրջաններում խոշոր սխալներ, կուսակցութեան գծի աղաւաղումներ են կատարւել: Համագումարը պէտք է քննութեան առնի այդ սխալները»

Ցետոյ համագումարը մոսկուա ղրկեց ողջոյն մը, որուն մէջ նոյն խոստովանութիւնը.

— «... Համագումարը յայտարարում է, որ կուսակցութեան խոշորագոյն յաջողութիւնների հետ միասին, Հայաստանի կոմունիստ կուսակցութեան կեդր. կոմիտէի եւ տեղական մարմինների կողմից թոյլատրուած են խոշոր սխալներ եւ կուսակցական գծի աղաւաղումներ կոլեկտիվացման գործում:

Համագումարն առանձնապէս նշում է համամիութենական կեդր. կոմիտէի հակայական դերը միջակի հետ ունեցած շաղկապի խզման վտանգի եւ վճռական նախազգուշացման գործում»:

Ա. Խանջեան զեկոյց մը տուաւ յանուն նախկին կեդր. կոմիտէին, որ մէկուկէս տարի կառավարեց երկիրը: Ահա կարեւոր մասերն այդ զեկոյցին.

— «... Մեր աշխատանքները ներկայացնելիս, չի կարելի չընել միայն տեղական (Հայաստանեան) պայմաններից, սահմանափակել զուտ տեղական շրջանակով: Մեր կուսակցութիւնը համամիութենական կոմունիստ կուսակցութեան բաղկացուցիչ մի մասն է: Մեր երկիրը (խորհրդային Հայաստան) աճում է եւ զարգանում որպէս խորհրդային միութեան անբաժան ու անխզելի մասնիկը:»

Ցետոյ բացատրեց Թէ ինչպէս 15րդ համագումարէն յետոյ, երկուքուկէս տարուան մէջ, կոմունիստ կուսակցութեան աշխատանքն եղաւ երկիրը «ինդուստրացման» եւ գիւղը «կոլեկտիվացման» մղել: Նուտով յայտարարուեցաւ «համատարած կոլեկտիվացում խորհրդային միութեան մի շարք շրջաններում» եւ սեփականատէր գիւղացիներու փճացումը իբրեւ դասակարգ: Անշուշտ այս պայքարը հաշտ աչքով չպիտի դիտէր գիւղացին: Եւ Խանջեան, կարծես աչքերը խփած Հայաստանի վրայ, կո նկարագրէ հակառակորդ տարրերու պայքարը, որ ծայր տուած էր ամէն կողմ:

«... Իր գոյութեան պայմանների համար օրհասական պայքար մղող դասակարգային թշնամին փորձում է բոլոր զէնքերը, ճգնում է ձախողեցնել մեր տնտեսական քաղաքականութիւնը, սովի, մատնելով քաղաքներն ու բանւորութիւնը: Նա հազար ու մի պատուղի ճանապարհներով փորձում է իր ազդեցութեան տակ առնել խորհրդային իշխանութեան առանձին օղակները, գիւղական խորհուրդները, նա փորձում է կազմալուծել եւ այլասերել առանձին կոմունիստներին: Նա պայքար է մղում կոլտնտեսութիւնների դէմ, միասարակութեան միջոցով խանգարում է տնտեսական ամրացումը, տերորի է ենթարկում գիւղի սոցիալիստական շինարարարութեան մարտիկներին: Նա կաշառում է գիւղի էքսպուր տարրերին:

Քաղաքում դասակարգային պայքարի սրումն իր արտայայտութիւնն է գտնում միասարակութեան մէջ: 15րդ համագումարից անմիջապէս յետոյ Ընախկին վարչապետ Պ. Ժորէսի, Ներկայ էին բազմաթիւ ֆրանսացի պաշտօնական անձնաւորութիւններ, արտաքին նախարարութեան կողմէ՝ հիւպատոս Տէսթրհպա, պատերազմական նախարարութեան կողմէ՝ հարիւրապետ Մանէնէն, փարիզի զինուորական կառավարչի զօր, Կուոօի կողմէ՝ հարիւրապետ Վուազէն, փարիզի արքեպիսկոպոսին կողմէ՝ Մոնսէնիորը Բրըփէն, Ոստիկանական տեսչութեան կողմէ՝ Պ. Փիքար, իտալական դեսպանին կողմէ՝ հիւպատոս Սորիօ, Սէն է-Ուազի նահանդապետին կողմէ՝ քարտուղարը, Սէվրի քաղաքապետը, Տիկին Ժորժ Լէյկ, երեսփոխաններ Իտուար Սուլիէ եւ Հանրի Լորէն, ակադեմականներ Հանրի Պորտօ եւ Ժորժ Կուաճօ, Օր. Փօլ Հանրի Պորտօ («Ընդհպիզոնցի Անթառամ»ին հեղինակը), կոմս Պէռնար տը Մաքլարի, փրոֆ. Ֆրէյդէրիք Մաքլէր, Պ. Պ. Պուրկ, Սավինեաք, գնդապետ Տորէյեօ: Ներկայ էին նաեւ հարիւրաւոր հայ հրաւիրեալներ, որոնց մէջ վաստպետ եպս., Պահապանեան եպս., Պ. Պ. Ա. Ահարոնեան, Ալ. Խատիսեան, Գ. Նորատունկեան, փրոֆ. Ազնոր, Ղուկասեան, Յ. Զաւրեան, Ա. Իսահակեան, մամուլի ներկայացուցիչներ եւ բազմաթիւ մտաւորականներ: Ընդարձակ ամպհովանիի մը տակ նստած էին պաշտօնական հիւրերը: Անոնք հանդիսաւոր ժուռը դործեցին Փարսէյ լեգովի, զոր նուագեց 65 հոգինոց զինուորական նուագախումբը: Ցետոյ նուագուեցաւ «Բա Փորտան»ը:

Պ. Ժորժ Լէյկ առաջին խօսքը տուաւ Պ. Զատիկ Խանզատեանի, աշխարհական-տնօրէն Սամուէլ Մուրատեան վարժարանին: Պ. Խանզատեան ֆրանսերէն դրաւոր ճառով մը վերջ բացուած յայտարարեց Ս. Մուրատեան վարժարանը, որ փարիզի մէջ հիմնուած էր 84 տարի առաջ, Լուի-Ֆիլիփ թագաւորի 1846 յունիս 11 թուակիր հրամանագրով, 1870ի ֆրանքդերժան պատերազմին հետեւանքով rue Monsieur Մուրատեան վարժարանը փակուեցաւ եւ վենսեսի փոխադրուեցաւ: Սակայն Մխիթարեանները հայրերը խոստացած էին Փարիզ վերադառնալ՝ անմիջապէս որ պայմանները բարւոքուէին: Այժմ որ ժամ 50,000 Հայեր ապաստանած են Ֆրանսա եւ 150,000 Սուրբա, Մխիթարեանները ժամանակը լարմար նկատեցին եւ 60 տարուան բացակայութենէն մը վերջ, վերադարձին իրենց դպրոցը Սէնի ափերուն վրայ: Վարժարանի ծրագիրը համապատասխան է Ֆրանսայի կրթական նախարարութեան ծրագրին: Մխիթարեան այս հաստատութիւնը ունի երեք ճիւղ.

1. Երկրորդական կրթութիւն,
2. Հայագիտական բարձրագոյն ուսմանց համալսարան.
3. Հայկական Ակադեմիա, որուն պաշտօնն է կեդրոնացնել եւ գնահատել Հայաստանի պատմութեան եւ աշխարհագրութեան վերաբերեալ ուսումնասիրութիւնները եւ մրցանակներ սահմանել: Այս Ակադեմիան կապ պիտի պահէ Էնսթիթիւտը Ֆրանսի գանազան Ակադեմիաներուն, ինչպէս նաեւ բուհերուն Հայկական Ակադեմիային հետ:

Մուրատեան վարժարանի առաջին երեք ճիւղերուն նպատակը մէկ է.— Հայաստանի եւ աշխարհի չորս կողմը տարածուած հայ գաղութներուն համար պատրաստել արժանաւոր գաւակներ ֆրանսական մշակոյթի շունչով տարի:

Պ. Խանզատեան ոգեկոչ-

Ս. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՐԺԱՐԱՆԻ ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

Կիրակի օր Սէվրի Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի պաշտօնական բացումը տեղի ունեցաւ հաստատութեան պարտէզին մէջ, նախագահութեամբ նախկին վարչապետ Պ. Ժորժ Լէյկի: Ներկայ էին բազմաթիւ ֆրանսացի պաշտօնական անձնաւորութիւններ, արտաքին նախարարութեան կողմէ՝ հիւպատոս Տէսթրհպա, պատերազմական նախարարութեան կողմէ՝ հարիւրապետ Մանէնէն, փարիզի զինուորական կառավարչի զօր, Կուոօի կողմէ՝ հարիւրապետ Վուազէն, փարիզի արքեպիսկոպոսին կողմէ՝ Մոնսէնիորը Բրըփէն, Ոստիկանական տեսչութեան կողմէ՝ Պ. Փիքար, իտալական դեսպանին կողմէ՝ հիւպատոս Սորիօ, Սէն է-Ուազի նահանդապետին կողմէ՝ քարտուղարը, Սէվրի քաղաքապետը, Տիկին Ժորժ Լէյկ, երեսփոխաններ Իտուար Սուլիէ եւ Հանրի Լորէն, ակադեմականներ Հանրի Պորտօ եւ Ժորժ Կուաճօ, Օր. Փօլ Հանրի Պորտօ («Ընդհպիզոնցի Անթառամ»ին հեղինակը), կոմս Պէռնար տը Մաքլարի, փրոֆ. Ֆրէյդէրիք Մաքլէր, Պ. Պ. Պուրկ, Սավինեաք, գնդապետ Տորէյեօ: Ներկայ էին նաեւ հարիւրաւոր հայ հրաւիրեալներ, որոնց մէջ վաստպետ եպս., Պահապանեան եպս., Պ. Պ. Ա. Ահարոնեան, Ալ. Խատիսեան, Գ. Նորատունկեան, փրոֆ. Ազնոր, Ղուկասեան, Յ. Զաւրեան, Ա. Իսահակեան, մամուլի ներկայացուցիչներ եւ բազմաթիւ մտաւորականներ: Ընդարձակ ամպհովանիի մը տակ նստած էին պաշտօնական հիւրերը: Անոնք հանդիսաւոր ժուռը դործեցին Փարսէյ լեգովի, զոր նուագեց 65 հոգինոց զինուորական նուագախումբը: Ցետոյ նուագուեցաւ «Բա Փորտան»ը:

Պ. Ժորժ Լէյկ առաջին խօսքը տուաւ Պ. Զատիկ Խանզատեանի, աշխարհական-տնօրէն Սամուէլ Մուրատեան վարժարանին: Պ. Խանզատեան ֆրանսերէն դրաւոր ճառով մը վերջ բացուած յայտարարեց Ս. Մուրատեան վարժարանը, որ փարիզի մէջ հիմնուած էր 84 տարի առաջ, Լուի-Ֆիլիփ թագաւորի 1846 յունիս 11 թուակիր հրամանագրով, 1870ի ֆրանքդերժան պատերազմին հետեւանքով rue Monsieur Մուրատեան վարժարանը փակուեցաւ եւ վենսեսի փոխադրուեցաւ: Սակայն Մխիթարեանները հայրերը խոստացած էին Փարիզ վերադառնալ՝ անմիջապէս որ պայմանները բարւոքուէին: Այժմ որ ժամ 50,000 Հայեր ապաստանած են Ֆրանսա եւ 150,000 Սուրբա, Մխիթարեանները ժամանակը լարմար նկատեցին եւ 60 տարուան բացակայութենէն մը վերջ, վերադարձին իրենց դպրոցը Սէնի ափերուն վրայ: Վարժարանի ծրագիրը համապատասխան է Ֆրանսայի կրթական նախարարութեան ծրագրին: Մխիթարեան այս հաստատութիւնը ունի երեք ճիւղ.

1. Երկրորդական կրթութիւն,
2. Հայագիտական բարձրագոյն ուսմանց համալսարան.
3. Հայկական Ակադեմիա, որուն պաշտօնն է կեդրոնացնել եւ գնահատել Հայաստանի պատմութեան եւ աշխարհագրութեան վերաբերեալ ուսումնասիրութիւնները եւ մրցանակներ սահմանել: Այս Ակադեմիան կապ պիտի պահէ Էնսթիթիւտը Ֆրանսի գանազան Ակադեմիաներուն, ինչպէս նաեւ բուհերուն Հայկական Ակադեմիային հետ:

Մուրատեան վարժարանի առաջին երեք ճիւղերուն նպատակը մէկ է.— Հայաստանի եւ աշխարհի չորս կողմը տարածուած հայ գաղութներուն համար պատրաստել արժանաւոր գաւակներ ֆրանսական մշակոյթի շունչով տարի:

Պ. Խանզատեան ոգեկոչ-

ՆԱՀԱՊԵՏԻ ՎԿԱՅՈՒԹՅՈՒՆԸ

ՀԱՐՑԱԶՐՈՒՅՑ ԱՐՁԱՆ

Ալբերտ Կուրտ Ս. Յոհաննէսի ազգ. հոգեբոյժ հիւանդանոցի տնօրէնը, որ ինքն ալ հոգեկան հիւանդ է, ինչպէս նաեւ հիւանդանոցի մեծ մասը, ինչպէս նաեւ ամբողջ Ֆրանսան, ինչպէս նաեւ ամբողջ աշխարհը, ինչպէս նաեւ ամբողջ տիեզերքը, ինչպէս նաեւ ամբողջ անսահմանութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ յաւիտենականութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ ժամանակը, ինչպէս նաեւ ամբողջ տարածութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ ստեղծագործութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ Աստուածը, ինչպէս նաեւ ամբողջ Աստուածութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ Երրորդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ Եկեղեցին, ինչպէս նաեւ ամբողջ Քրիստոնէութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ կրօնքը, ինչպէս նաեւ ամբողջ մարդկութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ կենդանական աշխարհը, ինչպէս նաեւ ամբողջ բուսական աշխարհը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հանքային աշխարհը, ինչպէս նաեւ ամբողջ տիեզերական էութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ էութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ գոյութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ ոչնչութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ անգոյութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան առողջութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-առողջութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-հիւանդութիւնը, ինչպէս նաեւ ամբողջ հոգեկան ոչ-

պատուիրակութեան մէջ։ Ամսական կը ստանար 200 տոլար։ Քանի մը ամիսէ ի վեր հրաման ստացած էր Մոսկուա դառնալու, բայց, իր գործունէութեան շնորհիւ, յաջողած էր յետաձգումի ստանալ, մանաւանդ անցեալ ապրիլի վերջերը։ Յետոյ յունիս 5ին փարիզէն ճամբայ ելաւ դէպի Մոսկուա, միասին տանելով բազմաթիւ փաստաթուղթեր՝ իր գործառնութեանց մասին։ Իրեն կ'ընկերանար գլխաւոր հաշուակալ Օթթօ Վինթէրի կինը։ Այդ օրէն ի վեր, Տիկին Նաւմոֆ լուր չունէր, երբ թերթերը գրեցին անձնասպանութեան խնդիրը։ Տիկինը կը կարծէ թէ իր ամուսինը թակարդը ձգուած է Չեկայի գործակալներուն կողմէ, եւ ոչ թէ անձնասպանութիւն փորձած։

45 հոգի ածխացած կամ խեղդուած

Շաբաթ օր, նաւային ահեղի աղէտ մը պատահեցաւ Պոսֆորի մօտ, Մէսէյուսէյի ծոցին մէջ։ «Ֆէրֆէքս» շոգենաւը, որ յամրաբար կը յառաջանար մշուշին պատճառաւ եւ ունէր 71 ճամբորդ, յանկարծ նաւ մը տեսաւ իր ճամբուն վրայ։ Շատ ուշ էր խուսափելու համար եւ զարհուրելի ընդհարում մը տեղի ունեցաւ։ Միւնոյն ատեն պայթեցան քարիւղի շտեմարանները, նաւը վերածելով խաղոր խարոյկի մը։ Բոցավառ քարիւղը կը տեղար նաւուն կամուրջին վրայ։ Այրեր եւ կիներ, կենդանի ջահերու վերածուած, ծով կը նետուէին խեղճացեր։ Ամբողջ նաւուն շրջապատը դարձած էր հրեղէն ծով։ Զոհերուն թիւն է 45։ Տասնմէկ ճամբորդներ, որոնց չորսը կիներ, ողջ ողջ այրած էին 15 նաւագներու հետ։ Միւսները՝ խեղդուած։

Ընկերվարական հանգուարիի փակումը

Շաբաթ օր փակուեցաւ Ֆրանսայի ընկերվարական համագումարը, յետաձգելով բոլոր փափուկ խնդիրները։ Միաձայնութեան վաւերացուեցաւ կեդր. վարչութեան բարոյական տեղեկագիրը։ Այս առթիւ քուէարկուած բանաձեւը գոհունակութեամբ կ'արձանագրէ որ «ֆրանսական ընկերվարութիւնը ծնացած է իր պատմական աւանդութեան ուղիղ գծին վրայ, համաձայն կուսակցութեան մեծամասնութեան ուժգնօրէն արտայայտած կամքին»։

Դժուարութեան մատնուեցաւ խորհրդարանական խմբակցութեան վերաբերեալ բանաձեւը։ Միաձայնութեամբ ընդունուեցաւ բանաձեւին առաջին յօդուածը, որով համագումարը կը վաւերացնէ խմբակցութեան տեղեկագիրը։ Երկրորդ յօդուածին դէմ, որ կը յայտարարէր թէ երեսփ. ժողովի նախագահութեան թեկնածուի խնդիրը կը պատկանի խորհրդարանական խմբակցութեան, կուսակցութեան Ռօնի շրջանը ներկայացուց հետեւեալ առաջարկը.— «Նկատելով որ երեսփ. ժողովի նախագահի պաշտօնավարութիւնը ընկերվարականի մը կողմէ՝ յետադիմական ժողովի մը մէջ՝ աւելի շատ անպատեհութիւններ կը ներկայացնէ քան առաւելութիւններ, առանց արտայայտուելու սկզբունքի հարցի մասին, հրաւիրել ընկեր Ժէօնան Պուիսոնը՝ հրաժարիլ իր նախագահական պաշտօնէն որ կը հարկադրէ զինքը մասնակցիլ կուսակցութեան շահերուն հակառակ ցոյցերու»։

Երկու բանաձեւերը քուէի դրուելով, առաջինը ընդունուեցաւ 841ի դէմ 2649 ձայնով։ Ջեռնպահ մնացին 78 հոգի. բացակայ էին՝ 47 պատգամաւորներ։ Նոյն ձեւով փակուեցաւ նաեւ Ռընոտէլի դէմ յարուցուած հարցը։

Ցետոյ տեղի ունեցան ընտրութիւնները։ Քաղքենի թերթերը կը գրեն թէ կուսակցութեան այ թեւը 14 աթոռ պահանջած էր կեդր. վարչութեան մէջ, 33ի վրայ, բայց ստացաւ միայն 12, որով ձախ թեւը կ'ունենայ 9 ձայնի մեծամասնութիւն։ Ընտրուեցան գրեթէ բոլոր ծանօթ վարիչները։

Ռընօի սկսաւ ձախընել

Վերջերս հարիւրաւոր բանուորներ կը ճամբուին Ռընոյի գործարանէն (Պիյանքուռ), իբրեւ թէ բանուորական խլրտումներու հետեւանքով։

Նոր ցնցումներ Նիւ-Եորքի սակարանին մէջ

Ատենէ մը ի վեր, նոր տագնապ մը կ'անցընէ Նիւ-Եորքի սակարանը։ Անցեալ նոյեմբերէն ի վեր, ամէնէն ծանր փլուզումը տեղի ունեցաւ յունիս 11ին, երբ անհաշիւ վաճառուիներու ճնշումին տակ, 4,471,000 արժեթուղթեր ձեռքէ ձեռք անցան։ Շատ մը թուղթեր 5 մինչեւ 20 կէտ անկում ունեցան։ Ընդհանուր կորուստը չորս միլիոն տոլար կը հաշուեն։

Միամիի մէջ (Ֆլորիտա) չորս ղրամատուներ իրենց դուռները չբացին, վախնալով իրենց դրամները պահանջողներու խուժումէն։ Դրամատուն մը առտուն բացաւ դուռները, բայց անմիջապէս փակեց, միւնոյն պատճառներով։

Կ'ՈՒԶԷ'Ք առողջ եւ երջանիկ ըլլալ **ԿԱՐԴԱՑԷ'Ք**
եւ կեանքի մէջ յաջողիլ

ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂԻՆ

կ ա մ

ՄԱՐՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ՀՈԳԵԿԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ

Հեղ՝ ՏՕՔԹ. Վ. ՓՈՇԷ Ամփոփեց՝ ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ

Անհրաժեշտ ուղեցոյց մը բոլորին համար
ԳԻՆ՝ 10 ՖՐԱՆՔ (ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ
2 ՇԻԼԻՆ ԿԱՄ 50 ՍԷՆԹ (ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ)

(փոխարժէքը կարելի է ղրկել նամակադրոշմով)
Դիմել՝ Dr. Krikorian, 126 Fbg. St. Denis, Paris (10e)
Իւրաքանչիւր օրինակի հետ իրբեւ նուէր կը ղրկուի տօքթ. Լ. Գրիգորեանի «*Թէ Ի՞նչ պատմեց Թրէբոնէմը կամ ի՞նչ է սիֆիլիսը*» պատկերազարդ գիրքը։

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris (13) *Մէթրօ՝* Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ աժան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

Հ.Յ.Դ.ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Chope Parisienneի վերնայարկը, 64 Rue des Ecoles.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Լա Սիոթա.— *Այս կիրակի, սովորական հաւաքատեղին։*
Սալէն տը ժիրօ.— *Այս կիրակի։*

ԼԻՈՆԻ կոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ վրէժ խումբը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ։

Ներկայ կ'ըլլան կոմիտէի անդամները։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Կարեւոր օրակարգ։

ՌՕՍՏՈՄԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ ՅՈՒԼԻՍ 13ԻՆ ՆԿԱՏԻ ՈՒՆԵՆԱԼ ԱՅՍ ԹՈՒԱԿԱՆԸ

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Վաղը Շաբաթ իրիկուն Փրոֆ. Աղաջանեանց կը խօսի՝ կամքի ճիւանդութիւնները եւ պատասխանատուութեան հարցը նիւթին մասին։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ԱՐԺԱՆԹԻՕՅԻ ՄԷՋ

Սահակ-Մեսրոպ Գրադարանի կողմէ 22 յունիս կիրակի օր կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՊՈԼՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէին

Գին՝ 2 ֆր. 50։ փոստի ծախքով միասին 3 ֆրանք

Ստանալու համար դիմել «Յառաջ»ի եւ կուսակցական տեղական մարմիններուն։

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ խումբի ժողովը վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի վերնայարկը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայ կ'ըլլան կ. կ.ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները։

ՊԷԼՎԻԼԻ Ռոստոմ կոմիտէի ժողովը այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին 131 Fbg. du Temple պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին 63 բիս տը լա Ըէփիւպլիք։ Ներկայանալ անդամատետրով, կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Զարդարեան, Քուրի, Քրիս, Գէորգ Չաուշ եւ Արմէն Գարօ խումբերու ընկերները այսօր ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։

կարեւոր օրակարգ, պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը իրիկուն ժամը 8ին 63 բիս տը լա Ըէփիւպլիք, Գրադարան-ընթերցասրահին մէջ։

Պ. ԽԱՉԱՏՈՒՐ Աղաջանեանէ (Ափիոնգարահիսարէն) կը խնդրուի իր հասցէն իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան։

ՅԻՇԱՏԻԿ

Զ. Ե. Ո. Միութեան Մարսէյլի մասնաճիւղի ընկերային դաշտագնացութիւնը այս կիրակի առաւօտ ժամը 6.30ին։ Ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամին Bld. Garibaldiի կայարանը եւ առնել հանրակառք 15, 16, 40 եւ 39 ու իջնել՝ վալ Պառել, ձաշը միասին ընել։

ԴԱԻԱՌԷՆ եկած ընկերները որոնք կը բնակին Պէլվիլի շրջանին մէջ կը հրաւիրուին ներկայանալ Ռոստոմ ենթակոմիտէին այս կիրակի առաւօտ ժամը 10 12։ 131 Fbg. du Temple։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ Բարերարին եւ անոր կտակատար Կ. եղիանցի ժաիւան տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի 15 յունիս, հանդիսաւոր հոգեհանգիստ փարիզի եկեղեցիին մէջ։ Կը հրաւիրուին բոլոր Սանասարեան սաները եւ այս երկու մեծ հայերուն յիշատակը յարգող հայրենակիցները։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ բոլոր Հայրենակցութեանց վարչութիւններէն որ տպարան եփրատի կողմէ նախապէս իրենց դրկուած «բաց նամակ»ներու եւ անոր կից հարցարաններու պատասխանները հաճին մեզ փութացնել մինչեւ յունիսի վերջը։ Տպ. «Եփրատ» Հ. Թադէոսեանի, 34 Rue Villeroy, Lyon։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄՏԱՑԱՆՔ

Միլան, Գործ.— 96 լիր. 70։
Մեց, Ս. Պ.— 70։
Լը Ման Ս. Մ.— 35։
Քէրքիւք, բժ. փ.— 18 շիլին։
Քէրքիւք, Ռ. Պ.— 250 ֆր.։
Լա Թուր տիւ փէն, Ա. Գ.— 35։
Ճունիհ, Ց. Մ.— 150 սուրիական
վալանս, Գործ.— 532,
Լիոն Գործ.— 820.40։
Մարսէյլ, Գործ.— 858.80։
Երուսաղէմ, Տ.— 7 անգլ.։
Քոլոնպ, Օր. Քիւր.— 70։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ
Նոր գիրքը
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործունէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ)։

Դիմել՝ L. Kévonianի, 325 Fbg. St Martin։ Գին՝ 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

ԱՆԱՏԱԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի հանգանակութեան ցանկը.—

Ե. Այվազեան, Ե. Ցարութիւնեան, Ց. Մարգարեան, Մ. Մէտոսեան 10ական, Ց. Մարկոսեան, Ս. Պապիկեան, Ն. Ձիմմէճեան, Վ. Գասպարեան, Ց. Կարապետեան, Գարակէօզեան, Մ. Ցօնիկեան, Գ. Իսկէցեան, Ս. Ցօնիկեան 5ական, Մ. Հալաճեան 1, Մ. Աւագեան 3, Ա. Յովակիմեան 9, Ս. Տէրտէրեան 20, Ն. Գրիգորեան 4, Մ. Կարապետեան, Մ. Թորոսեան, Գ. Թաճուլեան 2ական, Ց. Յովհաննէսեան 4, գումար 132 ֆրանք։

Վ. Միքայէլեան, Ե. Գրիգորեան, Տ. Ղազարեան, Ի. Կարապետեան, Մ. Քէճէճեան, Ղ. Նազարեան, Տ. Գաբրիէլեան, Մ. Յակոբեան, Տիկ. Գումրուեան, Օր. Ա. Կիւրճեան 2ական, Թ. Նազարէթեան 20, Մ. Խաչատուրեան 20, Ա. Պօղոսեան, Կ. Աստուրեան, Ն. Գարաեան, Տիկ. Կարապետեան 3ական, Ա. Խաչատուրեան 3.75, Թ. Քէշէեան, Վ. Ջաւիկեան, Մ. Խոշճեան, Ն. Թորոսեան, Ղմն, Ց. Մարկոսեան 5ական, Աթինա 1.20, Ե. Գէճէճեան 1.80, Ն. Յարութիւնեան 2.50, Մ. Շահինեան 1, Շ. Իփէքեան, Ե. Երամճեան, Վ. Մուգպուլեան 10ական ֆր., գումար 142.25 ֆրանք։

Մ. Արթինեան, Մ. Շահմանեան, Ս. Սիրունեան, Տ. Եղիազար 1ական, Յ. Մուրաֆեան, Շ. Մարտիրոսեան, Ս. Արապեան, Օ. Ուզունեան, Վ. Սահակեան, Դ. Շիրինեան, Տէր Գէորգեան, Մ. Թէրզեան, Կ. Յակոբեան, Մ. Խաչատուրեան 2ական, Ս. Հայրապետեան, Ա. Վարդապետեան 3ական, Կ. Պօյաճեան 4, Օ. Մարգարեան, Ս. Յարութիւնեան, Ա. Պալեան, Հ. Տէրտէրեան, Յ. Մինասեան, Յ. Պէնլեան, Խ. Սարըպօղոսեան, Ա. Վարդապետեան, Յ. Մուրատեան, Մ. Ղազարեան, Ն. Ջաքարեան 5ական, Պ. Պարոնեան 10, Ն. Ալիքսանեան 25, գումար 124 ֆրանք։

Գ. Դաւիթեան 10, Մ. Գասպարեան, Մ. Ջարչիեան 3ական, Վ. Գէորգեան, Մ. Սարգիսեան 2ական, Տիկին Վարդանեան 3, Մ. Սարգիսեան, Կ. Օհանէսեան 5ական, Կ. Գաբրիէլեան 3, Ա. Ճէզվէճեան 2, Պ. Փիլիպոսեան 5, Պ. Մուրատճիեան 10, Մ. Տէյիրմէնճեան 5, Հ. Թումանեան 20, Գ. Գալայճեան 3, Միվ. Սաղաթելեան, Հայկանուշ Գաթրեան 2ական, Օ. Գասպարեան 5, Լ. Քէնտիրեան 15, Ոմն, Պ. Տէրտէրեան 5ական, Լուսիա Սամուէլեան 1, 3, Շուշանեան, Ի. Սարգիսեան 5ական, Ա. Ա. Մերիկեան 1, Օ. Խօտիկան 2, Ե. Սարգիսեան 5, Տիկին Աստուրեան 2, Ազնիւ Յակոբեան 3, Ոմն 1 ֆրանք։ Գումար 140 ֆրանք։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Աֆիոն Գարահիսարցի Հայկ Ճօրճօրեան որ այժմ կը գտնուի Մարսէյլ։

Իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան։

— Կը փնտռուի Էնկիւրի նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ։ 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի։ Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար։ Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ։ Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր։ Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան։

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Խոսրով Իլպիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ագատուհի, եւ Հօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Յարդիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իսմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն։ Անկէց ի վեր լուր չկայ։ Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 Ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagran Maroc։ կամ «Յառաջ»ի։ կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռուի Պրուսայի Մեծ Նոր գիւղէն Դէորգ Սարգիսեան (Հեղինեան)։ կը կարծուի թէ կը գտնուի Յունաստան եւ ամուսնացած է Յոյն աղկի մը հետ։ Իմացնել իր եղբօր դերձակ Անդրէաս Սարգիսեանի (Հեղինեան) Ave. Jean Jaurès, Décines, (Isère)։ Ճշգրիտ լուր տուողին 50 ֆր. նուէր։

ՄԻՄԻԹ

Անուան արժանի է միմիայն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St Lazare, PARIS (9e) Nord Sud N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95.21

Կ'ՈՒԶՈՒԻ կնոջ կոշիկներու մասնագէտ մանթէօր եւ ֆինխէօր։ կը վճարուի, դիմել Մուշեղեանի, 13 Rue des Bergerse, Marseille.

WAGRAM AUTO
73 Ave. de Wagram
63 Ave. Gde. Armée
149ter Bd. Villette
Ամբողջ դասընթացքը սկսած 100 ֆրանքէն։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աջմանեւ նոր մեթոտով գաղմանում արուեստական կանանց մորթի, արուեստական հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, կարմրախտ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատուար։ Խզճամիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն օր 9—12, 2—4 կիրակի 9—12։

EMPIRE Սիգիթ-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՓԱՐԻԶ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅՔԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO

VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) Մէթրօ՝ Place Maubert

Խնամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ։ Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր-քէպապ։

Այցելեցէք, համոզուելու համար։ Հարմարիք, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւայլնի համար տրամադրելի սրահ։

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE
ՀԱՅԵՐԷՆ
ՅՈՒՆԱՐԷՆ
ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ
La Voix de son Maître
POLYDOR
PHONOS & DISQUES
Columbia
REGISTERED TRADE MARK
20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61
Մեր փայաքներու ձոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէ ֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ *120, 150, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
14
ՅՈՒՆԻՍ
1930
14 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1288 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ՕՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

"Ով ՈՐ ՔԱՋ Է, Ի՞ՆՉ ԿԸ ՍՊԱՍԷ...,,

1922էն ի վեր ժողուած պայքարը՝ գաղութները կազմակերպելու, մէկ ընդհանուր կեդրոնի կապելու համար, ճիշդ էր անցեալ ցանկալի արդիւնքը: Բայց, ժողուց բարերար հետեւանք: Գոնէ գաղափարը կը պտտի գաղութէ գաղութ եւ գլուխէ գլուխ:

Մարդիկ, որ կը սիրեն հեռու ճնշալ օրուան ժխորէն, հետեւիլ կը վարակուին, եւ յաճախ կուգան խորհուրդ հարցնել կամ թելադրութիւններ ընելու: Գիտենք այնպիսիներ ալ որ կը մեղադրեն մեր Թուլութիւնը (բառին արեւմտահայ իմաստով):

Այսպէս կամ այնպէս, հետզհետէ աւելի մեծ թիւով հայրիցներ կ'ըմբռնեն թէ այլեւս անհանդուրժելի է ներկայ վիճակը, անիշխան եւ անկերպարան: Մանաւանդ որ, երեւանը արձրաձայն ազդարարեց, ճերմակ թուղթի վրայ գրեց եւ տպեց թէ՝—չի հետաքրքրուիր արտասահմանի 550,000 «անուշ ազգութեան պատկանող», «հայմաթլոս» գաղթականներով:

Աւելի հեռուները չերթալու համար, յիշենք երկու նոր իրողութիւններ:

Անցեալ շաբթու, հայուհի մըն էր որ, Քոնսթանցայէն, առաջարկէր,—

1. Խորհրդակցութեան հրաւիրել բոլոր կարող եւ կայտնի անձերը, որոշ ծրագիր մը մշակելու համար:

2. Սեւ ցանկ մը պատրաստել բոլոր անոնց համար որ չեն մասնակցիր խորհրդակցութեան, առանց գրաւոր արդարացում պատճառի:

3. Եկեղեցիներու բեմէն յայտարարել գաղութներու կազմակերպութեան անհրաժեշտութիւնը:

4. Կոչ մը հրատարակել եւ ցրուել ամէն կողմ:

5. Այս գործին նախաձեռնութիւնը յանձնել Հ. Յ. Դաշնակցութեան:

Այսօր. Պերլինէն աշխատակից մըն է որ կրկին եւ կրկին կ'արծարծէ խնդիրը:

Մեր անկուսակցական հայրենակիցը միեւնոյն ատեն ըլլալով անդամ Պերլինի Գաղթային Վարչութեան, եւ յետոյ... մասնաւորապէս, այս գործին վրայ կը նայի գերմանական՝ դրական աչքով: Անոր յաջողութեան կը հաւատայ ինչպէս լաւ դաստիարակուած եւ հետապնդուած ո'ր եւ է ձեռնարկի: Եւ հարցը կ'ըմբռնէ ճիշդ այնպէս ինչպէս կը պարզենք տարիներէ ի վեր,—ընտիր կեդրոն մը, որ վարէ գաղութներու ճակատագիրը:

— «Հայոց արեւը մարը չի մտներ... Ամէն տեղ կանք, բայց նոյն ինքն իրար չենք գիտեր: Ջունինք մեր ճշգրիտ հաշուանքը, վիճակագրութիւնը եւ ընկերային դիրքի պատկերը: Հարցուցէք երեք հարիւր եւ երեք տարբեր թիւ պիտի իմանաք հայութեան մասին... իսկ Ամերիկայէն, Պուլկարիայէն, Ցունաստանէն օգնութիւն կ'աղաղակեն...

«...Համայնքներ ունինք — 40-50 մանուկներով — որոնք դժուար թէ կարենան հոգալ դպրոցի ծախքը: Համայնքներ ալ ունինք փարթամ եւ հարուստ, որոնք կրնան տասը դպրոց պահել, եւ որոշ բարեացակամութիւն ցոյց կուտան, բայց առիթը չունին, կրնչ ուժը չկայ, որ բան մը մէջտեղ բերուի»:

Ինչպէս կը տեսնէք, նոյնիսկ մանրամասնութիւններու մէջ տարբերութիւն չկայ մեր եւ չէզոքներու տեսակէտներուն միջեւ:

Բայց, ո՞վ գլուխ պիտի հանէ այս տարրական, այս կենսական եւ ստիպողական գործը:

Մինչեւ հիմա փորձուած բոլոր միջոցները ձախողեցան: Որպէսզի նահանջեց նոյնիսկ այն իմաստուհին որ «Մարդ մը», իսկ բառով՝ «Աշխրէթապետ մը» կը փնտռէր: Ռամկավարները իրենց վերջին պատգմ. ժողովին մէջ անգամ մը եւս նուիրագործեցին իրենց գարշելի «սապոթաժ»ը, աւելի գին տալով Պրեւանի չինովնիկներուն բարեհաճութեանը քան 700,000նոց գաղմութեան մը շահերուն: Հնչակեանները նախ իրենք իրենց մէջ կազմակերպուելու պէտք ունին: Երեւանցիները պատրաստ են ժողովքին բոլոր անէծքները տեղալու գաղութներու կազմակերպութեան ո'րեւէ փորձի դէմ:

Մէջտեղը կը մնան, ուրեմն, Հ. Յ. Դաշնակցութիւնը եւ չէզոքները»: (Ի՛նչ արտասուելի բացատրութիւն...):

Արդ, մեր կուսակցութիւնը պիտի նախընտրէր որ այս նախաձեռնութիւնն ստանձնէին չէզոքները, խորհրդակցութեան գործակցութեան հրաւիրելով բոլոր հոսանքները:

Գոնէ այս առթիւ, թող կուսակցութիւնները չարիք համարող, կամ անկուսակցական իմաստութեան հաւատացող տարրերը, բոլոր պարկեշտ եւ գործօն ժարդիկը հրապարակ իջնեն եւ ապացուցանեն իրենց առաքինութիւնները: Մանաւանդ որ, ոչ քաղաքական խնդիր կայ, ոչ ալ յեղափոխական գործունէութեան ծրագիր:

Պարզապէս՝ գաղութներու ինքնապաշտպանութեան հարցն է որ ուշ-կանուխ պիտի լուծուի:

Պատկերը այնքան յստակ տեսնելէ յետոյ տակաւին յապաղել եւ ձգձգել, կը նշանակէ փութացնել ընդհանուր կազմալուծումը: Եւ պատմութեան կտակել աւելի տխուր ժառանգութիւն մը քան ունէինք Թուրքիոյ մէջ:

Ով որ քալ է, ի՞նչ կը սպասէ... եւ ո՞ր օրուան:

Շ.

ՄԱՄՈՒԼ

ՏԱՍՆԱՄԵԱԿԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

«Հայրենիք» դիտել կուտայ խմբագրականի մը մէջ (27 մայիս).

— «Ամբողջ Անդրկովկասի մէջ մեծ շուքով տօնած են Ատրպէյճանի «խորհրդայնացման, այսինքն՝ կարմիր բանակի կողմէ գրաւման տասնամեակը, որ լրացաւ ասկէ ամիս մը առաջ:

Այս առթիւ խորհրդային թերթերու մէջ ուշագրաւ յօդուած մը հրատարակած է Ատրպէյճանի ներկայ կառավարութեան նախագահ «ընկ.» Բունիաթ-Զադէն, ցոդուածը իր քանի մը կէտերով շահեկանութենէ զուրկ չէ նաեւ մեր ընթերցողներուն համար:

Ատրպէյճանի Թուրք-Թաթար «ընկեր» վարչապետը մեծ պարծանքով կը յիշէ տաս տարի առաջ տեղի ունեցած դէպքերը եւ լրբել յեղափոխական մեծագործութիւն կը հրամցնէ ի մրջի այլոց նաեւ բոլշեւիկներու այն զգուելի վերջնագիրը, զոր անոնք, Ատրպէյճանին տիրանալէ յետոյ, չամչցան ղրկելու Հայաստանի հանրապետական կառավարութեան, պահանջելով անկէ՝

Ա) հայկական զօրքերէ «մաքրել» հայկական Ղարաբաղն եւ Զասգեզուրը:

Բ) ետ քաշուիլ դէպի Հայաստանի սահմանները (կարծես Թէ Թուրքերը չէին, որ կոտորեցին ու քանդեցին հայկական շուրջը):

Այս վերջնագիրը մերժուելու պարագային, ինչ պէս յայտնի է, խորհրդային կառավարութիւնը կը սպառնար իր բանակները շարժել Հայաստանի վրայ:

Բունիաթ-Զադէ հասկնալի պատճառներով իր յօդուածին մէջ չի յիշեր, որ խորհրդային իշխանութիւնը, Հայաստանի Հանրապետական կառավարութենէն իր վերջնագրին մերժողական պատասխան ստանալէ ետքը, ոչ միայն իր բանակները շարժեց Հայաստանի վրայ, այլեւ իր գինակից Թուրքիան ալ դրդեց որ ան եւս միւս կողմէն յարձակի Հայաստանի վրայ:

Բունիաթ-Զադէ ուրախութիւն կը յայտնէ, որ խորհրդային իշխանութիւնը կարողացաւ «իւրայատուկ ձեւով մը» լուծել ազգային հարցը Անդրկովկասի մէջ: Եւ իրբեւ «իւրայատուկ ձեւին» մէկ յատկանշական եւ խիստ գովելի օրինակ, Թուրք-Թաթար «վարչապետը» կը ներկայացնէ հայկական Ղարաբաղը, որ փոխանակ Հայաստանի մաս կազմելու, կցուեցաւ Ատրպէյճանի: Այդ «իւրայատուկ ձեւ»ին իրբեւ բնորոշ արտայայտութիւններէն մէկն ալ կը մատնանշէ հայկական Ղարաբաղի մէջ «հայ Թրքական կոլխոզ (հաւաքական տնտեսութիւն) հիմնելու փաստը», որ, ինչպէս կը հաւատացնէ, «մրջազգային» դաստիարակութեան կը ծառայէ փառաւոր կերպով»:

ԿԱՈԿԱԾԵԼԻ ՀԱՅ ՄԸ ԽԵՂԴՈՒԱԾ

Հէյպէլիի առջեւ (Պոլիս) ծովէն հանուեցաւ դիակը ոստիկան զօրքերու նախկին սպայ Վահան Սարգիսեանի, Կ'ըսուի Թէ անձնասպան եղած է նիւթական թշուառութենէն:

Այս ժարդը վերջերս հանրագրութեան մը ձեռնարկած էր Պատրիարքարանին աշխարհականացման համար: Ունեցած է տխուր անցեալ մը՝ հայաջինջ սարսափներու ընթացքին եւ աւելի վերջը, ինչպէս պատմեց իրազեկ աշխատակից մը, այս էջերուն մէջ:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքիոյ պետական դրամատունը

Թուրքիոյ Ազգ. ժողովը յունիս 12ին քուէարկեց պետական դրամատան հաստատման օրինագիծը: Այս առթիւ. ելմտական գործավարը ճառ մը խօսելով, մասնաւորապէս յայտարարեց Թէ Թուրքիոյ տնտեսութիւնը, վարկը եւ դրամը այսուհետեւ պիտի մատակարարուին հզօր օրկանի մը կողմէ: Դրամատան գործողութիւնները պիտի վերածուին հաստատուն գործերու: Դրամատան դրամագլուխն է 15 միլիոն ոսկի:

Կացութիւնը Սուրիոյ մէջ

Պ. Փոնսօ, Սուրիոյ մարզպանը, Ֆրանսա վերադարձաւ, Սահմանադրութիւնը հոչակելէ եւ մինչեւ անապատ պտոյտ մը կատարելէ յետոյ: Մարսէյլի մէջ, մարզպանը հետեւեալ յայտարարութիւնները րրաւ մամուլի ներկայացուցիչներուն:

— Սուրիան բացարձակապէս ապահով է այժմ: Ա'յս է բոլոր ճամբորդներուն եւ իմ ալ տպաւորութիւնս: Մնաց որ, ես ատոր համոզուեցայ վերջին ճամբորդութեանս ատեն: Ամենամեծ գործունէութիւն կը տիրէ ամէն տեղ, շնորհիւ այդ ապահովութեան: Քաղաքները կ'ընդարձակուին, գիւղերը կը վերածնին, մշակութիւնները կը զարգանան: Այս միջոցին մեր բովանդակ ուշադրութիւնը կեդրոնացած է ջուրի խնդրին վրայ որ պիտի լուծուի տոհոգումի ընդարձակ ծրագրով մը: Ուսումնասիրութեան տակ է նաեւ Հոմսի ճամբով եփրատէն դէպի ծովեզերք երկաթուղի մը շինելու ծրագիրը: Քաղաքական տեսակէտով ալ, կացութիւնը շատ լաւ է: Հոգատարութեան ենթակայ երկիրներու սահմանադրութեան հոչակումը զոհունակութեամբ ընդունուեցաւ ամէն տեղ:

Ռումանիական տագնապը

Կարոլ Բ. տակաւին չունեցաւ իր գահլիճը: Պ. Մանիու մերժեց իրեն յանձնուած պաշտօնը, առողջական պատճառներով, եւ յանձնարարեց զօր. Փրէզանը: Ա'յս վերջինը փորձեց խառն գահլիճ մը կազմել բոլոր հոսանքներէն, սակայն ձախողեցաւ: Խուլ մոլուտքներ կը տիրեն այս հարցի մասին, եւ հաւանական է որ առժամեայ գահլիճ մը հաստատուի՝ բացառիկ իրաւունքներով:

**** Մարիա թագուհին, որ Աւստրիա կը գտնուէր, Պուքրէշ դարձաւ հինգշաբթի օր: Թագաւորը խոնարհեցաւ իր ձեռքը համբուրելու համար, բայց մայրը չթողուց եւ տղուն ճակատէն համբուրեց: Անմիջապէս յետոյ, թագուհի հոչակուեցաւ Էլէնա իշխանուհին, քանի որ խորհրդարանը չեղեալ հոչակած էր 1926 յունուար 4ի բոլոր գործողութիւնները: Ա'ժուռնալուծման ջնջումը վերջնական հաստատելու համար, անհրաժեշտ է որ վճռաբեկ ատեանը եւ Սինոդն ալ որոշում տան իրենց կարգին. բայց Էլէնա իշխանուհին այժմէն պիտի կոչուի Ն. Վեհափառութիւն:*

**** Կարոլ Բ. իր գահաճոին մէջ Ռումանիոյ սահմաններու մասին ալ խօսած ըլլալով, Ռատէք դիտել կուտայ Մոսկուայի պաշտօնաթերթին մէջ.— «Խորհրդային Միութիւնը երբեք չէ ճանչցած Պեսարապիոյ կցումը: Խորհրդային Միութեան հանրային կարծիքը համակրանքով կը դիտէ Պեսարապիոյ աշխատաւոր զանգուածներուն պայքարը՝ Ռումանիոյ մեծ կալուածատէրներուն լուծէն ազատելու համար»:*

Կացութիւնը Հնդկաստանի մէջ

Պոմպէյի ոստիկանութիւնը որոշեց արգիլել մանր խումբերով ցոյցեր կատարելու սովորութիւնը, որ կը տեւէ շաբաթներէ ի վեր, կապելանքներու եւ օտար խանութներու առջեւ: Կամաւորները մեծ թափօր մը կազմած էին, Շօլափուրի դէպքին առթիւ: Ցուցարարները անսաստեցին եւ զանազան շարժումներ կատարեցին քաղաքին մէջ: Ոստիկանութիւնը շղթայի տակ առաւ գլխաւոր քաղաքները: Բայց եւ այնպէս, 25,000 ցուցարարներ յաջողեցան հաւաքմբուխլ մեծ հրապարակը: Ցոյցը տեւեց երեք ժամ:

**** Առջի օր, բազմաթիւ Հնդիկներ ուրիշ թափօր մը կազմեցին, սեւ դրօշակներով, եւ գետին ափն երթալով, կրակի տուին բրիտանական քննիչ յանձնաժողովի նախագահին՝ Սըր Ճօն Սիմոնի պատկերը:*

**** «Թայմզ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ Թէ 20,000 իսլամներ ժողով գումարելով, որոշեր են չմասնակցիլ քաղաքացիական անհնազանդութեան պատերազմին:*

Ջուրի ընկերութիւնը դաստպարտուեցաւ

Լիոնի քաղաքացիները շահեցան ջուրի ընկերութեան դէմ բացուած դատը: (Անցեալ տարի ժանտատենդ ծագած ըլլալով, 300 հոգի մեռած էին): Ընկերութեան տնօրէնը դատապարտուեցաւ մէկ տարի բանտարկութեան (յետաձգումով) եւ 500 ֆրանք տուգանքի: Ընկերութիւնը 20,000էն 60,000 ֆրանք հատուցում պիտի ընէ կարգ մը ընտանիքներու որոնք դատ բացած էին անհատապէս: Հատուցումներուն ընդհ. գումարն է՝ 300,000 ֆրանք:

Երկրմի ալ օրեմի դուրս

Մոսկուայի հեռագրական գործակալութիւնը կը հաստատէ այն լուրը Թէ Փարիզի առեւտրական պատուիրակութեան եր-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդա Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)
ՅԱՆԿ 14

Վահան փափազեան	250
Մկրտիչ Երիցանց	200
Լեւոն Ջորվիսեան	200
Կարօ Ցասունի	150
Գումար	800
Նախորդ գումար	13,800
Ընդհ. գումար	14,600

ՄԱՀ ՊԱՏՐԻԿ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆԻ

Նիւ Եորքէն հեռագիր մը կը հայորդէ մաիը Պ. Պատրիկ Կիւլպէնկեանի, որ ծանօթ էր իր առատաձեռնութեամբ, Պոլսէնմինչեւ Ամերիկա, Հակառակ իր ծերութեան (70ը անց էր), միշտ կը հետաքրքրուէր ազգային կեանքով եւ անցեալ տարի ցունաստան այցելեց, մօտէն հսկելու համար կարգ մը ձեռնարկներու վրայ:

ԻՆՉՊԷՍ ՊԻՏԻ ԸՆՏՐՈՒԻ ԵՐՈՒՍԱղԷՄԻ ՊԱՏՐԻԱՐՔԸ

Այսօր, Բ. էջին մէջ, Երուսաղէմի մեր Թղթակիցը կը պարզէ Ս. Յակոբեանց վանքին վիճակը, Դուբեան Պատրիարքի մահէն յետոյ:

Պոլսոյ փոխանորդ Ս. Աթոռ եպսկ. տեղեկութիւններ ուզած էր երուսաղէն պատրիարքական ընտրութեան խնդրին առթիւ, Թելադրուած ազգ. Թերթերու հրատարակութիւններէն:

Ցեղապահ Մեսրոպ եպիսկ. Նշանեան հետեւեալը կը գրէ այս մասին, 31 Մայիս Թուականով.

—«Ի պատասխան կարեւոր կը համարենք տեղեկացնել, Թէ մինչեւ ցարդ ոեւէ ձեռնարկ չէ եղած այդ մասին: Մեր տեղապահ ընտրութիւնը արդէն ծանուցուեցաւ ձեզ հեռագրով, Մայիս 8ին ներկայացուեցանք Երուսաղէմի վ.սեմ. կառավարչին, եւ այդ օրէն սկսանք մեր պաշտօնին: Այդ օրը Պ. կառավարիչը ըսաւ Թէ *պատրիարքական ընտրութեան հին կերպը վերջ գտած ըլլալով, այլեւս պէտք է ներկայիս ստեղծուած պայմաններուն պատշաճեցուի այն՝ բարեփոխելով կանոնին պատրիարքի ընտրութեան վերաբերեալ յօդուածները:* Բայց տակաւին ոեւէ կարծիք չյայտնեց Թէ կառավարութիւնը ի՞նչ կերպ կը մտածէ այդ մասին, միայն յայտնեց Թէ առիթ պիտի ունենայ այս խնդրոյն վրայօք մեզ հետ խորհրդակցութիւն կատարելու:

«Նորին վսեմութիւնը ընդարձակ յիշատակագիր մը պատրաստած կամ պատրաստելու վրայ է, կ'ըսուի, ներկայացնելու համար Պաղեստինի բարձր Քոմիսէրութեան, ինչպէս հրատարակած էին Պոլսի Թերթերն ալ: Բայց իրողութենէ զուրկ է այն լուրը Թէ կառավարութիւնը ինք պիտի ընտրէ Պատրիարքը՝ ներկայացուած ցանկի մը վրայէն. գոնէ պաշտօնապէս բան մը չէ ըսուած մեզի այս մասին: Մանաւանդ Թէ մենք յայտարարեցինք որ երջանկայիշատակ Թանգուցեալ Պատրիարքին մահէն ետք քառասնօրեայ սուգի շրջան մը ունինք, ու անկէ յետոյ միայն կրնանք ընտրական գործողութեանց ձեռնարկել»:

Ո-ԻՐ ՍՏՈՒԳՈՒՄԸ ՎԵՐՋԱՑԱՎ

(ՄԱՍՆԱՎՈՐ ԺՈՂՈՎԻ)

Հանրային ժողովի ստուգիչ հանձնաժողովը ավարտեց իր աշխատանքները ստուգելու Ո-ի գործունեությունը։ Ստուգումը տևեց 3 շաբաթ։ Ստուգվեցին Ո-ի բոլոր հաստատությունները, ինչպես նաև նրա ներկայացուցիչների գործունեությունը։ Ստուգումը ցույց տվեց, որ Ո-ն ունի մի շարք լուրջ թերություններ։ Ստուգումը հայտնաբերեց, որ Ո-ի ղեկավարությունը ոչ միայն չի կատարել ժողովի որոշումները, այլև հաճախ գործել է ժողովի որոշումների հակառակ։ Ստուգումը հայտնաբերեց, որ Ո-ի ղեկավարությունը ոչ միայն չի կատարել ժողովի որոշումները, այլև հաճախ գործել է ժողովի որոշումների հակառակ։

ՅԱՂԶՎԱԾ ՎԽՎԱՆՈՒԹԻՆ

ՄԵԼԻՈՆ ՖՈՆԱՆՅԱՆԸ

Ֆրանսիայի նախկին «ֆոնիստ» նախարարներից մեկը Մելիոն Ֆոնանյանը, որ ներկայումս ապրում է Փարիզում, ինչպես հայտնում է «Ժուռնալ» (30 մարտ)՝

Ֆոնանյանը մեծ հարստություն է դիզել պատերազմի տարիներին։ Նա ամեն ինչ գնել է էժան գներով, ինչպես՝ հողեր, շենքեր, հանքեր, գործարաններ, ինչպես նաև ոսկի։ Ֆոնանյանը ոսկին գնել է ոչ միայն Ֆրանսիայում, այլև Անգլիայում, Ամերիկայում, Շվեյցարիայում և Հոլանդիայում։ Ֆոնանյանը ոսկին գնել է ոչ միայն ինքնուրույն, այլև ֆրանսիական կառավարության անունից

կու անդամները, Պ. Պայթին եւ Սթրոպէրկ, ետ կանչուած են, ինչպէս գրած էինք երէկ։ Պաշտօնական զեկոյցը կ'ըսէ թէ երկուքն ալ մերժած ըլլալով Մոսկուա դառնալ, գերագոյն ատեանը օրէնքէ դուրս հռչակեց զանոնք, եւ վճռեց գրաւել անոնց ինչքերը։ Վկաներու յայտարարութեան համաձայն, Պ. Պայթին ապօրէն դիւրութիւններ տուած է ֆրանսական Տուներու եւ տեարակներ կեղծեր է ի վնաս պետութեան, մեծ կորուստներ պատճառելով։ Իսկ Սթրոմպէրկ կաշառուելով օտար Տուներէ, ապօրէն զեղչեր ըրեր է Խորհրդային Միութենէն արտածուած առաղձի գիներուն վրայ։ Այս կերպով, խորհրդային կազմակերպութիւնները 400,000 րուբլի կորուստ ունեցեր են։

*** Մոնկուայէն կը հեռագրեն թէ պաշտօնէն արձակուեցաւ հաղորդակցութեանց գործավար Ռուցուտաք։ Իրեն յաջորդեց անտեսական Գերագոյն Խորհուրդի նախորդ փոխ-նախագահ Ռուխիմովիչ։

Անգործութիւնը Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ մէջ

Գերմանական տեղեկագրի մը համաձայն, մինչեւ մայիս 31 նպաստընկալ գործազուրկներու թիւն էր 1,889,000, իսկ անգործներու ընդհ. թիւը՝ 2,637,000. ինչ որ կը նշանակէ 1,290,000 հոգի աւելի՝ բաղդատելով անցեալ տարուան նոյն ժամանակաշրջանին հետ եւ 90,000 աւելի՝ քան երկու շաբաթ առաջ։

Անգլիոյ անգործներուն վերջին գումարն է 1,775,000։ Անգլիոյ բնակչութիւնը ըլլալով 44,500,000, իսկ Գերմանիոյ բնակչութիւնը 63,000,000, իւրաքանչիւր երկրի գործազուրկներուն թիւն է Գերմանիոյ մէջ 24ին մէկ, Անգլիոյ մէջ 25ին մէկ։

Ապստամբութեան վախ Հունգարիոյ մէջ

«Տէյլի Թելէկրաֆ»ի Թղթակիցը կը հեռագրէ Փէշթայէն.— Եթէ կառավարութիւնը արագ միջոցներ ձեռք չառնէ, զարման տանելու համար հողագործ դասակարգին մէջ տիրող թշուառութեան, գիւղացիական ապստամբութիւն մը կրնայ ծագիլ։ Այս ծանրակշիռ ազդարարութիւնն եղաւ խորհրդարանին մէջ, պահպանողական կուսակցութեան կարեւոր անդամներուն կողմէ։ Երկուքն ալ դատապարտեցին կառավարութեան անգործութիւնը եւ մեղադրեցին թէ կը ծածկէ վտանգը, առանց զարման տանելու խոովութեանց։ Տօքթ. Վոլֆ յայտարարեց թէ Զիօնկրատ քաղաքին մէջ, անցեալ շաբթու անգործ գիւղացիներու պատուիրակութիւն մը ներկայացած է ոստիկանութեան եւ խնդրած է որ արտօնութիւն տայ սովաժարներուն քանըչորս ժամ թալանելու խանութները։

Երկար բանակցութիւններէ յետոյ միայն կարելի եղած է ետ կեցնել գիւղացիները։ Հարցապնդողներէն Կոմս Չունիատի յայտարարեց թէ ինք անկեղծ պահպանողական մըն է, բայց պարտք կը սեպէ ազգին ազդարարել անխուսափելի աղէտը։ Իսկ Տօքթ. Վոլֆ՝ անդամ կառավարական կուսակցութեան եւ նախագահ Փէշթայի քաղաքապետական խորհուրդի կառավարական խմբակին։

Վեց հարիւր ձերբակալութիւն Շիկագոյի մէջ

Շիքակոյի ոստիկանութիւնը հինգշաբթի օր յանկարծ կոխեց քաղաքին բոլոր վատահամբաւ վայրերը, զինուած՝ գնդացիրներով եւ արտասուաբեր ռումբերով։ Առաջին առթիւ ձերբակալուեցան 600 հոգի, այր թէ կին, իրրեւ աւազակ կամ մաքսանենգ (ոգելից ըմպելիներու)։ Ձերբակալուեցան նաեւ ծանօթ ընկերութեան մը վեց անդամները, որոնց վրայ գտնուեցաւ 1,500,000 ֆր.ի գումար մը։ Բայց բուն վարիչները հոտ առած ըլլալով, փախան։ Աւազակները անցեալ օր սպաններ էին «Շիքակօ Թրիպիւն»ի մէկ լրաբերը։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ջեր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎԻ ԿԸ ՀՐԱՒԻՐԷ

Լա Սիոթա.—Վաղը կիրակի, սովորական հաւաքատեղին։
Սալէն տը ժիրօ.—Վաղը կիրակի։

Ի ՊԱՏԻՒ ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9.30ին

Beaumont, St. Julien, 315 Salle du Floréal Cinémaի մէջ

Կը նախագահէ՝ Պ. Ա. ԱՐԶՈՒՄԱՆԵԱՆ

Կը խօսին՝ Պ. Պ. Ա. ԱԲՈՅԵԱՆ եւ Ե. ԱՐՄԷՆ

Գեղարուեստական բաժին — Մուտքը ազատ է

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

7 յուլիս կիրակի։ Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։ Մանրամասնութիւնները ժոտ օրէն։

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՊՈԼՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ

Հրատարակութիւն Հ. Ց. Դ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէին

Գին՝ 2 Ֆր. 50։ փոստի ծախքով միասին 3 Ֆրանք

Ստանալու համար դիմել «Յառաջ»ի եւ կուսակցական տեղական մարմիններուն։

ԼՈՑՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ Օն. ՄԻԹԱՐԵԱՆ

Դեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծադիր էջերով այս գիրքը կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ, որուն 15 ամեակն է այս տարի,

որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ։

Հեղինակը, Զինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս գիրքը կազմած է օրը օրին, 1915ի վանի ապրիլեան կռիւներու ընթացքին։

Ֆրանսայի համար կ'արժէ միայն 20 ֆրանք

Բացարձակապէս կանխիկ — Դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՔՐԻՍՏԱՓՈՐ խումբի ժողովը այսօր շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի վերնայարկը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայ կ'ըլլան կ. կ.ի եւ փարիզի կոմիտէի ներկայացուցիչները։

ՊԷՎՎԻԼԻ Ռոստոմ կոմիտէի ժողովը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին 131 Fbg. du Temple պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԱԼՖՈՒՎԻԼԻ Ս. Մինասեան ենթակոմիտէի ժողովը վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 7ին սովորական հաւաքատեղին։

ԻՒԱԼԻԻ Ադբիւր սերոբ խումբի ժողովը՝ վաղը կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին 184 Ave. d'Italie. ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պ. Միութեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին 63 բիս տը լա Ռէփիւպլիք։ Ներկայանալ անդամատետրով, կարեւոր օրակարգ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8ին 63 բիս տը լա Ռէփիւպլիք, Գրադարան-ընթերցասրահին մէջ։

ՏԷՍԻՆԻ Պ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 9ին սովորական սրահին մէջ։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ջ. Ե. Ռ. միութեան մարսէյլի մասնաճիւղի ընկերային դաշտագնացութիւնը վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 6.30ին։ Ներկայ ըլլալ որոշեալ ժամին Bld. Garibaldiի կայարանը եւ առնել հանրակառք 15, 16, 40 եւ 39 ու իջնել՝ վալ Պառել, ձաշը միասին ըերել։

ԳԱԻԱՌԷՆ եկած ընկերները որոնք կը քնակին Պէլվիլի շրջանին մէջ կը հրաւիրուին ներկայանալ Ռոստոմ ենթակոմիտէին այս կիրակի առաւօտ ժամը 10 12։ 131 Fbg. du Temple։

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ բարերարին եւ անոր կտակատար կ. եդիանցի մահուան տարեդարձին առթիւ, վաղը կիրակի 15 յունիս, հանդիսաւոր հոգեհանգիստ փարիզի եկեղեցիին մէջ։ Կը հրաւիրուին բոլոր Սանասարեան սաները եւ այս երկու մեծ հայերուն յիշատակը յարգող հայրենակիցները։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ

Վ. Իրանեան.— Այդպէս պիտի շարունակուի։ Կը խնդրուի նորէն դրկել պակաս թիւերու ցանկը։

Օ՛Ր. Մխ. Սոֆիա.— Կը խնդրուի պատասխանել մեր ժայիս 16 թուակիր նամակին։

Պ. ԱՐԱՄ Դարաճեանէ կը կը խնդրուի իր հասցէն իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Վանեցի միքայէլ Վարդանեան Մարտիրոսեան կը փնտռէ յովհաննէս ֆիւրքեեան (Վան, Այգեստան)։ Իմացնել՝ Միքայէլի, քաֆէ «Բիրժա», Թաւրիզ։

— *Կը փնտռուի Աֆիոն Դարահիսարցի Հայկ Ճօրճօրեան որ այժմ կը գտնուի Մարսէյլ։*

Իմացնել «Յառաջ»ի վարչութեան։

— *Կը փնտռուի Լինկիւրի նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ։ 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի։ Այդ Թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար։ Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ։ Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր։ Իմացնել իր եղբօրը Դրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան։*

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Թոսրով Իլպիգեան եւ գաւակները Վազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ Հօրեղբօրորդւոյսգաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Ցադիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իգմիրի Դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն։ Անկէց ի վեր լուր չկայ։ Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «Յառաջ»ի։ կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել։

— Սեբաստիոյ Ղարսա գիւղէն օր. Էլմաս Պարոնեան, հօր անուն՝ Խաչատուր, մօր անուն՝ Նարօ կը փնտռէ իր մօրեղբայրը Մինաս Մարկոսեան (Սեբաստիոյ եէնիձէ Գիւղացի), որ 1920 - 1924 կը գտնուէր New-York City, Ամերիկա եւ կը Թղթակցէր իր մօր հետ, իմացնել Elmas Baronianի, c)o Katri Frères, Beyrouth. (G. Liban).

ՅԱԲԵԹ

Կը ստանձնէ Թուղթերու, ճեփի եւ ամէն տեսակ ներկարարութեան գործեր։

Ջափաւոր գին

20 rue Jouye Rouve. Paris (20e)

Entreprise Générale Serruries

ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՐԿԱԹԵՂԷՆԻ

Կը ստանձնեմ երկաթեայ փեղկերու, դուռներու, վանդակորմներու, ծողերու եւն. Շինութիւնը մինչեւ 15 քիլոմաթր հեռաւորութեան վրայ։ Արագ, ժամն եւ մաքուր գործ։ Դիմել կամ գրել Մ. Ժամկոչեանի, 52 Rue de Gorge, Sarcelles, (S.etO.).

ALLO, ALLO

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱՋԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Loretteի խիստ մօտ

Tél. TRUDAINE 81 07

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկրի*, ջղային, Արեան հիւանդութիւններ եւ ցօդացաւ։

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵ'Ր, ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ

Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր հողամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաբաթի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ հողամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ Վճարման դիւրութիւններ։

Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ։

Գ. Կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։ Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։

Ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 — Թելէֆոն C. 01—71

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO

VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) մէթրօ՝ Place Maubert

Խնամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ։ Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր-քէյթաք։

Այցելեցէք, համոզուելու համար։ Հարսնիքի, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւալլնի համար տրամադրելի սրահ։

ԿԱՐԵՒՈՐ ՀԱՍՑԷ ՄԸ

ՆՐԲԱՃԱՇԱԿ ՏԻԿԻՆՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ՊԱՐՈՆՆԵՐՈՒՆ

SALON DE COIFFEUR DJIVAN

15 Rue des Dominicaines, MARSEILLE

Պատիւ ունիմ ծանուցանելու յարգելի յաճախորդներուս որ 36 բիս տէ ֆօմինիքէնի սափրիչէի խանութս փոխադրած եմ նոյն փողոցը 15 թիւի շքեղ եւ ընդարձակ սալոնը։ Օրինակելի մաքրութիւն։ Նրբաճաշակներու գոհացում։

Ունինք կանանց բաժին մը, ուր մասնագէտի ձեռքով կը յարդարենք եւ կը կտրենք մազեր ամէն ձեւի։

Ondulation et mise en plis

Մէկ անգամ այցելել բաւական է համոզուելու համար

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵՍՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ

209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ մասնաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ։

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ

Կը բաւէ անգամ մը այցելել համոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

Տէր եւ Տնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

L'ECOLE PRIVÉE DE COIFFEUR

Directeur HENRI PEKMEZ

15 Rue de la Glacière, PARIS (13e)

Սովրեցէք Արանց եւ Կանանց սափրիչութիւնը։ Կենդանի մոտել՝ ձրի։ Վճարման դիւրութիւն։ Գործ կ'ապահովուի։ Մէթրօ՝ Glacière et Gobelins. Օթոպիւս՝ U եւ ARbis

MONDE

Միջազգային մեծ շաբաթաթերթ՝ գրական, գեղարուեստական, գիտական եւ ընկերային տեղեկութեանց

Տնօրէն՝ H. Barbusse. վարիչ մարմին՝ A. Einstein, M. Gorki. Upton Sinclair, M. Ugarte, M. de Unamuno, M. Marhardt, Léon Werth.

Կը հրատարակուի ամէն ուրբաթ։ Գին 1.50 ֆրանք, տարեկան բաժնեգին 50 ֆր., վեցամսեայ՝ 25 ֆրանք (Ֆրանսայի համար)։

Ձրի նմոյշ մը կը ղրկուի ուզողին։

Հասցէ.— Administration de Monde», 50 Rue Etienne Marcel, Paris (2e).

ԿՈՒԶՈՒԻ 13—15 տարեկան հայ աղջիկ մը՝ կազմարարութիւն սորվելու համար։ Լաւ Ֆրանսերէն գիտնալ անհրաժեշտ է։ Դիմել Դրատուն եւ կազմատուն Շրանտ-Յաժուէլ, 51 Rue Monsieur le Prince. Մէթրօ Օտէոն, Հեռաձ. Danton 88-65։

ՄԱՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթր.* Շաթլէ։ Աչքի եւ նոր մեթոտով գարմանում արուեստական եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէնէրական հիւանդութեանց (Ֆրանկոֆոն, մասիզ.) եւ վարիւթ։ Մասն. ընդունուելու՝ Հոգեմարտ եւ արագ հրդացկութ. ամէն օր 9—12, Կիրակի 9—12,

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (

մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզացնքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրան... կախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 ... 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 ...

EMPIRE Միգիք-Շոլ՝ 37 Av. W...

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDIT...
208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant H. STEPHA...

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱԿԵԱՆ

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
15
ՅՈՒՆԻՍ
1930

15 JUIN 1930

Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1289 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԾՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

Ա՛ՅՆ ՕՐԵՐՈՒՆ ԵՒ Ա՛ՅՍՕՐ...

Մեր ասկն յիմարացէլ ան,
Շուտով փչանալ ան ուզում,
Ուրախութիւն, սէր թողէլ ան,
Յիրուր գլուխ լալ ան ուզում.

ԱՇՈՒՂ ՂՈՒԼ ԱՐՋՈՒՆԻ

Այս տողերուն հանդիպեցանք պարսկահայ թերթի մը վէպ անկիւնը, աշուղներու նուիրուած ուսումնասիրութեան մը կարգին:

Կը պատկանի՝ 1650—1734 թուականներուն, եւ ներշնչուած է այդ շրջանի կրօնական պառակտումներէն:

Դո՛ւն դատէ, ընթերցող,— մե՞ծ է տարբերութիւնը ա՛յն օրուան եւ ա՛յս օրուան միջեւ...

Դատէ՛, կարդալով հետեւեալ տողերն ալ.—

Ձոխացը լեզուով յիրուր խաբում,
Ջնջլով մինզ մինու կապում.
Ցիրուր գլխի կրակ Թափում,
Երվել, սէվանալ ան ուզում:

Արդարեւ, «մեր ազգն յիմարացեր է, շուտով փճանալ կ'ուզէ»,— եթէ դատենք մեր ամենօրեայ իրականութենէն:

Կատարեալ քաոս, երեւութական խաղաղութեան մը մշուշին տակ: Ակներեւ չարիքներն անգամ ուրանալու աստիճան:

Աժդահ գիւղեր եւ բոյներ մոխիրի վրայ նստան Հայաստան աշխարհի մէջ, «հաւաքական տնտեսութեան» առաջին դրաձգութեան տակ: Հայ գիւղացին բանտարկուեցաւ, աքսորուեցաւ կամ փախաւ, լքելով տուն-տեղ: Անոր կինն ու աղջիկները անգամ պատրաստ աւար դարձան Թրքաբարոյ խրախճանքներու, հայանուն կարմիր «զապթիէ»ներու ձեռքով: Տուած ենք փաստեր եւ կուտանք տակաւին):

Ոչ մէկ տող գիր՝ ազատ երկնքի ազատ մամուլին մէջ: Ոչ աջին, ոչ ալ ձախին կողմէ: Ո՛չ կուսակցական գրիչին, ոչ ալ «անկախ» ժառաւորականին բերնով: Ոչ ծերին, ոչ ալ երիտասարդին ստորագրութեան տակ:

Ինչո՞ւ տհաճութիւն պատճառել «հայկական» կառավարութեան: Երախտապարտ չէ՞ք որ ներում շնորհեր են 25 շրջաններու աքսորականներուն, փոխանակ մինչեւ Սառուցեալ ովկիանոս կամ Սիպերիա քշելու,

Փուշի վրայ նստեր ենք այստեղ, արտասահմանի մէջ:

Գաղութներ կան՝ բթացած փարթամութեան եւ անհոգութեան մէջ: Ծեփուած գերեզմաններ որոնց վրայ ժամուռ կը դանի:

Գաղութներ կան հազար հովէ սարուբեր, և քարէ քար դարնուած: Անտէր ու անճար:

Եւ կան գաղութներ որ կեանքի ու մահուան ժայռեր կ'անջրնեն պարբերաբար:

Որո՞ւ հոգ: Թող դժոխքին բաժին դառնան բոլորն ալ, միայն թէ՝ երեւանը չբարկանայ եւ վերջին խօսքն ե՛ս ըսած ըլլայ:

Երեւանը շատոնց խաչ է քաշած մեր վրայ, աշխատաւոր բազմութեան դէմ դարձնելով մուրճն ու մանգաղը: Թուրքն ու Ռուսը, Եւրոպան ու Ամերիկան իրար դիմաւորեցին չորս ճամբու վրայ, ամէնէն ծանր տապանաքարը պատրաստելու համար:

Իսկ մե՞նք... Օ՛, մի՛ վիրաւորէք. անոնք որ հրապարակը բռներ են եւ Հայոց ազգը երջանկացած կը համարեն երեւանով ու էյմիածնով, նուիրուած են շատ կարեւոր աշխատանքի մը.

— «Քաղցր լեզուով իրար խաբում, շղթաներով իրար կապում, իրար գլխի կրակ Թափում...»

Այն ատեն՝ երբ կը շշնչաս թէ Սուրիան մասնաւոր ուշադրութիւն կը պահանջէ,— կը փութան նոր նիւթեր հայթայթել գրգռիչներուն:

Կամ երբ կը բացատրես թէ անհրաժեշտ է տեղաւորել եւ հողին կապել Թուրքիայէն հասած բեկորները և վասպուրականի վերջին մնացորդները, — արդէն կը դառնաս արկածախնդիր, «ողջմիտ եւ իրատես» դպիրներու աչքին:

Ոչինչ՝ պատուհանէ պատուհան արձակուած սլաքները: Դժբախտութիւնն այն է որ, մարդիկ չեն գոհանար ատով, եւ քար քարի վրայ կը գլորեն, որպէսզի քանդուի ինչ որ հաստնելի չէ իրենց, կամ գոհոդութիւն կը պահանջէ: Կամ իրենց ապիկարութիւնը պիտի ապացուցանէ, եթէ գործի մղուին:

Այսպէ՛ս է իրականութիւնը՝ հալածական բեկորներու տեղաւորումէն մինչեւ ... Պէյրութի ճեմարանը: Գաղութներու կազմակերպութենէն մինչեւ Ապրիլեան Սգատօնը:

... Ըսէ՛, ընթերցող, ի՞նչ է տարբերութիւնը ա՛յն օրուան եւ այս օրուան միջեւ:

Երկու հարիւր տարին կրցե՞ր է կոտրել արժէքը ողբին.—

Մեր ասկն յիմարացել ան,
Շուտով փչանալ ան ուզում:

Այն ատեն՝ միայն կրօնական կիրքն էր որ իրար անարգել, բանտգրել եւ աքսորել կուտար:

Այսօր՝ տասնապատիկ աւելի շատ են եւ աւելի թանձր՝ կիրքերը:

Ինչպէս կը յուսանք վառ պահել հայկական արեւը, երբ հասարակ բարեւն անգամ շատ կը տեսնենք հաւաքական աշխատանքի համար...

Շ.

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Աւար աւարի վրայ

Պոլսոյ թերթերը կը զրեն թէ Կուսակալութեան հրամանով, Բերայի թաղապետութիւնը նոր ազդարարութիւն մը ուղղած է Բանկալթիի գերեզմանատան՝ խանութներու վարձակալներուն, որպէս զի թաղապետութեան հետ կնքեն իրենց վարձակալութեան հաշիւները: Ինչպէս յայտնի է, այդ կալուածները, ինչպէս եւ գերեզմանատունը ազգին կը պատկանին:

Մակեդոնացիները վերսկսա՞ն

Պելկրատէն կը հեռագրեն յունիս 13 Թուականով.—

Երէկ առտու դժոխային մեքենայ մը որ պահուած էր Նիշի կայարանի Գ. կարգի վառարանին մէջ, յանկարծ պայթեցաւ: Ծանրապէս վիրաւորուեցաւ անասնաբոյժ մը, իսկ թեթեւ վէրքեր ստացան երկու զինուորներ եւ ուսանողուհի մը:

Ժամը 11ին, երկրորդ դժոխային մեքենայ մը պայթեցաւ միեւնոյն կայարանէն 900 մեդր հեռու, Նիշ-Փիրոթ գծին վրայ, երբ կ'անցնէր Փիրոթէն եկող ճեպընթացը: Նոյն վայրին մէջ գտնուեցաւ երրորդ մեքենայ մը, որ կը կշռէր մէկուկէս քիլօ: Վերջապէս, առտուան ժամը 3ին, չորրորդ մեքենայ մը պայթեցաւ քաղաքին մէկ ծայրը, ուր պահուած էր Լեսքովայի ճամբուն շինութեան յատկացուած աւազին տակ: Վերջին երեք դէպքերը ինաս չպատճառեցին:

Յարիպրոտէն կը հեռագրեն թէ գրոյցի մը համաձայն, ռումբ մըն ալ պայթած է այդ կայարանին մէջ:

Այս բոլոր դէպքերը կը վերագրուին Մակեդոնացիներուն, եւ կը կարծուի թէ պուլկարական կառավարութիւնը պիտի ստիպուի խիստ միջոցներ ձեռք առնել:

Վերջերս Պելկրատ կանչուեցաւ Սոֆիայի սերպիական դեսպանը, որ կը ջանար հաշտարար քաղաքականութեան մը հետեւիլ Պուլկարիոյ եւ Մակեդոնացիներուն հետ: Այս պարագան ալ գրգռած է Մակեդոնացիները:

Ռուսիա եւ Գերմանիա նորէն կը բանակցին

Երկուշաբթի օր կը վերսկսան ռուսեւգերման բանակցութիւնները, Մոսկուայի մէջ: Եւրոպական թերթերը մեծ կարեւորութիւն կուտան այս բանակցութեանց, որոնք վերջնական ձեւ պիտի տան զանազան յանձնաժողովներու կողմէ կատարուած աշխատանքներուն: Գերմանացիները կրկին պիտի պահանջեն որ խորհրդային գործակալները չխառնուին Գերմանիոյ ներքին գործերուն: Անշուշտ Ռուսերն ալ իրենց կարգին պիտի ուզեն օգտագործել առիթը: կը կարծուի թէ Գերմանիա պաշտպան փաստաբանի դեր պիտի կատարէ խորհրդային Միութեան համար, երբ քննութեան ենթարկուի Պոխանի ծրագիրը՝ համեւրոպեան դաշնակցութեան մասին: Մոսկուայի մէջ միշտ այն համոզումը կը տիրէ թէ այդ ծրագիրը ուղղուած է խորհրդային իշխանութեան դէմ: Միւս կողմէ, Պերլինի մէջ կը կարծեն թէ առանց Անգլիոյ մասնակցութեան՝ համեւրոպեան դաշնակցութիւնը պիտի ենթարկուի Ֆրանսայի գերակշռութեան եւ Գերմանիան պիտի մեկուսացուի, մատնուելով տակար դիրքի մը: Այժէն պարագայի մէջ, տիրող կարծիքն այն է թէ Ռուսիոյ կացութիւնը որոշ դեր պիտի կատարէ Գերմանիոյ տալիք պատասխանին մէջ:

Թուրքեւհելլէն համաձայնութիւնը

Թուրքեւհելլէն համաձայնութեան ստորագրման առթիւ, Պ. Վէնիզէլոս եւ Թէվֆիք Րիւշտի պէյ հեռագիրներ փոխանակեցին, շեշտելով թէ նոր դաշնագիրը վերջնապէս հաշուեյարդարի կ'ենթարկէ անցեալը, թէ ան պիտի նպաստէ երկու երկիրներու յարաբերութեանց զարգացման եւ պիտի դիւրացնէ արդիւնաւոր եւ անկեղծ գործակցութիւն մը, ծառայելով թէ երկու երկիրներու շահերուն եւ թէ արեւելեան Միջերկրականի, Պալքաններու եւ Եւրոպայի խաղաղութեան: երկուքն ալ յոյս կը յայտնեն թէ այս հաշտաձայնութեան պիտի յաջորդեն ուրիշներ, եւ ամէնէն առաջ՝ բարեկամութեան եւ իրաւարարութեան դաշնագիր մը:

Համաձայնութեան ստորագրութենէն յետոյ, Թէվֆիք Րիւշտի պէյ շեշտեց դաշնագրին կարեւորութիւնը, որ վերջ կուտայ 1923էն ի վեր առկախ մնացած դժուարութեանց: Այս առթիւ արտաքին գործավարը շնորհակալութիւն յայտնեց դեսպանական մարմնին անդամներուն, եւ —մասնաւորապէս Ֆրանսական դեսպանին— որոնք դիւրացուցին հաշտաձայնութիւնը:

Հնդկական շարժման հետեւանքները

Ուէսթսունեւչորս մանարաններ փակուեցան Պէնքալրնի մէջ (Լանքաշիր, Անգլիա), ինչ որ կը նշանակէ 40ի յաւելում մը անցեալ շաբթուան վրայ: Քաղաքին մանարաններուն աւելի քան 3)4ը անգործութեան դատապարտուած են, իբրեւ հետեւանք Հնդկաստանի խռովութեանց:

**** Պոմպէյի մէջ, քաղաքացիական անհնազանդութեան կամաւորներէն 250 հոգի ուրբաթ իրիկուն դիրք բռնեցին 120 խանութներու առջեւ որոնք եւրոպական ըմպելի կը ծախեն: Կամաւորները հրաման ստացած էին պառկիլ խանութներուն դուռներուն առջեւ, որպէսզի բանուորները չկարենան ներս մտնել եւ խմել: Եւ իսկապէս, բանուորները մեծ մասով հեռացան...*

Պոմպէյի կառավարութիւն 500 հոգինոց օգնական ուժ մը պահանջեց ստիպողաբար:

**** Ալլահապատի պատերազմականատեանը դատեց 17 զինուորներ, որոնք անսաստած էին տրուած հրամաններուն, փեշաւէրի խռովութեանց առեն: Ամբաստանեալներէն մէկը դատապարտուեցաւ մշտնջենական բերդարգելութեան, մէկը՝ 15 տարուան, իսկ միւս 15ը՝ 3—10 տարի բանտարկութեան:*

**** Հնդիկ ազատական կուսակցութիւնը կոչ մը ուղղեց, հրաւիրելով կանտին եւ իր գործակիցները՝ դադրեցնել քաղաքացիական անհնազանդութիւնը որ պառակտում յառաջ կը բերէ եւ կը ջլատէ երկրին տնտեսական կեանքը: Կուսակցութիւնը միեւնոյն ատեն կը խնդրէ որ Հնդկաստանի կառավարութիւնը ներում շնորհէ քաղաքական յանցաւորներուն, իսկ Լոնտոնի մէջ գումարուելիք խորհրդաժողովի օրակարգին գլուխը դնէ՝ Հնդկաստանին ինքնավարութիւն տալու խնդիրը:*

Առաջարկ մը՝ բռնի աշխատանքի մասին

Այս միջոցին, Ժընեւի մէջ, տեղի կ'ունենայ աշխատանքի միջազգային խորհրդաժողով: Այս առթիւ, տաք վիճաբանութիւն մը տեղի ունեցաւ բանուորական պատուիրակ Ժուհոյի եւ Ֆրանսական կառավարութեան պատուիրակին միջեւ: բանուորական խմբակցութիւնը կը պահանջէր առաջարկուած պայմանագրութեան մէջ դնել հատուած մը, որուն համաձայն պիտի ջնջուի բռնի կամ պարտադիր աշխատանքը, հինգ տարուան ժամանակաշրջան՝ մը մէջ: Ֆրանսայի պատուիրակը ընդդիմացաւ այս առաջարկին, յայտարարելով թէ պիտի վտանգէ Ֆրանսայի գաղթային բարեշինութեան գործը եւ թէ իր կառավարութիւնը երբեք չի կրնար այդպիսի հրամաններ ընդունիլ: Պ. Ժուհօ պատասխանեց թէ գնահատելով հանդերձ Ֆրանսայի քաղաքակրթիչ դերը գաղթավայրերու մէջ, կ'ուզէ ջնջել անոր արատները, եւ մերժուեցաւ բանուորական խմբակցութեան առաջարկը: Բայց, յանձնաժողովը քուէարկեց անգլիական առաջարկ մը, որուն համաձայն բռնի աշխատանքի վերացման խնդիրը քննութեան պիտի ենթարկուի Աշխատանքի Գրասենեակին վարչական ժողովին մէջ, հինգ տարուան ժամանակաշրջանի մը մէջ:

Պաշտօնեաներ կ'առձակուին Թուրքիոյ մէջ

Թուրքիոյ ելմտական տարեմուտին առթիւ պատրաստուած պաշտօնեաներու նոր ցանկին եւ ելմտացոյցին մէջ, կարգ մը պաշտօնատուններէն պաշտօնեաներ արձակուած են, Այսպէս, դատական պաշտօնատան զանազան բաժիններէն 100ի չափ անձեր պաշտօնէ հանուած են: Քաղաքապետութիւնն ալ մաքրութեան ճիւղի գործաւորներէն 40 հոգիի պաշտօնին վերջ տուած է: Ուրիշ պաշտօնատուններէ ալ փոքր թիւով անձեր բացը Թողուած են:

Թղշակներու գեղչը Գերմանիոյ մէջ

Ծանր տագնապ մը կ'անցընէ գերմանական դահլիճը: Ելմտական նախարարը ծրագիր մը պատրաստած է, որուն համաձայն մեծաղագործական հաստատութեանց աշխատաւորներուն Թոշակները պիտի զեղչուին հարիւրին 7ուկէս: Այս որոշումէն պիտի ազդուին 200,000 հոգի: Պիտի զեղչուին, նաեւ, պետական պաշտօնեաներու Թոշակները: Մեծ յուզում կը տիրէ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ եւ ամէն օր ցոյցեր եւ սպառնալիքներ կ'ըլլան: Դահլիճը կը պնդէ իր ծրագրին վրայ, սպառնալով գործադրել սահմանադրութեան մէկ տրամադրութիւնը, որ դիկտատորութեան իրաւասութիւն կուտայ կառավարութեան:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԼԵՀԱՍՏԱՆԻ մէկ գիւղին մէջ ծերբակալուեցաւ հրէշ մը, որ մանուկներ ժողվելով տուն կը տանէր, կը մորթէր եւ կ'ուտէր: տանը մէջ գտնուեցան անհետացած մանուկներու ոսկորները: հետաքննութեան ենթարկուելով, հասկցուեցաւ թէ խելքէն պակաս է: Անմիջապէս փոխադրուեցաւ վարշաւա, բայց հարցաքննութեան ատեն կաթուածահար եղաւ:

ՓԱՐԻԶԻ ՈՍՏԻԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ծերբակալեց Գերմանուհի մը, էլզա Ալրնօյտ, որ դրկուած էր կարմիր սէնտիքներու գործադիր կոմիտէին կողմէ, գործելու համար արեւելեան Եւրոպայի մէջ: Ձերբակալեց նաեւ էօէէն կալօփէնը, քարտուղար Ֆրանսայի երիտասարդ համայնավարներու դաշնակցութեան եւ անդամ կեդր. կոմիտէին որ կը փնտռուէր երկար ատենէ ի վեր:

ԻՏԱԼԱԿԻ ԼՐՏԵՍ մը ծերբակալուեցաւ Նիսի մէջ: Շարունակ տեղ կը փոխէր եւ ինքզինքը կը ներկայացնէր իբրեւ երկրաչափ: վրան գտնուեցան բազմաթիւ փաստաթուղթեր՝ հարաւ. արեւելեան սահմանագիծի պաշտպանութեան մասին:

ՌՈՒՄԱՆԱԿԱՆ նոր դահլիճը կազմեց Պ. Մանիու, ուրիշ ամէն ձեռնարկ ձախողած ըլլալով,

ԳԵՐՄԱՆ ԿՈՓԱՄԱՐՏԻԿ շմէյինկ համաշխային ախոյեան հռչակուեցաւ նիւ-Եորքի մէջ, մրցելով ամերիկացի ձէք Շարքիի հետ: Այս վերջինը զրկուեցաւ իր հանգամանքէն ապօրինութեան դիմած ըլլալով եւ արցունքներով ընդունեց իր պարտութիւնը: Մրցման վայրը խուժած էին 80,000 հոգի:

ԱՐԱՒՈՒԹԵԱՆ ԿԻՐՔԸ կերաւ անգլիացի սըր Հէնրի Սիկրէյվի գլուխը: կ'ուզէր կոտրել արագութեան մրցանիշը՝ զոր շահած էր ամերիկացի կարուար (150 քիլ. 280), Արդէն հասած էր 157 քիլ. 804ի, բայց ուզեց երրորդ փորձ մըն ալ կատարել եւ յանկարծ մակոյկը անհետացաւ ջուրին տակ: Սիկրէյվէն զատ, մեռան մեքենավարը եւ ուրիշ մը:

28 ՄԱՆՈՒԿՆԵՐ ՎԱՌԵՑԱՆ ՔԻԵՎի մէկ սինէմային մէջ, ճարակ դառնալով հրդեհի մը բոցերուն: վիրաւորուեցան 84 մանուկներ:

ՍՈՒՐԵՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

„Ղոսիկը“, ընթերցումը և ուրիշներ

Մօտ երեսուն երիտասարդ ընթերցողներ հաւաքուել էին Ռոստոմի անուան գրադարանի սրահում՝ Ղոսիկի մասին իրենց տպաւորութիւնները լսելու համար։ Ես ինձ համար որոշել էի ոչինչ չասել, միայն լսել։ Ուզում էի տեսնել, թէ ինչպէս են ընդունում մեր ընթերցողները Ղոսիկին, ինչ են նրանք գտնում նրա մասին։ Ես գիտէի, որ ընթերցողները շատ են սիրում Ղոսիկին, բայց ինչո՞ւ են սիրում, ինչո՞ւ է նա դուր գալիս, ինչո՞ւ է նա հետաքրքրում նրանց։ Ես ուզում էի լսել նրանց կարծիքը։

Ընթերցումը վերջացաւ։ Ներկաները սկսեցին խօսել։ Ես ուշադրութեամբ լսում էի նրանց։ Ես ուզում էի իմանալ, թէ ինչպէս են նրանք հասկանում Ղոսիկին, ինչպէս են նրանք գնահատում նրան։ Ես ուզում էի իմանալ, թէ ինչպէս են նրանք հասկանում Ղոսիկի ընկերներին, Ղոսիկի թշնամիներին, Ղոսիկի ծնողներին։ Ես ուզում էի իմանալ, թէ ինչպէս են նրանք հասկանում Ղոսիկի կեանքը, Ղոսիկի պայքարը, Ղոսիկի յաղթանակները։

Ես ուզում էի իմանալ, թէ ինչպէս են նրանք հասկանում Ղոսիկի ընկերների և թշնամիների դասակարգային էութիւնը։ Ես ուզում էի իմանալ, թէ ինչպէս են նրանք հասկանում Ղոսիկի ծնողների դասակարգային էութիւնը։ Ես ուզում էի իմանալ, թէ ինչպէս են նրանք հասկանում Ղոսիկի կեանքի իմաստը։

Ես ուզում էի իմանալ, թէ ինչպէս են նրանք հասկանում Ղոսիկի պայքարի իմաստը։ Ես ուզում էի իմանալ, թէ ինչպէս են նրանք հասկանում Ղոսիկի յաղթանակների իմաստը

ԻՆՉՊԷՍ Կ'ԱՊՐԻՆ ՄՈՍԿՈՒԱՅԻ ՄԷՋ

Խորհրդային Միութիւնը աշխարհի մրակ մեծ երկիրն է, ուր ընդարձակ չափերով կը տիրապետէ սոսկ դրութիւնը (վէսիգա) մանդիի եւ ճարտարարուեստի վերաբերեալ արտադրութիւններու բաժանման համար։ Այս դրութիւնը նուազ կատարեալ է, քան այն որ կը գործադրուէր պատերազմի միջոցին եւրոպական զանազան երկիրներու մէջ, որովհետեւ կարելի է որոշ արտադրութիւններ գնել առանց տեսրի, եւ կայ նաեւ սահմանափակ ազատ շուկայ մը՝ ուր կարելի է պարէն գնել ուզած չափերով։ Սակայն ազատ շուկային մէջ գիները այնքան բարձր են՝ որ հոն ռուս ժողովուրդը իր գնումները կը նկատէ իբրեւ պերճանք։

Որոշ արտադրութիւններու համար ամէն քաղաքացիի կը տրուին տոմսեր, տետրակներու ձեւով եւ կտրօններով, բացի չափազանցուած դասակարգէն (քահանաներ, առեւտրականներ, նախկին ազնուականներ եւն.)։ Ասոնց ալ քաղքը սակայն կրնան ստանալ պարէնի որոշ քանակը։

Գրքոյկ ունեցողը կրնայ սահմանափակ քանակը գնել պետական կամ գործակցական խանութներու մէջ, բաղդատաբար չափաւոր գիներով։ Մոսկուան իբրեւ մայրաքաղաքը եւ ճարտարարուեստի մեծ կեդրոնը բաղդատաբար աւելի լաւ պարենաւորուած է քան գաւառական քաղաքներու մեծ մասը։

Բոլոր Ռուսերը, բացի ամէնէն աղքատներէն կը պարենաւորուին մասնաւոր շուկայէն։ Մինչ անցեալ ձմեռ մասնաւոր խանութները գրեթէ վերցուած էին կառավարութիւն հաստատելու նպատակով, հիմա քանի խստութիւնը թուլցած է, գիւղացիներուն մէջ նոր շարժում մը կայ ուղղակի առեւտուր ընելու։

Ուտելիքներու գիները են մասնաւոր շուկային մէջ, մինչ մէկուկէս կամ երկու րուբլի լիտրն։ Կարագ՝ չուկէսէն 4 րուպլի (թէ՝ 60 կոպեկ լիտրը։ Գործակցականներու մ'օտ կաթը կը ծախուի 24 կոպեկ լիտրը։ Ընդհանուր առումով ազատ շուկային մէջ գիները 2ուկէս - 3 անգամ աւելի պակաս են քան պետական կամ գործակցական խանութներուն մէջ։

Օտարականները ազատ են պարէնի խիստ դրութենէն, որովհետեւ ապրելուները միշտ պանդոկներու մէջ կը մնան, ուր ճաշերը շատ տարբեր չեն ուրիշ երկիրներու մէջ եղածներէն։ Մինչ մնայուն օտարականները, ինչպէս դեսպաններ, թղթակիցներ, ճարտարապետներ, որոնց թիւը հետզհետէ կ'աւելնայ, պետական պայմանագրութեան շնորհիւ, գործակցականներէն անսահման քանակութեամբ գնելու մենաշնորհը կը վայելեն։

Խորհրդային Միութեան մէջ պարէնի պակասը պէտք չէ վերագրել ոչ պատերազմին, ոչ ալ բացառիկ բնական աղէտի մը, ինչպէս խիստ երաշտութեան, այլ հետեւեալ պատճառներուն.

1.— Երկրագործական յեղափոխութիւն (համաձնագում), որ քանդեց աւելի արագ հարուստ գիւղացիներու յաւելեալ արտադրութիւնը քան կրնային ստեղծել պետութիւնը կամ գործակցականները։

2.— Սնունդի արագ աճում, որ կապուած է քաղաքներու ընդարձակման եւ մեծ շէնքերու շինութեան ծրագիրներու հետ եւ զոր Խորհրդային Միութիւնը յառաջ կը տանի մեծ եռանդով։

3.— Հաւկիթի, կարագի, պտուղի եւ խաւիարի նման արտադրութիւններու տեւական արտածումը։

4.— Անկանոն փոխադրութեան եւ գործակցականներու բաժնելու դրութիւն։

Թէ ե՞րբ կրնայ վերնալ սնունդի տագնապը, ատիկա կախում ունի նախ եւ առաջ տնտեսութեանց կազմակերպումէն։ Սնունդի ներկայ դժուարութիւնները չեն կրնար անմիջապէս անհետանալ, հաւանականութիւնը այն է որ Ռուսերը պարտաւոր պիտի ըլլան տարի մը եւս սեղմել իրենց ակռաները։

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ՕԳՆՈՒԹԵԱՆ ԵՐԳԸ

(ՍԹՐԱՆԻ ՀԱՎԱՐ)

Թմբ.— Արարատի ապստամբ քրտական շրջանը, որ չորս տարիէ ի վեր անկախ է, սկսած է հրատարակել «Էյրի» (Արարատ) անունով քիւրտերէն թերթ մը, որուն առաջին թիւէն կ'արտատպենք հետեւեալ երգը.—

Թուրքերու դաւէն վիշտն ապրեցանք,
Քիւրտերու արիւնէն ձորերը կարմրեցան։
Հրացանի ձայնէն լեռները թընդացին,
Հայրենիքի քաջե՛ր, օգնութեան հասէ՛ք։

Լեռներն ու դաշտերը դիակներով լեցուեցան,
Ողջ մնացած տղամարդիկ կրակ կտրեցան։
Հրացանի ձայնէն լեռները թընդացին
Հայրենիքի քաջե՛ր, օգնութեան հասէ՛ք։

Պապենական զօդանները (*)
Թշնամիին ոտքին տակ
Կը վայեն... Ո՞ւր են կիներն ու երախաները։
Հրացանի ձայնէն լեռները թընդացին,
Հայրենիքի քաջե՛ր, օգնութեան հասէ՛ք։

Քիւրտի տղաքը ձեռք նետեցին հրացանի,
Առիւծի նման թուրքերուն դէմ կռան։
Հրացանի ձայնէն լեռները թընդացին,
Հայրենիքի քաջե՛ր, օգնութեան հասէ՛ք։

Ո՛վ վատթար ազգ, ունկնդիր կեղծիքի,
Ի՞նչպէս սիտի խուսափիս այս առիւծներու ձեռքէն։
Հրացանի ձայնէն լեռները թընդացին,
Հայրենիքի քաջե՛ր, օգնութեան հասէ՛ք։

ՀՈՇՄԵԻՏ

ԱՇԽԱՏԱՆՔԻ ԵՐԳԵՐ

Չինական յեղափոխութիւնը դարկ տուաւ ոչ միայն Լարդին, այլ և... բանաստեղծութեան։ Անգլիացի տիկին մը վերջերս հրատարակեց շարք բանաստեղծութիւններ, քաղելով աւելի քան հինգ հարիւր երգեր, որոնք բոլորը յեղափոխական ձգտում ունին։ Ահաւասիկ հատ մը, — «Արշաւ Արդարութեան»։ —

Աւելի՛ արագ։ Բանէ՛
Լուսաբացէն մինչեւ գիշեր,
Տասնըչորս ժամ, տասնըհինգ ժամ,
Աւելի արագ, դէպի ծերութիւն,
Դէպի թշուառութիւն, դէպի մա՛հ։
Աւելի՛ արագ։ Աւելի՛ արագ։
Խորտակեցէք շղթաները բանտերի վրան։

Եւ սա երկրորդը, որ ութժամեայ աշխատանք կը պահանջէ.
Դուն կը ցանես դաշտերը,
Ես կը հիւսեմ կտաւը,
Ան կդմինդր կը շինէ տուները
Ծածկելու համար.
Հա՛նկ-կո, հա՛նկ-հո, հա՛նկ կո,
Աշխատէ՛ ութ ժամ,
Հանգստացիր ութ ժամ,
Սորվէ՛, սերտէ՛ ութ ժամ։

Եւ վերջապէս, ահա «Կտաւ ծախողին երգը», որ շատ կը յիշեցնէ Հուտի «Ասեղին երգը»։—
Քուրի՛կ կտաւ գործէ,
Աղբարիկ, կտաւ ծախէ.
կտաւ ծախէ եւ բրինձ գնէ,
Անոնց փորը կշտացնելու համար։

Քուրի՛կ, կտաւ գործէ,
Աղբարիկ, կտաւ ծախէ,
Երախային տաբատը պատռեր է,
Կտոր չկայ կարկտելու համար։
Քուրի՛կ, կտաւ գործէ,
Աղբարիկ, կտաւ ծախէ,
Ո՞վ կ'ուզէ կտաւ գնել,
Սա՛ գիւղին ունեւորը։

Ցունը գործուած կտաւը կոշտ է.
Օտար կտաւը նուրբ է։
Օտար կտաւը աժան է,
Ընեւորը ա՛ն կ'ուզէ։
Ցունը գործուած կտաւը մա՛րդ չուզեր։
Ալօթի սատկէ՛, քուրիկ, աղբրիկ։

(*) Ամարանոց արօտավայր։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՈՒՍՈՒՑԻՉՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Լուսաւորութեան գործավարը, ընտանի քով ծանրաբեռնուած կամ գիւղերու մէջ աշխատանքի լծուած ուսուցիչներուն բարձրագոյն կրթութիւն տալու նպատակով, փետրուար ամիսէն սկսեալ, Երեւանի պետական համալսարանին մանկավարժական բաժնին կից բացաւ դասընթացք մը, որ ունի 3 տարուան շրջան։ Այս դասընթացքներուն կը հետեւին 110 ուսուցիչ-ուսուցչուհիներ, որոնք եկած են Հայաստանի գիւղերէն, Ադրբէջանէն, Վրաստանէն, Լենոնային Ղարաբաղէն ու Վլատիկավկասէն։

Ամէն դասախօսութիւն կը կատարուի համալսարանին փրոֆէսէօրներուն կողմէ, որոնց կ'օժանդակեն բարձրագոյն կարգի ուսանողներ։ Գիրքերը կը պակսին, այս պատճառով սկսան համալսարանին տպարանին մէջ տպել բոլոր դասախօսութիւնները 500ական օրինակ։ Մինչեւ հիմա հրատարակուած են Փրոֆ. Ա. Տէրտէրեանի Հայոց նորագոյն գրականութեան 5 պրակներ, (հետզհետէ լոյս պիտի տեսնեն ռուսահայ եւ թրքահայ նորագոյն ժամրողջական գրականութիւնը), Դ. Էդիլեանի Հոգեբանութեան 6 պրակները, Կ. Ղազարեանի Եւրոպայի պատմութեան 1 պրակը, Դ. Տէր Մկրտիչեանի Քնախօսութեան 2 պրակները։ Շուտով լոյս կը տեսնեն նաեւ Ռուսերու պատմութիւնը, Հայոց լեզուի տեսութիւնը, Ջոյային անդրադարձ շարժումներու գիտութիւնը (réflexologie)։

Բոլոր այս պրակները ուսանողներուն կը տրուի ձրի, իսկ դուրսէն պահանջողներուն համը 20 կոպեկ։

Գալ տարեշրջանի դասախօսութիւնները պիտի սկսին սեպտեմբեր 1ին։

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

ԲԱԺԱԿԻ ՄԵԾ ՄՐՑՈՒՄ ԼԻՈՆԻ ՄԷՋ

Վիչի, 10 յունիս. — Կիրակի օր տեղի ունեցաւ բաժակի մեծ մրցում մը հայկական տասը խումբերու միջեւ, կազմակերպուած Մ. Ա. Ո. Ը. կողմէ։

Վիչիի Հ. Մ. Ը. Մ.ն ալ իր ժամանակութիւնը բերաւ իր ֆութպոլի առաջին խումբը ղբրկելով։

Մրցումները տեղի ունեցան A. S. L. մարզարանին մէջ առաւօտեան ժամը 9էն մինչեւ իրիկուան ժամը 9։

Նախապէս Հ. Մ. Ը. Մ.ի Տէսինի Ա. խումբը եւ Վիչիի Հ. Մ. Ը. Մ.ը մրցեցան, վիճակահանութենէ մը ետքը։ Երկու քոյր մասնաճիւղերու Միութիւնները ալ դաշտ ելան, իրենց յատուկ դրօշով եւ հայկական եռագոյններով։

Երկու խումբերն ալ ցոյց տուին հանդիսականներուն՝ նուրբ խաղարկութիւն մը, որմէ յետոյ Վիչիի յաղթական ելաւ 2ի դէմ 0ով։

Գովելի է Տէսինցիներու դիմադրութիւնը Վիչիի Ա. խումբին դէմ։

Ժամը 10ին «Արծիւ» Մարզական Միութիւնը մրցեցաւ Մօնշաի (Լիոն) պահեստի խումբին դէմ, որուն յաղթեց 2ի դէմ 1ով։

Ժամը 11ին Foot-Ball Club Armenienը եւ կազմակերպիչ Միութեան խումբերը մրցեցան F. C. A. յաղթական ելաւ 4ի դէմ 1ով։

Ժամը 12ին, հանդիպեցան Ը. Ե. Ո. Միութեան եւ Մօնշաի Ա. խումբերը։ Խաղը երկարձգուելէ յետոյ Մօնշա յաղթական ելաւ 1ի դէմ 0ով։ Սակայն դնահատելի էր նորակազմ Միութիւնը որքերու, որոնք քանիսը խաղարկութիւն մը ցոյց տուին։ Ը. Ե. Ո. Մ.ը շատ աւելին կրնայ ընել եթէ այսպէս շարունակէ։

Ժամ մը յետոյ, Փոն տ'Օպնալի եւ Տէսինի Հ. Մ. Ը. Մ.ի 2րդ խումբերը մրցեցան, փոքրիկ Տէսինցիները յաղթեցին 1ի դէմ 0ով։

Այսպէսով մրցումներու առաջին շրջանը լրացաւ եւ հետեւեալ յաղթական խումբերու վիճակահանութիւնը դարձեալ տեղի ունեցաւ։ Վիչի-Տէսին, F. C. A., Արծիւ եւ Մօնշա,

Արծիւ մարզական յաղթեց Տէսինի երկրորդին 2ի դէմ 0ով։ Ֆութպոլ Գլիւպ յաղթեց Մօնշա Ա.ին 2ի դէմ 1ով։ Վիչին յաղթեց Արծիւ մարզականին 2ի դէմ 0ով։

Այս մրցումներէն յետոյ մնաց ֆինալի եւ ամենակարեւոր մրցումը։ Վիչի և Ֆութպոլ Գլիւպ։ Երեկոյեան ժամը ճիշտ 8ին սկսաւ մրցումը։ Առաջին վայրկեանէն Հ. Մ. Ը. Մ.ի բերդը վտանգի ենթարկուեցաւ, եւ հազիւ քանի մը վայրկեաններ սահած էին, Ֆութպոլ Գլիւպ բրաւ Ա. նշանակէտը։ Մինչեւ վերջին վայրկեանները Հ. Մ. Ը. Մ. իր ուժ տքնեցաւ խաղը հաւասարացնել։ Մրցումը լրանալու երկու վայրկեան մնացած, Հ. Մ. Ը. Մ. շահեցաւ նշանակէտ մը եւ խաղը հաւասարեցաւ։ Տասը վայրկեան խաղը երկարաձգուելով Հ. Մ. Ը. Մ.ը նշանակէտ մը եւս շահեցաւ եւ յաղթական ելաւ 2ի դէմ 1ով։

Դժբախտաբար ժիջադէպ մը ծագեցաւ։

Մինչ դատաւորը սուլիչի վերջին հարուածը կուտար Հ. Մ. Ը. Մ.ի յաղթութեան, Ֆութպոլ Գլիւպի անդամներէն քանի մը հոպի, համաձայնելով կազմակերպիչ անդամներու հետ, ետեւի դռնէն կը փախցնեն բաժակը։

Հակառակ ժողովուրդին եւ Միութիւններու փափաքին, որ էր տեսնել բաժակին յանձնումը Հ. Մ. Ը. Մ.ի, որուն արդար իրաւունքն էր, իրարանցումէ եւ վիճաբանութենէ ուրիշ բան չտեսանք։

Այդ անվայել արարքին առթիւ կը բողոքեն հետեւեալ խումբերը, Տէսին, Մօնշա, Ը. Ե. Ո. Մ., Փոն տ'Օպնա, Արծիւ Մարզական եւլլն., եւլլն.։

Կը սպասենք Քննիչ եւ կազմակերպիչ անդամներու վերջնական եւ արդար կարգադրութեան։

Ահարոն Տիգրանեան

ՇԱՐԺԱՆԿԱՐԻ ՄՐՑԱՆԱԿ

Ֆրանսական շարժանկարի ընկերութիւնները 30,000 ֆր. արժէքով մրցանակ մը նշանակած էին լաւագոյն շարժանկարի մը համար։ Եւ սակայն մրցանակի արժանի գործ մը չտեսաւ քննիչ մարմինը։ Ի վերջոյ 30,000 ֆր.ը հաւասարապէս բաժնեց երեք հոգիի, որոնք կրցած էին ներկայացնել քիչ շատ գեղեցիկ գործ մը։

Նոյն ընկերութիւնները այսուհետեւ 50 հազար ֆր. տարեկան մրցանակ մը նշանակած են գլուխ-գործոց շարժանկարի մը համար։

ՍՏԱՑԱՆՔ

«Երկունք», օրկան Ը. Ե. Ո. Միութեան, Մայիսի թիւը ճոխ բովանդակութեամբ.—

Մեր յայտարարութիւնը (նկատողութիւն Ապրիլ Տասնըվէցի միջադէպին), թղթակցութիւններ, որոնց կեանքը թրակիոյ մէջ, որոնց նամակներ եւ մասեր։ Շ. Նարդունի կը ներկայացնէ նոր որբ արձակագիր մը։

Բաժանորդագրութեան պայմանները են՝ Ֆրանսա 25 ֆր., արտասահման 1.50 տոլար։ Դիմել Kurkdjian, 247 Bld. Voltaire, Paris.

ԱՄԲՈՂՋ Փարիզի ամէնէն սիրուն գլխարկները։ Գիները անժրցելի F. SORBIER, 11 Rue Lafayette, Օփերայի մօտ։

T. S. F. T. S. F.

Օգտուեցէք այս դարու ամէնէն հրաշալի գիւտէն եւ գուարճալիքէն։ T. S. F.ը ձեզի կը դարձնէ ձեր ժամանակը եւ կ'ուսուցանէ։ Դիմեցէք՝

ATELIER RADIO MÉCANIQUE

56 Rue Corvisart, Paris (13e), մէթրօ՝ Corvisart.

Փարիզի միակ հայ տունը ուր պիտի գտնէք ամէնէն լիւքս գործիքները (Super, poste-secteur եւայլն)։

Դիւրամատչելի գիներ։

«ՅԱՌԱՋ»-Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 40 —

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՀՈՐՈՐԴ ՄԱՍ

Խուզարկութիւն սկսաւ, մօտ 12 բերդանկա բռնեց, մարդիկ քանտարկեց, մօտ 25 մարդ ներքինացրեց, կնիկներ բռնեց չարչարեց (*)։

*
**

Երբ 1898ին սերոբը վերադարձաւ, որոշուեց որ նա գնայ ընդհանուր ժողովին։ Սակայն, կինը յետեւից ընկնելով արգիլեց էդ գնալը։ Կնոջ պատճառով սերոբից բաժնուեցան Սիմոն, Աշոտ, Նատօ, Վարդենիսցի Բարսեղ, Ալեքսան, Կրպօ, Աւագ։ 98ի ամառը նրանք կը գտնուէին Դատաւան գիւղը։

Երբ Դալիբի խուզարկութիւնների ատեն՝ սերոբը վերադարձրինք Սասունէն, նա գնաց Ալաշկերտ։ Խմբերը առանձին առանձին կը պտտէին։

(*) Կանանց վարտիքները կատու կը ձգէր եւ այնպէս կը չարչարէր։ Ջրհորցի ծերունի մը կար, որուն կը ֆարցնէինք. «Պապե՛ր, Ալի-բէկը քեզի ի՞նչ բրաւ»։ Նա կ'ըսէր. «Մի ֆարցնէք ադ անաստուածի մասին»։ «Դէ՛ պատմի՛, ի՞նչպէս եղաւ»։ «Դեղի մէջ բռնեց էն անաստց ուածը շաքարի թելով կապեց վարոցս, էքա՛շ, էքա՛շ, ֆանեց ֆրգուռի բոլ թզուկի գլուխ։ Մէկ կը քաշէր, մէկ կ'ըսէր՝ դէ՛ֆ, ըսէ՛, ո՞ւր է սերոբը, վալլա՛ֆ, բէկ, կ'ըսէի, խաբար չեմ, վարոցս ուռաւ, սկսաւ արիւն գալ, ուշքս գնաց՝ընկայ էդտեղ. էդ անաստուածը էդպէս չարչարեց եւ գնաց»։ Ան.

Օր մը սերոբ կը գտնուի ուռթափի անտառի մէջ, իսկ Սիմոն, Աշոտ, Բարսեղ, Ալեքսան եւ Նատօ Դատւան Մարագի մը մէջ։ Կրպօն եւ Աւագ ուրիշ տեղ են եղած։ Ալի-բէկ իր ձիաւորներով գիւղը կ'իջնէ։ Հոդ կար նաեւ եօթ ութ հոգիէ բաղկացած գորտոն մը եւ մի փոլիս։ Գիւղի մէջէն մարդ մը կը ժատնէ տղաները, սակայն, կ'աւելցնէ, թէ՝ «չարչարեցէ՛ք Աշոտի կինը, նա կ'ըսէ տեղը»։ Այդպիսով իրեն մատնութիւնը չյայտնի չէլլար։

Դեռ կէսօր չեղած կը բռնեն Աշոտի կինը (սիրուն, երիտասարդ կին մը) եւ կը չարչարեն։ Խեղճ կինը չարչարանքներին չի կրնար դիմանալ եւ կը փախչի մարագի կողմը, քանի մ'ալ ոստիկան յետեւից կը վազեն։ Կինը կը պոռայ էրկանը. «Էլի՛ր, կա՛մ դիս էս գաղաններու ձեռքէն ազատէ, չէ նէ ես ի՞նչ ընեմ»։

Մարագի մէջէն Աշոտը կը զարնէ կնոջը, բայց գնդակը չի կպիր։ Զարկած տեղն՝ մարագը պաշարուած էր արդէն։ Գիւղի հայ մատնիչը ցոյց տուած էր արդէն տեղը։ Կռիւը կը սկսի։

Սերոբը երեք քառորդ ժամ հեռու կը գտնուէր, սակայն, հրացաններու ձայնը լսելով անգամ, օգնութեան չի գար, որովհետեւ տղերքը կնոջ պատճառով իրենից հեռացած էին։

Կռիւը կը տեւէ մինչեւ իրիկուն։ Երեկոյեան մութ տալու ատեն մարագը կը վառեն։ Մարագի պատը տղերքը արդէն ծակած էին դուրս գալու համար։ Նատօն կ'ըսէ. «Ցղե՛րք, դուրս եկէ՛ք»։ «Առաջ դու ընկիր»։ Նատօն դուրս կուգայ, կը բռնէ Վարդենիսցի Բարսեղի ձեռքը, նրան ալ դուրս կը քաշէ, կը հանէ։ Մուսաներուն կը պոռան՝ «դուրս եկէք». սակայն, դուրս չեն գար։ Մարագը արդէն կը վառէր։ Երեսուն քայլ վերջին Նատօյի հրացանը եւ անտառի մէջով կը փախի։ Քիւրդերը կը շարունակեն զարնել, ոլովհետեւ դեռ կենդանի կը կարծէին, ապա կը մօտենան դիակներուն, կը վերցնեն ու կը տանեն։

(Շար.)

ՄՄԲ.—Անդրանիկի ըրած վերագրումը սերոբին ճիշդ չէ։ Ուրիշասարակ՝ Անդրանիկ անայատ չէ սերոբի կամ իրմէ բարձր դիրք ունեցող ուրիշ ընկերներու մասին խօսելու ատեն։

ՆՈՐ ԸՆԴՈՒՆԻԹԻՒՆՆԵՐ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Մայիս 10ին գոյացած համաձայնութեան մը վրայ, Մարսէյլի Գաւառ. ժողովը յունիս 9ին կազմած է ընտրողական յանձնախումբ մը, նոր ընտրութիւններ կատարելու համար, վասնակցութեամբ բոլոր հոսանքներուն։ Յանձնախումբին անդամ ընտրուած են Պ. Պ. Ց. Պապիկեան (Դաշնակցական), Յովիկեան (ռամկավար), Արապեան (ինչ ակեան) եւ չորս անկախները Պ. Պ. Յովհ. Սահակեան, Անտոնեան, փիրանեան, Աբգարեան։

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ

Ա. ԱՇԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՅՈՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)

Ա. հրատարակութիւն ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ ԴՐԱՏԱՆ

Գ Ի Ն 20 Ֆ Ր Ա Ն Ք

30 ֆրանք կանխիկ վճարողները կը ստանան Ա. եւ Բ. հատորները միասին:

Այժմէն կարելի է դիմել Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur-le.Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65:

Հայերէն եւ ֆրանսերէն ամէն տեսակ գիրքեր, բառարան, գրական, վիպական, պատմական եւ դպրոցական գործեր:

Վերջին կատարելագործութեամբ օժտուած կազմատուն: Արագ եւ մաքուր աշխատանք: Գիրքերու վերնագիրը ոսկետիպ:

Կազմարարութեան դասեր:

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՊՈՒԼՈՅ ԷՐՄԻՍԻ ԳՈՆՍԷՐՎՆԵՐԸ

Պատրաստուած են ամենամեծ խ ն ա մ ք ո վ կը ծախուին Ֆրանսայի բոլոր արեւելեան նպարեղէնի խանութները:

ՄԵՍՐՈՊԱՆԱԿԻ ՀԱՄԱՐ դիմել
Maison Mesrob, 25 Rue d'Hauteville PARIS (Xe)

Միակ ներկայացուցիչ Ֆրանսայի եւ Անգլիոյ համար

Լիոնի, Մարսէյլի եւ հար. Ֆրանսայի համար դիմել K. Bagdassarian et H. Tellian 8 Rue Francis-de-Pressensé MARSEILLE

Իսկական ԷՐՄԻՍԻ մարքան P. YERGANIAN et Cie *ՊՈԼԻՍ*

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTANի

Ս. Թ Ո Ր Ո Ս (Բէյաթցի)

92 Rue d'Angoulême Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամենէն նրբաճաշակները:

Չոխ տեսակներ, գինները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին: Կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն: փափաքողներու կր ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառուն:

Կ'ուզուի երկրորդ ձեռք կարուիի մը եւ ափրանաթի մը: Դիմել՝ Գ. վարդանեանի, 12 Rue St. Sutpice, մէթրօ՝ Օտէոն:

Ծախու է սրճարան - ճաշարան մը եւ սափրիչի խանութ մը: Սափրիչի խանութը ունի մէկ սենեակ, իսկ ճաշարան սրճարանը 3 սենեակ: Կր ծախուի ամէնքը միասին կամ առանձին: Ցարմար գին:

Դիմել՝ Գ. Շէրէմէթեանի, 8 Rue Jean-Vial, St. Chamond, Loire.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: *Արմատ. եւ նոր մէթոտով գարմանուած արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմահիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատուռ: Ախտահիւ եւ արագ խորհրդակցութ. ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,*

Հայե'ր, ձեր հիւանդները խնամելու եւ ձեր դեղագիրները կարդացնելու համար շփոթութեան մի' մատնուիք, եւ ամենայն վստահութեամբ դիմեցէք'

GRANDE PHARMACIE DE PARIS

67 Rue Madier-Montjan, վայրկեան Շոն պիտի գտնէք օգտակար խորհուրդներ եւ առաջնակարգ դեղեր (արեւելեան եւ եւրոպական), ամէնէն վար գիներով:

Մեր հայ թարգմանը ձրիաբար կուտայ ուզուած տեղեկութիւնները: (Դրոշմաթուղթ մը ներփակել պատասխանի համար):

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

ALLO, ALLO

Այս է թիւր մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ՃԷՆԱՋԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ

Tél. TRUDAINE 81-07

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO

VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) մէթրօ' Place Maubert

Խնամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ: Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր-քէյթրինկ:

Այցելեցէք, համոզուելու համար: Հարսնիքի, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւայլնի համար տրամադրելի սրահ:

Ուշադրութիւն ճշմարտութեան

Կը յայտարարեմ յարգելի դաճախորդներուս թէ՝ փլաքներու եւ կրաժաֆոններուս վաճառատունս «MAISON NICHANIAN» կը հայթայթէ իր ապրանքները ուղղակի արտադրութեան կեդրոններէն եւ ո՛չ թէ որ եւ է փոքրիկ մէկ մասնաճիւղէ մը:

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET V. YARJANIAN

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96.70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր *պաշտպանելով Ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում: Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի: ՅՐԱՆՄԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում: (ԱՅԻՏԱ-ՎԻԹ): Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն: Վիզա ամէն երկրի համար:*

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս: Խորհրդակցութիւնները ձրի են:

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՀԱՆՐԱՊԱՆՕՔ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հռչակաւոր ՕՄԷԿԱ ժամացոյցներուն

ժ ր ն ե ւ ի գ ո ր ծ ա բ ա ն ի ն

261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. հեռ. Nord 85—63 եւ 95—50: Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, Օմնիպիւս՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիյոններ, նշանտուքի, հարսնիքի ժամանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ զարդեղէններ եւ թանկարժէք գոհարեղէններ: Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ:

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը:

Աչքերնիդ յո՛շ, փարիզահայ տիկիններ

Հացուեցաւ B. Jaret *ֆիրմայով հայկական հաստատութիւնը, ղեկավարութեամբ ծանօթ եւ հռչակաւոր կարուհի ՏԻԿ. ՍԱՓԵՆԻԿ ՇԻՐՎԱՆԵԱՆի որ յանձն կառնէ ամենադժուարահաճ տիկիններն իսկ գոհացնել իր արդիական ՃՈՒԽ ՄՈՏԵԼՆԵՐՈՎ ու ԽԻՍՏ ԽՆԱՄԵԱԼ ԿԱՐՈՎ: Կը շինուին ԹԱՅԼՕՐ, ՐՈՊ, ԹՈՒԱԼԷԹ, ՄԱՆԹՕ, ամէն տեսակ կանացի հագուստներ, եւայլն:*

Հաստատութեան նպատակակէտն է մաքուր, շիք եւ արագ հագուեցնել Փարիզի հայ տիկինները, անհաւատալիօրէն դիւրաժատչելի գինով մը: Անգամ մը այցելել կը բաւէ հետեւեալ հասցէին՝ 4 Rue de la Collégiale, առաջին յարկ Paris (5): Մէթրօ՝ Gobelinsի մօտ:

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéներ այրերու համար: Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար:

Ա Ր Տ Ա Կ Ա Ր Գ Ա Ժ Ա Ն Ո Ւ Թ Ի Ւ Ն

Ջեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ *Ցրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի, Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի,* փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անթերի coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — դերձակ:

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

Ibis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն

Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ր Ք Ո Ւ Ր Ա Ժ Ա Ն

Մասնաւոր ապասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱԿԱՆՆԵՐՈՒ ԱՄՍԱՎՃԱՐՆԵՐՈՎ:

Շոգեկառքով կամ ինքնակառք՝ քով 15 — 30 վայրկեան, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն: Ամսավճար՝ սկսեալ 200 ֆրանքէ: Տուներու կառուցում, վճարման մեծ դիւրութիւններ. 15—20 տարուան մէջ: 15 տարի տուները ազատ են տուրքէ: Պատրաստի villaներ, նոր բնակարաններ գնելու կամ վարձելու համար, ամէն տեսակ գործողութիւններ, կալուածներու առու ծախ, գրաւ դնելու, ապահովագրութեան եւայլն:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ: Սկսուած է նոր հողաբաժիններու վաճառումը, Versailles մօտ Bois d'Arsy մէջ շրջապատուած գեղեցիկ անտառով: Հաղորդակցութիւնը փարիզի հետ Gare Mont Parnasseէն ուղղակի, իսկ Gard Invalideէն եւ St. Lazareէն Versailles գիծով: Ցեսնել կարելի է ամէն օր ինքնաշարժով՝ ձրի: Մանրամասնութիւններու համար դիմել

ՏԱՐԱՍՈՎ ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Գրասենեակը, 18 Rue Chaussé d'Antin, Métro Opéra եւ Chaussé d'Aantin, ամէն օր ժամը *10—12* առաւօտները եւ *4—7* կէսօրէ վերջ, կիրակի եւ տօն օրեր ժամը *10—1*: Հեռաս. Provence *87—32 եւ 82—48:*

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ 209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու Ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ Ա ԺԱՆ

կը բաւէ անդամ մը այցելել հաւոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

Տէր եւ Տնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԵՐ

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris (13) *Մէթրօ'* Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ ժան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

կեանքի, հրդեհի, գողութեան, աշխատանքի եւ անձնական արկածներու (ի մասնաւորի օթոմոպիլի արկածներու) ապահովագրութեանց համար դիմեցէք

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ Ֆրանսական եւ անգլիական ամենագլխաւոր ընկերութեանց:

H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)
Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

Գ. ՃԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables Ի (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տարաբակալութիւն փոքր ամսավճարով:

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le revenu *գործողութիւններ,*

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱՁՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ ղրկել պահել Chiffred'Affaires և Bénéfices Commerciaux տուրքերէն եթէ արշեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, ատաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ունենաք:

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ: Ալքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Բեթի. կոորդէ ու ոսկանչի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3, ՍՏԱՄՆԱԲՈՑԺը ամէն օր ժամը 9էն 19:

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques
Columbia

POLYDOR

REGISTERED TRADE MARK

20 Ֆր. 20 Ֆր.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.

Մեր փլաքներու ճոխ մաքերանոցին մէջ կր գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւ, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր:

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՀԱՐԱՉ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
17
ՅՈՒՆԻՍ
1930
17 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1290 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱՋԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԸ

Հայաստանի անկախութեան տօնի — Մայիս 28ի հանդէսներէն յետոյ, անկախութեան երդուեալ թշնամիները լայն բաց են իրենց բերանները, նախ անկախութեան գաղափարին դէմ պայքարելու, ու ապա, խեղաթիւրելու Հայոց ժամանակակից պատմութեան ամէնէն լուսաւոր իրողութիւնը:

Ամէն տարի հայ բոլշեւիկները Խ. Հայաստանի, իսկ, իրենց արժանի ուղեկիցներն արտասահմանի մէջ ընդարձակ ջանակներ կը լեցնեն անկախութեան դաւանանքը նսեմացնելու, գիտակցելով որ անկախութեան ձգտումը, որպէս Հայութեան քաղաքական պահանջը՝ մահացու վտանգն էր հայ հակառակ տիրապետութեան, որ կանգուն կրնայ մնալ ազատագրական դաւանանքէ զուրկ, ստրկօրէն համակերպող բազմութիւններուն վրայ:

Որքան ատեն հայութեան քաղաքական անկախութեան գոյութիւնը անսասան է, բոլշեւիկները հայ իրականութեան մէջ բարոյական հիմքերէ զուրկ պիտի մնան: Իսկ առանց քաղաքական-բարոյական հիմքերու՝ իրենց տնտեսական բոլոր ձեռնարկները սահմանուած են մնալու փորձարկութիւններ, որոնք բոնութեան վրայ հիմնուած՝ առօրեայ հեղեղներէն կրնան սրբուիլ անհետ:

Անկախութեան հակառակորդներն իրենց տիրապետութիւնն ամրացնելու համար, մտահոգուած են եւս մղելու անկախութեան մտայնութիւնը որ հրաբուխ մը կը հանդիսանայ համայնավար շէնքին տակ:

Ու այդ նպատակին հասնելու համար, ամէն միջոցի կը դիմեն, նոյնիսկ վաստակաշատ պատմութիւնը խեղաթիւրելու, օր ըստ օրէ:

Տեսէ՛ք, Փարիզի երեւանեան արձագանգը կը ճգնի ցոյց տալու որ Հայաստանի Հանրապետութեան ստեղծումը կը պարտի՛նք բոլշեւիկեան Հոկտեմբերին: Աչքընուշտ կարծելով որ հասարութիւնը 1918ի անցքերը մոռցած է, երբ բոլշեւիկեան Ռուսաստանը աւերիչ հեղեղով մը կը հեռանար Հայաստանէն, իր ետեւին թողլով հայ ժողովուրդը:

Տեսէ՛ք, մարդիկ անտեսութիւնը հոն հասցուցած են, որ ան կարմրիր իրենց շարքերուն եւ Ռամկավարներուն հաւատացնելու թէ բոլշեւիկեան Ռուսաստանը Բրէստ-Լիտովսքի հաշնադրութեամբ հայութիւնը փրկեց աշխարհակալներու ոտնկներէն: Մինչդեռ պատմութիւնը գիտէ թէ բոլշեւիկները Թրքահայաստանն ու Ռուսահայաստանի մէկ կարեւոր մասը (մինչեւ Արփաչայ) յանձնեցին Թուրքերուն, երբ հայ ժողովուրդը տակաւին նստած կը մնար վան, Մուշ, Էրզրում եւ Երզնկա,

Այլ առակ լուսարձակ:

— «Մայիս 28ը այն Թուականն է որ մեզ կը յիշեցնէ, ցաւօք սիրտ եւ ակամայ հիշատակուած «անկախութիւնը» Դաշնակցական Հայաստանին:» («Երեւան», Մայիս 28):

Իսկ հայ բոլշեւիկներու Նոյեմբեր 29ը՝ կաւաւոր: Արդեօ՞ք: Այսօր տակաւին կը զգայ Թրքական և ռուսական սուինոտ ու մեղսակից սուիններուն ցաւը:

Տարուէ տարի հայ բոլշեւիկները կ'աւելցնեն իրենց հարձակումները բոլոր անպատիւ իրողութիւններն իրենց տատուոյ տախտակին վրայ գրելու: Աւելի առաջ գացէ՛ք: Պատմութիւնը կատարեալ կը դառնայ, երբ բոլշեւիկները Թրքական արդերն ալ հայ ժողովուրդի օգտին արձանագրեն...:

Մայիս 28ը ակամայ յայտարարութիւն մը կը նկատեն մեր հակառակորդները, ու ատով կը կարծեն Թէ Հայաստանի անկախութեան տօնը խանդավառութեան աղբիւր մը ըլլալէ կը դադրի:

Բոլշեւիկներուն ձայն կը բռնեն Ռամկավարները, կամ «Ազգայ»ի պէս կը լռեն Մայիս 28ի առթիւ, կարծելով որ, պատմութեան արձանագրութիւնը կրնայ փոխուիլ:

Պատմութիւնը սակայն Հայաստանի անկախութեան հակառակորդներու այս Թշուառութիւնը պիտի արձանագրէ, ու անձնէ յետագայ սերունդներուն:

Հայոց պատմութեան խեղաթիւրողները ինչպէս նաեւ անձնք որ լուռ կը մնան, ու իրենց խեղճուկ Թերթին մէջ անկախութեան օրը չեն արձանագրեր, գիտեն, պէտք է գիտենան, որ Մայիս 28ը Թղթէ յայտարարութեամբ մը չարձանագրուեցաւ Հայոց պատմութեան էջերուն մէջ:

Պէտք է գիտենան որ Թիֆլիսի «ակամայ» յայտարարութիւնը չէ որ անկախութեան կայծով յարութիւն տուաւ հայ ժողովուրդին:

Պէտք է գիտենան որ Բաթումի դաշնադրութիւնը չէ որ հայ ժողովուրդի հոգւոյն մէջ տօնական տրամադրութիւններ կը յուզէ:

Հայաստանի անկախութիւնը միակամ հռչակուեցաւ Սարդարապատի, Ղարաքիլիսէի ճակատամարտներու ընթացքին, հայ ժողովուրդի կորովովն ու յաղթանակովը:

Մեր հակառակորդներն այս իրողութիւնը չեն կարող ապրտել, եթէ իրենց ամբողջ գոյութեան ընթացքին բան մը կրնան չարձանագրեն ի նպաստ Մայիս 28ի:

Որովհետեւ Մայիս 28ի պատմութիւնը հայ սուիններով գրուեցաւ Արարատեան դաշտին մէջ, Թնդանօթի գնդակնետով քանդակուեցաւ Ղարաքիլիսէի անմահ ժայռերուն վրայ և հրամարտի աւիւնով դրոշմուեցաւ հայ ժողովրդի սրտին մէջ:

Այս հիմնարկէքի վրայ բարձրացաւ Հայոց անկախութեան կոթողը, ու այդ հիններուն վրայ է որ այսօրուան Հայաստանը կանգուն կը շնչէ:

Այս խորունկ ակունքներէն կուգայ անկախութեան խանդավառութիւնը:

Կ. ԱԱՍՈՒՆԻ

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅ-ԲՐԴԱԿԱՆԲԱՐԵԿԱՄԻԹԻՆԸ

Պոստոնի «Պայքար» թերթը «Արկածախնդրութեանդէմ»վերնագրով խմբագրականի մը մէջ (յունիս 4) կը գրէ հայ-քրդական բարեկամութեան դէմ, ոչ միայն իր տգիտութիւնը ցուցադրելով, այլեւ արձագանգը կ'ըլլայ շարք մը ըսի-ըսաւներու, որոնք անտեղի կասկածներու տակ կը դնեն իրաք եւ Սուրիա նոր տեղաւորուած գաղթականները.

— «Ներկայ պարագաներու տակ, Հայ եւ քիւրտ գործակցութիւնն մը ոչ միայն անգործնական է, այլ եւ անօգուտ ու անիմաստ է՝ Թուրքիոյ Հայոց Դատին լուծման տեսակէտով:

Այս անիմաստ վճռէն յետոյ, Ռամկավար Թերթը հետեւեալ «ժուռնալ»ը կը ներկայացնէ.

— «Ժամանակէ մը ի վեր Սուրիոյ արաբ ԹերԹերն ու ազգայնական շրջանակները կը գանգատին Թէ ֆրանսական իշխանութեանց աջակցութեամբ փորձեր կ'ըլլան Հայ քրդական օջախ մը հաստատելու՝ Խապուրի շրջանակին մէջ ընդդէմ Թուրքիոյ: Այդպիսի խօսքեր խօսուեցան նաեւ Նաիր էլ Օմարէն մուսուլի շրջանակը փոխադրուած քանի մը հազար Հայութեան համար: Թէ Ֆրանսա Սուրիա եւ Անգլիա՝ Միջագետքի մէջ արաբ ազգայնականներու դէմ կ'ուզեն գործածել քիւրտերը, եւ այդ ուղղութեամբ ծրագիրներ ունին ու յառաջ կը մղեն, ատիկա մեզի վերաբերեալ խնդիր մը չէ, բայց մենք Հայերս չարաչար կը տուժենք, եթէ փորձենք Թուրքիոյ դէմ ըլլալու ձեւին տակ ոեւէ մէկուն գործիք ըլլալ:

Ողջմիտ եւ իրատես հայ մը կը հասկնայ մեր ըսածներուն նշանակութիւնը:

Ողջմիտ Հայերը լաւ կ'ըմբռնեն այս «ժուռնալ»ին իմաստը որ հասկնալի է Թուրքերուն եւ այն ազգայնական տարրերուն, որոնք ժառանգութիւններու պէտք ունին ծուռ նայելու հայ ժողովուրդին,

ՁԱԽՈՐԴ ՇՐՋԱՆ ՄԸ ՕԴԱՆԱՒԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Առջի առտու, զինուորական օդանաւորդ մը, փորձեր կը կատարէր Մերթազպուրկի մէջ, երբ օդանաւը՝ խանդարման հետեւանքով, վար ինկաւ ու ջախջախուեցաւ: Նաւորդը գլխէն վիրաւորուեցաւ ծանրօրէն:

** Դարձեալ նոյն շրջանին մէջ, օդանաւորդ մը փորձեց անկարգելով հազար մնդր բարձրութենէն վար նետուիլ: Անկարգելը կառչեցաւ սաւառնակին, որ արագօրէն վար ինկաւ, ջախջախելով երիտասարդը:

Թանձր մառախուղին պատճառով, սերպ օդանաւ մը բախում մը ունեցաւ ու ջախջախուեցաւ: Օդանաւորդը որ Անդլիացէն պիտի մեկնէր Զաղրէպ, ստիպուեցաւ կանգ առնել Քալէի մէջ: Մարդը անվնաս է:

*** Էնի մէջ (Ֆրանսա) օդանաւորդ մը աճպարարութիւններ կը փորձէր, երբ գործիքը զարնուեցաւ ծառի մը ու վար ինկաւ: Օդանաւորդներէն մէկը մեռաւ, միւսը ծանրօրէն վիրաւորուեցաւ:

**** Քէօցէկի մէջ (Հունգարիա) օդանաւորդական վարժարանի ուսանողներէն մէկը, անկում մը ունեցաւ իր գործիքով: Օդանաւորդը եւ ճամբորդ մը մեռան արկածին հետեւանքով:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Բուռն փոթորիկ Ֆրանսայի մէջ

Քանի մը օրէ ի վեր, շարունակուող փոթորիկները, անձրեւի եւ կարկուտի տարափներով, ամբողջ Ֆրանսայի մէջ, մեծ վնաս պատճառեցին հունձքերուն, այգիներուն եւ պտղատու ծառերուն:

Փարիզի եւ գաւառներու մէջ, շանթահարման բազմաթիւ դէպքեր արձանագրուեցան: Կիրակի առտու, Փարիզի եւ շրջակայ արուարձաններուն՝ մանաւանդ վէրսալլի վրայ տեղացող հեղեղանման ձաբեւը, մեծ վնասներ պատճառեց: Փողոցները հեղեղի վերածուեցան, ողողելով նկուղները եւ կոյուղիները: Մայրաքաղաքին շատ մը կէտերուն մէջեւ, հեռաձայնի հաղորդակցութիւնը դադրեցաւ:

Լիոնի մէջ, մէկ ժամ տեւող յորդառատ անձրեւին հետեւանքով, նկուղները եւ գետնափոր վայրերը ողողուեցան: Մեծ քանակութեամբ ապրանք փճացած է: Կայծակ ինկաւ քաղաքին զանազան վայրերուն վրայ: Այրեցան 7 տուներ:

Ողողումի լուրեր կը հասնին ամբողջ արեւելեան Ֆրանսայէն, Ալզասէն, Լոռէնէն, Պուրկոնեէն, Պուրպոնէէն, Սոլոնեէն, Լուռտէն եւայլն: Լուռտի շրջակաները, հեղեղը մեծ քանակութեամբ հող քշած է բարձունքներէն: Իսկ Լափաքօ գետակը յորդած է ողողելով բազմաթիւ տուներ:

Օթերեւութաբանական սպասարկութիւնները կը յայտնեն Թէ օդի այս վիճակը պիտի տեւէ քանի մը օր եւս:

Նոր վէճ Լեհեւգերման սահմանին վրայ

Նոր ժիջադէպ մը պատահած է Լեհեւգերման սահմանագլուխին վրայ: Գերմանական աղբիւրէ հասած տեղեկութիւնները հետեւեալ կերպով կը պատկերացնեն դէպքը:

Գերմանուհի մը, իր մէկ ազգականուհիին ընկերակցութեամբ, լեհական հողը ժտնել կ'ուզէր, երբ սահմանագլուխի լեհական պահակը փորձեց զայն ձերբակալել: Կիներուն անցագրերը կանոնաւոր էին: Սակայն լեհ պահակը, սուինաւորզէնքի սպառնալիքին տակ, ուզեց զանոնք մղել Վիստուլա: Կիներու աղաղակին վրայ, անոնցմէ մէկուն ամուսինը վազեց եւ սահմանագլուխին միւս կողմէն, քանի մը ձեռք ատրճանակ պարպեց օդին, օգնած ըլլալու համար իր կնոջ: Այն ատեն միայն, լեհը ազատ արձակեց կիները, որոնք փախան եւ ապաստանեցան գերմանական հողը:

Վարշաւիոյ գերմանական դեսպանը հրահանգ ստացաւ լեհ կառավարութեան բողոքելու՝ սահմանագլուխի պահակին այս ընթացքին դէմ:

Իսկ լեհական «Պատ» գործակալութիւնը բոլորովին տարբեր կերպով կը պատմէ դէպքը.— Մայիս 13ին, Լեհեւգերման սահմանագլուխին վրայ, Վիլքի-Վիոզլօ վայրին մօտերը, վէճ մը ծագեցաւ խումբ մը գերմաններու եւ սահմանագլուխի լեհ պահակին միջեւ, որ սահմանէն անձնող գերմանացիի մը անցագիրը կը քննէր: Գերման սահմանագլուխէն՝ կրակ բացուեցաւ լեհ պահակին վրայ, որ սակայն չվիրաւորուեցաւ:

Երկու կողմէն քննութիւն բացուած է վէճին դրդապատճառը եւ յանցաւորները երեւան հանելու համար:

Համայնավար հոսանքին դէմ

ՖԻՆԼԱՆԴԱՑի մէջ քաղաքական կացութիւնը շատ տագնապալի է, համաձայն Հելսինկֆօրէն առնուած ստոյգ լուրերու:

Կառավարութիւնը հրաժարած է եւ կը թուի Թէ հակաբոլշեւիկ բոլոր կազմակերպութիւնները՝ գլխաւորութեամբ ազատակապանները ընկերակցութեան, պետական հարուած մը կը պատրաստեն: Այս կազմակերպութիւնները վճռած են ջախջախել համայնավարութիւնը եւ արդէն, միլոցներ ձեռք առած են՝ արգիլելու համար բոլշեւիկեան ձգտում ունեցող Թերթերու հրատարակութիւնը:

ԴԱՆԻՈՑ մէջ կառավարութիւնը իր կարգին որոշեց 21 ժամ փակել գերմանեւդանիական սահմանագլուխը: Պատճառը՝ ներկայութիւնն է հազարի մօտ գերման համայնավարներու, որոնք կ'ուզէին սահմանն անցնիլ եւ հիւսիսային Շլեզվիկի Դանիոյ կցման տասնամեայ հանդէսներուն առթիւ ցոյցեր կատարել:

ԻՏԱԼԻՈՑ մէջ համայնավարներու երկրորդ խումբ մը եւս ներկայացաւ մասնաւոր դատարանին, Միլանի մէջ համայնավար մասնաճիւղ մը հաստատելու ամբաստանութեամբ: Զորս հոգի դատապարտուեցան 1—3 տարի բանտարկութեան: Մնացեալները պիտի ենթարկուին խիստ հսկողութեան՝ երեք տարի շարունակ:

ՉՈՒԻՅԵՐԻՈՑ Պալ քաղաքին մէջ, քաղքենի եւ արհեստաւորական կազմակերպութիւնները հրապարակային մեծ հաւաքոյթ մը սարքեցին, պահանջելու համար տեղական իշխանութիւններէն որ վճռապէս պայքարին համայնավարութեան դէմ: Ցուցարարները հրաւիրեցին Դաշնակցային Խորհուրդը որ վերջ դնէ համայնավարներու խռովութեանց եւ մասնաւոր օրէնքով մը արգիլէ անոնց կազմակերպութիւնները երկրին մէջ:

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդա Դ. Էջ)

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)
ՅԱՆԿ 15

ՎԱՒԱՆՍԷՆ.—

Պսակ Քհնյ. Սարգիսեան	150
Ղազար Տէր Ալիքսանեան	100
Ալիքսան Չէլէպեան	100
Ալեքսիս Քէփէնէկեան	100
Գէորգ Գասեան	100
Գեղամ Եէհրէրեան	100
Ղազար Գալուստեան	100
Մատթէոս Պլըքեան	100
Սարգիս Ցակոբեան	100
Սուրէն Մանուկեան	100
Սարգիս Քէփէնէկեան	100
Եդուարդ Գասեան	100
Արմէն Խաչիկեան	100
Գրիգոր Խաչիկեան	100
Յովնան Ցօնապետեան	100
Սրապ Պաղտասարեան	100
Գումար	1650
Նախորդ գումար	14,600
Ընդհ. գումար	16,250

ՄՈՒՐՃԻՆ ԵՒ ՄԱՆԳԱՂԻՆ ՏԱԿ

ՇԱՏԵՐՈՒ ԿԱՐԳԻՆ՝ ՀԱՅ ՄԸՆ ԱԼ

Միայն Եւրոպայի մէջ չէ որ Չեկան կը փորձէ իր սարսափի ցանցին տակ բռնել բոլշեւիկ պաշտօնատարները, որոնք Մոսկուա վերադարձի... հրամաննեբուն կ'անսաստեն ու կը նախընտրեն օտար հողերու վրայ Թափառիլ աղքատ ու հալածական, քան փտիլ կարմիր գնտաններու մէջ:

Բոլշեւիկեան «ըմբոստ» պաշտօնատարներու մասին, վերջին լուրը կուգայ այս անգամ Նիւ-Եորքէն եւ կը վերաբերի Հայու մը՝ Խաչատուրօֆի՝ Խորհ. առեւտրական պատուիրակութենէն, որ իր երկու պաշտօնակիցներուն հետ, հրաժանգ ստացեր էր վերադառնալու Մոսկուա:

Պերլինի մէջ Խաչատուրօֆ հիւանդացաւ եւ մտաւ դարմանատուն մը, մինչ իր երկու ընկերները կը շարունակէին ճամբորդութիւնը դէպի Մոսկուա:

Հիւանդանոցին մէջ, Խաչատուրօֆ կիմանար Թէ իր երկու ընկերները՝ հազիւ հասած Մոսկուա, հրացանի բռնուեր էին Չեկայի կողմէ, եւ երբ ապաքինեցաւ, նախընտրեց անշուշտ վերադառնալ Նիւ-Եորք, ուր Չեկայի գործակալներուն հսկողութենէն խուսափելու համար, յաճախ բնակարան կը փոխէր, Հուսկ ուրեմն, անցաւ գաւառ աշխատելու եւ հալածանքէն փրկուելու յոյսով:

Վերջերս սակայն, Ուիշիլի (Քանսաս) մէկ պանդոկին մէջ, դժբախտ Հայուն դիակը գտնուեցաւ:

Ոստիկանութիւնը դեռ չէ ստուգած Թէ Խաչատուրօֆ անձնասպա՞ն եղած է Թէ սպանուած:

ԱՇԽԱՏԱՒՈՐՆԵՐԸ ՀԱՇՏԵՑՆԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

Երկար առենէ ի վեր ճէպել Տրիւզի աշխէրէֆներու եւ սուրիական աշխէրէֆներու միջեւ գոյութիւն ունեցող վէճն ու պայքարները դադրեցնելու եւ գանոնք հաշտեցնելու ժամանակ, Մարզպանութեան Տեղեկատու Դիւանին պետը՝ գնդ. Մօրթիէ մեկնեցաւ ճէպել Տրիւզ:

Գնդ. Մօրթիէ պիտի ջանայ մոտցնել տալ անոնց նախորդ դէպքերը եւ կատարեալ հաշտութիւն գոյացնել իրենց միջեւ

ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Յառաջ»ի ընթերցողներն օրը օրին տեղեակ պահուած են ընկերային ապահովագրութիւններու շուրջ երկար տարիներէ ի վեր ֆրանսական խորհրդարանին մէջ տեղի ունեցած խորհրդակցութեանց եւ վիճաբանութեանց ժամին։

Ստորեւ կուտանք 1928 ապրիլ 5ին քուէարկուած եւ 1930 ապրիլ 30ին բարեփոխուած եւ վերջնականապէս օրէնքի կարգ անցած 84 յօդուածներու մէկ ամփոփումը, խորհուրդ տալով ուշադրութեամբ կարդալ եւ պահել այս թիւը, օրը օրին գործադրելու համար օրէնքի արամադրութիւնները, որոնց դէմ զանգառները կրնան պատիժներու եւ տուգանքներու ենթարկուիլ, պատկան վարչութեանց կողմէ։ Օրինագրքի առաջին յօդուածը կ'ըսէ. «Կ'ենթադրուի թէ ամէնքն ալ ծանօթ են օրէնքին»։

Այստեղ մեր նպատակէն դուրս է քննել ապահովութեանց օրէնքը ընկերային հայեցակէտով. այսինքն թեր ու դէմ արտայայտուիլ անոր կամ ցոյց տալ առաւելութիւններն ու թերութիւնները։ Օրէնքը քուէարկուած էերկրին խորհրդարանէն եւ գործադրութեան դրուած է արդէն եւ բոլորին պարտականութիւնն է հնազանդիլ անոր։

ՆՊԱՏԱԿ.— Ընկերական ապահովագրութեանց նպատակն է ապահովել երկու սեռէ վարձուած (salarié) պաշտօնեայ, գործաւոր, սպասաւուր եւլն. հիւանդութեանց, կանխահաս անկարութեան (invalidité) ծերութեան և մահուան դէմ, ինչպէս նաեւ մասնակիցի ընտանեկան ծախքերուն, մասնաւորաբար յղութեան եւ գործազրկութեան պարագաներուն, օրէնքին կանխատեսած պայմաններով։

Պարտաւորիչ կերպով կը մասնակցին ընկերային ապահովագրութեանց այն բոլոր վարձուորները, որոնց տարեկան վաստակը — ինչ ձեւով ալ որ ըլլայ, այսինքն հաշուելով նաեւ ձրի բնակարանը, ուտեստը, պարգեւը, յանձնարարողէքը եւլլն. — 15 հազար ֆրանքէն աւելի չէ։

Այս առաւելագոյն թիւը կը բարձրանայ 18,000 ֆրանքի, 200,000 բնակիչէն աւելի ունեցող քաղաքներու եւ ձմրտարարուեստի կեդրոններու մէջ։

Այս 15 կամ 18,000 ֆրանք առաւելագոյն վաստակին պէտք է աւելցնել 2000 ֆրանք եթէ վարձուորն ունի մէկ զաւակ — վեց շաբաթէն աւելի եւ 16 տարեկանէն պակաս տարիքով — 4 հազար ֆրանք երկու զաւակի համար։ Բարձրագոյն գումարն է 2500 ֆրանք, երեք եւ աւելի զաւակներու համար։

Վարձուոր չեն նկատուիր այն անձերը որոնք տարին 90 օրէն պակաս կ'աշխատին։

Իրենց ծնողքին քով իբրեւ աշկերտ աշխատող պատանիները չեն նկատուիր վարձուոր, բայց օտարին քով աշխատողները կը մտնեն պարտաւորիչ ապահովագրեալներու դասակարգին մէջ։

Ծտարաիպատակ գործաւորներն ալ պարտաւոր են հնազանդիլ մրեւնոյն օրէնքին եթէ երեք ամիսէ ի վեր կանոնաւոր կերպով կ'աշխատին եւ հաստատուն բնակարան մը ունին Ֆրանսայի մէջ։

Իւրաքանչիւր գործատէր պարտաւոր է մինչեւ յուլիս 1 մասնաւորաբար այդ նպատակին համար պատրաստուած յայտարարութեան մը միջոցաւ (սանալ կեդրոնէն (11, Avenue Lowendal) ծանուցանել Ապահովագրական կեդրոնական Գրասենեակին՝ մայիս 15էն ի վեր իր քով աշխատող պաշտօնեաներու ցանկը եւ այնուհետեւ ալ նոր պաշտօնեայ մը բռնելէն առ առաւելն մէկ շաբաթ վերջը, եթէ այդ նոր պաշտօնեան արդէն արձանագրուսած չէ ապահովագրական գրասենեակի ցանկերուն մէջ։

Այդ յայտարարութեան պիտիկգուին իւրաքանչիւր վարձուորի համար մէկ մասնաւոր թերթ — (ստանալ նմանապէս քաղաքապետարաններէն կամ կեդրոնական գրասենեակէն) — հարկաւոր լրացուցիչ տեղեկութիւններով — անուն, մականուն, տարիք եւայլն.։

Եթէ վարձուորը ոչ թէ մէկ այլ քանի մը գործատէրներու քով կ'աշխատի — (ինչպէս գործաւորներ որ տանը մէջ կ'աշխատին կտոր գլուխ կամ կիներ, որ տուներուն մէջ կ'աշխատին ժամով (femme de ménage) — ինք պարտական է յայտարարել իր վաստակը։

* * *

Ընկերային ապահովագրութեանց հասոյթի աղբիւրներն. — Պետական նպաստ, գործաւորներու վճարելիքն ըստ իրենց վաստակին, ստորեւ նշանակուած գումարին համեմատ եւ գործատէրներու վճարելիքը, որ հաւասար է իւրաքանչիւր գործաւորի վճարելիքին։

Ամէն գործատէր պարտական է վճարումի օրերուն գործաւորի վաստակէն վար դնել որոշուած գումարը — առնուազն ամիսն անգամ մը — եւ համապատասխան գրոշմ մը փակցնել գործաւորի մատնաւոր տետրին մէջ։

Որովհետեւ հաւաքուած գումարները պիտի ծառայեն երկու նպատակի, այսինքն 1.— Ծերութեան հանգստաթոշակի եւ 2.— Հիւանդութեան, մահուան, անկարութեան, յղութեան համար հաւանական պարագաներու, այդ պատճառաւ ալ պատրաստուած են երկու տեսակ տետր. մէկը տարեկան (հանգստաթոշակի համար) եւ միւսը՝ եռամսեայ (հիւանդութեան, մահուան պարագաներու համար). այս տետրակները ձրի կը բաժնուին Ապահովագրական կեդրոնական Գրասենեակին միջոցաւ։ Իւրաքանչիւր գրոշմի վրայ գործատէրը պիտի նշանակէ փակցուելու թուականը, երբ գրոշմներուն համապատասխան տեղերը լմննան, տետրերը պիտի փոխանակուին նորերու հետ միեւնոյն գրասենեակին միջոցաւ։

Բացի գործաւորին վճարածին հաւասար գումարը, գործատէրը պարտաւոր է նաեւ վճարել (18 հազարէն աւելի եւ 25 հազարէն պակաս) ստացող պաշտօնեաներուն համար տարեկան տուրք մը, որ ամէն տարի պիտի որոշուի մասնաւոր հրամանագրով։

Պարտադիր ապահովագրութիւնը կը դադրի 60 տարեկան հասակին, բայց գործաւորն եթէ ուզէ, կրնայ շարունակել իր վճարումները եւ այդ պարագային միշտ կը վայելէ հիւանդութեան եւ մահուան պարագաներուն տըրուած առաւելութիւնները։

Ստորեւ կը ներկայացնենք մանրամասն գուցակ մը, որ կը պարզէ գործատէրին եւ վարձուորին վճարելիք տուրքերը, համաձայն օրէնքին։

մաձախ դասակարգի, օրական, ամսական եւ տարեկան.—	վճարելիք տուրքի դրոշմով	ընդհանուր գումար	գործատէրին	գումար	պաշտօնեայ	գործատէր	գումար	պաշտօնեայ	գործատէր	գումար	պաշտօնեայ	գործատէր	գումար
			օրական			ամսական			ամսական			տարեկան	
1. 2399 ֆր.-էն վար	8 սանթիմօ	0.08	0.25	0.50	1.50	3.—	6.—	6.—	12.—	72.—	144	144	288
2. 2400 ֆր.-էն 4499 ֆր.	15 սանթիմօ	0.15	0.50	1.—	3.—	6.—	12.—	12.—	24.—	144	288	216	432
3. 4500 ֆր.-էն 5999 ֆր.	20 սանթիմօ	0.20	0.75	1.50	4.50	9.—	18.—	18.—	36.—	216	432	288	576
4. 6000 ֆր.-էն 9599 ֆր.	32 սանթիմօ	0.32	1.—	2.—	6.—	12.—	24.—	24.—	48.—	288	576	480	960
5. 9600 ֆր.-էն վեր	40 սանթիմօ	0.40	1.75	3.50	10.—	20.—	40.—	40.—	80.—	480	960		

Ծայրագոյն վարձաւորներուն ստանալիք փոխարինութիւնները, համաձայն օրէնքին։

Մ. Տ.

ՕՐՈՒԱՆ ՀՈՒԴԵՐԼԷՆ

ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԻ ՀԱՆԴԷՊ

«Լը Ֆուալէ» թերթը իր վերջին թիւին մէջ «Նուպարաշէնի առթիւ» խմբագրականով մը, իր սովորական մեղմ եւ դիպուկ արտայայտութիւններով, փորձած է Դաշնակցութեան վրայ հաստատել երկու մեղքեր, մէկը միւսէն կարեւոր եւ պատասխանատու։

Թերթին խմբագրութիւնը Նուպարաշէնի հարցը արծարծելով, նպատակն է ունեցած պարզել Դաշնակցութեան դիրքը բարեգործականի եւ խորհրդ. Հայաստանի հանդէպ։

Այս խնդիրներու շուրջ շատ է խօսուած եւ գրուած, եւ տակաւին պիտի դառնար արծարծել, եթէ իրականութիւնը ներկայացուած չըլլար բոլորովին միակողմանի եւ քիչ մըն ալ նպատակաւոր։

Ճշտենք ամէնէն առաջ Դաշնակցութեան դիրքը բարեգործականի հանդէպ ընդհանրապէս, իսկ Նուպարաշէնի՝ մասնաւորապէս եւ ասիկա անոր համար, որ ըստ «Լը Ֆուալէ»ի.—

«Ընդհանրապէս մեր մէջ տիրող համոզումն այն է թէ Դաշնակցութիւնը «հակառակ է» բարեգործական միութեան։»

Խմբագրութեան «հակառակ է» արտայայտութեան չակերտները եթէ վերցնենք, արտատպուած նախադասութեան իմաստէն կը պարզուի հետեւեալը.— Հայութեան մէջ տիրող համոզումը այն է թէ Դաշնակցութիւնը հակառակ է բարեգործականին։

Դիւրին է անշուշտ ընել այդպիսի եզրակացութիւններ, առաջնորդուելով ամբոխային տրամադրութիւններէն, առանց լուրջ եւ հիմնական պատճառաբանութիւններու։ Մանաւանդ մեր իրականութեան մէջ, ուր իրականութենէն աւելի կողմնակի արտայայտութիւններն ու ըսի ըսաւները աւելի կարեւոր կը կատարեն։

«Այսպիսի պարզ եւ մէկին տեսակէտի մը ծնունդը անշուշտ հետեւանք ըլլալու է տարիներու ընթացքին կրկնուող դէպքերու եւ բաղմապատկուող փաստերու» կը փսփսայ թերթը։ Եւ անմիջապէս յետոյ կ'աւելցնէ,

— «Իրողութիւնը այն է որ Դաշնակցական մամուլը բարեացակամ վերաբերում մը չէ ունեցած եւ չունի բարեգործականի հանդէպ, եւ Դաշնակցական շարքերը ընդհանրապէս հեռու կը մնան բարեգործականի զանգուածէն...»։

Իրրեւ կարեւոր մեղադրանք բանաձեւուած այս տողերը ոչինչ կ'ըսեն ի նպաստ իրենց տեսակէտին։ Որովհետեւ եթէ որոշ ճշտութիւններ կան վերեւի տողերուն մէջ, ատոնք մասնակի արտայայտութիւններ են, հետեւանք նոյն ինքն բարեգործականի ծուռ քայլերուն եւ ուղղութեան։ Ի՞նչ խօսք սակայն, որ եթէ նոյն իսկ այդ ճշմարտութիւններէն դատենք, անկնար է ընդունիլ թէ Դաշնակցութիւնը հակառակ է բարեգործականին։ Եւ վերջապէս աւելի մօտենալով խնդրին, հարկ է ընդունիլ թէ կուսակցութեան մը վերաբերմունքը այս կամ այն կազմակերպութեան դէմ՝ կրնայ ծնունդ առնել երկու հիմնական խնդիրներէ։ Առաջին՝ իր ընդհանուր աշխարհահայեացքին, երկրորդ՝ իր քաղաքական պահանջքներէն եւ ծրագիրներէն։

Դաշնակցութիւնը ո՛չ մէկ հիմնական պատճառ ունի բացասական դիրք բռնելու բարեգործականին դէմ։ Ընդհակառակն, մեր հիմնական պահանջներու իրագործման համար, բարեգործականը կը ներկայանայ կարեւոր ազդակ մը, որ եթէ ուզէ կրնայ մեծ դեր կատարել մեր դատի պաշտպանութեան համար, իր կեչումին համապատասխան աշխատանքներով։

Կայ ուրիշ պարագայ մըն ալ, որ իր կարգին կը թելադրէ բռնել դրական դիրք այս կազմակերպութեան հանդէպ։ Ատիկա մեր գաղթական իրականութիւնն է, եւ անկէ յառաջ եկած բացառիկ պահանջները։ Մեր ներկայ վիճակին մէջ բազմազան գործեր կան վերապահուած բարեգործականի նման հաստատութեանց։ Հետեւաբար, եթէ նոյնիսկ մեր ընդհանուր սկզբունքներուն անընդունելի կազմակերպութիւն մը ըլլար բարեգործականը, վերջին իրողութիւնը միայն բաւական էր որպէսզի Դաշնակցութիւնը իրրեւ ժամանակի անհրաժեշտութիւն ընդուներ դրական վերաբերմունք։

Այսքանը բաւական է, կարծենք, մերժելու այն ամբոխային մեղադրանքը թէ Դաշնակցութիւնը հակառակ է բարեգործականին։

Դաշնակցութեան վերջին ընդհանուր ժողովն ալ տարբեր տեսակէտ չէ ընդունած։

Կը գտնենք այս կազմակերպութեան անհրաժեշտութիւնը եւ հետեւաբար չենք կրնար ձգտիլ անոր քայքայման, ինչպէս մեր երեսին կուտան։

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԻՏԱԼԻԱՅԷՆ

ԼՈՆՏՈՆԻ ԺՈՂՈՎԷՆ ՎԵՐՋ...

Վերջին քանի մը ամիսներու ընթացքին ուշադրաւ հանդամանքով մը կը ներկայանայ միջազգային քաղաքական կացութիւնը։ Հակառակ անոր որ այսօր շատեր կը ջանան համոզել թէ Լոնտոնի զինաթափութեան խորհրդաժողովը յաջողութեամբ պսակեց իր աշխատանքը, բացայայտ է թէ մասնակցող ծովային հինգ մեծ պետութիւնները չկրցան յանգիլ ցանկալի համաձայնութեան։

Մանաւանդ որ, այդ ժողովը փոխանակ ամպոտած հորիզոնը պարզելու, կարծես աւելի ելեկտրականացուց մթնոլորտը, պըղտորելով մասնակցողներու եւ հանդիսատեսներու միտքերը։ Ամէն անոնք որ ուշի ուշով հետեւեցան Լոնտոնի խորհրդաժողովին, շատ յստակ գաղափար մը կազմած պիտի ըլլան Ցրանսայի, Իտալիոյ եւ Անգլիոյ փոխադարձ յարաբերութեանց մասին։

Նախ եւ առաջ, Իտալիա եւ Ցրանսա բոլորովին պարզեցին իրենց փոխադարձ դիրքը։ Եւ այն «յատին պլօքը» որ կազմուելու վրայ էր Լա Հէյի վերջին ժողովի առեն, Մնօտընի բռնած դիրքին առջեւ, այսօր բոլորովին օդը ցնդած է։ Ցրանսական թերթերը Լոնտոնի մէջ Իտալացիներու բոլոր պահանջները ուզեցին վերագրել ազգային արժանապատուութեան խնդիր մը։ Թերեւս ճիշդ ըլլայ ըսել որ արժանապատուութենէ աւելի դերա-կշռութեան խնդիր մըն է այդ, քանի ոչ յայտնապէս՝ թէ Ցրանսան եւ թէ Իտալիան այսօր կ'ուզեն Եւրոպայի մէջ առաջնութիւն շահիլ, առաջինը՝ վէրսայլի դաշնագրի անփոփոխութեան գաղափարին կառչելով, իսկ Իտալիան՝ դաշնագիրներու վերաքննութիւնը պահանջելով։ Պ. Մուսոլինի մէկէ աւելի անգամներ յայտարարեց թէ «դաշնագիրները լաւիտենական չեն»։

Ցաշիզմի լեզուն շատ բացորոշ է, այս մասին. Իտալիա՝ վէրսայլի դաշնագրով իր պահանջներու միայն մէկ մասը առացած ըլլալով, մեծապէս յուսախաբ եղաւ։ Եթէ այն օրուան պատասխանատու վարիչները չկրցան երկրին բարձրադոյն շահերը պաշտպանել, ներկայ վարչաձեւը վճռած է հանդուցում պահանջել այդ անիրաւութեան փոխարէն։

Երկու «քոյր ազգերու» փոխադարձ կիրքին պատճառը միայն վէրսայլի դաշնագի՞րն է։ Ո՛չ։

Անհամաձայնութեան պատճառները բազմաթիւ են։ Ժամանակին Իտալիայէն դէպի Ցրանսա գաղթող հազարաւոր Իտալացիները՝ ֆրանսական կառավարութիւնը կը քաջալերէր որ երթան իր հարաւ-արեւելեան հողամասերուն վրայ հաստատուին եւ հող մշակեն։ Բայց այժմ, ինչպէս կ'երեւայ, սահմանագլխին մօտ եւ ճիշդ Նափոլէոն Գ.ի Իտալիայէն ստացած

Մեր պաշտօնակիցը կ'ամփոփէ այս տարբական ճշմարտութիւնը, եւ կամ պէտք է լուրջ փաստերով ապացուցանէ հակառակը։

Մեր շարք մը թերթերու քննադատական ուղղութիւնը եւ Դաշնակցական անհատներու մեկուսացումը Բարեգործականի գանգուածէն ծնունդ է բոլորովին տարբեր իրողութեանց եւ ո՛չ այս հիմնական հարցին։ Այս՝ արդէն խնդրին մէկ ուրիշ կողմն է, զոր ըմբռնելու համար հարկ է քննել ոչ թէ Դաշնակցութեան այլ Բարեգործականի վարիչներու դիրքը որքան Բարեգործականի նոյնքան եւ մեր ազգային պահանջներուն հանդէպ։

Ս. ԹԱՓՈՒԼ

հողերուն վրայ այդ հոծ մեծամասնութեան գոյութիւնը մտահոգիչ կը պատճառէ Ցրանսայի։ Ակնէ զատ, կայ Ցրանքեւսերպ դաշնակցութիւնը։ Այսօր Եուկոսլաւիա ընդդիմադիրները կ'ապստըչէ։ Ինչո՞ւ եւ որո՞ւ հաժար. իր Ադրիական ափե՞րը պաշտպանելու թէ վաղը ի հարկին Ցրանսական նաւատորմիղը զօրացնելու համար։ Այսպէս Ֆաշիստ կառավարութիւնը վերին աստիճան սրտնեղած է այն աղատութեան համար որ հակաֆաշիստ տարրերը կը վայելեն Ցրանսական հողի վրայ։ Անոնց ամէն մէկ խօսքն ու գործը կ'ազդեն երկու բարկամ պետութիւններու փոխադարձ յարաբերութեանց վրայ։

Իսկ բուն անհամաձայնութեան պատճառը Թունուզի հարցին մէջ փնտռելու է։ Գաղթավայր մը ուր Իտալացիները աւելի բազմաթիւ են քան Ցրանսացիները։ Հռոմ կ'ըսէ.— Ափրիկեան Տրիպոլսոյ եւ Թունուզի սահմաններու խնդիրը պէտք է այնպէս մը կարգադրել որ Իտալիան փոքր հատուցում մը ստանայ, հաշտութեան ժողովին մէջ իրեն եղած խոստումներուն փոխարէն։

Թէեւ Լոնտոնի ժողովը չկրցաւ յանգիլ իր բուն պատակին, բայց անուղղակի այն օգուտը ունեցաւ որ իր տեւողութեան ընթացքին, ինչպէս բացայայտ լուցկին թթուածնի մէջ մանաւորապէս Իտալիոյ եւ Ցրանսայի տարաձայնութիւնները աւելի դուն առին եւ վէրքերու խոսկան վիճակը ճշդուած ըլլալով դարմանումը պէտք չէ զժուարանայ։

Լոնտոնի ժողովին մէջ տեսնուեցաւ որ պարագաներու բերումով Անգլիա կրնայ հեռանալ երկու յաղթողներու խումբէն, մանաւանդ Ցրանսայէն։ Եւ այս զարմանալի չէ, քանի որ ներկայիս բրիտանական կայսրութեան ընկերվարական վարիչները կողմնակից չեն Սիրիոյ համաձայնութեան։ Այս իրականութիւնը, սակայն այնքան զարմանք պատճառած չէ Ցրանսայի որքան Լոնտոնի մէջ Իտալիոյ բռնած պահանջկոտիքը։ Արդարեւ առաջին անգամն է որ Իտալիոյ եւ Ցրանսայի չանքն այնքան բացորոշապէս իրար կը խաչաձեւէին։ Առաջին անգամն էր որ Պ. Մուսոլինի իր արտաքին նախարար Պ. Գրանտիի բերնով բարձրաձայն կ'յայտարարէր թէ քնաւ տրամադրեր չէ իբր սկզբունք ընդունելու Ցրանսայի առաջնութիւնը Եւրոպայի մէջ։ Ան չէր մոռցած Դաշնակիցներուն բռնած դիրքը հաշտութեան ժողովին մէջ իր երկրին հանդէպ եւ ժամը հասած կը համարէր Ցրանսայի ծովային սպառազինութեանց հաւասարութիւնը պահանջելու։

Բայց Իտալիոյ այս պահանջէն աւելի՝ իր պատերազմութեան խիստ եւ անխախտ էր որ ապշութիւն պատճառեց Ցրանսայի երեսին «փոքր քրը» մի՞թէ այսքան մեծցած էր։ Այո՛, վերջին ութը տարիներու ընթացքին Ֆաշիսմէն շնորհ խօսք մը, լեզու մը կը սորվի Իտալիոյ մէջ։

Լոնտոնի ժողովին պատրաստուած նաղերու ստորագրութեան վերջանը գոհ չէորցած, Իտալական կառավարութիւնը իր նախապատրաստած ծրագրած 29 նաւերու համար պատասխան 42,000 թոնի նաւութիւններուն արտօնութիւնը տուաւ։ Այս պարագան պէտք չէ զարմանք պատճառէ, քանի որ առժամանակեայ յետադարձ մը վերջ, այս որոշումը բնական արդիւնքն էր ժողովին անցած դուքեանն։

Անշուշտ առանց պատմական չէ որ Հենտէրսէն անդին, հրամանքով կը դիտեն Ֆրանքեւիտանական այս մենաշարտը, որ ինչ խուժ ունի Գերմանիոյ ծովային վաղուան Եւրոպայի մէջ։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԱՐՁԱԿՈՒՐԴ

Երեւան քաղաքին նախակրթարանները եւ երկրորդական դպրոցները արդէն սկսած էին արձակուրդ տալ աշակերտներուն։ Մայիս 20ին սկսաւ վերջին կարգերու, եւ 25ին տարեվերջին կարգերու արձակուրդը։ Մաս մը ուսանողներու կարգը դպրոցական շրջանը տակաւին տեւէ մինչեւ յունիս 6, իսկ միւսներուն համար պիտի տեւէ մինչեւ 20։ Դպրոցներու վակուսին առիթով, յունիս 6ին Երեւանի մէջ պիտի ունենայ միտինգ մը, որուն պիտի մասնակցին աշակերտները, ուսուցիչները եւ ծնողները։

ԱԼԱԶԱՆ ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Երեւանի պրոլետ գրողներէն Ալազանի ձանապարհին վէպը Թուրքերէնի թարգմանած է Ծիածի խմբիքանով եւ տպագրած է Ադրբէջանի Պետական հրատարակչականին կողմէ։

ՓՐՈՖ. Վ. ԱՐԾՐՈՒՆԻ

Յունիս 1ին Երեւանի Աբուհասան մէջ տեղի ունեցաւ պրոֆ. վահան Արծրունիի բժշկական գործունէութեան 45 ամեայ յոբելեանը։

Ճառեր խօսեցան առողջապահական գործավար՝ Կարդաշեան, լուսաւորութեան գործավար Գիւզալեան եւ ուրիշներ։ Լուսաւորութեան գործավարը, յանուն կառավարութեան, յոբելեարին տուաւ «Հանրապետութեան վաստակաւոր գիտական աշխատող» տիտղոսը։ Ուսանողները յոբելեարին նուիրեցին ոսկեայ բնութեան դիալեկտիկան, փափաք յայտնելու համար բժիշկը, իր ապագայ գործունէութեան ընթացքին, առաջորդուի մատերիալիզմի սկզբունքներով։

Ծնած է 1860ին Նոր Բայազետ քաղաքին մէջ։ Ցաճախած Երեւանի եւ Թիֆլիսի վարժարանները, բայց յանկարծ կը տարուի Թիֆլիսի վարժարան։ Կ'անցնի Փարիզ, ուր կ'ստանայ բժշկական հաւաստարում 1885ին։ Պահ մը Ռուսիոյ մայրաքաղաքին մէջ կը հետեւի զինուորական բժշկական մարմարանին եւ կը ստանայ ռուսական վկայական։ Մասնաւորութիւն ընտրելով քիթի, կոկորդի եւ ականջի հիւանդութիւնները, կը մեկնի Թիֆլիս, ուր կը գործէ իբրեւ թաղային բժիշկ մինչեւ 1916։ Ետք դեր կատարած է 1918ին Ռուսիոյ կովկասի մէջ բժանտատենդի հաւաճարակին դէմ։

1919ին դաշնակցական կառավարութիւնը կը հրաւիրէ Երեւան եւ այնուհետեւ կը մնայ իբրեւ բժշկական վարժարանին մէջ։ Գրեթէ հիմնադիրն է այդ վարժարանին։ Գրած է 25 գրքոյկ առողջապահական նիւթերու մասին։ 1903ին հրատարակած է Աւդոյ ապահիկ կիսամեայ պատկերազարդ թերթը։ Ունի նաեւ ռուս-լատին-հայ բժշկական բառարան մը, (որ կը պարունակէ 17,000 բառ)։ Մարդակազմութիւն, 6 հատոր, 4ը տպագրուած։ Ունի նաեւ 2 վէպ։

ԿՈՒՄԱԿՅԱԿԱՆ ԴՊՐՈՑ

«Խորհ. Հայաստան» կը հրատարակէ Երեւանի կուսակցական դպրոցին ընդունելութեան պայմանները։ Դպրոցը երկու տարուան շրջան մը ունի։ Կ'ընդունուին այն կուսակցականները, որոնք 20—30 տարեկան են, (աղջիկները 18 տարեկան)։ Հայերը կուսակցական 2 տարուան անգեալ մը պէտք է ունենան, իսկ Թուրքերը՝ պակաս։ Թեկնածուները պէտք է գիտնան հայերէն եւ ռուսերէն կարդալ գրել եւ ուրիշ գիտութիւններ։ Դպրոց պիտի ընդունուին Ադրբէջանէն 2 Հայ, Վրաստանէն 2 Հայ, Երեւանէն 10 Հայ եւ 12 Թուրք, Լէնինականէն 8 Հայ եւ 5 Թուրք, Լոռի-Փամպակէն 6 Հայ եւ 5 Թուրք, Ջանգեզուրէն 5 Հայ եւ 5 Թուրք, Սեւանէն 5 Հայ եւ 5 Թուրք։ Ուրեմն 38 Հայ եւ 35 Թուրք։ Երեւանէն պիտի ընդունուին 3, Լէնինականէն 2 քիւրտեր, որոնք պէտք է հայերէն գիտնան։

«ԹՓԵԼ ԵՄ ԿՈԼԽՈԶԻՆ...»

Դպրոցական աշակերտներու նման կոմունիստ թղթակիցները իրար կը մատնեն Երեւանի Թերթերուն մէջ։ Թղթակից մը կը գանգատի կոլխոզի մը վարիչին դէմ, իբրեւ «ձախ», ուրիշ մը թղթակիցը կ'ամբաստանէ իբրեւ «աջ»։

«Խորհրդային Հայաստան (4 յունիս) կը գրէ Թէ Հայ Դուինի գիւղը ունի Համայնացուած 5 6 հեկտար պարէզներ եւ հողեր։ Սակայն գիւղին մէջ կան կոմիւնիստներ, Լ. Թորոսեան, Ս. Բադալեան, Ս. Քոչարեան, որոնք ոչ միայն չեն օգներ գիւղատնտեսութեան, այլ խափանարարութիւններ կ'ընեն։ Ամագին կռիւներ ու «զալմաղալ սարքեցին, անցեալ օր»։ Բադալեան ժողովուրդին մէջ մտած կը պոռար, կը հայհոյէր եւ երդում կ'ընէր.

— «Դուրս կը գամ կոլեկտիվից, կը թքեմ կոլխոզի վրայ»։

Իսկ կոմունիստ երիտասարդ ներէն Ա. Յովհաննէսեան, փոխանակ կոլխոզին օժանդակելու, հետեւելու նստած աղջիկներուն հետ զբօսանքի կ'երթայ։

ՋԱՅՆԵՐ ԳԱԻԱՌԷՆ

ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐՑԻՆԵՐՈՒՆ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Սիվրի-Հիսարի երիտ. Միութիւնս կազմուած է 1929 օգոստոս 5ին, իր շուրջը բոլորելով հայրենի երդիքէն հալածական ու տարագիր երիտասարդներու եռանդուն խումբը։ Նպատակը՝ հաւախմբել Սիվրի-Հիսարի երիտասարդութիւնը եւ տալ անոնց ժամային, բարոյական եւ ֆիզիքական զարգացում, հայկական տոհմիկ աւանդութիւններն ու առաքինութիւնները միշտ վառ պահել, եւ զանոնք զգուշացնել այլասերումի վտանգէն։

Սիվրի-Հիսարի Հայրենակց. Միութեան ծոցէն ծլած այս ծիլը սկսած է գործունէութեան նշոյլները ցոյց տալ։ Արդէն իսկ դասախօսութեան սկսած ենք, նաեւ կը յուսանք ճոխ դրադարանի մը հիմը դնել մօտ առեւտէն, շնորհիւ մեր հայրենակից անդամներուն կամքին եւ զոհաբերութեան։ Հետեւաբար կոչ կ'ընենք արտասահմանի սիրելի հայրենակիցներուն, որ տաժամբուին մեր այս վեհ նպատակին շուրջ։ Եթէ օր առաջ չհաստակերպուինք, կործանարար պիտի ըլլայ հայրենի սահմաններէն կտրուած եւ ցիրուցան բեկորներուն ապագան։ Մենք լաւատես ենք մեր ապագային մասին։ Կը հաւատանք թէ օր մը պիտի հնչէ ազատարար փողը՝ վերադառնալու մեր հայրենիքը, վերաշինելու եւ ծաղկեցնելու համար նոր Սիվրի-Հիսար մը, միաժամանակ անմահացնելու համար հայ ազատագրութեան ու անկախութեան խղճմտ ոգին։

Դրամ, նամակ եւ որեւէ թղթակցութիւն ուղղել հետեւեալ հասցէին, Agop Oughdéntz Bld. La Fuènte No. 36 Marseille։

(Կնիք)

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

ՆԻՍ — Փարիզի Հնչակեան շաբաթաթերթը երկարապատում յօդուած մը ունէր տեղւոյս նորակազմ Միութեան (Union de la Colonie Arménienne . des Alpes Maritimes) նախագահին դէմ։

Թէեւ անդամ չեմ այդ Միութեան, բայց ուզելով ստուգել ճշմարտութիւնը, դիմեցի յարգելի նախագահին։

Միութիւնը կազմուած է տարուան սկիզբները, մինչեւ հիմա արձանագրած է 70 անդամ որոնց՝ 55ը Հայ։ Վարչութիւնը կազմուած է Հայ եւ ֆրանսացի խառն անդամներէ։ Ցիշեմ երկու անուններ, Mr. Girody (փոխ-քաղաքապետ) եւ Mr. Garino (քաղաքապետարանի առաջինքարտուղար)։ Առաջինը՝ Միութեան պատուոյ նախագահն է, իսկ երկրորդը փոխ-նախագահ։ Միութեան պատուոյ անդամ են նաեւ հրապարակի վրայ ծանօթ դէմքեր։ Պ. նախագահը ինձ ներկայացուց Միութեան հաշուեկշիռը, անդամներու գոնկը եւ ամբողջ գործունէութեան պատկերը՝ արձանագրուած կանոնաւոր եւ պաշտօնական տետրակներու մէջ։ Միութիւնը շատ օգտակար եղած է անտէր գաղթականներու, դիւացնելով բնակութեան, աշխատանքի եւ ամուսնութեան գործերու։

Շեմ ուզեր օրինակներ յիշել։ Փափաքողները կրնան երթալ ստուգել։ Միութեան անդամավճարը տարեկան 30 ֆրանք է եւ իւրաքանչիւր անդամի որեւէ մէկ գործը ձրի կը կատարուի, բացի պաշտօնական ծախքերէ։ Իսկ «ալա մինութ» լուսանկարչութեան արտօնագրով երբեք ղրաղած չեն։ Առաւ-փախաւ մը շահագործելով Միութեան անունը կը յայտնի Հայրենակիցէ մը շորթել 1000 ֆրանք, ֆրանսա բնակելու արտօնագիր ստանալու պատրուակով։ Ցիշեալ պարոնը Հրանտ Մ. որ ուրիշ կարգ մը տխուր գործեր ալ կատարած է, այս շրջանէն փախած ըլլալով, կը հետապնդուի։

Եօթը տարուան կեանք ունի այս գաղութը, լճացած եւ տրուբեր՝ ապագայնացման ճամբուն վրայ։ Ջանազան անհատներ միշտ ալ ուզած են կազմել Հայրենասիրական եւ բարեգործական Միութիւններ, սակայն ձախողած են։ Արդ, երբ սրտցաւ Հայրենակից մը յաջողած է կորիզ մը կազմել օգտակար ըլլալու եւ դիւրութիւններ տալու նպատակով, ինչո՞ւ խծբծել անիրաւաբար։

Եթէ պ. յօդուածագիրը իսկապէս անկեղծ էր ինչո՞ւ ինք նախաձեռնարկ չըլլար կազմակերպելու գաղութը։

Կը լսենք որ Նիսի Հայ գաղութը Հանրագրութիւն մը կը պատրաստէ ներկայացնելու քաղաքապետութեան, յայտնելով Համակրութիւնը այս Միութեան։

Հ. Անդրունի

ՍԻՆ ԼՈՒ-ԿՐԱՆ-ՓԻՆ (Մարսէյլ).— Յունիս 10ին մեր գիւղն այցելեց Պ. Առաքել-Կարապետ Մարտիրոսեան Ռանկանցի (Հնդկաստան), որ իր տիկնոջ և երկու երիտասարդ զաւակներուն հետ Մարսէյլ հասած էր, Անգլիա մեկնելու համար։ Մեր հայրենակիցը փափաք յայտնած էր տեսնելու Մարսէյլի եւ արուարձաններու կրթական թէ եկեղեցական բոլոր հաստատութիւնները, իրենց ժանկապարտէզ-նախակրթարաններով եւ այս առթիւ դպրոցի տնօրէնին յանձնեց 10 անգլիական ոսկիի չէք մը, կրթական գործին յատկացուելու համար։ Տուաւ իր եւ կալկաթա հաստատուած հայկական մեծահարուստ ընկերութեան նախագահին հասցէն, յայտարարելով.— «Թէ իմ պատկանած ընկերութեանս եւ թէ կալկաթա բնակող յարգելի անձնաւորութեանց կողմէ կազմուած ընկերութեանց քով կըրթական թէ եկեղեցական գործերուն օգնելու համար դուարներ կան պատրաստ, կը յանձնարարեմ ձեզ, անմիջապէս դրեցէք յիշեալ հասցէներուն եւ վստահ եղէք որ անպայման գոհացում պիտի ստանաք։»

Ան մեկնեցաւ միւս արուարձանները եւս այցելելու։

Յարգանքի խօսք միայն ունինք այսպիսիներուն։

Դժնիկ

ՄԱՐԶԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Հ. Մ. Ը. Մ. «ԻԹԱԼԻ»

Հ. Մ. Ը. Մ.ի «Իթալի» ֆութպոլի խումբը յունիս 8ին եւ 9ին մրցումներ ունեցաւ Chelles-Gouruyի մէջ ֆրանսական երկու խումբերու հետ։ Մրցման առաջին օրը մեր խումբը 1ի դէմ 3 նշանակէտով յաղթեց U. S. Chelles ֆրանսական խումբին, իսկ երկրորդ մրցման դարձեալ յաղթական ելաւ Black Starի դէմ 2ի դէմ 6 նշանակէտով ու այս առթիւ շահեցաւ գեղարուեստական սիրուն արձան մը որ կը ներկայացնէ «դարանի կեցած երկու վագրեր»։ Մրցումէն յետոյ մեր խումբը շնորհաւորութեան արժանացաւ մրցումի կազմակերպիչ U. S. Chelles խումբի նախագահին կողմէ, որ դովեց Հայերու կազուկռիւները։ Հ. Մ. Ը. Մ.ի «Իթալի» ֆութպոլի խումբը մեծ յառաջդիմութիւններ կ'ընէ շարունակ։

Մ. Ֆէր ցակոբեան

ՏԻՍԻՆ.— Տէսինի Հ. Մ. Ը. Մ.ի մասնաճիւղը կը պատրաստուի յունիս 13ին տալ բաժակի մրցում մը իր դաշտին վրայ, շրջանի հայ մարզական Միութիւններու մէջ։

Այն բոլոր մարզական Միութիւնները որ կ'ուզեն մասնակցիլ սոյն մրցման, պարտաւոր են օր առաջ դիմել Միութեանս քարտուղար Պ. Նուպար Պօտուրեանի, իմանալու համար մրցման պայմանները։ Վարչութեանս հասցէն է M. Noubar Bodourian, Avenue Bernard Palissy N. 9 Dècines (Isère)։

Վարչութիւն

ՆՈՐ ՊԱՐԵՐ

Այս միջոցիս Փարիզի մէջ դուարուածէպարի միջազգային ժողովը։ Այս առթիւ ստեղծուած են երկու նոր պարեր, մէկը մուշի, միւսը պրոտվէյ անուններով։ Կ'ըսեն Թէ ժողովին չէ կրցած հասնիլ Պրազիլիացի պարագէտը, որ ստեղծեր է քուէքքա մոտէրնա պարը։

ՕՏԱՐԱԿԱՆՆԵՐԸ ԱԳԱՐԱԿԱՏԷՐ ՑՐԱՆՆԱՅԻ ՄԷՋ

Վերջերս շատցած են օտարական ագարակատէրերը Ցբրանսայի գաւառներուն մէջ։

Հողագործական նախարարութեան կատարած քննութիւններուն համաձայն, Ցրանսայի մէջ հողատէր դարձած եւ արդիւնաբերութեամբ կը զբաղին 412 Գերմանացիներ, 43 Հայեր, 8 Աւստրիացիներ, 4797 Պելճիքացիներ, 8046 Սպանիացիներ, 18 Յոյներ, 139 Հոլանտացիներ, 68 Հունգարացիներ, 14,719 Իտալացիներ, 916 Լիւքսէնպուրկցիներ, 109 Լեհեր, 24 Փորթուգալցիներ, 203 Ռուսեր, 11 Սերպեր, 5 Շուէյտացիներ, 27 Զեխեր, 3,412 Զուիցերիացիներ, 65 Աւսերիկացիներ, 141 Անգլիացիներ, 4 Ռումանացիներ, 2 Ցինլանտացիներ, 110 ուրիշ ազգեր, ընդամէնը 33 հազար 285 օտարականներ։

Իսկ ագարակ ունին 91 Գերմանացիներ, 40 Հայեր, եւ այլն, ընդամէնը 58,419 օտարականներ։

Ցրանսայի մշակելի հողերուն տարածութիւնն է 46 միլիոն 704,626 հեկտար, որուն 586,304 հեկտարը ղրաւած են օտարականները։

Օտարականները ղրաւած են մասնաւորաբար Ժէր, Լօ եւ Կարոն, Պուշ տիւ Ռոն, Վար Նահանգները։

Ցրանսայի մէջ իբրեւ հողագործ բանուոր կ'աշխատին 1,111 Գերմանացի, 529 Հայ, 18,822 Պելճիքացի, 41,264 Իտալացի, 31,943 Լեհ, 1,556 Ռուս, 6,883 Զուիցերիացիներ, 3,282 Զեխեր, ընդամէնը 162,779 օտարականներ։

Աստնք ընդհանրապէս կ'աշխատին Ալփ-Մարիթիմ, Հէրօ, Օտ, Վար, Փիրէնէ Օրիանթալ, Էն, Ուազ, Սէն-է-Մարն, Ժէր, Պուշ-տիւ-Ռոն, Օթ-Կարոն նահանգներուն մէջ։ Ամէնէն մեծ թիւը կը կազմեն Իտալացիները (72,992), Սպանիացիները (64,165) եւ Պելճիքացիները (41,101)։

ՏՈՒՆԵՐԸ ՔԱՆԴԵԼ

Վերջերս Փարիզի հարուստները սովորութիւն ըրած էին քանդել իրենց հսկայ տուները, անոնց տեղ բարձրացնելու համար աւելի մեծ շէնքեր՝ անշուշտ շահախնդրական նպատակներով։

Կառավարութիւնը հրաժանագրով մը կ'արգիլէ քանդել բոլոր այն շէնքերը, որոնք բնակելի են, առողջապահիկ եւ ունին ամէն յարմարութիւն։ Այս ձեւով Թերեւս կարելի ըլլայ մեղմել բնակարանի տագնապը, որ շէնքերու քանդումով աւելի կը սաստկանար վերջերս։

Կարդացէք և Տարածեցէք ՅԱՌԱՋ

"ՅԱՌԱՋ,,Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — 1 —

ՎԵՐՋԻՆՆԵՐԸ

3.

Սարըկամիշ-պատմական վանդ, Եղեւնիների մշտադալար անտառ։ Բարձրաբերձ լեռներդ անդրաներ, ձորերդ ու հովիտներդ զարդարուն, աղբիւրներդ ջրվէժներդ խօսուն, լճակներդ խնկաբոյր, ո՛րքան սիրուն ես...

Դո՛ւ, որ, կեանքի եւ սիրոյ դրախտ ես պերճ, դու, որ գրի ու բանաստեղծութեան մի այր ես սիրուն, ինչո՞ւ քո ծոցի պալատների եւ վարդաստանների փոխարէն՝ զօրանոցներ ու ամրակուռ դիրքեր ես դարձնում։ Դու հէքեաթային այն աշխարհի կիրճ դուռն ես որի մէջ, աւա՛ղ, վիշապն է բոյն դրած. վիշապը ամենակուլ, որ միշտ պատրաստ է ներսդ տողոտել, գեղանի հարսներդ ու պարեւ պատանիներդ լափել։

Ազատ ապրելու, աշխարհդ սիրելու համար՝ կտրիճ դաւակներդ միշտ արիւն պահակ կանգնեն, որ իրենց թիւնքում դրախտ աշխարհը կեանքով ու սիրով լեցուն պահեն։

Վա՛յ, եթէ պահակներդ թերանան...

* * *

Ազատ ու անկախ Հայաստան։ Սարըկամիշը, Ղարազարդանը սահմանն։ Հէքեաթի աշխարհի կիրճն է այն, որի դռանը Թուրք վիշապն է բոյն դրած։ Ու այնտեղ հայ զօրքը միշտ արթուն պահակ է կանգնած... սահմանապահ զօրք... կառավարութիւն եւ ժողովուրդ իրենց սիրոյ եւ խնամքի առարկան սահմանապահ գնդերն են դարձրած։ Հանրապետութեան խորհրդարանի ծերունազարդ փոխ-նախագահը հայրենիքի ողջոյնն է բերում նրանց, հայ կինն իր լաւագոյն նուէրներն է ուղարկում ու գեղջկուհին իր սրտաբուխ երգերով զովքն է հիւսում նրանց։

Բոլշեւիկների մայիսեան ապստամբութիւնը ճնշած՝ հայ զօրքը յաղթական ու հպարտ՝ իր առօրեայ գործերով, զինավարժութեամբ, մարզանքով եւ հայրենիքի վերաշինութեամբ է զբաղած։

Աշուն է, երեկոյ, անտառները սրսրում են աշնան հովերի դէմ, վերջալոյսը ոսկի է թափել եղեւնիների կատարներին, անտառ ու մարգագետին խունկ ու մուշկ են բուրում։

Զինուորական շեփորը պահականոցի աշտարակէն գործի դադար եւ աղօթքի հրաւէր է շեփորում։ Անտառը արձագանգը հազարապատկած՝ գիւղերն ու քաղաքն է հասցնում։ Դաշտում մաճկալն իր մաճն է թողնում, եզներն արձակում, սողոցարանի բանուորները մաքոքներն են կանգնեցնում, քաղաքի Լուլհանոցներում մոկոկներն են լռում, երկնասլաց զանգակատներէն երեկոյեան աղօթքի ղօղանջներն են հնչում եւ զօրք ու ժողովուրդ աղօթքի են պատրաստուում։

Անտառում զօրանոցների ընդարձակ հրապարակում սահմանապահ զօրքը վաշտ առ վաշտ, լոկատ առ լոկատ, աղօթքի է կանգնում։

Շեփորի վերջին հնչիւնների հետ հազարաւոր ձլապինդ բազուկներ բարձրանում են միասնաբար եւ վար առնում գլխարկները զինուորական, բացուում են ճակատներ հպարտ եւ գեհին յառում հայեացքներ խոնարհ։ Զինուորական երաժշտութեան ներդաշնակութեամբ՝ հազարաւոր կրծքերում յորդած է զգացմունքը եւ շրթունքներէ դուրս հոսում «Հայր Մեր»ը տէրունական։ Ու նրանց երգ-աղօթքը հողեպարար աղօթքի է կանգնեցնում բանուորներին գործարանների դռներում, ժողովրդին քաղաքում ու գիւղերում։

Զօրքն Աստծուն է աղօթում, ժողովուրդը՝ զօրքին. զօրքն Աստծուն է ապաւէն կանչում, ժողովուրդը՝ զօրքին։ Տէրունական աղօթքին յաջորդում է «Տէր կեցո»ն, որ երգւում է աւելի յուզումով, աւելի զգացումով։ Դուրէ ամէն մի զինուոր զգում է բնազդօրէն, որ «Ազգը կեցուցանողը» միայն Աստուած չէ լինելու, այլ եւ զինուորը, զօրքը Աստծոյ հրաժանով։ Աղօթքի վերջին մեղամաղձիկ հնչիւնները երկարում, նուաղում եւ լսւում են հեռուում։ Զօրքն սպասում է ցրւելու հրամանին։ Բայց հրամանն յապաղում է։ Հրամանատարը կանգնած է մոայլ, բայց խրոխտ, ձեռը սրին դրած ու նրա հայեացքը որոնում է մէկիկ-մէկիկ հայեացքները զինուորների, ու նրանց հայեացքներէն էլ հետու չափում է սահմաններն հայրենիքի։ Զօրքն սպասում է... ի՞նչ կայ արդեօք, մի մեծ աւետի՞ք բանուորական Խորհրդային Ռուսաստանի հետ բարեկամական դաշինքի կնքո՞ւմն արդեօք, որին սպասում է հայ աշխարհը արտասրտի։ Շարուր Դարալագեազի յաղթանակէն յետոյ՝ Մեծ ու Փոքր Վէդիների գրաւո՞ւմն արդեօք, Թէ՞... Շարժուում են շրթունքները հրաժանատարի, զօրքը մէկ ականջ դառած՝ դեռ հնչիւնները չշաղկապած ուզում է հնչել խօսքն աւետիքի։

—Սպաներ եւ զինուորներ Հայաստանի Հանրապետութեան... «Ազգը կեցուցանողը» միայն Աստուած չէ լինելու, այլ եւ զինուորը, զօրքը Աստծոյ հրաժանով։ Աղօթքի վերջին մեղամաղձիկ հնչիւնները երկարում, նուաղում եւ լսւում են հեռուում։ Զօրքն սպասում է ցրւելու հրամանին։ Բայց հրամանն յապաղում է։ Հրամանատարը կանգնած է մոայլ, բայց խրոխտ, ձեռը սրին դրած ու նրա հայեացքը որոնում է մէկիկ-մէկիկ հայեացքները զինուորների, ու նրանց հայեացքներէն էլ հետու չափում է սահմաններն հայրենիքի։ Զօրքն սպասում է... ի՞նչ կայ արդեօք, մի մեծ աւետի՞ք բանուորական Խորհրդային Ռուսաստանի հետ բարեկամական դաշինքի կնքո՞ւմն արդեօք, որին սպասում է հայ աշխարհը արտասրտի։ Շարուր Դարալագեազի յաղթանակէն յետոյ՝ Մեծ ու Փոքր Վէդիների գրաւո՞ւմն արդեօք, Թէ՞... Շարժուում են շրթունքները հրաժանատարի, զօրքը մէկ ականջ դառած՝ դեռ հնչիւնները չշաղկապած ուզում է հնչել խօսքն աւետիքի։

—Սպաներ եւ զինուորներ Հայաստանի Հանրապետութեան... խորը շունչ է քաշում, կարծես ճնշած մի ծանր բեռ՝ չի կարողանում խօսել. զօրքը լուռ է արձանի նման։ Զօրանոցների վրա ծփծփացող զրօշակները եռագոյն մի խորհրդաւոր բան են փոփսում ամէնի հոգուն։

— Մեր խաղաղ երեկոին փոթորիկ է սպասում։ Թշնամու զիծը անցած մեր հետախոյզները վատ լուրեր են բերում։ Կասկածելի պատրաստութիւն և շարժում կայ Թուրք զօրքի եւ ամբոխի մէջ. պարզ է, որ նրանց զէնքը մեր դէմ է շարժելու։ Վստահ եմ, որ Հայաստանի կոռավարութիւնը պատերազմ չի ուզում. նա շատ է վիրաւոր ու խոցոտած նոր վէրքերի տեղիք տալու համար։ Նա պատրաստ է բոլոր դրացիների հետ բարեկամ ինալ, չպահանջել, բայց եւ չտալ։ Նա չի կարող տալ այն, ինչ կարող է խախտել իր ազատ գոյութիւնը եւ ժողովրդի ու հայրենիքի ապահովութիւնը։ Պատերազմել, կամ չպատերազմել՝ կառավարութեան գործն է։

Էվլիէն Բիւզանդ

(Շար.)

Հնդկաստանի խռովութիւնները

Ինչպէս կը յիշուի, հնդիկ ազգայնականները կամաւորական խափանարար խումբեր դետեղէր էին կապելաններու եւ վաճառատուններու առջեւ, արգիլելու համար ոգելից ըմպելիներու եւ եւրոպական ապրանքներու վաճառումը: Այդ խումբերու գործունէութեան դէմ, Հնդկաստանի կառավարութիւնը հրատարակած է հրամանագիր մը որ արդէն գործադրութեան դրուեցաւ Պոմպէյի եւ ուրիշ քաղաքներու մէջ: Կարգը պահելու եւ այս հրամանագրին գործադրութիւնը ապահովելու համար, նոր զօրախումբեր բերուեցան Պոմպէյ: Մատրասի մօտ՝ Թէնտիվանամի մէջ, ցուցարարները յարձակեցան ոստիկան սպաներու վրայ եւ զանոնք վիրաւորեցին ծանրօրէն: Ցետոյ կրակ տուին հանրային շէնքի մը:

Կալկաթայի մէջ, պայթուցիկ շինելու մեղադրանքով ձերբակալուած 27 անձերու դատը վերջացաւ: Անոնց պետերը Սէն Կուփտա եւ Նիրան Ճան դատապարտուեցան 10ական տարի աքսորի, ուրիշներ 7 ական տարի բանտի կամ զանազան պատիժներու: Ուժը հոգի անպարտ արձակուեցան:

Անգլիոյ հանրային կարծիքը նուազ մտահոգ է հնդիկ ազգայնական խռովութիւններով, քան Սիմոնի տեղեկագրին առաջին հատորին ձգելիք տպաւորութեամբը: Ա.հասարակ կը կարծուի թէ հնդիկ ազատականներու չափաւոր տարրերը լաւ ընդունելութիւն պիտի ընեն: Միւս կողմէ, յոյս կայ որ Հնդկաստանի մահմէտականները պիտի պաշտպանեն անգլիական տեսակէտը, այդ կերպով, հնդիկ մեծամասնութեան հաւանական տիրապետութենէն խուսափելու վախով:

Պոմպէյի եւ Սիմլայի միջեւ բանակցութիւններ սկսան, պատրաստելու համար Հնդկաստանի բոլոր կուսակցութեանց համաժողովը, որ աշնան պիտի գումարուի Լոնտոնի մէջ եւ պիտի բաղկանայ 50 անդամներէ:

Թուրքեւհելլէն համաձայնագիրը

Թուրք գործավարներու խորհուրդը վաւերացուց Թուրքեւհելլէն համաձայնագիրը եւ յղեց Ագգ. ժողովին:

Աթէնքի մէջ համաձայնագրին ստորագրութեան լուրը գոհունակութեամբ ընդունուեցաւ: Կարգ մը թերթեր, յաւելուածներով լուրը տարածեցին ժողովրդեան մէջ:

Այն կարծիքը կը տիրէ թէ փոխանակելի կալուածներու հարցին մէջ, չէզոք անդամներու իրաւարարութեան խնդիրը երկար չպիտի տեւէ: Չէզոքները իսկոյն վճիռ պիտի տան համաձայնագրին գործադրութեան համար: Եթէ իրաւարարութեան խնդիրը երկարի, համաձայնագրին դրամական խնդրին հետ կապ չունեցող կարգ մը որոշ յօդուածներուն գործադրութեան համար, երկու կողմերը պիտի համաձայնին:

Համաձայնագրին ստորագրութենէն յետոյ, չէզոք անդամները ժողով մը գումարեցին Ենկիւրիի մէջ եւ կարգ մը որոշումներ տուին, համաձայնագրի գործադրութեան մասին:

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Salle des Fêtes de la Faculté de Droith մէջ, 12 Place de Panthéon

կը գասախօսէ՝ Պ. ՄԱՆՏԵԼՇԹԱՄ

Նիւթ՝ Les Droits Internationaux de l'Homme et la déclaration de New - York et les Arméniens

Այս կարեւոր դասախօսութեան կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները: Մուտքը ազատ է

ԱՅՍ ՇԱԲԹՈՒ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ (Քարթիէ Լաթէն) 51 Rue Monsieur-le-Prince

Հեռաձայն՝ Danton 88 65

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ հին ու նոր գիրքեր, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ այլ լեզուներով, գրական, գիտական դպրոցական, վիպական եւայլն, նաեւ ամէն լեզուով պարբերականներ:

Արտասահմանէն եւ գաւառէն եղած ապսպրանքները օրը օրին կը դրկուին:

ԳՐԱՏԱՆ ԿԻՑ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ ՆԱԵԻ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՄԸ

Բոլոր գրավաճառները, հրատարակիչներն ու հեղինակները կրնան գիմել ոեւէ գործի համար՝

LIBRAIRIE H.SAMUEL, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris VIe

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris (13) Մէթրօ՝ Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ աժան

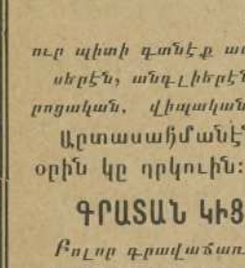
Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

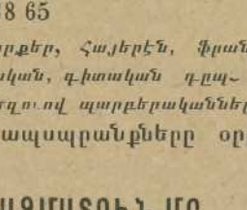
SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques

Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.

Մեր փայքերու ձոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր:

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՁԱՆԴԷՍԸ

7 ցուլիս կիրակի: Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը: Մանրամասնութիւնները ժօտ օրէն:

ՀԱՄԱԽԱՌԲԵՐԴՅԱԿԱՆ ՖԼՕՖԹԱՅԻ ԱԻԱՆԴԱԿԱՆ ՏՕՆԸ ՄԷՏՈՆի

անտառին մէջ ցուլիս 14ին: կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

ԴԱՇՏԱՁԱՆԴԷՍ ՌՈՄԷՆՍՈՆի ՄԷՋ

կազմակերպուած Շանթ Թատերախումբի կողմէ այս կիրակի մանրամասնութիւնները յաջորդով

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Սթանոգի Հայր. միութեան կողմէ 3 ցուլիս շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն մինչեւ առաւօտ Harolah սրահներուն մէջ, 3 Rue Lavieuville, Nord Sud: Abbesses: Գեղարուեստական բաժին:

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՊՈԼԵԹԵԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ ԼԷՕՆ ՊԼՈՒԻ

Հրատարակութիւն Հ. Ց. Դ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէին

Գին՝ 2 ֆր. 50: փոստի ծախքով միասին 3 ֆրանք

Ստանալու համար դիմել «ցառաջ»ի եւ կուսակցական տեղական մարմիններուն:

Հ. Ց. Դ.

ԳԱՒԱՌ

Լիոնի կուկունեան խումբի ժողովը՝ այս Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Ց. Դ. Գրադարանը: պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

Լիոնի Պատ. միութեան դասախօսական ժողովը՝ այս հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը: կը խօսի ընկ. Ս. Ագարեան: կը հրաւիրուին ընկերները ու համակիրները:

Լիոնի խումբերու ընդհ. ներկայացուցչական ժողովը կը գումարուի այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ:

Տիկ. Ղ. Պարիկեան եւ զաւակները, Գեր. Յովսէփ վրդ. Պարիկեան (Իտալիա), Տէր եւ Տիկ. Իսահակ Պարիկեան (Ամերիկա), Այրի Տիկ. Սրբուհի Պարիկեան (Պոլիս), Տէր եւ Տիկ. Կարապետ Պարիկեան (Եոզկատ), Տէր եւ Տիկին Սիմոն Պարիկեան, Տէր եւ Տիկ. Սիմոն Գալուստեան, Տէր եւ Տիկ. Մանուէլ Նազարեան, Տէր եւ Տիկ. Սէրայտարեան, (Ամերիկա), խորին շնորհակալութիւն կը յայտնեն ամէն անոնց որոնք անձամբ, նամակով եւ հեռագրով ցաւակցութիւնն յայտնեցին իրենց ամուսնոյն, հօր, հօրեղբօրորդւոյն եւ ազգականին՝

ՊՐ. ՂԱԶԱՐՈՍ ՊԱՐԻԿԵԱՆի

դառնադէտ մահուան առթիւ, որ տեղի ունեցաւ 60 տարեկան հասակին, 7 ցունիս շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին, 7 Rue du Musé իրենց բնակարանին մէջ, 8 ցունիս 1930 Մարսէյլ

ՄԻՋԱԴԵՏՔԻ ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի մէջ հաւաքուած են հետեւեալ գումարները.— Անցեալ տարուան հանգանակութեան գումարները 2,560, Պ. Պ. Ներսէս Շաքարեան եւ որդիք 50, Դանիէլ Եղիշեան 50, Շահէն Պետրոսեան 50, Յովհաննէս Գալիթեան 50, Խաչատուր Նունօեան 10, Միհրան Ալօեան 10, Ոմն (տպարանատէր) 15, ֆրանք: Գումար 2795:

Նուիրատուութիւնը շարունակելի է: Անոնք որ կ'ուզեն իրենց օժանդակութիւնը բերել, Թող բարեհաճին կամ «ցառաջ»ի խմբագրին եւ կամ մեր միջոցաւ ուղարկել իրենց նուէրները: *Յանձնախումբի կողմէ Յովհ. Պանտիկեան*

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Միլանի Մուրատ-Ռափայէլեան Նախկին Սանուց Միութեան Դ. ընդհ. ժողովը տեղի պիտի ունենայ Յունիս 22 կիրակի, ժամը 3ին, Միլանի Մխիթարեան վարժարանի սրահին մէջ (Viale Umbria-62) հետեւեալ օրակարգով.

Ա.—Հաշուարարութիւն վարչութեան, Բ.— Նոր առաջարկներ վարչութեան կողմէ, Գ.— Ընտրութիւն վարչութեան: կը հրաւիրուին բոլոր անդամները:

Ըստ ծրագիր-կանոնագրի «իւրաքանչիւր անդամ կրնայ ուրիշ երեք անդամներու կողմէ տրուած գրաւոր փոխանորդութիւնը ընդունիլ եւ իր փոխանորդութեան իրաւունքը գործածել քուէարկութեանց մէջ»:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի հանգանակութեան ցանկը.—

Հ. Սէրէնկիւլեան 75, Ս. Ոսկեան 50, Կ. Զաքմաքճեան, Համբարձումեան, Մ. Ջատիկեան, Մ. Հայրապետեան, Տ. Սահակեան, Ս. Սէրմէնճեան, Պ. Տէր-Մէնճեան, Ռ. Քանճեան, Թ. Մխճեան, Արիստաքէսեան, Տողրամաճեան 5ական, Լ. Աբելեան 10, Կէօճէնեան 1, Մ. Տաղլարեան 2, Դարբինեան 15, Տ. Քիւրտօղլեան 10, Սուքիասեան 3, Գ. Գաբրիէլեան 10, Գումար 231 ֆր.:

Ն. Իշխանեան, Մ. Ջգվէքեան, Գ. Թայիկեան, Ոմն, Գ. Տալտալեան, Ե. Մեսրոպեան: Գ. Խոշրեան, Լ. Լալաեան, Ղ. Կարապետեան 10ական, Պ. Մկրեան, Քէսիկեան, Ոմն, Գ. Մխճեան, Սիլլօղեան, Ա. Մակարեան, Զ. Յովսէփեան, Թ. Շահպազեան, Ն. Զօպանեան, Ց. Չէրնեան, Ց. Փափազեան, Գ. Ձկրտչէրնճեան 5ական, Ե. Մատաքան, Ոմն, Ե. Շահիկեան 3ական, Օ. Օհաննեան 2, Ո. Փանոսեան 2, Շ. Օհաննէսեան 20, Ա. Թէրզիպաշեան 20, Կ. Սիլլօղլեան 5: Գումար 208 ֆրանք:

Յորըգճի 3, Լ. Էպէմիրեան 5, Գ. Քէսպէկեան 10, Ե. Ժամկոչեան 5. Տ. Վ. Վարժապետեան 5, Յ. Գոնտուրաճեան 10, Ոմն 5, Մ. Աւետիսեան 10, Ռ. Թաթիկեան 10, Ա. Թաղէոսեան 10, Ա. Թաթիկեան 5, Մ. Սարգալարեան 5: Գումար 81 ֆր.:

ԿԸ ՓՆՏՌԻՒԻ

— Վանեցի միքայել Վարդանեան Մարտիրոսեան կը փնտռէ յովհաննէս քիւրքճեան (Վան, Այգեստան): Իմացնել՝ Միքայէլի, քաֆէ «Բիրժա», Թաւրիզ:

— Կը փնտռուի Էնկիւրիի Նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ: 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի: Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար: Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ: Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր: Իմացնել իր եղբօրը Դրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան:

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Խոսրով Իլպիգեան եւ զաւակները Ղազարոս, կաթիկ, Ագատուհի, եւ հօրեղբօրորդւոյազաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Յարդիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իզմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է ադիկը կաթիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ:

ԿՈՉՈՒՄ

Երկրորդ ձեռքի գրասենեակ մը, գիներ՝ գ. վարդանեանի, 12 Rue St. Sutpice, մէթրօ՝ Օտէոն:

WAGRAM AUTO

73 Ave. de Wagram

63 Ave. Gde. Armée

149ter Bd. Villette

Ամբողջ դասընթացքը՝ սկսած 100 ֆրանքէն:

EMPIRE մէթրօ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ՄԻՄԻԹ

Անուան արժանի է մրմիջը այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud: N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95.21

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS 208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant H. STEPHAN

ALLO, ALLO

Այս է թիւը մեր թելեֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ ԵՒ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette, խիստ մօտ

Tél. TRUDAINE 81-07

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հիւսկաւոր

CAFÉ SULTAN

Ս. ԹՈՐՈՍ (Քէժաքցի)

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56-06

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամէնէն նրբաճաշակները:

Ձոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին: կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն: փափաքողներու կը ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

ՏԱՆՏԵՐ ԸԼԼԱԼ ԵՒ ՎԱՐՁՔԷ ԱՋԱՏԻԼ

Ամենադիւրին եւ նպաստաւոր պայմաններով, Պէքոնի մէջ Սէն Լազարի կայարանէն 8 վայրկեան, էլեքտրական գնացքով, ժամը 10 թրէն, երթեւեկ 0.90 սանթիմ օրական, 2, 3 եւ 4 սենեակով ափարթըմաններ, ամենավերջին Confortով, ամամ ձեռնտաք եւ պաղ ջուր խոհանոցին եւ բաղնիքին մէջ, կեդրոնական ջեռմութիւն եւ վերելակ (ascenseur): 50 հազարէն 100 հազար ֆրանք —միայն մէկ քառորդը կանխիկ, մէկ քառորդը մէկուկէս երկու տարիէն, իսկ մնացեալ կէսը 5, 10 կամ 15 տարիէն ջնարելի, ըստ կամս, պետական տոկոսի սակով, հարիւրին 7: Դիմել Archambault et Delacourt, 14 Rue de la Pépinière, կամ Սէն Լազարի մօտ: Ամէն հինգշաբթի ժամը 4էն 6 հայ թարգման մը պիտի տայ պէտք եղած բոլոր բացատրութիւնները:

Ուշադրութիւն ճշմարտութեան

Կը յայտարարեմ յարգելի դաճախորդներուս Թէ՝ փլաքներու եւ կրամափոններուս վաճառատունս «MAISON NICHANIAN» կը հրաժարէ իր ապրանքները ուղղակի արտադրութեան կեդրոններէն եւ ո՛չ Թէ որ եւ է փոքրիկ մէկ մասնաճիւղէ մը:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆի

ՄԱՍԻՍ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑՏԵՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր չատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Ակռաի մասին գէշը կ'ընդունի Գշ., եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3, ՕՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԴԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	»
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝ Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
18
ՅՈՒՆԻՍ
1930
18 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1291

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԽ ԽՕՍՔ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵՆԷ ՀՐԱԺԱՐՈՒՄ

Ազգային քաղաքական և ներքին կազմակերպական կեանքը ընթանալ ինքնագլուխ և գերազանցապէս պառակտուած: Հաշտարհութեան խօսքերը դատարկ ու անիմաստ հնչիւններ դարձած են մեր իրականութեան մէջ, ու այդպէս ալ պիտի մնան, որքան ատեն համերաշխութիւնը չբխի ուժերու փոխյարաբերութիւններէն և ազգային կամքի հարկադրանքէն:

Բարի կամեցողութիւնը միշտ պակսեցաւ մեր հակառակորդներուն քով, ու անոնք յամառօրէն հեռու մնացին հայ ժողովուրդի կամքը կեդրոնացնելէ մէկ տեղ, այնքան հրատապ դիրքերուն ընդառաջելու համար:

Արտասահմանի հայութեան իրաւական պայմաններն ալ այնպէս կը նպաստեն այս անիշխանութեան: Չարկադրական ճնշումի և ուժի բացակայութեան բերումով՝ իւրաքանչիւր հոսանք և խմբակցութիւն կը մնայ իր սերած պատնէշին վրայ:

Ուժերու փոխ-յարաբերութիւնը կարելի պիտի ըլլար ճշդել յարտադիր ընտրական սիստէմով մը: Ու մեծամասնութեան ամբը պիտի կարողանար դեկավարել ազգային և մշակութային գործերը՝ ազատելով գաղութները բազմիշխանութիւնէն, աւելի շիտակ՝ անիշխանութենէ:

Մինչդեռ հիմա կատարեալ «անկախութիւն» կը վայելեն հոսանքները, խմբակները, նոյն իսկ անհատները, իրենց գիտցածին պէս ժողովուրդին բախտը տնօրինելով:

Ազգային կեանքի քայքայման ներկայ փուլը, ըստ երեւոյթին, մեր հակառակորդներուն գործին կուգայ, հակառակ անոնց «ազգասիրական» հաւաստումներուն:

Եթէ կազմակերպութեան և համագործակցութեան ճանապարհով կարելի չէ պայծառացնել գաղթահայ իրականութիւնը, ուրիշ ելք մը պիտի ըլլար, մասամբ մը բնականոն դարձնելու, եթէ շարք մը աւելորդ հոսանքներ կամ խմբակներ (որոնք ծրագրէ և քաղաքական ուղեգծէ զուրկ՝ անպէտ մարմիններ են՝ պլլուած հայ ժողովրդի ոտքերուն), չաշուէին քաղաքական հրապարակէն:

Այս ուղղութեամբ ուշագրաւ փաստ մը կը յայտնէ Ռամկավարներու Եգիպտոսի օրգանը, «Ազգապահպանման հարցը և մեր ուղին» խմբագրական յօդուածագրքով:

Ահա այս կարեւոր յայտարարութիւնը որ Եգիպտոսի պաշտօնաթերթը կ'ընէ, անշուշտ, յանուն Ռամկավար կուսակցութեան:

— «Մեր կուսակցութիւնը շատոնց է որ ջրաժարած է քաղաքական գործունէութենէ՝ արտասահմանի մէջ, երկրին ճակատագրի հոգը եւ անոր վերաբերեալ ամէն տեսակ աշխատանք՝ գործը կատելով միայն եւ միայն երկրին իշխանութեան»:

Այս յայտարարութեամբ երկու կարեւոր տեսակէտներ ընդունուած կը գտնենք: Նախ, այն որ Ռամկավարներն անվերապահ բարեկամական վերաբերմունք ունին հանդէպ բոլշեւիկեան հայ իշխանութեան. և երկրորդ՝ այնքան վստահութիւն ունին անոնց վրայ, որ կը հրաժարին քաղաքական գործունէութենէ և հայ ժողովուրդի ճակատագրի հոգը կը յանձնեն միայն եւ միայն, այդ իշխանութեան:

Հայ բոլշեւիկներու վերաբերմունքն այսպիսի կեցուածքի մը հանդէպ արտայայտուած է եւ կ'արտայայտուի միայն արհամարանքով: «Երեւան» թերթը Ռամկավարներու այս ծառայական արտայայտութիւնները արտատպելով՝ կը հարցնէ.— «Խօսքը կայ, իսկ գո՞րծը...»: Ու կ'աւելցնէ.— «ժողովրդական ապառաժը կ'ըսէ, եթէ լեռուն ոսկոր ունենար...»:

Թողունք որ ռամկավար-բոլշեւիկ բարեկամութիւնն այս «սիրալիր» հունով ընթանայ: Անդրադառնանք սա քաղաքական գործունէութենէ հրաժարումին: Եթէ ռամկավարները հրաժարած են քաղաքական գործունէութենէ արտասահմանի մէջ, կը նշանակէ որ առ հասարակ քաղաքական գործերէն հրաժարած են, քանի որ երկրի մէջ ոչ յայտնի եւ ոչ ալ գաղտնի գործ մը ունին:

Այս անգործունէութեան բացարձակ խոստովանութիւնը, մեր օրերուն, պէտք էր յանգէր իր տրամաբանական արդիւնքին: Այսինքն, ռամկավար «կուսակցութիւն»ը ինքզինքը լուծուած պիտի յայտարարէր եւ փակէր իր բոլոր թերթերը, որոնք ազգային կեանքը պղտորելէ զատ, ուրիշ ընելիք չունին:

Ռամկավար անհատներն ազատուելով քաղաքականապէս վնասած կուսակցութեան մը պարտաւորութիւններէն, կարող կ'ըլլան անդամակցիլ կարմիր Խաչերուն, Հօկերուն, Բարեգործական Ընկերութեան եւլն. հանրային հաստատութիւններուն եւ շարունակել օգնել ներկայ Հայաստանին, եթէ անկեղծ են իրենց հաւաստումները: Սակայն առանց քաղաքական ուղեգծի, առանց հիմնական ծրագրի, եւ առանց որոշ եւ ձեւակերպուած առաջադրութիւններու՝ անիմաստ է շարունակել իրենց կուսակցութեան գոյութիւնը: Իսկ անիմաստ գոյութեան մը արտայայտութիւնները, (որոնց մենք ամէն օր կը հանդիպինք ռամկավար թերթերուն մէջ), անիմաստ ըլլալէ աւելի, վնասակար են:

Արտասահմանի հայութեան ազգային եւ քաղաքական կեանքն անհամեմատօրէն աւելի բնականոն ընթացքի մէջ պիտի մտնէ, եթէ Ռամկավարները իրապէս յարգեն իրենց որոշումը և հրաժարին քաղաքական բեմէն: Այդպիսի քայլով, անոնք պիտի ազատեն հայ ժողովուրդը նեխած մթնոլորտէ մը, եւ ցոյց պիտի տան թէ, իրօք մտահոգուած են հայութեան բարոյական առողջապահութեամբ:

Կ. ԱԱՍՈՒՆԻ

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ԱՂԷՏՔ ԵՒ ՄԵՐ ՊԱՐՏԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

«Հայրենիք» խմբագրական մը նուիրած է Սալմաստի աղէտին վերի խորագրով (մայիս 29) ուր թուելէ յետոյ 1918ի վերիվայրումները, եւ Սալմաստի հայութեան տեղահանութիւնը, կը շարունակէ.

— «Դեռ վերջերս էր, որ «Յառաջ»ի Թղթակիցը հետեւեալ խանդավառ նկարագրութիւնը կուտար Սալմաստի հայ գիւղերու վերաշինական ձիգերու մասին: «Օրը օրին— կը պատմէր ան, փլատակների մէջ բարձրանում են նոր շէնքեր: Վերաշինւում են քանդուած բոյները: Վերաշինուած տների կողքին քիչ շատ հայաշատ գիւղերից՝ Շաւթեան, Մահլամ, Ղալասար եւ Ղզլջան ունին նորակառոյց դպրոցական շէնքեր, իսկ մնացեալ գիւղերում էլ ջանք է տարւում այդ ուղղութեամբ: Գիւղացիները հետզհետէ մշակում են խոպան դաշտերը, մաքրում են առուները, նորոգում փճացած այգիները, տնկում են նոր տունկեր եւ արհեստական անտառներ»:

Երկրաշարժը եկաւ կրկին փլատակներու կոյտի վերածելու այն բոլորը, ինչ որ Սալմաստի ժրաջան ժողովուրդը շինած էր վերջին տարիներուն:

Աղէտներու վարժուած այդ չարքաշ ժողովուրդը ճարկաւ յուսահատած չէ եւ, վստահ ենք թէ, աննկուն ճակատով նորէն ձեռնարկած է իր նոր աւերակներու վերաշինութեան: Ու տարակոյս չունինք, որ եթէ արտասահմանի հայութիւնը օգնութեան ձեռք մեկնէ անոր, շատ շուտով ան պիտի յաջողի Սալմաստը դարձնել կրկին նոյնքան շէն ու բարգաւաճ, որքան էր մեծ պատերազմէն առաջ:

Ամերիկայի Հայ Կ. Խաչը գեղեցիկ ժեսթ մըն էր ըրած՝ 500 տոլարի օգնութիւն մը անմիջապէս հասցնելով աղէտին վայրը: Սակայն, ատիկա շատ քիչ է: Պէտք է դրկել նոր գումարներ: Մասնաւորապէս բարեգործականը պարտաւոր է արձագանգ տալ նոր աղէտի վայրէն եղած ստիպողական պահանջին:

Հայ հասարակութիւնը պէտք չէ իր գուրգուրանքէն եւ խնամքէն զրկէ նաեւ Սալմաստի աղետեալները:

ԳԱՆՁ ԿԸ ՓՆՏՌԵՆ

Խորհրդային իշխանութիւնները ձեռնարկեցին փնտռելու գանձեր՝ Սպիտակ Գովուն յատակը:

Իրօք, Սպիտակ Ծովը ուր պատերազմի ընթացքին ընկղմած են բազմաթիւ նաւեր, մեծ հաւանական կը վայելէ այս տեսակէտէն:

Գանձի խուզարկուները կայան ընտրած են Մուրմանսքը: Ու աշխատանքի պիտի սկսին, փորձելով դուրս հանել «Րոսդեսլավ» նաւը, որ Բէրկի անցքին մէջ խրեցաւ, երբ ռուս գերիներ կը փոխադրէր:

ՄԱՋԻՔ ԱՆՊԱՐՏ

Հակառակ ընդհ. դատախազի խիստ ամբաստանութեան, պել. կըբատի դատարանը անպարտ արձակեց Խրուանթներու պետը՝ Մաչէք որ ուրիշներու հետ, աֆաբեկչական մեղադրանքի տակ կ'իյնար: 15 անձեր ենթարկուեցան գանազան պատիժներու: Նախկին երեսփոխան Շէլաշիչ դատապարտուեցաւ 3 տարուան:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Սուրիոյ Սահմանադրութեան շուրջ

«Թայմզ»էն.— Դամասկոսի ազգայնական պարագլուխները ժողով մը գումարեցին բողոքելու համար որ, 1) Սահմանադիր ժողովին Թոյլ չէ տրուած իրականացնելու իր կոչումը, 2) Մարզպանը երկիրը բաժնած է Սահմանադրական գանագան շրջաններու, 3) Նոր Սահմանադրութեան 116րդ յօդուածին մէջ մտցուած վերապահումը ամբողջովին կը վտանգէ ազգային անկախութեան սկզբունքը, 4) Անտեսուած է ազգային կամքը, մեկուսացնելով ժողովուրդին ընտրեալները, միւս կողմէ, պահելով ներկայ ժամանակաւոր կառավարութիւնը, որ բեռ մըն է երկրին, 4) Աքսորի մէջ կը մնան ազգին ամէնէն լաւ գաւակները, 6) Արգիլուած են հրապարակային հաւաքոյթներն եւ ոտնակոխ է եղած բնակարանի անձեռնմխելիութեան սկզբունքը:

Այս ժողովի ընթացքին, ընդհարում մը տեղի ունեցաւ կառավարական եւ ազգայնական ուժերու միջեւ, ազգայնական պարագլուխի մը տան առջեւ, ուր ժողովը տեղի կ'ունենար: Ժողովականները հաւաքուեցան ուրիշ տուն մը, ուր իրենց բողոքները բանաձեւելով, յաջողեցան ներկայացնել Սուրիոյ մարզպանին,

Խռովութիւններ Սիպերիոյ մէջ

Չինական եւ ճափոնական աղբիւրներէ յամառ լուրեր կը հասնին Սիպերիոյ մէջ կարգ մը ըմբոստացման զէպքերու մասին: Ըմբոստները իբր թէ լաւ կազմակերպուած են եւ արդէն գրաւած կարեւոր քաղաքներու կառավարութիւնները: Գրաւած են նաեւ Պլակովէսչէնսք քաղաքը, որուն հրամանատարը իր զօրախումբով անցած է ըմբոստներուն կողմը: Կատարուած քննութիւնները կը հաստատեն սակայն թէ լուրերը չափազանցած են: Իրականութիւնն այն է որ ուսեստի սակաւութեան եւ հողերու համայնացման փորձերուն հետեւանքով, ժողովուրդը չափազանց գրգռուած է: Չինաստան ապաստանած ռուս գաղթականները չափազանց յուզուած են: Հազարի չափ կամաւորներ սահմանն անցան, վլատիվոսթոք երթալու եւ անկից մասնակցելու համար շարժումին:

Նոր ուժեր Պոմպէյի վրայ

Կացութիւնը դեռ չափազանց մտահոգիչ է Բրիտանական դահլիճին եւ Հնդկաստանի կառավարութեան համար: Պոմպէյ մանաւանդ, յուզումնալի օրեր կ'անցնէ եւ զինուորական ուժերը որ փութով հոն կը ղրկուին, կը հաստատեն թէ կացութիւնը իրօք ծանր է: Ներկայիս, քաղաքը շղթայի տակ առնուած է հինգ զինուորական ջոկատներու, ձիաւորներու, թնդանօթաձիգներու եւ զրահապատ ինքնաշարժներու կողմէ:

Նահանգին կառավարիչը, առջի օր, մինչեւ կէս գիշեր խորհրդակցութիւններ ունեցաւ զինուորական եւ ոստիկանական պետերուն հետ, որոնց տուաւ կտրուկ հրամաններ, ամէն գնով, կապելաններու եւ վաճառատուններու մուտքը խափանող կամաւորներու շղթաները խորտակելու համար:

Ընդդիմադիր պետերէն շատերը խիստ հսկողութեան տակ են եւ հարիւրաւոր անձեր ձերբակալուած:

Միւս կողմէ, անգլիական աղբիւրէ առնուած լուրի մը համաձայն, կանոնի եւս հրաւիրուած է մասնակցելու այն խորհրդակցութեան որ Լոնտոնի մէջ տեղի պիտի ունենայ աշնան եւ ուր վճռի պիտի դրուի Հնդկաստանի տրուելիք գաղթային իրաւունքներու հարցը:

*** *Հակառակ դրուած խիստ արգելքին, բազմաթիւ հընդիկներ փոխն ի փոխ, խմբովին կը շարունակեն կանգ առնել եւրոպական վաճառատուններու առջեւ, արգիլելու համար օտար արտադրութեանց վաճառումը:*

Ոստիկանութիւնը, հազիւ ձերբակալած այս խափանարար խմբակներէն 25 հոգի, ուրիշ 25նոց խումբեր կանգ կ'առնեն նոյն վաճառատան առջեւ, շարունակելու կիսատ մնացած գործը:

Ամբողջ օրը, ոստիկանական ինքնաշարժներ շարունակ երթեւեկեցին երեք գլխաւոր վաճառատուններու եւ ոստիկանատան միջեւ, փոխադրելու համար ձերբակալուածները: Ձերբակալուեցան 200է աւելի կամաւորներ, որոնց 100ը արդէն դատապարտուեցան Հական ամիս բանտարկութեան:

Լուծում ձեղքեց խորհրդարանին?

Յունական Խորհրդարանի յատուկ յանձնախումբը որ բաղկացած է քաղաքական կուսակցութեանց պետերէն, ժողովի նստաւ երէկ, լսելու համար Պ. Վէնիզէլոսի զեկոյցը՝ Թուրքեւ հելլէն համաձայնութեան մասին:

Յունաստանի վարչապետը յայտնեց թէ կառավարութիւնը որոշած է, իր իսկ պատասխանատուութեամբ, գործադրել կընքուած համաձայնութիւնը, թէ պիտի ձեռնարկէ նաեւ Թուրքիոյ հետ ուրիշ համաձայնութիւններու կնքման: «Եթէ, աւելցուց Պ. Վէնիզէլոս, կառավարութիւնը ընդդիմութեան հանդիպի, չպիտի վարանի լուծելու Խորհրդարանը եւ ձեռնարկելու նոր ընտրութեանց:

(Յարունակութիւնը կարդա՛ Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)
ՑԱՆԿ 16

ՓՈՆ ՏԸ ՇԵՐԻՒԻՒՆ.—	
Խոսրով Արագէլեան	100
Դաւիթ Երեմեան	100
Ստեփան Թիւրքմանեան	100
Պաղտասար Ալատուրեան	100
Յովհաննէս Դաւիթեան	100
Մկրտիչ Շահինեան	100
Յովհաննէս Ցէր Ղազարեան	100
Բիւզանդ Դաւեան	100
Նշան Գարկեավուրեան	100
Խաչիկ Նազիկեան	100
Գումար	1000
Նախորդ գումար	16,250
Ընդհ. գումար	17,250

ԹՈՒՐՔԵՒՀԵԼԼԷՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐԸ

Թուրքեւհելլէն համաձայնագրին մէջ առկախ խնդիր մը կայ, որ դեռ չէ լուծուած: Համաձայնագրէն առաջ, Թուրքիա առաջարկած էր որ երկու կողմի կալուածներուն գնահատումը կատարուի հաշուակցութեան ձեւով, իսկ յունաստան գնահատութեան տարբեր ձեւ մը ուզած էր: Ասոր վրայ, երկու կողմերը համաձայներ էին որ այս կէտին կարգադրութիւնը Թողուի չէզոքներու իրաւասութեան, իսկ համաձայնագիրը ստորագրուի:

Համաձայնագրին մէջ ըսուած է թէ չէզոքները մէկ ամսուան ընթացքին պիտի ճշդեն իրենց յարմար գտած լուծումը: Արդ, կ'ըսուի թէ անոնք արդէն տուած են իրենց որոշումը, որովհետեւ ծանօթ են գործին բոլոր մանրամասնութեանց, եւ որոշումն ալ ի պահ դրած են երկու կողմերուն:

Այն պարագային որ երկու կողմերէն մէկը չընդունի չէզոքներուն որոշումը, կամ լաւագոյնի ատեանին պիտի դիմուի, կամ ուղղակի բանակցութեան պիտի ձեռնարկուի:

ԱԻՍՏՐԻՈՅ ՖԱՇԻՍՏՆԵՐՈՒ ՅՈՒԶՈՒՄԸ

Աւստրիական կառավարութիւնը երկրէն վտարեց «Հայմվէրն»ներու հոսանքին գլխաւոր պետերէն, գերման հրամանատար Բապցը, իր քաղաքական գործունէութեան համար: Բապց երէկ վիեննայէն օդանաւով մեկնեցաւ Վենետիկ իր կնոջ հետ, երկու ոստիկաններու հսկողութեամբ:

Այս վտարումը մեծ յուզումի մատնած է Բապցի կուսակիցները որ Աւստրիոյ ազգայնական շարժումին ամէնէն գլխաւոր դերակատարներէն էր: Թիրոլի կառավարութիւնը հրատարակած է յայտարարութիւն մը, որով, վտարման այս որոշումը կը նկատէ Թշնամական արարք մը հանդէպ շարժումին, որ ժողովրդական համակրանք կը վայելէ:

Այս վտարման հետեւանքով, մէկ քանի միջադէպեր եւս պատահած են, ոստիկանութեան եւ ժողովուրդին միջեւ:

ԵՐԿՐԱՇԱՐԺ ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Թեհրանէն կ'իմացնեն թէ ամսոյս 15ին նոր ցնցումներ տեղի ունեցած են Պարսկաստանի հիւսիսային մասին մէջ եւ 10 գիւղեր աւերակ դարձած են:

Ի՞ՆՉ ԲԱՐԻՔՆԵՐԿ'ԱՊԱՀՈՎԷ
ԸՆԿԵՐԱՅԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՕՐԷՆՔԸ

Նախորդ յօդուածով պարզեցի Ֆրանսայի ընկերային ապահովագրութեանց օրէնքին հիմնական պայմանները, գործատէրին եւ բանուորին պարտականութիւնները:

Այժմ ներկայացնենք օրէնքին խոստացած օգուտները.—

Հիւանդութիւն.— Ընկերային ապահովագրութեանց գրասենեակը կը մատնակցի բժշկի եւ դեղի բոլոր ծախքերուն, հիւանդանոցի եւ փոխադրութեան վարձքերուն, վիրաբուժական գործողութեանց վճարման ինչպէս գործաւորին, նոյնպէս եւ անոր կնոջը եւ 16 տարեկանէն վար զաւակներուն համար: Հիւանդ գործաւորն ինք կ'ընտրէ իր բժիշկը: Ատոնցմէ յետոյ ներու վարձքը կը վճարուի միայն խնամքին համար: Հիւանդը պարտաւոր է բժիշկին դիմել, եթէ կրնայ տեղափոխուիլ, հակառակ պարագային իրաւունք ունի իր տունը կանչելու բժիշկը:

Բժիշկին վարձքը կ'որոշուի նոյն տեղի բժշկական միութեան սակագնին համաձայն:

Ապահովագրական անտուկի մասնակցութեան չափը կ'որոշուի ամէն տարի գանձուած գումարներու համեմատութեամբ եւ կը տեւէ մինչեւ վեց ամիս.

Եթէ հիւանդը գործի վերսկսելու վիճակին մէջ չըլլայ, վեցերորդ օրէն սկսեալ մինչեւ բուժման օրը — վեց ամիսը չանգնելու պայմանով — կը ստանայ իր օրական վաստակին կէսին չափ գումար մը, ամէն օրուան համար, պայմանաւ որ նախորդ երեք ամիսներուն մէջ 60 օր աշտատած ըլլայ: Աշխատանքի արկածներու հին օրէնքներէն օգտուող գործաւորները չեն կրնար միեւնոյն ժամանակ ապահովագրական անտուկէն օգտուիլ:

Մինդաբերութիւն.— Ցղութեան շրջանին եւ ծննդաբերութեան յաջորդող վեց ամիսներու մէջոցին, մայրն իրաւունք ունի հիւանդութեան համար նշանակուած խնամքներուն: Ծննդաբերութենէն վեց շաբաթ առաջուընէ մինչեւ վեց շաբաթ վերջ, մայրը իրաւունք ունի իր գասակարգի օրական գումարի կէսը ստանալու, եթէ անկէ առաջուան երեք ամիսներուն մէջ վաթսուն օր աշխատած է: Իր զաւակին անձամբ կաթ տուող մայրը իրաւունքնուն մինչեւ ինն ամիս, ամսական 150 ֆրանքի՝ առաջին չորս ամիսներուն, 100 ֆրանքի՝ հինգերորդ եւ վեցերորդ ամիսներուն եւ 50 ֆրանքի եօթներորդէն իններորդ ամիսներուն համար: Եթէ մայրը անձամբ կաթ տալու վիճակի մէջ չէ, բայց իր քով կը մեծցնէ զաւակը, իրաւունք ունի վերոյիշեալ գումարներու 2-3ի արժողութեամբ կաթի տոմսեր ստանալու:

Անկարութիւն.— Եթէ վարձուորը երկու աւրիէ ի վեր արձանագրուած է եւ վեց ամիս հիւանդ պառկելէ յետոյ ալ անկարող կ'ըլլայ աշխատելու, իբրեւ հետեւանք գործարանային անկարութեան մը, որ իր աշխատութեան կարողութիւնը կը նուազեցնէ 2—3 աստիճանով, իրաւունք կ'ունենայ նախ հինգ տարուան համար առժամեայ եւ յետոյ, եթէ, տարկը պահանջէ, վերջնական կերպով անկարութեան թոշակի մը, որ հաւասար է մրեւնոյն պարագաներուն համար գինուորական անկարութեանց վերաբերեալ օրէնքի գումարներուն:

Ցառաջիկային պիտի պատրաստուի մասնաւոր ցուցակ մը: Ցամենոյն դէպս այդ գումարը չի կրնար տարեկան 1000 ֆրանքէն պակաս ըլլալ, եթէ անկար գործաւորը գոնէ վեց տարի վճարած է: Ցարին ամբողջ կը համարուի, եթէ 240 օրական վճարուած է այդ տարուան մէջ: Եթէ անկարութիւնը 50 առ 100 ոմ միայն կը պակսեցնէ գործաւորին աշխատելու կարողութիւնը, հանգստաթոշակը կը դադրի հինգ տարուան առժամեայ պայմանաժամէն յետոյ:

Ծերութեան հանգստաթոշակ. — Ամէն վարձուոր իրաւունք ունի 60 տարեկանէն վերջ հանգստաթոշակի մը, եթէ հինգ տարի ամբողջ մասնակցած է ապահովագրութեան:

Ծերութեան հանգստաթոշակի գումարը պիտի որոշուի ըստ օրուան տոկոսի սակին, ժողովուրդի մահագութեան համեմատութեան եւ վերջապէս ըստ ապահովագրական փորձառութեան: Ցամենայն դէպս, երեսուն տարի անընդհատ ապահովագրուածի մը համար հանգստաթոշակը պիտի չըլլայ աւելի պակաս քան 40 առ հարիւր իր տարեկան վաստակի հիմնական գումարը:

Օրէնքի գործադրութեանդրը. ուելու պարագային 60էն 65 տարեկանները որոնք կը շարունակեն իրենց վճարումները ապահովագրական անտուկին, պիտի ունենան 500 ֆրանք տարեկան, վճարելի երեք ամիսն անգամ մը:

Ցասնըվեց տարեկանէն ապահովագրութեան մասնակցող մը եթէ 25 տարի շարունակած է իր վճարումները, կրնայ 55 տարեկանին պահանջել իր հանգստաթոշակը:

Մահուան պարագային ապահովագրական անտուկը կ'երաշխաւորէ օրինական ժառանգորդներուն՝ մեռնողի տարեկան հիմնական թոշակի 20առ հարիւրը, առնուազն 1000 ֆր.: Մահուան ապահովագրութեան իրաւունք ունին միայն անոնք, որ արձանագրուած են մէկ տարիէ ի վեր:

Գործազրկութեան ժամանակ միայն՝ ֆրանսացի վարձուորները, եթէ իրենց կամքէն անկախ պատճառներով գատապարտուած են անգործութեան, իրաւունք ունին մէկ տարուան մէջ առ առաւելն չորս ամսուան համար (եթէ գործազրկութենէն անմիջապէս առաջ ամբողջ մէկ տարի վճարած են իրենց ապահովագինը) իրենց օրական վաստակի հիմքին չափ գումարի մը:

Կամաւոր ապահովագրութիւն.— Այն բոլոր ֆրանսացիներն որ ոեւէ թոշակ չեն ստանար, ինչպէս արհեստաւորները, տանտիկինները, փոքր խանութպանները, արուեստագէտները եւ այլն, որոնք իրենց ձեռքի աշխատանքովը կ'ապրին, եւ չեն շահիր աւելի քան 15000 ֆրանք տարեկան, կրնան եթէ ուզեն, մասնակցիլ ապահովագրութեան, եթէ բժշկական վկայագիր մը ցոյց տան իրենց առողջութեան մասին:

Ցանտիկիններու տարեկանվաստակը կը հաշուուի 1200 ֆր. տարեկան եւ ապահովագին 10 ֆր. ամսական, որով իրաւունք կ'ունենան ծերութեան համապատասխան հանգստաթոշակի մը եւ որոշ առաւելութեանց:

*
**

Ցակաւին բոլորովին որոշ չեն օրէնքին շատ մը յօդուածները, որոնք զանազան փոփոխութեանց պիտի ենթարկուին, փորձառութեան բովէն տնցնելէ յետոյ. ամէն պարագայի մէջ, գործատէրերուն համար 4 առ հարիւր բացառիկ տուրք մըն է այս, որ կրնայ ազդել ապրուստի գինին վրայ: Կ'ընդունուի առ հասարակ թէ 100 ֆրանքի ծախուած ապրանքի մը մէջ 33 ֆրանքը նիւթն է, 33 ֆրանքը աշխատավարձը եւ 33 ֆրանքը շահը: Այս հաշուով միայն աշխատավարձին վրայ 4 առ հարիւր աւելցնելով, ապրանքին ընդհանուր գումարը հազիւ մէկ ու կէս առ հարիւրով կը բարձրանայ, բայց փորձառութիւնը ցոյց տուած է միշտ թէ ապրանքին գինը շատ աւելի կը բարձրացուի քան արժէքի իրական յաւելումը:

Մ. Տ.

ՆՈՐ ԳԱԻԱՌԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԳԾՈՒՄ
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Այս օրերուս վէճ մը կայ «Խորհրդային Հայաստան»ի էջերուն մէջ: Ո՛մանք սխալ կը նկատեն գաւառներու բաժանումները ու սահմանագծումները: Ա՛նպէս որ Ն. Թոխեան կը պահանջէր անյապաղ սրբագրել շրջաններու եւ գաւառներու սահմանագծումները («Խորհ. Հայաստան», 7 Մայիս)· ուրիշ յօդուածագիր մը եւս, նոյն թերթին մէջ (18 մայիս), կը շեշտէ հարցին կարեւորութիւնը, «որովհետեւ շրջանացման սխալներն ու թերութիւնները արդէն շօշափելի են դարձած՝ մասնաւորապէս տեղական մարմիններու եւ աշխատողներու համար»:

Որո՞նք են այդ սխալները:

— «Շրջանացման սխալներուն մէջ ամէնէն շօշափելի կէտերը կը վերաբերին գիւղերուն: Այսպէս բազմաթիւ գիւղեր ու գիւղախումբեր միացուած են իրենց անհամապատասխան շրջաններուն, այս պատճառով ստեղծուած են վարչական, տնտեսական եւ այլ դժուարութիւններ եւ անյարմարութիւններ»:

Օրինակներ.—

Սեւանի գաւառին մէջ գէօզալդարայի ու քոլակռանի գիւղերը, որոնք ունին մօտ 8,000 բնակիչ, փոխանակ կցելու Մարտունիին, միացուցած են Բասարգեչարին: Այդ գիւղերը Մարտունիէն հեռու են 8—12 քիլոմեթր, իսկ Բասարգեչարէն՝ 25 քիլոմեթր: Եւ յետոյ, գիւղատնտեսական արդիւնաբերական տեսակէտով՝ քէյթի-Եանըխ եւ Այրիյան անասնապահական այդ մեծ գիւղերը բոլորովին նման են եւ բնականօրէն կապուած են Մարտունիի շրջանին գիւղերուն հետ, ընդհակառակն բոլորովին կը տարբերին Բասարգեչարի ցորենամշակութեան շրջանէն:

Լոռի գաւառին մէջ Բարանայի մերձակայ գիւղերը (կոթին-գեղ, Դոստլու, եւայլն) միացուցած են Իջեւանի շրջանին: Մինչդեռ այդ գիւղերը, իրենց արօտներով (Ձաթիդաղ) եւ անտառներով (կողր ու կոթիգելի), նման են անբաժանելի մաս մը կը կազմեն Ալաւկվերդիի շրջանին գիւղերուն եւ յետոյ բոլոր այդ գիւղերը Ոսկեպարի ձորով կտրուած են Իջեւանէն եւ իրենց գիւղատնտեսական շարժումով կապուած են Ղարաքիլիսա — Թիֆլիս երկաթուղիին: Այնպէս որ աւելի լաւ կ'ըլլար այդ գիւղերը գաւառին միացնել Այրում կայարանով, բայց երբեք Իջեւանի վրայով:

Լէնինական գաւառին մէջ Ազբաբայի շրջանին կեդրոն նշանակուած է Ամասիան, որ ունի 85 տուն եւ կը գտնուի շրջանին գլխաւոր գիւղերէն հեռու անկիւն մը: Միւս կողմէ Լէնինականի քիթին տակ գտնուած գիւղախումբ մը (3ը Հայաբնակ, 2ը խառն բնակչութեամբ), որ 8 — 12 քիլոմեթր հեռաւորութիւն ունի քաղաքէն, կապած են Ազբաբայի շրջանին: Մինչդեռ այս գիւղերը, Օխչողլի, կարամամեդ, Ջախմախ, եւայլն, իրենց երկրագործական կեանքովը կը մատնակցին Շիրակի դաշտին հետ, եւ ոչ մէկ յարաբերութիւն ունին Ազբաբայի անասնապահական շրջանին հետ:

Սխալ է նոյնպէս Ղոլխաթ-Նորաշէն — Ղասմալի գիւղախումբը միացնել Հաջիխալիլին, որովհետեւ այդ գիւղերուն շարժումն տէ ուղղուած է դէպի Լէնինական: Արթիկ — Ցուփի անմիջական շարունակութիւնը կը կազմեն Ղփչաղ, Խաչաքիլիսա եւ Հարեւան գիւղերը, այնպէս որ պէտք էր միացնել կապուտանի շրջանին, եւ ոչ թէ Հաջիխալիլին, որ կը զբաղի միայն գիւղատնտեսութեամբ:

Երեւան գաւառին մէջ շրջաններու բաժանումը աւելի գէշ է:

Նախկին Սամաղարի շրջանէն փոքրիկ գիւղախումբ մը, ուր գիւղացիները կըզբաղիներկրագործութեամբ, անասնապահութեամբ, միացուցած են Աշտարակի, որ այգեգործութեամբ կը զբաղի, եւ Վաղարշապատի, որ բամպակամշակութեամբ կը զբաղի: Ընդհակառակն պէտք էր բոլորն ալ միացնել Թալինի, որովհետեւ բնակչութիւնը (Սասունցիներ եւ Քի բտեր) գիւղատնտեսական նոյն կեանքը կ'ապրին:

Նախկին Զանգիբասարի գիւղերը Նորագաւիթին կամ Ուլուխանլուին միացնելն եւս չարդարանար «ոչ գիւղատնտեսութեան շրջանացումով, ոչ ոռոգման գծի պահանջներով, ոչ շուկայի թելադրանքներով եւ ոչ էլ կապի ու հաղորդակցութեան յարմարութիւններով»: Զանգիբասարի այդ գիւղերը եւ Վաղարշապատի այժմեան շրջանը Հրազդանի, Ազրլիճի եւ Սեւ ջուրի ոռոգման ցանցերով այնպէս են շաղկապուած իրարու հետ, որ անկարելի է բաժնել: Ոռոգման տեսակէտէն սխալ է Ղամարլուի՝ չմիացնել գեւառնի գետէն ջուր ստացող Իրանշալուն եւ Հարեւան գիւղերը:

Դարձեալ Միլի-Դարայի գիւղերը տնտեսապէս կապուած են Ղամարլուի շրջանին: Այդ գիւղերուն շուկան, բանուորներուն աշխատավայրը կը ներկայանայ Ղամարլուն, որ մօտիկ է, եւ ոչ Վեդի-Բասարը, որ հեռու է:

Այսպէս ուրեմն Հայաստանի գաւառները շրջաններու բաժնելու ատեն նկատի չեն առնուած գիւղերու արդիւնաբերական պայմանները, ոռոգման վիճակը եւ հաղորդակցութեան միջոցները:

Սեւան գաւառը շատ պիտի տուժէ կատարուած բաժանումին պատճառով: Այս գաւառին մէջ ստեղծուած է Ալափարսի շրջանը, որուն գիւղերուն հողերը, սկսելով Հրազդանի տաք ու քամիներէն համեմատաբար պաշտպանուած ափերէն (աշնանացանի շերտ), կը բարձրանան մինչեւ լեռնալանջերը (աշնանացանի շերտ), Աղմաղանի եւ Միսխանայի արօտավայրերը: Ալափարսի շրջանին բաժանումով Ծաղկաձորը խզած են Ղամաղանէն, որոնք գիւղատնտեսական նոյն պատկերը կը ներկայացնեն: Ալափարսի փոքրիկ, սակաւահող եւ արդիւնաբերութեամբ աղքատ շրջանը երբեք չպիտի կրնայ հասարակշռել իր պիւտճէն եւ պիտի ծանրացնէ Սեւանի արդէն պիտի ենթարկուին, փորձառութեան բովէն տնցնելէ յետոյ. ամէն պարագայի մէջ, գործատէրերուն համար 4 առ հարիւր բացառիկ տուրք մըն է այս, որ կրնայ ազդել ապրուստի գինին վրայ: Կ'ընդունուի առ հասարակ թէ 100 ֆրանքի ծախուած ապրանքի մը մէջ 33 ֆրանքը նիւթն է, 33 ֆրանքը աշխատավարձը եւ 33 ֆրանքը շահը: Այս հաշուով միայն աշխատավարձին վրայ 4 առ հարիւր աւելցնելով, ապրանքին ընդհանուր գումարը հազիւ մէկ ու կէս առ հարիւրով կը բարձրանայ, բայց փորձառութիւնը ցոյց տուած է միշտ թէ ապրանքին գինը շատ աւելի կը բարձրացուի քան արժէքի իրական յաւելումը:

Մ. Տ.

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ԹԻՒՐԱՆՑԻՆ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
ՅՈՒԲԵԼԵԱՆԸ

ԹԻՒՐԱՆ, 19 մայիս.— Անցեալ 17ին, Համայնական Խորհուրդի — ազգ. բարձրագոյն իշխանութեան — նախաձեռնութեամբ եւ մասնակցութեամբ բոլոր հոսանքներուն եւ միութիւններուն տօնուեց Ա. Ահարոնեանի գրական յոբելեանը:

Հաճելի է նկատել որ տեղիս հակադաշնակցականներն եւս իրենց լայն մասնակցութիւնը բերին յոբելենական հանդէսին, մէկ կողմ դնելով թիթու, կրքոտ եւ այլամերժ կեցուածքը:

Զրադաշտականների. «Միութիւն» գեղեցիկ սրահը, որ ձրիաբար տրամադրել էր Պ. Ա. Նազարեանը, լցուած էր թիֆլրանահայ խուռն բազմութեամբ: Ինքը դեղեցկօրէն զարդարուած էր ծաղկափնջերով. աջ կողմում գտնուում էր յոբելեարի մեծադիր նկարը՝ ծաղիկներով շրջանակուած: Բեմի խորքում նստած էին յոբելենական յանձնախումբի անդամները: Նախագահ ընկ. Տ.Քթ.Մտեփանեանը հանդէսը բացաւ հետեւեալ խօսքերով: «Մենք այսօր հաւաքուել ենք տօնելու բոլորիս կողմից սիրուած Ահարոնեանի գրական քառասնամեակը. 40 տարի նա գրիչ է շարժել, ստեղծագործել, երգել է հայկական տառապանքը. որով նպաստել է մեր ազգային-ազատագրական գործին, դաստիարակելով այդ ոգով հայ սերունդները. արդար է որ մենք մեր հաւատաւ ժամանակցութիւնը բերենք ազգային մշակի տաժանագին աշխատութեան»:

Ահարոնեանի գրական գործունէութեան շուրջ խօսեց ընկ. Ալ. Սենիկ, որ մանրամասն կանգառաւ նրա ստեղծագործութիւնների վրայ, գտաւ որ նա հայ մարդու ապրումների, զգացումների հարազատ արտայայտիչն է եղել, ցոլացնելով իր գրուածքում հայի չարքաշ կեանքը, տառապանքն ու վիշտը, որ նրա գրուածքներուն չկայ ոչինչ անբնական, որովհետեւ նա ճշգրտօրէն, բայց գեղեցիկ կերպով պատկերացրել է իր գրուածքներում հայի դժնդակ կեանքը. եւ Ահարոնեան վիպասանը չինը չէ եղել: Մեր պատմութիւնը եղել է մեծաւ մասամբ տառապանքի պատմութիւն, երկար է այդ տառապանքը. դարերի շարքը. եղիշէից սկսած մինչեւ Րաֆֆի, որ իր հերոսական պայքարին՝ ապրելու իրաւունքի համար ընթերցող հասարակութեան հետ, ուր ճանաչուած, գնահատուած ու հաշուի են առնուած այն կոպիտ շահն ու ոյժը եւ շատ արդարութիւնն ու իրաւունքը, եթէ խորասուզուած լինենք մի վայրկեան այդ հանդիսի էութեան մէջ, եթէ խստանենք ըմբռնել նրա նշանակութիւնը, մենք կը տեսնենք, որ գաւել է ամբողջ հայութեան մեծարանքի ու հիացմունքի արժանացնելով ոչ միայն հայ գրողին, այլ ինքն հայ ժողովրդի ստեղծագործող ոյժը, նրա անսպառ կորովն ու անհալելի կենսունակութեան ճարն, որ այսօր խանդավառութեամբ ու միացրել է մեզ ներկայ ժամանակի հանդիսասրահում: Ահարոնեանը սոսկ առիթ էր, երջանիկ արտայայտութեան շուշափելի մարմնացում հայ ժողովրդի հանճարի: Ճիշտ այնպէս ինչպէս մենք ճանաչում ենք նրա գրագործութիւնը՝ նրա կենսատու ճառագայթների մէջ, ինչպէս մենք զգում ենք նրա գրութեան վեհութիւնը նրա հոգու մի ահաւոր թէ աքանչելի բեւեռների մէջ, ինչպէս մենք ըմբռնում ենք նրա գաղափարները մասնաւոր դիտերի մէջ, ճիշտ այդպէս էլ արտայայտում ու ճանաչում են ազգային հանրակրութիւնները: Անհատական տաղանդներն են որ դրսեւորում են իրենցով իրենց ժողովուրդների ստեղծագործական ոգին ու ինքնութիւնը: Այս տեսակէտից, որչափ բազմաթիւ են ու մեծ ազգայինանհատ գործիչներն, որչափ բեղմնաւոր է նրանց ստեղծագործական կարողութիւնը — այնչափ էլ մեծ է ու գնահատելի նրա ժողովուրդի մշակութային ու բարոյական արժէքների գանձարանի քաղաքակիրթ ժառանգութեան մէջ:

Այս եւ նման մշակութային հանրաջրիժական երեւոյթներ մեր կեանքի մէջ ցայտուն ապացոյցներ են, որ մեր ժողովուրդը իր քաղաքակրթական վերելքի մէջ է եւ ունի դեռ իր խօսքն՝ ասելու համար ժամկութեան»:

Այնուհետեւ ընկերը անցնում է Ահարոնեանի կեանքին ու գործին, եւ վերջացուց ընթերցելով «Նա իր բազմահատոր հեղինակութիւններով, իր բեղմնաւոր գործունէութեամբ կանգնեցրել է մի հոյակապ յուշարձան իր քանի մի ժողովուրդ գիտէ մշակութային նուաճումներ անել գիտէ իր ձգտումների մէջ ոչնչացնել դէպի ազգային ու համամարդկային ոգեւորիչ արդասաւոր է նրանց ստեղծագործական կարողութիւնը — այնչափ էլ մեծ է ու գնահատելի նրա ժողովուրդի մշակութային ու բարոյական արժէքների գանձարանի քաղաքակիրթ ժառանգութեան մէջ:

Այս եւ նման մշակութային հանրաջրիժական երեւոյթներ մեր կեանքի մէջ ցայտուն ապացոյցներ են, որ մեր ժողովուրդը իր քաղաքակրթական վերելքի մէջ է եւ ունի դեռ իր խօսքն՝ ասելու համար ժամկութեան»:

Ահարոնեանի գրական գործունէութեան շուրջ խօսեց ընկ. Ալ. Սենիկ, որ մանրամասն կանգառաւ նրա ստեղծագործութիւնների վրայ, գտաւ որ նա հայ մարդու ապրումների, զգացումների հարազատ արտայայտիչն է եղել, ցոլացնելով իր գրուածքում հայի չարքաշ կեանքը, տառապանքն ու վիշտը, որ նրա գրուածքներուն չկայ ոչինչ անբնական, որովհետեւ նա ճշգրտօրէն, բայց գեղեցիկ կերպով պատկերացրել է իր գրուածքներում հայի դժնդակ կեանքը. եւ Ահարոնեան վիպասանը չինը չէ եղել: Մեր պատմութիւնը եղել է մեծաւ մասամբ տառապանքի պատմութիւն, երկար է այդ տառապանքը. դարերի շարքը. եղիշէից սկսած

ՀԱՅԳՆԴԱԾՈՒՅՆ

Ծանր ու տատամսոտ եղավ նրա տխուր ոտնաձայնը։ Ի՞նչ պատճառ կար ձգձգելու ճամփան։ Ինչո՞ւ չէր ուզում նա հասնել իր տուն։ Ինչո՞ւ չէր ուզում տեսնել իր հարազատ երեսները։ Ինչո՞ւ չէր ուզում ներս մտնել իր սենյակը, ուր ամեն ինչ հին էր, ուր ամեն ինչ ծանոթ էր, ուր ամեն ինչ սիրելի էր։ Ինչո՞ւ չէր ուզում տեսնել իր մայրը, որ ամեն օր, ամեն ժամ, ամեն վայրկյան նրա վերադարձն էր սպասում։ Ինչո՞ւ չէր ուզում տեսնել իր քույրերը, որոնք նրա համար ամեն օր նոր զգեստներ էին կարում։ Ինչո՞ւ չէր ուզում տեսնել իր եղբայրները, որոնք նրա համար ամեն օր նոր խաղալիքներ էին պատրաստում։ Ինչո՞ւ չէր ուզում տեսնել իր հայրը, որ նրա համար ամեն օր նոր հագուստներ էր գնում։ Ինչո՞ւ չէր ուզում տեսնել իր հարազատները, որոնք նրա համար ամեն օր նոր ուրախություններ էին պատրաստում։ Ինչո՞ւ չէր ուզում տեսնել իր հարազատները, որոնք նրա համար ամեն օր նոր տխրություններ էին պատրաստ

Տագնապ՝ ամերիկեան սակարաններին մէջ

Ամերիկեան խորհրդարանը 155ի դէմ 222 ձայնով քուէարկեց մաքսատուրքի նոր օրէնքը, որ Ամերիկայի մաքսային քաղաքականութեան մէջ կը բանայ նոր գլուխ մը եւ ամերիկեան ճարտարարուեստին կուտայ պաշտպանութեան միջոցներ, ընդդէմ արտաքին արտադրութեան։

Նախագահ Հուվըր կը պատրաստուի գայն ստորագրելու, որմէ անմիջապէս յետոյ, նոր օրէնքը գործադրութեան պիտի դրուի։ Արդէն, Միացեալ-Նահանգներու մաքսային 48 բաժանուածները ստացան հեռագրական հրահանգներ, իսկ ներածող տուները կը փութան ապահովել հսկայ մթերքներ, օգտուելու համար տուրքի նախորդ սակէն։ Միայն մէկ օրուան մէջ, Նիւ-Եորք գանձեց 11 միլիոն տոլարի մաքսային տուրք, մինչ սովորական օրերու գանձումը չէր անցներ մէկ միլիոնը։

Սակայն, դեռ հագիւ քուէարկուած, նոր օրէնքը կը թուի յուսախաբ ըրած ըլլալ շատերը, մինչդեռ անոր մէջ կը տեսնէին գործատուութեան դէմդարման մը։

Սակարանային շրջանակները սակայն, չէին բաժներ այս տեսակէտը եւ կ'երեւի իրաւունք ալ ունէին։ Երէկ Ամերիկեան Սակարանը զգալի տագնապ մը անցուց։ կարեւոր արժեթուղթեր 3էն 20 կէտի անկում կրեցին, ամէնէն մեծը այս տարուան ընթացքին։ Վաճառուածները այնքան շատ էին որ գիներու յայտարարումը կ'ուշանար եւ կը կատարուէր փոխանցումէն 50 վայրկեան յետոյ։

Արժեթուղթերու այս վաճառումը կը վերագրուի մաքսային նոր օրէնքին շուրջ ստեղծուած աննպաստ կարծիքին, եւ առեւտրական անկայուն վիճակին։

Ֆինլանտա կը շարժի

Ֆինլանտայի մայրաքաղաքէն՝ Հէլսինկֆորսէն առնուած լուրերու համաձայն, հակաբոլշեւիկ շարժումը որ վերջերս եւրեան եկած էր երկրին գանագան քաղաքներուն մէջ, սաստկացած է այս օրերս։ Դէպքերը արագօրէն կը յեղաշրջուին և կը ձգտին պահպանողական վարչաձեւի մը հաստատման։

Զօր. Մանէրհայմ զօրակոչ հրահանգեց Նախկին Պատերազմիկներու Ընկերութեան, որուն նախագահն է։ Յետոյ, ստիպեց կառավարութիւնը որ Հէլսինկֆորսի եւ գանագան քաղաքներու մէջ, խափանէ հաւայնավար թերթերը։ Ֆինլանտայի երկրագործ. ընկերակցութիւններէն ամէնէնկարեւորը՝ Ագարակապաններու Միութիւնը միացած է Նախկին Պատերազմիկներուն, որուն կոչին պատասխանելով, հազարաւոր գիւղացիներ կ'ուղղուին դէպի քաղաքներ ու գանոնք կը գրաւեն։

Ուլէպորկի մէջ, 4000 գիւղացիներ փորձեցին յարձակիլ հաւայնավար թերթի մը կեդրոնատեղիին վրայ ու գայն գրաւել։ Բայց ցրուեցան առանց վնասելու, երբ լսեցին կառավարութեան որոշումը համայնավար թերթերու մասին։ Վազի եւ Քուօքիոյի մէջ ծանր միջադէպեր պատահած են։ Երկրին մէջ կացութիւնը չափազանց լուրջ է եւ կը սպասուի պետական հարուածի մը ու պահպանողական-գիւղացիական կառավարութեան մը հաստատման։

ՅՐՈՆՔՅԻ ՄՈՒՐԱՏ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ
ՏԱՐՕՆ - ՍԱՍՈՒՆ
Լեռեր Հայոց
նորագոյն պատմութենէն
Հրատ. «Յարթն-Սասուն մուրատ Ֆօնտի յանձ.ի» Հալէպ։
380 էջով այս գեղեցիկ հատորը զարդարուած է մեր յեղափոխական դէմքերու եւ պատմական վայրերու նկարներով։
Աշխատակցած են Ա. Աբշակունի, Ս. Բաբախեան, Հրայր, կոմս, Սեպուհ, Նժդեհ, Վ. Ջարըգ, Վ. Տ. Խաչատուրեան, Վ. Վահդեան, Տարօնցի, Մ. Աւետիսեան, Ա. Անուշ եւայլն,
Դիմել՝ Լ. Գեւոնեանի՝ 235 Fbg. St. Martin. Paris. Գին՝ 12 Ֆրանք
փոսպի ծախք 1 Ֆրանք

EMPIRE միգիք-շոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITION;
208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ
ՄԻՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ
Նոր գիրքը
ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ
Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործունէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ)։
Դիմել՝ L. Kévonian, 235 Fbg. St Martin: Գին՝ 5 ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանումն արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապոռաթուառ։ Ընդամէնը եւ արագ խորհրդակցութիւնը ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12,

ՅԱՌԵԹ
Կը ստանձնէ թուղթերու, ծեփի եւ ամէն տեսակ ներկաբարութեան գործեր։
Ջախուր գին
20 rue Jouye Rouve. Paris (20e)

ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ. ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ՊԱՏԵՂՈՒԹԵՆԷՆ
Ա. Եթէ կ'ուզէք փոքր ֆոդամասի մը տէր ըլլալ Մարսէյլի մէջ, շաբաթի գործարանին ետեւը, ամէն մէկ ֆոդամաս 225 մեթր (կրնանք երկուքի ալ բաժնել), դիմեցէք մեզ։ վճարման դիւրութիւններ։
Բ. Մեր ձեռքին տակ միշտ ունինք վարձու խանութներ եւ տուներ :
Գ. կը շինենք եւ կը նորոգենք տուներ պայմանագրութեամբ։
Խորհրդակցութիւնները ձրի։ Դիմել՝ Comptoir Régional, Պ. Ասատուրեանի, 42 Rue St. Barbe, Մարսէյլ։
ժամը 9.30—12 եւ 3—5.30 Թելէֆոն C. 01—71

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿԱՄԻՏԷԻ ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 63 բիս տը լա Րէփիւպլիք։ կը խօսի՝ Ընկ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ։

ՍԷՆ ԼՈՒԻ եւ ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹ (միասին).—Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, ՍԷՆ Լուի Ակուէրքին մէջ։ կը խօսի՝ Ընկ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ։

ՊՈՒՎԱՐ ՕՏՏՕ եւ ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ (միասին).— Այս կիրակի ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին՝ կը խօսի՝ Ընկ. Հ. ՍԷՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ։ կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

«Ցալնոյ Ջորի Հայր. Միութեան կողմէ ի նպաստ Ցալնոյ Ջորի կարօտեալներուն, Այս կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին 84 Րիւ Շափ, Ցալոն Շափի մէջ։ Ղեկավարութեամբ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի

կը ներկայացուի ՍԵՐՈԲ ՓԱՇԱ

ցոմսեր՝ 10, 7 եւ 5 ֆրանք։

ԵՐԵԿՈՅԹ — ՊԱՐԱՀԱՆԴԷՍ

Սթանոգի Հայր. Միութեան կողմէ 3 յուլիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8էն մինչեւ առաւօտ Harolah սրահներուն մէջ, 3 Rue Lavieuville, Nord Sud։ Abbesses։ Գեղարուեստական բաժին։

Կ'ՈՒԶԷ՛Ք առողջ եւ երջանիկ ըլլալ եւ կեանքի մէջ յաջողիլ ԿԱՐԴԱՑԷ՛Ք
ԵՐՋԱՆԿՈՒԹԵԱՆ ՈՒՂԻՆ
ԿԱՄ
ՄԱՐՄՆԱԿԱՆ ԵՒ ՀՈԳԵԿԱՆ ԱՌՈՂՋՈՒԹԵԱՆ ԳԱՂՏՆԻՔԸ
ՀԵՂ՝ ՏՕՔԹ. Վ. ՓՈՇԷ ԱՄՓՈՓԵԼ՝ ՏՕՔԹ. Լ. ԳՐԻԳՈՐԵԱՆ
Անհրաժեշտ ուղեցոյց մը բոլորին համար
ԳԻՆ՝ 10 ՖՐԱՆՔ (ՖՐԱՆՍԱ եւ ԳԱՂՈՒԹՆԵՐ
2 ՇԻԼԻՆ ԿԱՄ 50 ՍԷՆԹ (ՈՒՐԻՇ ԵՐԿԻՐՆԵՐ)
(փոխարժէքը կարելի է դրկել նամակադրոշմով)
Դիմել՝ Dr. Krikorian, 126 Fbg. St. Denis, Paris (10e)
Իւրաքանչիւր օրինակի հետ իբրեւ նուէր կը դրկուի տօքթ. Լ. Գրիգորեանի «Թէ Ի՞նչ պատմեց Թրէբոնէմը կամ ի՞նչ է սիֆիլիսը» պատկերազարդ գիրքը։

Հ. Յ. Դ.
ԳԱՒԱՌ
Լիոնի կուկունեան խումբի ժողովը՝ վաղը Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Յ. Դ. Գրադարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։ Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը։
Լիոնի Պատ. Միութեան դասախօսական ժողովը՝ վաղիհինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Գրադարանի սրահը։ կը խօսի ընկ. Ս. Ազարեան։ կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։
Լիոնի խումբերու ընդհ. ներկայացուցչական ժողովը կը գումարուի այս ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ (ՆԵՎ ՇԵՖիլդի) տիկ. Պապիկեանէ եւ կամ իր զաւակներէն, որոնք Մարսէյլէն նոր եկած են փարիզ եւ կը բնակին Պելվիլի կողմը, հաճին այցելել Պ. Եարճանեանի գրասենեակը, 5 Rne du Cardinal Mercier,

ԱՆԱՏԱԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ
Մարսէյլի հանգանակութեան ցանկը.—
Տիկին Վառնաճեան 20, Մ. Զօրպաճեան, Ց. Սանտալեան, Կ. Սարըքլըեան, Ս. Միլտոնեան, Ս. Ներսէսեան, Ժ. Ժտունի, Մարիամ Մինասեան 10ական, Պետրոսեան եղբայրք, Պ. Պարակեան 20ական, Թ. փափազեան, Կ. Գազէրեան, Յ. Մեսաքսեան, Ե. Սերոբեան, Բ. Թէրգիեան, Գ. Ջուգուրեան, Ե. Պառուշեան, Լ. Մակարեան, Գասպարեան, Ա. Կարապետեան, Ա. Սանտալեան, Մ. Պէրպէրեան, Ս. Հիւրմիւզեան, Ն. Մկրտիչեան 5ական, Ա. Զաճալեան 2, Մ. Օհաննէսեան 4, Սէֆէրեան 6, Յ. փանոսեան 4, Ն Սրապեան 3, Տ. Թէրգիեան 10 Ֆրանք։ Գումար 229 Ֆրանք։
(Շար.)

ԵՐԵԿՈՅԹ
Խարբերդի հայր. Միութեան գեղարուեստական երեկոյթը 28 ցունիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի մէջ։ կը ցուցադրուի «Նափոլէոն»ի շարժանկարը։ կը հրաւիրուին հայրենակիցներն ու համակիրները։

ԿԸ ԽՆԴՐՈՒԻ Բոլոր Հայր. Միութեանց վարչութիւններէն որ տպարան եփրատի կողմէ նախապէս իրենց դրկուած «բաց նամակ»ներու եւ անոր կից հարցարաններու պատասխանները հաճին մեզ փութացնել մինչեւ ցունիսի վերջը։ Տպ. «Եփրատ» Հ. Թադէոսեանի, 34 Rue Villeroy, Lyon,

ՍԻՓԱՆ երգչախումբի անդամներն ու աղամուհիները փորձի կը հրաւիրուին այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին 71 Ave. Kléber.

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի բրրքաղաքացի ցովհաննէս Աբէլեան որ Հայաստանի մէջ Դրօի հեծալազօրքի գունդին մէջ սպայ էր, իմացնել «Յառաջ»ի խմբագրութեան։

— կը փնտռուի եոզկատցի Զարութիւն Կրլլօեան, Գատի գիւղի (Պոլիս) նախկին որբերէն։ կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի փարիզ կամ շրջակաները։ Իմացնել՝ կարապետ Մկրտիչեանի 1 Ave. des Vergers, Bourg-la-Reine. Seine, France.

— վանեցի Միքայէլ Վարդանեան Մարտիրոսեան կը փնտռէ ցովհաննէս Քիւրքճեան (Վան, Այգեստան)։ Իմացնել՝ Միքայէլի, քաֆէ «Բիրժա», Թաւրիզ։

— կը փնտռուի Լինկիւրի նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ։ 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի։ Այդ թուականին մնկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար։ Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ։ Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր։ Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé. Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան։

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

— կը փնտռեմ բէվախի վերի Բագադիճէն Խոսրով Իլպիզեան եւ գաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ իօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Ցաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իզմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն։ Անկէց ի վեր լուր չկայ։ Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «Յառաջ»ի։ կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել։

— Սեբաստիոյ Ղարւա գիւղէն օր. Էլմաս Պարոնեան, իօր անուն՝ Խաչատուր, մօր անուն՝ Նարօ կը փնտռէ իր ժօրեղբայրը Մինաս Մարկոսեան (Սեբաստիոյ եէնիճէ Գիւղացի), որ 1920 - 1924 կը գտնուէր New-York City, Ամերիկա եւ կը թղթակցէր իր մօր հետ, իմացնել Elmas Baronianի, c)o Katri Frères, Beyrouth. (G. Liban).

ALLO, ALLO
Այս է թիւը մեր թելէֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ
Tél. TRUDAINE 81-07

Ուշադրութիւն
Յուլիս 1ին կը բացուի ԵՂԲԱՐՔ ՍԱՊՈՆՋԵԱՆՆԵՐՈՒ արեւելեան մաճ նպարավաճառատունը՝
ԱՐԱՐԱՏ
որ Մարսէյլէն փսխադրուած է փարիզ
39 Rue de Trévise, Paris (9). մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-9
Մեր վաճառատունը պիտի աշխատի գոհացնել իր բոլոր յաճախորդները իր պատրաստած ընտիր *սուրճով* եւ ամէն տեսակի ընտիր նպարեղէններով։ Անմրցելի գիներ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)
CABINET V. YARJANIAN
Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)
Tél. CENTRAL. 97-39 եւ 96-70
կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատերը պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ՅՐԱՆՍԱ մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (ԱՅԻՏԱՎԻԹ)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։
Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Խորհրդակցութիւնները ձրի են։
Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

Գ. ՇԷՔԷՐԵԱՆ
փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables իի (E. C. I.),
150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42
ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն վրքը ամսականով։
ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires իի, Bénéfices Commerciaux իի և Impôts sur le revenu իի գործողութիւններ։
ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ
Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffre d'Affaires իի եւ Bénéfices Commerciaux իի տուրքերէն եթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ունենաք։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ
SIROUNAK ARABIAN & Cie
155 Rue Montmartre (1er étage)
Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéները այրերու համար։ Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար։
ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆԻԹԻՆ
Ձեռք մը կարուած ֆագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ *Ցրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի։ Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի։*
փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անթերի coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — դերձակ։

L'ECOLE PRIVÉE DE COIFFEUR
Directeur HENRI PEKMEZ
15 Rue de la Glacière, PARIS (13e)
Յովրեցէք Արանց եւ Կանանց սափրիչութիւնը։ կենդանի մոտէլ՝ ձրի։ վճարման դիւրութիւն։ Գործ կ'ապահովուի։
Մէթրօ՝ Glacière et Gobelins Օթոպիւս՝ U եւ ARbis

ՀԱՒԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
Ցէր եւ Ցօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գ., Շ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ սէն միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ
MAISON VARTERESSIAN
1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel
Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէնները
Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.
ԱՄԵՆԱԼԱԻ ՄԱՔՈՒՐ ԱԺԱՆ
Մասնաւոր ապահարկութիւն քնակարաններու համար
Կ'ընդունինք ապահարանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 Ֆ.	70Ֆ.	140Ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շ.	40 շ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 Ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 Ֆ.	200Ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝ Տ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ 19 ՅՈՒՆԻՍ 1930
19 JUIN 1930

Զ. ՏԱՐԻ Թիւ 1292

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԿԱՏԱՐԵՆՔ ՄԵՐ ՊԱՐՏՔԸ

Սալմաստի երկրաշարժի հետեւանքով 2500 Հայեր ալ ա-ղիտաւոր դարձան: Հեռագիրներն ու թղթակցութիւնները ժա-մանման նկարագրութիւնը տուին տեղի ունեցող աղէտին և օգ-նութեան կոչեր եղան արտասահմանի հայութեան:

Հայ ժողուրդը Ամերիկայէն մինչեւ Եգիպտոս անմիջական օգնութեան անհրաժեշտութիւնը շեշտեց, փրկելու համար բուռ մը Հայեր, որոնք բնութեան անողոք հարուածէն, անտուն ու անխնամ նետուած են բաց դաշտերուն մէջ:

Նկատի առնելով այն մեծ հեռաւորութիւնը, որ Ատրպա-տականի շրջանը կը բաժնէ հայկական հոծ գաղութներէն, և որուած ըլլալով որ հայկական բնաւորութեան մէջ շատ շեշ-տուած է «աչքէ հեռու, սրտէ հեռու» ճշմարտութիւնը, մենք անհրաժեշտ կը գտնենք կրկնակի անդրադառնալ այս խնդրին, մղելու համար հեռուներն ինկած ապահով գաղութները, որ անտարբեր ցաւակցողի ղերէն դուրս գան և կարելին ընեն, մէկ օրուան ընթացքին թշուառութեան մատնուած Սալմաստի ջուզացիութիւնը փրկելու համար:

Գոնէ բնութեան անողոք հարուածներու հանդէպ հաւա-քական կամք մը յայտնաբերենք: Ազգային հաւաքականու-թեան պահպանման ամէնէն տարրական գործը նախ անոր ֆիզիքական գոյութեան պահպանման ամէնէն տարրական խնդիրն է: Ու այս պարագային, Սալմաստի շրջանի 2500 Հա-յերու ֆիզիքական փրկութիւնն է, որ անմիջապէս մեր մտա-հոգութեան կը ներկայանայ: Վիճաբանութեան, տատանում-ներու և մանրակրկիտ ուսումնասիրութիւններու պէտք չկայ, անմիջական քայլ մը առնելու համար: Փա՛ռք Աստուծոյ, տա-կաւին հոն հասած չենք, որ բնական աղէտներու պատճառներն ալ մեր ներքին կեանքին մէջ փնտռենք:

Միւս կողմէ, օգնութեան կազմակերպական գործն ալ ըստ ամենայնի վստահելի ձեռքերու մէջ է: Ատրպատականի Առաջ-նորդարանը և ազգային իշխանութիւնները, ենթակայ ջո-ներով կազմակերպուած են, որոնց կարելի է վստահիլ ազգա-յին որ եւ է պատասխանատու յանձնարարութիւն:

Տեղին վրայ ազգային այդ հաստատութիւններն արդէն գործի ձեռնարկած են: Պարսկական կառավարութիւնը իր կարգին մէջ պատահած մեծ աղէտը դարմանելու ճիգեր կը ցուցնէ: Կարիքն այնքան մեծ է, որ կարելի չէ սպասել պարսկա-կան կառավարութենէն առանձին ուշադրութիւն մը հայ բե-ղորներուն համար: Այդ իսկ պատճառով, հայ ժողովուրդին կը մնայ հիմնական օգնութեամբ մը վերականգնել քայքայուած շրջանը:

Անցած 15 տարիները հարուստ են գաղթականական օգնու-թեան փորձերով: Այդ փորձերն ու փորձառութիւնները մեզի շատ բան սովրեցուցին, եթէ գիտնանք օգտուիլ այդ անցեա-լէն: Գործի անկանոն կազմակերպումը, օգնութեան ուշացում-ները, ողբերգութեան ձեւին տակ կատարուած նպաստումները, շատ յաճախ, աղէտը բարդացուցած են, աղիտահարները աւելի թշուառութեան մատնած և հայ ժողովուրդի գլխին ստեղծած են տասնեակ տարիներու «Աղքատախնամ»ի գործեր:

Սալմաստի աղէտեալներու հանդէպ այս ճանապարհը պէտք չէ որդեգրել: Հայ ժողովուրդը քամուած է «նպաստըն-կալներ»ու և «աղքատախնամ»ի մշտատեւ խնդիրներով:

Սալմաստի հարութիւնը պէտք ունի անմիջական ու միա-նուագ օգնութեան, նորէն գիւղեր կանգնելու՝ իր դարաւոր ծնն-դավայրին մէջ: Պէտք ունի անմիջական ապաքինման՝ իր արտն ու ափը վարելու համար: Պէտք ունի իր հայրենակից-ներու նիւթական նպաստին, որպէս զի ինքնաբաւ դառնայ և վաղն ալ իր օժանդակութիւնը բերէ ազգային ձեռնարկներուն, ինչպէս որ երբած է անցեալի մէջ:

Ու կայ ուրիշ բարեբախտութիւն մըն ալ, երբ աչքի առ-նենք թէ կ'ունենանք մեր շարք մը շարժական գաղութները, ուր մենք բարեհաճութեամբ ընդունուած «հիւրեր» ենք, ուր հող չունինք, գիւղի և տունի տէր դառնալու համար, ուր շրջա-պատի նախանձին ու հալածանքին ենթակայ ենք: Մինչդեռ Սալմաստի շրջանը դարաւոր ծննդավայրն է այն հայութեան, որ այսօր իր սեփական դաշտերուն վրայ կը մնայ անպատրաս-պար: Պարսկական կառավարութիւնը բազմաթիւ առիթներով ապացոյցներ տուած է իր բարեկամութեան հանդէպ՝ հայ ժո-ղովուրդին. իսկ մասնաւորապէս՝ Պարսկահայութեան, որ Պարս-կաստանի քաղաքացի է, շինարար ձեռք մը եղած է այդ երկրին եւ որ եւ է քաղաքական կնճիռ չկայ խանգարելու պարսիկ եւ հայ սերտ բարեկամութիւնը:

Այս նպաստաւոր պայմաններուն մէջ, եթէ արտասահմանի հայութիւնը իր հանրային հաստատութիւններով եւ ժո-ղովրդական ինքնաբուխ օժանդակութեամբ օգնութեան ձեռք կարկառէ Սալմաստի հայութեան, շատ կարճ ժամանակի ըն-թացքին, մենք կ'ունենանք վերաշինուած շրջան մը, ֆիզիքա-պէս ապահով, ու բարոյապէս առողջ:

Բնութեան անողոք հարուածին դէմ, դիմենք արագ ու գի-տակից օգնութեան:

Կ. ՍԱԼՈՒՆԻ

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԵՐԸ ՀԻՒՐ ՉԵՆ

Պէյրութի «Ազդակ»ը այս խորագրով խմբագրականի մը սկզբ կը գրէ (3 յունիս).

— «Հայերը այս երկրին մէջ հիւր չեն: Անոնցմէ խոշոր զան-գուածներ, պատմութեան մէջ, ինչպէս նաեւ պատերազմէն առաջ, կ'ապրէին Անտիոքի, Սուէտիոյ, Ալէքսանտրէթի, Հա-լէպի, Դամասկոսի եւ Լիբանանի մէջ: Աւելի քան 50,000 էր անոնց Թիւը, որոնք անշարժ մնացած են իրենց տեղերու վրայ եւ այն նեղ օրերուն հովանաւորուած ազնիւ արաբ ժողովուրդէն, եւ նոյն իսկ պատերազմէն առաջ, Հալէպի հայութիւնը առանձին երեսփոխան մը ունէր օսմա-եան խորհրդարանին մէջ, (Յար. Պօշկէզէնեան):

Դարերէ ի վեր ունինք Սուէ-տիոյ հայութիւնը, Զմմարի կա-թողիկոսարան-վանքը եւ առեւ-տրական գործունէութիւն մը Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ: Նոյն իսկ հպարտութեամբ կը յայտա-րարենք որ Լիբանանի ամե-նամեծ գրագէտներէն շէյխ Ի-սագ, հայրը երեսփոխան Պ. Ապտալլա Իսագի, հայ մըն էր:

Ուրեմն այժմեան հայ ազգա-բնակչութեան գրեթէ կէսը այս երկիրներու հին բնակիչներն են: Դասընկերք ըսած ատեն, գրա-դադարին եւ մանաւանդ Ֆրանք-լէն-Պույեոնի աւատատէրն գի-ջումներէն վերջ, հայերը դրացի Թրքական նահանգներէն անցան աւելի ապահով համարուող այն նահանգները, որոնք 1918ին միայն ստացան իրենց անկա-խութիւնը եւ անկէ առաջ նոյն-պէս Թրքական վիլայէԹներ էին իրենց բարբարոսական ոգիով եւ չարդերու քաղաքականու-Թեամբ:

Ընդեր է ահա՛ 9-15 տարի այն օրէն, երբ հալածական հա-յերը եկան այս հիւրընկալ եր-կիրը, ուր իրենց ազգակիցներէն խոշոր զանգուածներ արդէն բնիկներ էին, իրենցմէ շատերը քաղաքացիութիւնը ընդունեցին եւ հիներու հետ կազմեցին երկրի բնիկ եւ հարազատ ազգաբնակ-չութեան բաղկացուցիչ տարրե-րը: Ինչպէ՞ս կրնանք հիւր նկա-տել տարր մը որուն մեծագոյն մասը սարիներէ ի վեր երկրի քաղաքացի է, օգտուելով իր իրաւունքներէն եւ պարտակա-նութիւններէն հաւասարապէս, եւ որուն ապացոյցը Սուրիոյ սահմանադիր ժողովի երեք ա-Թոռները եւ Լիբանանի ընտրու-Թիւններուն մէջ եղած մասնակ-ցութիւնն էր եւ աԹոռները... եԹէ կողմնակի նկատումներով չզրկէին մեզ:

Այս տարրը մակաբոյծ չէ որ միայն կը սպառէ. այս տարրը արտադրող է, երկրագործ ու արհեստաւոր, որոնց խիստ պէտք ունի երկրի նախնական տնտե-սութիւնը եւ մանաւանդ խոպան մնացած հողերի երկիրը: Այն «մրցումը», ինչ որ երկիւղով եւ խռովքով կը նկատուի, սեւ աշխատանքի եւ բանուորական վարձերուն մէջ, ժամանակաւոր է: Այս երկրի ապագան, ըստ մեզ, երկրագործութիւն, ան ալ culture speciale կոչուած բարձր երկրագործութիւնն է (բամպա-կի, ծխախոտի, մետաքսի, եւայլն մշակութեան): Իսկ ասոնց մէջ հայերէ աւելի ջանասէր, հասկ-ցող եւ խաղաղ տարր չէք գտներ որ ձեզ հետ եղբայրօրէն աշխա-տէր»:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Ֆրանսայի ազգ. պաշտպանութիւնը

Վարչապետ Պ. Թարտիէօի նախագահութեամբ, Ներքին Նախարարութեան պաշտօնատան մէջ, կարեւոր խորհրդակցու-թիւն մը տեղի ունեցաւ երէկ, ազգային պաշտպանութեան եւ սահմաններու կազմակերպութեան մասին:

Այս խորհրդակցութիւնը կուգայ մտահոգութիւն փարատել Խորհրդարանի Ելմտական Յանձնախումբի կարգ մը անդամնե-րուն, որոնք դէմ կը կանգնին արտաղրութեան գործիքները արդիացնելու կառավարութեան ծրագրին, առարկելով թէ՝ այդ նպատակին յատկացուած վարկերուն հետեւանքով, պիտի տուժէ ազգ. պաշտպանութեան գործը:

Միւս կողմէ, Խորհրդարանի Ազգ. Պաշտպանութեան Յանձ-նախումբը, որ պաշտօն ունի տեղին վրայ քննելու պատերազ-մական նիւթեղէնները ու գինուորական սպառազինութիւննե-րէն, ինչպէս նաեւ հսկելու՝ Ազգ. Պաշտպանութեան յատկա-ցուած վարկերու գործածութեան վրայ, իր վերջին նիստին, լսեց պատերազմական, ծովային և օդային նախարարներու զեկոյցները:

Կը կարծուի թէ կառավարութիւնը Խորհրդարանին պիտի ներկայացնէ մէկ միլիառ յաւելուածական վարկի պահանջ մը, յատկացուելու համար ծովային, ցամաքային և օդային պաշտ-պանութեան պէտքերուն:

Գլխատում Պաղեստինի մէջ

Հակառակ արաբ թերթերու կողմէ Պաղեստինի Բրիտանա-կան Մարգպանին եւ Անգլիոյ Թագաւորին կատարուած դի-մումներուն, երէկ Աքեայի մէջ, կախաղան բարձրացան երեք Արաբներ, որոնք անցեալ օգոստոսին, Պաղեստինի խռովու-թիւններու ընթացքին, Հրեաներ սպաններ էին:

Անմիջապէս որ գլխատման լուրը տարածուեցաւ, բազմա-թիւ Արաբներ, մանաւանդ [illegible] իրար բողոքի ցոյց, դադրեցուցին ամէն աշխատանք: Արաբական Թերթերը, գլխատման օրը լոյս տեսան սեւ երիզներով՝ ինչպէս սուգի:

Դամասկոսի դրան առջեւ, հակասեմական մեծ ցոյց մը տեղի ունեցաւ, իսկ Աքեայի մէջ, արաբ բանտարկեալները բո-ղոքի ծոմ յայտարարեցին:

Ոստիկանութիւնը հրաման ստացած է պատրաստ գտնուելու ամէն պատահականութեան հանդէպ:

*** *Եաֆայէն քաշուած հեռագիր մը կ'իմացնէ Թէ ոստի-կանութեան փոխ-պետ անգլիացի հարիւրապետ Սքօթ, դաշու-նահար եղաւ արաբի մը կողմէ, երբ իր մարդոց կ'օգնէր ցրուե-լու ցուցարարները:*

Եհուդի դեղափոխականներն ալ

Տասներեք հնդկաչին յեղափոխականներ, որոնք Եէն-Պէյի վերջին խռովութիւններուն մէջ ամբաստանուած էին իբր ղե-կավար եւ մահուան դատապարտուած՝ ոճրագործ ատեանին կողմէ, կախաղան բարձրացան երէկ, Եէն-Պէյի մէջ, քաղա-քին մէկ հրապարակին վրայ: Մին անոնցմէ՝ Թայի Հօփ տե-սաբանն ու հիմնադիր է եղած Հնդկաչինի ազգայնական կու-սակցութեան. կրթութիւնը ստացեր էր Ֆրանսական հաստա-տութիւններու մէջ: Գլխատուածներուն մէջ կան բժիշկներ և ուսանող մը:

Քանի մը ուրիշ մահապարտներ արժանացան նախագա-հական ներման ու պիտի փոխադրուին Փուլօ-Քոնտորի Թիարանը:

Սայկօնի մէջ, ոստիկանութիւնը ձերբակալեց 7 անձեր, որոնք յայտարարութիւններ կը ցրուէին, հրաւիրելով ժողո-վուրդը որ ըմբոստանայ Ֆրանսական կայսերապաշտութեան դէմ:

Եգիպտոսի դահլիճը հրաժարած

Վարչապետ Նահաս փաշա դահլիճին հրաժարականը ներ-կայացուց Ֆուատ Թագաւորին, որ դեռ չէ ընդունած: Իսկ Խորհրդարանը իր նստաշրջանի փակումէն առաջ, վստահու-թեան քուէ տուաւ դահլիճին:

Այս հրաժարումով, աւելի սահմանադրական քան Թէ նա-խարարական տագնապ մըն է որ կը ծագի Եգիպտոսի մէջ: Նահաս փաշա, որ կը վայելէ Խորհրդարանի բացարձակ մեծա-մասնութեան վստահութիւնը, կը քաշուի այն պատճառով որ Թագաւորը կը մերժէ ընդունիլ ազգայնական կուսա-կցութեան մէկ օրինագիծը, Սահմանադրութեան վերաբերեալ:

Ֆինլանտայի կացութիւնը

Երկրին խռովայոյզ վիճակին պատճառով, հանրապետու-թեան նախագահը ընդհատեց իր արձակուրդը եւ վերադարձաւ Հէլսինկֆօրս: Ազարակապաններու Ընկերակցութենէն պատ-գամաւորութիւն մը ներկայացաւ նախագահին, հրաւիրելու զայն որ խիստ միջոցներու դիմէ ընդդէմ հակաինավարու-թեան:

Կառավարութիւնը որոշեց բացառիկ նիստի հրաւիրել Խորհրդարանը, որուն ժառդիր է ներկայացնել հանրապետու-

(Տե՛ս շարունակութիւնը նարդա Գ. Էջ)

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 17

Ռուբէն Տէր Մինասեան	250
Գառնիկ Յովհաննէսեան	150
Արամ Տէր Աբսէնեան	150
Արամ Սէֆէրեան	150
Սիսակ Սիսլեան	150
Գումար	850
Նախորդ գումար	17,250
Ընդհ. գումար	18,100

ԱՆԳԼ. ԱՆԴՈՐԹՈՒԹԵԱՆ ԴԷՄ

Անգլիոյ վարչապետը բա-ցումը կատարեց խորհրդաժողո-վի մը, որ պիտի ուսումնասիրէ անզօրութեան դէմ պայքարի մէջոցները: Բացի նախարարնե-րէն, ժողովին կը մասնակցին Լոնտոնի, Անգլիոյ կարեւոր կեդրոններու եւ Սկովտիոյ թա-գաւորական ներկայացուցիչ-ները:

Իր բացման ճառին մէջ, վար-չապետը ներկայի պայմանները կը նմանցնէ Նափոլէոնի պա-տերազմներուն յաջորդող պայ-մաններուն, եւ պէտքը կը շեշտէ կառավարութեան զէն տեղական գործակցութեան:

ՓՈԹՈՐԻԿԸ ԿԸ ՇԱՐՈՒՆԱԿՈՒԻ

Մէկ շաբաթէ ի վեր տիրող փոթորիկը տարածուած է ամ-բողջ Ծրանսայի վրայ: Պարբե-րաբար կ'անձրեւէ առատօրէն, կարկուտով խառն: Հսկայ հե-ղեղներ, զանազան վայրերու մէջ, մեծ վնասներ կը պատճա-ռեն ո՛չ միայն հունձքերուն ու ցանքերուն, այլ նաեւ քաղաք-ներուն եւ գիւղերուն:

Փարիզ հանդարտ է մէկ քա-նի օրէ ի վեր, թէեւ օդը խա-ւար, երկինքը միշտ ամպոտ եւ սպառնալի: Հօթ-Լուառի նահան-գը ենթարկուած է կատաղի աղէտի: Օգոնի մէջ, կայծակը հրդեհեց 10 տուներ, իսկ հե-ղեղը տարաւ 4 բնակարաններ, Լը Կուտառ գետակը յորդեցաւ եւ իր ճամբուն վրայ աւերեց մինչ որ կար: Բնակիչները ստիպուեցան տանիք ապաս-տանիլ: Բաղմաթիւ խեղդուած անձեր եւ անասուններ կան: Պուրպոնէի մէջ, հեղեղը քշեց կամուրջները:

Հազպրուքի գլխաւոր թաղա-ը, Աբրասը ամբողջ, Տիժոնի շրջակայ վայրերը ողողուած են: Վալանս-Կրընոպլը ճամբան կտրուած է կայուն ջուրերուն պատճառով: Փարիզ Նիմ երկա-թուղին խափանուած է հաւաք-ուած ցեխակոյտէն:

Օդերեւութաբաններ կը նա-խատեսեն Թէ փոթորիկը պիտի շարունակէ Ֆրանսայի կարգ մը կէտերուն վրայ:

30 ՄԻԼԻՈՆԻ ԿՈՂՈՊՈՒԻՑ

Ոստիկանութիւնը ձերբակա-լեց Փարնաքի քաղաքապետը՝ ժոզէֆ Փուլէ, որ Թուլուզի մէջ, իր հաշուոյն հաստատած էր ինք-նաշարժերու եւ հողագործական վտանգներու դէմ ապահովա-դրական ընկերութիւն մը:

Շատ չանցած, Փուլէ բազմա-թիւ յաճախորդներ շահեցաւ եւ իր դրամագլուխին վրայ բար-դեց 20 միլիոնի գումար մը: Սակայն, խարդախ գործառնու-թեանց հետեւանքով, անկարող եղաւ իր պարտքերը վճարելու: Կ'ըսուի Թէ 30 միլիոն քաշած է հրապարակէն:

Փուլէի տնտուկէն գտնուեցաւ 7000 ֆր.ի գումար մը միայն:

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԻՒՆԸ ՈՒՍԿՈՒԱԾ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔԻՆ

(Շարունակութիւն «Ցարաց»ի)

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌՔԻՆ ԵՒ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ԿԱՊԻՏԱԼԻ

Ցորեն, ալիւր, լոբեղէն, իւղ, ապուրատու, պշատ, տաքդէ, գուրգ, կաղամբ, ձուկ, ձկնեղէն, ձէթ, ալեհաւ, ծխախոտ, բրդեղէն, տաւարի ոտքեր, ոչխարի ոտքեր, գլուխ, ոտքեր

ՄԱՏԵՆԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՄՈՍԿՈՎԻ ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԿԱՐԳԱՎԻՃԱԿԸ

Լաւ ուսումնական հիմունքներ ունեցող ամէն մարդ, որ ուզէ ծանօթանալ Մոսկովի հայկական կարգավիճակին, պէտք է ունենայ հետեւեալ գիրքերը ձեռքի տակ. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Գ. Կ. Պոլիս, 1911, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Դ. Կ. Պոլիս, 1912, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ե. Կ. Պոլիս, 1913, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Զ. Կ. Պոլիս, 1914, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Է. Կ. Պոլիս, 1915, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ը. Կ. Պոլիս, 1916, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Թ. Կ. Պոլիս, 1917, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ժ. Կ. Պոլիս, 1918, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԺԱ. Կ. Պոլիս, 1919, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԺԲ. Կ. Պոլիս, 1920, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԺԳ. Կ. Պոլիս, 1921, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԺԴ. Կ. Պոլիս, 1922, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԺԵ. Կ. Պոլիս, 1923, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԺԶ. Կ. Պոլիս, 1924, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԺԷ. Կ. Պոլիս, 1925, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԺԸ. Կ. Պոլիս, 1926, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԺԹ. Կ. Պոլիս, 1927, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ի. Կ. Պոլիս, 1928, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԻԱ. Կ. Պոլիս, 1929, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԻԲ. Կ. Պոլիս, 1930, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԻԳ. Կ. Պոլիս, 1931, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԻԴ. Կ. Պոլիս, 1932, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԻԵ. Կ. Պոլիս, 1933, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԻԶ. Կ. Պոլիս, 1934, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԻԷ. Կ. Պոլիս, 1935, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԻԸ. Կ. Պոլիս, 1936, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԻԹ. Կ. Պոլիս, 1937, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Լ. Կ. Պոլիս, 1938, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԼԱ. Կ. Պոլիս, 1939, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԼԲ. Կ. Պոլիս, 1940, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԼԳ. Կ. Պոլիս, 1941, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԼԴ. Կ. Պոլիս, 1942, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԼԵ. Կ. Պոլիս, 1943, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԼԶ. Կ. Պոլիս, 1944, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԼԷ. Կ. Պոլիս, 1945, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԼԸ. Կ. Պոլիս, 1946, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԼԹ. Կ. Պոլիս, 1947, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ծ. Կ. Պոլիս, 1948, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԾԱ. Կ. Պոլիս, 1949, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԾԲ. Կ. Պոլիս, 1950, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԾԳ. Կ. Պոլիս, 1951, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԾԴ. Կ. Պոլիս, 1952, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԾԵ. Կ. Պոլիս, 1953, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԾԶ. Կ. Պոլիս, 1954, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԾԷ. Կ. Պոլիս, 1955, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԾԸ. Կ. Պոլիս, 1956, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԾԹ. Կ. Պոլիս, 1957, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ը. Կ. Պոլիս, 1958, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԸԱ. Կ. Պոլիս, 1959, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԸԲ. Կ. Պոլիս, 1960, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԸԳ. Կ. Պոլիս, 1961, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԸԴ. Կ. Պոլիս, 1962, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԸԵ. Կ. Պոլիս, 1963, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԸԶ. Կ. Պոլիս, 1964, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԸԷ. Կ. Պոլիս, 1965, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԸԸ. Կ. Պոլիս, 1966, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԸԹ. Կ. Պոլիս, 1967, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Թ. Կ. Պոլիս, 1968, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԹԱ. Կ. Պոլիս, 1969, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԹԲ. Կ. Պոլիս, 1970, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԹԳ. Կ. Պոլիս, 1971, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԹԴ. Կ. Պոլիս, 1972, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԹԵ. Կ. Պոլիս, 1973, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԹԶ. Կ. Պոլիս, 1974, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԹԷ. Կ. Պոլիս, 1975, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԹԸ. Կ. Պոլիս, 1976, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ԹԹ. Կ. Պոլիս, 1977, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ճ. Կ. Պոլիս, 1978, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՃԱ. Կ. Պոլիս, 1979, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՃԲ. Կ. Պոլիս, 1980, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՃԳ. Կ. Պոլիս, 1981, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՃԴ. Կ. Պոլիս, 1982, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՃԵ. Կ. Պոլիս, 1983, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՃԶ. Կ. Պոլիս, 1984, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՃԷ. Կ. Պոլիս, 1985, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՃԸ. Կ. Պոլիս, 1986, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՃԹ. Կ. Պոլիս, 1987, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Մ. Կ. Պոլիս, 1988, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԱ. Կ. Պոլիս, 1989, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԲ. Կ. Պոլիս, 1990, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԳ. Կ. Պոլիս, 1991, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԴ. Կ. Պոլիս, 1992, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԵ. Կ. Պոլիս, 1993, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԶ. Կ. Պոլիս, 1994, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԷ. Կ. Պոլիս, 1995, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԸ. Կ. Պոլիս, 1996, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԹ. Կ. Պոլիս, 1997, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Յ. Կ. Պոլիս, 1998, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԱ. Կ. Պոլիս, 1999, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԲ. Կ. Պոլիս, 2000, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԳ. Կ. Պոլիս, 2001, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԴ. Կ. Պոլիս, 2002, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԵ. Կ. Պոլիս, 2003, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԶ. Կ. Պոլիս, 2004, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԷ. Կ. Պոլիս, 2005, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԸ. Կ. Պոլիս, 2006, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԹ. Կ. Պոլիս, 2007, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ն. Կ. Պոլիս, 2008, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԱ. Կ. Պոլիս, 2009, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԲ. Կ. Պոլիս, 2010, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԳ. Կ. Պոլիս, 2011, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԴ. Կ. Պոլիս, 2012, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԵ. Կ. Պոլիս, 2013, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԶ. Կ. Պոլիս, 2014, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԷ. Կ. Պոլիս, 2015, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԸ. Կ. Պոլիս, 2016, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԹ. Կ. Պոլիս, 2017, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Շ. Կ. Պոլիս, 2018, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԱ. Կ. Պոլիս, 2019, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԲ. Կ. Պոլիս, 2020, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԳ. Կ. Պոլիս, 2021, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԴ. Կ. Պոլիս, 2022, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԵ. Կ. Պոլիս, 2023, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԶ. Կ. Պոլիս, 2024, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԷ. Կ. Պոլիս, 2025, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԸ. Կ. Պոլիս, 2026, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԹ. Կ. Պոլիս, 2027, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Չ. Կ. Պոլիս, 2028, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԱ. Կ. Պոլիս, 2029, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԲ. Կ. Պոլիս, 2030, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԳ. Կ. Պոլիս, 2031, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԴ. Կ. Պոլիս, 2032, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԵ. Կ. Պոլիս, 2033, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԶ. Կ. Պոլիս, 2034, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԷ. Կ. Պոլիս, 2035, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԸ. Կ. Պոլիս, 2036, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԹ. Կ. Պոլիս, 2037, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ձ. Կ. Պոլիս, 2038, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԱ. Կ. Պոլիս, 2039, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԲ. Կ. Պոլիս, 2040, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԳ. Կ. Պոլիս, 2041, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԴ. Կ. Պոլիս, 2042, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԵ. Կ. Պոլիս, 2043, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԶ. Կ. Պոլիս, 2044, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԷ. Կ. Պոլիս, 2045, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԸ. Կ. Պոլիս, 2046, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԹ. Կ. Պոլիս, 2047, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ղ. Կ. Պոլիս, 2048, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԱ. Կ. Պոլիս, 2049, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԲ. Կ. Պոլիս, 2050, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԳ. Կ. Պոլիս, 2051, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԴ. Կ. Պոլիս, 2052, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԵ. Կ. Պոլիս, 2053, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԶ. Կ. Պոլիս, 2054, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԷ. Կ. Պոլիս, 2055, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԸ. Կ. Պոլիս, 2056, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԹ. Կ. Պոլիս, 2057, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Մ. Կ. Պոլիս, 2058, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԱ. Կ. Պոլիս, 2059, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԲ. Կ. Պոլիս, 2060, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԳ. Կ. Պոլիս, 2061, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԴ. Կ. Պոլիս, 2062, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԵ. Կ. Պոլիս, 2063, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԶ. Կ. Պոլիս, 2064, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԷ. Կ. Պոլիս, 2065, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԸ. Կ. Պոլիս, 2066, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԹ. Կ. Պոլիս, 2067, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Յ. Կ. Պոլիս, 2068, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԱ. Կ. Պոլիս, 2069, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԲ. Կ. Պոլիս, 2070, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԳ. Կ. Պոլիս, 2071, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԴ. Կ. Պոլիս, 2072, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԵ. Կ. Պոլիս, 2073, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԶ. Կ. Պոլիս, 2074, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԷ. Կ. Պոլիս, 2075, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԸ. Կ. Պոլիս, 2076, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԹ. Կ. Պոլիս, 2077, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ն. Կ. Պոլիս, 2078, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԱ. Կ. Պոլիս, 2079, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԲ. Կ. Պոլիս, 2080, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԳ. Կ. Պոլիս, 2081, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԴ. Կ. Պոլիս, 2082, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԵ. Կ. Պոլիս, 2083, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԶ. Կ. Պոլիս, 2084, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԷ. Կ. Պոլիս, 2085, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԸ. Կ. Պոլիս, 2086, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԹ. Կ. Պոլիս, 2087, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Շ. Կ. Պոլիս, 2088, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԱ. Կ. Պոլիս, 2089, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԲ. Կ. Պոլիս, 2090, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԳ. Կ. Պոլիս, 2091, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԴ. Կ. Պոլիս, 2092, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԵ. Կ. Պոլիս, 2093, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԶ. Կ. Պոլիս, 2094, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԷ. Կ. Պոլիս, 2095, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԸ. Կ. Պոլիս, 2096, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՇԹ. Կ. Պոլիս, 2097, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Չ. Կ. Պոլիս, 2098, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԱ. Կ. Պոլիս, 2099, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԲ. Կ. Պոլիս, 2100, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԳ. Կ. Պոլիս, 2101, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԴ. Կ. Պոլիս, 2102, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԵ. Կ. Պոլիս, 2103, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԶ. Կ. Պոլիս, 2104, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԷ. Կ. Պոլիս, 2105, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԸ. Կ. Պոլիս, 2106, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՉԹ. Կ. Պոլիս, 2107, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ձ. Կ. Պոլիս, 2108, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԱ. Կ. Պոլիս, 2109, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԲ. Կ. Պոլիս, 2110, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԳ. Կ. Պոլիս, 2111, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԴ. Կ. Պոլիս, 2112, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԵ. Կ. Պոլիս, 2113, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԶ. Կ. Պոլիս, 2114, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԷ. Կ. Պոլիս, 2115, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԸ. Կ. Պոլիս, 2116, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՁԹ. Կ. Պոլիս, 2117, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ղ. Կ. Պոլիս, 2118, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԱ. Կ. Պոլիս, 2119, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԲ. Կ. Պոլիս, 2120, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԳ. Կ. Պոլիս, 2121, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԴ. Կ. Պոլիս, 2122, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԵ. Կ. Պոլիս, 2123, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԶ. Կ. Պոլիս, 2124, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԷ. Կ. Պոլիս, 2125, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԸ. Կ. Պոլիս, 2126, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՂԹ. Կ. Պոլիս, 2127, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Մ. Կ. Պոլիս, 2128, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԱ. Կ. Պոլիս, 2129, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԲ. Կ. Պոլիս, 2130, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԳ. Կ. Պոլիս, 2131, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԴ. Կ. Պոլիս, 2132, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԵ. Կ. Պոլիս, 2133, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԶ. Կ. Պոլիս, 2134, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԷ. Կ. Պոլիս, 2135, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԸ. Կ. Պոլիս, 2136, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՄԹ. Կ. Պոլիս, 2137, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Յ. Կ. Պոլիս, 2138, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԱ. Կ. Պոլիս, 2139, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԲ. Կ. Պոլիս, 2140, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԳ. Կ. Պոլիս, 2141, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԴ. Կ. Պոլիս, 2142, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԵ. Կ. Պոլիս, 2143, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԶ. Կ. Պոլիս, 2144, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԷ. Կ. Պոլիս, 2145, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԸ. Կ. Պոլիս, 2146, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՅԹ. Կ. Պոլիս, 2147, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ն. Կ. Պոլիս, 2148, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԱ. Կ. Պոլիս, 2149, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԲ. Կ. Պոլիս, 2150, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԳ. Կ. Պոլիս, 2151, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԴ. Կ. Պոլիս, 2152, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր ՆԵ. Կ. Պոլիս, 2153, էջ 1-1000. Ա. Ալպոյաճեան, «Պատմութիւն Հայոց», հատոր Ն

թեան պաշտպանութեան յատուկ օրինագիծ մը, ընդդէմ ֆաշիստական կամ համայնավար պետական հարուածներու։

Այս օրինագծով, կառավարութիւնը գործելու բացարձակ լիազօրութիւն կը պահանջէ խորհրարար բոլոր տարրերուն դէմ։

Պիտի հրատարակուի նաեւ ժամուլի օրէնք մը խիստ սահմանափակումներով։

Ամերիկեան Սակարանիի տագնապը

Վարանում եւ վախ կը տիրէ ամերիկեան շուկային մէջ։ Երէկ, սակարանը բացուեցաւ անկումով, բայց կէսօրէն վերջ թեթեւ բարձրացում մը արձանագրուեցաւ ճարտարարուեստի արժեթուղթերուն վրայ։ Նոյնպէս, հաւիկներու եւ բամպակի շուկան փակուեցաւ գիներու համեմատելի բարձրացումով։

Իսկ երկուշաբթի օր, արժեթուղթի տէրերը կորսնցուցին 800 միլիոն սթերլինկ, ամէնէն մեծ կորուստը այս տարուան ընթացքին։ Բազմաթիւ շահաղէտներ չկարենալով հայթայթել անհրաժեշտ գումարները, անանկացան 5,5 միլիոնի բացով։

Միջնորդ տուներ խորհրդակցութեան հրաւիրեցին իրենց գլխաւոր յաճախորդները, ինչ որ կը մատնանշէ կացութեան ծանրութիւնը։ Նիւ-Եորքէն գատ, անկումի շարժումը ծայր տուած է գրանազան գլխաւոր կեդրոններու մէջ եւս։

Միսկերիոյ խռովութիւնները

Շանկհայէն հասած լուրերուն համաձայն, ոուս գինուած գիւղացիներու խումբեր, յարձակում գործեցին կոլէնքի ձիաբաններուն վրայ (Վլատիվոսթոքի մօտ) եւ գրաւեցին 60 ձիեր։

Սուչանի եւ Շքոթովոյի հանքային շրջաններուն մէջ, բմբոստութեան դէպքեր ծագեցան։ Մանչուրիոյ եւ Վլատիվոսթոքի միջեւ, հաղորդակցութիւնները կտրուած են։

Հնդկական հրաբուխը

Պոմպէյի մէջ, ոստիկանութիւնը երէկ շարունակեց խըստութեամբ գործել կանտիի կամաւորներուն դէմ, որոնք վաճառատուններու առջեւ կանգնած, կ'արգիլէին օտար արտադրութեանց վաճառումը։ Կապելաներու առջեւէն ձերբակալեց 26 անձեր, որոնք դատապարտուեցան Հակառ ամիս տաժանակիր աշխատանքի։

Գաւազանի հարուածներով, ոստիկանութիւնը ցրուեց ամբոխը, որ քաղաքին գլխաւոր փողոցին մէջ գտնուող անգլիական վաճառատան մը վրայ կը քարկոծէր։

Կալկաթայի ոստիկանութիւնը նոր փաստաթուղթեր երեւան հանեց՝ հնդիկ համաժողովին վերաբերեալ ու կատարեց նոր ձերբակալութիւններ։

ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՀԱՅՑԵՐՈՒ ՄԱՍԻՆ

Այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 6ին
12 Place de Panthéon, Institut des Hautes Etudes Internationales
(Salle des Fêtes de la Faculté des Droits Internationaux-ի մէջ)

կը դասախօսէ՝ **Պ. ՄԱՆՏԵԼՇԹԱՄ**

Նիւթ՝ Les Droits Internationaux de l'Homme et la déclaration de New-York et les Arméniens

Այս կարեւոր դասախօսութեան կը հրաւիրուին բոլոր հայրենակիցները։ Մուտքը ազատ է

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հոչակաւոր

CAFÉ SULTAN-Ի

Ս. ԹՈՐՈՍ (Ռէվախեցի)

92 Rue d'Angoulême Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամենէն նրբաճաշակները։

Հոս տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին։ Կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն։ Փափաքողներու կը ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéները այրերու համար։ Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէնները կիներու համար։

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ջեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ *Ցրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի։ Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի։*

փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անձերի coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — դերձակ։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՃԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ֆ. Ը. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԱԿԱՆ

Ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Chope Parisienneի մէջ, 64 Rue des Edoles.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿՈՄԻՏԷԻ ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 63 բիւ տը լա Բէվիւպլիք։ Կը խօսի՝ ընկ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ։

ՍԷՆ ԼՈՒ եւ ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹ (միասին).—Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, Սէն Լուի Ակուժըին մէջ։ Կը խօսի՝ ընկ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ։

ՊՈՒՎԱՐ ՕՏՏՕ եւ ՍԷՆԹ ԱՆԹՈՒԱՆ (միասին).— Այս կիրակի ժամը 3ին, սովորական հաւաքատեղին՝ կը խօսի՝ ընկ. Հ. ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ։ Կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները։

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER

Այս Շաբաթ իրիկուն։ Կը խօսի Տիկ. Պերճուհիի, Հայ որբանոցներու մասին։

ԿԵՍԱՐԻՈՅ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

առաջամեայ վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր կեսարիոյ եւ շրջակայից հայրենակիցները, այս կիրակի ժամը 2ին, 50 Պուլվար տը կոմիէ, Պար Մօնիմանթալի մէջ, Մարսէյլ։

ՔԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

«Սալոնոյ Ջորի Հայր. Միութեան կողմէ ի նպաստ Սալոնոյ Ջորի կարօտեալներուն, Այս կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին 84 Բիւ Շափ, Սալոն Շափի մէջ։ Ղեկավարութեամբ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆԻ

Կը ներկայացուի՝ ՍԵՐՈԲ ՓԱՇԱ

Տոմսեր՝ 10, 7 եւ 5 ֆրանք։

ՅԵՏԱՁԳՈՒՄԸ Է Ս. ՄԵՍՐՈՊ ԳՐԱԴԱՐԱՆԻ ԱՐԺԱՆԹԷՕՅԻ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ Զ. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի ժամը 1.30ին Սէն-Լու, Կրան-Բէյնի պարտէզին մէջ

Գեղարուեստական բաժին Մուտքը ազատ է

ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայր. Միութեանց Դիշեր, դպրոցի Բ. տարեշրջանի փակման առթիւ Հովանաւորութեամբ Գ. եպիսկ. ՊԱԼԱՓԵԱՆԻ

Նախագահութեամբ ազգ. վարչութեան նախագահ Պ. Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆԻ

Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Սալոն Սպանեոլի մէջ

(46 Rue Tapis Vert — 46 բիւ Թափի վէր)

Ջեկոյց, երգ, նուագ, բանախօսութիւն, եւայլն

Մ ու տ ք ը ա զ ա տ է

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՌՈՊԷՆՍՈՆԻ ՄԷՋ

Կազմակերպուած Շանթ Թատերախումբի կողմէ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ կէս գիշեր Ռոպէնսոնի Au Grand Arbre, chez Fiquet: Հայկական, կովկասեան եւ եւրոպական պարեր, ճազ պանտ, Թառ, ժամը 8ին հրաւառութիւն: Ձաշը միասին բերել: Փոքրիկներու մասնաւոր խաղավայր: Ընծրեւի պարագային մասնաւոր սրահ՝ տախքերու մասնակցութեան համար՝ մուտք 4 Ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին հայկական ճաշարաններէն: Տաղաւարները վարձելու համար դիմել Պ. Ե. Գրիգորեանի 52 Rue Mr. le Prince, Paris, Շաղորդակց.— Շոգեկառք՝ Լիւքսէնպուրկի կայարանէն, հանրակառք՝ փորթ տ'Օրլէանէն։

Հ. Ը. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՊԻՅԵԱՆՓՈՒԻԻ եւ իսի-լէ-Մուլինօի Զաւարեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԱՆԻԷՌ-Պուա-Քոլոնպի Չէլթունի ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն, Վիշապեան եւ փոթորիկ խումբերը, այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին: Ջեկոյց ներկայացուցչական ժողովի եւ ընթացիկ հարցեր, 10էն 12 վիճաբանական ժողով:

ԴԱՒԱՌ

ԼԻՈՆի կուկունեան խումբի ժողովը՝ այսօր Հինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին Հ. Ը. Դ. Դրադարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով: Ներկայ կ'ըլլայ Շրջ. կոմիտէի ներկայացուցիչը:

ԼԻՈՆի Պատ. Միութեան դասախօսական ժողովը՝ այսօրհինգշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին, Դրադարանի սրահը: կը խօսի ընկ. Ս. Ազարեան: կը հրաւիրուին ընկերներն ու համակիրները:

ԼԻՈՆի խումբերու ընդհ. ներկայացուցչական ժողովը կը գումարուի վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Դրադարանին մէջ:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՍԻՓԱՆ երգչախումբի անդամներն ու անդամուհիները փորձի կը հրաւիրուին այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին 71 Ave. Kléber.

Ա. Ե. Հ. Կ. Խ. Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի 3 Rue Eclipse մանկապարտէզի սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Զ. Ե. Ո. Միութեան Ընիէ-Պուա-Քոլոնպի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ՏԱՐՈՆ-Տուրուբերանի միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 3ին, 131 Fbg. du Temple, Պէլվիլ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻՒՆուսիՀայր. Միութեան պարագեւները կը ստանան հետեւեալ թիւերը 233,265,28,58 եւ 337: Դիմել՝ Պ. Դաւիթ Սրապեանի, Camp Victor Hugo, Marseille.

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒՓ

ՄՏԱՅԱՆՔ

Աթէնք, Ա. Պ.— 191:
Սէն Թ'Էթիէն, Լ. Պ.— 100:
Աբլ, Ա. Պ.— 35:
Սէն Շամոն, Շէր.— 13:
Տէսին, Գորճ.— 600:
Մարսէյլ, Ա. Ա.— 2 3,
Շամպուրկ, Ս. Ց.— 125:
Վանս, Վ. Փ.— 35,
Մէշէտ, Տքթ. Գ.— 200, կարգադրեցինք,
Վիվիէ, Ա. Ա.— 35:

ԱԶԴ

Տէր կովիտաս Քէօվիւրճեան Հայ քաղհանային եւ մարտիրոսին նահատակութեան տարեդարձին առթիւ, այս կիրակի ժամը 10ին, Սէնրըմի եկեղեցւոյ մէջ (Պուլըվար տիւ Ժուպլիէ, Պրիւսել) Դեր. Յովհ. Վ. Նալպանտեան հանդիսաւոր Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ ըստ հայկական արարողութեան, եւ պիտի քարոզէ: կէս օրէ վերջ ժամը 5ին, վեր. Հայր Պօղոսյի՝ տէր կովիտասի ներքոյեանը պիտի ընէ: Հայերէն երկեցոյցութիւն, երգեհոնի մասնակցութեամբ, պելճիգացի 3 խումբերու եւ հայ օրիորդաց կողմէ: Երեկոյեան ժամը 20ին, «Հայ կեանքը» մոգական լապտերով,

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Gérant H. STEPHAN

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի ֆանգանակութեան ցանկը.—

Կ. Յովսէփեան, Գ. Արզումանեան, Հ. Ատանալըեան, Ա. Պետրոսեան, Ն. Գանթարեան, Ն. Զալեան Ցակոն, Հ. Աբրահամեան 1, Ց. Եազըճեան 3, Գուժար 34 Ֆրանք:

Ա. Կիւլէսէրեան 15, Ց. Կարմիրեան, Ս. Փիրլեան, Ֆ. Հաճընլեան, Տէր Մինասեան, Թ. Գաբագաշեան, Ց. Ձէվիզեան, Ֆ. Փափազեան, Ա. Ժամկոչեան, Ց. Պալթաեան, Բ. Պէյլէրեան, Հ. Ոսկեան, Ս. Յամուէլեան, Ց. Պատուականեան, Մ. Քէլիշեան, Տիկ. Գասապեան, Ս. Գասապեան Տիկ. Սարըեան, Տ. Նագիկեան, Մ. Կարմիրեան, Ա. Թէֆինէեան, Մ. Քէօյլիւեան, Ջ. Մակարեան 5ական, Ս. Իփլիքճեան 2, Ց. Նէվշէհիրլեան 10, Գ. Պարոնեան 4, Ն. Ժամկոչեան 1, Վ. Սաժուրեան 2, Հաճընլեան 2, Ս. Պալանեան 3, Գուժար 149 Ֆրանք:

(Շար.)

ԵՐԵԿՈՅԹ

Խարբերդի Հայր. Միութեան գեղարուեստական երեկոյթը 28 Յունիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի մէջ: կը ցուցադրուի «Նափոլէոն»ի շարժանկարը: կը հրաւիրուին հայրենակիցներն ու համակիրները:

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— կը փնտռուի Քրքրաղացի Յովհաննէս Աբէրեան որ Հայաստանի մէջ Դրօի հեծալազօրքի գունդին մէջ սպայ էր, իմացնել «Ցառաջ»ի խմբագրութեան:

— կը փնտռուի եոզկատցի Զարութիւն կրլլօեան, Գատի Գիւղի (Պոլիս) նախկին որբերէն: կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի փարիզ կամ շրջակաները, իմացնել՝ կարապետ Մկրտիչեանի 1 Ave. des Vergers, Bourg-la-Reine. Seine, France.

— Վանեցի Միքայէլ Վարդանեան Մարտիրոսեան կը փնտռէ Յովհաննէս Քիւրքճեան (Վան, Աղգեստան): Իմացնել՝ Միքայէլի, քաֆէ «Բիւրժա», Թաւրիզ.

— կը փնտռուի Էնկիւրի նահանգին Ամանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ Մարիամ: 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մարսէյլ։ Այդ թուականին մնացած է մասկոսէն Պոլիս երթալու համար։ Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցներէ կողմէ։ Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆր. նուէր։ Իմացնել իր եղբօրը՝ Գր. Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան։

Կը խնդրուի արտատպել թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ Քեվախի փոքր բագաւիճէն Թոսրով Իլպիեան եւ զաւակները՝ Ղազարոս, Թիկ, Ագատուհի, եւ հօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Ալագ, Թէոս եւ Թաղիկ, որոնք արտաքսուած են 1915ին: Իզմիրի դէպքերու ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կանչէն: Անկէց ի վեր լուր չունին իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan, Maroc: կամ «Ցառաջ»ի: կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել:

Կը խնդրուի բոլոր Հայր. Միութեանց վարչութիւններէն որ տպարան եփրատի կողքի նախապէս իրենց դրկուած «բաժնամակ»ներու եւ անոր կից ծրարաններու պատասխանները հաճին մեզ փութացնել մինչեւ յունիսի վերջը: Ցպ. «Եփրատ» Հ. Թադէոսեանի, 34 Rue Valleroy, Lyon.

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամառ եւ նոր մեթոտով դարմանում աչքի եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ ջլային հիւանդութեանց (ֆրանկոփռ, էլեմաղիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լաբորատուար: Ընդհատ եւ արագ էլեկտրականութիւն: Հիւանդասէր-ամէն օր 9—12, 2—4 կիրակի 9—12.

ԲԺՇԿ. ԵՒ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ
ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10-12.

EMPIRE Մէթրօ-Չոլ՝ 37 Av. Wagram

կեանքի, հրդեհի, գողութեան, աշխատանքի եւ անձնական արկածներու (ի մասնաւորի օթօմօպիլի արկածներու) ապահովագրութեանց համար դիմեցէք

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ Ֆրանսական եւ անգլիական ամենագլխաւոր ընկերութեանց:
H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)
Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO

VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) Մէթրօ՝ Place Maubert

Խնամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ։ Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր-քէյսպայ։

Այցելեցէք, համոզուելու համար։ Հարմարիքի, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւայլնի համար տրամադրելի սրահ։

Ուշադրութիւն

Յուլիս 1ին կը բացուի ԵԳԻԲԱՐԻ ՍԱՊՈՆՋԵԱՆՆԵՐՈՒ արեւելեան մեծ նպարավաճառատունը՝

ԱՐԱՐԱՏ

որ Մարսէյլէն փոխադրուած է փարիզ
39 Rue de Trévise, Paris (9), Մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-9
Մեր վաճառատունը պիտի աշխատի գոհացնել իր բոլոր յաճախորդները իր պատրաստած ընտիր *սուրճով* եւ ամէն տեսակի ընտիր նպարեղէններով, Ընծրցելի գիներ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէնէրական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամ 2—3։ ՕՏԱՄՆԱԲՈՅԺը ամէն օր ժամը 9էն 19։

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
20
ՅՈՒՆԻՍ
1930
20 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1293 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԾՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՌՈՒՍԱՍՏԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ՁԳՆԱԺԱՄԸ

Համայնավար կուսակցութիւնը ռուսական լայնածաւալ երկիրը քաղաքացիական չտեսնուած պատերազմի մը մատնեց, իւնդիր համայնավարութեան իրականացման, քայքայեց ամբողջ երկիրը ռազմական կոմունիզմի շրջանին, սպառեց հին բոլոր պահեստները, ու միայն յաջողեցաւ ամրապնդել բոլշեւիկեան բռնապետութիւն մը, չեկիստներու և պաշտօնեաներու ընդարձակ ցանց մը ստեղծելով երկրին մէջ։

Քաղաքական և զինուորական իշխանութիւնը զէնքի ուժով ամրապնդելու ընթացքին, դէպի ընկերվարութիւնը դիմելիս հակառակ ուղղութեամբ, — կուտակուած հարստութեան վտանգումով, — իսկական ընչազրկութեան հասնելու համար։ Երկիրը համատարած ընչազրկումի և սովի մատնելէն յետոյ, ընկճուած բազմութիւններով ձեռնարկեցին ընկերվարութեան կառուցման»։ Այս աշխատանքը սահմանափակուեցաւ ճարտարարուեստի և շարժուն դրամագլուխի ասպարէզներուն մէջ, յենարան ունենալով բանուորական զանգուածները։

Տասներկու երկար տարիներ բոլորուեցան բանուորական դիկտատուրայի տուալտանքներու վրայէն, ու ընկերվարութեան կառուցումը մնաց իր նախնական և խեղճուկ վիճակին մէջ, նմանութիւնը մը, որ ցուցահանդէսի արժէքէն անդին չանցաւ, ու չդարձաւ Խորհրդային Միութեան տնտեսական վերելքի իրական ազդակ մը։ Բանուորական զանգուածներն ու համայնավարական պաշտօնատարները միասին առած՝ չնչին փոքրամասնութիւն մը կը կազմէին լայնատարած Խորհրդային Միութեան հարիւր չիսուն միլիոն բնակչութեան բաղդատմամբ։ Գիւղական հոծ զանգուածը կը մնար կասկած գիւղին, կը հաւբերէր բոլոր անիրաւութիւններուն, և հողին պէս խոնարհ ու դիմացկուն՝ ծուռ աչքով կը նայէր տիրող անիշխանութեան և բանուորական առանձնաշնորհումներուն, որոնք կը սնանէին ի հաշիւ գիւղին։

Այս լարուած կացութեան մէջ, երբ բոլշեւիկեան տիրապետութիւնը դիմացաւ այնքան խելագար փորձարկութիւններուն, հիմնական պատճառն այն է որ Ռուսաստանը խիստ ընդարձակ երկրագործական երկիր մըն է, օժտուած ճակատագրապաշտ գիւղական զանգուածներով, որոնք դարերով վարժուած էին ենթարկուելու բռնակալութեանց և զանոնք մնուցանելու։

Արդ, Ռուսաստանի ներկայ երկրագործական կեանքն այնպիսի քաղաքական և տնտեսական սահմանափակումներու ենթարկուած է, որ կարող է նուազագոյն մնունդը հայթայթել միրող դասերուն (բանուորութիւնն ալ մէջն հաշուած), որոնք միայն հնարաւորութիւն կ'ունենան իրենց ֆիզիքական գոյութիւնը պահպանել, բայց երբէ՛ք ծաղկիլ, կամ ազատօրէն դիմել ընկերվարութեան կառուցման, լայն սահմաններու մէջ, ինչպէս կ'երեւակայէին հնգամեայ ծրագրով, մօտենալու համար (անհիմն հաւակնութիւն) ներկայ Ամերիկայի տնտեսական վիճակին։

Բոլշեւիկեան տնտեսական քաղաքականութիւնը բռնուեցաւ նոպայէ մը, գեր-արտահանութեան ձեռնարկելով, որ բնաւ հաւեմատական չէր երկրի արտադրութեան չափին և ներքին շուկայի պահանջին։ Անշուշտ բոլշեւիկ վերին իշխանութիւնը կը հետապնդէր այնպիսի քաղաքական և տնտեսական հաշիւներ, որոնք ռազմավարական նշանակութիւն ունէին։ Սակայն տնտեսական կեանքը (գոնէ այդ ուղղութեամբ Մարքսէն շատ բան սովրած ըլլալու էին) նման քաղաքական ռազմավարութիւններու եռեւէն չընթանար, այլ իր երկաթէ բռունցքը կը հարկադրէ։

Տնտեսական անելին առջեւ անձրկած, Ստալինի վարչութիւնը որոշեց դիմել արմատական քայլի մը, — գիւղական հաւաքական տնտեսութեան։ Այս, արդէն, ընկերային և տնտեսական այնպիսի մեծ յեղաշրջում մըն էր, որ իր ծաւալով և բարդութեամբ կը գերազանցէր ռազմական համայնավարութեան անցած 12 տարիներու փորձերը։

Ասիական բռնակալութեան ժառանգները հաւատարիմ իրենց անցեալին և բռնակալական նկարագրին, սուրերը մերկացուցած, ձիարշաւի ձեռնարկեցին այս գարնան, գիւղերու հաւաքականացման ծանրագոյն խնդիրն իրականացնելու։

Երկիրը մէկ ծայրէն միւսը մատնուեցաւ հուրի ու սուրի։ Գիւղշարք մը տեղերու մէջ ապստամբեցաւ, բայց ընդհանրապէս կրաւորական յամառ դիմադրութիւն մը ցոյց տուաւ։

Ու ահա՛ նահանջը։ Եւ խղճի այնպիսի հանդարտութեամբ մը, որ կարծես թէ պարզ ձիարշաւ մըն էր տեղի ունեցածը։ Ընկճուածներու համար՝ պարզ շնչառութիւն մը։ Բոլշեւիկներու համար, պատրաստութիւն՝ նոր արկածախնդրութեան։ Իսկ արտասահմանի համար՝ բարեացակամ մոլորում։

Սակայն, գիւղի կրաւորական դիմադրութեան հետեւանքով անասուններու 40 տոկոսը ոչնչացուած է. իսկ ցանքսերը 30-35 տոկոսով պակաս եղած են քան անցեալ տարի։

Հետեւա՞նքը։ Տնտեսական քայքայում և հաւանական սով, որ կը սպառնան ամբողջ Ռուսաստանին։

Այդ հետեւանքներու ծանրութեան տակ կը կքի նաեւ մեր փոքրիկ հայրենիքն ալ, որուն դեռ կ'անդրադառնանք։

Կ. ԱԱՍՈՒՆԻ

ՄԱՄՈՒԼ

ՆԱՀԱՆՋԸ

«Յուսաբեր» այս խորագրին տակ խմբագրականով մը կը խօսի համայնացման ձեռնարկի եւ գլխիկոր նահանջի մասին (յուշիս 11), ուր ի միջի այլոց կը գրէ։

— «Գործուած «սխալ»ները դարմանելու ժտադրութեամբ, Հայաստանի կեդրոնական Գործադիր կոմիտէն եւ Քոմիսարներու խորհուրդը ջնեւելով որոշումը հրատարակած են իրենց պաշտօնական օրգան՝ «խ. Հայաստան»ի մայիս 15ի թիւին մէջ։

«Առաջարկել գաւառային գործադիր կոմիտէներին Թոյլ տալ վերադառնալ իրենց նախկին բնակավայրերն այն բոլոր անձանց եւ ընտանիքներին, որոնք վտարուած են ջետեւեալ շրջաններից — Դարալագեազի, Թալինի, կոտայքի, Հրազդանի, վեդիի, Աբարանի, Ադրաբալի, Տիւզքէնդի, Շամամլուի, Շաճի Թալիւի, Ղզղլդոյի, Մօլլակէօքչայի, Ալլաճվերդու, Իջեւանի, Ղարաքլիսայի, Շամշադնի, Ալափարսի, Ախտայի, Բասարքեչաբի, կարմիր Գիւղի, Մարտունու, Նոր Բայազիտի, Դորիսի, Ղափանի եւ Սիսեանի»։

Վերադարձողները, ըստ նոյն որոշման, պիտի վերստանան իրենց բնակարանները, բայց ոչ իրենցմէ բռնագրաւուած ինչքերը։

Ուշագրաւ «մասրամասնութիւն»։

Այս որոշման տակ իր ստորագրութիւնը դրած է նաեւ ա՛յն կասեանը — կեդր. Գործադիր կոմիտէի նախագահ — որ յանուն մարքսի կը յորդորէր չեկիստները ընկերկում չունենալ դաժանութեան մէջ եւ առանց խղճահարելու «կուլակ»ները քշել իրենց բնակած վայրերէն։

Պարագայ մը, որ կուգայ վկայելու, թէ նահանջը — բնաւ խղճահարութեան արդիւնք չէ, անկարող՝ արցունքներով «գութ»ը շարժել բորենիացած իշխանաւորի, հայ շինականը կ'որոշէ գայն շարժել բռունցքով։ եւ, ինչպէս կը տեսնէք, կը յաջողի։ Նահանջը անուղղակի ապացոյց է այն տեղեկութեանց, թէ ընդրկովկասը — Վրաստան, Ադրպէյճան եւ Հայաստան — իրապէս մտահոգիչ խռովութեանց թատերավայր դարձած է։ Յուսահատ գիւղացին տարերային ըմբոստացումով գգաստութեան բերած է ամենազգի կասեաններ եւ առժամաբար գոյութեան որոշ պայմաններ ապահոված են իրեն։ Այս խաղաղութիւնը անկարող է սակայն երկար տեւել, որովհետեւ անգամ մը ժանիք տեսած գիւղացին՝ հագիւ վստահութեամբ վերաբերի ժանիքաւոր «բարեկամ»ին։

Համայնավար կեդր. կոմիտէն, ստեղծուած կացութեան ծանրութիւնը նկատի առնելով, կուսակցութեան արտակարգ համագումար հրաւիրած է։ Շաւանական է, որ համագումարը, այս խայտառակ պարտութիւնն ու նահանջը քօղարկելու համար, վարիչներէն քանի մը հոգի քաւութեան նոխազ դարձնէ եւ իշխանութեան դեկը ուրիշներուն յանձնէ։ Սակայն ասոնք ուրիշ կրնան ըլլալ *անունով*, բայց ոչ *էութեամբ*։ Բոլշեւիզմը անկարող է փոխուիլ, քանի դեռ իշխանաւորը *բոլշեւիկը* կը մնայ։ Հոկտեմբերեան դաւադրութենէն ասդին բազմաթիւ անգամներ ջրէմլը «խաղաղ յեղաշրջում»ի ենթարկուեցաւ, միշտ ալ նոյն բորենին մնալով։

Տարբեր պիտի չըլլայ նաեւ այս անգամ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքերէնէն ընականգութիւններ

Նոր պայմանագրին համաձայն, Յանձախումբին չէզոք անդամները իրաւարարի դեր պիտի կատարեն կալուածական եւ ուրիշ խնդիրներու մէջ։ Չէզոքները, առանց սպասելու օրինական մէկ ամսուան պայմանաժամին, ընդարձակ տեղեկագիր մը պատրաստած են կալուածական հարցին շուրջ։ Տեղեկագիրը որ երկու կողմի կառավարութեանց հաղորդուած է, կը թելադրէ հաշուակցութիւն կատարել, այսինքն հաւասար արժէքով յայտարարել Թրքական եւ յունական կալուածները։ Այս որոշումը պատճառաբանուած է անով, որ չկան հարկ եղած փաստաթուղթերը, կալուածներու իրական գնահատման մասին։

∴ Պ. Վէնիզէլոս Խորհրդարանին ներկայացուց Թուրքեհելլէն տնտեսական համաձայնութիւնը վաւերացնող օրինագիծը։ Պատմականն ըրաւ բանակցութիւններուն որոնք տեւեցին եօթը տարի եւ յոյս յայտնեց թէ, շնորհիւ կնքուած համաձայնութեան, Յունաստան պիտի կրնայ բարեկամական յարաբերութիւններ մշակել Թուրքիոյ հետ։ Եզրակացուց՝ մատնանշելով կարեւորութիւնը համաձայնութեան, որ պիտի նպաստէ երկու երկիրներու մերձեցման եւ Մերձաւոր-Արեւելքի պետութեանց առջեւ պիտի բանայ յարաբերութիւններու նոր դարաշրջան մը։

∴ Ստոյգ լուրերու համաձայն, նոր բանակցութիւններ պիտի սկսին Թուրքիոյ հետ, նաւային ուժերը սահմանափակելու եւ բարեկամական դաշինք կնքելու համար։

Թուրքստանեան խաղաղասիրութիւնը

Թուրքիոյ արտաքին գործոց Թէվֆիք Րիւշտի, Ազգ. Մեծ ժողովին առջեւ խօսելով արտաքին քաղաքականութեան մասին, յայտնեց թէ Թուրքիա եռանդագին կ'աշխատի խաղաղութեան հաստատման, թէ միշտ պատրաստ է մտնելու որեւէ միութեան մէջ, պայմանաւ որ որեւէ պետութեան դէմ ուղղուած չըլլայ եւ բոլորը հոն ներկայանան հաւասար իրաւունքներով։

— Թուրքիա, յայտնեց գործոց նախարարը, ընտրած է խաղաղութեան լաւագոյն ճամբան, — իրաւարարութեան, չէզոքութեան եւ ոչ-յարձակման դաշնագիրներու կնքումը։ Սպառազինութեանց սահմանափակման խնդրին մէջ, Թուրքիա կը պաշտպանէ հաւասարութեան սկզբունքը։ Կը նախընտրենք բաց ու փոխադարձ համաձայնութիւնները քան գաղտնի կարգադրութիւնները։ Եւ որովհետեւ, կը կարծենք թէ ամէն խմբակցութիւն ծնունդ կուտայ հակառակորդ խմբակցութեան մը, հետեւ մնացած ենք նման համաձայնութիւններէ։ Ընդհակառակն, միշտ մեծ փութկոտութիւն ցոյց տուած ենք Ֆէլլոկի դաշնագրին մասնակցելու։ Քաղաքակիրթ ազգերու ընտանիքին մէջ, Թուրքիա իրաւունքի եւ կարգապահութեան տարր մըն է. մեր քաղաքականութիւնը չէ ուղղուած որեւէ մէկուն դէմ, քանի մեզ չեն դպիր։ Թուրք ազգը իր բարգաւաճումը կը փնտռէ խաղաղութեան մէջ, զոր պիտի պաշտպանէ, պահպանելու համար իր գոյութիւնը եւ անկախութիւնը։

∴ Թուրք Խորհրդարանը վաւերացուց Թուրքեհելլէն համաձայնագիրը 15ի դէմ 189 ձայնով։

Բոլշեւիկեան հաւաժողովը

Ռուս բոլշեւիկեան 17րդ հաւաժողովը որ յետաձգուած էր, տեղի կ'ունենայ այս օրերս։ Խորհրդային թերթերը կը հրատարակեն Ստալինի մէկ զեկոյցը այս մասին։ Ստալին կը յայտնէ թէ հաւաժողովը յետաձգուեցաւ, որովհետեւ ցանկը չէ աւարտած տակաւին։ Սակայն յետաձգման ուրիշ մէկ պատճառն ալ կայ։

Այլ ընդդիմադիրներուն գործունէութիւնը վերջերս այնքան խստացած է որ Ստալին կը վախնայ յարձակումէ մը դժգոհներու կողմէ։ Համաժողովը յետաձգելով, Ստալին կը յուսայ ժամանակ գտնել իր կարգ մը հակառակորդներէն ազատուելու համար։

∴ Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ Գ. Միլյուգայինի նախկին նախագահ Զինովիէվ Քաղանի համալսարանին ներքին տնօրէն կարգուած է։ Այս որոշումը տեսակ մը աքսոր կը նկատուի եւ ցոյց կուտայ թէ Ստալինի ու Զինովիէվի միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացնելու ծրագիրը ապարդիւն անցած է։

Ամերիկեան նոր ահաստուրմի շուրջ

Փարիզի ամերիկեան դեսպանը, մամուլին տրուած հաղորդագրութեամբ մը կը ջանայ մեղմացնել՝ մաքսային նոր օրէնքին ձգած վատ տպաւորութիւնը։ Թէ՝ Ֆրանսայէն Ամերիկա արտածելի ապրանքներու վրայ միջին յաւելումը չպիտի անցնի 100ին 3,35՝ բաղդատմամբ 1928ի սակագինին։ Միւս կողմէ ֆրանսական ապրանքներու վաճառման գինին վրայ կը նախատեսուի փոքր յաւելում մը, որ չպիտի խրտչեցնէ ամերիկեան յաճախորդը։

Հաղորդագրութիւնը կը յայտնէ նաեւ թէ նոր օրէնքի գոր-

(Լուրերու շարունակութիւնը տարեդա Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ.
ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)
ՅԱՆԿ 18

Հայկ Ստեփանեան (արտօնատէր Յառաջի)	500
Լեւոն Գեւոնեան	200
Թաչեր Քէօչկէրեան	150
Անդրանիկ Պոյաճեան	150
Լեւոն Գրիգորեան	150
Գումար	1150
Նախորդ գումար	18,100
Ընդհ. գումար	19,250

ՓՈՔՈՐԻԿԸ

ԼՈՆՏՈՆ ԵՒ Կ'ԱՂՕՂՈՒԻ

Երէկ կէսօրէ յետոյ, Լոնտոն եւս բռնուեցաւ փոթորիկի որ մեծ վնասներ պատճառեց քաղաքին կեդրոնի, հիւսիսային եւ արեւմտեան թաղերուն մէջ։

կայծակ ինկաւ դրամատան մը, կիներու յատուկ հիւանդանոցի մը եւ բազմաթիւ տուներու վրայ։

Մէթրոյի քսան կայարանները ողողուեցան եւ երթեւեկը դադրեցաւ պահ մը։

Շատ մը կօշուղիներ յորդեցան մանաւանդ թայմզ գետին մօտերը, ուրկէ կ'ասցնին առիւսարակ հանրակառքերը։ Մբրիկը որ արեւելքէն կուգար, տեւեց աւելի քան երկու ժամ։ Շաչիւ եղաւ որ թաղի մը վրայ հեկտար գլուխ ինկած է 350 թոնս անձրեւ։ Ողողուեցաւ նաեւ խորհրդարանին մէկ մասը։

Փոթորիկի պահուն երկու հոգի շանթահար եղան, իսկ երեք հոգի խեղդուեցան։

ՖՐԱՆՍԱ

Փոթորիկը միշտ նոյն սաստկութեամբ կը շարունակուի Ֆրանսայի գանազան կէտերուն վրայ։ Պրիուտի մէջ (Շոթ-Լուառ) հեղեղը մեծ վնասներ գործեց։ 35 մեդրի վրայ, փարիզ-Նիմ երկաթուղին քանդուած է։ Տասը օրուան աշխատանք կը պահանջեն նորոգութիւնները։ Դաշտերը ողողուած են դեղնորակ ցեխով մը։ Ողոնի մէջ, քիմիական արտադրութեանց մեծ գործարան մը քանդուեցաւ եւ 20 տուներ փլան, մինակ այս շրջանին մէջ վնասը կը գնահատուի 4 միլիոն առյժմ։

Վառի նահանգը որ ցարդ զերծ էր մնացեր, բռնուեցաւ փոթորիկի։ Երէկ առտուընէ ի վեր, կ'անձրեւէ թուլոնի մէջ։

ԻՏԱԼԻԱ

Ամբողջ Իտալիա ենթարկուած է բուռն փոթորիկներու եւ տեղատարափ անձրեւներու։ Ամէն կողմէ, ողողումի եւ մեծ վնասներու լուրեր կը տրուին։

ՌՈՒՍԻԱ

Մոսկուայէն կը հաղորդեն թէ իրքուցքի նահանգին մէջ 36 տուներ քանդուեցանմնրրիկէն։

եօթը գիւղացիներ մեռան, բազմաթիւ վիրաւորներ կան։

ԿԱՆՏԻԻ ՀԵՏ ԲԱՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

Քանի մը օր առաջ, կանտիի բարեկամներէն Սըր Պաթթանի արտօնութիւն սաացաւ անոր այցելելու Փունայի մօտ եղող-տաւի կեդրոնական բանտին մէջ, ուսումնասիրելու համար համաձայնութեան մը կարելիութիւնները։ Պաթթանի մասնաւոր յանձնառութիւն մը չէ ստանձնած, սակայն Հնդկաստանի կառավարութիւնը մեծ կարեւորութիւն կ'ընծայէ կանտիի հետ անոր տեսակցութեան։

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏԱՐԱԾՔԻ ՎՐԱ ՀԱՍՆՈՂ ՆՈՐ ԱՇԽԱՏԱՍԻՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՄԱՍԻՆ

Ա. ՄՈՎՍԻՍՅԱՆ

Ա. Մովսիսյանը ծնվել է 1875 թ. Ալաշկերտի գավառի Մեծ Մանթաշ գյուղում։ Ուսումը ստացել է Էջմիածնի ճեմարանում։ Ավարտելուց հետո եղել է ուսուցիչ Վանի նահանգի տարբեր գյուղերում։ Ուսումնական գործի հետ միաժամանակ զբաղվել է նաև գրական աշխատանքով։ Առաջին հրատարակությունը լույս է տեսել 1902 թ. Վանում։ Ա. Մովսիսյանի գրական ժառանգությունը հարուստ է և բազմազան։ Նա գրել է պատմական, ազգագրական, հասարակական-քաղաքական, գրականագիտական, մանկավարժական բնույթի աշխատություններ, հոդվածներ, ակնարկներ, ինչպես նաև հուշեր։ Ա. Մովսիսյանի գրական ժառանգության մեծ մասը մնացել է անտիպ։ Նրա ձեռագրերը պահվում են Մատենադարանում։

1925 — 1928թ. փետրվարին Ղարսի մարզի Լեռնակերտ գյուղում ծնվել եմ։ Հայրս գյուղի միակ գրագետն էր։ Նա ինձ սկսել է սովորեցնել հազիվ 4 տարեկան հասակում։ Ես շատ արագ էի սովորում, և հայրս ինձ ուղարկեց գյուղի դպրոց։ Ուսուցիչս Լևոնն էր։ Նա ինձ շատ էր սիրում, որովհետև ես միշտ լավ էի սովորում։ Ես ավարտեցի դպրոցի 3 դասարանը։ Հետո ընդունվեցի Ղարսի 1 դասարանը։ Ես ապրում էի հորեղբորս տանը։ Ես ամեն օր գնում էի դպրոց։ Դպրոցը գտնվում էր քաղաքի կենտրոնում։ Ես ուրախ էի, որ ինձ ընդունեցին այդ դպրոցը։ Ես շատ էի ուզում սովորել։ Ես ուզում էի դառնալ ուսուցիչ։ Ես սիրում էի կարդալ։ Ես կարդում էի հայրենական պատերազմի մասին։ Ես սիրում էի նաև նկարել։ Ես նկարում էի զինվորներ, տանկեր, ինքնաթիռներ։ Ես ուզում էի դառնալ զինվոր։ Ես ուզում էի կռվել ֆաշիստների դեմ։ Ես ուզում էի պաշտպանել հայրենիքս։

1927—29թ. Լենինականում ես ավարտեցի 7-ամյա դպրոցը։ Հետո ընդունվեցի տեխնիկում։ Ես սովորում էի շինարարական բաժնում։ Ես սիրում էի մաթեմատիկան և ֆիզիկան։ Ես ուզում էի դառնալ ճարտարապետ։ Ես սիրում էի նաև գրականություն։ Ես կարդում էի շատ գրքեր։ Ես սիրում էի Թումանյանի և Իսահակյանի բանաստեղծությունները։ Ես սիրում էի նաև Շիրվանզադեի պատմվածքները։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Խենթը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Սամվել»-ը։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Դավթի հարսանիքը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Կայծեր»-ը։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ավազակապետի հիշատակարանը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ամենայն հայոց նահապետ»-ը։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի վերջը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի սկիզբը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի միջնադարը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ժամանակակից շրջանը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ապագան»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի անցյալը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ներկան»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի հեռանկարները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի խնդիրները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի լուծումները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի դասերը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ուսանողները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ուսուցիչները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի գրողները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի նկարիչները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի երաժիշտները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի դերասանները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ճարտարապետները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ինժեներները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի գիտնականները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի բժիշկները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի գյուղատնտեսները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի զինվորները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի սպաները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի գեներալները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի մարշալները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի հերոսները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի զոհերը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրողները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրված ժողովուրդները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական պատերազմները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական շարժումները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնադիրները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության զարգացման փուլերը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության ներկա վիճակը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության ապագա զարգացման հեռանկարները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական դրույթները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական սկզբունքները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական կատեգորիաները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական հասկացությունները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական տերմինները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական անձնանունները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական աշխարհագրական անունները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական պատմական իրադարձությունները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական գրական աղբյուրները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական ուսումնասիրությունները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական քննադատական հոդվածները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական գրախոսականները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական ակնարկները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական նամակները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական օրագրերը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական հուշերը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական կենսագրությունները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական դիմանկարները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական ինքնանկարները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական ինքնակենսագրությունները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական ինքնադիմանկարները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական ինքնաարտահայտությունները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական ինքնաարտահայտման ձևերը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական ինքնաարտահայտման միջոցները»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական ինքնաարտահայտման նյութը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական ինքնաարտահայտման բովանդակությունը»։ Ես սիրում էի նաև Րաֆֆու «Ոսկե դարի ազատագրական գաղափարախոսության հիմնական ինքնաարտահայտման ձև

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Գրադարանի և դպրոցների համար նախատեսված նոր ձեռնարկների մասին

Ինչպես հայտնի է, Ազգային ժողովի նախագահ Ալեքսանդր Հարությունյանի նախաձեռնությամբ Ազգային ժողովի կողմից հատկացված գումարներով Հայաստանի գրադարանների համար ձեռք են բերվել մեծ քանակությամբ գրքեր։ Ներկայումս ընթանում է դրանց բաշխումը։ Ինչպիսի՞ գրքեր են ստացել գրադարանները, ինչպիսի՞ գրքերով կհարստանան դպրոցների գրադարանները։ Այս հարցերի շուրջ զրուցեցինք Հայաստանի ազգային գրադարանի տնօրեն Ռուբեն Սահակյանի հետ։

— Ռուբեն Ռուբենի՛, ասում են՝ գրադարանները նոր գրքերով են հարստանալու։ Ինչպիսի՞ գրքեր են ստացել գրադարանները։

— Ազգային ժողովի նախագահ Ալեքսանդր Հարությունյանի նախաձեռնությամբ գրադարանների համար գնվել են գրքեր, որոնք ընդգրկում են գրականության, արվեստի, գիտության, տեխնիկայի, պատմության, հասարակական գիտությունների, ինչպես նաև մանկական գրականության ոլորտները։ Ընդհանուր առմամբ ստացվել է 30 հազար գրքի մոտ։ Ներկայումս ընթանում է դրանց բաշխումը։ Ստացվել են նաև ուսումնական ձեռնարկներ։

— Ինչպե՞ս, ըստ ո՞ր չափանիշների են ընտրվել գրքերը։

— Գրքերի ընտրության գործում ներգրավված են եղել տարբեր մասնագետներ, ովքեր ուսումնասիրել են գրադարանների կարիքները, ուսումնական հաստատությունների պահանջները, ուսուցիչների, դասախոսների, գրադարանավարների առաջարկները։ Ընտրվել են ամենաարդիական, ամենաանհրաժեշտ գրքերը։ Ընդ որում՝ ընտրվել են ոչ միայն հայերեն, այլև ռուսերեն, անգլերեն, ֆրանսերեն գրքեր։

— Ռուբեն Ռուբենի՛, ասում են՝ գրադարանները նոր գրքերով են հարստանալու։ Ինչպիսի՞ գրքեր են ստացել գրադարանները։

— Ազգային ժողովի նախագահ Ալեքսանդր Հարությունյանի նախաձեռնությամբ գրադարանների համար գնվել են գրքեր, որոնք ընդգրկում են գրականության, արվեստի, գիտության, տեխնիկայի, պատմության, հասարակական գիտությունների, ինչպես նաև մանկական գրականության ոլորտները։ Ընդհանուր առմամբ ստացվել է 30 հազար գրքի մոտ։ Ներկայումս ընթանում է դրանց բաշխումը։ Ստացվել են նաև ուսումնական ձեռնարկներ։

— Ինչպե՞ս, ըստ ո՞ր չափանիշների են ընտրվել գրքերը։

— Գրքերի ընտրության գործում ներգրավված են եղել տարբեր մասնագետներ, ովքեր ուսումնասիրել են գրադարանների կարիքները, ուսումնական հաստատությունների պահանջները, ուսուցիչների, դասախոսների, գրադարանավարների առաջարկները։ Ընտրվել են ամենաարդիական, ամենաանհրաժեշտ գրքերը։ Ընդ որում՝ ընտրվել են ոչ միայն հայերեն, այլև ռուսերեն, անգլերեն, ֆրանսերեն գրքեր։

Ընտրության ժամանակ հաշվի են առնվել նաև գրադարանների ընթերցողների հետաքրքրությունները։ Ինչպես հայտնի է, ներկայումս գրադարանների ընթերցողների մեծ մասը երիտասարդներ են, ուստի ընտրվել են նաև նրանց հետաքրքրություններին համապատասխան գրքեր։

— Ռուբեն Ռուբենի՛, ասում են՝ գրադարանները նոր գրքերով են հարստանալու։ Ինչպիսի՞ գրքեր են ստացել գրադարանները։

— Ազգային ժողովի նախագահ Ալեքսանդր Հարությունյանի նախաձեռնությամբ գրադարանների համար գնվել են գրքեր, որոնք ընդգրկում են գրականության, արվեստի, գիտության, տեխնիկայի, պատմության, հասարակական գիտությունների, ինչպես նաև մանկական գրականության ոլորտները։ Ընդհանուր առմամբ ստացվել է 30 հազար գրքի մոտ։ Ներկայումս ընթանում է դրանց բաշխումը։ Ստացվել են նաև ուսումնական ձեռնարկներ։

— Ինչպե՞ս, ըստ ո՞ր չափանիշների են ընտրվել գրքերը։

— Գրքերի ընտրության գործում ներգրավված են եղել տարբեր մասնագետներ, ովքեր ուսումնասիրել են գրադարանների կարիքները, ուսումնական հաստատությունների պահանջները, ուսուցիչների, դասախոսների, գրադարանավարների առաջարկները։ Ընտրվել են ամենաարդիական, ամենաանհրաժեշտ գրքերը։ Ընդ որում՝ ընտրվել են ոչ միայն հայերեն, այլև ռուսերեն, անգլերեն, ֆրանսերեն գրքեր։

Ընտրության ժամանակ հաշվի են առնվել նաև գրադարանների ընթերցողների հետաքրքրությունները։ Ինչպես հայտնի է, ներկայումս գրադարանների ընթերցողների մեծ մասը երիտասարդներ են, ուստի ընտրվել են նաև նրանց հետաքրքրություններին համապատասխան գրքեր։

ՀԱՅԱՍՏԱՆԸ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍՆԵՐՈՒՄ

Ֆրանսիայի Ազգային գրադարանում (Bibliothèque nationale de France) մեկնարկել է «Հայաստանը միջազգային ցուցահանդեսներում» խորագրով ցուցահանդես։ Ցուցահանդեսը կազմակերպվել է Ֆրանսիայի Ազգային գրադարանի և Հայաստանի ազգային գրադարանի համատեղ նախաձեռնությամբ։ Ցուցահանդեսը կազմակերպվել է Ֆրանսիայի Ազգային գրադարանի և Հայաստանի ազգային գրադարանի համատեղ նախաձեռնությամբ։

Ցուցահանդեսը կազմակերպվել է Ֆրանսիայի Ազգային գրադարանի և Հայաստանի ազգային գրադարանի համատեղ նախաձեռնությամբ։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՄԱՐՏԻՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՎ

Մարտի 28-ին Ազգային ժողովում տեղի ունեցավ հանդիպում-քննարկում, որին մասնակցում էին Ազգային ժողովի պատգամավորներ, կառավարության անդամներ, պետական մարմինների ներկայացուցիչներ, հասարակական կազմակերպությունների ղեկավարներ, փորձագետներ։ Հանդիպման նպատակն էր քննարկել հայկական հարցերը՝ մարտի հարությունով։

Հանդիպումը բացեց Ազգային ժողովի նախագահ Ալեքսանդր Հարությունյանը։ Նա նշեց, որ հայկական հարցերը մարտի հարությունով պետք է քննարկվեն ոչ միայն պատմական տեսանկյունից, այլև ներկայի և ապագայի տեսանկյունից։ Նա ընդգծեց, որ հայկական հարցերը մարտի հարությունով պետք է քննարկվեն ոչ միայն պատմական տեսանկյունից, այլև ներկայի և ապագայի տեսանկյունից։

Ապա խոսքը տրվեց Ազգային ժողովի պատգամավոր Արամ Վարդևանյանին, որը ներկայացրեց հայկական հարցերի պատմությունը և դրանց կապը մարտի հարությունի հետ։ Նա նշեց, որ հայկական հարցերը մարտի հարությունով պետք է քննարկվեն ոչ միայն պատմական տեսանկյունից, այլև ներկայի և ապագայի տեսանկյունից։

Ապա խոսքը տրվեց Ազգային ժողովի պատգամավոր Արամ Վարդևանյանին, որը ներկայացրեց հայկական հարցերի պատմությունը և դրանց կապը մարտի հարությունի հետ։ Նա նշեց, որ հայկական հարցերը մարտի հարությունով պետք է քննարկվեն ոչ միայն պատմական տեսանկյունից, այլև ներկայի և ապագայի տեսանկյունից։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՄԱՐՏԻՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՎ

Մարտի 28-ին Ազգային ժողովում տեղի ունեցավ հանդիպում-քննարկում, որին մասնակցում էին Ազգային ժողովի պատգամավորներ, կառավարության անդամներ, պետական մարմինների ներկայացուցիչներ, հասարակական կազմակերպությունների ղեկավարներ, փորձագետներ։ Հանդիպման նպատակն էր քննարկել հայկական հարցերը՝ մարտի հարությունով։

Հանդիպումը բացեց Ազգային ժողովի նախագահ Ալեքսանդր Հարությունյանը։ Նա նշեց, որ հայկական հարցերը մարտի հարությունով պետք է քննարկվեն ոչ միայն պատմական տեսանկյունից, այլև ներկայի և ապագայի տեսանկյունից։

Ապա խոսքը տրվեց Ազգային ժողովի պատգամավոր Արամ Վարդևանյանին, որը ներկայացրեց հայկական հարցերի պատմությունը և դրանց կապը մարտի հարությունի հետ։ Նա նշեց, որ հայկական հարցերը մարտի հարությունով պետք է քննարկվեն ոչ միայն պատմական տեսանկյունից, այլև ներկայի և ապագայի տեսանկյունից։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՄԱՐՏԻՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՎ

Մարտի 28-ին Ազգային ժողովում տեղի ունեցավ հանդիպում-քննարկում, որին մասնակցում էին Ազգային ժողովի պատգամավորներ, կառավարության անդամներ, պետական մարմինների ներկայացուցիչներ, հասարակական կազմակերպությունների ղեկավարներ, փորձագետներ։ Հանդիպման նպատակն էր քննարկել հայկական հարցերը՝ մարտի հարությունով։

Հանդիպումը բացեց Ազգային ժողովի նախագահ Ալեքսանդր Հարությունյանը։ Նա նշեց, որ հայկական հարցերը մարտի հարությունով պետք է քննարկվեն ոչ միայն պատմական տեսանկյունից, այլև ներկայի և ապագայի տեսանկյունից։

Ապա խոսքը տրվեց Ազգային ժողովի պատգամավոր Արամ Վարդևանյանին, որը ներկայացրեց հայկական հարցերի պատմությունը և դրանց կապը մարտի հարությունի հետ։ Նա նշեց, որ հայկական հարցերը մարտի հարությունով պետք է քննարկվեն ոչ միայն պատմական տեսանկյունից, այլև ներկայի և ապագայի տեսանկյունից։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ ՄԱՐՏԻՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՈՎ

Մարտի 28-ին Ազգային ժողովում տեղի ունեցավ հանդիպում-քննարկում, որին մասնակցում էին Ազգային ժողովի պատգամավորներ, կառավարության անդամներ, պետական մարմինների ներկայացուցիչներ, հասարակական կազմակերպությունների ղեկավարներ, փորձագետներ։ Հանդիպման նպատակն էր քննարկել հայկական հարցերը՝ մարտի հարությունով։

Հանդիպումը բացեց Ազգային ժողովի նախագահ Ալեքսանդր Հարությունյանը։ Նա նշեց, որ հայկական հարցերը մարտի հարությունով պետք է քննարկվեն ոչ միայն պատմական տեսանկյունից, այլև ներկայի և ապագայի տեսանկյունից։

Ապա խոսքը տրվեց Ազգային ժողովի պատգամավոր Արամ Վարդևանյանին, որը ներկայացրեց հայկական հարցերի պատմությունը և դրանց կապը մարտի հարությունի հետ։ Նա նշեց, որ հայկական հարցերը մարտի հարությունով պետք է քննարկվեն ոչ միայն պատմական տեսանկյունից, այլև ներկայի և ապագայի տեսանկյունից։

Ծաղրութեան ընթացքին նշմարելի չափազանցութիւնները մեղմելու համար, Նախագահ Հուվըրի իրաւունք տրուած է վերակազմելու Մաքսային Յանձնախումբը եւ սակագինը նուազեցնելու 100ին 50 համեմատութեամբ:

Հակառակ ամերիկեան դեսպանին հաւաստիքներուն, ֆրանսական մամուլը կը շեայ յոռետես:

75 միլիառ մէկ ժամուան մէջ

Ամերիկեան սակարանին մէջ, թեթեւ բարւոքում մը արձանագրուեցաւ, բայց ժամանակաւոր: Երէկ առտու շուկան բացուեցաւ տենդոտ մթնոլորտի մը մէջ: Մեծ քանակութեամբ արժեթուղթեր հրապարակ նետուեցան ինկած գիներով: Հատիկներու եւ բամպակի արժեթուղթերու անկումը աւելի ծանրացուց կացութիւնը: Այս տարուան ընթացքին, հատիկներու գիները երբեք այդքան անկում չէին կրած:

Առուծախի առաջին ժամուան մէջ, արժեթուղթերու վրայ անկումը կը գնահատուի 3 միլիառ տոլար, այսինքն՝ 75 միլիառ ֆրանք:

Առնուազն հինգ հարիւր ընկերութիւններու կամ սէնդիկաներու արժեթուղթերը չափազանց մեծ անկում կրած են:

Ատրպատականի երկրաշարժը

Թաւրիզ, 5 յունիս.— (Սեփ. թղթ.).—

Ճիշտ մէկ ամիս է, որ ամբողջ Ատրպատականի նահանգը ենթակայ է երկրաշարժի ամենօրեայ ցնցումներուն՝ թոյլ կամ ուժգին:

Ցնցումները Սալմաստի մէջ դեռ ուժգին կերպով կը շարունակուին: Երկրաշարժի ուժեղ ցնցումի ենթարկուեցաւ նաեւ Թաւրիզ: Ամբողջ քաղաքին մէջ յառաջ եկաւ մեծ խուճապ և սարսափ: Շուկայի ժողովուրդը եւս առաւել խուճապի մատնուեցաւ: Մարդիկ տուներէն եւ խանութներէն դուրս թափուեցան: Կէսօրէն յետոյ, ժողովուրդը նորէն քաշուեցաւ այգիներն ու բացօթեայ վայրերը: Երկրաշարժի ուժեղ ցնցումներ տեղի ունեցած են նաեւ Խոյի, Մարագայի, Ջուլֆայի եւ ուրիշ վայրերու մէջ:

Պաշտօնական տեղեկութիւններ կը պակսին առ այժմ:

Պոլիվիա կը յեղափոխի

Պուէնոս-Այրէսէն առնուած լուրերու համաձայն, յեղափոխական շարժում մը երեւան եկած է Պոլիվիոյ մէջ: Արտասահման ղրկուած հեռագրերը գրաքննութեան կ'ենթարկուին:

Միւս կողմէ, Ուաշինկթընի պոլիվիական պատուիրակութիւնը կը յայտնէ թէ իր ստացած լուրերուն համաձայն, հանդարտութիւն կը տիրէ երկրին մէջ:

Յեղափոխականներու գլուխը կը գտնուի Ռոպէրթօ Ժոզա, որ Վիլէյեօն մտած է Պոլիվիացիներու եւ Արժանթինցիներու խումբով, ու քաղքին բնակիչներուն օգնութեամբ, գրաւած է ոստիկանատունը:

Ոստիկանապետը օգնած է յեղափոխականներուն, երբ անոնք կը յարձակէին մաքսային գրասենեակներուն վրայ: Առեւտրական բազմաթիւ տուներ, ինչպէս նաեւ Վիլէյեօնի կայարանը յարձակման ենթարկուած ու կողոպտուած են:

Յեղափոխականները փորձեցին զէնքեր գրաւել եւ նուաճել սահմանագլուխի Բուիքա քաղաքը. բայց հանդիպեցան մաքսային պահակներու լուրջ ընդդիմութեան:

Յեղափոխութիւնը ընկերվարական բնոյթ կը կրէ. բայց չի կարծուիր որ կարենայ երկար տեւել:

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ (Քարթիէ Լաթէն) 51 Rue Monsieur-le-Prince

Հեռաձայն՝ Danton 88 65

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ հին ու նոր գիրքեր, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ այլ լեզուներով, գրական, գիտական գրքոյկական, վիպական եւայլն, նաեւ ամէն լեզուով պարբերականներ:

Արտասահմանէն եւ գաւառէն եղած ապսպրանքները օրը օրին կը դրկուին:

ԳՐԱՏԱՆ ԿԻՑ ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՆԱԵԻ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՄԸ

Բոլոր գրավաճառները, հրատարակիչներն ու հեղինակները կրնան դիմել մեզ գործի համար՝

LIBRAIRIE H. SAMUEL, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris VIe

Ուշադրութիւն

Յուլիս 1ին կը բացուի ԵԼԲԱՐՔ ՍԱՊՈՆՋԵԱՆՆԵՐՈՒ արեւելեան մեծ նպարավաճառատունը՝

ԱՐԱՐԱՏ

որ մարսէյլէն փոխադրուած է փարիզ

39 Rue de Trévise, Paris (9). Մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-9

Մեր վաճառատունը պիտի աշխատի գոհացնել իր բոլոր յաճախորդները իր պատրաստած *սուրճով* եւ ամէն տեսակի ընտիր նպարեղէններով: Ներսիս գիներ

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris (13) *Մէթրօ՝* Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ ժամանակին

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.

Մեր փայքերու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէ ֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով: Բաց է ամէն օր:

Ձ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Chope Parisienneի մէջ, 64 Rue des Ecoles.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿԱՄԻՏԷԻ ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.—Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 63 բիս տը լա Բէփիւպլիք կը խօսի՝ ընկ. Մ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆ:

ՍԷՆ ԼՈՒԻ եւ ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹ (միասին).—Այս կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, Սէն Լուի Ակուժքին մէջ: կը խօսի՝ Ընկ. Մ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆ:

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Ց. Դ.Գուլվար Օտտօի Վ.Ռամ ենթակոմիտէի եւ Սէնթ Անթուանի ընկ. կարօ խումբի: Այս կիրակի ժամը 2ին, 120 Շըմէն տը լա Մատրակ, Պար Վէնսանի մէջ:

Կը նախագահէ՝ Ընկ. Ա. ՊՕՅԱՃԵԱՆ

Կը խօսի՝ Ընկ. ՀԱՅԿ ՍԼՐԻՆԿԻՒԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ՏԱՐԵԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

7 յուլիս կիրակի: Բոլոր կազմակերպութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը: Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն:

ԿԵՍԱՐԻՈՅ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

առաջամեայ վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր կեսարիոյ եւ շրջակայքի հայրենակիցները, այս կիրակի ժամը 2ին, 50 Պուլվար տը կոմիէ, Պար Մօնիմանթալի մէջ, Մարսէյլ:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

«Յալնոյ Ջորի Հայր. Միութեան կողմէ ի նպաստ Յալնոյ Ջորի կարօտեալներուն, այս կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին 84 Րիւ Շափ, Յալոն Շափի մէջ: Ղեկավարութեամբ Մ. ՄԱՐՈՒԽԵԱՆԻ

Կը ներկայացուի՝ ՍԵՐՈԲ ՓԱՇԱ

Տոմսեր՝ 10, 7 եւ 5 ֆրանք:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ Զ. Ե. Ի. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍԷՆ-ԼՈՒԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻ ԿՈՂՄԷ

Այս կիրակի ժամը 1.30ին Սէն Լու, Կրան-Բէյնի պարտէզին մէջ

Գեղարուեստական բաժին Մուտքը ազատ է

ՄԵԾ ՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայր. Միութեանց Դիշեր, դպրոցի Բ. Տարեշրջանի փակման առթիւ Հովանաւորութեամբ Գ. Եպիսկ. ՊԱԼԱՖԵԱՆԻ

Նախագահութեամբ ազգ. վարչութեան նախագահ Պ. Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆԻ

Վաղը իրիկուն ժամը 8.30ին Սալօն Սպանեոլի մէջ

(46 Rue Tapis Vert — 46 րիւ Թափի Վէր)

Ջեկոյց, երգ, նուագ, բանախօսութիւն, եւայլն

Մ ու տ ք ը ա զ ա տ է

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՌՈՊԷՆՍՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած Շանթ Թատերախումբի կողմէ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ կէս գիշեր Ռոպէնսոնի Au Grand Arbre, chez Figuet: Հայկական, կովկասեան եւ եւրոպական պարեր, ճազ պանտ, թառ, ժամը 8ին հրաւառութիւն: Ձաշը միասին ըերել: փոքրիկներու մասնաւոր խաղավայր: Ընծրեւի պարագային մասնաւոր սրահ: Ձախքերու մասնակցութեան համար՝ մուտք 4 ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին հայկական ճաշարանները: Ցաղաւարները վարձելու համար դիմել Պ. Ե. Գրիգորեանի 52 Rue Mr. le Prince, Paris, Շաղորդակց.— Շոգեկառք՝ Լիւքսէնպուրկի կայարանէն, հանրակառք՝ փորթ տ'Օրլէանէն:

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՇԱՎԻԼԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Խանասորի արշաւանքի տարեդարձին առթիւ Հ. Ց. Դ. Շավիլի Արդութեան խումբին կողմէ Շավիլի անտառին մէջ 20 յուլիս կիրակի օր, կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը:

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ՊԻՅԵԱՆՔՈՒՐԻ եւ Իսի լէ-Մուլինօի Չաւարեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԱՆԻԷՌ-Պուա-Քոլոնպի Չէյթունի ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Եռագոյն, Վիշապեան եւ փոթորիկ խումբերը, վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին: Ջեկոյց ներկայացուցչական ժողովի եւ ընթացիկ հարցեր, 10էն 12 վիճաբանական ժողով:

ԳԱԻԱՌ

ԼԻՈՆի խումբերու ընդհ. ներկայացուցչական ժողովը կը գումարուի այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանին մէջ:

Ա. Ե. Հ. ԿԱՐՄԻՐ ԽԱՉի Լիոնի մասնաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները այս կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը 2.30ին տիկին Մաթիկեանի բնակարանը:

Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ արձանագրութիւն նոր անդամուհիներու:

ԱԼԱՖԻ Թեղուտ գիւղացի բագրատ Մանուկեանէ կը խնդրուի ներկայանալ «ՅԱՌԱՋ»ի վարչութեան:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒԻՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի հանգանակութեան ցանկը.—

Մարութեան, Պադճէկեան, Ձաքրեան, Ոմն, Մինասեան, Սակաւէրեան, Օհանեան, Գալուստեան, Մարտիկեան, Թուլունեան, Մանիքոֆ, Յովսէփեան, Սանտրգեան, Տ. Յակոբեան, Օհանեան, Այէվշահ 5ական, Տարիքեան, Թատրինեան, Ոմն, Ջալեան, Ոմն, Ոմն, Եագիւլեան, Օր. Նազարեան, Երիմեան 2ական, Մալեեան 4, Ոմն 1, Մալիգեան 10, Ուլասեան 10, Նատորեան 10 Ֆր.: Գումար 133 Ֆրանք:

Ջերոյեան, Արապեան, Մունարեան, Ուլաշիկեան 10ական, Մուրատեան, Մարաջոյեան, Գաբիկեան, Մորաքեան, Մարկոյեան 5ական, Քէլէկեան, Գաբիկեան, Գաբիկեան, Մինակեան, Ստալիիս, Սերոբեան, Ստեփանեան 2ական, Արիանեան 3, փիլիկեան 6, Ազատեան 1.50, Խաչիկեան 3, Ջալաճեան 0.60 սանդիմ: Գումար 93 Ֆր. 10 սանդիմ:

(Շար.)

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ա. Ե. Զ. Կ. Խ. Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի 3 Rue Eclipse մանկապարտէզի սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

Ջ. Ե. Ը. Միութեան Ենիէր-Պուա Քոլոնպի մասնաճիւղի ընդհ. ժողովը այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8ին սովորական հաւաքատեղին: կարեւոր օրակարգ:

ՏԱՐՈՆ-Տուրուբերանի միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 3ին, 131 Fbg. du Temple, Պէլվիլ:

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ ԱՐՔԱՅԱԿԱՆ ԵՐԵԿՈՅԹ

Թարքերդի հայր. Միութեան գեղարուեստական երեկոյթը 28 յունիս Շաբաթ իրիկուն ժամը 9ին Ֆլորիայի մէջ: կը ցուցադրուի «Նափոլէոն»ի շարժանկարը: կը հրաւիրուին հայրենակիցներն ու համակիրները:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— կը փնտռուի Քրքքաղաքցի ցովհաննէս Աբէրեան որ Շայաստանի մէջ Դրօի հեծալազօրքի գունդին մէջ սպայ էր, իմացնել «ՅԱՌԱՋ»ի խմբագրութեան:

— Վանեցի Միքայէլ Վարդանեան Մարտիրոսեան կը փնտռէ ցովհաննէս Քիւրքճեան (Վան, Այգեստան): Իմացնել՝ Միքայէլի, քաֆէ «Բիրժա», Թաւրիզ:

— *Կը փնտռուի Էնկիւրի նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ: 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի: Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար, Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ: Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր: Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան:*

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Խոսրով Իլպիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, կաթիկ, Ազատուհի, եւ Յօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Յակիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իզմիրի Դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 Ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «ՅԱՌԱՋ»ի: կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Պուրկազէն (Պուլկարիա) Թադէոս քհնյ. Փորիաճեան կը փնտռէ Գեղամ Յարկոսեանը (Չմիւռնիացի), որդին փաստաբան Մարկոսեանի, որ եղած է պաշտօնեայ Գասապայի երկաթուղւոյ ընկերութեան մէջ: Չմիւռնիոյ ծանօթ ադէտէն յետոյ մեկնած է Գերմանիա: Տեղեկութիւն ունեցողներէն եւ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ հետեւեալ հասցէին, Père Tatéos Poryadjian, Eglise Arménienne, Bourgas, (Bulgarie).

ՅՐՈՆԲՅԻ ՄԻՒՐԱՆ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ ՏԱՐՕՆ-ՍԱՍՈՒՆ

Էջեր Հայոց

Նորագոյն պատմութենէն Հրատ. «Ցարօն-Սասուն Մուրատ Փօնտի յանձ.ի» Հալէպ:

380 էջով այս գեղեցիկ հատորը զարդարուած է մեր յետիփոխական դէպքերու եւ պատմական վայրերու նկարներով: Դիմել՝ Լ. Գեւոնեանի՝ 235 Fbg St. Martin. Paris. Դին՝ 12 Ֆրանք փոստի ծախք 1 Ֆրանք

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ՄԻՒՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ Նոր գիրքը

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր գրական գործունէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ)

Դիմել՝ L. Kévonian, 235 Fbg. St Martin: Դին՝ 5 Ֆրանք փոստի ծախք չկայ

MONDE

Միջազգային մեծ շաբաթաթերթ՝ գրական, գեղարուեստական, գիտական եւ ընկերային տեղեկութեանց

Տնօրէնն՝ H. Barbusse. վարիչ մարմին՝ A. Einstein, M. Gorki, Upton Sinclair, M. Ugarte, M. de Unamuno, M. Marhardt, Léon Werth.

Կը հրատարակուի ամէն ուրբաթ: Գինն 1.50 ֆրանք, տարեկան բաժնեգին 50 ֆր., վճարում սեպ՝ 25 Ֆրանք (Ֆրանսայի համար):

Ձրի նմոյշ մը կը ղրկուի ուզողին:

Հասցէ.— Administration de «Monde», 50 Rue Etienne Marcel, Paris (2e).

ՄԻՄԻԹ

Անուան արժանի է միմիայն այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95.21

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ներառեալ նոր մեթոտով դարմանում աղքատ եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէնէրու հիւանդութեանց (Ֆրանկախտ, լեմմախիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լաբորատուար: Ախտաճանաչում եւ արագ քորդացկութ. ամէն օր 9—12, 2—5 Կիրակի 9—12.

EMPIRE Միզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITIONS 208bis, Rue Lafayette Paris (10e)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՓԱՐԻԶԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՃԱՇԱՐԱՆ PRINKIPO

VERTANÈS MAHDJOUBIAN et A. VITCHEN

24 Rue des Carmes, Paris (5) Մէթրօ՝ Place Maubert

Խնամքով պատրաստուած արեւելեան և եւրոպական ամէն տեսակ կերակուրներ ամէն ժամ: Մասնաւոր կերպով պատրաստուած տէօնէր-քէպապ:

Այցելեցէք, համոզուելու համար: Հարսնիքի, ժողովներու, հաւաքոյթներու եւայլնի համար տրամադրելի սրահ:

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ Ցօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ: Ախտի մանգէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19:

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
21
ՅՈՒՆԻՍ
1930
21 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1294 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԲԱՅԲԱՅՈՒՄԸ

Երէկ համառօտակի ակնարկ մը նետեցինք Ռուսաստանի տնտեսական ճգնաժամի վրայ, ճգնաժամ մը, որ իր խոշոր անդրադարձն ունի Հայաստանի մէջ։

Ստալինի խարդախ «նահանջը» մեզ չի կրնար օրօրել, որ տեսնենք այն տնտեսական ահռելի քայքայումը, որուն ենթակայ եղաւ խորհր. Հայաստանը։ Մտահոգութիւնը որ մեզ կը պաշարէ, չափազանց մեծ է և կ'անցնի կուսակցական հաստակութեան սահմաններէն անդին։ Անոնք, որ քիչ մը սէր ունին հանդէպ մեր փոքրիկ հայրենիքին, անոնք, որ ամէն օր արձագանգ կը պտուտան, ցոյց տալու թէ շատ կը գուրգուրան Հայաստանի ժողովուրդին վրայ, վերջապէս անոնք, որ քանի մը դրկելով Հայաստանի հաւաքոյարանին, կամ աւանի մը շինութեան նպաստելով, կը կարծեն թէ Հայաստանը կը վերաշինեն, պարտաւոր են աւելի լրջութեամբ հետեւելու Հայաստանի անցուդարձերուն, գիտակցօրէն մեղսակից չդառնալու համար ոճրային արարքներուն, որոնց ենթակայ է մեր հայրենիքն ու մեր ժողովուրդը։

Հեռուները նստելով սիրաբանութիւններ ընել բոլշեւիկներուն հետ ի հաշիւ հայ ժողովուրդին (որու ողբերգական կեանքը կը մնայ վարագոյրին ետին) կը նշանակէ մոլորեցնել ամբողջ արտասահմանի Հայութիւնը, որ անգիտակ դրութեան ամբողջ ծանրութեան, ինքզինքը միխիթարէ չնչին ձեռնարկներով, առանց տեսնելու որ ժողովուրդը կը հալի Հայաստանի մէջ։

Հայաստանի գիւղատնտեսութեան վտանգ մէջ դնելու ձեռնարկը շատ աւելի մեծ աղէտ մը եղած է, քան 1920ի Դեկտեմբերեան արկածախնդրութիւնը։ Հայաստանի ամբողջ սահմաններու մէջ գիւղական երթեւեկը դադրեցած են։ Զեկայի արտօնագիր ունեցողները միայն կրնային իրենց տեղերէն շարժիլ, որով, Հայաստանի գիւղերը մինչեւ հիմա ալ անտեղեակ են իրենց դրացի շրջաններու մէջ տեղի ունեցած դէպքերէն։ Լեռներ քաշուած բազմաթիւ անհատներն են, որ անտառներու ու ձորերու մէջ իրարու հանդիպելով՝ կը պատմեն զանազան շրջաններու արհաւիրքները։

Բազմաթիւ գնդակահարութիւններ կատարած են, «առանց դուցակ»ի, «վերին» խիստ հրամանները իրականացնելով։ Տեղի են ունեցեր ըմբոստութիւններ և արիւնոտ ընդհարումներ, հակիրաւոր գոհեր խլելով երկու կողմէ։ Ու ահա տեղահանութիւնը։ Գոնէ այս բառին իմաստը Արեւմտահայերը լաւ կը հասկնան։ Հազարաւոր հայ գիւղացիներ, գրկուած տուն ու տեղէ, ամէն ինչէ, անորոշ ուղղութեամբ ճամբայ հանած են։ Ին, երախայ և ծեր, ցուրտին ու բուքին մատնուած, անողոք ժամանը փակցուած անոնց կռնակին, — արգիլուած է պետական պարենաւորման բոլոր հաստատութեանց որևէ օժանդակութիւն տեղահանուածներուն։ Աւելին. արգիլուած է չտեղահանուած ժողովուրդին որևէ պատսպարան տալ հալածականներուն։ Անասնատողները ենթակայ էին տեղահանութեան։

Յարևնման թրքական բարբարոսութեան։ Ու ժողովուրդը հալեցաւ... առանց գնդակահարութեան։ Մինչդեռ հոս շատերը կ'ոգեւորուին այս ու այն աւանի շինութեամբ։ կարելի՞ է հարցնել.— Որո՞ւ համար պիտի շինուին անոնք, երբ հազարաւոր Հայեր, այսպէս ժան կը մեռնին։

Եթէ անընդունակ ենք հազարաւոր մարդոց մահուան առջեւ սարսռալու, պէտք է սահմռկինք տասնեակ հազար մարդոց սպառնացող սովէն, որ անխուսափելի արդիւնքը պիտի ըլլայ «հաւաքական տնտեսութեան» խելագար վազքին։

Ի՞նչ կ'ըսեն չոր թիւերը։

Հայաստանի սահմաններուն մէջ, ժողովուրդը բոլշեւիկեան աղէտին դիմադրելու մէկ միջոց ունէր,— կրաւորական պայքարը, որու հետեւանքով Հայաստանի անասուններու 40 տոկոսը ոչնչացաւ։ Այս կը նշանակէ Հայաստանի ամէնէն մեծ հարստութեան գրեթէ կէսի փչացումը, տասնեակ միլիոններու կորուստ մը, որ քանի մը անգամ աւելի մեծ է քան արտահանման տասը տարուայ բոլոր տեսակի օժանդակութիւններու գումարը։ Կամաւոր կոյրերը կը տեսնե՞ն արդեօք, թէ ի՞նչպէս Հայաստանի բոլշեւիկ ղեկավարները, մէկ ամսուան ընթացքին, տասն անգամ աւելի մեծ հարստութիւն ոչնչացուցած, քան կարող է աշխարհի չորս կողմը ցրուած հայութիւնը տարիներու հանգանակութիւններով հոն հասցնել։

Ասկէ զատ, փաստ է որ գարնան խառնակութեանց պատճառով Հայաստանի ցանքերը 30 տոկոսով նուազ եղած են քան անցած տարի։ Գիտենք նաեւ այն, որ Հայաստանի անհրաժեշտ հացահատիկի գրեթէ կէսը կը ստացուի դուրսէն։ Արդ, նկատի առնելով Ռուսաստանի ցանքսերու նուազութիւնը, Հայաստանը քիչ յոյսեր պիտի ունենայ այդ դուրսի վրայ։ Իսկ Հայաստանի երկրագործութիւնը քայքայուած պէտք է նկատել, երկրագործութիւնը զրկուելով մեծ քանակութեամբ անասուններէ եւ աշխատաւոր ձեռքերէ, սովի ուրուականը կ'առաջնորդէ Հայաստան, որուն սիրողները պէտք է գիտակցին թէ տասնեակ միլիոն տոլարներու օգնութեամբ իսկ դժուար պիտի ըլլայ սովահար բազմութիւնները փրկել անխուսափելի մահէն։

Այս ծանր հարցերու մասին ի՞նչ կը մտածեն բոլշեւիկներու բարեկամները։

Կ. ԱՍՈՒՆԻ

ՄԱՄՈՒԼ

ԱՊՕՐԷՆ ԸՆԿԵՐԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Եգիպտոսի «Արեւ»ը այս վերնագրով կը գրէ (յունիս 9).

— «Ինչպէս յայտնի է, դաշնակցութիւնը երկարատեւ խորհրդաւոր լռութեան մը մէջ, հոս՝ այս երկրին մէջ կազմեց «Հայ կրթական եւ հրատարակչական Համագգային ընկերութիւն» անունով մարմին մը որ սովորաբար կը կոչուի «Համազգային»։

Աւելի յստակ ըլլալու համար, առնենք օրինակ «Համազգային»ի առաջին նպատակը։

Նոր սերունդի կրթութեան նպաստելու համար միջնակարգ վարժարաններ պիտի հիմնէ «Համազգային»ը։ Քանի մը ամիս առաջ հիմնուեցաւ արդէն հատ մը պէյրութի մէջ։

Գիտնալէ վերջ թէ ընկերութեան իրական եւ իրաւական տէրն ու տիրականը դաշնակցականներ են եւ *սիմիայն դաշնակցականները*, կարելի՞ է յուսալ որ բացուելիք այդ վարժարանը պիտի գործէ կամ կրնայ գործել չէզոք հողի վրայ։ կարելի՞ է յուսալ որ կրթական գործը գերծ պիտի մնայ կուսակցական ազդեցութենէ եւ պիտի ծգտի դաստիարակչական եւ ազգային նպատակներու միայն։

Կրթական գործը ազգային նկարագրի պահպանման էական ազդակն է թէեւ, բայց խոտելի կը դառնայ այսպիսի հակառակորդներու աչքին, երբ Դաշնակցութիւնը եւ անոր հաւակիր չէզոք հասարակութիւնն իր ուսերով կը տանի զայն։ Կրթական գործը սուրբ է, բայց «անսուրբ կը դառնայ, երբ իսկական հայ դաստիարակներն անոր դեկավարը կը հանդիսանան։ Համակավար թերթը բացատրաբար կը հարցնէ. «կարելի՞ է յուսալ որ կրթական գործը զերծ պիտի մնայ կուսակցական ազդեցութենէ...»։ Արդեօ՞ք այդ թշուառականները օր մը օրանց ժառանգներին ներկայ Հայաստանի կրթութեան վտանգի մասին։ Երբ ամէն օր, ստրկաբար խունկ կը ծխեն բոլշեւիկ տէրերուն, գիտե՞ն թէ հոն, մեր ժողովուրդի մանուկներու ամբողջ գիտութիւնը Մարքսի եւ Լէնինի անուններէն անդին չանցնիր։ Ըստ երեւոյթին այս կրթութիւնը «Համկավար» դաստիարակութիւն կը նկատեն։

Աղտոտ ձեռքերով մարդիկ՝ որոնք անբիծ ճերմակութիւն մը կը փնտռեն իրենց կեղտը մաքրելու համար...։

ԻՐԼԱՆԴԱ-ԱՄԵՐԻԿԱ ՕԴԱՆԱՒԻՒՆ

Օդանաւորդ Սմիթ կը սպասէ մթնոլորտի բարելաւման, ձեռնարկելու համար իրլանտա-Ամերիկա թռիչքին, եւ մեկնումը փութացնելու նպատակով, միջոցներ ձեռք կ'առնէ, որպէսզի կարենայ իր ճամբու ընթացքին, Ամերիկայի բացերը պաշար ստանալ ուրիշ օդանաւէ մը։

Նման գործողութիւն մը անդրատլանտեան թռիչքի ընթացքին, տակաւին տեղի չէ ունեցած։ Սմիթ պիտի փորձէ զայն, այն պարագային, երբ սաստիկ հովերուն հետեւանքով, ստիպուի աւելի վառելանիւթ սպառել։

Ժամական 25ք. արագութեամբ հովի հոսանքին դէմ բաւելու չափ վառելանիւթ կրնայ առնել Սմիթ։ Բայց պայմանաւ որ մայնի հիւսիսային ափէն 1000 քիլոմեդր անդին կարենայ պաշար ստանալ, պատրաստ է մեկնելու 35 քիլոմեդր արագութեամբ հովին դէմ իսկ։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թրքական յարձակում Քիւրտերու վրայ

Թէհրանէն առնուած լուրի մը համաձայն, 10,000է աւելի Թրքական զօրագունդ մը յարձակում կը գործէ Քիւրտերու վրայ, որոնք Արարատի վրայ դիրք բռնած են։ Պարսկական զօրագունդերը կը հսկեն սահմանագլուխին վրայ։

Վրաստանի խռովարոյց վիճակը

Նոր ժանրամասնութիւններ կը հասնին Անդրկովկասի պրդտոր կացութեան մասին։ Պաթումէն առնուած լուրերու համաձայն, այս գարնան, ժողովրդական հակաբոլշեւիկ ուժեղ շարժում մը ծայր տուած է ամբողջ Վրաստանի և մանաւանգ արեւմտեան նահանգներուն մէջ։ Շարժումը՝ անժխտական հետեւանքն է «համայնացման» պայքարին, որուն վրայ բարդուած են բազմաթիւ դժգոհութիւններ, ուտեստի եւ անհրաժեշտ պիտոյքներու պակաս։ Այս պատճառով, համագործակցականները դադրեցուցեր էին ամէն բաշխում եւ վաճառում։

Զեկայի մասնաւոր ջոկատներուն եւ ժողովուրդին միջեւ, տեղի ունեցած են բախումներ, որոնց ընթացքին, բազմաթիւ զոհեր ինկած են երկու կողմէն։ Ընդհարումները մասնաւորաբար արիւնալի եղած են Տիտիֆխաւլիի եւ Վանիի մէջ։ Իսկ ամէնէն նշանակելի իրողութիւնը այն է որ կարմիր բանակի վրացական զօրախումբերը մերժած են քալել ու կրակ բանալ ժողովուրդին դէմ։ Այս պատճառով, երկու զօրաբաժիններ ցրուած եւ ուրիշներ ալ դրկած են Ադրբէջան։

Մահուան պատիժները լաճախակի են։ Բանտերը լեցուն են գիւղացիներով, գործաւորներով եւ երիտասարդներով։ 1500 բանտարկեալներ փութով դրկուեցան Մոսկուա։ ժողովուրդը կորնցուցած է համբերութիւնը եւ դժուար է նախատեսել թէ ի՞նչ կերպով պիտի պայթի։

Վորոշիլով ձերբակալուած?

Վարշաւիոյ ճամբով տրուած լուրի մը համաձայն, ռուս պատերազմական գործավարը, որ արդէն հրաժարական տուած է եղեր, ձերբակալուեր է Մոսկուայի մէջ։ Դատի պիտի քաշուի համայնավար կուսակցութեան համագումարէն յետոյ։

Վորոշիլոֆ կ'ամբաստանուի թէ, գինուորական ջոկատի մը գլուխն անցած մտադիր է եղեր ձերբակալել Ստալինն ու իր համախոհները, համագումարի բացման օրը։

Հնդկաստանի մէջ

Եւրոպական վաճառատուններու դէմ, հնդիկ կամաւորներու գործունէութիւնը կը շարունակուի, հակառակ ոստիկանական ու դատական խստութիւններու։ Պոմպէյի մէջ, երէկ, ձերբակալուեցան 14 անձեր։

Հնդիկ ազգայնական համագումարին նախագահը Մոթիլալ Նէհրու, հասաւ Պոմպէյ, ուր իր ժամանումը տեղի տուաւ խանդավառ ցոյցերու։

Պոմպէյի կառավարիչը այցելեց Շօլափուր եւ ընդունեց տեղին մեծամեծները, որոնք իրմէ խնդրեցին վերջ տալ պաշարման վիճակին։

Փէշավէրի թերթերը կը հրատարակեն յօդուածներ եւ նկարներ, որոնց վրայ կը տեսնուի բոլշեւիկեան գինանշանը— մուրճ եւ մանգաղ — եւ նշանաբանը,— Ամբողջ աշխարհի գիւղացիներ եւ բանուորներ, միացէք։

Ձեռնաոուվաբեր կը պայթին

Երէկ գիշեր, ձեռնաոուվաբեր պայթեցան հիւսիսային Հնդկաստանի հինգ ամէնէն կարեւոր քաղաքներուն մէջ, Լահոր, Լիալփուր, Ամարիձար, Կուժրանվալա (Փէնճապ) եւ Շէյխուբուրա։ Մանրամասնութիւնները կը պակսին։ Բազմաթիւ սպանեալներ կան, որոնց մէջ ոստիկան մը։

Լահորի ժողովրդական թաղերէն մէկուն մէջ, պայթումի հետեւանքով երեսուն հանուեցաւ ձեռնաոուվումբի արհեստանոցը։

Բոնուած ձեռնաոուվումբերը պատրաստուած են շատ նախնական կերպով եւ կը պարունակեն գամեր ու երկաթի կտորներ. այսուհանդերձ կրնան մահացու վէրքեր եւ մեծ վնասներ պատճառել։

։ Պոմպէյի մէջ, ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ քանիցս յարձակիլ ամբոխին վրայ, որ ըստ սովորութեան, հաւաքուած էր դիտելու վաճառատուններու առջեւ դիրք բռնող կամաւորներու գործունէութիւնն եւ ոստիկաններու հետ անոնց կռիւները։

։ Ազգայնական համագումարին նախագահը Մոթիլալ Նէհրու, կը մերժէ որեւէ կարծիք յայտնել համագումարին ապագայ քաղաքականութեան մասին, եւ Սիմոնի ծրագրին հանդէպ՝ բացարձակ անտարբերութիւն ցոյց կուտայ։

։ Ցամառ գրոյց կը շրջի թէ ըմբոստ պետերուն հետ է նաեւ Աֆղանիստանի գահազուրկ թագաւորին՝ Ամանուլլահի գաւակը եւ անոր հետ զբաղած է բանակի մը կազմակերպութեամբ։

Պոլիվիական յեղափոխութիւնը

Պոլիվիոյ յեղափոխութեան մասին հասած լուրերը հակասական են։ Արժանթինէն տրուած տեղեկութեան մը համաձայն, Միացեալ Նահանգները խոստացած են օգնել Պոլի-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդա Դ. էջ)

Հ. Յ. Դ.

ՓԱՐԻԶԻ ՏԱՆ ՀԱՄԱՐ

(Հանգանակութիւն Եւրոպայի կեդր. կոմիտէի)

ՑԱՆԿ 19

ԿԱՐՏԱՆԷՆ	
Մարտիրոս Ցակոբեան	120
Յովհաննէս Չէրչեան	100
Պետրոս Հայրապետեան	100
Համբարձում Ֆէրմանեան	100
Սարգիս Տէր Նազարէթեան	100
Գրիգոր Պէյլէրեան	100
Հայրապետ Աւետիսեան	100
Հայրապետ Խսայեան	100
Թաչիկ Ցարութիւնեան	100
Սիրական Աւետիսեան	100
Մարգար Ղարիպեան	100
Նշան Գալայճեան	100
Գումար	1220
Նախորդ գումար	19,250
Ընդհ. գումար	20,470

ԳԵՐՄԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՏԱԳՆԱՊԸ

Գերմանիոյ ելեւմուտքը 5 միլիառ մարքի բաց մը ունի, զոր գոցելու համար, ելմտական նախարար Մոլտէնհաուէր մշակեր էր «զոհողութեան տուրք»ի օրինագիծ մը, այսինքն՝ գործատուութեան դէմ ապահովութեան սակերու յաւելում, անգործներու նպաստի նուազում եւ բոլոր Ծոշակներուն վրայ մասնաւոր տուրք մը։

Բայց ժողովրդական կուսակցութիւնն իսկ որու կը պատկանի նախարարը, չէր հաւանած այս ծրագրին եւ դէմ ելած էր նաեւ նախարարին։ Այս պատճառով, Մոլտէնհաուէր ներկայացուցած իր հրաժարականը։

Կացութիւնը ծանր է, անոր համար որ բացի ընդիմադիր տարրերէն, կառավարական կուսակցութիւնն իսկ դէմ է «զոհողութեան տուրք»ին։

Եւ այս պայմաններուն տակ, եթէ նախարարին հրաժարականը ընդունուի, պէտք պիտի ըլլայ որ անոր յաջորդը նոր ծրագրով մը ներկայանայ, եւ մտացոյցին բացը գոցելու համար։

Եթէ պնդեն որ Մոլտէնհաուէր մնայ իր պաշտօնին վրայ, հետեւանքը պիտի ըլլայ դահլիճին տապալումը։

Գերման վարչապետը շփոթութեան մատնուած է, որովհետեւ ամբողջ դահլիճը համամիտ էր Մոլտէնհաուէրի ծրագրին։ Վճռական որոշում մը տալէ առաջ, վարչապետը կը սպասէ Սաքսոնիոյ ընտրութիւններուն, որոնք պիտի կատարուին այս կիրակի եւ հաւանական է որ դէպի ա՛ձ ծգտում մը երեւան բերեն։

ՊԸՐՏ ԿԸ ՎԵՐԱԴԱՌՆԱՅ

Պըրտ որ անցեալ տարի բեւեռ էր մեկներ ուսումնասիրութիւններու համար, իր արշաւախումբէն 65 անդամներու հետ վերադարձաւ Նիւ-Եորք։ Ընդառաջ գացեր էին քաղաքապետը եւ բազմաթիւ անձնաւորութիւններ ու խուռներամ ամբոխ մը։ Արշաւախումբի անդամները ստացան Նիւ Եորք քաղաքի ոսկի շքանշանը։

Պըրտ պիտի ներկայանայ նաեւ նախագահ Հուվըրի, որմէ պիտի ստանայ ոսկի շքանշան մը եւս։

ՀԱՒԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

(Սեփ. Թղթակցութիւն «Ցարաջ»ի)

Չեան վրայ թափւած գիւղացիութիւնը չկարողանալով դիմանալ փետրուարեան դաժան ցրտին, վերջի վերջոյ յանձնուեցաւ էին հնձող մահուան: Մեռնողները մեծ մասամբ մատաղ երեխաներն էին: «Ցուրտի խոլերա է» — գոչում էին Երեւանի կանայք փողոցներում. «Փլւես դու կառավարութիւն, քո ժողովուրդ պահելովդ» աղաղակում էին քաղաքի կանայք: Այսպիսով Ստալինին յաջողուեց կուլակի ֆիզիքական լիկվիտացիան բխեցնել նրա տնտեսական լիկվիտացիայից, վապելով ինչպէս ժողովրդի այնպէս էլ հայ մեծամեծ կոմունիստների աչքերը: Երբ ասէն օր, փետրուարեան օրերին դուրս էինք գալիս, ամէն տեղ, փողոցներում հանդիպում էինք հեռագրասիւների եւ պատերի անկիւններում պատսպարւած երեխաների եւ կանանց, որոնք սառցահար դէմքով ինամցել էին տեղերում: Միւս կողմի անկիւններից դեռ յուսահատական ու ժահամերձ ճիչեր էին լսւում: Կանայք էին: Մայրական կանչ սէրը զառնացած էր որպէս լեղի թոյն ընդունող մի էակի եւ անոնք կապտած շրթները շարժելով ողբում էին իրենց եւ զաւակների այդ դժբախտ դրութիւնը: Էլ ո՞ւմ ժամ կարող էին նրանք դիշերել կամ ո՞ր հալը նրանց տեղ կտար, երբ ինքը հաւատացած էր, որ տեղ տալը, դարիբներուն տուն բերելը, կառավարութեան կողմից ճանաչւում է յանցագործութիւն մը եւ միւս կողմից, վազը ինքը եւս այդ օրւանը կ'արժանանար: Կառավարութեան կարգադրութեամբ առաւօտը վաղ ողջ քաղաքի միլիցիոներները փողոցներից հաւաքում էին մեռած գիւղացիներին, որպէսզի ժողովուրդը չտեսնի եւ զանազան խռովութիւններ չառաջանան: Դա դեռ բաւական չէր: Մնացած գիւղացիութեան կիսակենդան «ժողովուրդին»,—չնայած ժողովուրդը չէր ճանաչում դրանց — չարչարելու եւ կոտորելու համար, իշխանութիւնը սայլեր ու ֆուրկոններ բերեց եւ լցնելով ժողովուրդին դրանց մէջ փետրւարի 18ին բուք ու բորանի տակ ուղարկեց դէպի հեռաւոր ցուրտ գօտիներ՝ Ազբաբա. Նոր Բայազետ, Դիլիջան եւ այլն: Կառապաններից շատերն պատմում էին որ ճանապարհին շատ մասն կոտորւեց, իսկ շատերի ոտքերն ու ձեռքերն ցուրտը տարել էր:

Հաւատարածը ամէն տեղ աճում էր: Այսպէս ոչնչացուեցին Հայերի խոշոր ժասն եւս մի անգամ, հէնց Հայերի ձեռքով: Հայաստանի թուրք գիւղացիներին որպէս ազգային փոքրամասնութիւն չարտաքսեցին. նրանք կոտրածներ չունեցան, մինչդեռ Ադրբէջանում եւ Նախիջեւանում կուլակների արտաքսման պատճառն առաջին գիւղացիները հէնց նոյնպէս Հայերն էին: «Ադրբէջանի կառավարութիւնը Հայերին ազգային փոքրամասնութիւն չի ճանաչել իր երկրում եւ այ էլ այսուհետեւ նա կը ճանաչէ» — ասում էին այնտեղից Երեւան վտարւած Հայերն: Այսպէս էր փետրւարին Հայերի աղաղակն ու աղեկտուր ճիչերն, որոնք վերջացան զանգւածային եղեռնագործով: Ինչ էր կատարւում գիւղերում: Գիւղական կոմունիստներն, ատրուկներն ու շրջանային-կարմիր շներն (չեկիստներն) հաւաքւած էին, որպէս ստեպներից եկած քաղցած սեւ ագռաւներ եւ լափում էին իրենց գտած դիակները: Կուլակներին դուրս վտարելով գիւղերից, նրանց ոչխարները մորթելով գիւղացիների տանը քէֆեր, անընդհատ քէֆեր էին կազմակերպում ու խմում «հաւատարած կոլեկտիվացման յաջողութիւնների կենացը»: Եւ այսպէս՝. անհրաժեշտ է նշել նաեւ այն հանգամանքը՝ որ ճիշդ է թուրք ժողովրդից Հայաստանի գիւղերից վտարումներ չեղան, սակայն նրանց ինչպէս նաեւ հայ մի շարք այլ գիւղացիների այսպէս կոչւած «կուլակաթափ» արեցին, որի հետեւանք եղաւ Հայաստանի նոր ապստամբութիւնը, որի մասին կը խօսենք յետագայում: Պղտաճակատ Ստալինը արդեօք չէ՞ր իմանում կամ նրան յայտնի չէ՞ր որ համատարած կոլեկտիվացում անդրազէտ մութ ժողովրդի վրայ (որպիսին է Ռուսաստանը) փորձ կատարել, դա կը լինի ցնորաբանութիւն:

ԲՌՆԱԲԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հաւատարած կոլեկտիվացումն Հայաստանում ունեցել է վատ հետեւանքներ, որպէս պատմական մի անսպասելի եւ բեւեռ: Ինքնին հասկնալի է որ այն դառն վիճակը, որ ապրում էր ժողովուրդը փետրւար եւ յունւար ամիսներին, զերծ չէին կարող մնալ ամէն տեսակի սեռական յարաբերութիւնից, որ եւ գլխաւորն է Չեկիստների համար: Բաւական է միայն հաստատել մի քանի ստորեւ բերւած ճշդրիտ եւ հանրայայտ փաստերով: Գիւղերում աչքի ընկնող շները որոնք խանդարում էին չեկիստներին գիւղ մտնելիս, այդ պիսիները անմիջապէս ոչնչացուեցին մառուզերների ճարճատիւններով: Երեկոյեան մութն իջնելիս գիւղերը քարանում էին: Անվախ չեկիստները գալիս էին գիւղերը որս անելու եւ շատ ժամանակ նրանց յաջողւում էր: Ղամ. շրջանի վ. Դարղալու գիւղում գալով, տեղեկանում են որ Չեկաւում բանտարկւած Ստեփան Բաբայեանի կինը գիւղում աչքի է ընկնում իր գեղեցկութեամբ: Չեկիստ Սարդարեանը իր անասնական կիրքերին յագուրդ տալու համար, անցնում են Ստեփանի կնոջ մօտ եւ կատարում է խուզարկութիւն բնակարանում: Բնակարանում գտնւում էր Ստեփանի կինն ու երկու երախաներն: Ոչինչ չի յայտնաբերում ի հարկէ խուզարկութեան ժամանակ: Սարդարեանը ինչ-ինչ թղթեր վերցնելով ասում է. «Ապա այս ի՞նչ թղթեր են»: Կինը պատասխանում է. «Ես անդրագէտ մի կին եմ, չգիտեմ ինչ թղթեր են, ով է կարդացողս, երախաներիս տեսարակները կը լինեն»: Սարդարեանը կնոջը առաջարկում է գիւղ-խորհրդի գրասենեակ: Կինը ընդդիմանում է. «Այս գիշերով ես գրասենեակ չեմ գա». բայց իզուր. գնում են գրասենեակ: Նախագահն գիւղ-խորհրդի Եղիշ Մովսէսեանը եւ Չեկիստ Սարդարեանը առաջարկում են կնոջը «Թէ այդ գտնւած թղթերի խնդութիւնը պարզելու համար պէտք է գնանք Ղամարլու:

Խեղճ կինը երեխաները թողնելու ցուրտ շուրթին ոնց թողնէ անօգնական խեղճ վիճակում և գնա Ղամարլու. չէ՞ որ դիշերը ջուր կամ հաց ուզելիս իրանց ժորը չտեսնելուն պէս լեղապատառ կը լինեն: Ահա այս բոլորը գալիս են կնոջ յիշողութեան ժէջ եւ վերջը, կինն երբ գլխի է ընկնում իր դիմացինների նպատակը, ճարահատեալ գոհ է գնում: Մինչեւ լոյս, չեկիստ Սարդարեանն ու նախագահ Եղիշ Մովսէսեանը լկում են այդ կնոջը եւ այնուհետեւ հեռանում: Նման մի դէպք կատարում է նաեւ Հայ Դվին գիւղում: Գիւղերի բատրակները եւս զերծ չեն նման արարողութիւններից: Այն գիւղացին որն հրաժարւում է իւր աղջիկն իրենց բատրակներին կնութեան տալուց, նրանց բատրակները Գիւղխորհրդի նիստում ձայնազրկում են եւ որոշում են գիւղից հեռացնել եւ այսպէս ստիպւած, մանուան ճիրաններն չընկնելու համար, աղջիկը հաւծուում եւ ամուսնում է բատրակի հետ: Դա քաղաքակրթւած կոմունիստական բռնաբարութիւն չէ՞ արդեօք: Մի ուրիշ դէպք եւս ու վերջացնենք: Նոյն Դարղալու գիւղում գիւղի այգեգործութեան ընկերութեան նախագահ «ընկեր» Մաչատուրն եւ խորհրդի նախագահ Եղիշ Մովսէսեանը գիւղացիներից մէկի տանը գինի խմելիս, տանուտէրը թիւրիմացաբար իր բաժակը մոռանում է եւ չի խըմում: Որպէս տուգանք ամուսնոյն, կոմունիստներն որոշում են եւ 2 ժամ գոմում բանտարկում: Գալով տանը՝ բռնաբարում են Գ.ի տանտիրոջ սիրուն «աչք ծակող» կնոջը:

ՅԱԿՈԲ ԱՐԱՐԱՏՑԻ

ԱՅՑԵԼՈՒԹԻՒՆ ԴԷՊԻ ՀԱՎՐԷՋ

(Մուսուլի գաղթականներու նորակառոյց գիւղը)

Գաղթ կոմիտէի նախագահ պ. Լեւոն Շաղօեանի հետ ձամբայ կ'ելլենք այցելելու Հայկական նորակառոյց գիւղը՝ Հավրէջ: Սիրտս կը տրոփէ. արդեօք ի՞նչ տեսարանի ականատես պիտի ըլլանք. արդեօք պիտի հիասթափուի՞նք տեսնելով յուսահատ ու դալկացած դէմքեր, թէ՞ հաւատքով լեցուն պիտի վերադառնանք ի տես Հայ գիւղացու ջանասիրութիւն:

Կ'անցնինք ցանուած արտերու եզերքէն, որոնց կանանչը գօղուած եւ ոռոգուած է ժրաջան Հայ մշակի քրտինքով:

Արդէն գիւղին առջեւն ենք: Ցուները փռուած են Հարթավայրի մը վրայ, մրակերպ եւ կանոնաւոր շարքով ու խաչաձեւուած փողոցներով: Տեսարանը հրապուրիչ է եւ ստացուած տպաւորութիւնը գոհացուցիչ: Ի՜նչքան խոր տարբերութիւն ճամբուն վրայ, տեղացիներու գիւղական խրճիթներու խճողուած ու անկանոն ձեւէն:

Արդէն լաւ տպաւորութեան տակ գիւղ կը մտնենք եւ քիչ մը հանգստանալէ ետքը՝ կ'ելլենք պտոյտի:

Առաջին հայեացքով ինչ որ աչքի կը զարնէ փողոցներու եւ շրջակայից մաքրութիւնն է: Աչք կը պտտցնենք տուներէն ներս. աղքատիկ բայց մաքուր կահաւորում, այնքան որքան կը ներէ գիւղական կենցաղը: Այստեղ է որ ի յայտ կուգայ հայ տանտիկնոջ ժրաջանութիւնը եւ մաքրասիրութիւնը: Ամէն քայլափոխի, կը հանդիպինք աշխատանքէն կոշտացած եւ գոհունակ դէմքերու. բայց ասոր հետ մէկտեղ թախիծով խառն, ինչ որ ենթադրել կուտայ մեզ թէ՝ այդ թախիծը տարիներու տառապանքէն ծնած հայրենի կարօտն է եւ այն ներքին բնազդը թէ՝ ինչո՞ւ օտար հողին վրայ արմատ կապել եւ ոչ սեփական հայրենիքին մէջ:

Կը խօսակցինք գիւղացիներու հետ եւ հարցումներ կ'ուղղենք անոնց իրենց ապրելակերպի, տեղի, կլիմայի եւ այլնի մասին: Միահամուռ արտայայտութիւնը այս է. «Երկու չարեաց փոքրագոյնը ընտրւած է, քանի որ մեր հայրենիքի դռները գոցուած են մեր առջեւ. գոհ ենք որ պասրայի կիզիչ եւ վտառողջ կլիմայէն ու անոր յարակից անգորգութենէ ազատուած եւ տեղաւորուած ենք մեր երկրի կլիմայի մօտեցող վայրի մէջ: Ընորհակալ ու երախտապարտ ենք Իրագի կառավարութեան որ մեր հարազատին զլացածը տուաւ մեզի. մենք գիւղացի մարդ ենք եւ քաղաքի կեանքը անհաճոյ է մեզի, գոհ ենք եթէ ունենանք գոյգ մը եզ, կթան կով մը կամ 2—3 ոչխար. տարեկան ապրուստ մը կը գոհացնէ զմեզ, հողը բարեբեր է, կը վարենք, կը ցանենք եւ մեծ յոյս ունինք որ բնութիւնը պիտի վարձատրէ մեր աշխատանքը»: Եւ մրեւնոյն ժամանակ կ'աւելցնեն. «Հիւթական հնարաւորութիւններ կը պակսին մեզի լծկաններ եւ գիւղական աշխատանքի այլ պիտոյքներ ձեռք բերելու, որովհետեւ պասրայի մէջ անգործութիւնը գմեզ նիւթապէս կործանած է»: Բայց ընդհանրապէս յուսալից են ապագայի նկատմամբ եւ այն խոր հաւատքը ունին թէ հեռաւոր ապագային նիւթական ապրուստի աղբիւրները իրենց կարիքները նըկատի առնելով, նիւթական անհրաժեշտ օժանդակութիւնը չպիտի պլանան:

Ի՞նչ կ'ուզեն հայութեան այս կենսունակ տարրերը.— Ցոյգ մը եզ եւ կթան կով մը կամ 2-3 ոչխար, եւ իրենք զիրենք բախտաւոր պիտի համարեն ներկայ պայմաններուն մէջ, մինչեւ «բացուին դռներն յուսոյ»: Արդեօք պիտի զլացուի՞ իրենց պատուաւոր ապրուստի այս ամենատարրական միջոցը:

Գիւղէն դուրս կ'ելլենք եւ աչքէ կ'անցընենք գիւղի մօտակայ շէնքերը, որոնք ամենալաւերն են: Նաեւ կ'երթանք տեսնելու ջուրի աղբիւրները՝ որոնք կը գտնուին գիւղին արեւելեան կողմը երկարող ձորակին մէջ. ջուրը բաւական մաքուր, յստակ եւ ախորժահամ է, բայց կը թուի քիչ ըլլալ: Կը բացատրեն որ այս գիւղը երկար ժամանակէ ի վեր աւերակ վիճակի մէջ ձգելով՝ եւ աղբիւրներուն հոգ տարուած չըլլալով՝ ջուրը նուազած է: Իսկ այժմ միջոցներ կը խորհին զայն առատացնելու: Արդէն վարպետները գործի սկսած են եւ ստացուած ճշգրիտ տեղեկութեան համաձայն արդիւնքը բաւարար:

Կը բարձրանանք գիւղի հիւսիս արեւմտեան կողմի բլուրը՝ որ կ'իշխէ շրջակայքի վրայ եւ ուր պիտի շինուի գիւղի եկեղեցին, դպրոցը եւ գրադարան - ընթերցարանը. կը դիտենք մեր բոլորտիքը՝ ուր կը տարածուին մեր գաղթականներուն յատկացուած հողերը. պատկառելի տարածութիւն, որով միանգամ ալ կը հաստատուի կառավարութեան բարեացակամութիւնը: Բայց այս տարածութիւնը շահագործելու համար հարկաւոր են նիւթական միջոցներ:

Գիշերը կ'անցընենք բարեկամի մը տունը ուր եւ կը հաւաքուին ժողովուրդէն մաս մը: Հոն աւելի իրազեկ կ'ըլլանք իրենց վիճակին: Մինչեւ գարնան սկիզբը շինուած էր 145-150 տուն, որոնց մէջ տեղաւորուած եւ իրարու վրայ խռնուած էր 250 ընտանիք բաղկացած ժողովուրդը: Այժմ գարունը բացուելուն՝ ժողովուրդը ուրիշ աշխատանքներու հետ մէկտեղ, տենդագին կը ջանայ նոր տուներ շինելու եւ եղածներն ալ ընդարձակելու, այնպէս որ ժողովուրդի մէկ կարեւոր մասը կ'աշխատի աղիւս կտրել, կրել եւ տուներ կառուցանել: Մօտ 25 նոր տուներ շինուած են. իսկ այժմ աւելի, եւ դեռ կը շինուին. որովհետեւ Նահր էլ Օմարի մէջ, ժողովուրդին մէկ մասն ալ շուտով տեղափոխուելու է, մաս մը Հավրէջ եւ մաս մըն ալ վերին պասրան՝ որ կը գտնուի Ջախօ տանող ուղիղ ճամբուն վրայ, հոն խանութներ շինելու եւ առուծախով պրաղուելու. քանի որ Հավրէջ կը գտնուի ուղիղ ճամբէն դուրս կառքով քառորդ ժամու չափ հեռաւորութեան վրայ: Արդէն կառավարութիւնը իր համաձայնութիւնը տուած է եւ շինուելիք խանութներու եւ բնակարաններու համար հողեր տրամադրած է: պէտք է խոստովանիլ որ կառավարութիւնը մերիններուն ամէն մէկ ձեռնարկ բարեացս կամութեամբ կը քաջալերէ:

Ամբողջ գիւղացիները ունին անհատական 45 լուծ՝ ցոյգ մը եզներով, ինչ որ ըսել է միայն 45 ընտանիքի ապրուստը ապահովուած կարելի է համարել մինչեւ անդին կը մնան մօտ 200 ընտանիք, որոնք զրկուած են վարուցանք ընելէ: Ամբողջ գիւղը հազիւ ունի 100 կով եւ նոյնքան ալ ոչխար. այնպէս որ եղածները եթէ բաժնենք համեմատական չափով, ընտանիքի գլուխ կով մը կամ ոչխար մը չի հինար, բայց շատերը անկէ ալ զրկուած են: կով մը կամ 1-2 ոչխար միայն ունին, որոնք քիչ մը դրամ ունէին: Ցեղն է ըսել: «Մաճկալ կայ, մաճ չկայ, կթող կայ, կթան չկայ.»

Ժողովուրդը նիւթականեղութեամբ անցուցեր է ձմեռը. իրենց գլխաւոր ուտելիքը եղած է գամաք հացը, բայց եւ այնպէս այս վիճակին մէջ ալ դժգոհ չեն իրենց վիճակէն, քանի որ պասրայի մէջ իրենց դրութիւնը աւելի լաւ չէր, առանց նոյնիսկ նկատի առնելու կլիմայական եւայլն անյարմարութիւնները: Շատերը օրուան ապրուստէն մղուած՝ կ'երթան պետական մօտակայ ձամբաներու վրայ աշխատելու: Մարդիկը աշխատող ձեռքեր են. աշխատանք կ'ուզեն, ճակտին քրտինքովը իրենց ապրուստը ճարելու:

Գիւղը այժմ ունի մօտ 250 —300 դպրոցական աշակերտասակերտուհի: Այս տարի չկրցան դպրոց մը ունենալ տեղափոխութեան եւայլն աննպաստ պայմաններու պատճառաւ, բայց մտադիր են յառաջիկայ շրջանին դպրոց ունենալ: Իսկ պիւտճէ՞ն, այդ է ամէնէն մտահոգիչ խընդիրը: Արդեօք 300 պատանիներ դպրոցէն պիտի ղրկուի՞ն. ներկայ պայմաններով դժուար թէ կարենան գոնէ փոքր չափով դպրոցին պիւտճէ յատկացնել. եւ մի-թէ՞ չպիտի գտնուին բարեպատակ մ'իութիւններ կամ ուսումնասէր բարերարներ, որոնք իրենց վրայ վերցնեն անոնց դպրոցի ծախքերը, մինչեւ անոնք իվիճակի ըլլան հոգալու: Արդէն ի մօտոյ իրենց սեփհական միջոցներով սկսելու են դպրոցի շինութեան, ինչպէս նաեւ եկեղեցիի մը եւ ընթերցասրահին: Ասոնք պիտի շինուին գիւղին անմիջապէս վերեւ բլուրին վրայ:

Ուշ գիշեր հիւրերը կը մեկնին, եւ մենք ալ դուրս կ'ելլենք փոքր պտոյտ մը ընելու: Լուսնկայ գիշեր է, եւ լուսնի լոյսի գոլգոթու տակ, ականատես կ'ըլլանք գիւղի կարգապահական ոգիին: Մինչ գիւղը խոր քունի մէջ կը նիրհէ, պահակները գիւղի բոլորտիքը կը շրջին զայն պահպանելու: Թէեւ պէտք է ըսել որ շրջանի մէջ կատարեալ ապահովութիւն կը տիրէ շնորհիւ կառավարութեան աչալրջութեան, բայց պարձեալ կառավարութիւնը գիրենք աւելի ապահով դրութեան մէջ դնելու համար՝ մէկ քանի կտոր զէնքեր անոնց տրամադրած եւ կարգադրած է որ գիւղի մէջ ոստիկանական պաշտօնը իրենք՝ գիւղացիները կատարեն. եւ իրենք ալ ամենայն բարեխղճութեամբ կը կատարեն:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԱՑԻ

Մելքոն Քէպապճեան եւ Իր Նկարաշանդէսը

Գ.

Նկարչութիւն մը՝ փոխնի փ... ժպտագին կամ մռայլ՝ որ բարբառի հազար լեզուով — երգեցիկ գոյներով, իր թուխքով, իր սլացիկ, շատրուանաց կամ ջրվիժուղղ գիծերով:

Խորախորհուրդ, արդիական եւ հայաշունչ ողջագուրում՝ բեւեռքի եւ Արեւմուտքի:

Զարդանկարի՞ջ: Սեա՛ր: Սպիտակ խորհրդանկարներ են մանաւանդ եւ Մելքոն Քէպապճեան խորհրդանկարիչ մըն է, հարազատ չառուիղը մեր հնադարեան գիրներուն, երկարօրէն թաքուն ինագած ինքնատնուդ սերմի մը բոլոր ոյժին պոռթկումով:

Ցեսա՞ք հայ ոճի վերանորոգման փորձերը: «Հայկական ոճ»... Մինչեւ հիմա ի՞նչ հրամցուցին մեզի այս անունին տակ: Ուժի կամ նուաղ արդիացուած ընդօրինակութիւններ: Չէ՞: Ուրի՞շ բան կ'ընէ Քէպապճեան: Եթէ անշուշտ տեսեր աղբիւրը որուն դիմաց եւ ներշնչումը մեր նախնիքներուն, ի փոխարէն բան մը կ'աւելցնէ նո՛ր գեղեցկութիւն մը, անդիմադրելի եւ ոստանիկ վայելքութիւն մը: Արդիական հայ ոճը — Քէպապճեանն է որ մեզի պիտի տայ զայն: Սպասեցէ՛ք: Առաջին փորձերը աւելի քան յուսադրիչ են: Արդէն շքեղ իրագործումներ: Հայ նկարչութեան տարեգրութեան մէջ նոր գլուխ մը պիտի բանայ: Սպասովապէ՛ս: Ան պիտի գրծէ՛ այս հրաշքը — նորակերտ նկարչութեան ստեղծումը՝ Հայաստանէն դուրս (ի փառս Հայաստանին, ի հաճոյս մեր եւ պարծանս օտարին...):

Ու եթէ օր մը ունենանք Հայ Թատրոնը, ամէնէն աւելի ինքը Թերեւս կոչուած պիտի ըլլայ նոր եմարդարդերը նկարելու, անհատական ինքնատպութեամբ եւ գեղադրոշմ ոգիով:

Ու բնաւ պիտի չզարմանամ, որ շատ չանցած իր խորհրդանկարներուն քով՝ խորհրդաքանդակներուն քով՝ մեր գուգադրէ մեզի քէպապճեան Ստիկա — յաջողութիւնը կանխաւ ապահովուած է — պիտի ըլլայ պարզ փոխադրութեան բնդիր մը՝ իր արուեստին համար մէկ կալուածէն մ'իսըր: Ու արդէն սկսած է: Նմոյշը տեսա՛յ: Սպասեցէ՛ք...:

* * *

Եւ ո՞ր կ'արտադրէ ան, դիտէ՞ք, այս բոլոր սքանչելիքները:

Միակ լուսամուտով մթակոծ եակի մը մէջ (Թողա՛յ անգոյ նապահութիւնը ինծի ներէ իմ բարեկամիս) Միակ սենեակ մը՝ ընտանիքի մը բոլոր պէտքերուն համար, չէ՞ որ այս է ճակատագիրը ներգաղթեալ գաղթականներուն... Մէկ անկիւնը՝ շատ ինքնաշարժ փոփ քառակուսի մը՝ արուեստագէտին աշխատանոցը...: Սեղան: Ունի եւ չունի... Շարժական գրասեղան հարանի մը կիոց յաւելուածաթախտակ մը զոր ի՛նքն է չինած եւ որ դինքը տեղաւորելով պատուհանին մօտ՝ սեղանի դերը կատարէ: Ու այդ անծածկոյթ մահճակալ-թախտակին վրայ է որ մին կ'առնեն բոլոր շքեղութիւնները իր մատիտին ու վրձինին:

Սակայն իւր տը թուխ այդ անհրապոյր, հինաւմեայ թէ ձեւազերծ տունը պահ անգեալ մը ունի. երկու ականակ դէմքեր հիւրընկալած է: Ձօրին վրայ կ'երեւան անոնց տպաւորութիւնները՝ արձանագրութիւններ

նում է բատրակի հետ: Դա քաղաքակրթւած կոմունիստական բռնաբարութիւն չէ՞ արդեօք: Մի ուրիշ դէպք եւս ու վերջացնենք: Նոյն Դարղալու գիւղում գիւղի այգեգործութեան ընկերութեան նախագահ «ընկեր» Մաչատուրն եւ խորհրդի նախագահ Եղիշ Մովսէսեանը գիւղացիներից մէկի տանը գինի խմելիս, տանուտէրը թիւրիմացաբար իր բաժակը մոռանում է եւ չի խըմում: Որպէս տուգանք ամուսնոյն, կոմունիստներն որոշում են եւ 2 ժամ գոմում բանտարկում: Գալով տանը՝ բռնաբարում են Գ.ի տանտիրոջ սիրուն «աչք ծակող» կնոջը:

ՅԱԿՈԲ ԱՐԱՐԱՏՑԻ

ՎԵՐՋԻՆ ԺԱՄԵՐԸ

ՂՈՏՍՈՑԻՈՒ

Ինչպես գիտեք, Լենինգրադ. Ղոտսոցիուն ևս ունի իր ֆուտբոլային թիմը, որ ամեն տարի մասնակցում է Ռուսաստանի առաջնությանը։ Այս տարի Ղոտսոցիուն ևս ունեցավ իր ֆուտբոլային թիմը, որ 28-ից միայն մեկ խաղում պարտվեց։ Ղոտսոցիուն ունի նաև իր ֆուտբոլային դաշտը, որ ամենալավն է Ռուսաստանում։ Ղոտսոցիուն ունի նաև իր մարզադահլիճը, որ ամենամեծ

վիական կառավարութեան, ընդդէմ յեղափոխականներուն։

Պոլիվիոյ յեղափոխական պետերէն մէկը Տոքթ. Թիէքօ կը յայտնէ թէ իրենց գործունէութեան ծրագիրը ուղղուած է բռնապետութեան, կայսերապաշտութեան և մնրոականութեան դէմ։ Իրենց ծրագրի հիմնական պահանջներէն մէկն է նաւթահորերու ազգայնացումը։

Պուէնոս-Այրէսի պոլիվիական պատուիրակութիւնը կը հաղորդէ թէ ձերբակալուած է յեղափոխականներու պարագլուխը։ Ըմբոստները ձախողած են Թուփիզոյի վրայ իրենց յարձակման ժէջ ու նահանջած են դէպի Վիլլազոն։

Եգիպտական դահլիճին տագնապը

Կացութիւնը երկարօրէն ուսումնասիրելէ յետոյ, Ֆուատ թագաւոր ընդունեց Նահաս փաշայի դահլիճին հրաժարականը եւ նոր դահլիճին կազմութիւնը յանձնեց Իսմայիլ Սըրքը փաշայի որ ընդունեց։ Վաֆտ կուսակցութիւնը որ կը կազմէ խորհրդարանին մեծամասնութիւնը, չպիտի մասնակցի նախարարական նոր կազմին։

Հաւանական խոովութիւններու հանդէպ, ոստիկանութիւնը նախազգուշական միջոցներ ձեռք կ'առնէ։

☞ ԿԻՐԱԿԻ, 6 ՅՈՒԼԻՍ 1930 ☜

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հայկ. բարեգործական ընդհ. միութեան 24րդ տարեդարձին առթիւ կազմակերպուած փարիզի Մասնաժողովին կողմէ Մխիթարեանց վարժարանին ընդարձակ պարտէզին մէջ 26, Rue Troyon, Sèvres

Հովանաւորութեամբ՝ Պ. ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐԻ
եւ նախագահութեամբ՝ ՏԻԳՐԱՆ ԽԱՆ ՔԷԼԷԿԵԱՆԻ

ԵՐԹ ՈՒ ԴԱՐՁ ԵՐԵՔ ԶՐՕՍԱՆԱՒԵՐՈՎ

Մեկնում առտուան ժամը 9ին Tuileries ի նաւամատոյցէն

Եւրոպական եւ հայկական պարեր՝ ՕՐ. ԴԱՎՈՒԻՃԵԱՆ Է

Մենեջ՝ ՕՐ. ՄԱԿԱԶԵԱՆ Է

ԱՐՇԻՆ-ՄԱԼ-ԱԼԱՆ

Բացօթեայ ձրի ներկայացում Պ. ԳՄԲԷԹԵԱՆի ղեկավարութեամբ։

ԳԻՆ 40 ՖՐԱՆՔ

որ իրաւունք կուտայ նաւով երթեւեկի, կէսօրուան ճաշի եւ թօմպոլայի մը *ձրիօրէն մասնակցութեան։*

(10 տարեկանէն վար տղայոց համար 20 ֆրանք)

Տոմսակներու համար դիմել՝

Բարեգործականի կեդրոնատեղին՝ 11, Square Alboni, Tél: Kléber 03-18
Պ. Պ. Դ. Բարեկեցիկի՝ Հայոց եկեղեցին, Tél: Élysées 67-03
Օ. Թադէոսեանի՝ քարտուղար-գործիչ Հ. Բ. Ը. Միութեան

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՁԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵԳԻՆԱՑ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ նոր եւ ճաշակաւոր nouveautéներ այրերու համար։ Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար։

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ջեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ *ծրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի։ Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի։*

փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անթերի coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — դերձակ։

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը ն'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ՍՏԱՄՆԱԲՈՑԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ

209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամնաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ։

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼՈՐԷՆ ԱԺԱՆ

կը բաւէ անդամ մը այցելել համոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

Տէր եւ Տնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԻՉԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Chope Parisienneի մէջ, 64 Rue des Ecoles.

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ԿԱՄԻՏԷԻ ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

ՄԱՐՍԷՅԼ.— Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին 63րիւ տը լա Բէփիւպլիք՝ կը խօսի՝ ընկ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ։

ՍԷՆ ԼՈՒԻ եւ ՍԷՆԹ ՄԱՐԿՐԻԹ (միասին).— Վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 10ին, Սէն Լուի Ակուժրին մէջ։ կը խօսի՝ Ընկ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ։

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

Նախաձեռնութեամբ՝ Հ. Յ. Դ. Պուլվար Օտտօի վտակ ենթակոմիտէի եւ Սէնթ Ընթուանի ընկ. կարօ խումբի։ Վաղը կիրակի ժամը 2ին, 120 Շըմէն տը լա Մատրակ, պար վէնսանի մէջ։

Կը նախագահէ՝ ընկ. Ա. ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կը խօսի՝ ընկ. ՀԱՅԿ ՍԷՐԷՆԿԻՒԼԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին

ԿԵՍԱՐԻՈՑ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻՑ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ

առաջամեայ վարչութիւնը ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր կեսարիոյ եւ շրջակայից հայրենակիցները, վաղը կիրակի ժամը 2ին, 50 Պուլվար տը կոմիէ, պար Մօնիմանթալի մէջ, Մարսէյլ։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

«Սալոնոյ Ջորի Հայր. Միութեան կոմէ ի նպաստ Սալոնոյ Ջորի կարօտեալներուն, վաղը կիրակի ցերեկ ժամը 2.30ին 84 Րիւ Շափ, Սալոն Շափի մէջ։ Ղեկավարութեամբ Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆի

Կը ներկայացուի՝ ՍԵՐՈԲ ՓԱՇԱ

Տոմսեր՝ 10, 7 եւ 5 ֆրանք։

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ Զ. Ե. Ո. ՄԻՈՒԹԵԱՆ ՍԷՆ ԼՈՒԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒղի ԿՈՂՄԷ

Վաղը կիրակի ժամը 1.30ին Սէն-Լու, Կրան-Բէյնի պարտէզը

Գեղարուեստական բաժին — Մուտքը ազատ է

ՄԵՐ ՀԱՆԴԷՍ ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ

Հայր. Միութեանց Գիշեր, Դպրոցի Բ. Տարեշրջանի փակման առթիւ Հովանաւորութեամբ Գ. Եպիսկ. ՊԱԼԱՓԵԱՆի Նախագահութեամբ ազգ. վարչութեան նախագահ Պ. Գ. ՇԱՀԼԱՄԵԱՆի այս իրիկուն ժամը 8.30ին Սալոն Սպանեոլի մէջ

(46 Rue Tapis Vert — 46 Րիւ Թափի Վէր)

Ջեկոյց, երգ, նուագ, բանախօսութիւն, եւայլն

Մ ու տ ք ը ա զ ա տ է

ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ ՌՈՊԷՆՍՈՆԻ ՄԷՋ

կազմակերպուած շանթ թատերախումբի կողմէ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9էն մինչեւ կէս գիշեր Ռոպէնսոնի Au Grand Arbre, chez Fiquet: Հայկական, կովկասեան եւ եւրոպական պարեր, ճազ պանտ, թառ, ժամը 8ին հրաւառութիւն: Ճաշը միասին բերել: փոքրիկներու մասնաւոր խաղավայր: Ընծրեւի պարագային մասնաւոր սրահ: Տախքերու մասնակցութեան համար՝ մուտք 4 ֆրանք: Տոմսերը կը ծախուին հայկական ճաշարանները: Տաղաւարները վարձելու համար դիմել Պ. Ե. Գրիգորեանի 52 Rue Mr. le Prince, Paris, Շաղորդակց.— Շոգեկառք՝ Լիւքսէնպուրկի կայարանէն, հանրակառք՝ փորթ տ'Օրլէանէն։

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

5 Յուլիս Շաբաթ իրիկուն

Կը ներկայացուի՝ Ա. Ահարոնեանի՝ ԱՐՅՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ

Մանրամասնութիւնները մօտ օրէն

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Սարսէլի մասնաճիւղի կողմէ 29 յունիս, կիրակի ժամը 2.30ին Սալ ժան տ'Արքի մէջ։ կը ներկայացուի ԵՐԿՈՒ ՍՊԱՆԵՐԸ (տրամ) եւ ԹՈՐՈՍ ԾԱՌԱՆ (զաւեշտ)

Տեղի կ'ունենան սկաուտական խաղեր, գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Մուտք 7.50 եւ 5 ֆր.

Շոգեկառք՝ Gare du Nordէն ժամ 12, 23, 1.41 եւ 1.52

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

Պիւեանֆուի եւ իսի լէ-մուլինօի Զաւարեան ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին, ծանօթ հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԱՆԻԷՒ-Պուա-ֆոլոնպի Ջէյթուն ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ եռագոյն, վիշապեան եւ փոթորիկ խումբերը, այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին: Ջեկոյց ներկայացուցչական ժողովի եւ ընթացիկ հարցեր, 10էն 12 վիճաբանական ժողով:

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ կոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Պոմմնի, Սէն ժիւլիէնի եւ լէ գ'Օլիվի բոլոր ընկերները՝ վաղը կիրակի երեկոյ ժամը 8.30ին Սէն ժիւլիէնի ողովրական հաւաքատեղին, կարեւոր օրակարգ: Բացակաները նկատի պիտի առնուին:

ՏԱՐՈՆ-Տուրուբերանի միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 3ին, 131 Fbg. du Temple, պէլվիլ:

Ա. Ե. Շ. ԿԱՐՄԻՐ ԹԱՂԻ Լիոնի մասնաճիւղը ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր անդամուհիները վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ ժամը2.30ին տիկին Մաթիկեանի բնակարանը:

Օրակարգ՝ հաշուետուութիւն, նոր վարչութեան ընտրութիւն եւ արձանագրութիւն նոր անդամուհիներու։

Ալէպի թեղուտ գիւղացի բագրատ Մանուկեանէ կը խնդրուի ներկայանալ «ցառաջ»ի վարչութեան:

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

Ա. Ե. Շ. Կ. Խ. Մարսէյլի մասնաճիւղի ընդհ.ժողովը՝ վաղը կիրակի 3 Rue Eclipse մանկապարտէզի սրահին մէջ: կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Մարսէյլի հանգանակութեան ցանկը.—

Խաչատուրեան 15, մէկէրեան 10, Ռամեան 10, Պէրպէրեան, մելքոնեան, Նշանեան, Պզտիկեան, Աբթինեան, Մարգարեան, Բալանճեան, Քաթլրեան, փիլիպոսեան, Տէր Օհանեան 5ական, Սարգիսեան 10, Պապէթեան 3, Սիւսլեան 2.50 Թոգէլեան, Մարտիրոսեան, Սարգիսեան, Քրբըլեան, Վարդերեսեան, Գասպարեան, Գիւրճքճեան 2ական, Ընդրէասեան 10, Շաղպանեան 20, Պէրպէրեան, Պողոսեան, Պողոսեան, Դիւզիւկեան, Մեճիկեան 10ական, Ջաիկեան 15, Սվաճեան 15, Քոմիքեան, Նիգամեան, փալուճեան, Ձէվիզեան, Թոփալեան, Թորոսեան, Ջուկարեան, Հայիստեան, Մելօեան, Մուրատեան, Պունաեան, Իւզէրեան, Աբիկեան 5ական, Վարդանեան, Մելօեան, Մարգէքեան, Պետրոսեան, Պողոսեան 3ական, Մինասեան, ՌՄն, Պասթումեան, Գանտոյեան2ական ՌՄն 1 ֆրանք, Գումար 299,55.

(Շար.)

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Էնկիւրի նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ: 1920ին կը գտնուէր իր ժեծ ժօրը քով Մերսինի: Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար: Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ: Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր: Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue dc Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France *կամ թերթիս վարչութեան:*

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի Բագառիճէն Թոսրով Իլպիզեան եւ զաւակները Ղազարոս, կաթիկ, Ազատուհի, եւ Հօրեղբօրդուստրս Յոգնազաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Ցաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իզմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. Նուէր, Իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «ցառաջ»ի: կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ Թերթերէն արտատպել:

— Պուրկազէն (Պուլկարիա) Թադէոս քհյ. փորիաճեան կը փնտռէ Գեղամ Մարկոսեանը (Չմիւռնիացի), որդին փաստաբան Մարկոսեանի, որ եղած է պաշտօնեայ Գասապայի երկաթուղւոյ ընկերութեան մէջ: Ջմիւռնիոյ ծանօթ ադէտէն յետոյ մեկնած է Գերմանիա: Տեղեկութիւն ունեցողներէն եւ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ հետեւեալ հասցէին, Père Tatéos Poryadjian, Eglise Arménienne, Bourgas, (Bulgarie).

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 15-16 տարեկան աշակերտ մը լուսանկարչութեան համար: Դիմել Photo Samandji, 16 Rue, Geoffroy-Marie, Paris (9e)։

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 13—17 տարեկան պատանի հայ աղջիկներ այրերու շապիկ եւ փիժէմա կարելու համար։ Դիմել՝ Camrey, 68 Rue des Archives. Paris.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ 14—16 տարեկան ֆրանսերէն խօսող ուշիմ աշկերտ մը լուսանկարչութեան համար։ կայացուած իր ծնողքին կողմէ։ Դիմել՝ Photo Arax, 9 Rue Papillon, Paris.

Կ'ՈՒԶՈՒԻ սպասուհի մը տարեց այրի կնոջ համար, անուղղ եւ պատկելիք տեղ։ Դիմել՝ Պ. Մազլումեանի, 22 Rue d'Hauteville, Paris.

Entreprise Générale Serruries

ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՐԿԱԹԵՂԷՆ

կը ստանձնեմ երկաթեայ փեղկերու, դուռներու, վանդակորմերու, ձողերու եւն. շինութիւնը մինչեւ 15 քիլոմէթր հեռաւորութեան վրայ: Արագ, ժամն եւ մաքուր գործ: Դիմել կամ գրել Մ. ժամկոչեանի, 52 Rue de Gorge, Sarcelles, (S.et O.).

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, *մէթր. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արուն եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, լեր մամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լաբորատուար։ Միզամիտ եւ արագ խոր հրդեհութ. ամէն օր 9—12, 2—4 Կիրակի 9—12։*

EMPIRE Միգիք-Զօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITION
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
L. Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *Վէներական եւ Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadeth, Peletierh եւ Notre Dame de Loretteh խիստ մօտ

Ուշադրութիւն

Յուլիս 1ին կը բացուի ԵՂԲԱՐՔ ՍԱՊՈՆՋԵԱՆՆԵՐՈՒ արեւելեան մեծ նպարավաճառատունը՝

ԱՐԱՐԱՏ

որ Մարսէյլէն փսխադրուած է փարիզ

39 Rue de Trévise, Paris (9). Մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-9

Մեր վաճառատունը պիտի աշխատի գոհացնել իր բոլոր յաճախորդները իր պատրաստած ընտիր *սուրճով* եւ ամէն տեսակի ընտիր նպարեղէններով։ Աննման գիներ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՓՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
22
ՅՈՒՆԻՍ
1930
22 JUIN 1930

Ք. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1295

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿԻՒՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅ ՃԵՄԱՐԱՆԸ

Պէյրութի մէջ, այս տարուան սկզբին, Լեւոն Շանթի եւ Աղբալեանի ղեկավարութեամբ բացուած է Հայ Ճեմարանը: Նախապատրաստական աշխատանքներէն յետոյ, ճեմարանի 1930—1931 դպրոցական տարին կը սկսի յառաջիկայ աշնան:

Հայ կրթութեան պատմութեան մէջ, Պէյրութի Հայ Ճեմարանը կոչուած է բռնելու Պոլսոյ Կեդրոնական վարժարանի, Թիֆլիսի Սանասարեանի եւ Էջմիածնի Գէորգեան Ճեմարանի դիրքը: Ցիշեալ խոշոր հաստատութիւնները ալ, իրենց հիմնարկութեան օրերուն, մէկէն ի մէկ այն կարեւորութիւնը չունէին, ինչ որ յետագային: Աստիճանական զարգացումով, տասնեակ տարիներու աշխատութեամբ եւ երիտասարդ սերունդներ հիմնական կրթութեամբ հմայք ստեղծեցին եւ դարձան անհրաժեշտ հաստատութիւններ, հայ մտքի լուսատուները վառ պահելու համար:

Նոյնը կարող ենք ըսել Հայ Ճեմարանի մասին, որ ահա, պարիսպ կը նետէ հայկական հոծ գաղութի մը մէջ, որ կը փարիսէ Պոլսոյ մեծ գաղութը եւ կը ստանձնէ մշակութային մտաւորական այն դերը, որ անցեալին մէջ վիճակուած էր Պոլսոյ:

Վերջին տասը տարուան ցրուած կեանքին բերումով, նոր հրանդի կրթութեան գործը իր բախտին ձգուեցաւ, իսկ միջակարգ կրթութիւնը, որ հիմնական ազգակն է ազգի մը մտաւորական կեանքի բարձրացման, գրեթէ անտեսուեցաւ: Պէյրութի Հայ Ճեմարանը կը լծուի ահա, այդ հիմնական աշխատանքին:

Մեր տրամադրութեան տակ ունինք Ճեմարանի ծրագիրը, 300 էջնոց զրքոյկ մը, որու թղթատումն իսկ բաւական պիտի ըլլայ հաւոզուելու թէ ընդհանուր եւ հայեցի կրթութիւն մը պատհովուած է այն պատանիներուն, որոնք բախտը պիտի ունենան Ճեմարանի շէմքէն ներս մտնելու:

Եւ այս կրթական պատասխանատու գործին գլուխը կայնած են երկու կարկառուն գրագէտներ, միեւնոյն ժամանակ հաստիարակներ, որոնք աւելի քան երեսուն տարիներէ ի վեր, նուիրուած են հայ գրականութեան եւ երիտասարդ սերունդի հաստիարակութեան գործին: Բեղմնաւոր ու գնահատուած անցեալ մը, որ մեծագոյն գրաւականն է այսօրուան եւ վաղուան յաջողութեան:

Կանթեղը վառուած է, ու մենք վստահ ենք, որ անոր լոյսը, յետագայ տարիներուն, պիտի տարածուի հայ ժողովուրդին մէջ:

Կրթական այս նախաձեռնութիւնն ուրախութեամբ պէտք է ընդունէ բոլոր այն սրտերը, որոնք ուսման և դաստիարակութեան ճակատագրական նշանակութիւնը կ'ըմբռնեն: Եւ պիտի մղէ զանոնք (ուր ալ գտնուին) որ իրենց ջերմ օժանդակութիւնը բերեն նոր բացուած Ճեմարանին: Որովհետեւ դպրոցն իր տեղական հանգամանքէն զատ, շատ աւելի մեծ նպատակ մը կը հետապնդէ: Հոդ, այդ վառարանին մէջ պիտի հաւաքուին զանազան շրջաններու պատկանող պատանիները, լիովին պատրաստուած հայ մտաւոր մշակներ դուրս գալու համար: Ու այս հանգամանքով, Ճեմարանը համազգային ձեռնարկ մըն է, որուն ուժ պիտի տան բոլոր բարեկեցիկ գաղութները, ինչպէս նաեւ Հայրենակցական Միութիւնները, որոնք իրենց շրջանի բազմաթիւ որբերն ու պատանիները պահպանելու և կրթելու խնամատարներն եղած և են այսօր ալ:

Ժողովրդական է Հայ Ճեմարանը, ու ան պիտի դառնայ ժողովուրդի հաւաքական գուրգուրանքին առարկան:

Մենք վստահ ենք, որ հայ ժողովուրդն ու անոր կրթութիւնը սիրող հայ ուներորներ ալ պիտի գտնուին, որոնք իրենց պարտքը պիտի կատարեն նման մեծ հաստատութեան մը հանդէպ:

Ու այս քայլը պէտք է առնեն ոչ թէ ողորմութեան ու բարեգործութեան մտքով, այլ մեծագործութեան դրդումով: Անմահանալու ճամբան բացած են Մխիթար Աբբաներն ու Սահակեանները, տեւական հաստատութեան մը փոխանցելով իրենց անունները:

Տեւական հաստատութիւն մը ըլլալու կոչուած է Պէյրութի Հայ Ճեմարանը: Հայ մարդիկ իրենց սրտով, ժամքով եւ դրամով անվերապահ օժանդակութիւն պիտի բերեն համազգային այս գործին:

Եւ ինչպէս ամէն ձեռնարկի հանդէպ, որուն հիմը կը դնեն եւ գլուխը կը կանգնին փորձ, անշահախնդիր ու խիզախ առաջնորդներ, երբ Ճեմարանին դէմ ալ ծայր տան քսու ակնարկութիւնները ու պղտոր գրգռութիւնները, (օրինակը տեսանք արդէն), ժողովուրդն անշուշտ ինքն իսկ պիտի տայ արժանի պատասխանը իր առողջ դատումով:

Ներկայի անկայուն ու աննպաստ պայմաններուն մէջ, սերունդներու դաստիարակութիւնը ամէնէն նուիրական ու հիմնական պարտականութիւնն է, որուն առջեւ պէտք է կրծռին ամէն կիրք ու քմահիր ամէն նկատում:

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Թուրքերէն ճակատամարտը

Կը հաստատուի այն լուրը թէ աւելի քան 10000 հոգիէ բաղկացած Թրքական զօրագունդ մը յարձակում գործեց Քիւրտերուն վրայ, Արարատի ստորոտը: Թուրքերը ժամանակաւոր յաղթանակ մը տարին, շնորհիւ իրենց գերազանց ուժին:

Միւս կողմէ, բոլշեւիկեան գինուորական ջոկատ մը որ կ'երեւի ռուս փախստականներ կը հալածէր, մտան պարսկական սահմանագլուխը. բայց առանց միջադէպի, վերադարձան ռուսական հողը:

Չեկան ի Լոնտոն

Կը հաստատուի թէ Չեկայի պետերէն եւ բոլշեւիկ կուսակցութեան հակակշռիչ կեդրոնական յանձնախումբի անդամ Ռոյզէման կը գտնուի Լոնտոն: Ռոյզէման կապ չպիտի ունենայ Անգլիոյ համայնավար կուսակցութեան, ո՛չ ալ Անգլիոյ մէջ բոլշեւիկեան պրոպագանդի գործին հետ: Պաշտօն ունի հսկելու Անգլիոյ մէջ Չեկայի գաղտնի գործակալներու աշխատանքին վրայ, ինչպէս նաեւ արգիլելու որ բոլշեւիկ պաշտօնատարները ճոխ ու փարթամ կեանք մը չանցընեն...

Պաշտօն ունի նաեւ քննելու Մոսկուա վերադարձի համար տրուած հրամաններուն դէմ՝ անհնազանդութեան բազմաթիւ պարագաները, որոնք ի յայտ եկան նաեւ Լոնտոնի խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան մէջ:

Սիմօնի տեղեկագիրը

Յունիս 24ին միայն յայտնի պիտի ըլլան Սիմօնի եզրակացութիւնները Հնդկաստանի մէջ իրագործելի բարենորոգմանց մասին: Բայց արդէն, այս երկրորդ հատորին գլխաւոր կէտերն ու յանձնարարութիւնները ծանօթ են: 1.— Պիրմանիան բաժնել Հնդկաստանէն, 2.— Հիւսիս-արեւմտեան նահանգը վերածել ինքնավար կառավարութեամբ օժտուած անջատ հողամասի մը: Այս կէտը կուգայ գոհացում տալ հնդիկ մահմետականներուն: 3.— Հնդկական նահանգներու կառավարութեան մէջ, ջնջել երկիշխանութիւնը եւ նահանգային այս կառավարութիւնները դարձնել պատասխանատու նահանգային խորհուրդներուն առջեւ, որոնք ընտրովի պիտի ըլլան: 4.— Հնդիկ բանակը պիտի մնայ Անգլիոյ հրամանատարութեան ներքեւ. բայց դինուորական ասպարէզը աւելի ազատ պիտի ըլլայ բնիկ սպաներուն առջեւ, 5.— Հնդկաստանի մէջ, կարգապահութիւնը պիտի յանձնուի ներքին նախարարի մը, որ հնդիկ պէտք է ըլլայ, 6.— Պահելով մէկտեղ հնդիկ իշխաններու և Անգլիոյ միջեւ դաշինքներով կնքուած յարաբերութիւնները, իշխանները դաշինքներով կնքուած յարաբերութիւնները, իշխանները եւ Հնդկաստանի կառավարութեան միջեւ կապերը պիտի ամրացուին այնպէս, որ հող պատրաստուի համահնդկական դաշնակցութեան մը հաստատման: Անոր մէջ պիտի մտնեն հնդիկ ինքնավար պետութիւններն ու անգլիական Հնդկաստանը:

Նոր խռովութիւններ

Երէկ, նոր խռովութիւններ ծագեցան Պոմպէյի մէջ, երբ ոստիկանութիւնը կը ջանար ցրուել ազգայնականներու հսկայ մէկ ցոյցը, որուն կը մասնակցէին 4000 հնդիկ ուսանողներ:

Այս նոր խռովութեանց տեղի տուաւ ձերբակալումը բազմաթիւ կամաւորներու, որոնք հակառակ կառավարական արգելքին, կը հսկէին եւրոպական վաճառատուններու վրայ, արգիլելու համար օտար արտադրութեանց վաճառումը:

Ամբոխին սպառնալի դիրքին հանդէպ, ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ քանիցս յարձակում գործել գաւազանով: Վիրաւորուեցան 16 հոգիներ:

Լեհեւգերման սահմանագլուխին վրայ

Լեհեւգերման սահմանագլուխին վրայ, լեհ պահնորդ մը, այն միջոցին որ վերջացուցած ըլլալով իր սպասարկութեան պահը, կը վերադառնար, սպաննուեցաւ:

Սպանութեան պարագաները անյայտ կը մնան տակաւին: Իբր թէ սպանութենէն անմիջապէս յետոյ, զինուորին դիակը քաշած ու տարած են գերման հողին վրայ, ուրկէ փոխադրած են Փոզքի փիւղը: Ահկից վերջն է որ գերման իշխանութիւնները դէպքը իմացուցած են լեհ կառավարութեան, որ այս և նախորդ միջադէպերուն մասին քննութիւն կը պահանջէ:

Պոլիվիոյ յեղափոխութիւնը

Պոլիվիոյ սահմաններէն հասած լուրերու համաձայն բազմաթիւ բախումներ տեղի ունեցան կառավարական ուժերուն եւ ըմբոստներուն միջեւ: Վիրաւորներ շատ կան երկուստեք:

Պոլիվիոյ զինուորական կուսակցութիւնը իր յեղափոխականներու կողմն է անցած, յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով կը յայտնէ թէ՝ ըմբոստութիւնը հետեւանքն է երկիրին մէջ տիրող կամայական եւ հակասահմանադրական վարչաձեւին: Ու կ'աւելցնէ թէ զինուորականներու պարտականութիւնն է զգուշանալ քաղաքային պատերազմէ եւ պաշտպանել ժողովուրդը: Զինուորականները երկրին առաջաւոր նախագահ կ'ընդունին յեղափոխական պետ՝ Հենօ Ժօզա եւ կը մերժեն ճանչնալ արդի նախագահը, ներկայ կառավարութիւնը եւ պաշարման վիճակի պահուն ընտրուած խորհրդարանը:

Ոճրագործ հայը

Մարսէյլէն կ'իմացնեն թէ 27 տարու հայ երիտասարդ մը Սուրէն Գազանճեան, պոնտաքլ գիւղին մէջ կը քնակէր համեստ տնակ մը, իր կնոջ եւ զոքանչին հետ, կիները մայր եւ աղջիկ, այս վերջերս դիմում կատարած էին ոստիկանութեան, բողոքելով Սուրէնի բիրտ վարմունքին դէմ: Ոստիկանապետը իր քով կանչելով զայն, խիստ ազդարարութիւն ուղղած էր անոր,

Սուրէն աւելի կատղած տուն վերադարձաւ, առաւ ատրճանակն ու կրակեց իր կնոջ վրայ, որ սրտէն զարնուած՝ ինկաւ անշունչ: Ցետոյ զէնքը ուղղեց իր զոքանչին, որ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ գլխէն եւ սրտէն:

Ցետոյ, Սուրէն Գազանճեան գնաց եւ յանձնուեցաւ ոստիկանատուն:

Եգիպտական դահլիճը

Եգիպտական դահլիճը կազմուեցաւ Իսմայիլ Սրտքը փաշայի վարչապետութեամբ: Ազատականները մերժեցին մասնակցիլ նոր դահլիճի կազմին, պատրուակելով իրենց պետին՝ Մահմուտ փաշայի հիւանդութիւնը: Անգլիական թերթերը կը կարծեն թէ դահլիճը չպիտի կրնայ ներկայանալ Խորհրդարանին, որուն բացարձակ մեծամասնութիւնը ազգայնական կուսակցութեան կը պատկանի: Չկատակ պարագային, պիտի ծնայ փոքրամասնութեան մէջ եւ համաձայն Սահմանադրութեան պիտի ստիպուի լուծել Խորհրդարանը եւ հրահանգել նոր ընտրութիւններ, որոնց մէջ, դարձեալ հաւանական է որ շահին ազգայնականները:

Խռովութիւններու առաջքն առնելու համար, նախորդ վարչապետը Նահաս փաշա ինքն իսկ հանդարտութեան յորդոր կարդաց իր կուսակիցներուն, իսկ կառավարութիւնը ամէն միջոց ձեռք առած է:

Սաւնասարեան եւ Թոմարզեան

Թերթ մը գրած էր թէ վճռաբեկ Ատեանը բեկանած է Սաւնասարեան խանի մասին Պոլսոյ քաղաքային դատարանին տուած որոշումը եւ թէ նոր դատավարութիւն պիտի կատարուի:

Լուրը դեռ չէ հաստատուած: Միայն յայտնի է որ վճռաբեկը ատենէ մը ի վեր լրջօրէն կը քննէ այս խնդիրը և յոյս կայ որ մօտերս տայ իր որոշումը:

Եթէ որոշումը նպաստաւոր ըլլայ, այսինքն նորէն բեկանուի Քաղաքային դատարանին որոշումը, այն ատեն ընդունուած պիտի ըլլայ պատրիարքին «միքէվէլլի»ի հանգամանքը, և այդ հիման վրայ նոր դատավարութիւն տեղի պիտի ունենայ:

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

ԽՈՐՀՐԴԱՅԻՆ Ռուսիոյ Քաղաքացիական Պաշտպանութեան Ընկերակցութիւնը որոշեց ամբողջ երկրին մէջ հաստատել կիներու յատուկ զինուորական մարզանքի կայաններ:

Կիներու զինուորական մարզանքը պիտի տեւէ երկու շաբաթէն մէկ ամիս: Մարզանքները պիտի վարեն ռուս բանակի սպաները:

ՓՐՈՖ. ԹԱՐԼԷ համբաւոր պատմագիր որ կարեւոր ուսումնասիրութիւններ ունի յեղափոխութեան եւ կայսրութեան մասին, ձերբակալուեցաւ Մոսկուայի մէջ: Թարլէ զրկուած է ամէն յարաբերութենէ: Ոչ ծնողք, ո՛չ բարեկամներ կրնան իրեն այցելել: Ձերբակալման պատճառները անյայտ կը մնան:

ԱՄՈՒՍՈՒՐԻԹԵԱՆ վերաբերեալ նոր հրամանագիր մը հրատարակած է բոլշեւիկեան կեդր. կոմիտէն: Այս հրամանագրի տրամադրութեան համաձայն, ռուս կիները որ կ'ամուսնանան օտարականներու հետ, կը պահեն իրենց ազգ. հպատակութիւնը: Իսկ օտարական այն կիները որ Ռուսերու հետ կ'ամուսնանան, ռուսական հպատակութիւնը պիտի կրնան ստանալ իրենց խընդրանքով միայն:

Իսկ այն օտարականները որ կը փափաքին, պիտի կրնան խորհրդային հպատակութիւնը ստանալ իրենց խնդրանքով, նոյնիսկ եթէ Ռուսիա չբնակին:

ՖՐԱՆՍԱՅԻ զինուորական պարտադիր ծառայութիւնը մէկ տարուան իջեցնող օրէնքը գործադրութեան դրուեցաւ արդէն: Հոկտեմբերէն սկսեալ, զինուորական տարիքի մէջ մտնողները իրենց ծառայութիւնը պիտի կատարեն մէկ տարի:

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ սակարանական տագնապին հետեւանքով վարկային կարեւոր հաստատութիւն մը դադրեցուց իր վճարումները: Գերման դրամատէր մը անձնասպան եղաւ իր կրած կորուստէն ազդուած:

ԿՈՒՏԷՊՈՎԻ ԴԻԱԿԸ.— Անցեալ կիրակի Քլէրմոն-Ֆէրրանի մօտ, Փալէնի լիճէն հանուեցաւ խեղդուածի մը դիակը: Մարմինը կը համապատասխանէր Կուտէպովի բնաւորական յատկանիշերուն, այնպէս որ կարծուեցաւ թէ Կուտէպովի դիակն էր որ գտնուեր էր,

Ոստիկանութիւնը թէեւ թերահաւատ, սակայն իր փորձ գործակալներէն մէկը զրկեց ստուգումներ կատարելու:

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ելմտական նախարար Մոլտենհաուէրի հրաժարականը ընդունուեցաւ նախագահ Հինտէնպուրկի կողմէ, որ առժամաբար ելմտական նախարարութիւնը յանձնեց վարչապետին, երկու հաւանական թեկնածուներ կը յիշուին, Տիթրիխ որ դեռ նոր ապաքինած ըլլալով ծանր հիւանդութենէ մը, չկարծուիր որ ընդունի եւ փրուսիոյ ելմտական նախարարը Հէլթքէր-Աշրոֆ, որ նոյնպէս, մտադրութիւն ցոյց չի տար, ներկայ ծանր պայմաններուն մէջ ստանձնելու բեռը:

ՀԵՐԱԿԱՆ ԽՈՀԱՆՈՑ

ՀԱՅՈՒՄ ՎԵՐՋՈՒՀԱՅԵՑ

ՊԱՏԱՍ ՄԵՐ ԽՆԴԱՑՈՂՆԵՐԻՆ

ՀԱՅՈՒՄ ՎԵՐՋՈՒՀԱՅԵՑ

Յարգելի՛ ընթերցողներ, ինչպես գիտեք, ամսագրիս էջերում մենք հրապարակում ենք ձեր նամակները, որոնցում դուք հայտնում եք ձեր կարծիքը ամսագրի մասին, առաջարկներ անում, ինչպես նաև քննադատում եք մեզ։ Ամեն ամիս մենք ստանում ենք տասնյակ նամակներ, որոնցից ոմանք մեզ ուրախացնում են, ոմանք՝ տխրեցնում։ Ուրախացնում են այն նամակները, որոնցում դուք գրում եք, որ ամսագրի էջերում ձեզ հետաքրքրող նյութեր չեք գտնում, որ ամսագրի հրատարակած գրքերը ձեզ չեն գոհացնում, որ ամսագրի էջերում ավելի շատ պետք է տպագրել ընթերցողների նամակներ, ավելի շատ պետք է հրատարակել ընթերցողների կարծիքները ամսագրի մասին։ Տխրեցնում են այն նամակները, որոնցում դուք գրում եք, որ ամսագրի էջերում ձեզ հետաքրքրող նյութեր չեք գտնում, որ ամսագրի հրատարակած գրքերը ձեզ չեն գոհացնում, որ ամսագրում ավելի շատ պետք է տպագրել ընթերցողների նամակներ, ավելի շատ պետք է հրատարակել ընթերցողների կարծիքները ամսագրի մասին։

Ահա մի նամակ, որ ստացել ենք Ալավերդիից։ Նամակը գրել է ուսուցիչ Ս. Ալեքսանյանը։ Նա գրում է.

«Ամսագրի 1956 թվականի առաջին համարում տպագրված էր Ա. Ղազարյանի «Ինչպես ենք մենք գրում» հոդվածը։ Հոդվածում հեղինակը քննադատում է մի շարք գրողների, որոնք, ըստ նրա, գրում են ոչ գրական լեզվով։ Հոդվածում հեղինակը նշում է, որ Ալավերդու ուսուցիչ Ս. Ալեքսանյանը իր «Ալավերդի» գրքում գրել է «ինչ որ» փոխարեն «ինչ որ», «ինչ որ» փոխարեն «ինչ որ», «ինչ որ» փոխարեն «ինչ որ» և այլն։ Ես ուզում եմ ասել, որ ես ոչ մի անգամ չեմ գրել «ինչ որ», «ինչ որ», «ինչ որ» և այլն։ Ես միշտ գրել եմ «ինչ որ», «ինչ որ», «ինչ որ» և այլն։ Ես չեմ հասկանում, թե ինչպես կարող է Ա. Ղազարյանը ինձ մեղադրել մի բանի համար, որ ես չեմ գրել։ Ես կարծում եմ, որ Ա. Ղազարյանը պետք է ներողություն խնդրի ինձանից»։

Ինչպես տեսնում եք, ընկեր Ալեքսանյանը նամակ է գրել ոչ թե ամսագրին, այլ ինձ անձամբ։ Ես ստիպված եմ ասել, որ ընկեր Ալեքսանյանը ճիշտ է։ Ես իսկապես գրել եմ «ինչ որ», «ինչ որ», «ինչ որ» և այլն։ Ես չեմ հասկանում, թե ինչպես կարող է Ա. Ղազարյանը ինձ մեղադրել մի բանի համար, որ ես չեմ գրել։ Ես կարծում եմ, որ Ա. Ղազարյանը պետք է ներողություն խնդրի ինձանից։

Ի՞նչ է նշանակում

ԵՐԵՒԱՆՈՒՄ ՓՈՂՈՑՆԵՐ ԵՒ ՄԱՐԴԻԿ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆԻՑ

Ա. ՄԱՐԴԻԿ

Ա. Մարդիկ Երեւանում

Ա. Մարդիկ Երեւանում

Ա. Մարդիկ Երեւանում

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

5 ՅՈՒԼԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ ՀԻՆԳ 9ԻՆ

ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8 Rue Danton, Paris Métro: Odéon եւ St. Michel

Մեծ պատրաստութեամբ կը բեմադրուի փարիզի մէջ ա-նանգամ ըլլալով

կը ներկայացուի՝ **Պ. ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ**

ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ (4 ԱՐԱՐ)

(ԱԶԳԱՅԻՆ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

Մասնակցութեամբ փարիզահայ ծանօթ

դերասաններու եւ դերասանուհիներու

Պ. Նշան Պէշիքթաշլեան կը կատարէ «ԱՍԼԱՆ»ի դերը

ԳԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 եւ 7.50 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը նախապէս ապահովել «կավռօշ»ի խմբագրատունէն՝ 208bis Rue Lafayette, եւ բոլոր հայկական ճաշարաններէն։

☞ **ԿԻՐԱԿԻ, 6 ՅՈՒԼԻՍ 1930** ☜

ԸՆՏԱՆԵԿԱՆ ՇՔԵՂ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍ

Հայկ. բարեգործական ընդհ. միութեան 24րդ տարեդարձին առիթիւ կազմակերպուած փարիզի մասնաժողովին կողմէ

Միխիթարեանց վարժարանին ընդարձակ պարտէզին մէջ

26, Rue Troyon, Sèvres

Հովանաւորութեամբ՝ Պ. ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐԻ

եւ նախագահութեամբ՝ ՏԻԳՐԱՆ ԽԱՆ ՔԷԼԷԿԵԱՆԻ

ԵՐԹ ՈՒ ԴԱՐՁ ԵՐԵՔ ԶՐՕՍԱՆԱԻԵՐՈՎ

Մեկնում առտուան ժամը 9ին Tuileries ի նաւամատոյցէն

Եւրոպական եւ հայկական պարեր՝ ՕՐ. ԳԱՎՈՒՖՃԵԱՆ Է

Մեներգ՝ ՕՐ. ՄԱԿԱԶԵԱՆ Է

ԱՐՇԻՆ-ՄԱԼ-ԱԼԱՆ

Բացօթեայ ձրի ներկայացում Պ. ԳՄԲԷԹԵԱՆի ղեկավարութեամբ։

ԳԻՆ 40 ՖՐԱՆՔ

որ իրաւունք կուտայ նաւով երթեւեկի, կէսօրուան ճաշի եւ թոմպոլայի մը *ձրիօրէն մասնակցութեան։*

(10 տարեկանէն վար տղայոց համար 20 ֆրանք)

Տոմսակներու համար դիմել՝

Բարեգործականի կեդրոնատեղին՝ 11, Square Alboni, Tél: Kléber 03-18

Պ. Պ. Գ. Բարեւնակեանի՝ Հայոց եկեղեցին, Tél: Élysées 67-03

Օ. Թադէոսեանի՝ քարտուղար-գործիչ Հ. Բ. Ը. Միութեան

ՀԱՄԱԽԱՌԲԵՐԱԿԱՆ ՓԼՕՖԹԱՑԻ ԱԻԱՆԴԱԿԱՆ ՏՕՆԸ ՄԷՏՈՆԻ անտառին մէջ ցուլիս 14ին։ կը խնդրուի նկատի ունենալ այս Թուականը։

ԲԱՑՈՒԱԾ Է

ԳՐԱՏՈՒՆ ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ

ՓԱՐԻԶԻ ԿԵԴՐՈՆԸ (ֆարթիէ լաթէն) 51 Rue Monsieur-le-Prince

Հեռաձայն՝ Danton 88 65

ուր պիտի գտնէք ամէն տեսակ հին ու նոր գիրքեր, հայերէն, ֆրանսերէն, անգլիերէն եւ այլ լեզուներով, գրական, գիտական դպրոցական, վիպական եւայլն, նաեւ ամէն լեզուով պարբերականներ։

Արտասահմանէն եւ գաւառէն եղած ապսպրանքները օրը օրին կը դրկուին։

ԳՐԱՏԱՆ ԿԻՑ ԲԱՑՈՒԱԾ Է ՆԱԵՒ ԿԱԶՄԱՏՈՒՆ ՄԸ

Բոլոր գրավաճառները, հրատարակիչներն ու հեղինակները կրնան դիմել ուէէ գործի համար՝

LIBRAIRIE H.SAMUEL, 51 rue Monsieur-le-Prince, Paris VIe

կ'ուզուի *սպասուհի մը տարեց այրեկնոջ համար, անուղղ եւ պառկելիք տեղ։ Դիմել՝* Պ. Մազլումեանի, 22 Rue d'Hauteville, Paris.

կ'ուզուի *14—16 տարեկան ֆրանսերէն սահուն խօսող ուշիմ աշկերտ մը լուսանկարչութեան համար, ներկայացուած իր ծնողքին կողմէ։*

Դիմել՝ Photo Arax, 9 Rue Papillon, Paris.

կ'ուզուի 15-16 տարեկան աշակերտ մը լուսանկարչութեան համար։ Դիմել Photo Samandji, 16 Rue, Geoffroy-Marie, Paris (9e)։

կ'ուզուի *13—17 տարեկան ափրանթի հայ աղջիկներ այրերու շապիկ եւ փիժէմա կարելու համար։ Դիմել՝* Camrey, 68 Rue des Archives. Paris.

Entreprise Générale Serruries

ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՐԿԱԹԵՂԷՆԻ

կը ստանձնեմ երկաթեայ փեղկերու, դուռներու, վանդակորմերու, ձողերու եւն. շինութիւնը մինչեւ 15 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ։ Արագ, աժան եւ մաքուր գործ։ Դիմել կամ գրել Մ. Ժամկոչեանի, 52 Rue de Gorge, Sarcelles, (S.etO.).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով գարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չերմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապտերաբուժում։ Ազատիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն. ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

Հայե՛ր, ձեր հիւանդները խնամելու եւ ձեր դեղագիրները կարդացնելու համար շփոթութեան մի՛ մատնուիք, եւ ամենայն վստահութեամբ դիմեցէք՝

GRANDE PHARMACIE DE PARIS

67 Rue Madier-Montjan, վաղնս

Հոն պիտի գտնէք օգտակար խորհուրդներ եւ առաջնակարգ դեղեր (արեւելեան եւ եւրոպական), ամէնէն վար գիներով։

Մեր հայ թարգմանը ձրիաբար կուտայ ուզուած տեղեկութիւնները։ (Դրոշմաթուղթ մը ներփակել պատասխանի համար)։

BRASSERIE HAROLA

3 Rue la Vieuville

Place des Abbesses

Métro: Abbesses, Tél. Marc. 39-88

ՎԱՐՉՈՒ ՍՐԱՀՆԵՐ

Պարահանդէսի, հացկերոյթի, երեկոյթներու եւայլնի համար, Մասնաւոր գին Հայերու

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ԶԷՆԻ

կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու։ Ամէն օր (կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Եշ.էն։ 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ.* Métro և Nord-Sud: Pigalle.

EMPIRE Սիւիթ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - **MASSIS** - ÉDITION;

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ։ կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12։

ՏՕՔԹ. Ա Ս Լ Ա Ն

38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւնները ցատուկ յարկաբաժին *վէնէրական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց*

ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ոսկորի*, ջղային, արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։

Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81-07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՃԷՆԱՋԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadeth, Peletierի եւ Notre Dame de Loretteի խիստ մօտ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris (13) Մէթրօ՝ Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ աժան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTANի

Ս. ԹՈՐՈՍ (Ռէվմախցի)

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06

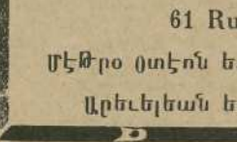
Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամենէն նրբաճաշակները։

Ձոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին։ կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն։ փափաքողներու կը ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում։

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ

209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամնաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ։

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ

կը բաւէ անդամ մը այցելել հաստոցուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

ՑԵՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.

Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն

Մասնաւոր ապասարկութիւն քնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱԿԱՆԵՐԸ ԱՄՍԱՎԱՃԱՐՆԵՐՈՎ՝ Շոգեկառքով կամ ինքնակառքով 15 — 30 վայրկեան, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն։ Ամսավճար՝ սկսեալ *200* ֆրանքէ։ Տուներու կառուցում, վճարման մեծ դիւրութիւններ. *15—20* տարուան մէջ։ 15 տարի տուները ազատ են տուրքէ, պատրաստի villaներ, նոր բնակարաններ գտնելու կամ վարձելու համար, ամէն տեսակ գործողութիւններ, կալուածներու առ ու ծախ, գրաւ դնելու, ապահովագրութեան եւայլն։

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏՃԱՌԻԹԻՒՆ։ Սկսուած է նոր հողաբաժիններու վաճառումը, Versailles ի մօտ Bois d'Arsy ի մէջ շրջապատուած գեղեցիկ անտառով։ Հաղորդակցութիւնը փարիզի հետ Gare Mont Parnasseէն ուղղակի, իսկ Gard Invalideէն եւ St. Lazareէն Versailles ի գիծով։ Ցեսնել կարելի է ամէն օր ինքնաշարժով՝ ձրի։ Մանրամասնութիւններու համար դիմել

ՏԱՐԱՍՈՎ ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Գրասենեակը, 18 Rue Chaussé d'Antin, Métro Opéra եւ Chaussé d'Aantin, ամէն օր ժամը *10—12* առաւօտները եւ *4—7* կէսօրէ վերջ, կիրակի եւ տօն օրեր ժամը *10*—1։ Հեռախօս Provence *87—32 եւ 82—48*։

Տուներու շինութեան համար ձրի խորհրդակցութիւն մասնաւոր ճարտարագէտի մը կողմէ Դ. եւ Շբ. օրերը ժամը 4-5։

Ուշադրութիւն

ցուլիս 1ին կը բացուի ԵՂԲԱՐՔ ՍԱՊՈՆՋԵԱՆՆԵՐՈՒ արեւելեան մեծ նպարավաճառատունը՝

ԱՐԱՐԱՏ

որ Մարսէյլէն փոխադրուած է փարիզ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-9

Մեր վաճառատունը պիտի աշխատի գոհացնել իր բոլոր յաճախորդները իր պատրաստած ընտիր *սուրճով* եւ ամէն տեսակի ընտիր նպարեղէններով։ Անմրցելի գիներ

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET V. YARJANIAN

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL. 97-39 եւ 96.70

Կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ *ՖՐԱՆՍԱ* մտնելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (*Աֆիտավիթ*)։ Քաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Խորհրդակցութիւնները ձրի են։

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

Phonos & Disques

Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26 28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.

Մեր փայքներու ճոխ մաերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր։

Գ. ԾԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables ի (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-42

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմսարակալութիւն փոքր ամսավճարով։

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires ի, Bénéfices Commerciaux ի և Impôts sur le revenu ի *գործողութիւններ։*

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires ի եւ BénéficesCommerciaux ի տուրքերէն երբ արշեստաւոր էք, զոր օրինակ Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, առաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ apprenti ունենաք։

PLOMBERIE-COUVERTURE

ՋՈՒՐ ԿԱԶ

ԼՈԳԱՐԱՆԻ, ԵԻՆ.Ի ՉԵՏԵԼՈՒՄ

կը ստանձնեմ կապարի եւ գինկի ամէն տեսակ գործեր, մասնաւորաբար ջուրի խողովակներու գետեղում եւ նորոգութիւն։ Դիմել նամակով՝

A. TATOULIAN ի

12 Rue Elie, Gentilly, (Seine)

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԵՐ եւ ՑՆՕՐԷՆ՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շաբ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ՕՏԱՄՆԱԲՈՅԺ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»		»
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ
24
ՅՈՒՆԻՍ
1930
24 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1296

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԿՈՒԽ ԽՕՍՔ

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ

Թերթերը կարճ լուր մը արձանագրեցին, հաղորդելու համար թէ թրքական 10,000նոց զօրամաս մը արշաւանքի ձեռնարկած է Արարատի Փիւրտերուն դէմ: Ուրեմն ճակատամարտ մը պիտի կ'ունենայ Սուրբ Լերան ստորոտները, որքան ալ ատոր հաւատալ չուզենք: Թուրքը բռնակալ ու չարդարար, իսկ քիւրտը լեռնական ազատատենչ:

Ազգային ազատութեան հրդեհէն բռնուած, քիւրտ ժողովուրդը ոտքի կանգնած է, կեանքի ու մահուան պայքարը մղելու իր դարաւոր թշնամուն հետ, զոր հարիւրաւոր տարիներէ ի վեր ատած է, որպէս «ոմի» եւ անվստահելի ու խարդախ ազգ մը:

Ու այսօր, երբ թրքական 10,000 զինուորները վեր կ'ուզեն ջնջել դէպի Արարատի բարձունքները (ուր մօտ 15,000 փիւրտեր կը բնակին ազատութեան դրօշին տակ), իրենց սուինները դէմ պիտի գտնեն կազմակերպուած ու խմզախ քիւրտ գնդապետականները, միացած քրտական ազատագրութեան բանակով, անձնազոհ ու կարգապահ, որոնք անվերաքննելի ատելութեամբ մը լեցուն են՝ մինչեւ վերջին մարդը կռուելու յանուն իրենց ազատութեան:

Ռատիօկայան չկայ Մասիսի բարձունքներուն վրայ, որ աշխարհին հաղորդէր այն բոլոր սխրագործութիւնները որ այժմ տեղի կ'ունենան Բայազիտի հովիտին մէջ: Եւ ոչ ալ ընդհանուր քէմալական եղբայրակցութիւնը թոյլ կուտայ երեսին ու Մոսկուային հաղորդելու «ամէ՛նուն, ամէ՛նուն» այս ազատագրական շարժումներու մասին, որ տեղի կ'ունենան ոտքերնուն տակ:

Ի՛նչ փոյթ, անոնք թող Չինաստանի եւ Հնդկաստանի յեղափոխութիւններով անուշանան երեւանի հայութիւնը: Մեզի համար կը մնայ խօսիլ Արաքսի հովիտէն անդին տեղի ունեցող դէպքերու մասին, որոնք ա՛յնքան կենսական նշանակութիւն ունին մեր ժողովուրդի այսօրուան եւ վաղուան համար:

Փիւտ-Թրքական ճակատամարտի վախճանը տակաւին անորոշ է: Բայց խնդրի կարեւորութիւնը ըմբռնելու համար, կարժէ ծալքերը բանալ թրքական այս արշաւանքին, որ ճակատագրական նշանակութիւն մը ունի երկու կողմերուն համար ալ:

Արարատի քրտական ապստամբութիւնը մօտ 6 տարուան պատմութիւն ունի: Շէյխ Սաիտի ձեռնարկած մեծ շարժումէն ետք, Արարատի բարձունքներու վրայ բնակուած Փիւրտերը տրեցին իրենց կապը Թրքական կառավարութեան հետ եւ ընդվզեցան զէնքին, ընդհանուր կոտորածի չմատնուելու մտահոգութեամբ: Անկէ յետոյ թրքական զօրքերը շատ յաճախ արձակուեցան ընկճելու Արարատի քրտական դիմադրութիւնը, սակայն միշտ պարտութեան մատնուեցան:

Երբ քրտական ապստամբութիւնները լայն չափով նորէն բռնկեցան Տէրսիմի, Սասնոյ եւ Տիգրանակերտի շրջաններուն մէջ, Թուրքը մեծ ջանքեր թափեց այս ընդհանուր եւ իրար շաղկապուած շարժումները խեղդելու: Այդ օրերուն, Թրքական կառավարութեան համար ամէնէն մտահոգիչ կեդրոնը Արարատի ապստամբ օջախը կը հանդիսանար: Ուստի, մեծ զօրամաս մը շարժեցաւ հաշուեյարդարի ենթարկելու այդ կեդրոնը: Ջեռնարկը վերջացաւ Թրքական ամօթալի պարտութեամբ: Թուրքերը տուին 1000է աւելի սպաննեալ ու վիրաւորներ: կորնչցուցին 12 թնդանօթ եւ 40 գնդացիրներ: Հագմամթերքը եւ Թրքական բանակի պաշարի եւ փոխադրական միջոցներու մեծ մասը ինկան Փիւրտերուն ձեռքը:

Այսպէս, Արարատեան քրտութիւնը կը դառնար անկախ ու զօրաւոր, եւ իր ազդեցութիւնը կը տարածէր շրջակայ գաւառներու վրայ: Ջելանի աշիրէթը, Բուլանուխ-Մալազկերտի Հայտարանցիներն ու Հասանանցիները կը միանային Արարատի շարժման: Ազգային ազատագրութեան գործին շուրջ համախմբուեցան շարք մը զինուորական եւ ժառանգական ուժեր եւ կռուող ժողովուրդը կազմակերպեցին եւ անոր ներշնչեցին ազգային հաւաքական կամք մը, որ շատ տարբեր էր աշիրէթական հոգեբանութենէն:

Անընդհատ եւ յարատեւ կռիւներն եկան աւելի ամրապընդելու յեղափոխական-ազատագրական շարժումը: Միութիւնը ստեղծեց աւելի անձնավստահութիւն Փիւրտերու մէջ: Ու անոնք 1927էն սկսած, բազմաթիւ Թրքական արշաւախումբերը պարտութեան մատնեցին:

Արարատի բարձունքներուն վրայ հրաւիրեցին Քրտական Ազգային ժողովը եւ կազմեցին տեղական իշխանութիւն մը, որ ահա՛, չորս տարիներէ ի վեր կը վարէ ազատագրական կռիւը, կը դարբնէ քրտական միութեան գաղափարը եւ կը զգուշացնէ քրտական զանգուածները, որ զոհ չերթան Թրքական խաբեբայութիւններուն:

Ու այս բոլորէն յետոյ, քիւրտ ղեկավարները ձեռնարկեցին հրատարակել իրենց Թերթը, «Արարատ», այս տարուան յունուարէն սկսած: Այսօր մեր տրամադրութեան տակ կը գտնուին այդ Թերթի մէկ քանի Թիւերը, ուր յստակօրէն գրուած են Թրքական մեծ զօրաբանակ մը Արարատի վրայ դրկելու մտադրութիւնները: Մարտէն սկսած Արարատի Փիւրտերը վտանգը նախատեսած են եւ վճռապէս ուխտած են մինչեւ վերջին փամփուշտը կռուիլ: Սպասենք կռուի ելքին:

Այս ճակատամարտի առիթով, քրտական ընդհանուր շարժման մասին տակաւին ըսելիքներ ունինք:

Կ. ՍԱՍՈՒՆԻ

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԴՐՕՇԱԿ

Սեւրի Սամուէլ Մուրատեան վարժարանի բացման հանդէսի առթիւ «Le Foyer»ն այս վերնագրով շահեկան խմբագրականի մը ժէջ կը գրէ (15 յունիս).

— «Այս առթիւ տարօրինակ պարագայ մը մեր ուշադրութիւնը գրաւեց: Հայկական դրօշակը չէր ծածաներ Սեւրի վարժարանին վերեւ: Այս բանը այնքան անսովոր եւ անըմբռնելի երեւցաւ կը թուի Ֆրանսացիներուն որ, օրինակի համար երկու մեծագոյն թերթերը՝ Matin եւ Journal, իրենց գիրենք ստիպուած նկատեր են իրողութիւնը խեղաթիւրելու եւ ըսելու թէ, երբոր վարժարանին բացումը պաշտօնապէս յայտարարուեցաւ Պ. Խանզատեանի կողմէ, ֆիկին Լէկ «Ֆրանսական դրօշակը քաշեց հայկական դրօշակին քովն ի վեր»:

Ինչպէս նաեւ հայկական դրօշակին քովն ի վեր... Սուտեր կան սակայն որ ներելի են, որ *պարտաւորիչ* են:

Վենետիկի Մխիթարեանները եւ ամէնէն առաջ մեծ հայրենասէրը, Շ. Ալիշան, մեզի սորվեցուցած են թէ եւագոյնը մեր պատմական դրօշակն է, երբ որ դարերէ ի վեր սպասուած պատմական դրօշակն է, երբ որ դարերէ ի վեր սպասուած պատմական րոպէն եկաւ, Հայաստանի կառավարութիւնը ուրիշ բան չըրաւ բայց եթէ քաշել ջնջել զայն մեր պատմութեան խորէն:

Եւագոյնին հակառակորդները կ'ըսեն թէ զայն ընդունելով, ցոյց մը ըրած կ'ըլլան Հայաստանի արդի կառավարութեան դէմ, եւ ասիկա ո եւ է կերպով տանելի չէ իրենց համար: Բայց ի՞նչ ընել եթէ Հայաստանի այսօրուան կառավարութիւնը դրօշակ չունի եւ *չի կրնար* ունենալ: կարժիր դրօշակը հայրենիքի գաղափարին ուրացումն է, կարմիր դրօշակը *միջազգային* է, եւագոյնին ամէնէն կատաղի հակառակորդներն անգամ, — բացի աննշան բացառութենէ մը, որուն համար ազգութեան գաղափարը կը կորսուի Գ. Միջազգայնականին մէջ,— կը սարսափին, եւ իրաւամբ, այդ կարմիր խորհրդանշանէն:

Ամէն անգամ որ մարդ կը շեղի հիմնական սկզբունքներէն եւ անձնատուր կ'ըլլայ փցուն պատեհապաշտութեան մը հոսանքներուն, այսպիսի անկնելու կ'ենթարկուի:

Եւագոյնը հայ ազգինն է, եւ ոչ թէ կուսակցութեան մը, իբր այն անձեռնմխելի է ու պէտք է մնայ:

Ջենք գիտեր ինչո՛ւ մխիթարեան հայրերը, որոնց կը վերաբերի եւագոյնր վերակենդանացուցած ըլլալու պատիւը, իրենք գիրենք ձախորդ կացութեան մը մէջ դրին Շամքարձման կիրակին, ջե՞մ որ հայկական եւագոյնը ամէնէն կիրակի իր ծալքերը կը վէտվէտէ խրոխտօրէն Ս. Ղազարի վանքին վերեւ: Ազգային ըմբռնումները եւ զգացումները լայնութեան աստիճաններու հետ կապ չունին: ինչ որ ճշմարտութիւն է վենետիկ, պէտք է ճշմարտութիւն ընդունուի նաեւ Սեվր: Պոլիտիկոններուն թողու է տապկիլ իրենց մանր մունր հաշիւներուն մէջ, եւ փարելու է հիմնական սկզբունքներուն, որոնք երբեք չեն խաբեր եւ որոնց շնորհիւ է որ կրնանք ճակատաբաց ելլել օտարներուն առջեւ, առանց կարմրելու, առանց տատամսելու:»

ՕՐ Ը ՕՐԻՆ

Թուրքեւիրամ սահմանագլխի մնայուն յանձնաժողովը իր ութերորդ նիստը պիտի գումարէ Մարտինի մէջ:

Թուրքեւիրաք սահմանագլխի մնայուն յանձնաժողովը իր ութերորդ նիստը պիտի գումարէ Մարտինի մէջ: Թուրքիոյ գլխաւոր ներկայացուցիչ ընտրուած է Մարտինի կուսակալ Թէվֆիք Հատի պէյ: Զինուորական խորհրդականն է ութերորդ գօրաբանակի սպայակոյտի նախագահ գնդապետ Հիւսնի պէյ որ Մարտին հասած է արդէն:

Միջազգեթքի պատուիրակութիւնը կը գտնուի կառավարիչ Թահսին պէյի նախագահութեան տակ: Քաղաքական եւ պետական խորհրդականն է Մուսուլի անգլիական ներկայացուցիչը:

Ժողովները տասն օրուան չափ պիտի տեւեն: Բանակցութիւններ պիտի ըլլան Թուրքեւիրաք կառավարութեան ու Ազգերու Խնդիրներու Շուրջ:

Դամասկոսի ցոյցերը

Ինչպէս գրեր էինք, Սուրիոյ Սահմանադրութեան կարգ մը կէտերուն դէմ բողոքելու համար, ազգայնականները ժողովի մը ընթացքին, բանաձեւեր էին իրենց դժգոհութիւնները եւ յայտներ Սուրիոյ մարզպանին: Այս առթիւ տեղի ունեցեր էին բախումներ՝ ժողովուրդին եւ զինուորներու միջեւորոնց մահեւեալ մանրամասնութիւնները կը հասնին: Ազգայնական պետերը Դամասկոսի մէջ հաւաքուած, անվերջ գումարումներով ընդհանուր ցոյցի եւ բողոքի բանաձեւեր կը պատրաստէին: Օր մը ամբողջ, Դամասկոսի շուկաները փակ մնացին: Ո՛չ միայն նպարավաճառներն ու ճաշարանները, այլեւ կառքեր ու ինքնաշարժեր ալ գործադուլ ըրին, իբր բողոք սուրիական վերջին Սահմանադրութեան դէմ:

Միեւնոյն օրը, տեղի ունեցող ազգայնական պետերու ժողովը՝ բռնի կերպով արգիլուեցաւ կառավարութեան կողմէ որ գինեալ ուժ դրաւ տան առջեւ, ուր կը կատարուէր ժողովը: Ասոր վրայ, ժողովուրդը հսկայ թափորներով՝ ցոյցեր կազմակերպեց քաղաքին բոլոր թաղերուն մէջ: Խուժող ժողովուրդին յառաջխաղացումը արգիլելու համար, զինուորներ սկսան գընդակ պարպել օդին մէջ, սակայն քարկոծուեցան ամբոխին կողմէ: երկուստեք վիրաւորներ կան:

Հրեաներու պոյքոթը Պաղեստինի մէջ

Հրեաները կը շարունակեն իրենց պոյքոթը՝ անգլիական ապրանքներու եւ անգլիական արարողութեանց դէմ, Պաղեստինի ներգաղթին արգելքին եւ հրէական օճախի ծրագրին դէմ անգլիական կառավարութեան բռնած ընթացքին պատճառաւ: Մեծ Րաբունապետ Քուք գիր մը ուղղելով Բ. Գոմիսէրին, ըսաւ թէ անգլիական կառավարութեան ցոյց տուած ընթացքէն գոգածուած, ներկայ չպիտի կրնայ ըլլալ ձորձ թագաւորին տարեդարձի հանդէսներուն: Նամակը կը վերջանայ յոյս յայտնելով Սիօնի ազատութեան համար: Թէլ Ավիվի մէջ շինուելիք սառոյցի գործարանի մը համար, Անգլիայէն գալիք մեքենաներուն ապսպրանքը ետ առնուեցաւ:

Վորոշիլով կ'ենթարկուի Ստալինի

Խորհրդ. Ռուսիոյ պատերազմական գործավար Վորոշիլոֆի ձերբակալման լուրը հաղորդեր էինք վերապահութեամբ: Դէպքը հետեւեալն է:

Ստալին վճռապէս ժտադրեր էր ձերբակալել Վորոշիլոֆը, որ 48 ժամ վարանումէ եւ խորհրդածութենէ յետոյ, նախընտրեց ենթարկուիլ Ստալինի կամքին: Արտօնութիւն ստացաւ հաւաքոյթ մը կազմակերպելու, ուր իբր թէ Վորոշիլոֆ պիտի խօսէր «միջազգային դրաժտիրութեան գինեալ յարձակման վրայ՝ ընդդէմ Խորհրդ. Միութեան:

Իսկ իր ճառին մէջ, Վորոշիլոֆ յստակօրէն յայտնեց թէ տարակարծութիւնը որ կար իր եւ Ստալինի միջեւ, բոլորովին փարատած է:

Վորոշիլոֆի այս քայլը շատ ազդած է, աֆակողմեան բոլշեւիկ շրջանակներու վրայ:

Մոսկուա կը պատժէ

Մէկ օրուան մէջ, ելմտական գործավարութեան պաշտօնեաներէն 1400 հոգի ճամբու դրուեցան: Կառավարութիւնը՝ արդարացնելու համար նման կարգադրութիւն մը, կը յայտնէ թէ այդ պաշտօնեաները ընդդիմադիր են բոլշեւիկեան վարչաձեւին:

Մաս մը անոնցմէ դատարան պիտի յանձնուին դաւաճանութեան մեղադրանքով:

Ասկից զատ Ուզբեկիստանի բարձրագոյն դատարանը մահուան դատապարտեց իր նախորդ նախագահը, ընդհ. դատախազը, փաստաբան մը. իսկ երեք դատաւորներ ալ դատապարտուեցան 10ական տարի բերդարգելութեան, հակայեղափոխական կոններուն հետ յարաբերութեան պատճառով:

Պոմպէյի մէջ՝ կիներ արձեր կողմին

Նոր խաւութիւններ ծագեցան Պոմպէյի մէջ եւ ոստիկանութեան հետ բախումներու ընթացքին՝ վիրաւորուեցան 500 ան՝ձեր, որոնց 150ը ծանրօրէն:

(Լուրերու դարունակութիւնը կարդա Դ. էջ)

ԳԱՇԻՐԷԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

(Հեռագիր «Յառաջ»ի)

ԳԱՇԻՐԷ, 23 Յունիս.— Գաշիրէի ազգային ընտրութիւններուն մէջ, չախչախիչ յաղթանակ տարաւ գաշնակ-ժողովրդական ցանկը: 2513 ընտրողներէն կը մասնակցէին 2309 հոգի: Ստուգուած քուէներու թիւն է 2137: Դաշնակ-ժողովրդական ցանկը ստացաւ 1250 քուէ 860ի դէմ: Մեծ խանդավառութիւն կը տիրէ ժողովրդական խաւերուն մէջ:

«Յուսաբեր»

ՈՐԲԵՐԸ ԱԶԱՏ ԱՐՁԱԿՈՒԱԾ

Ապրիլ 11-24ի միջադէպին հետեւանքով 6 ամիս բանտարկութեան դատարտուած որբերը որոնք վերաքննութեան դիմեր էին, ազատ արձակուեցան:

Մանրամասնութիւնները յաջորդիւ:

ԿՈՒՏԷՊՈՎԸ ՉԷՐ

Գրեր էինք թէ Քէրման-Ֆերեանի մօտ, փավէնի լիճէն հանուած դիակը կարծուեր թէ կուտէպովինն է: քննութիւնը երեւան հանեց թէ դիակին բնախօսական գիծերը չեն համապատասխաներ կուտէպովի մարմնին: կը կարծուի թէ խեղդուածը նախորդ նոտարն է սէն-ժերմէն տ'Օվէրնիի, որ անհետացած էր մէկ քանի ամիսներէ ի վեր:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԳՈՐԾԱՏՈՒԹԻՒՆԸ

Լոյտ Ջորճ որ ազատականներու կողմէ ընդունած էր վարչապետին հրաւէրը, մասնակցելու գործատուութեան դէմ խորհրդակցական ժողովի մը, պատրաստելու վրայ էնոր առաջարկները այս մասին:

Լոյտ Ջորճ կը խորհրդակցի հմուտ ելմտագէտներու, փորձ գործատէրերու եւ առեւտրականներու հետ, որոնք կը պատկանին թէ իր եւ թէ պահպանողական կուսակցութեան:

ՍԱՀԱՐՆԱԿՆԵՐ ՌՈՒՍԻՈՅ ՀԱՄԱՐ

Պալթիմուրի հին մարթէն ընկերութիւնը, որ Ռուսիոյ հետ սակարկութեան մէջ էր 20 ռըպաձիգ սաւառնակներ հայթայթելու համար, 2 միլիոն տոլար արժէքով, դադրեցուց իր բանակցութիւնները, որովհետեւ կառավարութիւնը հաշտ աչքով չի նայիր այդ քայլին: Թէեւ միացեալ Նահանգները օրինական ո՛չ մէկ ուժ ունին արգիլելու զէնքի, ռազմամթերքի եւ պատերազմական նիւթերու արտածումը, բայց նման պարագաներու մէջ, ընկերութիւնները միշտ նկատի կ'առնեն կառավարութեան տրամադրութիւնները:

ՀԱՄԱՁՆԱՎԱՐ ԴՐԱՄԱՏԱՆ ՎԵՐՋԸ

Անցեալ յուլիս 29ին, կը յիշուի թէ ոստիկանութիւնը խիստ ժիջոցներու էր դիժեր ընդդէմ համայնավարներուն, որոնք մեծ ցոյցի մը կը պատրաստուէին օգոստոս 2ին: Այս առթիւ երեւան կ'ելլէր Ժերանսայի բանուորա-գիւղացիական դրամատան խնդիր մը:

Ոստիկանութիւնը կը պրպըտէր թէ այդ դրամատունը եւ անոր միջոցով համայնավար կուսակցութիւնը դրամական օժանդակութիւն ստացա՞ծ են Մոսկուայէն: Նման փաստ մը կամ հետք մը չէր գտնուած, բայց դրամական գործառնութեանց մէջ երեւան ելան անկանոնութիւններ, որոնց հետեւանքով դրամատան վարիչները դատի քաշուած են:

ՕՐՀՈՒՆ ՀՈՎԱԿԻՄԻ

ԲԱՐԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹԻՒՆ ԽՍԼՉԱՀԱՆՁՆԱԺՈՂՈՎԻ

Մեր նախորդ թողարկութեան մէջ հրատարակեցինք Ազգային Ժողովի նախագահ Ա. Ջամալեանի ելոյթը, որ ներկայացուցած էր Ազգային Ժողովի 1925 թուականի պետական տարեկան նախահաշիւը։ Ներկայ թողարկութեան մէջ կը հրատարակենք նախահաշիւի մասին ելոյթներ ունեցած պատգամաւորներու ելոյթները։

Ա. ՓԱՇԱՅԵԱՆ

Ներկայ նախահաշիւը, որ մեզի կը ներկայացուի, ամենէն ուշ նախահաշիւն է, որ մինչեւ հիմա ներկայացուած է Ազգային Ժողովի առջեւ։ Ուշացումը պատճառուած է ներքին եւ արտաքին պատճառներէ։ Ներքին պատճառներէն մէկն է, որ Ազգային Ժողովի ընտրութիւնները տեղի ունեցան ուշ։ Արտաքին պատճառներէն մէկն է, որ Ազգային Ժողովի ներկայ կազմը ստեղծուեցաւ ուշ։ Ուշացումը պատճառուած է նաեւ այն պատճառով

ԱՅԳԱԿՈՒՅԶԻ

* * *

Խոհանոցում Հասմիկ տատն ու Աստղիկ մայրիկը իրար հետ էին խոսում։ Հանկարծ Աստղիկը լսեց, որ տատը ինչ-որ մեկի հետ է խոսում։

— Ո՞վ է, որ եկել է, տատիկ ջան։

— Ոչինչ, աղջիկս, ոչինչ, մի հարևան կին է եկել, ասում է՝ ինձ մի լավ հագուստ կարի, ես էլ ասացի, որ ես ժամանակ չունեմ։

Աստղիկը մոտեցավ տատին և շշնջաց նրա ականջին.

— Տատիկ, ես գիտեմ, որ դու ինձ համար հագուստ ես կարում, բայց ես ուզում եմ, որ դու նրա համար կարես։ Ես ինձ համար կարող եմ մի ուրիշ հագուստ գնել։

Տատը ժպտաց և գլխով արեց։

Աստղիկը ուրախացավ, որ տատը համաձայնեց, և վազեց դուրս խաղալու։

Հասմիկ տատը ամբողջ օրը նստած կարում էր։ Նա ուզում էր հարևանի հագուստը շուտ կարել, որ Աստղիկի համար կարելի լինի։

Աստղիկը ամբողջ օրը խաղում էր ընկերուհիների հետ։ Նա ուրախ էր, որ տատը իր համար հագուստ է կարում։

Հասմիկ տատը հարևանի հագուստը կարեց և տվեց նրան։ Հարևանը շատ գոհ մնաց։ Նա հագուստի համար տատին մի ոսկի տվեց։

Հասմիկ տատը ոսկին վերցրեց և գնաց խանութ։ Նա գնեց Աստղիկի համար գեղեցիկ հագուստ։

Աստղիկը ուրախացավ, երբ տատը նրան հագուստ նվիրեց։ Նա շատ սիրեց իր նոր հագուստը։

Հասմիկ տատը ոսկու մնացորդով գնեց Աստղիկի համար նաև գեղեցիկ գլխարկ։

Աստղիկը շատ ուրախացավ գլխարկի համար։ Նա ուզում էր հենց հիմա գլխարկը գլխին դնել, բայց տատը ասաց, որ գլխարկը պետք է պահել մինչև Զատիկ։

Աստղիկը համաձայնեց։ Նա գլխարկը դրեց պահարանի վրա։

Զատկի օրը Աստղիկը հագավ նոր հագուստը և գլխարկը։ Նա շատ գեղեցիկ էր։

Աստղիկը գնաց հարևանների տուն։ Հարևանները նրան տվին ներկած ձվեր։

Աստղիկը ձվերը տարավ տուն։ Նա ուրախ էր, որ ունի շատ ներկած ձվեր։

Աստղիկը ձվերը դրեց սեղանին։ Նա ուզում էր ձվերով խաղալ։

Հանկարծ ներս մտավ մի մուկ։ Մուկը տեսավ ձվերը և վազեց դեպի սեղանը։ Մուկը ուզում էր ձվերը տանել իր անցքը։

Աստղիկը տեսավ մկանը և վազեց նրա հետևից։ Նա ուզում էր մկանը բռնել։

Մուկը վազեց դեպի անցքը։ Աստղիկը հասավ մկանը և բռնեց նրա պոչից։

Մուկը ազատվեց Աստղիկի ձեռքից և մտավ անցքը։ Աստղիկը մնաց պոչը ձեռքին։

Աստղիկը վազեց տատի մոտ և ասաց.

— Տատիկ, տատիկ, ես մկան պոչը բռնեցի։

Տատը ասաց.

— Լավ արեցիր, աղջիկս։ Մկան պոչը պետք է գցել ջրի մեջ։

Աստղիկը վազեց ջրի մոտ և գցեց մկան պոչը ջրի մեջ։

Աստղիկը վազեց տուն։ Նա տեսավ, որ ձվերը չկան։

Աստղիկը հարցրեց տատին.

— Տատիկ, ձվերը որտե՞ղ են։

Տատը ասաց.

— Ձվերը տարան, աղջիկս։

Աստղիկը հարցրեց.

— Ո՞վ տարավ, տատիկ։

Տատը ասաց.

— Մկները տարան, աղջիկս։

Աստղիկը ասաց.

— Ես ուզում էի ձվերով խաղալ։

Տատը ասաց.

— Ձվերով չեն խաղում, աղջիկս։ Ձվերը ուտում են։

Աստղիկը ասաց.

— Ես ուզում էի ձվերը ուտել։

Տատը ասաց.

— Ձվերը մկները կերան, աղջիկս։

Աստղիկը ասաց.

— Ես ուզում էի մկան պոչը կտրել։

Տատը ասաց.

— Մկան պոչը կտրեցիր, աղջիկս։

Աստղիկը ասաց.

— Ես ուզում էի մկան պոչը ջրի մեջ գցել։

Տատը ասաց.

— Մկան պոչը ջրի մեջ գց

Բազմաթիւ հնդիկ կիներ հաւաքուած էին քաղաքին Մէյտան կոչուած հրապարակը, մասնակցելու համար կամաւորներու ցոյցին։ Ոստիկանապետը հրամայեց կիներուն որ ցրուին։ Հնդկուհիները ո՛չ միայն մերժեցին, այլեւ, երբ ոստիկանութիւնը սկսաւ յարձակում գործել այրերուն վրայ, զանոնք պաշտպանելու համար, շղթայ կազմեցին անոնց շուրջ։

Ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ բուռն յարձակումներով ցրուել ցուցարարները, որոնք խումբ-խումբ կը հաւաքէին հրապարակ եւ որոնց թիւը կը գնահատուի մօտ 150000։

Հնդիկ ազգ. խորհուրդը իբր բողոքի ցոյց հրահանգեց դադրեցնել ամէն աշխատանք եւ սուգի օր յայտարարեց։

Փոթորիկն ու տեղատարափ անձրեւները արգիլեցին հսկայ ցոյց մը որ հնդիկ ազգ. խորհուրդին հրահանգով, պիտի կատարուէր միայն կիներու կողմէ, հակառակ ոստիկանութեան խիստ ու կտրուկ հրամաններուն։

ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆ Կ'ՈՒԶԵՆ

Մոթիլալ Նէհրու որ կանտիի բանտարկումէն ի վեր, ստանձնած է ազգայնական շարժումին ղեկավարութիւնը, անգլիական թերթի մը մասնաւոր թղթակցին յայտարարեց թէ, հակառակ Հնդկաստանի անգլ.-իշխանութեան հաւաստիքներուն, ազգ. շարժումը մարելու վրայ չէ, եւ թէ կարելի չէ զայն խեղդել գաւազանի հարուածներով կամ հրամանագիրերով։

— Ներկայ շարժումը կը տարբերի նախորդներէն անով որ, յեղափոխականներուն միջեւ չկան կրօնական վէճեր։ Հնդկաստանի բոլոր համայնքները մտած են հնդիկ ազգ. հաւաքումարին դրօշին տակ եւ թէ շարժումը իսկապէս ազգային է։

«Եթէ Լոնտոն պիտի երթանք բանակցելու համար Հնդկաստանի իբր գաղութ տրուելիք իրաւասութիւններուն մասին, պիտի մերժեմ հրաւէրը։ Իսկ եթէ Լոնտոնի խորհրդաժողովը պիտի գումարուի մշակելու համար ազատ Հնդկաստանի սահմանադրութիւնը, ի հարկէ, մեր երկրին պայմաններուն համապատասխան կարգադրութիւններով ու սահմանափակումներով, այդ պարագային, տրամադիր եմ ազգ. համագումարին յանձնարարելու որ ընդունի բրիտանական կառավարութեան հրաւէրը։ Հնդկաստան պէտք է ինքն իր տէրը դառնայ»։

Փոխ–Համաձայնականութիւնը

Փոքր-Համաձայնական պետութիւններու արտաքին նախարարները խորհրդակցական ժողով մը պիտի ունենան որ պիտի տեւէ 25-28 յունիս։

Օրակարգի վրայ են ընդհանուր քաղաքական կացութիւնը, Պրիանի լիշատակագիրը, Արեւելեան վերանորոգութիւններու մասին Փարիզի եւ Լահէյի դաշնագրերու կիրարկումը, ինչպէս նաեւ Փոքր-Համաձայնական երկիրներու միջեւ տնտեսական յարաբերութիւնները։

Եգիպտոսի ներքին տագնապը

Իսմայիլ Սըրքը փաշայի դահլիճին կազմութենէն յետոյ, Ֆուատ թագաւոր մէկ ամիս յետաձգեց Խորհրդարանի շրջանը։

Հակառակ այս յետաձգման, մասնաւոր հեռագիր մը կը յայտնէ թէ ծերակուտականներն ու երեսփոխանները ժողովի նստելու։

Եթէ այս որոշումը գործադրուի, հաւանական է որ խորհուրդութիւններ ծագին։

Միւս կողմէ, կ'ըսուի թէ Իսմայիլ Սըրքը փաշա մտադրութիւն ունի եգիպտական Ծերակոյտն ու Խորհրդարանը մէկի վերածելու։

Հետզհետէ կը պարզուի նախարարական տագնապին ներքին ծալքը։ Սահմանադրութեան շուրջ Ֆուատ թագաւորի հետ վէճը, հրաժարելու պատրուակ մըն էր Նահաս փաշայի համար, որ տնտեսական ու ելմտական ծանր կացութեան մը առջեւ կը գտնուէր։ Բամպակը շարունակական անկումի մէջ է։ Նահասի բոլոր ջանքերը՝ անկումը կասեցնելու ոչ միայն ձախողեցան, այլեւ ագդեցին նաեւ արժեթուղթերուն վրայ։

Այս է, կը կարծուի, Նահաս փաշայի հրաժարման բուն պատճառը։

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՏՈՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)

Ա. հրատարակութիւն ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ ԳՐԱՏԱՆ

Գ Ի Ն 20 Ֆ Ր Ա Ն Ք

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՌԻԱՁԷ.— Մինչեւ 30 Յուլիս

30 Ֆրանք կանխիկ վճարողները կը ստանան Ա. եւ Բ. հատորները միասին։

Այժմէն կարելի է դիմել Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur-le-Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65։

Հայերէն եւ ֆրանսերէն ամէն տեսակ գիրքեր, բառարան, գրական, վիպական, պատմական եւ դպրոցական գործեր։

Վերջին կատարելագործութեամբ օժտուած կազմատուն։ Արագ եւ մաքուր աշխատանք։ Գիրքերու վերնագիրը ոսկետիպ։

Կազմարարութեան դասեր։

ԻՐԱՒԱԳԻՏԱԿԱՆ ԳՐԱՍԵՆԵԱԿ (Հաստատուած 1923ին)

CABINET V. YARJANIAN

Հասցէ՝ 5 rue du Cardinal Mercier, PARIS (9e)

Tél. CENTRAL, 97-39 եւ 96-70

կը ստանձնէ պատժական, քաղաքային եւ առեւտր. դատեր

պաշտպանելով ֆրանսացի հանրածանօթ պաշտօնակիցներու հետ, վարչական եւ հիւպատոսարանական գործերու արագ հետապնդում։ Արկածի դատերու մասնաւոր ճիւղ, առանց կանխավճարի։ ԾՐԱՆՈՒԱ մանելու համար, ձեռնհաս իշխանութիւններէ արտօնագրի ստացում։ (ԱՅԻՏԱ-ՎԻՒ)։ Բաղաքային ամուսնութեան արագ գործողութիւն։ Վիզա ամէն երկրի համար։

Գաւառներէն եւ արտասահմանէն եղած դիմումներուն կը պատասխանուի անմիջապէս։ Խորհրդակցութիւնները ձրի են։

Դիմել ամէն օր, 9էն 12 եւ 2էն 7, բացի Կիրակիէ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՒԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՒԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՎԱՂԱՆՕ.— Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին կը խօսի ԸՆԿ. ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Մանրամասնութիւնները յաջորդով

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

6 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ՍԷն ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ Պ. ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

Կը նախագահէ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Բանախօսութիւն, երգ, պար, անակնկալներ

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՊՈԼՇԵՒԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէին

Գինն՝ 2 Ֆր. 50։ փոստի ծախքով միասին 3 Ֆրանք

Ստանալու համար դիմել «Յառաջ»ի եւ կուսակցական տեղական մարմիններուն։

ԼՕՅՍ ՏԵՍԱԻ

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

Գրեց՝ ՕՆ. ՄԻՒՐԱՐԵԱՆ

Գեղեցիկ տպագրութեամբ եւ 220է աւելի մեծադիր էջերով այս գիրքը կը բովանդակէ ամբողջական եւ վաւերական պատմութիւնը

ՎԱՆԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ, *որուն 15 ամեակն է այս տարի,*

որ մեր պատմութեան փառաւոր մէկ էջը կը կազմէ։

Հեղինակը, Ջինուորական Խորհուրդի քարտուղար, այս գիրքը կազմած է օրը օրին, 1915ի Վանի ապրիլեան կռիւներու ընթացքին։

Ֆրանսայի համար կ'արժէ միայն 20 ֆրանք

Բացարձակապէս կանխիկ *Դիմել ՅԱՌԱՋի վարչութեան*

Հ. Ց. Դ.

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Քրիստափոր Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ վաղը Շորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԿԸ ՓՆՏՌՒԻ

— Կը փնտռուի Էնկիւրիի նահանգին Ստանիօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ։ 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի։ Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար։ Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ։ Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր։ Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան։

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ Էվժախի վերի բագադիճէն Խոսրով Իլիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, կաթիկ, Ագատուհի, եւ Հօրեղբօրորդւոյսզաւակները՝ Աւագ, Մատթէոս եւ Յարդիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իմիսրի Դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն։ Անկէց ի վեր լուր չկայ։ Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 Ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «Յառաջ»ի։ կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել։

— Պուրկազէն (Պուլկարիա) Թադէոս քհնյ. փորիաճեան կը փնտռէ գեղամ Յարկոսեանը (Զմիւռնիացի), որդին փաստաբան Յարկոսեանի, որ եղած է պաշտօնեայ Գասապայի երկաթուղւոյ ընկերութեան մէջ։ Զմիւռնիոյ ծանօթ աղէտէն յետոյ մեկնած է Գերմանիա։ Ցեղեկութիւն ունեցողներէն եւ հասցէն գիտցողներէն կը խնդրուի իմացնել՝ հետեւեալ հասցէին, Père Tatéos Poryadjian, Eglise Arménienne, Bourgas, (Bulgarie).

կ'ուզուի սպասուհի մը տնական գործերու համար, լաւ վճարում։ Դիմել՝ Պ. Նահապետեանի, Rue Bastin, Villa Sultan, Sarcelles, Շոգեկառք՝ Gare du Nord էն, կամ Պ. Ֆէսճեանի 9 Rue Piat, փարիզ։

կ'ուզուի սպասուհի մը տարեց այրի կնոջ համար, անուղղ եւ պահակելիք տեղ։ Դիմել՝ Պ. Մազլումեանի, 22 Rue d'Hauteville, Paris.

կ'ուզուի *14—16 տարեկան ֆրանսերէն սահուն խօսող ուշիմ աշկերտ մը լուսանկարչութեան համար, ներկայացուած իր ծնողքին կողմէ։*

Դիմել՝ Photo Arax, 9 Rue Papillon, Paris.

կ'ուզուի 15-16 տարեկան աշակերտ մը լուսանկարչութեան համար։ Դիմել Photo Samandji, 16 Rue, Geoffroy Marie, Paris (9e)։

ՍԻՄԻԹ

Ամուսան արժանի է միայն այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St. Lazare, PARIS (9e) Nord Sud, N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95-21

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Արմատ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, Ջերմախիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապորաթուառ։ Ազճամիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն օր 9—12, 2—9 Կիրակի 9—12,

EMPIRE Միւզիք-Հոլ՝ 37 Av. Wagram

WAGRAM AUTO

73 Ave. de Wagram

63 Ave. Gde. Armée

149ter Bd. Villette

Ամբողջ դասընթացքը՝ սկսեա 100 Ֆրանքէն։

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՋԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ

Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն.

Ա Մ Ե Ն Ա Լ Ա Ի Մ Ա Ք Ո Ի Ր Ա Ժ Ա Ն

Մասնաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար

Կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՃԷՆԱՋԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ,

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette խիստ մօտ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆՆԵՐՈՒ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautés ներ այրերու համար։ Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար։

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ջեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ *Ծրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի։ Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի։* Փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անթերի coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — դերձակ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

Ուշադրութիւն

Յուլիս 1ին կը բացուի ԵԼԲՈՒՐՔ ՍԱՊՈՆՋԵԱՆՆԵՐՈՒՆ արեւելեան մեծ նպարավաճառատունը՝

ԱՐԱՐԱՏ

որ Մարսէյլէն փոխադրուած է փարիզ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-9

Մեր վաճառատունը պիտի աշխատի գոհացնել իր բոլոր յաճախորդները իր պատրաստած ընտիր *սուրճով* եւ ամէն տեսակի ընտիր նպարեղէններով։ Ակնարկելի գիներ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՃԱՌԸ

ՋԱՁԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTANի

Ս. ԹՈՐՈՍ (Էվժախի)

92 Rue d'Angoulème Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամենէն նրբաճաշակները։

Ձոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին, կ'ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն, փափաքողներու կր ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառուն։

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՈՒՆԱՐԷՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

POLYDOR

Phonos & Disques

Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85.

Մեր փաքներու ճոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշ էֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* Ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ Բաց է ամէն օր։

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ
25
ՅՈՒՆԻՍ
1930
25 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1297

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ

ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԽՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՔԻՒՐՏԻՍՏԱՆԻ ԱՆԿԱԽՈՒԹԻՒՆԸ

Արարատի քրտական ճակատամարտը մէկ կարեւոր փուլը կազմէ այն կռիւներուն, որ տեղի ունեցան այս վերջին ամիսներու ընթացքին Բալու-Ճապաղջուրի, Տիգրանակերտի եւ Բոհթանի շրջաններուն մէջ։

Պատահական աշխրէթական կռիւները չէին ասոնք, այլ պատագրական բռնկումներ էին ընդդէմ այն օղակին, որ քէմալական կառավարութեան կողմէ կը հիւսուէր քրտական վերջնական կեդրոններու շուրջ, վերջնական ջարդով մը լուծելու քրտական հարցը։

Արտասահմանի հայկական մամուլի մէկ մասը, ինչպէս նաեւ Ժորհ. Հայաստանի մամուլը առանց երբեք լրջօրէն ընդունելու Մերձաւոր Արեւելքի այս կարեւոր քաղաքական խընդիրը, իրենց սլաքներն ուղղեցին Դաշնակցութեան դէմ, «արձածախնդրութեան» պատմութիւններ հիւսեցին եւ կայսերապաշտ պետութիւններու մասը գտան քրտական ազատագրական յեղափոխութեան մէջ։ Վերջերս հակառակորդ մամուլը, իբրու ձայն տուածի պէս, քրտական շարժումը հակադաշնակցական պայքարի գլուխին տակ անցուց, պղտոր ջուր գտնելու յետին մտքով մը, որ խիստ թափանցիկ է։

Թողունք որ յաւիտենապէս քաղաքական տհասութեամբ կսլողները պղտոր ջուրերու վրայ նաւարկեն. համառօտակի, բայց յստակ, պատկերացնենք քրտական շարժման էութիւնն ու կարեւորութիւնը։

Քրտական շարժումը, 1830 եւ 1836ի Ձէզիրէի եւ Սուլէյմանիյէի կռիւներէն ասդին, հարիւր տարուան պատմութիւն ունի։ Քրտական ապստամբութիւնները, իրարմէ շատ անգամ անկատ, կը ձգտէին ազատիլ թրքական հետզհետէ ծանրացող լուծէն։ Պատմական դէպքերու այդ շարանը գնահատելէ կը հրաժարինք ու ընթերցողներու ուշադրութեան կը յանձնենք 1925ի Շէյխ Սաիտի ապստամբութիւնը, որ շեշտուած ազգային յեղափոխութիւն մըն էր եւ նպատակ ունէր անկախ Քիւրտիստան մը ստեղծելու։

1880 թուականէն ասդին, առաջին անգամն ըլլալով, քրտական ապստամբութիւնը համազգային բնոյթ մը կը կրէր և յստակօրէն ազգային անկախութեան նշանաբաններով հրապարակ կուգար, պատերազմի դաշտը հանելով մօտ 40,000 զինուած Քիւրտեր, որոնք գրեթէ 3 ամիս տէր դարձան Խնուսին, Մուշին, Կէնճին, Խարբերդին և Տիգրանակերտի մեծ մասին։

Այս մեծ շարժումէն յետոյ, քրտական յեղափոխութիւնն արդէն ձեւակերպուած և հիմնաւորուած էր՝ հետեւողականօրէն հետապնդելու Քիւրտիստանի ազատագրութեան գործը։ Հոս, անմիջապէս ըսենք, որ Քիւրտիստանի անկախութեան և ազատագրութեան գործի այս յստակ ու որոշակի ձեւակերպումը Հայաստանի Հանրապետութեան գոյութեան արդիւնքներէն մէկն էր։

Հայաստանի Հանրապետութեան անկախ գոյութիւնը մեծապէս ցնցեց քիւրտ ազգաբնակչութիւնը, որ անդրադարձաւ այն ահաւոր իրականութեան թէ՝ ինքը մինակ կը մնար Թուրքի սուրին ենթակայ, ու, ի բացակայութեան Հայերու, դատապարտուած էր գոհ դառնալու թրքական ջարդարար բնազդին։

Քրտական երգ մը, թէեւ բերանացի, բայց քաղաքական շրջաբերականի մը պէս ամբողջ Քիւրտիստանի մէջ լսելի եղաւ. — «Տավրան, տավրան է Քըլըստանէ, խօլի՝ սար քուրտիստանէ»։ Թարը Հայաստանի դարն է, հողը Քիւրտիստանի գլխուն։

Երգը պարզ բացականչութիւն մը չէր։ Զինադադարէն յետոյ, ազգերու ազատագրութեամբ բռնկած էր ամբողջ աշխարհը։ Քիւրտերը չէին կրնար քնած մնալ. մանաւանդ որ իրենց դրացի եւ բաղդակից (անշուշտ շատ աւելի անբաղդ) հայ ժողովուրդը պետութեան եւ ազգային իշխանութեան տէր կը դառնար։ Ահա, այդ թուականներուն, 1919ի սկիզբները, Շէյխ Սայիտի և շարք մը մտաւորական Քիւրտերու կողմէ էրզրումի և Խնուսի մէջ հիմքը կը դնէին ազգային գաղտնի մարմնի մը, որ ապստամբութեան ճանապարհով Քիւրտիստանի անկախութիւնը պիտի հռչակէր։

Զորս հինգ տարուան աշխատանքներէն յետոյ էր միայն, որ 1925ին ապստամբութեան դրօշը պարզեցին։ Երկու հարիւր քիւրտ դեկավարներ Տիգրանակերտի մէջ կախաղան բարձրացան և կատակ մը թողուցին քիւրտ ժողովուրդին, զէնքը վար չդնելու, մինչեւ որ Քիւրտիստան ազատի թրք. ճիրաններէն։

Եւ Քիւրտ ժողովուրդը հաւատարիմ իր ազգային ազատագրութեան, երկիւղածութեամբ վեր առաւ Շէյխ Սաիտի պարզած քրտական համազգային դրօշակը եւ շարունակեց սկսուած գործը։ Քրտական գաղտնի կազմակերպութիւնը հետզհետէ ուժեղացաւ ու դարձաւ քրտական յեղափոխական կուսակցութիւն մը։ «Հոյիբուն»ը արդէն հինգ տարի է ի վեր կը դեկավարէ ամբողջ քրտութեան ազգային շարժումը, իր ուշադրութիւնը կեդրոնացնելով Թուրքիոյ Քիւրտիստանի վրայ, ուր միայն կարող է կազմակերպուիլ քիւրտ ազգային պետութիւն մը։

Հինգ տարուան յարաճուն շարժումները, խիզախ ապրումներ, «Հոյիբուն» կուսակցութեան եւ անոր բազմաթիւ մասնաճիւղերու գոյութիւնը ցոյց կուտան թէ քրտական շարժումը պատահական բռնկումներ չեն, այլ ծրագրուած ու կազմակերպուած խոշոր շարժումներ են, հասնելու իրենց ազգային անկախութեան։

Արդ՝ կ'արժէ անդրադառնալ այն մասին թէ, Քիւրտիստանի անկախութեան ձեռնարկը ի՞նչ կարեւորութիւն ունի մեր եւ մեր դրացիներու աչքին։

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ՅԱՐԱՁՈՒՆ ԱԼԻՔԸ

«Նոր Արաքս» այս խորագրով խմբագրականէ մը մէջ կը գրէ (յունիս 4).

— «Ֆիլիպէէն, Սոֆիայէն, Բուրգազէն, Վառնայէն, Ռուսճուքէն, Նեոոսի ափերէն եւ Յունաստանի, Սուրիոյ, Պարսկաստանի, Հեռաւոր Ամերիկայի բազմաթիւ հայաբնակ քաղաքներէն յետոյ, ահա՛ փոքրիկ հայ գաղութ մը եւս, կոնստանցան, ուր Մայիս 28ի առթիւ, երիտասարդներու ամբողջ գունդ մը, 67 հոգի, մէկ անգամէն եւ հանդիսաւորապէս մուտք կը գործէ Հայ ցեղափոխական Դաշնակցութեան մեծ ընտանիքին մէջ։

Յարաճուն ալիքի մը պէս, երիտասարդութեան այս կայտառ ու հաւատաւոր գունդերը, Դաշնակցութեան շէնքէն ներս կը մտնեն, անոր գաղափարական աւազանին մէջ կը մկրտուին եւ կը գինուորագրուին անոր նուիրական դրօշակին ձիշդ այն պահուն, երբ Դաշնակցութեան ներքին եւ արտաքին թշնամիները կոդմէ գրեթէ ոչինչ կը խնայուի, ոչ միայն թումբեր կանգնելու հայ երիտասարդութեան այդ յարաճուն ալիքին դէմ, այլեւ մանաւանդ հիմնայատակ կործանելու այն շէնքը, ուր մուտք կը գործէ ան։

Բնաւ զարմանալի պիտի չթուէր, եթէ հայ երիտասարդութեան այս աշխոյժ ու կենսունակ հարիւրեակներն ու հազարեակները Դաշնակցութեան շէնքէն ներս մտնէին տարիներ առաջ, երբ ան ոչ միայն տարագիր եւ հալածական չէր, այլեւ պետական կազմակերպութիւն էր, Հայաստանի Հանրապետութեան իրական վարիչը։

Բնաւ զարմանալի պիտի չըլլար նաեւ, եթէ այս հարիւրեակներն ու հազարեակները փոխանակ Դաշնակցութեան գիրկը նետուելու, երթային անդամագրուելու Հայաստանի մէջ տասը տարիներէ ի վեր իշխող հայամայնավար կուսակցութեան, որ բոլոր ինարաւորութիւններն ունի ամէն ուղղութեամբ հրապուրելու եւ մանաւանդ կանխիկ ու ինչուն վարձատրելու իր դուռնէն ներս մտնողը։

Եւ, սակայն, հակառակ ամէն օր, ամէն տեղ եւ ամէն առիթով կրկնուող այս գեհենիկ յորդորներուն, գաղութահայը ամէն օր ամէն տեղ եւ ամէն առիթով, իր գաւակները կը յանձնէ «Դաշնակցական» դպրոցին, անյագօրէն կը կարդայ դաշնակցական գրականութիւնը, խառն բազմութիւններով կը լեցնէ դաշնակցական հանդէսներու սրահները, լիաբուռն կը մասնակցի Դաշնակցութեան կողմէ նախաձեռնուած նուիրահաւաքութեանց եւ ամէն ուղղութեամբ կը քաջալերէ դաշնակցական ամէն ձեռնարկ։

Դաշնակցութեան մէջ մուտք գործողները գիտեն, թէ իրաւունքէ աւելի պարտականութիւն կը պահանջուի իրենցմէ, անպայման գոհողութեան պարտականութիւնը, գոհողութեան ամենէն մեծագոյնը — *անձնազոհութեան* պարտականութիւնը։

Այգ, որովհետեւ Դաշնակցութեան մէջ կը տեսնեն ոչ միայն ամբողջ 40 տարիներու կենդանի ու փառաւոր գործը, այլեւ մանաւանդ Հայ Դատի աննահանջ հետապնդման, Հայ Հայրենիքի ազատագրման եւ Հայ ժողովուրդի միակ եւ անխորտակելի ուժը։

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Երզնկեան դատի տակ

Հէլսինկֆորսի խորհրդային դեսպանը դատական իշխանութեան ներկայացուց բողոք մը՝ ընդդէմ խորհրդային առեւտրական պատուիրակութեան պետ՝ Երզնկեանի, որ կ'ամբաստանուի թէ կեղծ պարտաժուրհակներ ստորագրած է, վնաս մը լիլիոն ֆինլանտական մարքի արժէքով։

Երզնկեան կը մերժէ Մոսկուա վերադառնալ, ազատօրէն ինքզինքը կարենալ պաշտպանելու համար, իր դէմ եղած մեղադրանքներուն դէմ, ու կը յայտնէ թէ ինք իբր խորհրդային առեւտրական ներկայացուցիչ իրաւունք ունէր նման պարտաժուրհակներ ստորագրելու, բայց անոնց վճարման մերժումը՝ առաջին ազդանշանն է իր դէմ սկսուած հալածանքին, որ նիւթուած է Հէլսինկֆորսի բոլշեւիկ դեսպանին եւ անոր քարտուղարին կողմէ։

Այս պատճառով ալ, Երզնկեան փետրուարին հրաժարած էր իր պաշտօնէն եւ գացեր էր Մոսկուա, խնդիրը պարզելու իր պետերուն, որոնք գինքը վերահաստատեր էին իր պաշտօնին մէջ։ Անկից ասդին սակայն, հալածանքը սաստկացաւ իր դէմ եւ այժմ կը մեղադրուի թէ յարաբերութիւն կը մշակէ Ֆինլանտայի եւ Անգլիոյ հակաբոլշեւիկ տարրերուն հետ։

Յոյն գաղթականները դժգոհ

Գաղթականներու գերագոյն մարմինը գիշերը նիստ գումարելով, քննեց Էնկիւրիի մէջ ստորագրուած համաձայնութիւնը եւ զայն գտաւ ազգին ու գաղթականութեան շահերուն դէմ։ Միաձայնութեամբ ընդունեց բողոքի բանաձեւ մը եւ յուշագիր մը, ներկայացնելու համար Հանրապետութեան նախագահին, վարչապետին եւ կուսակցական պետերուն։ Գաղթական երեսփոխանները ու ծերակուտականները հրահանգուտացան բոլոր միջոցներով բողոքելու համաձայնութեամբ դէմ եւ պաշտպանելու գաղթականութեան շահերը։

Ժողովուրդի եւ մամուլի ազդեցութեան տակ, եթէ երեսփ. ժողովը մերժէ վաւերացնել համաձայնութիւնը, ինչ որ հաւանական չէ, Պ. Վենիզելոս բնականաբար պիտի հրաժարի եւ այս անգամ պիտի ստեղծուի գէշ կացութիւն մը, որուն հետեւանքները նախատեսել դժուար է։

*** Աթէնքի մէջ, գաղթականները՝ բողոքի հաւաքոյթ մը կազմակերպեցին կիրակի օր, թուրքեւհեղլէն տնտեսական համաձայնագրին շուրջ։ Հաւաքոյթը անցաւ խաղաղ։ Բանաձեւ մը քուէարկուեցաւ որով կը պահանջուի հատուցում եւ գաղթականները ներկայացնող երեսփոխաններու եւ ծերակուտականներու հրաժարումը։*

Զերբակալութիւններ Սոֆիայի մէջ

Ոստիկանութիւնը զանգուածային ձերբակալութիւններ կը կատարէ Սոֆիայի, ինչպէս նաեւ զանազան քաղաքներու մանկեռնական շրջանակներուն մէջ։

Ձերբակալուածներէն մաս մը ղրկուած են սերպեւպուլկար սահմանագլուխէն հեռու վայրեր։ Ուրիշներ ձերբակալման վիճակի մէջ վար կը ղրուին։

Կը կարծուի թէ այս նոր ձերբակալութիւները հետեւանքն են ատենէ մը ի վեր, կառավարութեան կողմէ տրուած որոշումներու, ընդդէմ մակեդոնացի յեղափոխականներուն։

Եգիպտական տագնապը

Եգիպտական Խորհրդարանի նախագահը մերժեց վստահեցնել կառավարութիւնը թէ՝ խորհրդարանին մէջ, յետաձգման հրովարտակին ընթերցումէն յետոյ, ճառեր չպիտի արտասանուին։ Այս պատճառով կառավարութիւնը արգիլեց Խորհրդարանի եւ Ծերակոյտի նիստերը, երէկ կէսօրէն վերջ։

Հակառակ սակայն կառավարութեան ձեռք առած միջոցներուն, ազգայնական երեսփոխանները՝ Խորհրդարանի ոստիկաններուն մեղսակցութեամբ, յաջողեցան ժողովասրահ մտնել եւ 25 վարկեանի նիստ մը գումարել։

Նախագահը կարդաց յետաձման հրովարտակը, որմէ յետոյ նախորդ վարչապետը՝ Նահաս փաշա կոչ ըրաւ իր կուսակիցներուն՝ պաշտպանել սահմանադրութիւնը։

Նոր դահլիճը յայտարարութիւն մը հրատարակեց, որով կը յայտնէ թէ իր առաջին նպատակը պիտի ըլլայ կարգն ու խաղաղութիւնը հաստատել Եգիպտոսի մէջ եւ եթէ պարագաները պարտադրեն, պիտի դիմէ կորովի միջոցներու։

Հունգարիոյ հաւատարմագիրներուն դէմ

Պուտափէշդի մէջ, հունգար համայնավարներու առաջին խումբի մը դէմ սկսաւ դատավարութիւն մը։ Խումբը կը բաղկանայ 33 անձերէ, որոնք ամբաստանուած են բոլշեւիկ քարոզչութեան եւ խռովութիւններու մեղադրանքով։

Դատարանը շրջապատուած է ոստիկանական ուժերով։ Դատավարութիւնը տեղի կ'ունենայ դռնփակ։

Հնդկաստանի խռովութիւնները

Քսանեւչորս ժամէ ի վեր անընդհատ տեղացող անձրեւը կոտրեց կամաւորներու թափը։ Թափօրը որ հակառակ ոստի-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդալ Դ. Էջ)

Պ. ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ԾԱՆՐ ՎԻՃԱԿԻ ՄԷՋ

Վերջին պահուն կ'իմանանք թէ Պ. Պօղոս Նուպարի առողջական վիճակը տագնապալի է եւ լուրջ մտահոգութիւն կը պատճառէ իր ազգականներուն եւ բարեկամներուն։

Երէկ իրիկուն, հսկում կատարուեցաւ Փարիզի Հայոց եկեղեցիին մէջ, իր ապաքինման համար։

ԽՈՒՆՈՒՆՑ ՄԵՌԱԾ

Ցաւով կ'իմանանք որ յունիս 22ին մեռած է Խունունցը, որ եղած է Ներսէսեան վարժարանի տեսուչը եւ մասնակցած է Կովկասի մէջ հանրային եւ կրթական այլ աշխատանքներուն։

ՇԱՐՈՒԻՆԱԿ Կ'ԱՔՍՈՐԵՆ

Շակառակ ցտալինի կտրուկ հրամանին, գերագոյն դատարանի շրջաբերականին, տակաւին կը շարունակուին աքսորները Թուսիոյ բոլոր գաւառներուն մէջ։

«Կրասնայա Գազետա» թերթը (9 յունիս) կը հրատարակէ նոր շրջաբերական մըն ալ, ուր, խոստովանելէ յետոյ թէ բազմաթիւ շրջաններու մէջ տակաւին աքսորի կը դատապարտուին մարդիկ, որոնք ոչ մէկ յանցանք գործած են, պարզապէս «իրենց պաշտօնին մէջ թերացած ըլլալուն պատճառով», կը հրահանգէ աքսորել միայն այն գիւղացիները, որոնք չեն յանձներ իրենց աւելորդ սերմնացուն։

ՅԵՓԼԻՆ ԿԸ ԽՈՒՍԱՓԻ ՎՏԱՆԳԷ

Յեփլինը, որ Համպուրկի վրայ շրջագայութեան էր ելեր, խուսափեցաւ մեծ վտանգէ մը, որ կրնար ծանր հետեւանքներ ունենալ։

Տիրող տաքութեան հետեւանքով, օդանաւը յանկարծ թեթեւցեր եւ գետին իջնելու պահուն ցուկը բարձրացեր էր դէպի վեր, այնպէս որ հողին հանդէպ կը գտնուէր ուղղահայեաց դիրքի մէջ, Արդէն ցամաք ելեր էին տքթ, էքսէր հրամանատարը, մաս մը ճամբորդները եւ օդանաւորդ պաշտօնեաները։ Օդանաւուն մէջէ կը մնար հիւրապետ Ֆլէմինկ, որ աղետին առաջքն առաւ, հրամայելով թող տալ պարանները ու բոլոր շարժիչ գործիքները շարժման մէջ դնելով, նաւը բարձրացուց մինչեւ որ հաւասարակշռութիւնը գտաւ։

ԱԱՔՕՆՆԻՈՅ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Սաքսոնիոյ ընտրութիւնները որոնք մեծ նշանակութիւն ունին գերման դահլիճին համար, կատարուեցան կիրակի օր։ Ընտրութիւնները վերջացան ծայրայեղ աջերու՝ ցեղապաշտներու յաղթանակով։

Այս կերպով, ցեղապաշտներու ձայնը Ցրէգտի մէջ բարձրացաւ 36,589էն 106,068ի, Լայփցիկի մէջ՝ 25,741էն 78,556ի, իսկ Շէմնիցի մէջ 71,468էն 192,100ի։

ՆՈՐԷՆ ՓՈՓՈՐԻԿ

Բանի մը օր հանդարտ երթալէ յետոյ, օդերը դարձեալ սկսան աւրուիլ։ Փոթորիկ կը տիրէ դարձեալ, գրեթէ Շրանսայի համէն կէսերուն վրայ, ճշմարիտ ջրհեղեղ մը ողողեց Շանպէրլիի Մաշ թաղը, իսկ շրջակայ վայրերուն մէջ, հեռագրական ձողերը տապալեցան։

Սէն թ'Էթիէնի մէջ, կարկտախառն բուռն մրրիկ մը մեծ աւերներ պատճառեց։

Զանազան վայրերու մէջ, կարկուտը մեծ վնաս հասցուցած է գետնախնձորի դաշտերուն, եւ վարսակի ու բակլայի հունձքերուն

ՀԱԻԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

(Սեփական Թղթակցութիւն «Ցառաջ»ի)

Մեր սեփական Թղթակիցը կրցած է մեզ հասցնել խիստ շահեկան յօդուածներու շարք մը, ուր մանրամասն եւ ճշգրիտ նկարագրութիւնը կուտայ հաւաքական տնտեսութեան կիրարկման եւ անոնց հետեւանքներու մասին: Ուղղագրութիւնը միայն փոխելով, նոյնութեամբ կուտանք ականատեսի վկայութիւնները, որոնք գէթ մասամբ մը լոյս կը սփռեն տեղի ունեցած աիւելի դէպքերուն վրայ եւ կը պատկերացնեն այն տնտեսական ճգնաժամը, որուն մատնուած է ներկայ Հայաստանը:

ԽՄԲ.

ԱՆԱՍՈՒՆՆԵՐԻ ՓՃԱՑՈՒՄԸ

Հաժայնացման աշխատանքները Հայաստանեայց մէջ տեսանք, թէ ինչպիսի արագութեամբ էր ընթանում եւ ինչպէս ու կրկմլի ամենամեծ հիզրան՝ Ստալինը յայտարարել էր իրեն «Տարուածային» եւ սեւացնում էր թերթերը ու «ժուռնալ»ները իր ցնորամիտ յօդուածներով: «Անհպատակ բան չէ թուլխ նստել դեռ եւս չանցած հաւկլեթների վրայ» — ասում է կ, կաուցկին: Անհպատակ բան չէր որ դեռ ձմրան յունուար եւ փետրուար ամիսներին, այդ խիստ ցրտերին Ստալինը, երբ ոչինչ չկար, իրեն թխսկան հաստարելով, թուլխս նստեցիրերեւակայական ձուերի վրա:

Մեզ այստեղ հետաքրքրում է հետեւանքները, որի վրայ անհրաժեշտ է հնարաւոր չափով կանգ առնել, եւ սեփել Ստալինի ճակատին իր ցնորամտութիւնների կորստաբեր հետեւանքները: Հաժայնացման աշխատանքների ժամանակ ինչպէս յայտնի էր, որ տնտեսութեան (գիւղացու) մէջ գտնուղ բոլոր զանազան ինվենտարներն եւ արտադրութեան միջոցները կազմող բոլոր անասուններն ու գործիքները մնում է նոյն հաւաքական տնտեսութեանը (կոլլեկտիվին) որի մէջ ժամնում է (ի հարկէ պարտադիր կերպով Յ. Ա.) տեսալ գիւղացին: Ուրեմն գիւղացու զանազան անասուններն ու այլ ինվենտարները պատկանելու էին համայնքին: Իսկ այդ բանին երբեք կողմնակից չէր կարող լինել որեւէ գիւղացի, որ իր արեան գնով տարիների ընթացքում վաստակել էր այդ բոլորը: Մնում էր մի միջոց ինչ գնով էլ որ լինի ծախել անասունները, կամ «ազատանքից հանել» ինչպէս սովորաբար գործածում է գիւղացին: Բայց ուժ ծախել երբ մէկը բացի վաճառքից, գնելու ոչինչ չունի. բայց եւ այնպէս պէտք է ծախէին, թեկուզ քառորդգնով լինին:

Եւ սկսեց անասունների հաժատարած կոտորում»: Գիւղերում միսը արժէր 5-10 կոպէկ. ամէն ինչ առատ էր, չնորհիւ հաժատարածի: Անգամ շաբաթներով միսը մնում էր գիւղերում, բայց առնող չկար: Յաւտարաւեց կառավարութեան կողմից, որ անասունների ժորթելը արգիլում է: Այս անգամ կոտորածը աւելի լայն ծաւալ ստացաւ: Տներում, այգիներում, անտառներում, ամէն տեղ, սկսեցին ժորթել բոլոր անասուններն անխտիր: «Ինչ ուրիշին է մնալու, ես կ'ուտեմ» — ասում էին գիւղացիներն ու ժորթում իրենց ծանր յղի կովերն, գոմէշներն ու ոչխարները: Շատ դառն է գիւղացու համար եւ դժուար, երբ գնակը գնում է իր միակ կաթնատու եւ երախաներին ամրան շոգերից ազատող, կովի կամ գոմէշի վզին ու աչքը խփելով կտրում: Շնորհիւ ստեղծած նոր «սոցիալիստական գաղափարների» ըմբռնմանը այլեւս գիւղացին չէր մտածում գալիք ամրան մասին, երբ իր երախաներն ցամաք հաց ուտելով, թթուելու, պղնձանալու են. էլ ինչ մտածել, չէ որ «սոցիալիզմ է արդէն» եւ «մէկի ունեցածը պատկանում է բոլորին» եւ ընդհակառակն «բոլորինը՝ մէկին»: Դաժարլուի շրջանի Արտաշատ գիւղում շատ կանայք լաց էին լինում իրենց անասունները ժորթելու ժամանակ: Բայց ինչ արած պէտք է ժորթէին: Նոր Բայազիտն գաւառի Թաղաքանդ գիւղացի Բարսեղ Մելքոնեանը իր կովը որ 20 օրից յետոյ պիտիծնէր ժորթելով ասում է. «Ես իմ ներախայիս միսը ուտէի գրացին լաւ էր. վա՛յ, տունդ քանդուի Ստալին, ինչո՞ւ իմ տունը քանդեցիր»: Սրան միտքերը յայտնել են համարեա բոլոր գիւղացիները:

Այսպէս, Հայաստանի գիւղացիութիւնը շնորհիւ «հաժատարած կոլլեկտիվացման» 15-20 օրուան ընթացքում, զրկուեց իր բոլոր անասուններից: Բաւական է հաժոզուել որ դեռ 1930 թուին Դամարլուի շրջանի Դարղալու գիւղում համատարածից առաջ կար 700-750 խոշոր եղջրաւոր անասուններ մի քանի հազար ոչխարներով, մինչ դեռ հաժատարածից յետոյ մնացել էին 100-130 անասուններ, մնքան նիհար, որոնցից շատերն ընկնում էին փողոցներում դարնանը եւ ոտակում. չհաշած ոչխարների ամբողջ կոտրածը: Դարղալու գիւղում ինչպէս շրջանի մնացած գիւղերը իւրաքանչիւր գիւղացի որ ունէր տարիւրաւոր ոչխարն էր այժմ ունի 3-4 հատ՝ գուտ եղրախաների համար: Ահա ինչ է հետեւում այս բոլորից, որ Հայաստանում ինչպէս Ս. Միութեան մէջ՝ անասնապահութիւնը անկման ենթարկուեց: Ահաինչպիսի տնտեսական հակահարուած ստացաւ հայ գիւղացիութիւնը, որ այսօր օրհասական տագնապում է ապրում, մի Կրէմլի ոճրագործ տէտ ու յիմար Ստալինի շնորհիւ:

Հայաստանի կառավարութիւնը վերջացնելով գիւղացիների ոչխարներն ու անասունները սկսեց գիւղացիներից հաւաքելոչխարների հօտերի շները, ամէնմէկէն վճարելով 5 ռուբլի: Զեկիստներն անասնապահական գաւառներից գլխաւորապէս սկսեցին հաւաքել գիւղացիների շները (էդ էր մնացել, ի՞նչկայ որ հաւաքեն, Յ. Ա.): Հաւաքուած շներն այսօր ամբողջութեամբ Մարգարայից սկսած մինչեւ Դավալու գիւղը կապել է Արազի ափին չեկիստների ժօտ որպէսզի ապստամբ գիւղացիները չկարողանան անցնիլ պարսկական կամ այլ սահման: «Ահա, ասիկ մի պետութիւն աշխարհիս մէջ, որ կառուցուած է սոցիալիստական հասարականգ: Ահա սոցիալիզմի խարխափը:

Այսպիսով մենք գտնում ենք պետական գործութեան մի աչքի ընկնող ճիւղը, որպիսին է անասնապահութիւնը, որպէս տնտեսական մի ճեղարան, լիկվիդացիայի ենթարկուեց, որի շնորհիւ Ս. Միութիւնը ինչպէս եւ Հայաստանը ապրում են իրենց փլուզման վերջին օրերը: Այս բոլորից յետոյ, ամենեւին զարմանալի թող չլինի երբ այսօր Երեւանում ինչպէս աչքի ընկնող այլ քաղաքներում միս, իւղ, պանիր գտնել տարիների ենդիր է:

Եւ այն ժամանակ, երբ մենք Երեւանում էինք, Դերբենդից: Տաշքենդից, Օրենբուրգից, եւ այլ քաղաքների ուսանողներից շատերը իրանց նաժակի մէջ աւելացնում էին, «Տղերք միս, իւղ, պանիր, բասերը Ռուսաստանի բոլոր բառարաններից հանւած է, ահաւասիկ 3 ամիս»: Կռասնադարից փախած երկու ուսուցչուհիներ նոյն բանն են պատմում:

Ռուսաստանի զանազան գաւառներից փախչում են գիւղացիները, գալիս Երեւան և որպէս ըստ իրենց «առատ» երկիր ապրում, մի կերպ: Ուժ պիտի դիմեն «Միացեալ Եւրոպա»յի ծրագիրը հետեւեալ երեք դիտողութիւններով կարելի է սահմանել:

Ա.— Եւրոպական այս համագործակցութիւնը որեւէ կերպով չպիտի խաչաձեւէ ժընեւի գործունէութիւնը եւ ոչ ալ անոր հեղինակութիւնը պիտինուազեցնէ. այլ ընդհակառակն, աւելի եւս պիտի դիւրացնէ անոր աշխատութիւնը:

Բ.— Եւրոպական այս միութիւնը պիտի չընդդիմանայ Ազգերու Դաշնակցութենէն դուրս, զանազան պետութիւններէ բաղկացած համախմբումներու: Հակառակ ցարդ տիրող մաքսային դրութեան, ան Եւրոպայի մէջ պիտի իրագործէ բոլորովին նոր ձեւ մը, հիմնուած անդամներու միջեւ տիրապետող բարեկամական փոխադարձ վստահութեան վրայ:

Գ.— Եւրոպայի զանազան պետութիւններու միջեւ այս դաշնակցային կապը՝ ոչ մէկ ատեն եւ ոչ մէկ կերպով պիտի ձնասէ իրաքանչիւր անդամի ազգային ու պետական գերագոյն իրաւունքներուն:

Ահա այս է Պրիանի ծրագրի կմախքը: Երբ կառավարութիւնները ստորագրեն համապատասխան դաշնագրութիւն մը, պիտի կազմուի վարչութիւն մը բաղկացած բոլոր ստորագրող կողմերու ներկայացուցիչներէն:

Ըստ դաշնագրութեան հոգուն, ինչպէս վերը ըսինք, այս վարչութեան գործունէութիւնը պիտի չհակասէ եւ ոչ ալ գժուարութիւններ պիտի յարուցանէ Ազգերու Դաշնակցութեան գործունէութեան, մանաւանդ որ այս երկու մարմինները համերաշխօրէն պիտի աշխատակցին իրարու, մին իր Համաշխարհային ձգտումներով, իսկ միւս աւելի սահմանափակ, եւրոպական հարցերով:

Ֆրանսայի արտաքին նախարար՝ Պ. Պրիանի այս ծրագիրը, վերոյիշեալ նախնական գծերուն մէջ, անցեալ ամսուան կիսուն, ներկայացուեցաւ եւրոպական մեծ տէրութիւններու, որոնց կողմէ քննութեան յետոյ, յաւելիկայ ժընեւեան հաւաքոյթին մէջ ալ պիտի ենթարկուի վերջին վիճաբանութեան:

Դեռ պաշտօնապէս կառավարութիւնները այս ծրագրին մասին իրենց տեսակէտը պարզած չեն, բայց անպաշտօն կերպով, զանազան անհատներու եւ մամուլի միջոցաւ, գրեթէ ամէնքն ալ յայտնած են իրենց տրամադրութիւնները:

Ընդհանուր առմամբ՝ տիրապետող խանդավառութեան հետ, կայ նաեւ տեսակ մը անվստահութիւն եւ կասկածանք բան եւրոպայի գաղափարին բուն իսկ վերջնական արդիւնքին շուրջ: Այսպէս՝ Պերլինի Գիւղատնտեսական Ճեմարանի տեսուչը կը յայտարարէր համեւրոպական հաւաքոյթի մը մէջ, որ «եթէ եւրոպա տնտեսապէս ինքզինքը պաշտպանելու դիտումով, իրեն համար միացեալ տէրութիւն մը չկազմէ, անտարակոյս դէպի անանկութիւն պիտի երթայ, որուն առջեւը առնելու համար միակ միջոցն է առանց մաքսային պատուարներու, ողջամիտ որոշումներէ յետոյ, իսկոյն մրցակցիլ Միացեալ Նահանգներուն հետ»:

Սակայն նոյն կարծիքէն չեն գերման թերթերու մեծամասնութիւնը՝ որոնք բոլորովին տարբեր աչքով կը դիտեն Պրիանի այս ծրագիրը, նկատելով զայն իբր քայլ մը դէպի այն ուղղութիւնը, ուսկից Գրանսա կ'ուզէ ձեռք ձգել Եւրոպայի մէջ գերակշիռ դիրք մը: Ըստ որդորեն հասարակութիւնը որ ծրագրի արտաքին խաղաղասիրական երեւոյթէն չխաբուի, քանի որ ներքնապէս անոր նպատակը ուրիշ բան չէ, բայց եթէ իրականել այն ցնորական երազը զոր Նաւոլիկոս ԺԴ. եւ Մեծն Նափոլէոն այնքան փայփայած են իրենց մտքին մէջ:

Իսկ անգլիական թերթերը առանց որոշ դիրք մը բռնելու կը բաւականան միայն մէկ քանի տեսութիւններ պարզելով հարցումներկ'ուզղեն թէ «ինչպէս պիտի նկատուի այս ծրագիրը Ազգերու Դաշնակցութեան անդամ ոչ-եւրոպական տէրութեան մը կողմէ: ինչպէս է զոր օրինակ Ճափոնը, կամ Մրազեալ Նահանգներէն եւ աւելի կարեւորը իրենց համարի «անգլիական գաղութներէն. կ'աւելցնեն նաեւ որ եւրոպական որ եւէ մրութիւն առանց Մեծն Բրիտանիոյ մասնակցութեան, եթէ ոչ անկարելի, գոնէ բուն իր նպատակին չկրնար հասնիլ եւ Անգլիան ալ իր կողմէ այս տեսակ խմբակցութեան մը հանդէպ անտարբեր չկրնար մնալ, այսուհանդերձ ան համաչխարհային կայսրութեան մը, կեդրոնը ըլլալով, չի կրնար մտանակցիլ դաշնակցութեան մը, ուրկէ դուրս կը մնան իր կալուածները:

Գալով Իտալիոյ, արտաքին նախարար Կրանտիի ու վարչապետ Մուսոլինիի ձառերէն վերջ, դիւրին է գաղափար մը կազմել այդ ծրագրին շուրջ տիրապետող մտայնութեան վրայ: Արնոլտո Մուսոլինի «Popolo d'Italia»ի մայիս մէկ թիւին մէջ, այսպէս կ'արտայայտուէր. «Բանեւրոպայի գաղափարը 20 դար սպասելէ վերջ, դեռ քիչ մըն ալ կրնայ սպասել» եւ շարունակելով կ'աւելցնէր. «Անշուշտ այս ծրագիրը կը ձգտի Ֆրանսայի գերակայութեան ենթարկել բովանդակ Եւրոպան եւ այս առթիւ կրնանք հարազատօրէն ենթադրել որ անոր իրագործումով, Պրիան յաջողի մեր օրերու Մեթերնիխը դառնալ»:

Ահա այս գետնի վրայ է ուրեմն որ կ'իյնայ Պրիանի ձեռքի սերմը, եւ անտարակոյս, անտեղի չէ եթէ հարցնելու ըլլանք, թէ. «Արդեօք ան պիտի ծլի՞»

Սպասենք...

ՆԱՀԻՐ

ԲԺԻՇԿՆԵՐՈՒ ՊՏՈՒՅՏ

Ֆրանսայի եւ Մրազեալ Նահանգներու միջեւ բժշկական արհեստակցական կապ մը հաստատելու համար կ'աշխատի մասնաւոր մարմին մը: Նիւ Եորքի նոյն մարմինը 600 բժիշկներու մէջէն ընտրած է 60 հոգինոց խումբ մը, անոր իրաւունք տալով պտըտիլ Ֆրանսայի բոլոր ջրաբուժական կայանները եւ ջերմուկները: Այս օտար բժիշկներուն մէջ կը գտնուի նաեւ հայ մը, Տօքթ. Հայկ Գասապաշեան, որ կը պաշտօնավարէ Նիւ Եորքի մէկ հիւանդանոցին մէջ:

4,000,000Ի ԹՄՐԵՑՈՒՑԻՉ

Իտալական նաւ մը անցեալ երկուշաբթի որ Պոլսէն կը հասնէր Մարսէյլ, ուր 357 թոնօ ծանրութեամբ բեռ ցամաք հանելէ յետոյ, նոյն իրիկունն իսկ կը մեկնէր Պոլիս՝ կասկածի վրայ. մաքսային սպասարկութեան պետը քննութիւն կատարեց, բացաւ սնուկները եւ երեւան հանեց 1,100 քիլօ ծանրութեամբ զանազան տեսակի թմրեցուցիչներ, նուազագոյն 3-4 միլիոն արժէքով: Բոլորը գրաւուեցան:

ՊԱՐՏԷԶՆԵՐԸ ԵՒ ՎԱՐԴԵՐԸ

Այս յօդուածը բանագրութիւն մըն է:

Ուզեցի, ամրան այս տաքուն, խօսիլ պարտէզներու մասին եւ քաղեցի, պարտէզ ժանդի ջրպէս, այս ծանօթութիւնները: դարեւ ի՞նչ կայ աւելի հաճելի որքան քիչ մը շունչ առնել պարտէզի մը մէջ, կամ գոնէ խոտերեւակոխ ծառերու մասին ամրան այս եղանակին, քաղաքակիչներուն: Որովհետեւ մեր քաղաքները անքնակելի պիտի դառնային, եթէ պարտէզ չունենային: Դժբախտաբար ծառերը չեն սիրեր քաղաքը: Շատ դժուարին են, ծուխերէն կը թունաւորուին ու կը մեռնին:

Ահա փարիզը: Ունի թաղային փոքրիկ պարտէզներ, եւ հանրային մեծ պարտէզները (Լիւքսեմպուրկ, Թիւյլըրի, եւայլն): Սակայն բոլոր այդ պարտէզները անբաւական են: Լոնտոնի պարտէզները ունին 80—200 հեկտար տարածութիւն, փարիզի մեծ պարտէզները՝ 20 հեկտար միայն: Փարիզ չի կրնար խնամել իր պարտէզները, ահա թէ ինչու կը փճանան ծառերը:

Ծառերուն գլխաւոր թշնամին է փոշին եւ ինքնաշարժի կողային ծուխը: Ատենօք փարիզի պողոտաներուն եզերքը կը բարձրանային կնձնիներ եւ թմրիներ. 17րդ դարուն Ֆրանսա մտցուցին, որ մեծ յաջողութեամբ կասկեցին: Սակայն հետզհետէ կասկինները ալ չդիմացան քաղաքին օդին: Սօսիներն ու թեղուները ալ կը վախնան: Մասնաւորաբար թեղուին ունի թշնամի մը, մակրոյծ բոյծ բոյս մը, որ հայկական գիւղերու մէջ կը կոչուի «ոսկրապ» (gui): Կանանչ փունջ մը, գիրուկ տերեւներով: Հին կոլոնիները նուիրական կը նկատին զայն եւ տրուիտ աջիկները ոսկեպատ սղոցներով կը կտրէին, զարդարելու համար իրենց սեղանը: Դեռ մինչեւ հիմա Ֆրանսացիները կը սիրեն զայն եւ «երջանկաբեր» կ'անուանեն: Հայկական գիւղերու մէջ ասկէ սինձ կը պատրաստէին, թռչուն բռնելու համար: Սարեակները շատ կը սիրեն տալապին պտուղները, բայց լուծողական յատկութիւն մը ունենալով, ուտելէ վերջ կը ծրտեն եւ ծիրտին տեղը տալապ կը բուսնի:

Այսպէս պարտէզներուն ծառերը բժիշկ մշակներ կը պահանջեն: Արդարեւ պարտիզագործութիւնը փորձառութեան եւ գիտութեան կը կարօտի:

Առաջին բուսաբանական պարտէզը բացուած է 1303ին Խաղիոյ Մալէբիօ քաղաքին մէջ Հանրապետութիւնը, եպքին 1333ին, պարտէզ մըն ալ բացուեցաւ Վենետիկի մէջ: Եւ այսպէս պարտէզներ բացուեցան Փատովա, Նափոլի, Փլորանս:

1597ին էր, որ փարիզ ունեցաւ պարտէզ մը, մանաւոր ծոյլ կեփունջեր պատրաստելու համար թագաւորին: Ցետոյ պարտէզներ բացուեցան Մոնփէլիէ, Թուլուզ, Կրընոպլ, Պորտօ:

Անգլիոյ մէջ էլիզապէթ թագուհին էր, որ առաջին անգամ պարտէզ մը բացաւ Քիու արուարձանին մէջ: Այս պարտէզը այսօր չափազանց հարուստ է: Ունի պատկերասրահներ աշխարհի բոլոր տեսակ ծաղիկներու եւ պտուղներու:

Պերլինի պարտէզը կը գտնուի քաղաքէն դուրս: Շինութեան համար ծախսուեցաւ 14 միլիոն

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՐ ԴԱՇՆԱԿՈՒԹՅԱՆ

ՊՈՄՓԵՅԻ

Հնագետները Պոմպեյի ավերակներում հայտնաբերել են հետաքրքրական մի արձանագրություն, որ ցույց է տալիս, որ Պոմպեյի քաղաքական կյանքում հայերն էլ որոշ դեր են խաղացել։ Արձանագրությունը հայերեն է և պատկանում է մի հայ վաճառականի, որ Պոմպեյում է ապրել մ. թ. ա. 175-ին։

Այդ հայտնի է նաև պատմական այլ աղբյուրներից, որոնք հաղորդում են, թե Պոմպեյի ավերակներում հայերի մի գերեզմանոց է գտնվել։

Հայ վաճառականի անունը եղել է Ասպատ։ Նա Պոմպեյում ունեցել է մի մեծ առևտրական տուն, որի մասին հիշատակություն է արել նաև հռոմեական պատմիչ Տիտոս Լիվիոսը։

Ասպատի տունը գտնվել է քաղաքի հարավային մասում, ուր ապրել են հարուստ հռոմեացիները։ Տունը ունեցել է 30 սենյակ, որոնցից շատերը զարդարված են եղել հայկական ոճի որմնանկարներով։

Ասպատի տան պեղումները սկսվել են 1894 թվականին և տևել մինչև 1901 թվականը։ Պեղումների ընթացքում գտնվել են մեծ քանակությամբ հայկական ոճի զարդեր, որոնք ներկայումս պահվում են Նեապոլի թանգարանում։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՐ ԴԱՇՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի պատգամավոր Ժան Ժորեսը «Ժուռնալ դը Փարի» թերթում հոդված է տպագրել հայկական հարցի մասին։ Հոդվածում Ժորեսը ասում է, որ Հայաստանի հարցը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ քրիստոնյա աշխարհի համար ունի մեծ նշանակություն։ Ժորեսը գրում է, որ Հայաստանի հարցը ոչ միայն հայերի, այլև ամբողջ քրիստոնյա աշխարհի համար ունի մեծ նշանակություն։

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՀՈՐ ԴԱՇՆԱԿՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

Ֆրանսիայի Ազգային ժողովի պատգամավոր Ժան Ժորեսը «Ժուռնալ դը Փարի» թերթում հոդված է տպագրել հայկական հարցի մասին։ Հոդվածում Ժորեսը գր

կանուխեան արգելքին, երէկ Պոմպէյի մէջ պիտի շրջագայէր թաղէ թաղ, յետաձգուեցաւ այս պատճառով։ Դադարի պահէ մը օգտուելով, մէկ քանի կամաւորներ որ, եւրոպական վաճառատուններու առջեւ, իրենց պահնորդի սովորական դիրքը բռներ էին, ձերբակալուեցան։

Միւոնի տեղեկագիրը հրատարակուեցաւ

Այսօր հրատարակուեցաւ Միւոնի տեղեկագրին երկրորդ մասը, որուն գլխաւոր կէտերը տուեր էինք նախապէս։ Ահա մէկ քանի նոր մանրամասնութիւններ։

1.— Այժէն մէկ նահանգ պիտի օժտուի լայն ինքնավարութեամբ եւ պիտի ունենայ նախարարական դահլիճ մը, որ հաւաքաբար պատասխանատու պիտի ըլլայ օրէնսդիր խորհուրդին առջեւ։ Նահանգին կառավարիչը սակայն, աւելի մեծ իրասւասութիւններ պիտի ունենայ քան դահլիճն ու օրէնսդիր խորհուրդը, նահանգին ապահովութեան վերաբերեալ խնդիրներուն մէջ։

2.— կեդրոնին, Տէլհիի մէջ պիտի ստեղծուի 250-280 հոգինոց դաշնակցային ժողով մը, ընտրուած՝ հինգ տարուան համար։

3.— Անկախ կոչուած կառավարութիւնները, որոնք իրականին մէջ, ենթակայ են Անգլիոյ դաշնակից կամ հպատակ իշխաններու, պիտի կազմակերպուին այնպէս որ, յետագային կարելի ըլլայ Անգլիոյ գերիշխանութեան տակ ստեղծել ամբողջ Հնդկաստանի դաշնակցային պետութիւնը։

Այս նկատումով է որ տեղեկագիրը կ'առաջարկէ հիմնել «Աւելնաւեծ Հնդկաստանի» խորհուրդ մը, որ պիտի բաղկանայ Անգլիական Հնդկաստանի 20 եւ միւս կառավարութեանց 10 ներկայացուցիչներէն։

4.— Գալով Հնդկաստանի արտաքին պաշտպանութեան, Սիմոնի յանձնախումբը կը յայտարարէ.— երկար ժամանակի համար, անկարելի է որ հնդկական բանակը կարենայ անվտանգ զրկուիլ բրիտանական տարբին ծառայութիւններէն, որովհետեւ Հնդկաստանի պաշտպանութիւնը լոկ Հնդկաստանը շահագրգռող գործ մը չէ»։

Հունգարիոյ գահուն շուրջ

Ատենէ մը ի վեր, կարգ մը զրոյցներ կը շրջին, որոնց համաձայն իբր թէ Հապսպուրկները պիտի նստին Հունգարիոյ գահին վրայ։ Զեխոսլովաք թերթ մը նոյն իսկ մանրամասնութիւններ կուտայ այս մասին։ Ըստ այս թերթին, հունգար արքայականները ժառդրութիւն ունին ձեռք անցրնելու Պուտափեշդի իշխանութիւնը եւ Հունգարիոյ թագը ընծայելու Զիթա կայսրուհիին անդրանիկ գաւկին՝ Օթթոյի։ Պետական այս հարուածը իբր թէ տեղի պիտի ունենայ պելճիքացի ուսանողներու եւ 35,000 իտալացի ֆաշիստներու օժանդակութեամբ։

Ռուժանիոյ արտաքին նախարարը, այս զրոյցներուն առթիւ խօսելով, յայտնեց թէ փոքր-Համաձայնականները իրենց խորհրդակցական ժողովի ընթացքին, պիտի գծեն հաւաքական գործունէութեան մը տարրերը՝ ընդդէմ Հապսպուրկեան Տան վերստին գահակալութեան, որ ծանրօրէն կրնայ վտանգել կեդրոնական Եւրոպայի խաղաղութիւնը։

Ամերիկեան մամասուրհի դէմ

Ամերիկայի մաքսային նոր օրէնքը ընդհանուր դժգոհութիւն առաջ կը բերէ ամբողջ աշխարհի մօտ։ Զանազան երկիրներ իրենց բողոքները հասցուցած են արդէն Ամերիկայի նախագահին, որ կը քննէ զանոնք, իսկ ֆաշիստական սէնդիկաներու պաշտօնաթերթը յստակ ծրագիր մը կը ներկայացնէ, կռուելու համար մաքսային օրէնքին դէմ։ Այդ ծրագիրը կը նախատեսէ գործունէութեան երեք գլխաւոր կէտեր, 1 Ամէն կարելի միջոցներով աւելցնել արտածումները, բարեկարգելով արտաղրութիւնն ու նուազեցնելով փոխադրութեան ծախքերը։ 2) Նուազեցնել ներածումները, մանաւանդ Ամերիկեան ապրանքներունը։ 3) ուժ տալ իտալական ճարտարարուեստին, շնորհիւ օտար դրամագլուխի։ 10 միլիառի դրամագլուխ մը կը գործածեն զանազան մեծ ընկերութիւններ։ Մաս մը կը պատկանի արտասահմանի։ Պէտք է աւելի եւս հմայել օտար դրամագլուխը դէպի Իտալիա, ուր բանուորի նուազութիւն չկայ։

ՄԱՆՐ ԼՈՒՐԵՐ

Սիվիլիի մէջ (Սպանիա) ընդհ. գործադուլ յայտարարուեցաւ որուն կը մասնակցին 40,000 բանուորներ։ Կառավարութիւնը ստիպուեցաւ միջոցներ ձեռք առնել, ապահովելու համար քաղքին պաբենաւորումը։

Բանթողները խումբ խումբ, աշխատող գործաւորներուն կ'ալ-պկլեն գործարաններու եւ արհեստանոցներու մուտքը։

Ոստիկանութիւնը ստիպուեցաւ քանիցս յարձակում գործել բանուորական խումբերու վրայ։ Բազմաթիւ վիրաւորներ եւ ձերբակալեալներ կան։ Բոլոր խանութները փակ են։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ էլժտական նախարար Մօլտենհաուէրի յաջորդը դեռ կարելի չեղաւ նշանակել։ Ռամկավարները որոնց մէջ է Տիթրիխ, համարիա չեն այդ պաշտօնին անոր թեկնածութեանը։ Եթէ ուրեմն ան մերժէ, հաւանական է որ էլժտական նախարարութիւնը վարէ վարչապետը ինքը։

Նախարարաց խորհուրդը զումարուեցաւ երէկ, քննելու համար քաղաքական կացութիւնը։ Հաւանաբար, այսօր նշանակուի նոր էլժտական նախարարը։

ԱԼՊԱՆԻՈՅ սահմաններուն վրայ, աւազակութիւնները դարձեալ սկսած են շատնալ։ Զորս սերպ գիւղացիներ որոնց մէկը կին, ըսպաննուեցան Փէչի ճամբուն վրայ։ Դիտել կը տրուի թէ անցեալ տարի, ճիշտ նոյն ատենները եւ նոյն վայրը, սպաննուեցան 9 Սերպեր։

ԿՐԸՆՈՊԼԻ շրջակայ լեռները ժազլցելու փորձեր կը կատարէին 4 ուսանողներ, երբ անոնցմէ մէկը սայթաքեցաւ ու Պելլոն կոչուած սեպէն վար ինկաւ, 400 մեղր խորութեամբ անդունդի մը մէջ։

ՍԱՒՄի մէջ փայտէ կամուրջի մը վրայ հաւաքուեր էր 200 հոգինոց բազմութիւն մը, դիտելու լողի մրցումներ, երբ կամուրջը փլաւ։ 92 անձեր վիրաւորուեցան, 6ը ծանրօրէն։

ՇԱՐԹՐԻ մէջ, զինուորական ոմբաձիգ օդանաւ մը վայրէջքի պահուն ուժգին բախում մը ունեցաւ։ Երկու օդանաւորդները սպաննուեցան։

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Chope Parisienneի մէջ, 64 Rue des Ecoles.

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՎԱՂԱՆՍ.— Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին կը խօսի ԸՆԿ. ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

6 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ Պ. ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

կը նախագահէ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Բանախօսութիւն, երգ, պար, անակնկալներ

ԵՐԵԿՈՅԹ

Շ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ 15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Շապին Գարահիսարի եւ Շէյխանի «Ռազմիկ» Հայրենակցական միութեան կողմէ, այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Petit Journalի *սրահին մէջ, 21 Rue Cadet,*

Հովանաւորութեամբ ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ ԵՊԻՍԿ. ՔԻՈՒՐԵԱՆԻ

Նախագահութեամբ ՔԻՏԻՇԵԱՆ Ծ. ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ եւ մասնակցութեամբ քաղաքական կուսակցութեանց եւ ազգային կազմակերպութեանց։

Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ եւ նուագ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻԻՆ ՄԱՐԴԱՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՓՆՏՌԵՑԷՔ

ՀԱՅԿ ԱՃԷՄԵԱՆԻ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԻԿ

«ՆՈՒԱԴՈՂ ՎՇՏԻՑ ՀԱՅՐԵՆԵԱՑ ՀԱՅՈՑ»

ԱՌԱՋԻՆ ՀԱՏՈՐ, ԿԵՆՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

(Հայր Սիմոն Երեմեան - Ատրուշանի Յաոաջաբանով)

Բազմաթիւ լուսատիպ պատկերներով եւ գունաւոր շապիկով։ Անտիպ էջեր, յուշեր, նամակներ, դէմքեր եւ դէպքեր եւայլն։ Մեծածաւալ հատոր, էջ՝ 858։

Ատրպատականի Հայոց թեմական տպարան, Թաւրիզ։ Գինն է՝ Պարսկաստան՝ 20 դրան, Ֆրասան՝ 50 ֆրանք, Ագիւան եւ գաղութներ՝ 9 շիլին, Ամերիկա՝ 2 տոլար 50 սենթ։ Գամբու ծախքը ստացողին հաշուոյն։ Ստանալու համար դիմել՝ Haik Adjémian, Tauris, (Perse).

Հ. Յ. Դ.

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Բրիստափոր Ենթակոմիտէի ընդհ. ժողովը՝ այսօր Հորեքշաբթի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԼԻՈՆԻ Վրէժ խումբի ժողովը այս իրիկուն ժամը 8.30ին Գրադարանի սրահին մէջ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արմէն - Գարօ, Բրիս, Գէորգ Չավուշ, Զարդաւեան եւ Քեոի խումբերու ընկերները այս Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատետրով։

ՈՂԲԱՑԵԱԼ բժշկուհի Տիկին Ա. Գրգոյեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի հետեւեալ նուիրատուութիւնները եղած են Փարիզահայ Տիկնանց միութեան Հ. Կարմիր Խաչի Օգնութեան ժանտաճիւղին.

Տիկ. Կիւլպէնկեան Մ. 100, Տէր եւ Տիկ. Ա. Ճէվահիրճեան 50, Պ. Յակոբ Պօյաճեան 50, Աստուածատուր Սանուց միութիւն 50, Տիկին Մ. Քէլէկեան 100, Պ. Տօքթ. Պ. Քօլօլեան 50 ֆրանք։

(Կնիք)

ԱՆԱՏՈԼՈՒԻ ԲԵԿՈՐՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ

Ազիոնի Հայրենակցական միութեան Կրոնոպլի մասնաճիւղին ցանկը.—

Ս. Աւագեան 5, Գ. Մեսրոպեան 10, Գ. Գէորգեան 10, Յ. Թոզաթլեան 5, Բ. Տիպիտապեան 5, Գ. Պօյաճեան 5, Յ. Ժամկոչեան 5, Յ. Պոստանեան 3, Յ. Գավաքլեան 5, Գ. Մանուկեան 10, Ս. Չիլինկիրեան 20, Տիկ. Բ. Արեւեան 5 ֆր.։ Դումար 87 ֆր.։ (Տես «Յառաջ» 10 ապրիլ)։

ԵՌԱԳՈՅՆ ժապաւէններ կը ծախուին «Յառաջ»ի գործակալ Պ. Խնկիկ Կէնճեանի մօտ, 226 Rue Boileau, Lyon.

Կ'ուզուի *սպասուհի մը տարեց այրեկնոջ համար, անունդ եւ պահակիլիք տեղ։ Դիմել՝ Պ. Մազլումեանի, 22 Rue d'Hauteville, Paris.*

Կ'ուզուի *սպասուհի մը տնական գործերու համար, լաւ վճարում։ Դիմել՝ Պ. Նահապետեանի, Rue Bastin, Villa Sultan, Sarcelles, Շոգեկառք՝ Gare du Nordէն, կամ Պ. Ֆէսճեանի 29 Rue Piat, փարիզ։*

Կ'ուզուի *15-16 տարեկան աշակերտ մը լուսանկարչութեան համար։ Դիմել Photo Samandji, 16 Rue, Geoffroy-Marie, Paris (9e)։*

LE MONT DORE

Ջերմուկ, 1050 մ. բարձր, Օվերնիայի բարձունքին վրայ։ Բաց է մարդ 15 Հոկտ. 1։ Բուժիչ շնչարգելութեան, ցնցղալայնութեան, ջազի, ցնցուղի, քթի եւ կոկորդի ցաւերուն։

Կազինօ, կոլֆ, թէննիս, մաքսուր օդ։ Դիմել՝ Cie du Mont-Dore, 19 rue Auber, Paris.

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS

208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱՒ

ՄԻՒՔԱՅԷԼ ՎԱՐԱՆԴԵԱՆԻ Նոր գիրքը

ԲԱՆԱՍՏԵՂԾ ՀՐԱՊԱՐԱԿԱԽՕՍ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆ (իր՝ գրական գործունէութեան քառասնամեայ յոբելեանի առթիւ)

Դիմել՝ L. Kévonianի, 23 Fbg. St Martin։ Գինն՝ 5 Ֆրանք, փոստի ծախք չկայ

ՅՐՈՆՔՅԻ ՄՈՒՐԱՏ ՊԵՏՐՈՍԵԱՆ

ՏԱՐՕՆ - ՍԱՍՈՒՆ

Էջեր Հայոց նորագոյն պատմութենէն

Շրատ. «Տարօն-Սասուն մուրատ Ֆօնտի յանձ.ի» Հալէպ։

380 էջով այս գեղեցիկ հատորը զարդարուած է մեր յեղափոխական դէմքերու եւ պատմական վայրերու նկարներով։

Դիմել՝ Լ. Գեւոնեանի՝ 235 Fbg St. Martin. Paris. Գինն՝ 12 ֆրանք, փոստի ծախք 1 ֆրանք

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէջ. Շաբ. Աւրամ. եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորքի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, վնրմախիզ.) եւ վարիսի Մասն. լապարատուռա։ Խղճամիտ եւ արագ խորհրդակցութիւն ամէն օր 9—12, 2—8 Կիրակի 9—12,

EMPIRE Սիւլթ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Տէր եւ Տնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վիներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԾը ամէն օր ժամը 9էն 19։

Ուշադրութիւն

Յուլիս 1ին կը բացուի ԵԳԻԲԱՐԻ ՍԱՊՈՆՋԵԱՆՆԵՐՈՒ արեւելեան մեծ նպարավաճառատունը՝

ԱՐԱՐԱՏ

որ Մարսէյլէն փոխադրուած է փարիզ

39 Rue de Trévise, Paris (9), մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-9

Մեր վաճառատունը պիտի աշխատի գոհացնել իր բոլոր յաճախորդները իր պատրաստած ընտիր սուրճով եւ ամէն տեսակի ընտիր նպարեղէններով։ Անմրցելի գիներ

Գ. ՃԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables'ի (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-43

ԿԸ ՍՏԱՆՁՆԵՄ այցելու տոմարակալութիւն փոքր ամսավճարով։

ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires'ի, Bénéfices Commerciaux'ի *և* Impôts sur le revenu'ի *գործողութիւններ։*

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ դէպ պահել Chiffred'Affaires'ի *եւ* BénéficesCommerciaux'ի *տուրքերէն երթէ արհեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, դերձակ, կօշկակար, տաղձագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր տանիքի անդամներէն զատ մէյնչ մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *չունենաք։*

ՁԵՐ ԳՆՈՒՄՆԵՐՈՒՆ ՀԱՄԱՐ ԴԻՄԵՑԷՔ

MAISON VARTERESSIAN

1bis Rue Hautefeuille, մէթրօ St. Michel

Արեւելեան եւ եւրոպական ամէն տեսակ նպարեղէններ։ Ջոր պտուղներ, լաքէրտա, երշիկ, ապուխտ, եւայլն։

ԱՄԵՆԱԼԱՒ ՄԱԲՈՒՐ ԱԺԱ

Մանաւոր սպասարկութիւն բնակարաններու համար կ'ընդունինք ապսպրանքներ գաւառներէն և արտասահմանէն

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70 ֆ.	140 ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200 ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN

Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS

Téléphone : NORD 67-23

R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ
26
ՅՈՒՆԻՍ
1930
26 JUIN 1930

Զ. ՏԱՐԻ Թիւ 1298 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ԹՈՒՐՔ - ՔԻՒՐՏ ԲԱԽՈՒՄԸ

Քիւրտիստանի անկախութիւնը և անոր հաստելու ապրատմական յեղափոխական գործելակերպը տեւական սպասիք մը դարձած են քէմալական Թուրքիոյ գլխին: Այս պատաու, բոլոր այն ազգերը և դրացի երկրամասերը, որոնք Թըրական պետութեան հետ քաղաքական և ազգային խնդիր մը նին կարգադրելիք, մեծապէս շահագրգռուած են քրտական պատմութիւններով:

Համաշխարհային պատերազմէն յետոյ, ամէնէն անտրանական երեւոյթը Թրքական վերելքն է և անոր ինքնաութիւնը՝ Մերձաւոր Արեւելքի մէջ: Սակայն միջազգային ամարտութիւնները՝ ուրիշ պատճառներէ և շահերէ դըղուած, ինչպէս նաեւ Մ. Միութեան դրացնութիւնը և բազմահաշիւները պատմութեան համար խիստ տրամաբանական ղակները էին, քէմալական ապօրինի գաւակը ծնելու համար:

Ու, Թուրքիա ուրիշ տարիներէ ի վեր կը քալէ ինքնապլուխ՝ խեսել, և՛ անկախ բոլոր կողմերէն, որոնց լարած ցանցերը ւզան և միշտ Թրքական սահմաններուն վրայ իրար կը չեքացնեն, Թողելով որ ազգայնական Թուրքիան Թաւալի քն իր վրան, նախկին կայսրութեան ենթակայ ժողովուրդրու կենսական խնդիրները լուծուած համարելով:

Մէհմէտճիկներու սուրը շատերու աչքը վախցուց եւ այսուան փոքրացած Թուրքիան և տկարացած Թուրք ազգը համեմատ աւելի մեծ հմայք են ստացան, քան ինչ որ կը Թելան իրական ուժերու փոխ - յարաբերութիւնները:

Արդ, Յոյները ծովը Թափող, եւրոպական յաղթական պեութիւնները Պոլսէն քշող և Լոզանի մէջ իր կամքը եւրոպան պարտադրող Թուրքիան, շունչ կը քաշէր օտար միջամտուիւններէն, կը խեղդէր ներքին ընդդիմադիր ուժերը և Մերձաւոր Արեւելքի մէջ համաթրքական իր գործունէութիւնը կ'ընդյնէր, կռնակը տուած բոլշեւիկեան Ռուսաստանին:

Լոզանի դաշնագրէն յետոյ, իրաւամբ յոխորտացող Թուրքոյ մէջքը կոտրող և բազուկները կապտող միակ լուրջ քրտական վիշապն էր. շատերու կողմէ արհամարուած ուծն, որ չտեսնուած յամառութեամբ պլլուեցաւ աչ ու ձախ սուրը շարժող խելայեղ ու ժոլեզնած Թուրքին, կեանքի ու անուան վճռական ազգային պատերազմով մը: Տիրական ուրքիան Մոնդոլի կատաղութեամբ և Ճինկիզ-Խանի սանձակութեամբ շարժեցաւ քիւրտ ժողովուրդը փոշիացնելու մար. սակայն վեց տարի է տակաւին կռիւը կը շարուակուի:

Թրքական սուրը քրտական պողպատուած երկաթին հանպեցաւ: Առանց սխալուելու, կարելի է ըսել որ քրտական պրժումը ամէնէն խոցոտ կողմը հանդիսացաւ անզուսպ ուրքիոյ: Անոր քաղաքական եւ տնտեսական վարկը կոտցաւ: իսկ ֆիզիքական եւ նիւթական վնասները երկիրը տնտեսապէս կը ծիւրի եւ այնքան պէտք ունի արտական ձեռնարկներու:

Մարդկային անհաշիւ կորուստ, տնտեսական քայքայում, ուած իշխանութիւն՝ միշտ քրտական հրաբուխի վրայ ուած: Ահա Թուրք-քրտական յարաբերութեան կարեւորուիւնը:

Որպէս անմիջական հետեւանք այս կարեւոր դէպքերուն, ւաստանը (Թրքական) ու Քիւրտիստանը կը մնան ազատ ուրք հոծ զանգուածներէն: Ճանապարհը լեցուած չէ դէպի աթարական հորիզոնները:

Քիւրտ ժողովուրդը վաստական տէրը դառնալով այդ ընրձակ տարածութիւններուն, կը բարձրացնէ ազատութեան յքարի դրօշակը, իրաւական անկախութիւն մը ձեռք բերեու համար: Ու այս քաղաքական մեծ ելոյթով, Քիւրտերը աստօրէն հրապարակ կը դնեն ոչ միայն Քիւրտիստանի, այլ նաեւ Հայաստանի և առ հասարակ Թուրքիոյ հետ կապուած զգային հարցերը:

Այսքան ծանրակշիռ կարեւորութիւններ և հետեւանքներ նեցող շարժում մը մեծապէս կը շահագրգռէ հայ ժողովուրդը Հայերու ու Քիւրտերու միջեւ կը ստեղծէ քաղաքական նոր ալ մը, զոր պիտի քննենք յաջորդով:

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ԻՐԱՏԵՍ ՈՒ ՊԱՂԱՐԻՆ

«Նոր Օր» այս վերնագրով խմբագրականի մը ժէջ կը գրէ (յունիս 31).

— «Ցեղին առաքինութիւններուն ֆանդէպ՝ մեր սերունդին ունեցած տկարութիւնը պատճառ մը չէ որ անտեսուի անոր Թերութիւններն ու անկանոնութիւնները, կը տեսնենք մեր տկար կողմերը, կը ցաւինք ի տես բարոյական անկումներու ու խորապէս կը զգանք վիճակին ծանրութիւնը մեր ժողովուրդին, տմարդիօրէն լքուած բոլորէն:

Ջենք մեղադրեր մեզ նախորդող սերունդները: Տրուած պայմաններուն տակ անոնք ըրին աւելին՝ ինչ որ կրնային: Առանց անոնց սայթաքումներուն եւ ծուռ գիծերուն, դժուար Թէ յետ պատերազմեան սերունդը կենար քաղաքական ու ֆոգեկան ամուր պատուանդանի վրայ:

Առանց չարաչար պարտութեան, չպիտի գիտնայինք յարգանակին ու անկախութեան արժէքը: Պէտք էինք իյնալ Ակրոպոլիի ստորոտը, սէնի ափերը եւ Սուրիոյ անապատները, կարենալ երազելու ֆամար Արարատեան դաշտը, Մասիսն ու Շրազդանը:

Աֆա Թէ ինչո՞ւ կը տառապինք կատաղի ֆայրենաբաղձութեամբ: Բայց ամէն բան չէ ֆայրենաբաղձութիւնը, ինչ որ ֆոգիէն կը բդխի եւ ֆոգիի կը խօսի լաւ է եւ տպաւորիչ, ֆոգիին գուգընթաց պէտք է խօսի ու գործէ նաեւ միտքը, մաթեմաթիքական ճշտութեամբ, ինչ որ մեր սերունդը պիտի զանազանէ նախորդներէն:

Եւ ի՞նչ է միտքին Թելադրանքը մեզի՝ խաբուսիկ երեւոյթներէ խուսափիլ, միշտ զգալ Թէ պարտուած ենք՝ յաղթութեան կրակը բոցավառելու ֆամար մեր մէջ, մեր ֆաշիւներուն մէջ մշտնկատի ունենանք մեր սեփական ուժը, ըլլանք պաֆանջկոտ երբ ուժ ունինք ու ֆամեստ երբ ուժը կը պակսի մեզ՝ արժեցնելու մեր իրաւունքները, պաղարիւնութիւնը ըլլայ մեր նկարագրին ամէնէն ուժեղ գիծը: Ջտարուինք վայրկեաններէն, որոնք չափէն աւելի կը խանդավառեն, յետոյ անյոյս բարոյալքումի մատնելով մեզ: Ջափազանց խանդավառութիւնն ու գինովութիւնը ֆաւասարակշռութեան խախտում կ'ենթադրեն:»

ԲԱՆԿԱԼԹԻ ԳԵՐԵԶՄԱՆԱՏԱՆ ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐՈՒ ԽՆԴԻՐԸ

Քաղաքապետութեան կողմէ պաշտօնատար մը ներկայանալով Պոլսոյ կալուածոց Հոգաբարձութեան, ուզած է տեսնել բանկալթիի գերեզմանատան սեփականութեան վաւերաթուղթերը, որոնք կը ֆաստատեն Թէ գերեզմանատունը «միւլք» է, եւ այս մասին օրինական բոլոր պայմանները կը լրացնէ, կալուածոցի իրաւագէտ խորհրդականը խնդրած է որ վերցուի վարձքերուն վրայ դրուած ֆաճար, եւ ֆարկ եղած ֆաւաստիքը տրուած է:

ԱՆԳԼԻՈՅ ԱՆԳՈՐԾՆԵՐԸ

Աշխատանքի նախարարութեան պատրաստած վիճակագրութեան համաձայն, վերջին 15 օրուան ընթացքին, Անգլիոյ ժէջ, անգործներու Թիւին վրայ աւելցած է 110,193,

Մինչեւ Յունիս 17, անգործներու Թիւը հասած էր 1 միլիոն 685,000ի, ուրեմն 762,500 աւելի, քան անցեալ տարի նոյն շրջանին:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Պ. Թարտիէօ եւ լիակերվարականները

Ֆրանսական Նորհրդարանի Ելմտական Յանձնախումբը իր վերջին նիստին մէջ, քուէարկեց կառավարութեան պահանջը՝ 5 միլիառի վարկ մը յատկացնելու՝ երկրին ճարտարարուեստական զարգացման պէտքերուն:

Ելմտական Յանձնախումբը, նիւթին շուրջ վիճաբանութեան ընթացքին մերժեց ընկերվարականներու բանաձեւը, որ կը յանձնարարէր Ելեւմուտքի եւ Բանակի յանձնախումբերուն, փութով ներկայացնել տեղեկագիր մը՝ Պետական Գանձի աղբիւրներուն եւ պարտքերուն մասին:

Նախարարաց խորհուրդի որոշումով, վարչապետ Թարտիէօ, այսօր, երեսփ. ժողովին ժէջ վստահութեան հարց պիտի բարձրացնէ ընկերվարականներու բանաձեւին դէմ:

Հնդկաստանի դէպքերը

Ռանկունի (Ստորին-Պիրմանիա) կեդրոնական բանտին ժէջ փախուստի փորձ մը կատարուեցաւ: Չարիւրաւոր բանտարկեալներ, ոստիկաններու հսկողութեան տակ, խմբովին կ'երթային բանտին արհեստանոցը, երբ յանկարծ, գլխաւոր դրան քով, յարձակում գործեցին պահակներուն վրայ եւ անոնցմէ վեցն սպաննեցին: Ցետոյ գրաւելով անոնց զէնքերն ու փամփուշտները, ուղղուեցան դէպի բանտին արտաքին դուռը, ուր բախեցան պահակներու բուռն ընդդիմութեան:

Պահակները յաջողեցան բանտարկեալներուն փախուստը արգիլել, մինչեւ օգնական ուժերու ժամանումը: Բանտարկեալներէն սպաննուեցան 39 հոգի. իսկ զինուորներէն վիրաւորուեցան 11 եւ բանտարկեալներէն 60 հոգի:

Բանտարկեալներու ըմբոստութեան պատճառը անծանօթ կը մնայ: կը կարծուի Թէ կարգ մը դժգոհներ գրգռած են զանոնք, այն պատրուակով Թէ Սիմօնի յանձնախումբը չէ ուզած Հնդկաստանի ազգայնական պահանջներուն գոհացում տալ:

ՍԻՄՕՆԻ ՏԵՂԵԿԱԳՐԻՆ ԴԷՄ

Սիմօնի տեղեկագրին երկրորդ մասը ընդհանուր յուսախաբութեան մատնած է հնդիկ ժողովուրդն եւ քաղաքական շրջանակները:

«Անհնազանդութեան կամաւորներ»ու դիրքը Սիմօնի տեղեկագրին հանդէպ՝ կը խտանայ Թերթի մը հետեւեալ խօսքերուն ժէջ.— Տեղեկագիրը փաստաթուղթ մըն է որ պատմութեան ժէջ պիտի մնայ իբր գեղեցիկ օրինակը այն աղտոտ եղանակին, որով ազգ մը կը վարուի ուրիշ ազգի մը հետ»:

Իսկ փէնճապի կողմէ Սիմօնի յանձնախումբին ժամանակցող Շուարի խան կը յայտնէ.— Պէտք է խոստովանիմ Թէ այս տեղեկագիրը կը պատճառէ յուսախաբութիւն մը, որուն չէի սպասեր: Բանակին մասին՝ տեղեկագրին առաջարկները գոնէ, յատակօրէն ցոյց կուտան Թէ յանձնախումբը իսկապէս մտադրած է որ Հնդկաստան իր պատմութեան ընթացքին, երբէք չվայելէ դաշնակցային պետութեան մը իրաւունքները:

∴ Քարաշիի ժէջ, «անհնազանդութեան կամաւորները» քաղաքին ժէջ անցք մը կատարելէ յետոյ, հրապարակաւ այրեցին Սիմօնի յանձնախումբին անդամները ներկայացնող պատկերներ, ինչպէս նաեւ «Տէյլի Կազէթ»ի Թիւերը, իբրեւ կամաւորներու գործունէութեան դէմ պայքարող Թերթ: Ցետոյ քննադատական խիստ ճառեր արտասանեցին տեղեկագրին դէմ, որուն մէկ օրինակն եւս այրեցին՝ ամբոխին խանդավառ ծափերէն քաջալերուած:

Աշխատանքը հաւիւռու ւէջ

Ածխահանքերու մէջ, աշխատանքի տեւողութեան տրնեւի Յանձնախումբը լրացուց իր աշխատանքը, քուէարկելով պայմանագրութեան նախագծին վերջին յօդուածները:

Յանձնախումբը իր վերջին նիստին մէջ, մերժեց պայմանագրութեան 9րդ յօդուածը որ, տնտեսական բացառիկ պէտքերու գոհացում տալու համար, կը նախատեսէ հանքերու ժէջ յաւելուածական աշխատանքի ժամեր:

Ընդունուեցաւ 13րդ յօդուածը որուն տրամադրութեամբ, պատերազմի կամ դէպքի մը պահուն որ ազգային ապահովութեան համար մեծ վտանգ կը ներկայացնէ, կառավարութիւները պիտի կրնան դադրեցնել պայմանագրութեան կիրարկուժը:

Պայմանագրութիւնը կիրարկելի պիտի ըլլայ անմիջապէս որ Ֆրանսա, Գերմանիա, Պելճիքա, Անգլիա, Հոլանտա, Չեխոսլովաքիա վաւերացնեն զայն:

Փոխ – Համաձայնականները

Երէկ սկսաւ Փոքր-Համաձայնական պետութեանց արտաքին նախարարներու խորհրդակցական ժողովը:

կը ստուգուի Թէ Փոքր-Համաձայնականները լրջօրէն պիտի զբաղին Հունգարիոյ ժէջ՝ Հապսպուրկեան տան գահակալութեան խնդրով:

կը կարծուի Թէ հունգար արքայականները՝ քաջալերուած օտար շրջանակներու կողմէ տրուած երաշխիքներէ եւ ապահովելէ յետոյ Անգլիոյ չէզոքութիւնը, իրենց պահանջին իրր փաստ՝ օրինակ պիտի բերեն Ռումանիոյ Թագաւորին վերա-

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդա Գ. էջ)

ՍԱՐՉԱՍ ՄԵՌԱՄ

(ՅԱՐՈՒԹԻԻՆ ՅԱԿՈԲԵԱՆ)

Յաւով կ'իմանանք ընկեր Սարիատի դառնակսկիծ մաիը որ տեղի ունեցաւ Թիրանայի մէջ (Ալպանիա): փոքր ֆասակէն մտած է Հ. Յ. Դաշնակցութեան շարքերուն մէջ եւ մասնակցած է յեղափոխական պատասխանատու գործերու:

Յունաստանէն իզմիր զէնքերու եւ ռումբերու փոխադրութեան առթիւ, ձերբակալուած եւ մնացած է Ա.Թէնքի բանտը: Ջինադադարին եկած է Պոլիս իբրեւ Հ. Յ. Դ. պատասխանատու մարմնի անդամ:

Ջարդարար Թուրքերու ներքակալման մէջ ունեցած է գործօն մասնակցութիւն:

Վտանգի պահուն եղած է միշտ անվախ եւ ինքնավստահ:

Սարիատ քաշուած կ'ապրէր Թիրանա, իր յառաջացած տարիքին բերումով:

Իր փոթորկոտ եւ յեղափոխական կեանքը վերջ կը գտնէ դժբախտաբար ֆեռու ընկերներէ, ֆեռաւոր եւ խաղաղ Ալպանիոյ մէկ անկիւնը:

ԳԵՐՄԱՆ ԴԱՀԼԻՃԻՆ ՇՈՒՐՋ

Գերմանի վարչապետը՝ նախագահ Հինտէնպուրկէ պիտի առաջարկէ ելմտական նախարարութիւնը յանձնել Տիթրիխի, որուն ելմտական ծրագիրը հաւանութեան արժանացաւ գահլիճին կողմէ: Տիթրիխ, «գոհողութեան տուրք»ին փոխարէն, ելեւմուտքի բացը գոցելու համար, կ'առաջարկէ պանդոկի ժէջ բնակող ճամբորդներէն, ճաշարաններէն եւ սրճարաններէն գանձել յաւելուածական տուրք մը: Այս կերպով 8400 մարքէն վեր տարեկան հասոյթներուն վրայ կը բարդուի հարիւրին 10 նոր տուրք մը: Որոշ դասակարգի պաշտօնատարներու Թոշակները պիտի ենթարկուին հարիւրին 3 նոր տուրքի եւ 100-150 միլիոն մարքի տարեկան խնայողութիւն մը պիտի փորձուի պետական ծախքերու վրայ:

ՌՈՒՄԻՈՅ ԴԷՄ

Պուտափէշտի Նորհրդարանը, զբաղեցաւ Ռումիոյ ժէջ՝ կրօնական հալածանքներու հարցով: Մէկ քանի երեսփոխաններ, որոնց ժէջ նախկին վարչապետը, յայտարարեցին Թէ քրիստոնեայ աշխարհը պարտաւոր է հաւաքական գործունէութեան ժը ձեռնարկելու ընդդէմ Նորհրդայինի Միութեան ժէջ կիրարկուղ կրօնական հալածանքներուն:

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՊՐՈՊԱԳԱՆԴ

Մոսկուայի եւ փեթրոկրատի Նորհուրդները զանազան ֆեղինակներու յանձնարարեցին Թատերական 36 կտորներ՝ բանուորական շրջանակներու ֆամար: Բոլորը պէտք է պատրաստ ըլլան եւ յանձնուած՝ սեպտեմբերին, եւ պէտք է գրուած ըլլան կարմիր բանակին, կոլխոզներու ընկերվարական եռանդին եւ կնոջ ազատութեան նիւթերուն վրայ:

Երաժշտագէտներն ալ պիտի ֆրաւիրուին նման ձեռնարկներու:

Թերթ մը կ'առաջարկէ չմոռնալ ժողովրդական երգահաններն եւ զանոնք ֆեռու չպահել քաղաքականութենէ, որպէսզի իրենց ֆեղինակած երգերով ժողովուրդը մղեն պայքարի՝ նոր կեանքին մէջ:

ՕՐՈՒԱՆ ՀՈԳԵՐԼՅՆ

ԲԱՐԵԳՈՐԾԱԿԱՆԸ ԻՆՔՆ ԻՐ ԴԷՄ

Հաստատելով մեր դրական վերաբերմունքը Բարեգործականի հանդէպ, իբրեւ անհրաժեշտ կազմակերպութիւն մը — ըսենք նաեւ որ, ան վարակուած է ախտաւոր եւ ւիսասակար հոգեբանութեամբ մը: Ըսենք նախ պէս, որ այս մթնոլորտէն է որ կը յառաջանայ սխալ գնահատութիւնը Դաշնակցութեան դիրքի մասին:

Մեր մամուլը շարունակաբար մատնանշուիներ ըրած է այս ուղղութեամբ, որոնք սակայն միշտ ալ սխալ եւ ծուռ են հասկցուած որոշ հոսանքներու կողմէն: Բարեգործականը իրաւունք չունէր եւ չունի նկատի չառնելու այս պարագան, երբ մանաւանդ, այսպէս կամ այնպէս անհրաժեշտութիւն կը տեսնայ մեր անվերապահ բարեկամութեան: «Լը Ֆուայէ»ն երբ մէկ կողմէն մեղի բարեկամութենէ կը ճառէ, եւ կը թելադրէ ընդառաջել Բարեգործականի ծրագիրներուն եւ պահանջներուն, ինչո՞ւ նեղութիւն չառներ նոյնը թելադրելու նաեւ Բարեգործականին: Չէ՞ որ ի վերջոյ «Լը Ֆուայէ»ի խմբագրութիւնը շատ աժուր կապերով կապուած է վերջիններու հետ, չըսելու համար նոյնացած՝ որոշ պարագաներու տակ:

Յամենայն դէպս հարցի այս կողմն ալ չափազանց պարզ է. մարդիկ անվերջ զոհողութիւն կը պահանջեն Դաշնակցութենէն, անվերջ թելադրանքներ աշակցելու այս կամ այն ձեռնարկին, բայց այդ պատճառ մը չէ, որ նոյն այդ մարդիկը ամբոխավարութեամբ ժամիկնան Դաշնակցութեան ամէն մէկ լուրջ առաջարկութեան եւ խուլ ձեւանան այնքան աղաղակող սխալներու եւ Բարեգործականին ոչ վայել արարքներու մասին: Եւ ի վերջոյ, երբ մէկ կողմէն բան մը կը սպասեն, միւս կողմէն կը խօսին իրենց կանխակալ նախապիրութիւններէն եւ քարացած ժառանգութիւններէն:

Ասկէ արդէն, հեշտ է լուծել այն գաղտնիքը թէ, Դաշնակցութիւնը դէմ չըլլալով հանդերձ Բարեգործականին, Դաշնակցականները «հեռու կը մնան անոր (Բարեգործ.) գանգուածէն»:

Դաշնակցականը, այո՛, չի հանդուրժեր որ միութեան մը այս ներքին յարկին մէջը ըլլայ: Ան զոհաբերութեան, անձնուիրութեան իր զմայլելի բարեմասնութիւններուն հետ, ունի պատասխանատուութիւն, անկեղծութեան եւ փոխադարձ յարգանքի պահանջները ալ, յառաջացած անհատական ազատութեան իր լայն ըմբռնումներէն:

Իրականութեան մէջ սակայն ան ի՞նչ կը տեսնայ:

— Բարեգործականը դուրս եկած իր իրական կոչումէն, իր հիմնական դիրքէն, քաղաքական կուսակցութիւններու յատակ (ի հարկէ հայկական բացատրութեամբ) կեցուածքով, միշտ ենթակայ օտար ազդեցութիւններուն, կը փորձէ պայքարիլ իր դէմ (Դաշնակցութեան): Այս պայքարը որ յաճախ չարդարացնար ոչ մէկ հաշուով, զգալի դարձաւ մանաւանդ վերջին հինգ վեց տարուան ընթացքին:

Բացարձակ կեղծիք է եւ բըռնազբօսիկ դերը բոլոր անոնց, որոնք կը ջանան այս պայքարը կապել մեր եւ համայնավար կուսակցութեան միջեւ գոյութիւն ունեցող պայքարին: Ո-րովհետեւ, եթէ համայնավարութեան կամ աւելի ճիշտը Խ. Հայաստանին հաճելի ըլլալու համար հարկ կը տեսնան մեր դէմը ըլլալ, տրամաբանօրէն պէտք էր որ իրենց քաղաքական հիմնական դիծը դառնար դէպի Հայաստան: Կրնա՞ն պընդել որ Բարեգործականը անկեղծ է եւ հետամուտ իր այս ընթացքին մէջ.— Ո՛չ, հազար ան-գամ ո՛չ: Փորձի համար յիշենք հակայական գումարներու թո-ղոմբի պատմութիւնը, որ ըստ ամենայնի ո՛չ մէկ ապացոյց է Բարեգործականի Հայաստանեան քաղաքականութեան: Ո-րովհետեւ, եթէ անոնք անկեղծ ըլլային, կրնային իրենց հիմնական դրամագլուխ եւ կառակներու անձեռնմխելիութիւնը ապահովելով մէկտեղ, լայն օժանդակութեան հնարաւորութիւններ ստեղծել ի նպաստ Հայաստանի վերաշինութեան: Գործնական վերաբերմունքի պահուն, Հայաստանը մոքէն հանելով, մանաւանդ եւ պետութեան մը համար անարժէք քանի մը ձեռնարկներ Խ.Հայաստանի մէջ,ոչ միայն չեն ապացուցաներ այս կազմակերպութեան Հայաստանի հանդէպ քաղաքական ուղիղ կեցուածքը, այլ եւ չեն արդարացներ իրենց պայքարըԴաշնակցութեան դէմ,միշտ վերեւ յիշուած պատճառաբանութեան հիմնաւորումով:

Այս իրողութիւնը նոյնպէս պարագայ մըն է, կարեւոր, որքան Դաշնակցականի, նոյնքան ամէն մէկ բանիմաց հայ անհատի համար:

Ընդունելով հանդերձ Բարեգործականի որոշ դեկավարներու բարեմասնութիւնները, եւ օգտակար զոհաբերութեան փաստերը, անհնար է չըսել, որ այս կազմակերպութեան դեկավար մէկ քանի պաշտօնատարներն են աղբիւրը այս եւ նման բազմաթիւ ախտավարակ հիւանդութիւններուն: Ասոնք ներշնչելով ժեղի ծանօթ քաղաքական խմբակցութեան մը դեկավարներէն, չեն վարանիր ընթացիկ բարեգործական եւ մարդասիրական ձեռնարկներու մէջ իսկ առաջնորդուիլ անոնցմէ: Այս սիրալիրութիւնը եւ գործակցութիւնը յաճախ այնքան խտացուած գոյներով կը ներկայանան, որ մարդս ստիպուած կ'ըլլայ հարցնելու —Բարեգործականի անուան տակ գործողը իրապէս Բարեգործականն է, թէ ո՛չ Ռամկավար-Ազատական կուսակցութիւնը:

Այս տպաւորութիւնը լոկ խաբուսիկ երեւոյթ չէ, այլ իրական դէպքերէ յառաջացած:

Փորձեցէք ուեւէ առթիւ խօսիլ Բարեգործականի մասին, եւ մանաւանդ թեթեւ մը քննադատել զայն: Մեր ակնարկած կուսակցութիւնը, մանաւանդ անոր Փարիզեան մէկ քանի դեկավարները, կրքով, ատելութեամբ կը սկսին դէմ դնել ձեզ: Իսկ եթէ քննադատողը դաշնակցական թերթ մըն է, եւ կամ դաշնակցական անհատ մը, ալեւս ծայր կը տրուին առասպելներու, հէքեաթներու, վտանգաւոր եւ զզուելի ըսի-ըսաներու:

Սուրիոյ եւ Միջագետքի հայ գաղթականութեան մասին մեր մամուլին կողմէ ցոյց տրուած հետաքրքրութիւնը եւ պահանջը Բարեգործականին օգնելու այդ շրջաններուն, ամէնէն առաջ եւ ամէնէն շատ ռամկավարներէն է որ քաշքշուքի տեղի տուաւ: Անոնք էին, որ մեր այս տարրական պահանջներուն կապեցին ամենավատ տեսակի քաղաքական հաշիւներ, պղտորել կարողանալու համար հանրային մտքի հետ նաեւ Բարեգործականի որոշ դէմքերը:

Պէտք կա՞յ հեշտել, որ անոնք իրենց այս դերը կը կատարեն յանուն Բարեգործականի պաշտպանութեան: Ռամկավար հրապարակագիրը, բանաստեղծ ըլլայ ան թէ ամենավատ տեսակի վաշխառու, միշտ ան կը գոյայ իր մէջ խօսելու Բարեգործականի անունէն, որպէս հաւատարմատար եւ պաշտպան:

Լը Ֆուայէ»ն պէտք չպիտի ունենայ այս մասին փաստեր պահանջելու, եթէ թերթէ Փարիզի Ռամկավարներու օրգանը, մանաւանդ Պ. Լ. Փաշալեանին ուղղուած քննադատութիւնները: Իբրեւ վերջին բացատրութիւն յիշեցինք, որ Թափառականը առարգրութեան տակ պահուըտած ծանօթ ռամկավար մը չէր վարանիր առաջարկելու Պ. Լ. Բաշալեանին հրաժարելու Բարեգործականէն, անոր համար միայն, որ ան քաղութիւնն էր ունեցած խոհնմութեան դասեր տալու Հալէպի«Եփրատ»ինանոր տգեղ եւ վտանգաւոր ուղղութեան առթիւ:

Այս սովորական դէպքէն, ռամկավար թափառականը եզրակացուցած էր թէ Պ. Լ. Բաշալեանը ուղղակի Դաշնակցութիւնը պաշտպանած է եղեր: Եւ որովհետեւ Դաշնակցութիւնը միշտ «հակառակորդ» է եղած Բարեգործականին, ապա ուրեմն, Պ. Բաշալեանը կրկնակի մեղանչումներու մէջ է ինկած:

«Լը Ֆուայէ»ն որ մեղ չափ ծանօթ է այս անցուդարձերու իսկական դրդապատճառներուն, չի կրնար ժխտել, որ այս բոլորը ի վերջոյ, արդիւնք են Բարեգործականի բարոյական անձնատուութեան՝ Ռամկավար կուսակցութեան: Այլապէս կրնա՞ն յիշեցնել մեզի դէպք մը, որ Սալաֆէտտինի հարցաքննութիւնը

Նախագահը, խօսքը Սալահէտտինի ուղղելով, ըսաւ.— Ո՞ր քի ելիր, լսեցիր չէ՞, Մեզի պատմէ թէ ըմբոստութենէն յետոյ ինչեր ըրիր:

— Երբ ըմբոստութիւնը ծագեցաւ,—ըսաւ Սալահէտտինը բաւական լաւ թուրքերէնով մը,— ես 15 տարեկան էի: Եղբայրներուս հետ Պարսկաստան գացինք, բայց չկարենալով ապրիլ, անցանք Միջագետք: Տարի մը ապրեցանք հոն, դրամ չունէինք, եղբայրներս ուրիշ քաղաք մը թողուցէ եւ դիմելով դպրոցը, ընդունուեցայ Բ. կարգին մէջ:

Նախագահ.— Դպրոցին դրամը ո՞վ վճարեց:

Սալահէտտին.— Քննութեամբ ձրի ընդունուեցայ:

Պատասխանելով յաջորդ հարցումներուն, ամբաստանեալը ըսաւ.

— Քոմիտէրին հետ բնաւ չտեսակցեցայ: Աստուածավախ մարդ մըն եմ:Դպրոցին մէջ չկրցայ ապրիլ, դրամ չկար- եւ ասոր համար գացի զինուորական վարժարանը, ուր ամսական 15 ոսկի կուտային: Մեր գործատար թալաթ Զիա պէյի միջոցաւ հաւատարմութիւն յայտնեցի մեր հանրապետական կառավարութեան: Ներուժէն օգտուեցայ եւ յունուար 29ին նամակ մը ստացայ Իպրահիմ Թալի պէյէն, որ կ'ըսէր.— Երբ թուրքիա գաս, ազատ ես: Թալաթ Զիա պէյ տուաւ անցագիրը եւ անով եկայ:

Նախագահին զանազան հարցումներուն պատասխանելով-ամբաստանեալը ըսաւ,

— Հայերուն հետ որ եւ է յարաբերութիւն չունիմ: Քա՛ւ լիցի (հաշա) խիղճս չընդունիր ատիկա: Ես կ'ուզէի բարի մտքով երկիր գալ, ըսաւ խնդալով:

Ի՞նչ էր ընկերութիւնը

Ընկերութեան վերաբերեալ հարցումներուն պատասխանելով, Սալահէտտինը ըսաւ.

— Ընկերութիւնը գիտական, ընկերային եւ երիտասարդական հանդամանք ունէր: Կ'ուզէինք որ հանրապետական սկզբունքներու հաւատացն բացուի ժողովուրդին աչքը:

— Հապա՞ այս կնիքները:

= Մենք, սահմանադրութեան 79րդ յօդուածին բացորոշ տրամադրութեան հաւատացն, գիտական եւ ընկերային միութիւն մը կազմեցինք:

— Էրզրումը գաւառ չէ, կինդ հիւանդ, քոյրդ հիւանդ, դրամ չունիս եւ այս տեսակ գործերով կը զբաղիս...:

= Էրզրում մեր քաղաքն է. անոնց հիւանդութեամբ ալ կը զբաղէի...:

— Ընկերութեան կազմութեան մասին լուր տուի՞ք կառավարութեան:

= Ոչ, պիտի տայինք, մեր նպատակն էր միութիւն մը կազմել:

— Աղէկ, այս կնիքնե՞րը, ինչ պիտի ըլլան:

= Կնիքները չհինել տուինք իբր նմոյշ, կառավարութեան ցուցնելու համար:

(Շար.)

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ԹՈՒՐՔ ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

ՇԷՅԽ ՍԱՅԻՏԻ ՏՂՈՒՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Էնկիւրիի եղեռնաղատ ատեանը յունիս 17ին սկսաւ դատել կախաղան հանուած Շէյխ Սաիտի տղան՝ Սալահէտտինն եւ ընկերները, որոնք կ'ամբաստանուին թէ գաղտնի եւ քաղաքական դաւաճանական ընկերութիւն մը կազմած են Արեւելեան Նահանգներուն մէջ:

Նախ ճշդուեցաւ ամբաստանեալներուն ինքնութիւնը:

— Անունս Սալահէտտին է, հօրս անունը՝ Շէյխ Սաիտ: Տարիքս՝ 20, Էրզրումցի եմ, երկրագործ, գրել կարդալ գիտեմ, ամուսնացած եմ եւ չորս զաւակ ունիմ: Նախապէս որեւէ դատապարտութիւն կրած չեմ:

Ամբաստանագիրը

Կարդացուեցաւ ամբաստանագիրը, որ կը բացատրէր թէ ամբաստանեալները փորձած են «Հիւսիսային Քիւրտիստանի ընկերութիւն» մը կազմել, նպատակ ունենալով հայրենիքին մէկ մասը անջատել: Ցետոյ մէկիկ մէկիկ կը բացատրէր չորս ամբաստանեալներուն կացութիւնը:

Նախ Սալահէտտինն: Արեւելեան ըմբոստութիւնը ծագելուն պէս, Սալահէտտին կը փախչի Միջագետք եւ հոն կը սկսի ընդդիմադրութիւն ընել կառավարութեան՝ Միջագետքի մէջ: Սալահէտտին չփոյթ կ'ունենայ անգլիական քոմիսէրութենէն առած հրահանգին վրայ, Իրաքի անցագրով, անցեալ տարի թուրքիա կուգայ եւ կ'անդամագրուի «Հուբիան» անուն խռովարարական ընկերութեան, որ կազմուած է Հալէպի մէջ,Ցոքթ. Շիւքրիի նախագահութեամբ:

Սալահէտտին յետոյ կ'անցնի Էրզրում եւ հիւր կ'երթայ Էրզրումցի Մէմտուհի, որուն հայրը ասկէ առաջ սպաննուեցաւ գլխարկի խնդրի պատճառաւ: Սալահէտտին Մէմտուհի հետ կը խորհրդակցի խռովարար ընկերութեան կազմութեան մասին:Ընկերութեան կնիքը փորել կուտայ ամբաստանեալներէն Մուսթաֆայի: Նախկին եւրեփոխան Շէֆքէթի էֆ.ն ալ այս ընկերութեան Պայազիտի մասնաճիւղին նախագահութիւնը կ'ընդունի:

Ամբաստանեալը ըսաւ, որ Շէյխ Սաիտ իր հայրը չէ, այլ հօրեղբայրը: Ինքը ծնած է Պալուի մէջ, 1895ին: Հայրը մեռած է 1915ին: Ունի կին եւ երեք զաւակ: Ունի նաեւ մայր մը, որ կ'ապրի Պալուի մէջ: Ինքը կարդալ գրել գիտէ: Ունի նաեւ եղբայր մը, որ կ'ապրի Պալուի մէջ: Ինքը ոչ մէկ դատապարտութիւն կրած է:

Ամբաստանեալը ըսաւ, որ Պալուի մէջ ինքը ունեցած է ծխախոտի գործ մը, որ լաւ կ'երթար: Ունեցած է նաեւ տուն մը, որ ալ վաճառած է:

Ամբաստանեալը ըսաւ, որ Պալուի մէջ ինքը ունեցած է ծխախոտի գործ մը, որ լաւ կ'երթար: Ունեցած է նաեւ տուն մը, որ ալ վաճառած է:

Ամբաստանեալը ըսաւ, որ Պալուի մէջ ինքը ունեցած է ծխախոտի գործ մը, որ լաւ կ'երթար: Ունեցած է նաեւ տուն մը, որ ալ վաճառած է:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆԸ ՇՐԴ ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻՆ ՄԷՋ

Գ.

Ա. Խանջեան դարուն ակելով իր երկար ճառը, պարզեց թէ կոմունիստ կուսակցութիւնը որքա՛ն կրցած է յաջողութեամբ յաղթահարել երիտասարդութեան մէջ: Համաձայն իր տուած տուեալներուն, նախ կը խօսի յաղթանակներու մասին եւ կը վերջացնէ՝ յիշելով նախորդութիւնները:

— «...Ձեզ կրնար, դժբախտաբար, պարծենալ արհեստակցական Միութիւններու կազմակերպութեան մէջ որ եւ է կարեւոր յաջողութեամբ: Մեր բանուորներուն մեծամասնութիւնը նախ խանդավառուեցաւ, սակայն յետոյ թուլցաւ: Աշխատանքի մրցումը պարզապէս կոչ ւիաց, եւ այսօր նման մրցումները կեղծ երեւոյթներ են դարձած:

Կոմունիստ պատանեկան Միութիւնները(կոմսոմոլ)1928ին կը համրէին 25,000 անդամ, այժմ 35,000: Եւ սակայն այս Միութիւններուն մէջ եւս նշանակելի են դասալքութիւնները եւ ուրիշ թերութիւններ: Դասակարգային պայքարի ժամանակ կոմսոմոլի գիւղական օղակները չարդարացուցին իրենց մարտական կոչումը:

Հայաստանի արհիներու (պիոնէր) կազմակերպութիւնը իր շարքերուն մէջ այժմ կը համրէ 62,000 պատանիներ: Մեծ թիւ մըն է անշուշտ, բայց պէտք է յիշել, որ Հայաստանի մէջ ներկայիս կ'ապրին 270,000 պատանիներ, որոնք արհիներու հասակն ունին:

Ինչպէս կը տեսնուի, թէ կոմունիստ պատանիներու եւ թէ արհիներու կազմակերպութիւնը գոհացուցիչ չէ:

Գոհացուցիչ չէ նաեւ բանուորներու եւ գեղջկուհիներու կազմակերպման հարցը:

Դաշնակցութեան մասին.— Մեր հիմնական թշնամին է Դաշնակցութիւնը, որ վերջերս մեծ աշխուժութիւն ցոյց կուտայ:Սակայն բացի սեփականատէր դիւղացիներէն եւ հին աշխարհի չնչին ւիացորդներէն, չենարան չունին երկրի մէջ:

Ուսման մասին.— կոմունիստ կուսակցութեան ծրագրին համաձայն, մինչեւ 17 տարեկան բոլոր երկտեղ պատանիներուն պիտի տրուի ձրի եւ պարտադիր ուսում: Բայց դեռ 8—11 տարեկանները միայն ենթակայ են այդ պարտադիր ուսման:

Մեծ զարկ կը տրուի համալսարանին, որուն կից բացուած են մանկավարժական եւ այլ բաժանումներ:

Գոհացուցիչ չէ շարժանկարը, անթելի սպասարկութիւնը, ընթերցարաններու վիճակը, որոնք կը մնան այնպէս ինչպէս էին տարիներ առաջ:

Կոմունիստներուն Թիւը.— 1929ին Հայաստանի կոմունիստներուն թիւն էր 10,064, իսկ այժմ՝ 13,407: Գիւղացիներուն թիւը հիմա կը հասնի 4,640ի:

Տկար են կուսակցական կրթական աշխատանքները, չէ յաջողած ոչ Երեւանի եւ ոչ ալ Լէնինականի մէջ կուսակցական համալսարանը:

Անդրկովկասեան Դաշնակցութիւն.— Դժուար ճամբայ մըն էր, որ անցաւ Անդրկովկասեան Դաշնակցութիւնը: Սկիզբները կատաղի յարձակումներու ենթարկուեցաւ թէ՛ ներսէն եւ թէ՛ դուրսէն: Թշնամիին միացան նաեւ կոմունիստ ընկերներ, պահանջելով ազգային ժողովի դաւար հանրապետութիւն:

Ա. Խանջեանի այս դիտեւեց 4,30 ժամ: Անմիջապես յետոյ սկսան քննադատութիւնները, գիւղացիներու գանգատները, որոնց արձագանգ տանք ամէն օր: Շատեր այնպէս կը պատմէին թէ ի՛նչպէս գիւղերը համայնացումի ենթակուեցան, գիւղացին ու կնիկը նիստը դէմ դէմի լսուեցան: Ստալինի նահանջը չուզեցին գործադրել: Ուրիշներ կը գանգատէին թէ մեքենաշարժ արտները գոհացուցիչ չեն, կամ պակսին բանուորները, մասնաւորապէս արհեստաւորները:

— «Մեր երկրի պաշտպանութիւնը կախում ունի մեր շարքերուն ռազմական ժարզքէն: Այս տեսակէտէն թերութիւններ շատ կան: Դեռ շատ են կուսակցականները եւ անկուսակցականները, որոնք անտեղեակ են ռազմական մարզանքին»:

— «Գիւղերն ու շրջանները կտրուած են կեդրոնէն: Նամակները, լրագիրները, հրահանգները, նոյնիսկ հեռագիրները ժամանակին չենք ստանար: Այս պատճառով կը տուժէ մեր աշխատանքը»:

— «Մենք,Զանգեզուրի պատգամաւորներս համոզուած ենք գաւօք սրտի, որովհետեւ պղինձի արդիւնաբերութիւնը շատ պակաս է դեռ: Այդ պակասը կարելի չէ վերագրել տնտեսագէտին, այլ մեր կուսակցական ընկերներուն աշխատանքի վիճակին ու եղանակին: Ղափանի հանքերուն մէջ շատ գէշ է մնունդի մատակարարութիւնը»:

— «Հակառակ կեդր. կոմիտէի շրջաբերականին, բազմաթիւ շրջաններու մէջ տակաւին կը դժկամակին սխալներու սրբագրումը, (գրաւուած հողերու եւ բնակարաններու ետ յանձնումը, ընտրական իրաւունքներու վերահաստատումը, եւ այլն): Ոմանք կ'աշխատին Ստալինի յօդուածը մոռացութեան տալ, սխալները վարագուրել, գանգատողները լռութեան դատապարտել»:

Ս. Կասեան եւս ընդարձակ ճառ մը խօսելով, ներկայացուց գիւղատնտեսութեան թերութիւնները:

Ցետոյ ժշակուեցաւ ընդհանուր բանաձեւ մը, փառք երգելով Ստալինին:

* * *

Հայաստանի, վրաստանի, Ադրբէջանի կոմունիստ կուսակցութիւններուն համագումարներէն ետքը, շուտով Մոսկուայի մէջ տեղի կ'ունենայ Համամիութենական 16րդ համագումարը: Այս առթիւ «Խորհ. Հայաստան» թերթը լոյս պիտի տեսնէ օրը երկու անգամ:

Իր ժամանակին, այդ համագումարէն ալ պիտի տանք լայն քաղուածքներ:

ՁԱՀՁԱՏԵՆԴԸ

Ամրան այս եղանակին, բամպակամշակութեան շրջաններուն մէջ, որոնք սովորաբար ճահճային են յաճախակի ջրտուքի պատճառով, կը ճարակի ճահճատենդը: Ահա թէ ինչո՛ւ Էջմիածնի բժշկական կայանը փակուած է արդէն, եւ բժիշկները մնկնած են արտերը, քինինի ներարկում կատարելու աշխատաւորներուն: Այսպէս Քիւրլանլու, Ն. Թուրքմանլու, Վ. Խաթունարխ, Փ. Զէյվա, Ն. Ղարխուն, Շոռոտ —Մէյմանդար դիւղերուն մէջ քինինի ներարկումները շատ օգտակար արդիւնք տուած են:

Այս խումբը նոյն ատեն կ'աշխատի ցամքեցնել ճահիճները այդ շրջաններուն մէջ: Ն. Խաթունարխի մօտակայ «Արզուման» առուն չորցուած է արդէն: Ցամքեցուցած են նաեւ քանի մը փոքր ճահիճներ:

ՅԱՋՈՂՈՒԹՅՈՒՆ ՑՈՎԸՆԿԵԼ

Հ Ա Կ Ա Ռ Ա Կ Ո Ւ Մ Ը Ն Դ

Մեր ընկերները ամեն կողմից ուղարկում են նամակներ, որոնցում հարցնում են, թե ինչպես պետք է կազմակերպել ցրտին ձմռան երեկոները, որպեսզի դրանք հետաքրքրական անցնեն։ Ամեն մեկն իր կարծիքն է հայտնում։ Ոմանք առաջարկում են ընթերցանություններ կազմակերպել, ուրիշները՝ ժողովներ, ոմանք էլ՝ ներկայացումներ։ Ամեն մեկն իր ասածի օգտին փաստեր է բերում։ Ոմանք ասում են, որ ընթերցանությունները ձանձրալի են, ուրիշները՝ որ ժողովները ձանձրալի են, ոմանք էլ՝ որ ներկայացումները ձանձրալի են։ Ամեն մեկն իր ասածի օգտին փաստեր է բերում։ Ոմանք ասում են, որ ընթերցանությունները ձանձրալի են, ոմանք էլ

հաստատումը: Կը կարծուի նաեւ թէ անոնք քայլ առ քայլ գործադրութիւնը կը հետապնդեն մտածուած ու վճռուած ծրագրի մը, զոր պիտի յանձնեն լրացնել համաձայն դէպքերու ելքին: Սոց. Դեմոկրատներու Փրակայի թերթը կ՚յայտնէ թէ Իտալիոյ, Գերմանիոյ եւ Անգլիոյ հաւանութեամբ, Հունգարիա կը պատրաստուի Ֆրանսան եւ Փոքր Համաձայնութիւնը դնել կատարուած իրողութեան մը առջեւ, եւ թէ իտալացի զինուորականներ, դեռ վերջերս, գաղտնօրէն անցած են Պուտափէշտ:

Միւս կողմէ սակայն, հունգար հեռագրական գործակալութիւնը կը հերքէ թերթին տուած տեղեկութիւնները, զորս կը նկատէ բոլորովին յերիւրածոյ:

Սմիթ վեկնեցաւ դէպի Նիւ-Եորք

Երէկ առտու կանուխ, օդանաւորդ Սմիթ Իրլանտայէն մեկնեցաւ Նիւ-Եորք: Մեկնումի ժամը գաղտնի պահուած էր: Հակառակ ասոր սակայն, 5000ի մօտ բազմութիւն մը խըռնուած էր ժամանակէն առաջ, օդանաւակայանին շուրջ: Սմիթի հետ են վանտիք՝ Հոլանտացի, Նաւապետ Սաուլ՝ Իրլանտացի, եւ Սթաննաժ՝ Հարաւային-Ափրիկեցի, հեռագրող:

Սմիթ որ արդէն նախապէս յայտնած է կտրել Աթլանդեան ծովուն երեք հանգրուանով, մեկնումէն առաջ յայտարարեց թէ թերեւս ուղղակի Նիւ-Եորք չպիտի երթայ եւ կանգ պիտի առնէ Օլտ Օրքարտ, եթէ ճամբու ընթացքին, չկարենայ օդին մէջ իսկ՝ ստանալ անհրաժեշտ իւղի քանակը:

Օդանաւը պիտի ճամբորդէ անդրատլանտեան նաւերու ուղեգծով եւ ըստ Սմիթի հաշուին, ճամբորդութիւնը պետի տեւէ 34 ժամ, որով՝ այսօր կէս օրէ վերջ ժամը 2.30ին է որ օդանաւը պէտք է հասնի ամերիկեան ցամաքը, եթէ անակընկալ մը արգելք չհանդիսանայ:

Երէկ իրիկուան ժամը 5ին, ստացուած անթելի մը համաձայն, օդանաւը արդէն կը գտնուէր Ատլանտեանի մէջտեղը ու կը սուրար ժամական 160 քիլոմեթր արագութեամբ: Կլիմայական պայմանները նպաստաւոր են:

*** Սմիթի օդանաւը ժամը 5.45ին անցաւ Թէռ-Նէօվի վրայէն: Նիւ-Եորքի օդերեւութաբանական կայանին պետը կրնախատեսէ թէ Սմիթ իր ճամբու ընթացքին պիտի նեղուի հակառակ հովերէ եւ քանձր մառախուղէ մը: Իսկ Ամերիկացի օդանաւորդները յոռետես են Սմիթի ձեռնարկին յաջող ելքին մասին:

Հակառակ ամերիկեան յոռետեսութեան սակայն, Լոնտոն լաւատես է եւ արդէն ապահով կը նկատէ անոր յաջողութիւնը:

Բոլշեւիկեան նոր ցնորք մը

«Երիտասարդ Պահակ» թերթին մէջ բոլշեւիկ մը կ՚առաջարկէ որ ճարտարարուեստի եւ արհեստի բոլոր ճիւղերուն մէջ, աշխատանքի օրը հաշուուի 24 ժամ, որ կ՚ընէ 120 ժամ՝ շաբաթական աշխատանքի հինգ օրերուն համար: Ըստ հեղինակին, ցերեկուան եւ գիշերուան տարբերութիւնը պէտք է վերնայ, որովհետեւ գիշերը՝ ելեկտրականութիւնը կը փոխարինէ արեգակը: Վաճառատուները, բոլոր հաստատութիւնները պէտք է բաց մնան: Իսկ աշխատաւորները պէտք է հանգչին կարգով:

Այս ծրագիրը լրջօրէն վիճաբանութեան դրուած է խորհրդային թերթերուն մէջ:

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81 07

Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadeth, Peletierի եւ Notre Dame de Loretteի խիստ մօտ

կեանքի, հրդեհի, գողութեան, աշխատանքի եւ անձնական արկածներու (ի մասնաւորի օթօմոպիլի արկածներու) ապահովագրութեանց համար դիմեցէք

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ ֆրանսական եւ անգլիական ամենագլխաւոր ընկերութեանց:

H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)

Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

ՀԱՅԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

Ցէր եւ ցնօրէն՝ **ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՅԵԱՆ**

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ՚ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿԻՑՆԵՐ

Եթէ կ՚ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հռչակաւոր

CAFÉ SULTANի

Ս. ԹՈՐՈՍ (Քէվախցի)

92 Rue d'Angoulême Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամենէն նրբաճաշակները:

Զոյս տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին: Կ՚ընդունինք ապսպրանքներ արտասահմանէն եւ գաւառներէն, փոխադրողներու կը ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

Թ. ՄԵԾԱՏՈՒՐԵԱՆ

31 Ave. des Gobelins. Paris (13) Մէթրօ՝ Gobelins

Արեւելեան եւ եւրոպական նպարեղէններ՝ լաւ եւ աժան

Ապսպրանքները կը յանձնուին տուները

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ

Ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Chope Parisienneի մէջ, 64 Rue des Ecoles.

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՎԱՂԱՆՍ.— Այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Salle des Fêtesի ընդարձակ սրահին մէջ

Կը նախագահէ ԸՆԿ. Բ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ

Կը խօսի ԸՆԿ. ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին: Մուտքը ազատ է

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՓՈՆ ՍԷՆ ԹԷՍՓՐԻ.— Այս Շաբաթ իրիկուն կը խօսի՝ ԸՆԿ. Ա. ԳԱՒՕՆԷ

ՊՈԼԷՆ.— Այս կիրակի կէսօրէ վերջ կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԳԱՒՕՆԷ

ՌՈՄԱՆ.— Այս կիրակի՝ կը խօսի՝ ընկ. Բ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ

Շ. ԳԱՐԱՃԻՍԱՐԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ 15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Շապին Գարահիսարի եւ Շրջանի «Րագմիկ» Հայրենակցական միութեան կողմէ, այս Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Petit Journalի սրահին մէջ, 21 Rue Cadet,

Հովանաւորութեամբ ՎՐԱՄՇԱՊՈՒՀ ԵՊԻՍԿ. ՔԻՊԱՐԵԱՆԻ

Նախագահութեամբ ՔԷՏԻՃԵԱՆ Ծ. ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ եւ մասնակցութեամբ Քաղաքական կուսակցութեանց եւ ազգային կազմակերպութեանց:

Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ եւ նուագ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՀՐԱՊԱՐԱԿ ԵԼԱԻ

ՊՈԼՃԵԻԻԶՄԸ ԵՒ ԸՆԿԵՐՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Հեղինակ՝ ԼԷՕՆ ՊԼՈՒՄ

Հրատարակութիւն Հ. Յ. Դ. Եւրոպայի կեդր. կոմիտէին

Գինը՝ 2 ֆր. 50: փոստի ծախքով միասին 3 ֆրանք

Ստանալու համար դիմել «ցառաջ»ի եւ կուսակցական տեղական մարմիններուն:

Հ. Յ. Դ.

Գ Ա Ի Ա Ռ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Ռոստոմ ենթակոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արմէն - Գարօ, Քրիս, Գէորգ Զավուշ, Զարդալեան եւ Քեոի խումբերու ընկերները վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին: Կարեւոր օրակարգ: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրով:

ԼԻՈՆԻ Համազասպ խումբի ժողովը՝ այս կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին Գրագարանը: Պարտաւորիչ ներկայութիւն:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իչխան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Ազբիւր Սերոբ, Եփրեմ խան, Համազասպ եւ վարդգէս խումբերու բոլոր ընկերները այս կիրակի առաւօտ ժամը 9ին սովորական հաւաքատեղին: Պարտաւորիչ ներկայութիւն: Ներկայանալ անդամատետրերով:

ՍԷՆ ԺԻԼԻՒԻՆԻ եւ Պօժոնի Զաւարեան խումբի ժողովը վաղը Ուրբաթ իրիկուն ժամը 9ին, Ընկ. Հ. Սէրէնկիւլեանի բնակարանին մէջ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Կոմիտէն Քրիստափոր ենթակոմիտէի բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին:

Հ.Յ.Դ. Մարսէյլի կոմիտէն ցաւակցութիւն կը յայտնէ ընկ. ՀԱԶԻԿ ԴԱՒԻԹԵԱՆի՝ իր կնոջ Տիկ. ԱՐՇԱԼՈՅՍ ԴԱՒԻԹԵԱՆի դառնադէտ մահուան առթիւ:

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՊՈՒԼՎԱՌ ՕՍՏՈՅ եւ Սէն Թ'Անթուանի ընկերներն ու համակիրները կը հրաւիրուին դասախօսական ժողովի այս կիրակի ժամը 3ին, Պուլվար Օստոյ սովորական հաւաքատեղին: Կը դասախօսէ ընկ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ:

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Եոզկատցի Յարութիւն Կըլլօեան, Գատի գիւղի (Պոլիս) նախկին որբերէն: Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Փարիզ կամ շրջակաները: Իմացնել՝ Կարապետ Մկրտիչեանի 1 Ave. des Vergers' Bourg-la-Reine. Seine, France.

— Կը փնտռէ Աֆիոնգարահիսարցի Յակոբ Գարագուլագեան, որ տարի մը առաջ կը գտնուէր Մարսէյլ: Իմացնել իր հասցէն Katchic Tchomaklianի, Rue de Trans No. 15. Draguignan (Var).

— Կը փնտռուի Էնգիւրի Նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ: 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի: Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար: Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ: Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր: Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան:

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Թոսրով Իլպիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ Հօրեղբօրորդւոյսգաւակները՝ Ալագ, Մատթէոս եւ Ցադիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կամիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «ցառաջ»ի: Կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Ալեքսանդրիոյ Հաճընցի Յարութիւն Կըլլօեան, Գատի գիւղի (Պոլիս) նախկին որբերէն: Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Փարիզ կամ շրջակաները: Իմացնել՝ Կարապետ Մկրտիչեանի 1 Ave. des Vergers' Bourg-la-Reine. Seine, France.

— Կը փնտռեմ Էնգիւրի Նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ: 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի: Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար: Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ: Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր: Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան:

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Թոսրով Իլպիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ Հօրեղբօրորդւոյսգաւակները՝ Ալագ, Մատթէոս եւ Ցադիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կամիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «ցառաջ»ի: Կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Ալեքսանդրիոյ Հաճընցի Յարութիւն Կըլլօեան, Գատի գիւղի (Պոլիս) նախկին որբերէն: Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Փարիզ կամ շրջակաները: Իմացնել՝ Կարապետ Մկրտիչեանի 1 Ave. des Vergers' Bourg-la-Reine. Seine, France.

— Կը փնտռեմ Աֆիոնգարահիսարցի Յակոբ Գարագուլագեան, որ տարի մը առաջ կը գտնուէր Մարսէյլ: Իմացնել իր հասցէն Katchic Tchomaklianի, Rue de Trans No. 15. Draguignan (Var).

— Կը փնտռեմ Էնգիւրի Նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ: 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի: Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար: Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ: Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր: Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան:

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Թոսրով Իլպիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ Հօրեղբօրորդւոյսգաւակները՝ Ալագ, Մատթէոս եւ Ցադիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կամիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «ցառաջ»ի: Կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Ալեքսանդրիոյ Հաճընցի Յարութիւն Կըլլօեան, Գատի գիւղի (Պոլիս) նախկին որբերէն: Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Փարիզ կամ շրջակաները: Իմացնել՝ Կարապետ Մկրտիչեանի 1 Ave. des Vergers' Bourg-la-Reine. Seine, France.

— Կը փնտռեմ Աֆիոնգարահիսարցի Յակոբ Գարագուլագեան, որ տարի մը առաջ կը գտնուէր Մարսէյլ: Իմացնել իր հասցէն Katchic Tchomaklianի, Rue de Trans No. 15. Draguignan (Var).

— Կը փնտռեմ Էնգիւրի Նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ: 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի: Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար: Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ: Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր: Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան:

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Թոսրով Իլպիգեան եւ գաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ Հօրեղբօրորդւոյսգաւակները՝ Ալագ, Մատթէոս եւ Ցադիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին: Իմիրի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կամիկէն: Անկէց ի վեր լուր չկայ: Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր, իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan: Maroc: կամ «ցառաջ»ի: Կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Ալեքսանդրիոյ Հաճընցի Յարութիւն Կըլլօեան, Գատի գիւղի (Պոլիս) նախկին որբերէն: Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Փարիզ կամ շրջակաները: Իմացնել՝ Կարապետ Մկրտիչեանի 1 Ave. des Vergers' Bourg-la-Reine. Seine, France.

— Կը փնտռեմ Աֆիոնգարահիսարցի Յակոբ Գարագուլագեան, որ տարի մը առաջ կը գտնուէր Մարսէյլ: Իմացնել իր հասցէն Katchic Tchomaklianի, Rue de Trans No. 15. Draguignan (Var).

— Կը փնտռեմ Էնգիւրի Նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ: 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի: Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար: Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ: Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր: Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան:

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել:

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի

ՅՕՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Եոզկատի Բարեսպատակ Հայրենակց. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին 41 Րիւ Թիւպանօի սրահը: Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն, ընթացիկ հարցեր: Անդամ և ոչ անդամ հայրենակիցներէ կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ:

ՍԻՐՈՒՆԱԿ ԱՐԱԲԻԱՆ & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéներ այրերու համար: Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար:

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ջեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ Ծրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի: Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի: Փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անթերի coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — դերձակ:

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՀԱՅԱՐԱՆ ՓԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշել Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Ուշադրութիւն

Յուլիս 1ին կը բացուի ԵՂԲԱՐՔ ՍԱՊՈՆՋԵԱՆՆԵՐՈՒ արեւելեան մաճ նպարավաճառատունը՝

ԱՐԱՐԱՏ

որ Մարսէյլէն փսխադրուած է փարիզ

39 Rue de Trévise, Paris (9), Մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-9

Մեր վաճառատունը պիտի աշխատի գոհացնել իր բոլոր յաճախորդները իր պատրաստած ընտիր *սուրճով* եւ ամէն տեսակի ընտիր նպարեղէններով: Անմրցելի գիներ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿԵՐՊԱՍԵՂԻՆԱՑ

SIROUNAK ARABIAN & Cie

155 Rue Montmartre (1er étage)

Ֆրանսական եւ անգլիական խիստ ճոխ եւ ճաշակաւոր nouveautéներ այրերու համար: Մետաքսեայ եւ բրդեղէն ամէն տեսակ ընտիր կերպասեղէններ կիներու համար:

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԱԺԱՆՈՒԹԻՒՆ

Ջեռք մը կարուած հագուստը ձեզի պիտի արժէ՝ Ծրանս. առաջնակարգ գեղեցիկ կերպասով 500 ֆրանք փոխանակ 700ի: Իսկ Անգլ. կերպասէ 700 փոխանակ 1000ի: Փափաքողներու (այր եւ կանանց) կը տրամադրենք անթերի coupe ունեցող եւ à façon աշխատող վարպետ — դերձակ:

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է

Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ

ՄԱՍԻՍ ԳՈՉԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

57A Rue Nationale, MARSEILLE

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ

5 ՅՈՒԼԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ. ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 9ին ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8 Rue Danton, PARIS Métro: Odéon եւ St. Michel

Մեծ պատրաստութեամբ կը բեմադրուի փարիզի մէջ առաջին անգամ ըլլալով

ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ (4 ԱՐԱՐ)

(ԱԶԳԱՅԻՆ ՅԵՂԱՓՈՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

Մասնակցութեամբ փարիզահայ ծանօթ դերասաններու եւ գերասանուհիներու

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ կը կատարէ «ԱՍԼԱՆ»ի դերը

ԳԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 եւ 7.50 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը ապահովել Կավոշի խմբագրատունէն՝ 208bis rue Lafayette եւ բոլոր հայկ. ճաշարաններէն

Կ՚ուզուի սպասուհի մը տարեց այրիկնոջ համար, անուղղ եւ պատկելիք տեղ: Դիմել՝ Պ. Մազլումեանի, 22 Rue d'Hauteville, Paris.

Կ՚ուզուի 15-16 տարեկան աշակերտ մը լուսանկարչութեան համար: Դիմել Photo Samandji, 16 Rue Geoffroy-Marie, Paris (9e).

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ

10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)

Մէթրօ՝ Beaugrenelle

Միզանցքի, փրոստաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ: Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9: կիր. եւ տօն օրեր 10 12:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամառ. եւ նոր մեթոտով դարմանում աքսեր եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկախտ, չէրմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լաբորատուար: Ախտաճանաչութիւն եւ արագ հրդացկութ. ամէն օր 9—12, 2—5 կիրակի 9—12:

EMPIRE Միզափ-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITION; 208bis, Rue Lafayette Paris (10)

Le Gérant H. STEPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԹԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՓՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ	250 ֆրանք		
ԱՄԵՐԻԿԱ	6 տլ.	10 տլ.	
ԵՒՐՈՊԱ	100 ֆ.	200ֆ.	

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ Վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone : NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՈՒՐԲԱԹ
27
ՅՈՒՆԻՍ
1930

26 JUIN 1930

Զ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1299 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՀԱՅԵՐ ԵՒ ՔԻՒՐՏԵՐ

Քրտական այսքան բացորոշ և բաղդորոշ շարժման հանդէպ ի՞նչ դիրք բռնած է հայ ժողովուրդը:

Այստեղ խօսքը կը պատկանի կազմակերպուած հայ գաղութին, որ ազգային հիմնական քաղաքականութիւն մը կը հետապնդէ և իր ճիգն ու ջանքը կեդրոնացուցած է Հայոց ազատագրութեան ճանապարհին վրայ:

Արդ, այս կազմակերպուած կամքը, անվերապահօրէն քրտական ազատագրութեան կողմնակից է և՛ սկզբունքային տեսակէտով և՛ գործնական քաղաքականութեան թելադրանքով:

Սկզբունքով կողմնակից ենք քրտական շարժման, որովհետեւ ան կը ձգտի ազատագրել քիւրտ ժողովուրդը դարաւոր ստրկութենէ և կազմել անկախ Քիւրտիստան մը: Այս վերաբերմունքն ունեցած ենք և ունինք բոլոր այն ազգերուն հանդէպ, որոնք բռնակալութեան մը լուծը թօթափելու ջանքեր կը թափեն:

Գործնական քաղաքականութեան թելադրանքն աւելի քան կը զօրացնէ մեր սկզբունքային համակրութիւնը:

Որովհետեւ,

1.— Քրտական ազատագրական շարժումը ուղղուած է բացառապէս Թուրքիոյ դէմ, որ հայ ժողովուրդի բնաջնջումը հետապնդած է և մեր հայրենիքի մեծագոյն մասը տակաւին կը պահէ բռնի ուժով:

2.— Քիւրտիստանի ազատագրութիւնը կոչուած է մեծապէս տկարացնելու Թուրքիոյ ուժը և հեռացնելու անոր սուինները Տէրսիմ - Խարբերդ - Մալաթիա - Ուրֆա գծէն դէպի արեւմուտք: Ու այս կապակցութեամբ, ոչ միայն դատարկուած Հայաստանի ապագան կը նախորոշուի, այլ ներկայ Հայաստանի սահմաններէն կը հեռանայ համաթրքական վտանգը, որ այնքան ծանրութեամբ այսօր նստած է Արաքսի և Ախուրեանի եզերքներուն վրայ:

3.— Պալքարը որ կ'ընդլայնի Հայաստանէն մինչեւ Նէսիբի, և վանէն մինչեւ Խարբերդ, կ'ընդգրկէ այնպէս աշխարհագրական ամբողջութիւն մը, ուր Հայաստանն ու Քիւրտիստանը կողք կողքի և միացեալ հանդէս կուգան. միացեալ իրենց արդար դատերով հասարակաց թշնամու դէմ: Հայը չէ հրաժարած իր ժառանգական հայրենիքէն, ու հետեւաբար չի կրնար հրաժարիլ նաեւ իր պարտականութենէն:

4.— Քրտական ազգային շարժումը ծնունդ առած է այնպիսի հիմնական պատճառներէ, որոնք վերջնականօրէն կը բաժնեն Քիւրտերը Թուրքերէն, և ընդհակառակը, զանոնք բաղդակից կը դարձնեն Հայերուն, բաղդակից թրքական չարդերով, բաղդակից ազատագրական պայքարով և բաղդակից երկու հայրենիքներով, որոնք թրքական կրունկներուն տակ միացած են իրենց գերութեան մէջ: Տնտեսական և քաղաքական պայմաններու հիմնական փոփոխութեամբ, փոխուած է նաեւ հայ-քրտական նախկին յարաբերութիւնները: Որով հայ-քրտական բարեկամութիւնն ու գործակցութիւնը կը բխին իրականութեան հրամայական թելադրանքներէն և ոչ թէ անհատներու բարի ցանկութիւններէն: Այսպէսով հայ ժողովուրդը ոչ միայն կ'ապահի թշնամիէ մը, որմէ շատ վնասուեցանք, այլ պատմութեան երկաթէ օրէնքով, կ'ունենայ գոնէ մէկ հատիկ իրական բարեկամ, որ կը շարունակէ այն գործը որ ինքը կիսատ թողուցած էր:

5.— Քիւրտ ազգային կազմակերպութիւնները, մանաւանդ այս վերջին հինգ տարիներու ընթացքին, կրցած են ազգային հաւաքական կամք մը ստեղծել և Քիւրտիստանի անկախութեան պայքարը կեդրոնացնել Թուրքիոյ մէջ, կատարելապէս համոզուելով որ քրտական հարցնիքը կրնայ կազմուիլ Թուրքիոյ Քիւրտիստանի ազատագրումով: Այս քաղաքական յրսուտակ ըմբռնումի շնորհիւ Պարսկաստանի, Իրաքի և Սուրիոյ Քիւրտերը ազգային ազատագրական պայքարներ չունին, որով ազատ են իրենց յիշեալ դրացիներու թշնամանքէն:

6.— Հակառակ բոլշեւիկեան պնդումներու քրտական շարժման մէջ եւրոպական որ եւ էպետութիւն մատ չունի: Բայց մեզի յայտնի է որբոլշեւիկներն ու Թուրքերը ամէն ջանք թափած են եւկը թափեն քրտական խլրտումներ հանելու Պարսկաստանի եւ Իրաքի մէջ, մոլորեցնելու քրտական ազգային շարժումը:

Ահա՛, այն սկզբունքային և գործնական թելադրանքները, որ կը բխին քրտական շարժումէն եւ նոր քաղաքական կապ մը կը ստեղծեն Հայերու և Քիւրտերու միջեւ, համերաշխութեան կապ մը, որ կը հասնի մինչեւ համագործակցութիւն, նայած մեր ուժին եւ նպատակի յարմարութեան:

Անոնք, որ համաձայն են Քիւրտիստանի ազատագրութեան, և կը գիտակցին թէ այդ շարժումը նշանակութիւն մը ունի հայկական հարցի համար, շատ բան կրնան հասկնալ մեր վերի հակիրճ բանաձեւներէն, և որդեգրած գործնական քաղաքականութենէն:

Իսկ մենք աւելին պէտք չենք զգար ըսելու անոնց, որ ձղճիմ հաշիւներով, նոյն իսկ այսպիսի ճակատագրական խնդրի մը մէջ կը մնան յաւիտենական հակադաշնակցականներ, ու... անուղղայ թուլ բերաններ: Անշուշտ ի մշաս հայ ժողովուրդին:

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ՆՈՐ ՎԻՃԱԿԸ

«Յուսաբեր» շահեկան խմբագրականի մը մէջ կը գրէ. (յունիս 18)

— «Արտասահմանի մէջ պայքարը դաշնակցութեան եւ բոլշեւիզմի միջեւ կարելի է, մեր համոզումով, վերջացած նկատել: Տասը տարուան մեր աշխատանքը ապարդիւն չանցաւ: Մեր կուսակցական թերթերը, ամսագրերը, մատենաշարերը, հանդէսները, տօները, բանախօսութիւնները, աշխատանքը քաղաքական եւ դիւանագիտական աշխարհներուն մէջ, բանակցութիւնները հակառակորդ հոսանքներու հետ, հանրային ձեռնարկները, մասնակցութիւնը ազգ. իշխանութեանց, հայ ժողովրդի ազգային եւ քաղաքական առաջադրութեանց բանաձեւումն ու հետապնդումը, մեր անխորտակելի հիմքը երկրէն ներս եւայն, եւայն, — այս ամէնը իրենց իսկական դերը ունեցան: Չկան այլեւս նախկին վարանումները ու խարխափումները, մեր ժողովուրդը այլեւս գտած է ինքզինքը, գադութահայութեան գերակշիռ մեծամասնութեան համար այլեւս ճշտուած են պատմական կարեւորագոյն արժէք ունեցող դէպքերը, փաստերն ու երեւոյթները, վերջնապէս գծուած ու ճշտուած են նաեւ ազգային-քաղաքական այն նպատակները, որոնց կը ձգտին երկու գլխաւոր գօտեմարտող ուժերը, — դաշնակցութիւնը եւ բոլշեւիզմը: Որքան եւ պղտորին քաղաքական ջուրերը, բոլշեւիզմը այլեւս անկարող է «ձուկ» որսալ այդ ջուրերուն մէջ, դաշնակցութեան տասնամեայ պայքարը ռուսական այդ օտարոտի ու հակահայ հոսանքին դէմ, վերջացաւ ի պատիւ հայ ժողովուրդի, մեր բարոյական ու քաղաքական լիակատար յաղթանակով, մեր ազգային տօները, — Ապրիլ 24, Մայիս 28, փետր. 18, Մշակոյթի օր, Դաշնակցութեան օր, — որոնց դէմ ոգի ի բուին կը մաքառէր այս հակազգային ուժը, այսօր կը տօնուի ճշմարիտ խանդավառութեամբ եւ աննախընթաց բազմութիւններով: ձիշդ ասոր հակառակ, ամէն կարգի շօկերն ու պլոքները, որոնք կ'այլասերէին ու կը թունաւորէին մեր հանրային կեանքը, այսօր մահուան դողի մէջ իրենց վերջին ժամերը կը հաշուեն:

Մեր մամուլն ու մեր գրականութիւնը, որոնց դէմ բացայայտ «պոյքոթ» հռչակած էր այս քայքայիչ ու ազգադաւ ուժը, այսօր տիրական դիրք ունին բովանդակ հայ կեանքին մէջ.»

ՆՈՐ ԿՂԶԻ

Պաթավիայէն (Ճաւա) կ'իմացընեն թէ կրակատուփ հրաբուխը բորբոքած է: Երկուշաբթի օր նշմարուած են բազմաթիւ ժայթքումներ, որոնք մինչեւ 900 մեղր բարձրացած են:

Թափուող լաւային նոր կղզի մը կազմուած է, որ երթալով կը տարածուի: Առ այժմ, ծովու մակերեսէն անոր բարձրութիւնն է 13 մեղր:

ՄՄԻԹի ԱՐՇԱԻԸ

Սմիթ որ իրլանտայէն մեկնած էր մէկ թռիչքով Ատլանտեանը կտրելու եւ Նիւ-Եորք հասնելու մտատրութեամբ, ստիպուեցաւ իջնալ Թէ-Նէօվ: Իւղի եւ վառելանիւթի պաշար առնելէ վերջ, երէկ առտու, ժամը 10.30ին պիտի մեկնէր դէպի Նիւ-Եորք:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ՄԵՌԱՒ

Երէկ առտուան դէմ, երկարատեւ տկարութենէ յետոյ, իր բնակարանին մէջ մեռաւ Պօղոս վրացա Նուպար: Թաղման մասնաւորութիւնները դեռ չեն ճշդուած.

ԿԵՆՍԱԳՐԱԿԱՆ ԳԻՏԵՐ

Հ. Բ. Ը. Միութեան հիմնադիր-նախագահը ծնած էր Պոլիս 1851ին:

Ազգային կեանքի մէջ իր գործունէութիւնը կը սկսի Ադեքսանդրիոյ թեմական ժողովի ատենապետութեամբ: 1906ին, Գահիրէի մէջ կը հիմնէ Հ. Բ. Ը. Միութիւնը եւ որուն ցկեանս նախագահն էր մինչեւ 1928:

1912 դեկտեմբերին, Գէորգ Ե. Կաթողիկոսէն պաշտօն կը ստանար մեծ պետութեանց մօտ հետապնդելու Թուրքիոյ Հայկական նահանգներուն մէջ, բարենորոգումներու գործադրութիւնը: Այդ Թուականէն կը սկսի փարիզի մէջ Ազգ. Պատուիրակութեան գործունէութիւնը Պօղոս Նուպարի նախագահութեամբ:

Ընդհ. պատերազմի յայտարարութեամբ, բարենորոգումներու ծրագրին նախորդութենէն յետոյ, 1915 ապրիլին, կաթողիկոսը դարձեալ Պօղոս Նուպարի կը յանձնէր Դաշնակից պետութեանց մօտ, Ազգ. Դատը հետապնդելու պաշտօնը, զոր կը վարէր մինչեւ Սեվրի դաշնագրին ստորագրումը:

Ունէր բազմակողմանի հմտութիւն: Հնարած է ինքնաշարժ արօր մը, որ 1900ի փարիզի ցուցահանդէսին, արժանացաւ մեծ գնահատանքի:

Պօղոս Նուպար աւելի՛ մեծ ու պարկեշտ հայ մըն էր, քան կարող դիւանագէտ մը, իր հսկայ հարստութիւնը սիրով ու համեստութեամբ տրամադրած է ազգային ու բարեգործական ձեռնարկներու, ամէն անգամ որ պէտքն զգացուած է: Մեր չորսիրտ հարուստներէն շատերը եւ իր շուրջ հաւաքուած բոլոր մանկլաւիկները շատ բան ունին սորվելիք այս պարկեշտ ու համեստ մարդուն օրինակելի կեանքէն ու գործունէութենէն:

Էջմիածին կը հաղորդակցի

Պոլսոյ պատրիարքարանը էջմիածնէն ստացաւ պաշտօնական գրութիւններ, կաթողիկոսին ժահուան և թաղման վերաբերեալ:

Կաթողիկոսին մարմինը զմռսուած է Երեւանի Առողջապահական գործավարութեան կարգադրութեամբ և անոր ներկայացուցիչներուն կողմէ, որմէ յետոյ, մինչեւ թաղման օրը, Մայիս 18, ամբողջ 10 օր, Էջմիածնի Մայր Տաճարին մէջ, «խունկ բազմութեան ներկայութեամբ հոգեհանգիստ կը կատարուէր և հաւատացեալ ժողովուրդը շրջակայ գիւղերէն մեծ բազմութեամբ, ամէն օր կուգար յարգանք մատուցանել Ս. Հայրապետի աճիւնին», անշուշտ, հակառակ կրօնական հալածանքներուն և խստութիւններուն...:

Մայիս 16ին, Էջմիածին ժամանած են Խորհրդային Միութեան մէջ գտնուած թեմական և համայնքներու ներկայացուցիչներ և հոգեւորականներ, իսկ արտասահմանէն ներկայացուցիչ նշանակած էին Երուսաղէմի և Պոլսոյ Պատրիարքութիւնները, Եւրոպայի, Եգիպտոսի, Պարսկա-Հնդկաստանի, Ամերիկայի եւ այլ թեմերը:

Մայիս 18ին, ամէն կողմէ հաւաքուած տասնեակ հազարաւոր բազմութեան ներկայութեամբ կատարուեցաւ օծման արարողութիւնը, որմէ յետոյ, մարմինը դրուեցաւ Մայր Տաճարի բակին մէջ, Մակար կաթողիկոսի դամբարանին քով:

Յաջորդի ընտրութեան մասին որ եւ է կարգադրութիւն չէ եղած դեռ, և այս մասին ո՛չ մէկ խօսք կայ:

Սանասարեան դատին շուրջ

Պոլսէն կը հաղորդեն թէ Էսկիշէհիրի Վճռաբեկ Ատեանի ընդհ. ժողովը որոշած է պնդել Սանասարեան դատի մասին իր նախորդ վճռին վրայ, որով կը բեկանուէր Պոլսոյ դատարանի աննպաստ որոշումը եւ իրաւունք կը տրուէր Պատրիարքարանի:

Ինչպէս կը յիշուի, Պոլսոյ Քաղաքային Բ. դատարանի վճռով, Պատրիարքը իրաւունք չունէր ազգին անունով դատ բանալու, քանի որ պատրիարքութիւն գոյութիւն չունի:

Էսկիշէհիրի Վճռաբեկ Ատեանի բոլոր ճիւղերու մասնակցութեամբ տուած վճիռը կարեւոր է հետեւեալ կէտերով:

Ա.— Անդառնալի է, քանի որ տրուած է բոլոր ճիւղերուն

(Յուրեքրու դարուն. ակութիւնը կարդա՛ դ. էջ)

ՍԱՆԱՍԱՐԵԱՆ ԽԱՆԻ ԴԱՏԸ

Քիչ անդին հաղորդեցինք Սանասարեան խանի դատին մասին Էսկիշէհիրի Վճռաբեկ ատեանին որոշումը:

Որպէս զի աւելի որոշ հակիրճ Վճռաբեկ Ատեանին նոր որոշման կարեւորութիւնը, անհրաժեշտ կը նկատենք ամփոփ կերպով ներկայացնել Սանասարեան խանի դատավարութեան փուլերը:

Պոլսոյ քաղաքային Բ. դատարանը 20 ապրիլ 1929ին, միաձայնութեամբ որոշեց թէ Նարոյեան Պատրիարք իրաւասու չէ դատ բանալու, քանի որ մէկ կողմէ Պատրիարքութիւնը չընջուած է իրաւապէս եւ գործնապէս, եւ միւս կողմէ Պատրիարքը միւթէվէլիի հանգամանքը չի լրացներ, օրինական քննութիւնը տուած և վկայական առած չըլլալով:

Պատրիարքարանի փաստաբաններուն դիմումին վրայ, Վճռաբեկ Ատեանը 13 յուլիս 1929ին բեկանեց վերի որոշումը, հետեւեալ ուշագրաւ պատճառաբանութեամբ.

«Թէեւ պնդումին եղանակը եւ ներկայացուած թուղթերը կը ցուցնեն (տէլալէթ էթմէք) թէ Հայոց Պատրիարքութիւնը գոյութիւն ունի՞ թէ ոչ, եւ եթէ գոյութիւն ունի, դատախազ Մեսրոպ էֆ. Հայոց Պատրիա՞րք է թէ ոչ: Եւ եթէ եկած պատասխանին մէջ հաստատուէր թէ Հայոց Պատրիարքութիւնը գոյութիւն ունի եւ Մեսրոպ էֆէնտին ալ Պատրիարք է, դատարանը պէտք է ընդունէր Մեսրոպ էֆ.ի դատախազութիւնը եւ դատը տեսնելով տար իր վճիռը: Որովհետեւ քանի որ ներկայացուած «վագֆիէ»ին (կտակագիր) մէջ գըրուած է թէ «օրուան Պատրիարքը Սանասարեան խանին միւթէվէլլին է», գոյութիւն ունեցող սկզբունքներու համաձայն՝ այս տեսակ միւթէվէլլիութիւններու մէջ միւթէվէլլիութիւնը ինքնին կը տրուի: Մինչդեռ փոխանակ այսպէս շարժելու, դատարանը սխալմամբ որոշած է դատը մերժել, ինչ որ ապօրինի նկատուած է: Հետեւաբար վճռուեցաւ բեկանել յիշեալ որոշումը»:

Ասոր վրայ, Պոլսոյ կուսակալութեան փոխանորդները դիմեցին Վճռաբեկին եւ պահանջեցին որ ան սրբագրէ իր վճիռը:

6 նոյեմ. 1922ին, Վճռաբեկ ատեանը մերժեց այս պահանջը:

14 դեկտեմբեր 1929ին, Պոլսոյ Քաղաքային Բ. դատարանը սկսաւ երկրորդ դատավարութեան, բայց 8 յունուար 1930ին մերժեց ենթարկուիլ Վճռաբեկ ատեանի վճռին, այսինքն ընդունիլ թէ Նարոյեան պատրիարք իրաւասու է դատ բանալու:

Դատարանին այս որոշման վրայ, ըստ օրինի, Վճռաբեկ ատեանին բոլոր ճիւղերը ընդհանուր ժողով դումարեցին: Ասկէ առաջուան բեկման վճիռը տրուած էր միայն Վճռաբեկի քաղաքային ճիւղին կողմէ, որ 6 անդամ ունի:

Այս անգամ, բոլոր ճիւղերու 30 անդամները ժողով դումարեցին եւ մեծամասնութեամբ որոշեցին պնդել նախորդ բեկման վճռին վրայ:

ՀԱԻԱՔԱԿԱՆ ՏՆՏԵՍՈՒԹԵԱՆ ՀԵՏԵՒԱՆՔՆԵՐԸ

(Սեփական թղթակցութիւն «Յառաջ»ի)

ԱՊՍՏԱՄԲՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Այս գլխի տակ, մեր նպատակն է, աւելի ծանրանալ եւ որքան հնարաւոր է մանրամասնօրէն նկարագրել Հայաստանի մէջ ծագած ապստամբութիւնները, եւ Զեկայի այն ոճրագործութիւնները, որ կիրառեցին հանդէպ ապստամբներին, կամ առհասարակ գիւղացիական խռովութիւններին: Համայնագման աշխատանքների արդիւնք լինելով, ապստամբութիւնը բռնկել էր ոչ միայն Հայաստանում, այլ ամբողջ Ռուսաստանից, Ադրբէջանից, Վրաստանից սկսած մինչեւ Հայաստան: Մեր նպատակն է առայժմ տալ ապստամբութեան պատկերը Հայաստանում:

Նախորդ գլուխներում աշխատեցինք ապացուցանել, որ այն հսկայական փորձը որ Ստալինը կատարեց 140 միլիոն բնակչութեան վրայ, դա անխուսափելի էր, այսինքն, համատարած կոլլեկտիվացման փորձը պէտք է կատարուէր, առանց նկատի առնելու տըւեալ ժամանակաշրջանի եւ իրերի ընթացքը, եւ նրանցից ծագած այս կամ այն երեւոյթները:

Կոլլեկտիվացման այս վերջին աշխատանքներով Ռուսաստանի նոր բռնապետ Ստալինը կամեցաւ ժխտել այն զանգուածային տեսակէտը, որ «Լէնինիզմը հնացած չէ» այլ նրանով ղեկավարւում է ամբողջ Ռուսաստանը: Քիչ յետոյ մենք կը տեսնենք թէ՝ ինչպէս անժխտելի է «Լէնինիզմի հնացումը: Սակայն նիւթից չշեղուելու համար, անցնենք մեր բուն նպատակի պարզաբանութեանը:

Կոմունիստական իշխանութեանը քաշ յայտնի էր, որ զանազան գիւղացիական խռովութիւններ լինելու դէպքում, անհրաժեշտ են այդ խռովութիւնները զսպող մի զանգուած, եւ դա շրջաններում նոր կազմակերպուած կարմիր պարտիզանական խմբերն էին, որոնք բաղկացած էին գիւղական արիւնարբու կոմունիստներից, անկուսակցական լրտեսներից, որոնք քաղաքացիական կռիւների ներին անմիջական եռանդուն մասնակցողներից են եղել. բոլշեւիկեան արիւնոտ կարգերի եւ գլխաւորապէս Զեկայի ծայրայեղ ոճրագործներից:

Այսպէսէր կազմակերպուած համայնագման աշխատանքների ապահովութիւնը: Նկատեցինք որ համայնագման աշխատանքների ժամանակ, Հայաստանի կոմունիստները տեզական թուրքերին որպէս ազգային փոքրամասնութիւն համարելով, գիւղերից չվտարեցին, բայց «կուլակաթափ» կոչուած թալանի սկզբունքով՝ վարուեցին: Այսինքն թուրք ունեւոր եւ նրանից քիչ ցածր տնտեսատէրերին, որոնք գիւղերի մէջ աչքի էին ընկնում, թալանեցին, բռնագրաւելով նրանց ամբողջ ունեցածը: Պէտք է ասել որ թուրք գիւղացիներից ունեւորները շատ էին, քան Հայերը: Որովհետեւ կառավարութիւնը նրանց համարել էր ազգային փոքրամասնութեան եւ հարկերով չէր ծանրաբեռնել նրանց: Այդ իսկ պատճառով թալանի այս նոր երեւոյթը թուրք գիւղացիութեան համար մի անսպասելի երեւոյթ էր:

Միեւժամանակ անհրաժեշտ է նշել որ Հայաստանի թուրքերը չափից դուրս անհնազանդ ժողովուրդ են եւ չար: Մեզ յայտնի է թէ պէօյիւք վէգին ինչքան ժամանակ պայքարեց, միայնակ, դաշնակցական կառավարութեան դէմ, Հայաստանում 19-20 թուին: Ուստի տնտեսական այդ խոշոր հարուածը ստանալուն պէս, ձեռք ձեռքի տուած դուրս եկան մարտի, այս անգամ խորհրդային կառավարութեան դէմ: Այսպէս պէօյիւք վէգին ապստամբեց:

Այնուհետեւ թուրք գիւղերից ամբողջ կուռ երիտասարդութիւնը մի օրուան մէջ թիւով 600 - 700 հոգի, միացան ապստամբներին, եւ ստեղծուեց մի հսկայական բանակ, որոնք տեղաւորուել էին պէօյիւք-վէգիից դէպի բարձր լեռնային գիւղերը: Լուրը կայծակի արագութեամբ տարածուեց գիւղից-գիւղ. քաղաքից քաղաք, որպէսզի պէօյիւք վէգին ապստամբել է: Կառավարութիւնը դգալով, որ ապստամբութեան լուրը լսելով այս ու այն կողմից անընդհատ հաւաքւում են նորանոր կուռ ուժեր, յայտարարեց զինուորական դրութիւն:

Գիւղացիները գերեկներն առանց փաստաթղթի իրաւունք չունէին գիւղից գիւղ գնալու: Բացի այդ գիւղերում նոր կազմակերպուած պարտիզանական խմբերից տեղական բատրակներից 10 - 15 մարդ կանգնեցնում էին պահակ, վճարելով իւրաքանչիւր գիշերին 3 րուբլի հսկելու, որ գիւղերից երեկոները երթեւեկութիւն չկատարուեն մի գիւղից միւս գիւղ:

Պահակներին իրաւունք էր վերապահւում, որ երեկոյեան ժամի 7ից յետոյ, գիւղերի փողոցներում, ճանապարհներում, նկատուող գիւղացիներին առանց մի որեւէ հարցումի, տեսնելուն պէս խփել: Բայց եւ այնպէս ապստամբների թիւը օրից օր շատանում էր: Կուիւը դասակարգային էր: Ուստի հայկական գիւղերում թաքնուած հատ ու կենտ մարդիկ եւս միացել էին թուրք ապստամբներին: Կառավարութիւնը տեսնելով որ ապստամբութիւնը մասսայական բնոյթ է ունենալու, լուր ուղարկեց որ ապստամբ թուրք գիւղերում հրաժարւում է համայնական աշխատանքներից, այն նպատակով որ ապստամբները գան եւ միանան Զեկայի արիւնարբուներին: Իսկ նրանք էլ ինչպէս կը վարուէին նրանց հետ, դա ծանօթ է վաղուց բոլորին:

Ապստամբները այդ բոլորը իմանալով չհամաձայնեցին: Այնուհետեւ, կառավարութիւնը ոչ պէս ազգային փոքրամասնական-ների խռովութիւններ, նորէն ցանկացաւ կոնֆլիկտը «հարթ ճանապարհներով» լուծել: Կաշառելով հայկական հին դահիճ Աբաս-կուլի բէկին, որ հին ժամանակներից սկսած մինչեւ քաղաքական կուիւները, մեծ հակահարուած էր տուել Դաշնակցութեանը եւ որպէս թուրքերի մէջ մեծ յարգանք ունեցողի, կառավարութիւնը ապստամբների պատուխանը: Կառավարութեան յանձնարարութեամբ, երկու օրից յետոյ կրկին Աբաս կուլի բէկը գնում է ապստամբների մօտ, կարմիր զինանշան ստացած խալիլ կոչուած մի թուրքի հետ, որ նոյնպէս կաշառուած էր: Սակայն այս անգամ ապստամբներն տեղն ու տեղը երկուքին էլ սպանում են, ու թաղում իրենց մօտ, Դսհնագ գիւղի եւ Զիման-քանդի արանքում, ուր գտնւում էին ապստամբներից նշանակուած պահակները: Զեկիստները իմանալով այդ, չուզեցան յայտարարել սպանութիւնը: Իմանալով որ ժողովուրդի մէջ խլրտում կ'առաջանայ, յայտարարեցին որ Աբաս կուլին իր 40 զինուորներով թողել անցել է Ռոաքան ու գացել քիւրտերի մէջ: Մի ուրիշ լուր եւս տարածեց, որ իբր թէ Աբաս կուլի խանն անցել է ապստամբների կողմը եւ դաւաճանել է խորհր. իշխանութեանը: Այսպէս անյայտացաւ դեռ փետրուար ամսուան երկրորդ կէսին Աբաս կուլի խանը: Զեկան մոբիլիզացիայի են-թարկեց Հայաստանի բոլոր կուսակցականներին եւ միլիցիոներներին: Լուր էր տարածել այդ ժամանակ նաեւ Դարալագեազի, Նոր-Բայազետի եւ Նախիջեւանի ապստամբութիւնների մասին:

ՔՐՏԱԿԱՆ ՇԱՐԺՈՒՄԸ ԹՈՒՐՔ ԴԱՏԱՐԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

Բ.

ՇԷՅԽ ՍԱՅԻՏԻ ՏՂՈՒՆ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԻՒՆԸ

Այս մէկոցին, նախագահին հարցումներուն վրայ, ամբաստանեալը քրտինք կը թափէր:

Ամբաստանեալին Հպատակութիւնը

Ընդհ. դատախազը հարցուց.

— Պաղտատի մէջ ի՞նչ հպատակութեամբ կը բնակէր:

= Թրքական հպատակութեամբ:

— Ի՞նչ հպատակութեամբ մտաւ Իրաքի պատերազմական վարժարանը:

= Այդ վարժարանը մտնելու համար, հարկ էր Իրաքի հպատակութիւնը ընդունիլ: Ասիկա ստիպումի տակ եղաւ: Արդէն ով որ երկու տարի ապրած էր Իրաքի մէջ, տեղական հպատակ կրնայ դառնալ:

— Կառավարութենէն արտօնութիւն առի՞ք, հպատակութիւնը փոխելու համար:

= Ոճ, չառի: Իմ այդ հպատակութիւնս ձեւական էր: Իրականին մէջ թուրք եմ, թըրքահպատակ եմ:

Հոյիբուն ընկերութիւնը

Դարձեալ ընդհ. դատատարը հարցուց.

— Տեղեկութիւն ունի՞ Հոյիբուն ընկերութեան մասին:

= Ձեմ գիտեր, որ եւէ կապ չունիմ:

— Հալէպի մէջ որո՞ւն մօտ ապրած:

= Բօեունճու Եուսուֆ Հալաւի տունը ապրեցայ, նախապէս կը ճանչնայի զինքը, յանձնակատար է:

Նախագահ.— Երբէ՞ն ի վեր կը ճանչնաք Հաճի Օսմանը եւ Տօքթ. Շիւքրին:

= Հաճի Օսմանը չեմ ճանչնար: Տօքթ. Շիւքրին ալ չեմ ճանչնար, միայն անունը լսած եմ:

— Տօքթ. Շիւքրին նախագահը չէ՞ Հոյիբուն ընկերութեան:

= Ձեմ գիտեր:

— Երբէ՞ն ի վեր կը ճանչնաք Հատին:

= Ամբաստանութենէն առաջ, տասը տարեկանէն ի վեր: Այդ օրէն ասդին զիրար չենք տեսած եւ մոռցած ենք:

— Դուք ժամանակին ըսած էիք թէ թուրքիոյ ծառայելու համար մտած էիք քրտական Հոյիբուն ընկերութեան մէջ: Բացատրեցէք նայիմ որո՞նք էին այդ ընկերութեան հիմնադիրները:

= Ո՛չ, այս տեսակ բան մը չեմ ըսած:

— Հոյիբուն ընկերութիւնը Հիւսիսային Քիւրտիստանի կը ձգտի եղեր:

= Ձեմ գիտեր նոյն իսկ թէ ո՞ր տեղ չուն Հիւսիսային Քիւրտիստան կ'ըսեն: Իմ հարցաքննութիւնս սխալ գրուած է:

Ասոր վրայ նախագահը յայտարարեց թէ նիստը վերջացած է եւ պիտի շարունակուի վաղը օրէն յետոյ: Երբ դատաւորները մեկնեցան, Սալահէտտին ըսաւ իր փաստաբան ճէվալ Հալիմ պէյին.— Ինչպէս, աղէկ եղա՞ւ...:

ԵՐԿՐՈՐԴ ՆԻՍՏԸ

Երկրորդ նիստը սկսաւ ժամը 2ին, ունկնդիրներու խուռն բազմութեան մը առջեւ:

Կարդացուեցաւ Սալահէտտինի նախնական յայտարարութիւնը (ինֆատէ), ուր ամբաստանեալը կ'ըսէր թէ ինք կապուն էր 150 նոցնէրէն Րէֆիք Խալիտի հետ եւ հիւանդութեան պատրուակին տակ էրզրում եկած էր:

Սալահէտտին ուրացաւ այս յայտարարութիւնը եւ ըսաւ.— «Թէրազզըփէրվէր» ընկերութիւն է ինչ է, բան մը կայ եղեր, Գարապէգիր Քեազըմ փաշան կազմած է եղեր: Ասոնցմէ լուր չունիմ: Ճնշումով ստորագրել տուին ինծի այդ յայտարարութիւնը:

Նախագահ.— «Ազատ է» բառը կայ կնիքներուն վրայ, ի՞նչ ըսել է:

= Ազատ կը նշանակէ, բոլոր Թուրքերը ազատ են:

— Նախապէս ըսած էիր թէ անկախ Քիւրտիստան կը նշանակէ:

= Քա՛ւ լիցի, մենք Քիւրտերս արդէն անկախ ենք, ուրիշ անկախութեան պէտք չունինք:

Ո՞ւր դրած են կնիքները

Յետոյ հարցաքննուեցաւ ամբաստանեալ Մէմտուհը:

Նախագահ,— Ինչո՞ւ պահած էիք կնիքները:

= Ես գիւղ դացած էի, այդ միջոցին խուզարկած են մեր տունը: Երբ ոստիկանական տունը հարցուց թէ կնիքները կա՞ն, բերի կնիքները եւ իրեն յանձնեցի:

— Ո՞ւր պահած էիք:

= Քակորներուն տակ պահած էինք, որովհետեւ տունը պզտիկ էր եւ տեղ չկար:

Մէմտուհ յետոյ ըսաւ թէ իրենք թուրքի - քիւրտ խնդիր չունին եւ թէ Հոյիբունը ընկերութիւնը կազմուած է, ժողովուրդը կողոպտելու համար: Շէյխ Սալիհի աւազակութեան պատճառաւ, 60,000 Ռիւրտերու արիւնը թափեցաւ:

Հարցաքննուեցան նաեւ ամբաստանեալներէն վարդօղի Ազիժէտ եւ նախկին երեսփոխան Շէվքէթ, որոնք յայտարարեցին թէ իրենք որ եւէ գաղտնի նպատակ չունէին:

ԿԱՑՈՒԹԻՒՆԸ ԱԴՐԲԷՋԱՆԻ ՄԷՋ

Ապստամբները ազգային Ինկախսութեան դրօշ պարզեցին.— Լեռներուն մէջ կը հրատարակուի «Անկախութիւն» օրաթերթը.— Նուխի-Զաքաթալա ճակատամարտին մանրամասնութիւնները.— Շուշիի անկումէն յետոյ.— Միայն Ադրբէջանի մէջ աւելի քան 10,000 գիւղացի ձերբակալուած.— Ապստամբները Լէնքորան-Վեդիբասար-Գեոտաբեկ գիծով կը միանան.— Կովկասի բոլոր իսլամները կ'օգնեն Ադրբէջանի ապստամբական շարժումին.— Իսլամ զինուորները կը միանան ապստամբներուն.— Վրացի եւ հայ զինուորները կը մերժեն քալել Ադրբէջանի ապստամբ գիւղացիներուն վրայ.— Ապստամբները այրեցին Գանձակի գործարանը.— Բանտարկուած գիւղացիները բողոքի ծոմ յայտարարած են.— Ադրբէջանի նախկին ազգային խորհրդարանի անդամներէն երեք հոգի, ինչպէս նաեւ Շէյխ Գանի գնդակահարուեցան.— Գիւղացիները ազատեցին ձերբակալուած ազգայնականներէն ոմանք.— Ռուսաբէյոլը քարկոծեցին բորչալուի մէջ.— Բագիրով յաղթուեցաւ գետաբեկի ճակատին վրայ.— Խորհրդային Հայաստանի գործավարներու խորհուրդին փոխ-նախագահ Սեդրակ Սարգիսեան սպանուած(*):

Ադրբէջանի նախկին ազգային հանրապետութեան խորհրդարանին անդամներէն Մոլլա Ահմէտ (ծանօթ է Հաճի Ախունտ անունով), որ Գանձակի շուրջը հաւաքած է 200 ապստամբներ, ազգային դրօշ պարզած է: Մեր ժամանաւոր թղթակիցը կը տեղեկացնէ թէ Ադրբէջանի լեռնեռուն մէջ անկախութիւն անունով թերթ մը կը հրատարակուի: Դարձեալ մեր թղթակիցը 3 եւ 18 մայիս թուակիր երկու նամակներով հետեւեալ մանրամասնութիւնները կուտայ Նուխի-Զաքաթալայի ապստամբութեան մասին:

Նուխիի եւ Զաքաթալայի մէջ ժողովուրդը ապստամբելով Քարգեց կոմունիստները եւ պատասխանատու պաշտօնատարները: Դատաստանցիները եւ վրացիները եւս միացան ապստամբ Ադրբէջանցիներուն: Ապստամբներուն թիւը կը հասնի 3000ի:

Իշխանութիւնը 4րդ կարմիր բանակէն մաս մը զինուոր դրաւ Գանձակի եւ գերման գաղութին միջեւ սպասարկող ինքնաշարժերուն մէջ եւ դրկեց ապստամբներուն դէմ: Զինուորները կը բաղկանային Ազէրիներէ եւ Ռուսերէ: Ճակատամարտին ամէնէն սաստիկ պահուն Նուխիի եւ Զաքաթալայի իսլամ կիները իրենց զաւակներով եւ նորածին երախաներով զինուորներուն առջեւ ելան: Բանակին մէջ գտնուած իսլամ զինուորները, տեսնելով ազգակից կիները եւ երախաները, իրենց զէնքերը դարձուցին ռուս զինուորներուն դէմ, եւ իրենց թշնդանօթներով եւ գնդացիրներով միացան ապստամբներուն: Եւ զէրի զինուորները ապստամբ ժողովուրդին գլուխն անցնելով դրաւեցին Նուխի քաղաքը, որ երկու օր միաց ազգայնականներուն ձեռքը: Ռուս նոր ուժեր դրկուեցան Նուխիի վրայ, որ կռիւին ընթացքին կիսովին քարուքանդ եղաւ: Ապստամբները նախ ազատ արձակեցին Նուխիի բանտարկեալները: Ինքնաշարժով Գանձակ փոխադրուեցան քազմաթիւ ռուս վիրաւորներ: Ապստամբութիւնը տակաւին չէ զսպուած: Թիֆլիսէն կարս հասած տեղեկութիւններու համաձայն, Նուխիի եւ Ելիզաւէտ միջեւ ամէն հաղորդակցութիւն դադրած է:

Շուշին կոտորածի մատնելէ զատ ռուս զինուորները ձերբակալեցին 1800 հոգի: Բայց վախնալով, որ ճամբան յարձակման կ'ենթարկուին եւ ձերբակալուածները կը փախցուին, չեն համարձակիր քաղաքէն դուրս հանել: Քազաքը պաշարման վիճակի մէջ է: Ձերբակալուածները կ'ամբաստանուին իբր «մուսաւաթական»: Բադուի մէջ եւս ձերբակալուած են 500

(*) Այս յօդուածը կ'արտատպենք *Օտլու Եուրտէն* (յունիս), որ կը հրատարակուի Պոլսոյ մէջ: Ցրուած լուրերը կը հաստատէ Մնդրկովկասի կոմունիստ կուսակցութեան երկրային կոմիտէի քարտուղար՝ Լոմինաձէ իր յայտարարութեամբ, զոր արտատպած էինք (*Յառաջ*, 24 յունիս) Հայաստանի մեր բաժնին մէջ: Ադրբէջանի ապստամբութեան մասին գրած ենք քանի մը անգամ, մեր տեղեկութիւնները քաղելով սեփական եւ օտար աղբիւրներէ, ինչպէս հրատարակած ենք նաեւ գերման լրագրողի մը թղթակցութիւնը (*Յառաջ*, 29 Մարտ): Նորութիւն մը չէ, ուրեմն, այս ապստամբութիւնը, բայց այս անգամ կուտանք մանրամասնութիւններ: Ինչ որ նորութիւն է, սպանութիւնն է Սեդրակ Սարգիսեանի (24 մայիս), որուն մահուան մասին գրեց *Խորհ. Հայաստան*, յայտարարելով թէ ինքնաշարժի արկածի մը զոհ է գացած:

ԽՄԲ.

Ապստամբներին պարզ էր գործի իսկութիւնը: Նրանք պատասխանել էին Աբաս կուլի բէկին որ մեր գործն է, խնդրում ենք չմիջամտես եւ միւս անգամ պատւիրել էին որ մեր մօտ այդ գործով չգաս, հակառակ դէպքում վատ կը լինի: Այսպէս վերադառնում է ու յայտնում կառավարութեանը ապստամբների պատասխանը: Կառավարութեան յանձնարարութեամբ, երկու օրից յետոյ կրկին Աբաս կուլի բէկը գնում է ապստամբների մօտ, կարմիր զինանշան ստացած խալիլ կոչուած մի թուրքի հետ, որ նոյնպէս կաշառուած էր: Սակայն այս անգամ ապստամբներն տեղն ու տեղը երկուքին էլ սպանում են, ու թաղում իրենց մօտ, Դսհնագ գիւղի եւ Զիման-քանդի արանքում, ուր գտնւում էին ապստամբներից նշանակուած պահակները: Զեկիստները իմանալով այդ, չուզեցան յայտարարել սպանութիւնը: Իմանալով որ ժողովուրդի մէջ խլրտում կ'առաջանայ, յայտարարեցին որ Աբաս կուլին իր 40 զինուորներով թողել անցել է Ռոաքան ու գացել քիւրտերի մէջ: Մի ուրիշ լուր եւս տարածեց, որ իբր թէ Աբաս կուլի խանն անցել է ապստամբների կողմը եւ դաւաճանել է խորհր. իշխանութեանը: Այսպէս անյայտացաւ դեռ փետրուար ամսուան երկրորդ կէսին Աբաս կուլի խանը: Զեկան մոբիլիզացիայի են-թարկեց Հայաստանի բոլոր կուսակցականներին եւ միլիցիոներներին: Լուր էր տարածել այդ ժամանակ նաեւ Դարալագեազի, Նոր-Բայազետի եւ Նախիջեւանի ապստամբութիւնների մասին:

ՅԱԳՉՎԱՑ ՎԿՎԱԾՈՎՀՆԸ

Հ Ա Ր Ց Ա Զ Ր Ո Ւ Յ Ց Ը

Ցանկացած ֆիրմա, որ պատրաստում է ինչ-որ բան, ձգտում է, որ իր ապրանքը ավելի լավ լինի, քան մրցակիցներինը, ավելի էժան լինի, ավելի գեղեցիկ լինի, ավելի հարմար լինի, ավելի դիմացկուն լինի, ավելի հեշտ օգտագործվի, ավելի հեշտ վերանորոգվի, ավելի հեշտ պահպանվի, ավելի հեշտ տեղափոխվի, ավելի հեշտ պահեստավորվի, ավելի հեշտ հավաքվի, ավելի հեշտ ապամոնտաժվի, ավելի հեշտ վերամշակվի, ավելի հեշտ վերադարձվի, ավելի հեշտ փոխանակվի, ավելի հեշտ վաճառվի, ավելի հեշտ գնվի, ավելի հեշտ ներմուծվի, ավելի հեշտ արտահանվի, ավելի հեշտ ապրանքանիշավորվի, ավելի հեշտ գովազդվի, ավելի հեշտ ներկայացվի, ավելի հեշտ ներդրվի, ավելի հեշտ ներգրավվի, ավելի հեշտ ներառվի, ավելի հեշտ ներդաշնակ

անդամներէն կազմուած ընդհ. ժողովի կողմէ։ Հետեւաբար Պոլսոյ քաղաքային Բ. դատարանը ստիպուած է այլեւս ենթարկուիլ անոր եւ նոր դատավարութիւն կատարել։

Բ. Այս որոշումով կ'ընդունուի թէ պատրիարքութիւնը կայ եւ թէ անոր արդի ներկայացուցիչը նարոյեան պատրիարքն է։

Գ.— Պատրիարքը իր հանգամանքին բերումովը իսկ միաթէվէլլի է, եւ հետեւաբար պէտք չունի քննուելու եւ միաթէվէլլիութեան վկայագիր ստանալու։

Դ.— Պատրիարքը իրաւասու է դատ բանալու Սանասարեան խանին համար։

Թուրքեւհելլէն համաձայնութիւնը

Խուռն բազմութիւն մը լեցուած էր Աթէնքի Խորհրդարանը, լսելու համար, Թուրքեւհելլէն տնտեսական համաձայնագրին շուրջ վիճաբանութիւնը որ աղմկալից եղաւ։ Երկու գաղթական երեսփոխաններ զայն գնահատեցին վնասակար՝ գաղթականներուն։ Ուրիշ հինգ գաղթական երեսփոխաններ յայտնեցին թէ պիտի քուէարկեն ի նպաստ համաձայնութեան, համոզուած ըլլալով թէ անհրաժեշտ է անոր կիրարկումը։ Գաղթական երեսփոխաններու մեծամասնութիւնը համամիտ եղաւ վաւերացման։ Ընդդիմադիրներու պետը՝ Զալտարիս երկարօրէն քննեց համաձայնագիրը եւ շեշտեց թէ յոյն քաղաքական աշխարհը հաւամիտ է խաղաղութեան քաղաքականութիւն մը կիրարկելու։ Սակայն, եզրակացուց, կնքուած համաձայնագիրը նպաստաւոր չէ Յունաստանի։

Դահլիճին կողմէ Պ. Փափանաստասիու, պարզեց այն պատճառները որոնք կառավարութիւնը մղեցին կնքելու այս համաձայնութիւնը, այսպէս, վերջ տալով երկու ժողովուրդներու միջեւ, դարաւոր կռիւին։

Ֆրանսօրուրֆ համաձայնութիւնը

Կը հաստատուի Ֆրանսայի եւ Թուրքիոյ միջեւ կնքուած համաձայնութիւնը, թուրքեւսուրիական ապահովութեան մասին։ Ըստ համաձայնութեան եզրերուն, Թուրքիա որեւէ ընդդիմութիւն չպիտի ընէ երկաթուղիի երկարաձգման՝ Նուսէյպինէն անդին, փոխադրելու համար ճամբորդներ եւ ապրանքներ։

Ասկից զատ, 101 գիւղեր կը մտնեն Սուրիոյ իշխանութեան տակ, 3000 քառակուսի քիլոմեթր տարածութեամբ եւ 50,000 քիւրտ բնակչութեամբ։

Իսկ Թուրքիա կը ստանայ 100 քառ. քիլոմեթր տարածութիւն։

Ռուսեւպարսիկ յարաբերութիւնները

Ռուսեւպարսիկ միջադէպերուն հետեւանքով, պարսիկ Խորհրդարանին անդամները եւ թերթերը քանիցս ժամանակած ըլլալով պարսիկ վաճառականներու կրած նեղութիւնները Խորհրդային իշխանութեանց կողմէ, դահլիճը Խորհրդարանին օրինագիծ մը ներկայացուց, որով կը պահանջէ հաստատել առեւտրական փոխադարձութեան սկզբունքը։ Այս օրինագիծը Ռուսիոյ դէմ ուղղուած է։

Երկու երկիրներու առեւտրական յարաբերութիւնները խիստ ձգտուած են։

Պոլիվիոյ յեղափոխութիւնը

Պոլիվիայէն առնուած լուրերու համաձայն յեղափոխականները չեն դադրած գործելէ եւ գրաւած են Սուքրա քաղաքը որ ներկայիս կը պաշտպանուի ուսանողական եւ գործաւորական խումբերու, ինչպէս նաեւ յեղափոխական պետ Հինօ Եոզայի հրամանին տակ՝ զօրագունդի մը կողմէ։ Ընդհանուրին ձեռքն ինկած է նաեւ Թարիճա նահանգը, իսկ ամբողջ Պոլիվիոյ մէջ յայտարարուած է պաշարման վիճակ։

*** Փարիզի պոլիվիական դեսպանը հրաժարեցաւ իր պաշտօնէն։ Կ'ըսուի թէ այս հրաժարականը բողոքի ցոյց մըն է ընդդէմ Պոլիվիոյ նախագահ Սիլէզի, որ հակառակ Սահմանադրութեան, իր վերընտրութիւնը կը հետապնդէ, չորս տարուան յաջորդ շրջանին համար։

Պատրաստուեցէք Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտներու

բանակում — ցուցահանդէսին Meudonի անտառին մէջ, 12—13—14 յուլիս։ Բոլոր միութիւններէն կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՏԿԵՐ եւ ՏՆՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Եշ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

Ուշադրութիւն

Յուլիս 1ին կը բացուի ԵՂԲԱՐՔ ՍԱՊՈՆՋԵԱՆՆԵՐՈՒ արեւելեան մեծ նպարավաճառատունը՝

ԱՐԱՐԱՏ

որ Մարսէյլէն փոխադրուած է փարիզ

39 Rue de Trévise, Paris (9). Մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-9

Մեր վաճառատունը պիտի աշխատի գոհացնել իր բոլոր յաճախորդները իր պատրաստած ընտիր սուրճով եւ ամէն տեսակի ընտիր նպարեղէններով։ Անմրցելի գիներ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

Հ. Յ. Դ. ՓԱՐԻԶԻ ԿՈՄԻՏԷՆ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՑԶԱԿԱՆ

ժողովի կը հրաւիրէ բոլոր խումբերու ներկայացուցիչները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին Chope Parisienneի մէջ, 64 Rue des Ecoles.

"ՄԱՑԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՎԱԼԱՆՍ.— Վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին Salle des Fêtesի ընդարձակ սրահին մէջ

Կը նախագահէ Ընկ. Բ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ

Կը խօսի Ընկ. ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Գեղարուեստական բաժին։ Մուտքը ազատ է

Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՓՈՆ ՍԷՆ Թ'ԷՍՓՐԻ.— Վաղը Շաբաթ իրիկուն

Կը խօսի՝ Ընկ. Ա. ԳԱՌՕՆԷ

ՊՈԼԷՆ.— Այս կիրակի կէսօրէ վերջ

Կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԳԱՌՕՆԷ

ՌՈՄԱՆ.— Այս կիրակի։ Կը խօսի՝ ընկ. Բ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ

ԵՐԵԿՈՅԹ

Շ. ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ ՀԵՐՈՒԱՄԱՐՏԻՆ 15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻԻ

Կազմակերպուած Շապին Գարահիսարի եւ Շրջանի «Ռազմիկ» Հայրենակցական միութեան կողմէ, վաղը Շաբաթ գիշեր ժամը 8.30ին Petit Journalի սրահին մէջ, 21 Rue Cadet,

Հովանաւորութեամբ ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ ԵՊԻՍԿ. ՔԻՊԱՐԵԱՆի

Նախագահութեամբ ՔԷՏԻՃԵԱՆ Շ. ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ եւ մասնակցութեամբ քաղաքական կուսակցութեանց եւ ազգային կազմակերպութեանց։

Բանախօսութիւն, արտասանութիւն, երգ եւ նուագ

ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Մարսէլի մասնաճիւղի կողմէ 29 յունիս, կիրակի ժամը 2.30ին Սալ ժան տ'Արքի մէջ։ Կը ներկայացուի ԵՐԿՈՒ ՍՊԱՆԵՐԸ (տրամ) եւ ԹՈՐՈՍ ՇԱՌԱՆ (զաւեշտ)

Տեղի կ'ունենան սկաուտական խաղեր, գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Մուտք 7.50 եւ 5 ֆր.

Շոգեկառք՝ Gare du Nordէն ժամ 12, 23, 1.41 եւ 1.52

Հ. Ց. Դ.

ՓԱՐԻԶ

ԻՍԻ - ԼԷ - ՄՈՒԼԻՆՈՅԻ Մջոյի խումբի ժողովը՝ այս իրիկուն ժամը 8.30ին ընկերը երուանդ Շմպաթեանի բնակարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ԳԱՒԱՌ

ՄԱՐՍԷՅԻ Ռոստոմ ճնթաքոմիտէն ժողովի կը հրաւիրէ Արմէն-Գաբօ, Բրիս, Դէորգ Զաւուշ, Զարդաչեան եւ Բեռի խումբերու ընկերները այսօր Ուրբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Կարեւոր օրակարգ։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատերով։

ՄԱՐՍԷՅԻ Պուլվար Օտտօի վարժեան ճնթաքոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր, Մուրատ եւ կայծակ Առաքել խումբերը այս կիրակի ժամը 5ին ծանօթ հաւաքատեղին։ կարեւոր օրակարգ։ ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՄԱՐՍԷՅԻ Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին, 63 բիս տը լա Բէփիւպլիք, Գրադարան-ընթերցասրահին մէջ։

ՄԱՐՍԷՅԻ Հ. Ց. Դ. Պատանեկան միութեան Գրադարան ընթերցասրահը բաց է ամէն հինգշաբթի ժամը 8—10, իսկ կիրակի 9—12։ Գիրք ստացողներէն կը խնդրուի որ նոյն ժամերուն դիմեն գրադարանապետին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՄԱՐՍԷՅԻ Եղկատի Բարեգործական Հայրենակց. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին 41 Րիւ Թիւրէննօ սրահը։ Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն, ընթացիկ հարցեր։ Անդամ և ոչ անդամ հայրենակիցներէ կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ։

Ա. Ե. Շ. Կ. Թ. Մարսէյլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին, 63 բիս տը լա Բէփիւպլիքի սրահին մէջ։ կարեւոր օրակարգ եւ վարչութեան ընտրութիւն։ ժողովը օրինական պիտի համարուի անկախ ներկաներու թիւէն։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ Հայր. միութեան անդամական ժողովը՝ այս կիրակի ժամը 2ին 40 Rue de Bellevilleի սրճարանին վերնայարկը։ կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները։ կարեւոր օրակարգ։

ԸՆԿԵՐԱՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՊՈՒԼՎԱՌ ՕՏՏՕԻ եւ Սէն Թ'Անթուանի ընկերները ու համակիրները կը հրաւիրուին դասախօսական ժողովի այս կիրակի ժամը 3ին, Պուլվար Օտտօի սովորական հաւաքատեղին։ Կը դասախօսէ ընկ. Մ. ՄԱՐՈՒԹԵԱՆ։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռուի Եղկատցի Յարութիւն Կըլլօեան, Գատի գիւղի (Պոլիս) նախկին որբերէն։ Կը կարծուի թէ այժմ կը գտնուի Փարիզ կամ շրջակաները։ Իմացնել՝ Կարապետ Մկրտիչեանի 1 Ave. des Vergers' Bourg-la-Reine. Seine, France.

— Կը փնտռուի Աֆիոնգարահիսարցի Յակոբ Գարագուլագեան, որ տարի մը առաջ կը գտնուէր Մարսէյլ։ Իմացնել իր հացչէն Katchic Tchomaklianի, Rue de Trans No. 15. Draguignan (Var).

— Կը փնտռուի Էնկիւրիի նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ։ 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի։ Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար։ Կիւլկիւոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայբենակիցի մը կողմէ։ Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր։ Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան։

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Թոսրով իլպիգեա եւ զաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ հօրեղբօրորդւոյս զաւակները՝ Ալագ, Մատթէոս եւ Ղազիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իմացնել իր հացչէն Katchic Tchomaklianի, Rue de Trans No. 15. Draguignan (Var).

— Կը փնտռեմ Էնկիւրիի նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ։ 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի։ Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար։ Կիւլկիւոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայբենակիցի մը կողմէ։ Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր։ Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան։

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ Քէվախի վերի բագաւիճէն Թոսրով իլպիգեա եւ զաւակները Ղազարոս, Կաթիկ, Ազատուհի, եւ հօրեղբօրորդւոյս զաւակները՝ Ալագ, Մատթէոս եւ Ղազիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իմացնել՝ Կարապետ Մկրտիչեանի 1 Ave. des Vergers' Bourg-la-Reine. Seine, France.

— Կը փնտռեմ Աֆիոնգարահիսարցի Յակոբ Գարագուլագեան, որ տարի մը առաջ կը գտնուէր Մարսէյլ։ Իմացնել իր հացչէն Katchic Tchomaklianի, Rue de Trans No. 15. Draguignan (Var).

— Կը փնտռեմ Էնկիւրիի նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ։ 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի։ Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար։ Կիւլկիւոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայբենակիցի մը կողմէ։ Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր։ Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé, Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան։

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

— Տիկ. Սիրանուշ Յարութիւնեան (ծնած Ստամպուլեան) կը փնտռէ իր եղբայրը Պրուսայի Օրթա գիւղէն Կարապետ Ստամպօլեան, մօր անուն Հռիփսիմէ (մեռած աքսորի մէջ), հօր անուն՝ Յովհաննէս, փոքր եղբայրը Աբրահամ, 7 տարեկան կը բնակէր Պոլիս, Գալաթիա գիւղ, արհեստով երկաթագործ։ Իր կնոջ անուն՝ Գոհարիկ։ Իմացնել՝ Մուրատ Յարութիւնեանին c/o M.Kulian, Camuna Tecchnique Vladimirescu, Indetzul Constanza (Roumanie).

Կը խնդրուի Պոլսոյ եւ արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

— Տիկ. Սիրանուշ Յարութիւնեան (ծնած Ստամպուլեան) կը փնտռէ իր եղբայրը Պրուսայի Օրթա գիւղէն Կարապետ Ստամպօլեան, մօր անուն՝ Հռիփսիմէ (մեռած աքսորի մէջ), հօր անուն՝ Յովհաննէս, փոքր եղբայրը Աբրահամ, 7 տարեկան կը բնակէր Պոլիս, Գալաթիա գիւղ, արհեստով երկաթագործ։ Իր կնոջ անուն՝ Գոհարիկ։ Իմացնել՝ Մուրատ Յարութիւնեանին c/o M.Kulian, Camuna Tecchnique Vladimirescu, Indetzul Constanza (Roumanie).

Կը խնդրուի Պոլսոյ եւ արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

ԱՊԱՀՈՎԵՑԷՔ ՁԵՐ ԱՊՐԱՆՔԸ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐԱՁԻԹԵԱՄԲ

Կը ծախենք գերմանական instantané լուսանկարչական մեքենաներ։ Մեր գործատեղին մէջ կը շինենք մեքենաներու համար պատասխան տուփեր եւ փափաքողներու կը սորվեցնենք լուսանկարչութիւն տասը օրուան մէջ։ Դիմել Շմայեան եղբայրներու, Cité des Mochettes, Chaville, (S. et O.) Ուշնել հանրակառք թիւ 1 եւ իջնել Pointe (Chaville).

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ։ Աչքի եւ նոր մեթոտով դաբճանում արու եւ կանանց մորթի, աքլեզի եւ վէներական հիւանդութեանց (ֆրանկոթա, էլֆամիզ.) եւ վարիւժ։ Մանր. լաբորատուար։ Հղճամիտ եւ արագ հիդրացկութ. ամէն օր 9—12, 2—4 Կիրակի 9—12։

EMPIRE Միգիք-Շօլ՝ 37 Av. Wagram

ՍԻՄԻԹ

Անուան արժանի է միմիայն այն սիմիթը որ պատրաստուած է A. LA GARDE, 1 Rue St Lazare, PARIS (9e) Nord Sud N. D. de Lorette. Téléphone Trudaine 95.21

L'ECOLE PRIVÉE DE COIFFEUR

Directeur HENRI PEKMEZ

15 Rue de la Glacière, PARIS (13e)

Սովրեցէք Արանց եւ Կանանց սափրիչութիւնը։ կենդանի մոտել՝ ձրի։ վճարման դիւրութիւն։ Գործ կ'ապահովուի։ Մէթրօ՝ Glacière et Gobelins. Օթոպիւս՝ U եւ ARbis

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԻՆ

ՅՈՒՆԱՐԻՆ

ԹՈՒՐՔԵՐԷՆ

POLYDOR

Phonos & disques

Columbia

REGISTERED TRADE MARK

20 ՖՐ. 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-85

Մեր փաքներու ճոխ մեներանոցին մէջ կը գտնուին ամէն վաճառանիշէ ֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHE, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.։ Գիները՝ 120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000 եւ մինչեւ 2,800 ֆր. Նպարեղէններուն լաւը, ժողովրդ. գիներով։ բաց է ամէն օր

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

5 ՅՈՒԼԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ. ԺԱՄԸ ՁԻՇԴ 9ԻՆ ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8 Rue Danton, PARIS Métro: Odéon եւ St. Michel

Մեծ պատրաստութեամբ կը բեմադրուի փարիզի մէջ առաջին անգամ ըլլալով

ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ (4 ԱՐԱՐ)

(ԱԶԳԱՅԻՆ ՅԵՂԱՓՈՂԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

Մասնակցութեամբ՝ Տիկ. Ս. Ալիքսանեանի, օր. Անահիտի, Տիկ. Լաթիֆեանի եւ Պ. Պ. Գմբէթեանի, Ա. Կոթիկեանի, Լաթիֆեանի, Սարիմի, Դրիգոր Վահանի, եւայլն։

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ կը կատարէ «ԱՍԼԱՆ»ի դերը

ԳԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 եւ 7.50 ՖՐԱՆԲ

Տոմսերը ապահովել կարելի է խմբագրատունէն՝ 208bis rue Lafayette եւ բոլոր հայկ. ճաշարաններէն

Կ'ուզուի ապառնի տարեց աղջիկ համար, սնունդ եւ պարզ տեղ։ Դիմել՝ Պ. Մազլումեան 22 Rue d'Hauteville, Paris

Կ'ուզուի 15-16 տարեկան աղջիկ լուսանկարչութեան համար մը Photo Samandji, 16 Geoffroy-Marie, Paris (9e)

IMPRIMERIE - MASSIS - EDITEUR

208bis, Rue Lafayette Paris

Le Gérant H. STEPHAN

ՅԱՌԱՋ

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ԲԱԺԱՆԵՑԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ		20 շլ.	40 շլ.
ԵԳԻՊՏՈՍ		»	»
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)
MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ՇԱԲԱԹ
28
ՅՈՒՆԻՍ
1930
28 JUIN 1930

Ջ. ՏԱՐԻ Թիւ 1300 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՆԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԸ

1915ի Ապրիլեան եղեռնը համատարած գզեհնուժ մը եղաւ աշխատասէր ու խաղաղ հայ ժողովուրդին, որ ապրեցաւ կոտորածի, տեղահանութեան և սպանդի բոլոր արհաւիրքները: Թուրքերը չյատեցին հայ ժողովուրդի կամքը, գլխատեցին անոր ղեկավարութիւնը, արմատախիլ ըրին հարիւր հազարաւոր բազմութիւնները իրենց վայրերէն և մատնեցին զանոնք անօթութեան ու սուրին, մեռցուցին մարդկային արժանապատուութեան զգացումը, ստորնացուցին զայն անասնական վիճակի մը հասնելու աստիճան:

Նախ հոգին, ապա մարմինը մխցուցին մեր ժողովուրդին:

Այս համատարած սրկութեան ու գերեվարութեանց օրերուն, վերջին վայրկեանին, քանի մը կորովի շրջաններ սթափումի ցնցումներ ունեցան: Ինքնապաշտպանութեան ոգին հասակները շտկեց, քայքայուած ու անգլուխ բազմութիւնները հաւաքական կամքի բերաւ, ու հայ բազուկն ալ իր կարգին բարձրացաւ դալարաւոր թշնամու դէմ, որ այնքան հզօր էր խանարհ ու համակերպող ամբոխին դիմաց,

Գոտեմարտ կեանքի ու մահուան համար: Շատ ուշ արհամարհած զէնքը դարձաւ սիրելի, շատ ուշ, գլխի ինկան թէ արիւնաբրու թշնամուն դէմ կարելի պիտի ըլլար գոյութիւնը պահել սեփական ժանիքներով. շատ ուշ ոգեկոչեցին յեղափոխական խիզախ ոգին, որ սաւառնեցաւ ընկճուած բազմութիւններուն վրայ:

Ու անոնք, որ սրբազան ալդ կրակէն բռնութեցան, կրցան բարձրացնել ազատութեան դրօշակը Թրքական թնդանօթներէն առաջացած փլատակներուն վրայ, և սպանդի համատարած խաւարի մէջէն կայծեցուցին լուսաւոր յուշարձաններ, պատմական փառաւոր հերոսամարտեր, որոնք գօտեպնդեցին հայ ժողովուրդը և վերականգնեցին անոր չարդուած հոգին:

Շապին-Գարահիսարի հերոսամարտը Հայոց պատմութեան փայլուն դրուագներէն մէկն է, ցեղին հպարտութիւնն ու ապրելու կորովը բարձրացնող, եւ միեւնոյն ժամանակ թելադրական դաս մը անմիաբան ու անջիղ բազմութիւններու, եթէ կ'ուզեն ապրիլ որպէս ժարդ կամ որպէս ազգային հաւաքականութեան մէկ անդամը:

Մանրամասնութիւններն արձանագրելու պէտք չենք զգար:

Շապին Գարահիսարը, դանակը ոսկորին հասնելէն յետոյ, ըմբոստացաւ, յարձակեցաւ ու յաղթեց: Քաղաքին տէրը դարձաւ, բանտը զրաւեց, ու յետոյ բերդը քաշուեցաւ, ամիս մը անհրնդատ կուրծք տալով Թրքական թնդանօթներուն: Միանակ մնաց իր ալդ ոգորումներուն մէջ, ու տեղի տուաւ Թշնամի գերազանց ուժերու առջեւ, երբ այլեւս ջուր եւ ռազմամթերք չունէր: Բայց, շնորհիւ այդ հերոսամարտին, կրցաւ ընտիր երիտասարդութեան մը կեանքը փրկել:

Շապին Գարահիսար, Վան, Տարօն, Շատախ և Ուրֆա հաւատարիմ ազատագրական շարժման աւանդներուն, գոնէ վերջին վայրկեանին դիմեցին զէնքի, փրկելով հայ ազատատենչ ժողովուրդի պատիւը վերջնական արատաւորուելէ:

Մեր յարգանքի տուրքը տալով այն աննման հերոսներուն, որոնք իրենց անձը զոհ բերին ազատութեան սեղանին, պիտի փափաքէինք որ այդ յարգանքի հանդէսները Թելադրական դասեր հանէին պատմական անցեալէն և սեփականութիւնը դարձնէին այն բազմութեան, որ այնքան խանդավառ ոգեկոչումը կ'ընէ դժնդակ, բայց լուսաւոր այդ օրերու:

Ըստ մեզ Թելադրանքը բացայայտ է:

Առաջին, միութեան գաղափարն է, առանձին ու մինակ չմնալու համար: Անցեալ դժնդակ օրերուն, մեր քաղաքներն ու շրջանները գործեցին առանձին, տարուեցան իրենց տեղական շահերէն, իրարու չշղթայուեցան, ու միասին դուրս չեկան ահաւոր վտանգին դէմ: Ա՛յս էր ամէնէն վիրաւոր կողմը: Եւ սակայն, երբ տարիներէ յետոյ, հայկական ոչխարգութեան մէջ հերոսամարտներն ու գոյամարտերը մեր միակ փառքը կը մնան, մենք դարձեալ նոյն պառակտուած ու անշունչ գաւառներու և քաղաքներու բաժնուած ենք:

Ինչո՞ւ համար չմիացնել Վանի, Շատախի, Տարոնի, Շ. Գարահիսարի և Ուրֆայի հերոսամարտերու յարգանքի ցոյցը սրտաբուխ և համազգային մէկ տօնակատարութեան մէջ: Միթէ այս չէ անցեալ պատմութեան Թելադրանքը, ապագայ սխալներէ խուսափելու համար:

Երկրորդ Թելադրանքը նոյնպէս յստակ է, բայց տակաւին վերջնականապէս ժողովուրդի սեփականութիւնը չէ դարձած: Ի՛նչ ըսել կ'ուզէ հայ ժողովուրդ, որ գաղութներու մէկ ծայրէն միւսը, ամէն տարի, ի յիշատակ այս հերոսամարտերու, խանդավառ հանդէսներ կը սարքէ: Այդ ցոյցը, ըստ մեզ, պոռթկում մըն է այն սրտկութեան և համակերպութեան դէմ, որ փաթթուեցաւ հայ ժողովուրդի վզին՝ խոհեմութեան անունով, պոռթկում մըն է այն խաւերուն և հոսանքներուն դէմ, որոնք յեղափոխութիւնը կը դատապարտէին, զէնքը կ'արհամարհէին և կազմակերպուած ուժերը կը ջլատէին: Պոռթկում մըն է այն ահաւոր միամտութեան և պառակտութիւններուն դէմ, որոնք արգելք հանդիսացան հայ զազուկին, լիովին իր պարտքը կատարելու հանդէպ ժողովուրդի փրկութեան:

Դատապարտել համակերպումը և ջլատել տատանութիւնները, կը նշանակէ որդեգրել յեղափոխական արի եւ վճռական կեցուածք մը, կազմ ու պատրաստ ամէն վտանգի դէմ:

Այս օրուան սերունդներուն համար, այսպիսի վերագնահատութիւն մը անհրաժեշտ է, որպէս զի ան վերջնականապէս հրաժարի անցեալի կազմալուծող մթնոլորտէն և կենայ այն ուղիղ ճանապարհին վրայ, որ ընդգրկեցին, ճգնաժամի վայրկեանին, Շապին Գարահիսարի հերոսները:

Կ. Ս.

ՄԱՄՈՒԼ

ՀԱՄԱԳՈՒՄԱՐԻ ՄԸ ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

«Հայրենիք» բոլշեւիկեան 16րդ համագումարի առթիւ կը գրէ (6 յունիս).

— «Հայաստան եւս, ուրիշներու կարգին, ֆեւի ֆեւ կը պատրաստուի Մոսկուայի մէջ գումարուելիք կուսակցական մեծ համաժողովին համար: Հայաստան եւս իր մասնաւոր, տեղական ժողովները կը գումարէ եւ՝ համաձայն վերէն եկած հրահանգներուն՝ բանաձեւեր կը քուէարկէ ու պատգամաւորները «կ'ընտրէ»: Հայաստանի մամուլն եւս եռանդուն պրոպագանդ կ'ընէ այն «սկզբունքներուն» համար, զոր պաշտպանելու հրամանը ղրկուած է Մոսկուայէն, այսինքն՝ Ստալինի կողմէ:

Այս տարի, սակայն, Ստալին սովորականէն աւելի լարած կը Թուի կուսակցական մեքենան, ըստ երեւոյթին, ան այնքան ալ վստահ չէ, Թէ բոլոր շրջաններու ժողովները իր ցանկացած մարդիկը պիտի ընտրեն տեղական մարմիններու մէջ եւ կամ իբրեւ պատգամաւոր պիտի դրկեն համագումարին: Այդ է ապահովաբար պատճառը, որ տեղ տեղ, ինչպէս օրինակ Ընդկովկասի մէջ, Ստալին չէ սպասած նոյնիսկ Հայաստանի վրաստանի եւ Ատրպէյճանի կուսակցական ժողովներու գումարման եւ փութացած է առաջուընէ փոփոխութիւններ մտցնել այդ երկրամասերու կեդրոնական կոմիտէներու կազմին մէջ:

Տարակոյս չկայ, որ ոչ Հայաստանի եւ ոչ ալ Ատրպէյճանի կամ վրաստանի մէջ, բոլշեւիկներու կուսակցական ժողովները բաւականապատի յանդգնութիւն պիտի ունենան ֆակառակ երեւոյթ Ստալինի կամքին:

Նկատի ունենալով այս բոլորը, պէտք է ընդունիլ, Թէ կուսակցական ժողովները, «ընտրութիւնները» եւ նոյնիսկ առաջիկայ մեծ համագումարը Մոսկուայի մէջ պարզ ձեւականութիւններ են, եթէ չըսենք տեսակ մը Թատերական ներկայացումներ են, որոնք իրական արժէք չեն ներկայացներ եւ էապէս չեն կրնար փոխել իրերու կացութիւնը խորհրդային Միութեան մէջ, այս բոլոր կուսակցական խաղերուն գլխաւոր վարիչը՝ Ստալին նախօրօք արդէն ամէն ինչ ծրագրած, բանաձեւած եւ որոշած է, եւ ընդհաններէն Մոսկուա գացող պատգամաւորները «ուրիշ բան պիտի չմնայ, բայց եթէ ֆլու ֆնազանդութեամբ այս անգամ եւս կատարել Ստալինի կամքը: Այլապէս անհնազանդները պիտի ենթարկուին ֆրոցկիի ճակատագրին:»

ՍՄԻԹ ՀԱՍԱՒ ՆԻՒ ԵՈՐՔ

Հինգշաբթի առտու, եւրոպական ժամը 9,35ին սմիթ մեկնեցաւ Թէռ-Նէօվէն, ուրկէ նիւ եորք ֆեռաւորութիւնն է 2000 քիլոմեդր: Բայց մառախուղը եւ ֆակառակ հովը դանդաղեցուցին օդանաւուն Թռիչքը:

Օդանաւը ՊոսԹոնի վրայէն անցաւ իրիկուան ժամը 8,45ին եւ իր ճամբան շարունակեց ուղղակի դէպի նիւ-եորք, ուր կէս գիշերին իջաւ Ռուզվելտ-ֆիլտի կայանը: Հազարաւոր բազմութիւն խնդուած էր, որոնց մէջ, նիւ-եորքի քաղաքապետը, զանազան պաշտօնատարներ եւ բրիտանական դեսպանը:

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Հեղհեղեւթուրք հաւատամատուրիւնը

Աթէնքի Խորհրդարանը վաւերացուց Հելլէնեւթուրք տնտեսական համաձայնագիրը, որուն դէմ խիստ քննադատութիւններ եղան: Պ. վէնիզէլոս պատասխանելով, պատմականն ըրաւ համաձայնագրի կնքման բանակցութիւններուն եւ երկարօրէն պարզեց պատճառները, որոնք տուն տուին անոր: Խօսելով միանգամայն Թուրքիոյ հետ բարեկամական եւ առեւտրական դաշինքներու կնքման անհրաժեշտութեան վրայ, վարչապետը յայտնեց Թէ Թուրքիա եւս նոյն պատճառներով կը փափաքի անոնց արագ իրականացման եւ յիշեց զոհողութիւնները զոր Յունաստան ընել ստիպուած էր գաղթականներու Յունաստանի մէջ զետեղման առթիւ:

Երկար վիճաբանութիւններէ յետոյ, 19ի դէմ 191 ձայնով՝ վաւերացուեցաւ համաձայնութիւնը:

Սուրիա՝ Ազգ. Դաշնակցութեան աջքեր

Ազգ. Դաշնակցութեան Հոգատարութեանց Յանձնախումբը սկսաւ քննել ֆրանսական կառավարութեան տարեկան տեղեկագիրը, Սուրիոյ եւ Լիբանանի մասին:

ֆրանսական կառավարութեան ներկայացուցիչը կարճ զեկոյց մը տուաւ այդ երկիրներու տնտեսական կացութեան մասին եւ մասնաւորապէս շեշտեց Թէ 1929ի ընթացքին, հակառակ հոգատար կառավարութեան եւ սուրիական ընդդիմադիրներու միջեւ տեսաբանական տարբերութիւններուն, կատարեալ հանդարտութիւն տիրած է ամբողջ երկրին մէջ: Աւելցուց Թէ շնորհիւ ճամբաներու զարգացման, ապահովութեան եւ վարչական զեղծումներու առջքն առնելու համար Թափուած ջանքերուն, միջավայրի բարեփոխում կը հաստատուի: Յանձնախումբի պահանջին վրայ, ֆրանսական պատուիրակը յաւելուածական տեղեկութիւններ տուաւ երկրին ընդհանուր վարչութեան, հայ գաղթականներու տեղաւորման, տնտեսական կացութեան, դատական կազմակերպման, ելեւմուտքին, առեւտրական եւ աշխատանքի պայմաններուն մասին:

Երկկ, Յանձնախումբը լսեց նաեւ Սուրիոյ Մարզպանը որ ըստ հոգատարութեան դաշնագրի առաջին յօդուածին, Սուրիոյ մէջ յայտարարուածօսմանադրութեան մասին տեղեկութիւններ տուաւ:

Հնդկաստանի կացութիւնը

Չակառակ Սիմոնի տեղեկագրին որ կը կարծուէր Թէ պիտի հանդարտեցնէ կիրքերը, կացութիւնը երթալով կը վատթարանայ: Անգլիական վաճառատուները ո՛չ մէկ գործառնութիւն ունին: Եթէ Հնդկաստանի կառավարութիւնը չփութայ յայտարարութիւն մը հրատարակել Լոնտոնի մէջ գումարելի խորհրդաժողովին մասին, կացութիւնը քաւօսային պիտի դառնայ:

Մոթիլալ Նէհրու տրամադիր է կարգ մը զիջումներ ընելու: Կառավարութենէն արտօնութիւն խնդրեց բանտ երթալու և կանտիին հետ տեսակցելու: Պատասխան իսկ չստացաւ:

**** Լոնտոնի Խորհրդարանին աշխատաւորական երեսփոխաններու յանձնախումբը բանաձեւ մը քուէարկեց, որով կ'ընդունի Դաշնակցային Հնդկաստանի մը գաղափարը ու ցաւ կը յայտնէ Թէ Սիմոնի տեղեկագիրը ո՛չ մէկ առաջարկ կը պարունակէ Հնդկաստանի խոստացուած ինքնավարութեան մասին: Յանձնախումբը կը հրաւիրէ կառավարութիւնը յայտարարելու Թէ Սիմոնի տեղեկագիրը կը կազմէ մէկ մասը փաստաթուղթերուն, որոնք քննութեան պիտի ենթարկուին Լոնտոնի խորհրդաժողովին մէջ:*

Բոլշեւիկ համագումարը բացուեցաւ

Բոլշեւիկեան 16րդ համագումարը բացուեցաւ հինգշաբթի օր, բնաբան ունենալով «Բոլշեւիզմի Յաղթանակը եւ դրամատիրութեան անկումը»:

Պատգամաւորները կը հաւաքուին Օփէրայի շէնքին մէջ «յոտից ցգլուխ» զինուած զօրքերու պաշտպանութեան տակ:

Չակառակ Բուխարինի եւ Տոմսկիի ընդդիմութեան, կասկած չկայ որ Ստալին համագումարէն պիտի ելլէ, պահելով բոլշեւիկներու յաղթական պետի տիտղոսը: Կասկած չկայ նաեւ որ Բուխարինի եւ Տոմսկիի տեսակէտը՝ դրաժտիրութեան զիջելու ժամանակաւոր մենաշնորհներ եւ ճարտարարուեստացման ու համայնացման ընթացքը դանդաղեցնելու, պիտի պարտըւի, մանաւանդ Վորոշիլոֆի նահանջէն յետոյ:

Բոլշեւիկեան գաղտնի ժողով

Սթոքհոլմէն առնուած լուրերու համաձայն, բոլշեւիկեան գաղտնի ժողով մը կը գումարուի այս միջոցիս Հալսթավիքի մէջ (Սթոքհոլմի արուարձանը): Ժողովին կը մասնակցին Սկանտինաւեան երկիրներու, եւ Գերմանիոյ համայնավար ներկայացուցիչները ու կը քննեն ֆինլանտայի մէջ համայնավար շարժումին կացութիւնը:

Սկանտինաւեան երկիրներու եւ ֆինլանտայի հպատակները ճամբորդի անցագրերով իրաւունք ունին երեք ամիս մնալու Շուէտ: Այս պատճառով կը վախցուի որ ֆինլանտայէն փախող համայնավարները խուժեն հոն:

(Լուրերու շարունակութիւնը կարդա Դ. էջ)

ՀԱՆԳՈՒԻՑԵԱԼ
Պ. ՊԱՏՐԻԿ ԿԻՒԼՊԷՆԿԵԱՆ

ՀՈԳԵՀԱՆԳԻՍՏ ՊԱՏԱՐԱԳ

Քարիզի եկեղեցւոյ հոգաբարձութիւնը կը ծանուցանէ Թէ այս կիրակի 29 յունիս Ս. Պատարագի մատուցմամբ, հոգեհանգստեան պաշտօն տեղի պիտի ունենայ Քարիզի Ս. Յովհ. Մկրտիչ եկեղեցւոյ մէջ, ի յիշատակ եւ ի յարգանս Ազգ. բարերար ողբացեալ Պ. Պատրիկ Կիւլպէնկեանի, որ մեռած է ի Նիս-եորք:

Սկզբնաւորութիւն Պատարագի՝ ժամ 10, հոգեհանգիստ՝ ժամ 11.45:

(Կնիք)

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ ՓԱՇԱՅԻ ՅՈՒՂԱՐԿԱԿԱՆՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Ըստ հանգուցեալին վերջին կամքին, յուղարկաւորութիւնը պիտի կատարուի շատ պարզ կերպով: Եկեղեցական արարողութիւններէն յետոյ, քահանայի մը առաջնորդութեամբ, դագաղը ուղղակի պիտի փոխադրուի գերեզմանատուն: Ո՛չ ծաղկեպսակ պիտի ղրկուի եւ ո՛չ ալ դժբաղդական պիտի արտասանուի:

Հանգուցեալին մարմինը երէկ առտու փոխադրուեցաւ եկեղեցի, ուր Հոգաբարձութեան կարգադրութեամբ, Թոյլ տրուեցաւ որ ժողովուրդը իր վերջին յարգանքը մատուցանէ հանգուցեալին:

ՊՈԼԻՎԻԱԿԱՆ ՅԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆԸ

Յեղափոխականներու զօրագունդ մը գրաւեց Օրուբօն, աբեւելեան Պոլիվիոյ լեռներուն վրայ բարձր դիրք մը: Քաղաքը ներկայիս մեկուսացած է երկրին մնացեալ մասէն: Ըմբոստները իրենցմէ չորս սպայ նշանակեցին՝ քաղաքին կառավարութիւնը կազմելու համար:

Պոլիվիական կառավարութիւնը կը յայտնէ Թէ նախաբարական խորհուրդ գումարուած է սպարապետ Քունտրի հետ, քննելու համար ձեռք առնուելիք միջոցները:

Հանրապետութեան նախագահը Սիլէզ հրաժարեցաւ եւ ապաստանեցաւ Մքացեալ-Նահանգներու դեսպանատունը:

Մարքաղաքին մէջ, յուն բախումներ տեղի ունեցան ըմբոստներու եւ կառավարութեան միջեւ: Հազարաւոր ցուցարարներ քարկոծեցին ոստիկանապետութեան շէնքը եւ ծանր վնասներ հասցուցին: Զօրքը կրակեց ամբոխին վրայ: Բազմաթիւ վիրաւորեալներ կան, որոնց մէջ կիներ եւ մանուկներ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐ ԿՈՂՈՍՏՈՎԻ ԿՈՄՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹՅԱՆ

(ՀԱՄԱՄԻՈՒԹՅԱՆ ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿՈՄԻՏԵՏ)

(Նախագահը «Յառաջ»-ի գլխավոր խմբագրի տեղակալ ընկեր Ա. Ղազարյանն է)

Հասցե՝ Երևան, Ա. Սպանդարյան 1, հեռ. 56-20-45

«ՄԵՐ ԱՇԽԱՏԱՎՈՐՆԵՐԸ ԿՅԱՆՔ ԿԱՐԻՔ ՉԵՆ ԱՊՐԵԼ...»

Նոյեմբերի «Պրոլետարի» գրասենյակ է այցելում 5000 բանվորներից, որոնք ամեն ազատ րոպե հետաքրքրվում են գրքերով, ամեն գրքի համար հերթ են կանգնում։ Ընթերցողների մեծ մասը երիտասարդներ են, որոնք ուզում են ավելի շատ գրքեր կարդալ, ավելի շատ գիտենալ։ Ամեն օր գրադարանից տասնյակ գրքեր են տրվում։ Ընթերցողների մեծ մասը ուզում է կարդալ Ստալինի, Լենինի, Մարքսի, Էնգելսի գրքերը։ Ուզում են կարդալ նաև Ֆադեևի, Ֆուրմանովի, Ֆուրմանի, Ֆեդինի, Ֆրունզեի, Ֆուչիկի, Ֆիրդուսիի, Ֆրանսիայի, Ֆրանսիական հեղափոխության, Ֆրանսիական կոմունայի, Ֆրանսիական կոմունիստական կուսակցության, Ֆրանսիական կոմունիստների, Ֆրանսիական կոմունիստների հերոսական պայքարի, Ֆրանսիական կոմունիստների հերոսական պայքարի մասին գրքերը։

Ընթերցողների մեծ մասը ուզում է կարդալ Ֆրանսիական հեղափոխության, Ֆրանսիական կոմունայի, Ֆրանսիական կոմունիստական կուսակցության

ՅԱՂԱՎԱՅ ՅՈՎՀԱՆՆԵՍ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՅՐԱՊԵՏԱԿԱՆ ԵԿԵՂԵՑՈՒ

ՔԱՀԱՆԱՅԻ ՀՈԳԵՎՈՐԱԿԱՆ ՀԱՆԳԻՍՏԸ

Հայոց Հայրապետական Եկեղեցւոյ Քահանայի հոգեւորական հանգիստը տօնական օրերուն կը տեւէ 2 շաբաթ, իսկ սովորական օրերուն՝ 1 շաբաթ։ Այդ ընդհանուր կանոնին մէջ կան սակայն որոշ բացառութիւններ, որոնք կախեալ են տեղական պայմաններէ։ Ասոնց մասին կը խօսի Ս. Էջմիածնի Մայր Տաճարի Առաջնորդարանի հետեւեալ շրջաբերականը, որ կը վերաբերի Ամերիկայի Թեմերուն։

Ամերիկայի մէջ գտնուող մեր հոգեւորականները, ինչպէս նաեւ ուրիշ տեղեր, ունին ամէն տարի 2 շաբաթ տարեկան արձակուրդ

Քաղաքական ոճիր Պուլկարիոյ մէջ

Զանքոֆի կուսակցութեան ղեկավար դէմքերէն Փոփոֆ սպաննուեցաւ Կապրավօ-Կանչէի մէջ։ Կ'ենթադրուի թէ ոճիրը գործուած է Մակեդոնացիներու կողմէ, որոնք պուլկար կառավարութեան կողմէ՝ վերջերս մակեդոնական կազմակերպութիւններու դէմ առնուած խիստ միջոցներուն պատասխանատու կը նկատեն Զանքոֆը։ Այս կերպով անոնք փորձած են վրէժ լուծել։

Փոխ հաւաձայնականներ

Պրիանի յիշատակագրին մասին, Փոքր-Համաձայնական արտաքին նախարարները, իրենց վերջին նիստէն յետոյ, հետեւեալ տեղեկագիրը հրատարակեցին.— Նախարարները կարծիքի փոխանակութիւն ունեցան Պրիանի յիշատակագրին շուրջ, քննեցին անոր սկզբունքները, առաջարկները և գործադրութեան յարմարութիւններ։ Հաստատեցին թէ Պրիանի ձեռնարկը կը հաժապատասխանէ միջազգային լաւագոյն կազմակերպութեան մը ընդհանուր փափաքին, յօգուտ մարդկութեան խաղաղ զարգացման, և թէ ան կատարելապէս համաձայն է Փոքր-Համաձայնութեան տեսակէտներուն եւ քաղաքականութեան։

Ֆէյսալ Եւրոպա կուգայ

Իրաքի թագաւորը Ֆէյսալ օդանաւով մեկնեցաւ Պաղտատէն և Ամանի մէջ իր եղբօր Ապտուլլահի հանդիպելէ յետոյ, անցաւ Եգիպտոս, ուրկէ պիտի ճամբորդէ դէպի Լոնտոն։

Քաղաքական նպատակ կը վերագրուի այս այցելութեան։ Իրաքի էմիրը, Լոնտոնի մէջ խորհրդակցութիւններ պիտի ունենայ բրիտանական կառավարութեան հետ, Իրաքի վերաբերեալ կարգ մը հարցերու մասին։

ALLO, ALLO
Tél. TRUDAINE 81-07
Այս է թիւը մեր թէլէֆոնին
ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ
ՁԷՆԱՋԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ
8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)
Métro Cadeth, Peletierի եւ Notre Dame de Loretteի խիստ մօտ

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ
38 Rue Rochechouart մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.
Tél. TRUDAINE 56-58
Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ Աղիքի հիւանդութիւնները ցաւուկ յարկաբաժին Վէներական եւ Մօրթի հիւանդութեանց
ULTRA-VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ Ոսկորի, Ջղային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ։
Կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր։

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE
ցեր եւ ցնօրէն՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ
29, Rue (Place) des Fêtes, Paris, XIX. Tél. Nord 96-61
Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուին ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ։ Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երկ. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6։ Քթի, կոկորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3։ ՍՏԱՄՆԱԲՈՑԸ ամէն օր ժամը 9էն 19։

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ
ՀԱՃԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ
61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)
Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ Հեռաձայն Littré 38—43
Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՅԻ ՀԱՅՈՒԹԵԱՆ
Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ
209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանակաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ։
ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ ԱԺԱՆ
կը բաւէ անգամ մը այցելել հաժոզուելու համար ԾԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.
Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ
ցեր եւ ցնօրէն ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

"ՄԱՅԻՍ 28,, ԿԸ ՏՕՆՈՒԻ

ՎԱԼԱՆՍ.— Այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին
Salle des Fêtesի ընդարձակ սրահին մէջ
կը նախագահէ ԸՆԿ. Բ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ
կը խօսի ԸՆԿ. ԱՐՇԱԿ ՋԱՄԱԼԵԱՆ
Գեղարուեստական բաժին։ Մուտքը ազատ է
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՓՈՆ ՍԷՆ Թ'ԷՍՓՐԻ.— Այսօր Շաբաթ իրիկուն
կը խօսի՝ ԸՆԿ. Ա. ԳԱՒՈՆԷ
ՊՈԼԷՆ.— Վաղը կիրակի կէսօրէ վերջ
կը խօսի՝ ընկ. Ա. ԳԱՒՈՆԷ
ՌՈՄԱՆ.— Վաղը կիրակի՝ կը խօսի՝ ընկ. Բ. ԱՂԱԲԷԿԵԱՆ
ՏԷՍԻՆ.— Վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 6ին
S. L. S. A. Գործարանի սրահին մէջ
կը խօսի՝ ԸՆԿ. Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ
Մանրամասնութիւնները տեղւոյն վրայ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ ՍԱՐՍԷԼԻ ՄԷՋ

Հ. Մ. Ը. Մ.ի Սարսէլի մասնաճիւղի կողմէ վաղը կիրակի ժամը 2.30ին Սալ ժան տ'Արքի մէջ՝ կը ներկայացուի ԵՐԿՈՒ ՍՊԱՆԵՐԸ (տրամ) եւ ԹՈՐՈՍ ԾԱՌԱՆ (զաւեշտ)
Տեղի կ'ունենան սկաուտական խաղեր, գեղարուեստական ճոխ բաժին։ Մուտք 7.50 եւ 5 ֆր.
Շոգեկառք՝ Gare du Nordէն ժամ 12, 23, 1.41 եւ 1.52

ՀԱՄԱԽԱՌԲԵՐՈՒԹԻՒՆԱԿԱՆ ՔԼՕՋԹԱՑԻ ԱԻԱՆԴԱԿԱՆ ՏՕՆԸ մէկտեղ անտառին մէջ յուլիս 14ին։ կը խնդրուի նկատի ունենալ այս թուականը։

ԳՐԱԿԱՆ ԱԿՈՒՄԲ, 71 AVE. KLÉBER
Այսօր Շաբաթ ժամը 9ին Գրական Ակումբի վիճաբանութիւնները Ա. Ջամալեանի զեկոյցին առթիւ։

ԵՐԵԿՈՅԹ ԹԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ ՀԵՐՈՍԱՄԱՐՏԻՆ
15ՐԴ ՏԱՐԵԴԱՐՁԻՆ ԱՌԹԻՒ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԱԾ ՇԱՊԻՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ ԵՒ ՇՐՋԱՆԻ ՌԱԶՄԻԿ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԿՈՂՄԷ
Այս գիշեր ժամը 8.30ին Petit Journalի սրահին մէջ, 21 Rue Cadet
Հովանաւորութեամբ ՎՌԱՄՇԱՊՈՒՀ ԵՊՍԿ. ՔԻՊԱՐԵԱՆԻ
Նախագահութեամբ ՔԷՏԻՃԵԱՆ Մ. ՎԱՐԴԱՊԵՏԻ
ԵՒ ՄԱՍՆԱԿՑՈՒԹԵԱՄԲ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԿՈՒՍԱԿՑՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԱԶԳ. ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹԵԱՆՑ
ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Գեղարուեստական բաժնին կը մասնակցին Օրիորդներ ՊԻՒԼՊԻՒԼԵԱՆ՝ (երգ), ՃԱՄՊԱԶ՝ (դաշնակ) եւ ուրիշ արուեստագիտուհիներ։
Պ. Պ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆ (երգ), ԳՄԲԷԹԵԱՆ (արտասանութիւն)
ՄՈՒՏՔԸ ԱԶԱՏ Է

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՅԱՑՈՒՄ
5 ՅՈՒԼԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ, ԺԱՄԸ ՃԻՇԴ 9ԻՆ ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ
8 Rue Danton, PARIS — Métro: Odéon եւ St. Michel
Մեծ պատրաստութեամբ կը բեմադրուի փարիզի մէջ առաջին անգամ ըլլալով
ԱՒԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ
ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ (4 ԱՐԱՐ)
(ԱԶԳԱՅԻՆ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)
Մասնակցութեամբ՝ Տիկ. Ս. Ալիքսանեանի, Օր. Անահիտի, Տիկ. Լաճիֆեանի եւ Պ. Պ. Գմբէթեանի, Ա. Կօճիկեանի, Լաճիֆեանի, Սարիմի, Գրիգոր Վահեանի, եւայլն։
ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ կը կատարէ «ԱՍԼԱՆ»ի դերը
ԳԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 եւ 7.50 ՖՐԱՆՔ
Տոմսերը ապահովել Կավռոշի խմբագրատունէն՝ 208bis rue Lafayette եւ բոլոր հայկ. ձաշարաններէն

ԱՊԱՀՈՎԵՑԷՔ ՁԵՐ ԱՊՐԱՆՔԸ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉՈՒԹԵԱՄԲ
Կը ծախենք գերմանական instantané լուսանկարչական մեքենաներ։ Մեր գործատեղիին մէջ կը շինենք մեքենաներու համար համապատասխան տուփեր եւն.։ փափաքողներու կը սորվեցնենք լուսանկարչութիւն տասը օրուան մէջ։ Դիմել Շմայեակ Ցորբամաճեանի, Cité des Mouchettes, Chaville, (S. et O.)։ Անել հանրակառք թիւ 1 եւ իջնել Pointe (Chaville)։

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ
96 r. Rivoli, մէթր. Շաթլէ։ Արմատ եւ նոր մեթոտով դարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներ. հիւանդութեանց (ֆրանկոյա, էլեմամիզ.) եւ վարիսի։ Մասն. լապօրատուար։ Ախտաճանաչութիւն եւ արագ խորհրդակցութիւն ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12։

EMPIRE Մինթը-Շոլ՝ 37 Av. Wagram

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

Հ. Ց. Դ.
ԳԱՒԱՌ

ԼԻՈՆԻ Համազգաց խումբի ժողովը՝ վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 8.30ին Գրադարանը։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Իշխան ենթակոմիտէն ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ Արամ, Աղբիւր Սերոբ, Եփրեմ խան, Համազասպ եւ վարդվէս խումբերու բոլոր ընկերները վաղը կիրակի իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։ Պարտաւորիչ ներկայութիւն։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ կոմիտէն Քրիստափոր ենթակոմիտէի բոլոր ընկերներն ու ընկերուհիները ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8.30ին սովորական հաւաքատեղին։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պուլվար Օտտօի վարչամեան ենթակոմիտէն ընդհ. ժողովի կը հրաւիրէ Հրայր, Մուրատ եւ կայծակ Ազաքել խումբերը վաղը կիրակի ժամը 5ին ծանօթ հաւաքատեղին։ կարեւոր օրակարգ։ ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։

ՏԻՍԻՆԻ կոմիտէի ընկերական ընդհ. ժողովը՝ վաղը իրիկուն ժամը 9ին Քաֆէ Ժարտէնի մէջ։ Ներկայ կ'ըլլայ ընկ. Ա. Ջամալեան։ Օրակարգ հաշուետուութիւն եւ պատգամաւորի ընտրութիւն։ Բոլոր ընկերներու ներկայութիւնը պարտաւորիչ է։ Ներկայանալ անդամատեսրով։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Պատ. միութեան ընդհ. ժողովը՝ վաղը կիրակի ժամը 2ին, 63 բիս տը լա Րէփիւպլիք, Գրադարան-ընթերցասրահին մէջ։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հ. Ց. Դ. Պատանեկան միութեան Գրադարան ընթերցասրահը բաց է ամէն հինգշաբթի ժամը 8—10, իսկ կիրակի 9—12։ Գիրք ստացողներէն կը խնդրուի որ նոյն ժամերուն դիմեն գրադարանապետին։

ՅՈՒՇԱՏԵՏՐ

ՏԵՍԻՆԻ Սեբաստիոյ Նահանգային Ուսումնասիրաց միութիւնը ստիպողաբար ժողովի կը հրաւիրէ իր բոլոր հայրենակիցները վաղը կիրակի առաւօտ ժամը 9ին S. L. S. A. ճաշարանի սրահին մէջ։

ԱՏԱԲԱԶԱՐԻ Հայր. միութեան անդամական ժողովը՝վաղըկիրակի ժամը 2ին 40 Rue de Bellevilleի սրճարանին վերնայարկը։ կը հրաւիրուին անդամ եւ ոչ անդամ բոլոր հայրենակիցները։ կարեւոր օրակարգ։

Ա. Ե. Հ. Կ. Խ. Մարսէյլի մասնաճիւղին ընդհ. ժողովը՝ այս երկուշաբթի իրիկուն ժամը 8ին, 63 բիս տը լա Րէփիւպլիքի սրահին մէջ։ կարեւոր օրակարգ եւ վարչութեան ընտրութիւն։ ժողովը օրինական պիտի համարուի անկախ ներկաներու թիւէն։

ՄԱՐՍԷՅԼԻ Հայր. միութեան Կարմատ Բարեսպատակ Հայրենակց. միութեան ընդհ. ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8ին 41 Բիս թիւպանօի սրահը։ Օրակարգ՝ վարչութեան ընտրութիւն, ընթացիկ հարցեր։ Անդամ և ոչ անդամ հայրենակիցներէ կը խնդրուի անպայման ներկայ գտնուիլ։

ԱՐԱԲԿԻՐԻ Հայր. միութեան Փարիզի մասնաճիւղի ժողովը՝ այսօր Շաբաթ իրիկուն ժամը 8։30ին Ժլօրիա ճաշարանին վերնայարկը, 61 Rue Mr. le Prince։ Կարեւոր օրակարգ։ Բոլոր հայրենակիցներու ներկայութիւնը անհրաժեշտ է։ Ներկաներու թիւը մեծամասնութիւն կը համարուի։

ԸՆԿԵՐԱ-ՀԱՄԱԿՐԱԿԱՆ ԴԱՍԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

ՊՈՒԼՎԱՌ ՕՏՏՕԻ եւ ՍԷՆ Թ'Անթուանի ընկերներն ու համակիրները կը հրաւիրուին դասախօսական ժողովի այս կիրակի ժամը 3ին, Պուլվար Օտտօի սովորական հաւաքատեղին։ կը դասախօսէ ընկ. Մ. ՄՈՒՐԱԹԵԱՆ։

ՆԱՄԱԿԱՏՈՒԻՓ
ՄՏԱՑՈՒՆՔ
Օպիւբ, կ. Ս.— 35։
Մարսէյլ, Ա. Ս.— 70։
Լիոն, Ռուսմ.— 35։
Քարաքաս, վ. Ո.— 10 տոլար։
Վէնսէն, Գ. Շ.— 35։
Սէվրան, Խ. Քհնյ.— 70։
Պիտա, Օ. Ս.— 35։
Լոնտոն, Մ. Քհնյ.— 1 անգլ.։
Սուլթանապատ, Ս. Ս.— 2 անգլ.։
փարիզ, Լ. Ե.— 35։
Տրակինեան, Ջոմ.— 35։
Մարսէյլ, Գործ.— 858.80։
Պէքոն, Լ. Մ.— 260։
փարիզ, Ա. Պ.— 70։
Քաշան, Պօտ.— 102։

Հ. Բ. Ը. Միութեան փարիզի տեղական մասնաժողովը կը ծանուցանէ թէ՝ ազգային մեծ բարերար եւ Միութեան պատուոյ նախագահ Պ. Պօղոս Նուպարի դառնակսկիծ ժահուան պատճառաւ ցեցԱԶԳՈՒԱԾ Է ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ որ տեղի պիտի ունենար ցուլիս 6ի կիրակի, Սէվրի Մխիթարեանց վարժարանին դարաստանին մէջ։ Վճարեալ տոմսերու փոխարժէքը ետ պիտի տրուի։

ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻ

— Կը փնտռեմ Աֆիոնգարահիսարցի Յակոբ Գարագուլագեան, որ տարի մը առաջ կը գտնուէր Մարսէյլ։ Իմացնել իր հասցէն Katchic Tchomaklianի, Rue de Trans No. 15. Draguignan (Var).

— Կը փնտռուի Էնկիւրիի նահանգին Ստանօս գիւղէն Յակոբ Զօպանեան 27—28 տարեկան, հօր անուն՝ Պօղոս, մօր՝ անուն Մարիամ։ 1920ին կը գտնուէր իր մեծ մօրը քով Մերսինի։ Այդ թուականին մեկնած է Դամասկոսէն Պոլիս երթալու համար։ Կիլիկիոյ ճամբուն վրայ տեսնուած է հայրենակիցի մը կողմէ։ Իր մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 1000 ֆրանք նուէր։ Իմացնել իր եղբօրը Գրիգոր Զօպանեանի 31 Rue de Fossé-Issy-les-Moulineaux (Seine) France կամ թերթիս վարչութեան։

Կը խնդրուի արտասահմանի թերթերէն արտատպել։

— Կը փնտռեմ Քէմախի վերի Բաբաուիճէն Խոսրով Իլպիզեան եւ զաւակները Ղազարոս, Կարիկ, Ագատուհի, եւ հօրեղբօրդիկներս՝ Ասագ Մատթէոս եւ Ծաղիկ, որոնք աքսորուած են 1915ին։ Իմ վիրքի դէպքէն ամիս մը առաջ Մալաթիայէն լուր առնուած է աղջիկը կաթիկէն։ Անկէ ի վեր լուր չկայ։ Իրենց մասին ստոյգ տեղեկութիւն տուողին 500 ֆր. նուէր։ Իմացնել՝ H. Hougasian, Mazagan Maroc։ կամ «Յառաջ»ի։ կը խնդրուի սուրիահայ եւ յունահայ թերթերէն արտատպել։

ԲԺՇԿ. եւ ՎԻՐԱԲՈՒԺԱԿԱՆ ԴԱՐՄԱՆԱՏՈՒՆ
10 Rue Beaugrenelle, Paris (15)
Մէթրօ՝ Beaugrenelle
Միզանցքի, փրոսթաթի, մորթի, արիւնի, կանանց հիւանդութիւններ եւ Ֆրանկախտ։ Ամէն օր ժ. 10—12 եւ 3 9։ կիր. եւ տօն օրեր 10 12։

Ուշադրութիւն
ցուլիս 1ին կը բացուի ԵՂԲԱՐՔ ՍԱՊՕՆՋԵԱՆՆԵՐՈՒ արեւելեան մեծ նպարավաճառատունը՝
ԱՐԱՐԱՏ
որ Մարսէյլէն փոխադրուած է փարիզ
39 Rue de Trévise, Paris (9). մէթրօ՝ Cadet, Tél. Prov. 05-9
Մեր վաճառատունը պիտի աշխատի գոհացնել իր բոլոր յաճախորդները իր պատրաստած ընտիր սուրճով եւ ամէն տեսակի ընտիր նպարեղէններով։ Ընծրցելի գիներ

ՄԱՐՍԷՅԼԻ ՄԷՋ ԲԱՑՈՒԱԾ Է
Կ. ՅԱԿՈԲԵԱՆԻ
ՄԱՍԻՍ ԳՈՇԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ
57A Rue Nationale, MARSEILLE

LE SEUL QUOTIDIEN ARMÉNIEN EN EUROPE

ՅԱՌԱՋ

ԲԱԺԱՆԵԳԻՆ

	3 ամս.	6 ամս.	Տար.
ՖՐԱՆՍԱ	35 ֆ.	70ֆ.	140ֆ.
ԱՆԳԼԻԱ	20 շլ.	40 շլ.	
ԵԳԻՊՏՈՍ	»	»	
ԻՏԱԼԻԱ		250 ֆրանք	
ԱՄԵՐԻԿԱ		6 տլ.	10 տլ.
ԵՒՐՈՊԱ		100 ֆ.	200ֆ.

"HARATCH"

Directeur-Propriétaire
SCH. MISSAKIAN
Խմբագիր՝
Շ. ՄԻՍԱՔԵԱՆ

Rédaction et Administration
Խմբագրութիւն եւ վարչութիւն
235, Faub. St.-Martin
PARIS (10e)

MÉTRO: LOUIS-BLANC OU JAURÈS
Téléphone: NORD 67-23
R. C. SEINE 376.286

Հասցէի փոփոխութեան համար պէտք է վճարել 3 ֆրանք

ԿԻՐԱԿԻ
29
ՅՈՒՆԻՍ
1930

29 JUIN 1930

Զ. ՏԱՐԻ Թիւ 1301 — ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԳՐԱԿԱՆ — ԳԻՆ՝ 50 ՍԱՆԹԻՄ

ԵՐԿՈՒ ԽՕՍՔ

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐ

Անհետացող դէմքը, որ կը ներկայացնէ Պօղոս Նուպար, մօտ երեսուն տարուան հայ հանրային կեանք մը ունի և իր ետեւ կը թողու զերազանցապէս բարերարի և ապա, քաղաքական գործիչի համբաւը: Համեմատաբար կարճ ժամանակի մը ընթացքին, Պօղոս Նուպար բարձրացաւ ազգային և քաղաքական դէկավարի դիրքին, կոչուեցաւ խիստ պատասխանատու դերերու, և զարձաւ համբաւեալ անուն մը հայ իրականութեան մէջ:

Իր անհատական կեանքն ու մեծ ձեռնարկութիւնները քննութեան առարկայ չեն: Միջազգային դրամատէր մը, բայց բարի ու պարկեշտ հայ մը ծագումով, որ ազնիւ փառասիրութիւնն ունեցաւ չսահմանափակուելու միայն իր դրամատիրական գործերուն մէջ, այլ նետուեցաւ հանրային բեմը, իր ըմբռնումներուն եւ կարողութեանց չափով ծառայելու այն ժողովուրդին, որմէ ծնունդ առած էր:

Ու այս ընդգծումը՝ մասնաւորապէս անոր համար, որ հազուագիւտ երեւոյթ է տեսնել հայ մեծահարուստը ազգային - քաղաքական բեմին վրայ, կլանուած քաղաքական - ազգային լարուած աշխատանքով, տրամադրելով իր ժամանակը ու դրամը: Հայ հարուստի քաղաքական փառասիրութիւնը և հանրային մարդ դառնալու ձգտումներն այնքան սահմանափակ են, եթէ չըսենք նախնական, որ Պօղոս Նուպարի ընթացքը կրկնապատիկ արժէք ստացաւ, իր համբաւը տանելով ժողովրդական լայն խաւերուն:

Անհատի անցողական կեանքը կը միայ անհետ, ու ինչ որ պիտի փոխանցուի հայ պատմութեան, մարդու մը հանրային գործն է: Ու անհետացող նշանաւոր հայը իր տեղն ու անունն ունի ժամանակակից հայ պատմութեան մէջ: Ցետ մահու գոհացում մը, որ ամէն մէկ բարձր ժահկանացու կը ձգտի ունենալ:

Պօղոս Նուպարի ազգային կեանքը կարելի է բաժնել երկու շրջաններու: Նախ, զուտ մշակութային - ազգային, և ներկրորդ՝ ազգային - քաղաքական:

Ան կը սկսի Եգիպտոսի մէջ, Աղեքսանդրիոյ Թեմական ժողովի առենապետութեամբ, և յետոյ 1906ին կը հիմնէ Հ. Բ. Միութիւնը, կրթական - մշակութային նպատակներով: Պօղոս Նուպարի նուիրատուութիւններու և ջանքերու շնորհիւ, Բարեգործականն ընդլայնեցաւ, կատարեց մշակութային կարեւոր դեր մը հայ կեանքին մէջ, և կոչուած է տակաւին աւելին կատարելու, եթէ ոմանք չշեղեն զայն իր համազգային շինարարական նպատակներէն:

Այդ գծի վրայ Պօղոս Նուպար մինչեւ իր մահը շարունակեց օժանդակել հանրային - մշակութային ձեռնարկներուն, շարք մը հաստատութիւններ կապելով իր բարերարի անուան: Եւ իր բարեգործական բոլոր ձեռնարկներուն մէջ հայութեան իրական պահանջներուն եւ պայմաններուն գիտակցութիւնը կրցաւ դնել:

Ներգաղթի գործին հանդէպ իր ուշադիր վերաբերմունքը, նաեւ հայ մշակոյթի հանդէպ իր գուրգուրանքը եւ անոր բերած օժանդակութիւնը, ամէնէն լաւ վկայականներն են Պօղոս Նուպարի անձնաւորութեան:

Անշուշտ այս թուումները բնաւ չեն համեմատուիր օտար ազգերու մեծ բարեգործութիւններուն հետ, սակայն մեր իրականութեան մէջ, հայ հարուստներու մեծամասնութեան անտարբերութեան քով, ըստ ամենայնի գնահատանքի արժանի են:

Իսկ Պօղոս Նուպարի քաղաքական գործունէութեան շրջանը կը սկսի 1912ին, երբ ան կը կոչուի Հայ Պատուիրակութեան նախագահի պաշտօնին, հետապնդելու հայկական բարենորոգումներու խնդիրը: Կաթողիկոսի կոնդակը, որ այդ դերը կուտար անոր, թելադրուած էր հայ զանազան հոսանքներու, ինչպէս նաեւ Հ. Յ. Դաշնակցութեան կողմէ:

Ու այս տեղ պէտք է նորէն շեշտել որ Պօղոս Նուպար կրնալն ունեցաւ քաղաքական ասպարէզ իջնելու և գործելու փոթորկալի և ճակատագրական շրջանի մը, երբ հայկական բարենորոգումները, կամաւորական շարժումը, Հայաստանի Հանրապետութեան հիմնումը և ամբողջական Հայաստանի ազատութեան բարդ խնդիրներն իրարու յաջորդեցին: Պօղոս Նուպար, որպէս Ազգ. Պատուիրակութեան նախագահ այս բոլոր քաղաքական անցքերուն մէջ իր գործօն մասնակցութիւնը բերաւ, շատ անգամ ծանր տարակարծութիւններու տեղի տալով, որոնց մասին հիմա առեն չէ վերջնական գնահատանքը ընելու:

Այդ աշխատանքները հայ քաղաքական պատմութեան մէջ իրենց յատուկ տեղն ունին, և պիտի կրնան գոնէ մասամբ մը, քաղաքական աշխարհի մէջ ապահովել անոր անուան յաջորդականութիւնը իր մեծանուն հօր, պետական մեծ մարդուն՝ Նուպար փաշայի անունէն յետոյ:

Կ. Ս.

ՎՐԻՊԱԿ.— երէկուան խմբագրականին մէջ վերէն վար 10րդ տող, կարդալ «մարմինը մեռցուցին» փոխանակ «միացուցին»ի: Վարէն վեր, կարդալ «ջլատիչ տատանումները» փոխանակ «ջլատել տատանումները»,

ՕՐԸ ՕՐԻՆ

Սուրիոյ վասին զեկոյց մը եւս

Ազգերու Դաշնակցութեան Հոգատարութեանց Յանձնախումբը, ֆր. կառավարութեան պատուիրակէն յետոյ, լսեց նաեւ Սուրիոյ եւ Լիբանանի Մարզպանին զեկոյցը, Մերձաւոր Արեւելքի մէջ հոգատարութեան տակ գտնուող երկիրներու համար յայտարարուած սահմանադրութեան մասին:

Մարզպանը Պ. Փոնսօ ծանրացաւ հոգատար կառավարութեան դժուարութիւններուն վրայ, եւ հակիրճ կերպով գծեց Սուրիոյ եւ Լիբանանի մէջ հոգատարութեան վարչաձեւին զանազան փուլերը: 1926 հոկտեմբերէն ի վեր, երկրին հանդարտութիւնը չէ վերջացած եւ որեւէ դրդռութիւն տեղի չէ ունեցած: Վերջին երկու տարիները նշանակելի եղած են ճէնպել Տրիւզի մէջ գոյութիւն ունեցող կազմակերպութեանց զարգացումովը եւ Սուրիոյ մէջ, բոլորին հաւանութեան արժանացող եզրակացութեան մը յանգելու ջանքերով: Նոր յայտարարուած սահմանադրութիւնը մասամբ կազմուած է հինին վրայ: Ջանք չէ խնայուած ընդունելու սուրիական Սահմանադիր ժողովի ղեկավարներուն հաւանութիւնը վարչաձեւի մը հանդէպ, որուն հոգատար կառավարութիւնը կապուած է բացարձակ յանձնառութիւններով: Որովհետեւ սահմանադիր ժողովը չէր ուզեր իր ընթացքը փոխել, հոգատար կառավարութիւնը ստիպուած էր կիրարկելու հոգատարութեան դաշնագրին առաջին յօդուածը եւ յայտարարելու սահմանադրական կանոնները, որոնք կը բաղկանան հինգ մասերէ,— Լիբանանեան սահմանադրութիւն, Ալեքսանտրէթի կազմական կանոնադրութիւն, Լաթաքիոյ կառավարութեան վարչական եղանակ, Սուրիոյ եւ ճէպէլ Տրիւզի կառավարութեանց սահմանադրութիւն:

Բոլշեւիկեան համագումարը

Բոլշեւիկեան 16րդ համագումարը բացուեցաւ նախագահութեամբ Կալինինի, որ վերջին համագումարէն ասդին անցնող կարեւոր դէպքերու մասին կարճ ակնարկութիւն մը բրաւ եւ յիշեց համաձայնցման ու գիւղական տնտեսութեան յառաջդիմութիւնները: Պատգամաւորներէն 40 հոգի ընտրուեցան անդամ նախագահութեան: Անոնց մէջ են Ստալին, Կալինին, Քականովիչ, Մոլոտոֆ, Վորոշիլոֆ, Մակոյեան, Ռիկով, Տօմսկի:

Ստալինի ընտրութիւնը, իբր անդամ նախագահութեան, ողջունուեցաւ բուռն ծափերով: Մոսկուայի բանուորները մեծ ցոյց մը կատարեցին շէնքին առջեւ, ուր տեղի կ'ունենայ համագումարը: Ցուցարարները կը կրէին դրօշակներ, որոնց վրայ գրուած արձանագրութիւններով իրենց հաւանութիւնը կը յայտնէին բոլշեւիկ կուսակցութեան եւ անոր պետին Ստալինի ընդհանուր ուղղութեան: Մայրագոյն-Արեւելքի մասնաւոր բանակին հրամանատարը Պլիւխէր, համագումարը ողջունեց յանուն բանակին:

Համագումարին բուն աշխատանքները սկսան երէկ, կեդրոնական կոմիտէի քաղաքական զեկոյցով, զոր տուաւ Ստալին:

**** Ռիկով եւ Բուխարին որոնք կ'ամբաստանուէին իբր «լուռ դեկավարներ»ը բոլշեւիկեան այ թեւին, համագումարի նախապատրաստական աշխատանքի օրերուն, ենթարկուած էին բուռն յարձակումներու, որոնք մէկէն դադրեցան համագումարէն անմիջապէս առաջ, կարծես տրուած հրամանի մը վրայ:*

**** Կը կարծուի թէ Ստալին ժառդրութիւն ունի համագումարին մէջ ներում առաջարկելու այն տրոցկիստներուն, որոնք ամէն կապ խզած են Տրոցկիի հետ:*

Այ պետերը Ռիկով, Բուխարին եւ Տօմսկի, կուսակցութենէն վտարման սպառնալիքի տակ են: «Պրաւտա» երէկուան իր թիւին մէջ, խիստ վերջնագիր մը ուղղած է անոնց: Կրեմլինի շրջանակներուն մէջ գրոյց կը շրջի թէ խիստ միջոցներ որոշուած են ընդդիմութեան պետերուն դէմ:

Ռուս ներառտրմին ռազմափորձերը

Ռէվալէն տրուած լուրերու համաձայն, պաշտպանութեան նախարարութեան դիտարանները ամէն օր կ'արձանագրեն ռուս պատերազմական նաւերու շարժում մը: Այս նաւերը էսթոնիական ծովեզրին շատ բացերը կը շրջին եւ ցարդ, ցամաքին չեն մօտեցած: Ռուսական նաւատորմի ռազմափորձերը, կը թուի թէ այս տարի տեղի պիտի ունենան Նարվայի ծովախորշին մէջ:

**** Խորհրդային իշխանութիւնը բանակցութեան մէջ է Անգլիոյ հետ, յանձնարարելու համար 40օդանաւեր, որոնք պիտի յատկացուին միմիայն առեւտրական յարաբերութիւններու:*

**** Պերլինէն տրուած լուրի մը համաձայն, Վորոշիլոֆի տեղ պատերազմական գործավար պիտի նշանակուի զօրավար Պլիւխէր:*

Պոլիվիոյ յեղափոխութիւնը

Չակատական լուրերէ եւ քանի մը օրուան լռութենէ յետոյ, կը հաստատուի թէ պոլիվիական յեղափոխութիւնը կը շարունակէ գործել եւ ծաւալիլ:

կատաղի կռիւ մը տեղի ունեցաւ Լա Փազի մէջ, ուր գեներալ ամբոխը, յուզուած՝ յեղափոխութիւն քարոզող երիտասարդ աղջկան մը սպանութենէն, քանիցս յարձակումներ գործեց ոստիկան ուժերուն վրայ: Ոստիկանները ստիպուեցան գնդացիր գործածել եւ սպաննեցին 40 յեղափոխականներ, որոնց մարմինները ցուցադրուեցան քաղաքին հրապարակին վրայ: Սպանեալներու թաղումը նոյնպէս տեղի տուաւ բախումներու: Կառավարական զօրքը կոուեցաւ զինուորական վարժարանի եւ բազմաթիւ զօրագունդերու դէմ, որոնք անցած են յեղափոխականներու կողմը:

**** Ոստիկանութեան կողմէ ժողովուրդին վրայ կատարուած յարձակումէն յետոյ, բանակը ուժգնօրէն ետ մղեց ոստիկանութիւնը եւ ինչպէս նաեւ կուսակիցները նախագահ Սիլեզի, որ արդէն փախած եւ ապաստանած է Ամերիկեան դեսպանատունը: Բազմաթիւ սպանեալներ եւ վիրաւորներ կան: Զօրքը արգիլեց նախարարներու մուտքը կառավարական պալատէն ներս:*

Բանակը որոշեց կազմել ժամանակաւոր կառավարութիւն մը, որ բաղկացած պիտի ըլլայ բոլոր կուսակցութեանց ներկայացուցիչներէն եւ պիտի պատրաստէ նոր ընտրութիւնները:

Նահաս փաշայի յայտարարութիւնները

Վաֆտ կուսակցութեան անդամներէն աւելի քան 700 ծերակուտականներ, երեսփոխաններ եւ քաղաքական խորհրդականներ հաւաքոյթ մը ունեցան Նահաս փաշայի նախագահութեամբ: Եգիպտոսի նախորդ վարչապետը բացատրեց այն պատճառները որոնց հետեւանքով ստիպուեցաւ հրաժարիլ, եւ յայտարարեց թէ վաֆտ կուսակցութիւնը պէտք է պատրաստուի ամէն կարելի միջոցներով կոուելու, պաշտպանելու համար սահմանադրութիւնը:

Գերման դաշինքին տագնապը

Կը հաստատուի թէ նախագահ Հինտէնպուրկի հետ իր տեսակցութենէն, Գերմանիոյ վարչապետը կը վերադառնայ խորհրդարանը լուծելու եւ ի հարկին, հրովարտակ - օրէնքներ կիրարկելու լիազօրութեամբ: Վարչապետը այդ միջոցներուն պիտի դիմէ համաձայն ընդդիմադիր տարրերուն ընթացքին՝ հանդէպ ելմտական նոր ծրագրին:

Ելմտական նոր նախարարը Տիթերիխ կը յուսայ թէ խորհրդարանը հաւանութիւն պիտի յայտնէ իր մշակած ծրագրին, որ նախարարական խորհուրդին մէջ քննութենով, կարգ մը փոփոխութիւններու ենթարկուեցաւ:

Միւս կողմէ արտաքին նախարար Բուրթիուս՝ հաւանած ըլլալով Տիթերիխի ծրագրին, հրաւէր ստացաւ իր կուսակցութենէն հրաժարելու:

Փոքր համաձայնականները

Փոքր-Համաձայնական արտաքին նախարարներու խորհրդակցութիւնը վերջացաւ: Նախարարները խորհրդակցութիւն կատարեցին Լա Հէյի եւ Փարիզի դաշնագրերու կիրարկման վրայ եւ անոնց կապուած կարգ մը խնդիրներու մասին որոշումներ տուին: Ատկից զատ, քննեցին տնտեսական կացութիւնը եւ հաստատելէ յետոյ թէ, Եւրոպայի մէջ տնտեսական ընդհ. եւ լաւագոյն կազմակերպութեան մը ձգտումները կը նշմարուին, կարծիքներու փոխանակութիւն ունեցան այդ ուղղութեամբ երեք երկիրներու գործակցութեան մասին:

Չեխոսլովաքիոյ եւ Ռումանիոյ նախարարները կնքեցին դաշնագիր մը, որ նախաքայլը կը նկատուի Փոքր-Համաձայնականներու միջեւ տնտեսական դաշնագրի մը:

Հնդկական նոր ձերբակալումներ

Տէլհիի մէջ, ոստիկանութիւնը նոր խուզարկութիւններու ենթակարկեց հնդիկ ազգային խորհուրդի կեդրոնատեղին, ուր գրաւեց հազարաւոր արգիլուած թերթեր: Պոմպէյի մէջ, ձերբակալուեցան բազմաթիւ կամաւորներ, որոնք եւրոպական վաճառատան մը առջեւ պահակ կը կենային, հնդիկ յաճախորդներու մուտքը արգիլելու համար:

**** Ազգայնական շարժումին հետ կապ չունեցող բազմաթիւ հնդիկ անձնաւորութիւններ անգամ կը յայտնեն թէ Սիմոնի տեղեկագրին թելադրութիւնները չեն համապատասխաներ հնդիկ ժողովուրդին անկախութեան ձգտումներուն:*

Սիմլայի մէջ, հազարաւորներու հսկայ թափօր մը կը հեծեծէր էշու մը, որ ծածկուած օտար կերպասով եւ գլխուն՝ անգլիական գլխարկ մը, կռնակին վրայ կը կրէր Սիմոնի տեղեկագրին օրինակը: Օրինակը յետոյ այրուեցաւ հրապարակով:

ՊՕՂՈՍ ՆՈՒՊԱՐԻ ԹԱՂՈՒՄԸ

Ինչպէս գրեր էինք, Պօղոս Նուպար փաշայի մարմինը, ուրբաթ երեկոյ փոխադրուեր էր Հայոց եկեղեցին, ուր ժամը 6էն 8, ցուցադրուեցաւ ժողովուրդին:

Բարեգործականի փոխ-նախագահ եւ Հայ Կամաւորներու Միութեան նախագահ Տիգրան խան Քէլէկեանի կարգադրութեամբ, կամաւորները եռագոյնը պարգած՝ հսկեցին դագաղին վրայ, ինչպէս նաեւ Հ. Մ. Ը. Մ.ի սկաուտները:

Համաձայն իր կտակին, յուղարկաւորութիւնը կատարուեցաւ շատ պարզ կերպով, ազգականներու եւ մտերիմներու ներկայութեամբ եւ շաբաթ առտու, ժամը 9.30ին, մարմինը փոխադրուեցաւ Փէռ-Լաշէզի գերեզմանատունը, ուր ամփոփուեցաւ իր կնոջ դամբարանին մէջ:

ՆԱՄԱԿՆԵՐ ՌՈՒՄԱՆԻԱՅԷՆ

ՀԱՅ ԱՐՈՒԵՍՏԻ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍԻՆ ԲԱՑՈՒՄԸ

(ՄԵՐ ՍԵՓԱԿԱՆ ԹՂԹԱԿՑԻՆ)

ՊՈՒՔՐԷՇ, 16 յունիս

Հայ մշակոյթի պատմութեան համար իսկապէս ղեպք մըն էր հայ արուեստի ցուցահանդէսի մը բացումը՝ որ տեղի ունեցաւ երէկ, Ռումանիոյ մայրաքաղաքին մէջ, ղեպք՝ որովհետեւ առաջին ցուցահանդէսն էր որ կը սարքուէր Եւրոպայի մէջ յանուն հայ արուեստին եւ որովհետեւ, ան կոչուած էր անգամ մը եւս սիրելի դարձնել հայ ժողովուրդին անունը։

Նախաձեռնողները անշուշտ յաւակնութիւնը չունէին անթերի գործ մը մէջտեղ հանելու, ո-րովհետեւ, ինչպէս յայտարարած են ցուցակագրութեան մէջ, ցուցադրած են ինչ որ հայ ժողովուրդի եւ գաղութի ներկայ պայմաններուն մէջ, հեռու Երեւանի, Էջմիածնի, Երուսաղէմի եւ Կ. Պոլսոյ պէս հայկական կեդրոններէ, կրցած են հաւաքել։ Եւ այն ալ, անշուշտ, նիւթական եւ բարոյական ամենահամեստ միջոցներով, գործին հաւատքը եւ տքնութիւնը միայն ունենալով իբրեւ լծառբան, մինչ ուրիշ ժողովուրդներ իրենց պետական լայն միջոցներով, հազիւ կը հաւաքձակին մտնել նման ձեռնարկներու մէջ։ Հայկականէն քանի մը քայլ անդին սարքուած լճափնեան ցուցահանդէսը, կուգար իսկապէս բաղդատութեան դնելու պատուղը պետական այդ լայն միջոցներուն եւ մեր համեստ պայմաններուն։

Իրենց ժամանակցութիւնը բերած էին Վենետիկի Մխիթարեան Միաբանութիւնը, հայկաբիչներու Անի ընկերակցութիւնը, Կեղւայի հայկ. թանգարանը, Պուքրէշ-Ռումանահայ Մատենադարանը, Պօթօշանի, Պուքրէշի, Պրայլաի-Բիշնեւի, Բօնսթանցայի, Ճօքշանի, Կալացի, Կեղւայի, Եաշի, Ռօմանի, Սիլիսթրէի, Սուչուվայի հայ եկեղեցիները, Պուքրէշի Սիմոն թանգարանը, Պուքրէշի քաղաքապետական թանգարանը, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ հաւրենակիցներ՝ իրենց ունեցած իրեղէններով։

Բացման սոյն հանդէսին կը նախագահէր ուսուցչապետ Նիքօլա Եօրկա՝ որ իր սքանչացումը յայտնեց ցուցահանդէսին յաղող կազմակերպութեանը եւ ցուցադրուած առարկաներու մասին։ Ներկայ էին նաեւ արքունիքին կողմէ զնդապետ Սվիտէնէք եւ Տիկին Փրօքօփիու, Պուքրէշի երկու քաղաքապետներ՝ Պ. Պ. Փրօթօփոփէսքու եւ Անճէլէսքու, կրթական նախարարութեան կողմէ Պ. Մինուլէսքու, դպրոցներու տան տնօրէն Պ. Ալէքսիանա, Սիմոն թանգարանի հիմնադիր Պ. Սիմու, նոյն թանգարանին տնօրէն Պ. Պունէսքու, Դրամագէտներու Ընկերութեան նախագահ Փրօֆ. Սէվէրքանու, Քալէնտէրու թանգարանին տնօրէն Պ. Սթէրիատի, Ռումէն Ֆէմինիստներու նախագահուհի Տիկին Սաթմարի, լայնի փաստաբաններ Փանթազի եւ Բոզէնթալ, գերման դեսպանատան կողմէ ներկայացուցիչ մը, սակարանի նախագահ Պ. Պրանքովիչ, ինչպէս նաեւ բազմաթիւ նկարիչներ, փրօֆէսօրներ եւ ժառանգաւորականներ։ Հայ հասարակութեան կողմէ ներկայ էին թեմական առաջնորդ Յուսիկ Արք. Ջօհրապեան, ինչպէս նաեւ թեմական խորհուրդի թաղականութեան, հոգաբարձութեան եւ ուրիշ ժարմիններու կողմէ անդամներ։

Ցուցահանդէսին նկարչական բաժինը կը մասնակցին Պուքրէշէն, Փարիզէն եւ Եգիպտոսէն նկարիչներ, որոնց կարգին Յակար Շահին, Սարգիս Խաչատրեան, Տիկին Արմինիա Բաբայեան, Գ. Շահնազար, Ռ. Շիշմանեան, Օ. Աւետիսեան, Հ. Աւազեան, Բ. Վարդանեան եւլն.։

Մախոխեանի եւ Շիլթեանի նկարները բացման հանդէսին չհասան։ Ցուցադրուած էին նաև Այվազովսքիէ, Գ. Բաշինջաղեանէ, Դալուստէ, Երուանդ Ոսկանէ նկարներ։ Ընդունուած էին դարձեալ Փարիզէն Պ. Ա-րամ Ալպանի գեղարուեստական լուսանկարները։

Մանրանկարչական բաժնին մէջ ցուցադրուած էին 40ի չափ ձեռագիրներ, որոնց մէջ ամէնէն աչքառուներն էին Վենետիկի Մխիթարեանց կողմէ տրամադրուած երկու թանկագին ձեռագիրներ՝ մէկը Աւետարան մը, 1331ին գեղազարդուած հաւքաւաւոր Սարգիս Պիծակի կողմէ, եւ 1629ին գրուած ու զարդանկարուած Սաղմոս մը։ Աչքառու էին նաեւ Կեղւայի հայկական թանգարանին կողմէ տրամադրուած 1346ի, 1349ի, 1659ի եւ 1664ի չորս Աւետարաններ, 1351ին և 1354ին գրուած երկու աւետարաններ, առաջինը Եաշէն և երկրորդը Պօթօշանէն, ինչպէս նաեւ զանազան Թուականներու Ճաշոցներու, Մաշտոցներ, Յայտմաւուրքներ, Կանոնագիրներ, Սաղմոսներ, Բարոզդիրքեր եւլն.։

Տպագրութեանց բաժնին մէջ ցուցադրուած էին հայկական ընտիր եւ ինքնատիպ տպագրութիւններ, 1600-1800 տարիներու մէջ լոյս տեսած վենետիկ, Կ. Պոլիս, Ամստերտամ, Մատրաս, Մարսիլիա, Թրիէսթէ, Էջմիածին, եւլն.։

Ցուցադրուած էին նաեւ գըրքերու կաշեպատ եւ արծաթապատ կազմեր 16, 17 եւ 18րդ դարու գործ։

Փորագրութեանց բաժնին մէջ ցուցադրուած էին եկեղեցական անօթներ (սկիհ, խաչ, գօտի, գաւազան, վահան եւլն.), վանի գործեր (դրաժապանակ, ծխատուփ, գաւաթ, զարդ եւլն.), կովկասեան եւ պոլսական ոսկերչական գործեր, վենետիկէն բերուած թագ եւ վահան մը՝ ԺԶ. դարու գործ, նշխարի փորագրուած փայտէ կաղապարներ եւլն.։

Ճարտարապետական բաժինը կը բաղկանար 100ի չափ մեծադիր լուսանկարներէ, որոնք կը ներկայացնէին Հայաստանի եկեղեցիներն ու յիշատակարանները, սկսեալ Էջմիածնէն (483) Ցէկօրէն (486), Երերուկէն (510) Դուինէն (611), Վաղարշապատէն (618), Զուարթնոցէն (640) մինչեւ Անի, Աղթամար (915), Սանահինէն (1061) եւ Դեղարդ (1214)։ Այս բաժնին մէջ ցուցադրուած էին նաեւ հայ եկեղեցիներու ինքնատիպ յատակագիծեր։

Յատուկ բաժիններ ունէին նաեւ հայկ. դրամները՝ Արտաշիսեան, Արշակունեաց եւ Ռուբինեան հարստութիւնէն, հայ եկեղեցական եւ գեղջկական տարազները, հայկական գորգերը, հայ երաժշտական գործիքները, քանի մը ինքնատիպ յախճապակիներ, ձեռագործներ, որոնց կարգին նաեւ ԺԶ. եւ ԺԷ. դարու բանուածքներ։

Ցուցահանդէսին ամէնէն ինքնատիպ բաժիններէն մէկը՝ որ օտարներուն աքանչացումը կը գրաւէր՝ խորանի վարագոյրներն էին, թիւով 10 հատ, Յը Ճօքշանի եկեղեցիէն, Յը Պօթօշանէն, եւ մէկական հատ Եաշէն, Սուչուվայէն, Կալացէն եւ Վենետիկէն։

Այցելուներուն տրամադրութեան տակ դրուած էր օտար լեզուներով հայագիտական հրատարակութեանց ճոխ հաւաքածոյ մը։

**** Հայ Արուեստի ցուցահանդէսը խօսակցութեան օրուան նիւթն է Պուքրէշի մէջ։ Երկէկ գիշեր Պուքրէշի ռատիօ կայանէն սոյն ցուցահանդէսին մասին բանախօսութիւն մը ընելու։ Եւ սակայն երբ շատեր աչք կը խփեն, երբ ազգային կազմակերպութիւնները կը լռեն, նոյնիսկ կը հաւատան թէ «ազգութեան յատկանիշ մըն է կրօնքը», այն ատեն կրօնքը հրէշի պէս կը մտնէ հոգիներէ ներս, մինչեւ որ աւերը կատարեալ ըլլայ։ Այժմ, պատերազմէն յետոյ, կացութիւնը աւելի վտանգաւոր է։ Անհաւոր պատերազմ մը անցաւ, մարդկային միտքը կերպարանափոխութիւն մը կատարեց՝ ճիշդ ինչպէս օձը շապիկ կը փոխէ, եւ սակայն մեր մէջ ոչի՛նչ փոխուած է։ Տուի՛նք հայրենիքը, բայց չտուինք մեր շապիկը։ Ի՛նչ լաւ պիտի ըլլար, եթէ տուած ըլլայինք մեր շապիկն ալ։ Պատերազմը անցաւ, եւ ամէն երկիր պատերազմի սերունդ մը ունի, որ տարբեր կը մտածէ, տարբեր կը զգայ։ Մենք մեծով ու պզտիկով կը մտածենք այնպէս ինչպէս առաջ։ Ի՛նչքան պահպանողական է եղեր հայ հոգին։ Հիմա կայ երիտասարդ սերունդ մը, որ ցնցում մը կրած է պատերազմէն, բայց սկեպտիկ՝ կը սպասէ, անտարբեր՝ կը դիտէ։ Ազգային կամ ընկերային մեր կեանքին մէջ պատերազմի երիտասարդ մը տեսա՞ծ էք,— ո՛չ։ Հիներն են, որ կը գործեն։ Կարելի է զրել մեր պատմութիւնը այսպէս.— Հայ ազգը ընդհանուր պատերազմը չտեսաւ։ Բնաջած էր, երբ իր մէկ մասը ջարդեցին եւ միւս մասը հալածականի դուրս նետեցին։ Եւ ան նորէն «ժամ-ժամի ազգ» դարձաւ, ո՛ւր որ գնաց։ Ուրեմն ինչո՞ւ նեղանալ րուիֆիներուն, որ տուն կը քանդեն։ Չէ՞ որ եօթը Հայ քով քովի գալով նախ ժամ մը կը շինեն։*

***

Թող հայհոյեն ինծի, բայց ես կ'ուզեմ ըսել ինչ որ կը մտածեմ, կ'ուզեմ ըսել, որովհետեւ այլեւս չեմ կրնար լռել։ Ոճիր է լռել, երբ հիւծախտը տուներ կը քանդէ, եւ անդին աղքատիկ հայ ժողովուրդը ժամ մը շինելու համար հսկայ ծախքեր կ'ընէ։

Զուլումի վտանգի մը մասին կը խօսին, երբ անդին րուիֆի երիտասարդ մը իր աչքերը կը փորէ, կին մը իր զաւակները չի ճանչնար, եւ խենթութիւնը համաճարակի պէս կը տարածուի հայ ժողովուրդին մէջ։ Փրոֆ. Մառի վերջերս կը գրէր թէ օտարականները հետզհետէ շատցան Փրանսական յիմարանոցներուն մէջ, եւ կուտար վիճակագրութիւն մը, ուր Հայերն ալ թիւ կը կազմէին արդէն։ Տեսայ, աչքո՛վս տեսայ այդ խենթերը յիմարանոցներու մէջ։ Մէկ մասը միսթիքներ էին։

Եթէ կ'ուզէք իբրեւ ազգ պահել հայ ժողովուրդը, այն ատեն զօրացուցէ՛ք անոր Լիւերն ու ժարմինը։ Խենթութեան մեծագոյն պատճառները ուրիշ տեղ են, սակայն կրօնքը եւս, մասնաւորաբար րուիֆիութիւնը ազդակ մըն է, որ կը հարուածէ հոգիին տոկունութիւնը։ Աւելի որոշ խօսինք.— րուիֆիութիւնը խենթութիւն մըն է։

***

Կ'ըսեն. «Կրօնքը խիղճի գործ է»։ Բայց հինցա՛ւ այս ֆորմիւլը որ, կ'ըսեն թէ, գերմանական է։

Ի՞նչ է խիղճը։

Ա՛աքսիմ Կորքի տկարներուն յատկանիշը կը նկատէ զայն։ Արդարեւ ախտաբանական բան մը կայ խիղճին մէջ։ Փրանսացիները խիղճ եւ գիտակցութիւն կը նոյնացնեն մէկ բառի (conscience) մէջ, որովհետեւ խիղճը հիւանդագին գիտակցութիւնն է, որ կը հարուածէ անհատականութիւնը (personnalité) ակամքը (volonté)։ Հին բարոյականն էր, որ, քրիստոնէութեամբ անած, անհատական եւ ազգային պահանջները սպաննելով, ստեղծեց այդ հիւանդ զգացումը։ Ո՛չ, խիղճը տկարութիւն մըն է եւ գիտական որեւէ հիմ չունի բնական հոգեբանութեան մէջ։ Մանաւանդ պէտք է գիտնալ, որ խղճահար ազգերը երբեք չեն կրնար մէջք շտկել,— եթէ ձեր խիղճը թուրքին իրաւունքներուն մասին կը խօսի, ուրեմն հրաժարեցէք ձե՛ր իրաւունքներէն։ Կը հետեւի թէ մենք խիղճը կը փոխարինենք ազգային կամ անհատական գիտակցութեամբ։

Երբ այսպէս ի՛ւրանանք խիղճը, այլեւս աւելորդ կը դառնայ ծամծմել «կրօնքը խիղճի գործ է» խօսքը։ Ո՛չ, կրօնքը կ'առնենք առանձին, ինքն իր մէջ։ Առանց գիտական բացատրութիւններու մէջ մտնելու, եւ առանց ժողովուրդը դաստիակոեցնելու վախն ունենալու, ալ ժամանա՛կն է ըսելու ճշմարտութիւնը.— Պէտք է յայտարարել թէ կրօնքը թոյն մըն է, ինչպէս կ'ըսէ Կարլ Մարքս, թէ մանաւանդ այսուհետեւ ան ոչ մէկ արժէք ունի իբրեւ պահպանակ։ Երէկ կ'ըսէին թէ մահմետական ծովին մէջ կարեւոր դեր խաղաց ան,— վիճելի՛ հարց։ Այսօր քրիստոնէական ծովին մէջ կարեւոր դեր մը կրնայ խաղալ միայն ապաքրիստոնէական (չեմ ըսեր հակաքրիստոնէական) քաղաքականութիւնը։ Ահա թէ ինչո՛ւ — եթէ տարբեր նպատակներ չհետապնդէր — արդար պիտի գտնէի հայ բոլշեւիկներու հակակրօնական պայքարը։ Ես պիտի ուզէի հրաժայել նոյն իսկ աւելին։

***

Լո՛ւռ է արդի երիտասարդութիւնը։ Բայց ան է, որ պիտի դրէ վաղուան պատմութիւնը։ Եթէ օրուան պատասխանատուները այսպէս ձգեն, տասը տարի յետոյ հիւծախտն ու խենթութիւնը, աւելցուցէք նաեւ օտարացման հոսանքը մա՛րդ չեն թողուր Հայոց ժամերուն ներսը եւ տուներուն մէջը։ Եթէ չտրուին թէ ժամը աւելորդ պերճանք մըն է, եթէ չհասկնան թէ քանի մը հաւատացեալներու համար բաւական է խուժը մը քահանայ,— ի՞նչ հարկ սա եպիսկոպոսներու, պատրիարքներու, կաթողիկոսներու աւելորդ շքախումբը,— եթէ, այո, ժողովուրդը չդաստիարակուի ազգային նոր շունչով, այն ատեն վաղուան պատժագիրը պիտի ըսէ.

— Անէ՛ծք, Հայո՛ց տունը քանդուեցաւ։

Շ. ՆԱՐԴՈՒՆԻ

ՆՈՐ ՊԱՏՈՒՀԱՍԻ ՄԸ ԱՌԹԻՒ

Անցեալ օր, հայ երիտասարդ մը ներս մտաւ ցառաջի խմբագրատունէն եւ ըսաւ.

— Գիւղական շուկաներուն մէջ առուծախ կ'ընեմ, կին մը ունիմ, եւ երկու զաւակներ։ Աշխատանքովս կ'ապրէինք, եւ երջանիկ էի եւ Շաբաթէ մը ի վեր դժոխքի մէջ կ'ապրիմ։ Րուիֆիները կնոջս խելքը տարած են եւ կինս այլեւս մոռցած է իր ընտանիքը։ Ոչ զաւակները կը ճանչնայ, ոչ ալ ինծ։ «Ձեր հոգին փրկուած չէ» կ'ըսէ։ Իմացայ, որ տարիէ մը ի վեր րուիֆիներուն հաւաքոյթին է գացեր եւ վերջերս՝ ակրոտուեր։ Ի՞նչ ընեմ, ոչ ծեծը օգուտ ըրաւ, ոչ ալ եպիսկոպոսին խօսը։ Ըսէ՛ք, ի՞նչ ընեմ, ո՞վ պիտի նայի զաւակներուս։ Գացի րուիֆիներուն պետին։ «Ուրախացի՛ր, հրճուէ՛, կնոջդ հոգին փրկուած է» կը կրկնէր ապուշը։ Սպառնացի, բայց ի՞նչ օգուտ։ Երբ ծեծես՝ կ'ուրախանան, երբ թքնես՝ ովսաննա կ'երգեն, իբրեւ մարտիրոսներ։ Եւ հիմա դժոխք դարձած է տունս,— զաւակներս կուլան, ես կուլամ եւ կինս ուրախութեան սաղմոս կը կարդայ»։

Հարցափորձեցինք երիտասարդը, մանրամասնութիւն ուզեցինք, սպասեցինք, որ ամբողջ վիշտը պարզէ մեզի,— օ՛ անգթութիւն։

Եւ երիտասարդը չդիմացաւ ու լացաւ։

Ուժեղ, աշխատասէր եւ յաղթակամ երիտասարդը լացաւ տղու պէս, հեծկլտալով ու կանչելով.

— Տունս քանդուեցա՛ւ...։

***

Երեք տարի առաջ, զաւառները պտոյտի մը ընթացքին, հոտն էի առեր րուիֆիներուն։ Փարիզի մէջ ալ լսեր էի անոնց գործունէութեան մասին։ Այս սուր հոտառութիւնը ստացած եմ գիւղէս, ուր վարդապետ շինելու ֆապրիքա մը կար։ Կրօնաւորներու սխրագործութեան մասին ուրիշ ամէն գիւղացիէ կամ քաղաքացիէ աւելի բան գիտէ Արմաշցին։

Միայն այդ պարագան պիտի բաւէր ինծի, առելու համար ժամին ու ժամուորը։ Այլեւս հարկ չկայ կրօնքի մասին վէճի բռնելու փրօֆ. տօքթ. Սէվէրեանու։ Նախ հաւաոօտ ակնարկ մը նետելով հայ ժողովուրդի եւ իր մշակոյթի գլխաւոր գիծերուն վրայ, յետոյ զատ զատ նիւթ ընտրելով ցուցահանդէսն եւ իր զանազան բաժինները, կոչ ըրաւ ի վերջոյ ոուժէն հասարակութեան երթալ դիտել ցուցահանդէսը՝ արժանի դասը քաղելու համար։

**** Քանի մը օր յետոյ ցուցահանդէսը այցելութիւնը պիտի ընդունի Ռումանիոյ Քարոլ թագաւորին եւ Մարիա թագուհիին։*

ԲԱՐՁՐԱԳՈՅՆ ՍԷՐ

(ՊԱՏՄՈՒԱԾՔ)

Կակափէփէն թագաւորն էր Մալայեան կղզեխումբի Օմպայա պզտիկ կղզիին։ Ան դաժան ու արիւնարբու կուռող մըն էր։ Այն ատենները Օմպայացիք դեռ մարդակեր էին, բայց ո՛չ այնպիսի մարդակերներ, ինչպէս էին հին ատեններու վայրենի ժողովուրդները որ մէկզմէկ կը սպաննէին ու կ'ուտէին ո՛չ թէ ատնոր հաժարմիայն, որանոնք շատ կը սիրէին արիւն թափելը եւ իրար ոչընչացնելը, այլ, եթէ կարելի է այսպէս ըսել, սառնարիւն մարդակերներ էին։ Այսինքն ո՛չ թէ չարութեան եւ կատաղութեան համար կ'ուտէին, այլ որովհետեւ մարդկային միսը համեղ կը գտնէին։

Դժուար է այդպիսի մարդակեր սիրահար մը երեւակայել, ի հարկէ. բայց միջանկեալ, Կակափէփէն սարսափելի կերպով սիրահարուած էր Ռիթօքային որ տակաւին մատաղահաս եւ հրաշալի գեղեցկութեամբ մարդակերուհի մըն էր։

Իր ձիգ իրանը, մութ գոյն, շոյող աչքերը, պզտիկ բերանը, սեւ, երկար ու փայլուն մազերը, նուրբ ու բարակ ձեռները և գեղեցիկ ոտները գինքը կը տարբերէին իր ցեղակիցներէն եւ կիրք կը վառէին սիրահար թագաւորի սիրտին մէջ։ Բայց չնայած որ Կակափէփէն հրաբորբոք կիրք ունէր այդ աղջկան հանդէպ, դարձեալ կը սպասէր, որ սիրելի ըլլար անոր։ Թագաւորը կ'ուզէր կնութեան առնել զայն, բայց այդ պիտի ըլլար անոր կամքովը եւ ո՛չ ի իր անսահման իշխանութեամբ իր զաժանութիւններովը յայտնի այս մարդը քնքոյշ ու ճկուն կը դառնար այդ գեղեցիկ աղջկան առջեւ։

— Օ՛, սիրելի Ռիթօքա, — բացականչեց Թագաւորը, — շա՛տ հրաշալի բաներ կան աշխարհիս վրայ — արշալոյսը որ կը վառի ալեկոծ ծովին վրայ, արեւը՝ որ կ'ոսկեզօծէ անոր անծայր տարածութիւնը իր գեղցիկ ճառագայթներով, կարմիր ծաղիկները իմ պարտէզիս, լճին եզերքի հարսնամատները, կանչուելիքն անտառին ու վերջապէս, կապոյտը մեր մշտապայծառ երկնքին — բայց այս ամէնը չեն արժէր քու գեղեցկութիւդ։ Ծորեկը արեւին ճառագայթները կը խածնեն իմ մերկ մարմինս, բայց անոնք այնպէս չեն այրեր, ինչպէս քու աչքերէդ եկողները։

Այսպիսի նուրբ ու զգայուն բառեր վայրենի մէկու մը շուրթներուն վրայ, որ մինչեւ հիմա պատերազմի, սպանութեան եւ իր գոներուն տանջանքներու աղմուկին մէջ կը գտնէր իր հաճոյքը, տարօրինակ կ'երեւէին։ Ռիթօքան լսեց ու ոչինչ պատասխանեց։

Բայց Կակափէփէն չը յուսահատեցաւ, այլ շարունակեց աւելի յամառ կերպով.

— Սիրտս կը զարնէ, ցանկութիւնը կը խեղդէ ինծի։ Ես կը սիրեմ քեզի, Ռիթօքա՛։ Ե՛կ։ Ե՛կ։ Իմ գահիս վրայ ազատ տեղ կայ. քեզի՛ կը սպասէ։ Ան քեզի կը սպասէ նաեւ իմ անկողնիս մէջ։ Բաժնէ՛ իմ ամբողջ վառքն ու հարստութիւնը։ Իմ ժողովուրդս ծունկի պիտի գայ քու առջեւ։ Քեզի համար ես կը նուաճեմ բոլոր հարեւան կղզիները եւ անոնք կ'ըլլան քու իշխանութեանդ տակ։ Իմ նաւակներս գրաւած երկիրներէս հարստութիւններ կը բերեն քեզի համար — ոսկի, աղաժանդ ու մարգարիտ։ Հաժաձայնէ՛, սիրելի՛ս, եւ քու բոլո՛ր ցանկութիւններդ պիտի կատարուին։

Բայց Ռիթօքան նայեցաւ անոր վրայ անհասկանալի զարմանքով լի աչքերով եւ լռեց։ Այն ատեն, վայրենին մէկ ոտիւնով ցատկեց աղջկան վրայ։ Մանկաժարդ գեղեցկուհին ոտաւ լալ ինադաւորը հանգստացաւ ու գնաց։

***

Անդամ մը, երկար աղաչանքներէ ետքը, կակափէփէն թափառեցաւ անտառը, մտածելով թէ այլեւս անկարելի է այդպէս շարունակել եւ որ վերջ ի վերջ, ինքը մարդիկ պիտի ղրկէ գողնալու համար այս յամառը։ Յանկարծ չորցած տերեւներու եւ կոտրտուող ճիւղերու ձայնը գրաւեցին մէջէն ուրի՛ ձայներ լսեց։ Ծառերու արանքէն նայելով իրարու փաթթուած զոյգ մը նկատեց։

— Սիրահարնե՛ր, — մտածեց ան, — անոնք փրկարար շուքը կը փնտռեն։ Ամէն բանէ կ'երեւայ որ երիտասարդներ են։

Թագաւորը ուզեց հեռանալ, բայց ականջին հասան ձայներ զորսկարտասանէրերիտասարդը։ Այնքա՛ն անուշ էր այդ ձայնը, որ Թագաւորը չկրցաւ չլսել զայն։

— Կը լսե՞ս այս թռչուններքը, սիրելի՛ս, անոնք ամէնքը սիրոյ մասին կ'երգեն։ Հասկուշ, թէ հսկայական երջանկութեամբ լեցուն բնութիւնը կը ստիպէ քեզի ճանչնալ գինքը։ Գիտե՞ս թէ, ո՛վ աստուածայինս, ի՛նչ հաճոյք կը զգամ քու ձեռքիդ մէկ հպումէն, երբ գրած կ'ըլլաս իմ ուսիս, քու շունչդ որ կը շոշէ իմ երեսս եւ ի՛նչ դող կը պատճառէ ինծի քու հայեացքդ, երբ իմինիս կը հանդիպի։

Վայրենին կ'ըսէր այս ամէնը իր ձեւով, բայց սիրէն անոնց քով ալ չկա՞ն խօսքեր, ինչպէս ինծ մօտ, ուր սէրը արտայայտելու համար։ Եւ սիրէն Օմարայեցիները ունէին զայն, բայց այդ պիտի ըլլար անոնց կամքովը եւ ո՛չ ի իր անսահման իշխանութեամբ իր զաժանութիւններովը յայտնի այս մարդը քնքոյշ ու ճկուն կը դառնար այդ գեղեցիկ աղջկան առջեւ։

— Օ՛, սիրելի Ռիթօքա, — բացականչեց Թագաւորը, — շա՛տ հրաշալի բաներ կան աշխարհիս վրայ — արշալոյսը որ կը վառի ալեկոծ ծովին վրայ, արեւը՝ որ կ'ոսկեզօծէ անոր անծայր տարածութիւնը իր գեղեցիկ ճառագայթներով, կարմիր ծաղիկները իմ պարտէզիս, լճին եզերքի հարսնամատները, կանչուելիքն անտառին ու վերջապէս, կապոյտը մեր մշտապայծառ երկնքին — բայց այս ամէնը չեն արժէր քու գեղեցկութիւդ։ Ծորեկը արեւին ճառագայթները կը խածնեն իմ մերկ մարմինս, բայց անոնք այնպէս չեն այրեր, ինչպէս քու աչքերէդ եկողները։

Այսպիսի նուրբ ու զգայուն բառեր վայրենի մէկու մը շուրթներուն վրայ, որ մինչեւ հիմա պատերազմի, սպանութեան եւ իր գոներուն տանջանքներու աղմուկին մէջ կը գտնէր իր հաճոյքը, տարօրինակ կ'երեւէին։ Ռիթօքան լսեց ու ոչինչ պատասխանեց։

Բայց Կակափէփէն չը յուսահատեցաւ, այլ շարունակեց աւելի յամառ կերպով.

— Սիրտս կը զարնէ, ցանկութիւնը կը խեղդէ ինծի։ Ես կը սիրեմ քեզի, Ռիթօքա՛։ Ե՛կ։ Ե՛կ։ Իմ գահիս վրայ ազատ տեղ կայ. քեզի՛ կը սպասէ։ Ան քեզի կը սպասէ նաեւ իմ անկողնիս մէջ։ Բաժնէ՛ իմ ամբողջ վառքն ու հարստութիւնը։ Իմ ժողովուրդս ծունկի պիտի գայ քու առջեւ։ Քեզի համար ես կը նուաճեմ բոլոր հարեւան կղզիները եւ անոնք կ'ըլլան քու իշխանութեանդ տակ։ Իմ նաւակներս գրաւած երկիրներէս հարստութիւններ կը բերեն քեզի համար — ոսկի, աղաժանդ ու մարգարիտ։ Հաժաձայնէ՛, սիրելի՛ս, եւ քու բոլո՛ր ցանկութիւններդ պիտի կատարուին։

Բայց Ռիթօքան նայեցաւ անոր վրայ անհասկանալի զարմանքով լի աչքերով եւ լռեց։ Այն ատեն, վայրենին մէկ ոտիւնով ցատկեց աղջկան վրայ։ Մանկաժարդ գեղեցկուհին ոտաւ լալ ինադաւորը հանգստացաւ ու գնաց։

***

Անդամ մը, երկար աղաչանքներէ ետքը, կակափէփէն թափառեցաւ անտառը, մտածելով թէ այլեւս անկարելի է այդպէս շարունակել եւ որ վերջ ի վերջ, ինքը մարդիկ պիտի ղրկէ գողնալու համար այս յամառը։ Յանկարծ չորցած տերեւներու եւ կոտրտուող ճիւղերու ձայնը գրաւեցին մէջէն ուրի՛ ձայներ լսեց։ Ծառերու արանքէն նայելով իրարու փաթթուած զոյգ մը նկատեց։

— Սիրահարնե՛ր, — մտածեց ան, — անոնք փրկարար շուքը կը փնտռեն։ Ամէն բանէ կ'երեւայ որ երիտասարդներ են։

Թագաւորը ուզեց հեռանալ, բայց ականջին հասան ձայներ զորսկարտասանէրերիտասարդը։ Այնքա՛ն անուշ էր այդ ձայնը, որ Թագաւորը չկրցաւ չլսել զայն։

— Կը լսե՞ս այս թռչուններքը, սիրելի՛ս, անոնք ամէնքը սիրոյ մասին կ'երգեն։ Հասկուշ, թէ հսկայական երջանկութեամբ լեցուն բնութիւնը կը ստիպէ քեզի ճանչնալ գինքը։ Գիտե՞ս թէ, ո՛վ աստուածայինս, ի՛նչ հաճոյք կը զգամ քու ձեռքիդ մէկ հպումէն, երբ գրած կ'ըլլաս իմ ուսիս, քու շունչդ որ կը շոշէ իմ երեսս եւ ի՛նչ դող կը պատճառէ ինծի քու հայեացքդ, երբ իմինիս կը հանդիպի։

Վայրենին կ'ըսէր այս ամէնը իր ձեւով, բայց սիրէն անոնց քով ալ չկա՞ն խօսքեր, ինչպէս ինծ մօտ, ուր սէրը արտայայտելու համար։ Եւ սիրէն Օմարայեցի-

ներուն մէջ ալ չկան բանաստեղծներ։

— Ափսո՛ս, ժառանգ Թագաւորը,— այս ներիտասարդ սիրտերը այնպիսի բառեր կ'արտասանէ, որոնք երբեք չեն գտնուած իմ շուրթերուս վրայ, բայց եւ այնպէս, ան, որուն համար կ'արտասանէ իր խօսքերը, այնքան ալ տրամադիր չերեւար իրեն ենթարկուելու։ Այս բանը կը մխիթարէ զիս։

Շամբոյրին ձայնը ընդհատեց անոր մտածմունքը։

— Կարծես թէ քիչ մը շտապեցի,— քրթմնջեց Թագաւորը։

— Աղաւնին բռնուեցաւ։ Ինծի կը մնայ մեկնիլ առկէ ամէնէն առաջ մինչեւ վերջ...Ի՛նչ։

Բայց միւս ձայնը, որ կը պատասխանէր առաջինին, կեցած տեղը գամեց զինքը։

— Օ՛ Փուփուս, քու մարմինդ դողը կը համակէ՛ իմ հոգիս։ Դո՛ւն երիտասարդ ես եւ գեղեցիկ։ Դո՛ւն շատոնց կը սիրես զիս եւ ես կը բաժնեմ քու սէրդ, հասարակ հովիւիդ սէրը, որ յաղթեց ինծի այն աստեղերը մեր ամենակարող Թագաւորը զուր կ'աղաչէր իր Թագուհին ըլլալ։

Այս ակնարկը ընող ձայնին մէջ կակափէփէչն ճանչցաւ Ռիթքէն։ Կատաղութիւն կը ցատկէր իր աչքերէն։ Ի՛նչ ընել։ Յարձակի՞լ վրան. կտրել անոնց շուրթերն իրարու միացնող ելքտրական թելը։

Իսկապէս կատաղի էր իր ցանկութիւնը, բայց զսպեց։ Կամացուկ, շունչը պահած, հեռացուց զինք խանգարող ճիւղերը եւ շարունակեց սպասել։

Կախարդական շրջանակ մըն էր շուրջը։ Այրեցեալ գօտիներուն մէջ հսկայական բոյսերու ծաղիկներն ու պտուղները, բարձրահասակ խոտերն ու ժեժաւալ տերեւները կը զուգորդուին իրարու եւ դինովցնող բուրմունքով մը կը համաւփոեն տարածութիւնը։

Սիրահարները վայրկեան մը շփոթած նայեցան մէկզմէկու։ Ռիթօքեան ժպտեցաւ, իր երկար յարթիչները վար էին կախուած ու Փուփուն բռնած էր անոր ձեռքը։

Ան կամաց-կամաց դէպի իրեն քաշեց աղջիկը, որ դեռ կ'ընդդիմանար, բայց զգալով անոր ամուր գրկումը, ծռեց գլուխն իր ուսին։ Իր շուրթերը կը դողային, իսկ աչքերը կը փակէին կայծակի պէս։ Այդ առեն կանչ թռուիներուն մէջէն, կատարեալ գեղեցկութեան մէջ ծաղկեցաւ սէրն ու երիտասարդութիւնը։ Ետքը հասաւ՛ յն վայրկեանը, որուն այնքա՛ն անհամբեր կերպով կը սպասէր Թագաւորը։

Եւ ճիշդ ա՛դ րոպէին Թագաւորն առաւ իր աղեղը, որմէ երբէք չէր զատուեր, եւ դեռ սիրահարներու շուրթերն իրարու

ՄԻՏՔ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏ

ԳՐԱԿԱՆ ՎԷՃ ՄԸ

Անտրէ Լէվինսոն Les Nouvelles Littéraires-ի մէջ ծանր քննադատական մը գրած էր Մայակովսկի մասին։

Եւ ահա խումբ մը գրագէտներ եւ արուեստագէտներ, — ֆրանսացի, կէս-ֆրանսացի, ռուս, իտալացի, սպանիացի, բոլորն ալ «յառաջապահ», — բողոքագիր մը ղրկեցին փարիզի յիշեալ գրական շաբաթաթերթին, ուր կը պնդէին թէ ծանր սխալներ կը պարունակէ Լէվինսոնի յօդուածը, թէ անարգուած է ռուս մեծ բանաստեղծի մը յիշատակը, թէ գրուած է պարզապէս վրէժ լուծելու համար իբրեւ ռուս տարագրեալ։

Այսպիսի բողոքագիրներ արժէք մը չունին։ Ընդհանրապէս մարդ մըն է, որ կը գրէ եւ բարեկամաբար ստորագրել կուտայ ուրիշներուն ալ։ Այդպիսի ճարտարութեան մը օրինակը ցոյց տուաւ փարիզի մէջ հայ գրագէտ մըն ալ Ահարոնեանի դէմ, իր գրած բողոքագիրին տակ ժողվելով անունները քանի մը գրագէտներու, որոնք ետքէն... յարգանքի գացին «ամբաստանուած» գրագէտին յօրելեանին։

Լէվինսոն իր պատասխանին մէջ սուր հեգնանք մը ունի բոլոր այդ ստորագրողներուն դէմ, որոնց մէջ օտարներ ալ կան եւ

չը միացած՝ նետը սլացաւ։ Ուժեղ ու վարժ ձեռքէ թռած այդ նետը մխուեցաւ Ռիթօքէի քունքը։ Իր վայրկենական խոցը ժահացուէր եւ Ռիթօքէի սիրոյն արտաբերած վերջին բացականչութիւնը Փուփուն ընդունեց անոր ժահուան վերջին հառաչին հետ միասին։

Հովիւը միայց քարացած, թագաւորն էր կեցած իր առջեւ։ Ըստ ընդունուած սովորութեան Փուփուն հրաժեշտ տուաւ սպանուածին, չկասկածելով վարկեան մը, թէ հերթը իրեն պիտի գայ հիմայ, բայց Թագաւորը վրան անգամ չնայեցաւ։

Երկար դանակը ձեռքին բռնած — որով կինուած են բոլոր Օմպայացիները — Թագաւորը դէպի դիակն ուղղուեցաւ. կարծես կը քննար։ Ծռեցաւ անոր վրայ եւ ճկուն ու վարժ ձեռքով կտրեց նախ անոր ձախ ձեռքը, ետքը՝ աջ, բաժնեց ձեռքը ողնաշարէն եւ սկսաւ ուտել, սարսափելի կերպով բերանը չբծփացնելով։

Փուփուն տեսնելով այս, առանց որ եւ է ձեւականութեան, նստեցաւ Թագաւորին քով եւ, վերցնելով ձախ ձեռքը, հարցուց.

— Ինծի ալ Թոյլ կուտա՞ս։

Թրգմ. Ս. ԵՒԱՆԵԱՆ

ԳԻՐՔԵՐՈՒՆ ԳԻՆԸ

Ապահովաբար, սիրելի ընթերցողներ, «Միտք եւ Արուեստ»ի այս բաժնին մէջ քանի մը փշրանք չեն բաւեր ձեզի, եւ դուք ալ հիւանդութիւնն ունիք գիրք գնելու։ Ափսո՜ս գիրքի գնորդներուն։ Որովհետեւ նորէն պիտի սղեն գիրքերը։ Ֆրանսական գրատուները արիւն-արցունք կուլան եւ կը զրմանան, որ ի՞նչպէս կ'ապրին եւ դեռ չեն մեռած։ կարելի՞ բան է սովորական ծաւալով գիրք մը ծախել 12 ֆրանքի։ պէտք է 20 ֆրանքի ծախել, կ'ըսեն։ գնորդը ուզէ չուզէ՝ պիտի գնէ, հիւանդ է, չկարդայ՝ աւելի կը հիւանդանայ։ Ընպիտա՜ն գիրք, այս որքա՜ն ալ համով ես։

ՋԱԶԸ... ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ

Ընդունուած կարծիք մըն է թէ ճաղը խափչիկեան երաժշտութիւն է։

Ֆորթիւնա Սթրովսքի կը կարծէ թէ ծագումով... ֆրանսական է։

Եւ ահա թէ ինչպէս կը բացատրէ այդ ծագումը։

Ափրիկէի խափչիկները չեն ճանչնար ճաղը։ Ընդհանրապէս Միսիսիփիի խափչիկներն են, որ ճաղ կը նուագեն։ Արդ, այս խափչիկները ատենօք գերի էին եւ կը գտնուէին ֆրանսացիներուն տիրապետութեան տակ։ Եւ դեռ մինչեւ այսօր խափչիկները կը ծառայեն ներմանտիոյ, փիքարտիոյ եւ փուաթեւի ընտանիքներուն մէջ։ Ֆրանսացիներէն փոխ առնելով մեղեդին, խափչիկները, սիրահար կշռոյթի, խառնեցին իրենց կրկնաձայնութիւնները, իրարու մէջ ձուլեցին կշռոյթ եւ մեղեդի, — ահա ճաղը։

Արդարեւ, կ'ըսէ Սթրովսքի, ճաղը կը բաղկանայ կշռութաւոր կրկնաձայնութիւններէ եւ մեղեդիական քաղձրաձայնութիւններէ։

Խափչիկները այնքան խառնած են կշռոյթն ու մեղեդին, որ անկարելի է այլեւս տարբաղդրել։ Փորձ երաժշտագէտ մը, քակելով ճաղին բաղկացուցիչ տարրերը, պիտի գտնէր ֆրանսական երգ մը, զոր խափչիկեան շրթները առած են կանուխ, շա՜տ կանուխ, ֆրանսական ընտանիքներէն։

Եւ արդէն, կ'աւելցնէ Սթրովսքի, այդ լուսնոտ երաժշտութեան պէս, ամերիկեան քաղաքակրթութիւնն ալ «ամալկամ»մըն է ֆրանսական հոգիին — գուարթ եւ շնորհագեղ — եւ սաքսոն հոգիին — խիստ եւ մաքրակրօն։

Բայց պնդողներ կան, թէ խափչիկեան երաժշտութիւնը եղբայրն է խափչիկեան արուեստին, — խորհրդանշանապաշտ եւ ոգեպաշտ — որուն յատկանշական տարրն է գիծը։

Արդարեւ ճաղը ձայնաւոր գիծերու խճանկար մըն է։

ՀԱՅԱՍՏԱՆ

ԳՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔ

Գրեցինք թէ Հայաստանի պրոլետգրողները Լենինականի գործարաններուն մէջ գրական երեկոներ կազմակերպած էին բանուորներուն համար։ Երբ Ալագան, Նորենց, Ցարօնցի, Գ. Սարեան, Ղ. Կոմունի, Վ. Բզնունի, Ղաւնի կարդացին իրենց գործերը. բանուորները մատ բարձրացուցին եւ ըրին հետեւեալ քննադատութիւնները։

— Թող մեր պոէտները լաւ իմանան, որ մեզ հարկաւոր չեն պոէտական ճիչեր, այլ ուժեղ ստեղծագործութիւններ, մեզ հարկաւոր չեն գովերգներ, այլ առարկայական գրուածքներ։

— Դժբախտաբար պրոլետգրողները կուտակուած են երեւանի մէջ եւ չեն գալիս գործարանները, եւ աւելի չեն մօտենում բանուորական մասսաներին։

— Պրոլետգրողները կտրուած են բանուորներից։ Մեզ հարկաւոր են կարդալ գեղարուեստական գրուածքներ, թէ՛ բանուորական, թէ՛ գիւղական, թէ՛... սիրային խնդիրների շուրջ։

— Պրոլետգրողները ուշադրութիւն քիչ են դարձնում բանուորների շարքերից առաջ եկող գրողների վրայ։

— Հինգ տարւայ մէջ առաջին անգամ է որ պրոլետգրողները գալիս են մեզ մօտ։

— Պրոլետգրողները չեն ղեկավարում դրամատուրգիայով։ Գրում են բարդ եւ բանուորներին անհասկնալի։

— Պրոլետգրողները պէտք է լինեն կեանքի բոլոր անկիւններում եւ ոչ թէ նստին կաբինէտներում։

— Մենք ունենք պրոլետգրողներ, որոնք գովերգում են բանուորներին, առանց տեսնելու նրանց եւ ուսումնասիրելու նրանց աշխատանքները։

* * *

Լենինականի հիւսուածեղէնի գործարանին բանուորները կազմեցին գրական խմբակ մը, 20 անդամներով, կապուած պրոլետգրողներու միութեան։

Հիմը դրուեցաւ նաեւ քրտական եւ Թրքական երկու գրական խմբակներու։

Երեւանի մէջ պրոլետգրողներու միութեան մասիսի ընդհ. ժողովին ընթացքին Զարենց կոչ մը տուաւ պետական հրատարակչական տան գեղարուեստական ծրագիրներուն մասին։

Գրական ժողովները եւս կանոնաւորաբար շարունակուեցան Երեւանի մէջ։ Դ. Դէմիրճեան գանազան դասախօսութիւններ տուաւ. 1.— ի՞նչպէս գրել, 2.— գրական սեռերը, 3.— ոճը։ Վանանդեցի դասախօսութիւն մը տուաւ ի՞նչպէս օգտագործել դասականներին նիւթին մասին։

Ցունիսի ընթացքին դասախօսութիւններ պիտի ըլլան երգիծաբանութեան, մանկական գրականութեան, ռուս ժամանակակից գրականութեան մասին։

* * *

Ադրբէջանի պետական հրատարակչականը Թուրքերէնի Թարգմանած եւ հրատարակած է Արագիի «Ապրողները» պատմուածքներու ժողովածուն, Արաքսի «Ալեանը» վիպակը, Մկրտիչ Արմէնի «Սոնա», «Ջուրէջդա» պատմուածքները, Ակսէլի «Իվան Բէյը», Մելիքեանի «Ցունէլի մօտ»ը, Ալագանի «Ճանապարհին»։

Վրաստանի պետական հրատարակչականը շուտով լոյս կ'ընծայէ հայ պրոլետգրողներու գործերէն ծաղկաքաղ մը։

Ռուս պետական հրատարակչականը եւս պիտի հրատարակէ նման ծաղկաքաղ մը, ուր առաջաբանը գրած են Աւտիրին եւ Ն. Դաբաղեան։

ՕՐ. ՀԱՅԿԱՆՈՒՇ ԱԿՈՆԱՅԵԱՆ
(Ատաբազարցի)
ԵՒ
ՎԱՇԱԳՆ ԹՈՒՐՍԱՐԳԻՍԵԱՆ
(Հաճընցի)
ՆՇԱՆՈՒԱԾ
22 Յունիս 930 Փարիզ

Ասկէ գատ ռուս պետական հրատարակչականը առանձին գիրքով պիտի հրատարակէ Շիրվանզադէն, Նարդոսէն, Զարենցէն, Թակունցէն, Ալազանէն, Վշտունիէն, Մ. Արմէնէն, Մ. Դարբինեանէն, Մահարիէն Թարգմանածոյ գործեր։

Ուկրայնական պետական հրատարակչականը եւս հայ գրողներէն պիտի հրատարակէ երկու ծաղկաքաղներ, մէկը չափածոյ, միւսը արձակ։

Հայաստանի գրողներուն գործերը արտասահմանի հայութեան եւս ծանօթացնելու նպատակով, արտասահմանի մէջ շուտով լոյս պիտի տեսնեն երկու ժողովածուներ, լաւագոյն գրողներու գործերէն։

Շիրվանզադէի «Քասոր» Թարգմանուած է Թուրքերէնի եւ արդէն լոյս տեսած, վրացերէնի Թարգմանուած է «Նժոյռը»։ Շուտով լոյս կը տեսնէ վրացերէն լեզուով Դէմիրճեանի «Քաջ Նազարը»։

Վրաստանի պետական հրատարակչականը իրենց դասական հեղինակներուն գործերուն հետ, պիտի հրատարակէ նաեւ Սայաթ-Նովան՝ հայերէն, վրացերէն, Թուրքերէն լեզուներով եւ մասնաւոր ուսումնասիրութեամբ մը։

—Այս ամառ Հայաստանի պրոլետ գրողները զբօսաշրջ մը պիտի կատարեն Մոսկուա-Լենինգրադ։

ՄԻՆՋԵՒ ԽԱՐԿՈՎ

Հայ գաղթականներու ալիքը հասած է մինչեւ Խարկով, Ուկրայնայի գլխաւոր քաղաքը։ Այնտեղ հայ գաղթականները կը զբաղին հողագործութեամբ։ Մուրճ-Մանգաղ կը յիշէ թէ գաղութը ունի նաեւ 80 հայ բանուորուհի։ Այս բանուորուհիները կ'աշխատին տեղական գործարաններուն մէջ։ Հայ գաղութին ժեժաժամանութիւնը կարդալ-գրել չէ գիտեր։ Կառավարութիւնը լայն աջակցութիւն ցոյց կուտայ Հայերուն։

RADIO - MÉCANIQUE
56 Rue Corvisart, Paris (13e),
Մէթրօ՝ Corvisart
ՄԻՄԻԱՅՆ 500 ՖՐԱՆՔՈՎ
կը տեղադնէ ձեզ տանը մէջ հաստատել T. S. F. որով պիտի կրնաք լսել բոլոր քոնսէրներ։ Օգտուեցէք առիթէն։

ԱՆԴՐԱՆԻԿԻ ՅՈՒՇԵՐԸ

ՀԻՆԳԵՐՈՐԴ ՄԱՆ

Մենք եկանք Բերդակ, ուր թողուցած էինք 2 հիւանդ ընկերներ, նրանց ալ հետերնիս վերցնելով՝ գացինք Ասախ գիւղի վերը գտնուած գոմերը։

Ռուբէնը ուզեց նորից դաշտ դառնալ։ Ես համաձայն չէի, որովհետեւ կառավարութիւնը իմացած էր։ Ռուբէնը բարկացած, անեզ գոյց տուեց մի թուղթ, որ Գուրգէնն էր տուել իրեն եւ տասնապետ նշանակեր։ Զինուորները բարկացան եւ ըսին.

«Մենք մեզ տասնապետ ենք նշանակել Անդրանիկին եւ Մանուկին, մինչեւ հիմա ասանք են ղեկավարեր խումբը եւ մենք ոչինչ պակասութիւն չենք տեսեր, ասանց մեզ հարցնելու Գուրգէնն ինչ իրաւունք ունէր քեզ մեզի տասնապետ նշանակելու։ Մենք կուգանք քու յետեւից, սակայն, եթէ ողջ վերադարձանք, մենք կը բողոքենք Գուրգէնի դէմ»։

«Հիմա եկէ՛ք, յետոյ բողոքեցէ՛ք»,— ըսաւ Ռուբէնը։

Ինձ Թողուցին Մանուկի քով, իսկ իրենք գացին դաշտ։

Մանուկի ոտքը ուռած՝ կը ցաւէր։ Ես փոխադրեցի զրան Հաւատորիկ, Մուշէն կուպր բերել տուի փաթաթելու ոտը։

Հաւատորիկէն գացինք Բերդակ՝ ներսէսի տուն։ Նրան տանը չգտանք։ Փոքր եղբայրն ըսաւ Թէ՝ Սերոբն Ախլաթէն եկած է, ներսէսը գնաց անոր քով։

* * *

Բարչէնի կուռյն վերջն էր։ Եւ Սերոբը, իր 2 եղբայրները՝ Մխօն եւ Զքօն, իր տղան Ցակորը, կին. Մօտ 10-12 կինուոր հետը վերցրած՝ կը շտապէր Սասուն բարձրանալ։ Մենք ալ գացինք անոր քով եւ փոխադրեցինք Նրան Մօտակայ Խըսըլնին (Հաւատորիկայ Թաղ)։ Մուշէն բերել տուինք ոտքի աման, Թաթ. Ապա փոխադրուեցինք Շէխնիստ (Հաւատորիկի գոմեր)։

Արդէն աշուն էր, սարերը մի քիչ ձիւն կար։

Շէխնիստ մնացինք օր մը եւ, որովհետեւ Սերոբի կինը չէր կըրնար քալել, ուզեցին գերեկով բարձրանալ մեր առաջ ընկած սարը։ Ես կը քնանայի, եկան գորեկուան 7ին զարթեցրին եւ ըսին Թէ՝ ե՛լ գնանք։ Ես հակառակեցայ, ըսի Թէ՝ մեր առաջը Իւսուֆի տան քրտերու ճանապարհ է, գորեկով կը նկատուինք։ Բայց չլսեցին, եւ գացինք։

Շէխնիստէն քոփ 4 ժամ է։ Միրկէսատան ըսուած տեղը հասնելնուս՝ տեսանք հեռու 10 15 քիւրտ, որոնք Մուշէն կուգային, բայց մեզ չտեսան։ Եկանք Զէյնիկիք (քոփայ գոմեր), գացինք փուրթօ գոմ։ Գիւղացիք յայտնեցին մեզ, որ գիւղը կը գտնուին 27 խուսաֆի տան քրտեր, որոնք եկած են Բոզըկցոց հետ հաշտուելու։ 10ը գացած էին Իրիցանք, իսկ 17 հոգի գիւղ էին մնացեր։ Գիւղացիք յայտնեցին նաեւ, որ Գուրգէնը(*), Գէորգը, Վարդանը, կարապետը եւ կրպօն ալ գիւղի մէջ են։

Ես տոմսակ մը գրեցի Գուրգէնին, յայտնեցի Սերոբի հոդ ըլլալը։ Գիւղի ոչխ Խոջ-Արէն եկաւ տեսնուեցաւ Սերոբի հետ։ Ըսաւ՝ «Հոս մնացէ՛ք, ես ձեզի ոչխար մը մորթեմ»։ Սերոբ չհամաձայնեց։

Իրիկուան մութն ու լուսն իսուն էր, ես ու ալաշկերտցի Մկրօն առաջ կ'երթայինք մի 40 քայլ։ Գուրգէնը մեզի 2 տղայ ղրկած, պատուիրածէր որ Պահարի միջով երթանք Իրիցանց ջաղացքը, ուր կը գար նաեւ ինքը ու կը տեսնուէինք։

Սերոբը հարցուց ինծի.

«Ա՛յ տղայ, Գուրգէնի ըսած ճանապարհը ո՞րն է, ուրկի՞ց պիտի երթանք»։

«Հոս կը բարձրանանք, ըսի, եւ պուրակի միջով կ'երթանք ըսած տեղը»։

Այդ ճանապարհը դժուար էր եւ որովհետեւ իր կինը չէր կրնար քալել, Սերոբ ըսաւ.

«Շատ բանի յետեւէն մի՛ ընկէք, քէլէ՛ք շիտակ ճամբով»։

Գացինք քոփ պօղոսի տուն։ Գուրգէնն ալ եկաւ հոն, տեսնուեցանք։ Գուրգէնը կը Նարգնէր մեզ մեր Գաշտի գործունէութեան մասին։

Ցանկարծ գռնէն լսուեցաւ քրտերու ձայն պօղոսը 2 կին ուղարկեց, առաջինը ըսաւ. «քիւրտե՛ր, հոս հիւանդ կայ, ի՞նչ կուգաք»։ քիւրտերը առուի վրայ կը պատահին խաչօ անուն տղի մը, որու ձեռքը կը գտնուի աման մը իւղ մեզ համար։ քրտերու հարցին Թէ՝ «ո՞ւր կը տանիս իւղը», նա քիչ կը տատամսի, ուրիշ պատճառ մը չի կրնար գտնել եւ կ'ըսէ՝ «Հովիւներուն կը տանիմ»։ քիւրտերը կը կասկածին եւ կը լրտեսեն ու կը տեսնեն որ տղան իւղը կը տանի պօղոսի տուն։ Այդ իւղը մեզի փլաւ եփելու համար էր։ քիւրտերը կամաց յետ կը դառնան, կը բարձրանան պօղոսի տանիքը եւ օջախի ծակէն կամաց կը նային։

Ես ու Գուրգէնը ծակի ճիշտ դիմացն էինք։ քիւրտերը մեզ կը տեսնեն։ Մէկ էլ տեսանք օդի մէջ Գուրսը կը՛նգ, դը՛նգ պարկին, պոռալով ''Հա՛յ հօ՛յ, հաւա՛ր է՛, ջան-փէդան հա՛յ է՛, լօ՛-լօ՛, լօ լօ՛ վօրէ՛ն վօրէ՛ն, ջան փեթայ հա՛յ է՛,,

(Շար.)

(*) Գուրգէն առաջին անգամն էր որ իմդ էր եկած։ Անդ.

ՅՈՒԼԻՍ 1ԻՆ ԿԸ ԲԱՑՈՒԻ

ԵՂԲԱՐՔ ՍԱՊՈՆՋԵԱՆՆԵՐՈՒ ԱՐԵՒԵԼԵԱՆ ՆՊԱՐԵՂԷՆՆԵՐՈՒ ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆԸ

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

39 RUE DE TREVISE, PARIS (9) MÉTRO CADET — TÉL. PROVENCE 05-91

Ա. Ե. Հ. Կ. ԽԱՉԻ ՓԱՐԻԶԻ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂԻՆ

ԺՈՂՈՎՐԴԱԿԱՆ ԴԱՇՏԱՀԱՆԴԷՍԸ

6 ՅՈՒԼԻՍ ԿԻՐԱԿԻ ՕՐ ՍԷՆ ՔԼՈՒԻ ԱՆՏԱՌԻՆ ՄԷՋ

Հովանաւորութեամբ Պ. ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

կը նախագահէ Ա. ՋԱՄԱԼԵԱՆ

Բանախօսութիւն, երգ, պար, անակնկալներ

Մամուլի տակ է եւ շուտով լոյս կը տեսնէ

Ա. ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ ՎԵՐՋԻՆ ԳՈՐԾԸ

"ԻՄ ԳԻՐՔԸ", Բ. ՀԱՏՈՐ (ՊԱՏԱՆԵԿՈՒԹԻՒՆ)

Ա. հրատարակութիւն ՀՐԱՆՏ-ՍԱՄՈՒԷԼ ԴՐԱՏԱՆ

Գ Ի Ն 20 Ֆ Ր Ա Ն Ք

ՕԳՏՈՒԵՑԷՔ ԱՌԻԹԷՆ.— Մինչեւ 30 Յուլիս

30 Ֆրանք կանխիկ վճարողները կը ստանան Ա. եւ Բ. հատորները միասին:

Այժմէն կարելի է դիմել Librairie H. SAMUEL, 51 Rue Monsieur-le.Prince, Paris (VIe), Հեռաձայն՝ Danton 88-65:

Հայերէն եւ ֆրանսերէն ամէն տեսակ գիրքեր, բառարան, գրական, վիպական, պատմական եւ դպրոցական գործեր:

Վերջին կատարելագործութեամբ օժտուած կազմատուն, արագ եւ մաքուր աշխատանք: Գիրքերու վերնդիրը ոսկետիպ:

Հագմարարութեան դասեր:

ՀՈՂԱԲԱԺԻՆՆԵՐ ՓԱՐԻԶԻ ՇՐՋԱԿԱՆԵՐԸ

ԱՄՍԱՎՃԱՐՆԵՐՈՎ: Շոգեկառքով կամ հանրակառքով 15—30 վայրկեան, ջուր, կազ, ելեկտրականութիւն: Ամսավճար՝ սկսեալ *200* Ֆրանքէ: Տուներու կառուցում, վճարման մեծ դիւրութիւններ. *15—20* տարուան մէջ: 15 տարի տուները ազատ են տուրքէ: Պատրաստի villaներ, նոր բնակարաններ գնելու կամ վարձելու համար, ամէն տեսակ գործողութիւններ, կալուածներու առու ծախ, գրաւ դնելու, ապահովագրութեան եւայլն:

ԲԱՑԱՌԻԿ ՊԱՏԵՀՈՒԹԻՒՆ: Սկսուած է նոր հողաբաժիններու վաճառումը, Versaillesի մօտ Bois d'Arsyի մէջ շրջապատուած գեղեցիկ անտառով: Շաւորդակցութիւնը փարիզի հետ Gare Mont Parnasseէն ուղղակի, իսկ Gard Invalideէն եւ St. Lazareէն Versaillesի գիծով: Ցեսնել կարելի է ամէն օր ինքնաշարժով՝ ձրի: Բանրամասնութիւններու համար դիմել

ՏԱՐԱՍՈՎ ՏԷՐ ԱԲՐԱՀԱՄԵԱՆ

Գրասենեակը, 18 Rue Chaussé d'Antin, Métro Opéra եւ Chaussé d'Aantin, ամէն օր ժամը *10—12* առաւօտները եւ *4—7* կէսօրէ վերջ, կիրակի եւ տօն օրեր ժամը *10*—1: Հեռախօս Provence *87—32 եւ 82—48*:

Տուներու շինութեան համար ձրի խորհրդակցութիւն մասնաւոր ճարտարագէտի մը կողմէ Գշ. եւ շբ. օրերը ժամը 4 - 5:

ՄԱՍՆԱԳԷՏ ԲԺԻՇԿՆԵՐ

96 r. Rivoli, մէթ. Շաթլէ: Ամրատեւ նոր մեթոտով գարմանում արանց եւ կանանց մորթի, արիւնի եւ վէներու հիւանդութեանց (փրանկախտ, ջերմամիզ.) եւ վարիսի: Մասն. լապօռատորատ: Ազեմիա եւ արագ խորհրդակցութիւն ամէն օր 9—12, 2—8 կիրակի 9—12.

Entreprise Générale Serruries

ՀԱՅ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԵՐԿԱԹԵԼԷՆԻ

կը ստանձնէ երկաթեայ փեղկերու, դուռներու, վանդակորմերու, ձողերու եւն. շինութիւնը մինչեւ 15 քիլոմեթր հեռաւորութեան վրայ: Արագ, աժան եւ մաքուր գործ: Դիմել կամ գրել Մ. Ժ. Կոչէեանի, 52 Rue de Gorge, Suresnes (S.et O.).

BRASSERIE HAROLA

3 Rue la Vieuville

Place des Abbesses

Métro Abbesses, Tél. Marc. 39-88

ՎԱՐՁՈՒ ՍՐԱՀՆԵՐ

Պարահանդէսի, հաւակերոյթի, երեկոյթներու եւայլ համար: Բաւանաւոր գիներու

Կ'ուզուի սպասուհի մը տարեց այրեւկնոջ համար, սնունդ եւ պառկելիք տեղ: Դիմել Պ. Մագլըմեանի, 22 Rue d'Hauteville, Paris.

Տք. գաղտ. գիտութ. գուշակուհի

ՏԻԿ. ՄԱՐԻԱ ՋԷՆԻ

*կը բացատրէ անցեալը, կ'առաջնորդէ ներկային մէջ, կը գուշակէ ապագան, ըստ ձեռքի գիծերուն, աստղերու եւ քարտերու: Ամէն օր (Կիր.ն ալ մէջը) ժ. 3—7, բացի Եշ.էն 62 Ruede la Rochefoucauld *բակին խորը, Բ. յարկ, աջ կողմ.* Métro և Nord Sud: Pigalle.*

Հայե'ր, ձեր հիւանդները խնամելու եւ ձեր դեղագիրները կարդացնելու համար շփոթութեան մի՛ մատնուիք, եւ ամենայն վստահութեամբ դիմեցէք՝

GRANDE PHARMACIE DE PARIS

67 Rue Madier-Montjan, վ.այանս

Հոն պիտի գտնէք օգտակար խորհուրդներ եւ առաջնակարգ դեղեր (արեւելեան եւ եւրոպական), ամէնէն վար գիներով:

Մեր հայ Թարգմանը ձրիաբար կուտայ ուզուած տեղեկութիւնները: (Դրոշմաթուղթ մը ներփակել պատասխանի համար):

IMPRIMERIE - MASSIS - ÉDITIONS
208bis, Rue Lafayette Paris (10)
Le Gérant H. STEPHAN

ԹԱՏԵՐԱԿԱՆ ԲԱՑԱՌԻԿ ՆԵՐԿԱՑԱՑՈՒՄ

5 ՅՈՒԼԻՍ ՇԱԲԱԹ ԳԻՇԵՐ. ԺԱՄԸ ՀԻՇԴ 9ԻՆ ՍՕՍԻԷԹԷ ՍԱՎԱՆԹԻ ՍՐԱՀԻՆ ՄԷՋ

8 Rue Danton, PARIS — Métro: Odéon եւ St. Michel

Մեծ պատրաստութեամբ կը բեմադրուի փարիզի մէջ առաջին անգամ ըլլալով

ԱԻԵՏԻՍ ԱՀԱՐՈՆԵԱՆԻ

ԱՐՑՈՒՆՔԻ ՀՈՎԻՏԸ (4 ԱՐԱՐ)

(ԱԶԳԱՅԻՆ ՅԵՂԱՓՈԽԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԷ)

Մասնակցութեամբ՝ Տիկ. Ս. Ալիքսանեանի, Օր. Անահիտի, Տիկ. Լաթիֆեանի եւ՝ Պ. Պ. Դմբէթեանի, Ա. Կօթիկեանի, Լաթիֆեանի, Սարիմի, Գրիգոր Վահանի, եւայլն:

ՆՇԱՆ ՊԷՇԻԿԹԱՇԼԵԱՆ *կը կատարէ «ԱՍԼԱՆ»ի դերը*

ԳԻՆԵՐԸ՝ 20, 15, 10 եւ 7.50 ՖՐԱՆՔ

Տոմսերը ապահովել *Կաւռոչի* խմբագրատունէն՝ 208bis rue Lafayette եւ բոլոր հայկ. ճաշարաններէն

ՏՕՔԹՕՐ Մ. Տ. ՆՈՐԱՑՐ

8 RUE BUFFAULT, PARIS (9e)

Հեռաձայն, PROVENCE: *20—37*

Կը խնամէ ներքին եւ կիներու հիւանդութիւնները

Կ'ընդունի ամէն օր կէսօրէ վերջ ժամը 2—7 եւ ժամադրութեամբ: կիրակի եւ տօն օրեր, առաւօտեան ժամը 10—12:

L'ECOLE PRIVÉE DE COIFFEUR

Directeur HENRI PEKMEZ

15 Rue de la Glacière, PARIS (13e)

Սովրեցէք Արանց եւ Կանանց սափրիչութիւնը: կենդանի մոտէլ՝ ձրի: Վճարման դիւրութիւն: Դործ կ'ապահովուի:

Մէթրօ՝ Glacière et Gobelins, Ցօպուիս՝ U եւ ARbis

ԼԻՈՆԻ ԵՒ ՇՐՋԱԿԱՑԻ ՀԱՑՈՒԹԵԱՆ

Ջատկի տօնի առիթով KYSA կօշիկի վաճառատան մէջ

209 Rue Duguesclin (angle rue Dunoir), Lyon

պիտի գտնէք սեփական արհեստանոցի մէջ ժամանակաւոր խնամքով պատրաստուած այրերու եւ կիներու ֆանթէզի եւ ամէն տեսակ տոկուն կօշիկներ:

ԳԻՆԵՐԸ ԱՆՄՐՑԵԼԻՕՐԷՆ Ա.ԺԱՆ

կը բաւէ անգամ մը այցելել հաւոզուելու համար

ՇԱՆՕԹ.— Նոյն կօշիկները կը գտնուին մեր երկրորդ վաճառատունը 217 Rue Garibaldi, angle rue Paul-Bert.

Ամէն տեսակ կօշիկներ խնամքով կը նորոգուին մեր արհեստանոցին մէջ

ՏԷՐ եւ ՏՕՐԷՆ ՍՈՂՈՄՈՆԵԱՆ ԵՂԲԱՐՔ

ՀԱՅԵՐՈՒ ԺԱՄԱԴՐԱՎԱՅՐԸ

ՋԱՇԱՐԱՆ ՖԼՕՐԻԱ

61 Rue Monsieur le Prince, PARIS (6e)

Մէթրօ Օտէոն եւ Սէն Միշէլ — Հեռաձայն Littré 38—43

Արեւելեան եւ եւրոպական խնամուած կերակուրներ

ՀԱՆՐԱՄԱՆՕԹ ԳՈՀԱՐԱՎԱՃԱՌ-ԺԱՄԱԳՈՐԾ

ՀՐԱՉ ՍԱՐԳԻՍԵԱՆ

Նախկին վարիչ հիւրակալը ՕՄԷԿՍ ժամացոյցներուն

ԺԸՆԵւի գործարանին

261 Fbg. St. Martin, Paris (10): Մէթրօ՝ Louis Blanc եւ Jaurès. հեռ. Nord 85—63 եւ 95—50: Հանրակառք՝ 5, 50, 51, 52, 21, 26, 29, Ցօպուիս՝ W. M.

Պատի եւ գրպանի ամէն տեսակ ժամացոյցներ, քարիյոններ, նշանտուքի, հարսնիքի ժամանիներ եւ ամէն տեսակ ոսկի եւ արծաթ զարդեղէններ եւ Թանկարժէք գոհարեղէններ: Ոսկերչութեան եւ ժամացոյցի վերաբերեալ խնամով նորոգութիւններ:

Նախքան ձեր գնումները այցելեցէք մեր խանութը:

կեանքի, հրդեհի, գողութեան, աշխատանքի եւ անձնական արկածներու (ի մասնաւորի օՑօմօպիլի արկածներու) ապահովագրութեանց համար դիմեցէք

Յ. ՍՈՒՃԵԱՆԻ

Ապահովագրական գործակալ ֆրանսական եւ անգլիական ամենագլխաւոր ընկերութեանց:

H. Soudjian, 56 Rue Lafayette, Paris (9e)

Téléph. Provence 88-59 եւ 68-86

ՓԱՅՏԷ ԿՐՈՒՆԿՆԵՐՈՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ

ԿՐՈՒՆԿՆԵՐ՝ ՄԱՐՄԻԼԻԱԿԱՆ

LOUIS XV *ՄԱՆՏԱԼՆԵՐ*

կաշիով եւ առանց կաշիի

Խնամ չորփայտ

JUSTINESY

Place des Baumes, St. Antoine, MARSEILLE

ֆոմիսիոն եւ արտահանում

ԱՊԱՀՈՎԵՑԷՔ ՁԵՐ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐԸ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՉԱԿԱՆՈՒԹԵԱՄԲ

կը ծախենք գերմանական instantané լուսանկարչական քենաներ: Մեր գործատեղին կը շինենք մեքենաներու համար համապատասխան տուփեր եւ փափաքողներու կը սորվեցնենք լուսանկարչութիւն տասը ուան մէջ: Դիմել Շմայեակ Թաբաճեանի, Cité des Michettes, Chaville, (S. et O.) Ունել հանրակառք Թիւ 1 իջնել Pointe (Chaville).

ALLO, ALLO

Tél. TRUDAINE 81-07

Այս է Թիւը մեր Թէլէֆոնին

ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

ՁԷՆԱԶԵԱՆ եւ ԳԱՍԱՆՃԵԱՆ

8, Rue de Chateaudun, PARIS (9e)

Métro Cadet, Peletier եւ Notre Dame de Lorette հետ մօտ

ՏՕՔԹ. ԱՍԼԱՆ

38 Rue Rochechouart Մէթրօ Cadet և Anvers Autobus J. JB.

Tél. TRUDAINE 56 - 58

Թոքերու, Ստամոքսի, Լեարդի եւ *Աղիքի* հիւանդութիւնները յատուկ յարկաբաժին *Վէներական* եւ *Մորթի հիւանդութեանց* ULTRA - VIOLET ճառագայթներով կը դարմանէ *Ռումբի*, ջրային, Արեան հիւանդութիւնները եւ ցօդացաւ:

կ'ընդունի ամէն օր ժամը 9—12 եւ 3—7, կիր. մինչեւ կէսօր:

ՅԱՐԳԵԼԻ ՀԱՅՐԵՆԱԿՑՆԵՐ

Եթէ կ'ուզէք բերնի համով մաքուր եւ անարատ սուրճ խմել, դիմեցէք հոչակաւոր

CAFÉ SULTANի

Ս. ԹՈՐՈՍ (Հէժմեցի)

92 Rue d'Angoulème — Métro: Couronne, Tél. Ménil. 56—06

Ամենավերջին դրութեամբ մեքենաներով օժտուած մեր վաճառատան մէջ պատրաստուած սուրճը կը գոհացնէ ամէնէն նրբաճաշակները:

Ձոխ տեսակներ, գիները անմրցելի, փորձեցէք անգամ մը եւ պիտի տեսնէք տարբերութիւնը ձեր գործածած եւ մեր պատրաստած սուրճին: կ'ընդունինք ապսպրանքներ արուսաւիմանէն եւ գաւառներէն: փափաքողներու կը ղրկենք գիներու ցանկը, փոքրաքանակ եւ մեծաքանակ վաճառում:

ՀԱՑԿ. ԲՈՒԺԱՐԱՆ - POLYCLINIQUE de BELLEVILLE

ՑԱՐ եւ ՏՕՐԷՆ՝ ՏՕՔԹ. ԳՐԳՈՑԵԱՆ

29, Rue (Place) des Fêtes, Paris. XIX. Tél. Nord 96 - 61

Բաց է ամէն օր, ուր շատ մը մասնագէտ բժիշկներէ կը խնամուի ամէն տեսակ ներքին եւ վէներական հիւանդութիւններ: Աչքի մասնագէտը կ'ընդունի Գշ., Երք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 4—6: Քթի, կորդի ու ականջի մասնագէտը ամէն Երեք. եւ Շաբաթ օրերը ժամը 2—3: ԱՏԱՄՆԱԲՈՑԺԸ ամէն օր ժամը 9էն 19:

Գ. ՃԷՔԷՐԵԱՆ

փաստաբան Պոլսոյ Պառոյէն, վաւերացեալ հաշուակալ, անդամ Société des Comptables (E. C. I.),

150 Rue du Fbg. St. Denis, Paris. Téléphone: Trudaine 76-4

ԿԸ ՄԱՆՉՆԵՄ այցելու տումարակալութիւն փոքր ամսավճարով *ԿԸ ԿԱՏԱՐԵՄ* Régistre du Commerce, Patente, Chiffre d'affaires, Bénéfices Commerciaux և Impôts sur le revenu *գործողութիւններ:*

ԱՈՒԵՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԿԸ ԿԱԶՄԵՄ ԵՒ ԿԸ ԼՈՒԾԵՄ

Կրնամ ձեզ զերծ պահել Chiffred'Affaires և Bénéfices Commerciaux *տուրքերէն երբէք արհեստաւոր էք, զոր օրինակ* Lapidaire, Sertisseur, monteur de bijoux, lingère, *շապկագործ, ժամագործ, գերձակ, կօշկակար, առաջնագործ, եւայլն, պայմանաւ որ ձեզմէ եւ ձեր ընտանիքի անդամներէն զատ միայն մէկ գործաւոր եւ մէկ* apprenti *ունենաք:*

SEULE AGENCE EXCLUSIVE EN FRANCE

ՀԱՅԵՐԷՆ

ՅՕՒՆԱՐԷՆ

ԹՕՒՐՔԵՐԷՆ

POLYDOR

Columbia REGISTERED TRADE MA

20 ՖՐ. — 20 ՖՐ.

H. ARTINIAN, 26-28 rue Lesage, Paris XX. Tél. Ménil. 61-

Մեր փաքներու ձոխ մթերանոցին մէջ կը գտնուին նաեւ ամէն վաճառանիշէ ֆոնոներ.—DECCA, COLUMBIA, PATHÉ, POLYDOR, NIRONA, DIAMOND, եւն.: Գիները՝ *120, 180, 300, 450, 525, 750, 800, 1000* եւ մինչեւ *2,800* Ֆր. Նպարեղէններուն լաւ, ժողովրդ. գիներով: բաց է ամէն օր